

วารสารวิชาการ

มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ

SISAKET RAJABHAT UNIVERSITY JOURNAL

ปีที่ 19 ฉบับที่ 1

มกราคม-มิถุนายน 2568

VOL .19 NO.1 JANUARY-JUNE 2025

ISSN : 1906-0327 (PRINT)

ISSN : 3027-6063 (ONLINE)

วารสารได้รับการประเมินคุณภาพให้อยู่ในฐานข้อมูล TCI กลุ่ม 2

[HTTP://SO05.TCI-THAIJO.ORG/INDEX.PHP/SSKRUIJOURNAL/INDEX](http://SO05.TCI-THAIJO.ORG/INDEX.PHP/SSKRUIJOURNAL/INDEX)

วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ Sisaket Rajabhat University Journal

วัตถุประสงค์

เพื่อกระตุ้นให้เกิดการวิจัย ศึกษา พัฒนาองค์ความรู้ แลกเปลี่ยนและเผยแพร่ความก้าวหน้าทางวิชาการสาขาวิชาต่าง ๆ

ขอบเขตงาน

เป็นวารสารที่ครอบคลุมสาขาวิชาเศรษฐศาสตร์ บริหารธุรกิจและการจัดการ ครุศาสตร์ ศึกษาศาสตร์ จิตวิทยา และสหวิทยาการด้านมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

กำหนดการที่ตีพิมพ์

ตีพิมพ์ปีละ 2 ฉบับ

ฉบับที่ 1 เดือนมกราคม - เดือนมิถุนายน

ฉบับที่ 2 เดือนกรกฎาคม - เดือนธันวาคม

บทความที่ตีพิมพ์ในวารสารเป็นทัศนะ ลิขสิทธิ์เฉพาะ และความรับผิดชอบของผู้เขียนเจ้าของผลงาน

หน่วยงาน

สำนักงานบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ

อาคารเฉลิมพระเกียรติ 80 พรรษา (5 ธันวาคม 2550)

319 ถนนไทยพวนท่า ตำบลโพธิ์ อำเภอเมืองฯ จังหวัดศรีสะเกษ 33000

โทร. 0 4561 7982

ที่ปรึกษา

อธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ

รองศาสตราจารย์ ดร.ประกาศิต อานุกาพแสนยาวกร

บรรณาธิการ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุรศักดิ์ ศรีกระจำง

รองบรรณาธิการ

อาจารย์ ดร.พิมล วิเศษสังข์

ผู้ช่วยบรรณาธิการ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กนิษฐา อินธิชิต

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จุฬารัตน์ บุษบก

ดร.เอกเทศ แสงลับ

กองบรรณาธิการ

ศาสตราจารย์ ดร.ธีระ รุญเจริญ

รองศาสตราจารย์ ดร.อนันต์ชัย พงศ์สุวรรณ

รองศาสตราจารย์จำเริญ อุ้นแก้ว

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เพียรพูล กมลจิตร์ประภา

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ศศิกานต์ คุ้มวัฒนา

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชูเกียรติ โพนแก้ว

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อรธิดา ประสาร

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อรรถพล ศิริเวชพันธุ์

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ปิยฉัตร ทองแพง

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ไพบูลย์ สุทธิ

นางสาวศิริภัทรา คำมะรังค์
นางสาวสกุลรัตน์ ประเสริฐสังข์
นายพฒิชัย หมุโยธา

ผู้เชี่ยวชาญประเมินบทความ (Peer Reviews)

1. สาขาครุศาสตร์ / ศึกษาศาสตร์ / จิตวิทยา

1.1 ศาสตราจารย์ ดร.ธีระ รุญเจริญ	มหาวิทยาลัยวงษ์ชวลิตกุล
1.2 ศาสตราจารย์ ดร.กนกอร สมปราษฎ์	นักวิชาการอิสระ
1.3 รองศาสตราจารย์ ดร.พงษ์ชาญ ณ ลำปาง	มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์
1.4 รองศาสตราจารย์ ดร.สิทธิพล อาจอินทร์	มหาวิทยาลัยขอนแก่น
1.5 รองศาสตราจารย์ ดร.ประสาธน์ เนื่องเฉลิม	มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
1.6 รองศาสตราจารย์ ดร.วราพร เอรารวรรณ	มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
1.7 รองศาสตราจารย์ ดร.นิราศ จันทระจิตร	มหาวิทยาลัยนครพนม
1.8 รองศาสตราจารย์ ดร.ปาริชาติ ประเสริฐสังข์	มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด
1.9 รองศาสตราจารย์ ดร.อาฟีฟ ลาเต๊ะ	มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์
1.10 รองศาสตราจารย์ ดร.สยามน อินสะอาด	มหาวิทยาลัยรามคำแหง
1.11 รองศาสตราจารย์ชานนท์ ไชยทองดี	มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ
1.12 รองศาสตราจารย์ ดร.เชมณัญญ์ มิ่งศิริธรรม	มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช
1.13 รองศาสตราจารย์ ดร.สรัญญา เชื้อทอง	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี
1.14 ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ทพญ. สุวดี เอื้ออรุณโชติ	มหาวิทยาลัยขอนแก่น
1.15 ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ดาวรรุณ ถวิลการ	มหาวิทยาลัยขอนแก่น
1.16 ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ดนิตา ดวงวิไล	มหาวิทยาลัยขอนแก่น
1.17 ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชวนคิด มะเสนะ	มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี
1.18 ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นฤมล ศักดิ์ปกรณ์กานต์	มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา
1.19 ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จิระพร ชะโน	มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
1.20 ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ปณตพันธ์ เทียรประภากุล	มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง
1.21 ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เฉลิมชัย สุขจิตต์	มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง
1.22 ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ปฐมาภรณ์ พิมพ์ทอง	มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
1.23 ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชาลณรงค์ วิเศษสัตย์	มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด
1.24 ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ขอบฟ้า จันทร์เจริญ	มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด
1.25 ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สมาลี ศรีพุทธรินทร์	มหาวิทยาลัยนครพนม
1.26 ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ปกรณ์ชัย สุพัฒน์	มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ
1.27 ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จุฬารัตน์ บุษบงก์	มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ
1.28 ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อรธิดา ประสาร	มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ
1.29 ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อภิรดี ไชยกาล	มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ
1.30 ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ไพบุลย์ สุทธิ	มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ
1.31 ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ถาวรินทร์ รักษาบำรุง	มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์
1.32 ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.มหาชาติ อินทโชติ	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี
1.33 ผศ.ดร.รัตมัลลิส สุติศา	มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
1.34 ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วราภรณ์ สีนถาวร	มหาวิทยาลัยราชภัฏราชชนนครินทร์
1.35 ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วิระ สุภะ	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล
ตะวันออก วิทยาเขต จักรพงษ์ภูวนารถ
1.36 ผู้ช่วยศาสตราจารย์ธัญญา สายหมี่	มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ

- 1.37 ผู้ช่วยศาสตราจารย์วัชร สโฬสพรม
- 1.38 อาจารย์ ดร.ธนวัฒน์ บุตรทองทิม
- 1.39 อาจารย์ ดร.จริยา สายรัตนอินทร์
- 1.40 อาจารย์ ดร.ปริญา ปรีพุด

มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ
มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด
มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ
มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี

2. สาขาเศรษฐศาสตร์ / บริหารธุรกิจและการจัดการ

- 2.1 รองศาสตราจารย์ ดร.จรีพร จันทรพาณิชย์
- 2.2 รองศาสตราจารย์ ดร.วีระกิตต์ เสารัม
- 2.3 รองศาสตราจารย์ ดร.บุญทวรรณ วิงวอน
- 2.4 ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ศรีสุนันท์ ประเสริฐสังข์
- 2.5 ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.มานวิน สงเคราะห์
- 2.6 ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กุลชญา แวนแก้ว
- 2.7 ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สันติธร ภูริภักดี
- 2.8 ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พชรภรณ์ ไค่นุภา
- 2.9 ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สหสา พลนิล
- 2.10 ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ปิยฉัตร ทองแพง
- 2.11 ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุภัทธร ทวีจันทร์
- 2.12 ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ญาณิศา ศรีบุญเรือง
- 2.13 ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อรรถพล ศิริเวชพันธุ์
- 2.14 อาจารย์ ดร.สาลินี ทิพย์เพ็ง
- 2.15 อาจารย์ ดร.อุษณีย์ วัชรไพศาลกุล
- 2.16 อาจารย์ ดร.จุฑามาศ บุญศรี

มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง
มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด
มหาวิทยาลัยแม่โจ้
มหาวิทยาลัยแม่โจ้
มหาวิทยาลัยศิลปากร
มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี
มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ
มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ
มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ
มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ
มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลศรีวิชัย
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลศรีวิชัย

3. สาขาวิทยาการด้านมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

- 3.1 รองศาสตราจารย์ ดร.อัศวิน พรหมโสภ
- 3.2 รองศาสตราจารย์ ดร.ศานติ ภักดีคำ
- 3.3 รองศาสตราจารย์ ดร.ชาญชัย คงเพ็ชรธรรม
- 3.4 รองศาสตราจารย์ ดร.สิทธิพล อาจอินทร์
- 3.5 รองศาสตราจารย์ ดร.กตัญญู แก่นานาม
- 3.6 รองศาสตราจารย์ ดร.เอกพงษ์ วงศ์คำจันทร์
- 3.7 รองศาสตราจารย์ ดร.ประจักษ์ ไหมเจริญ
- 3.8 รองศาสตราจารย์ วิไลลักษณ์ พรหมเสน
- 3.9 ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ปวีรบรรต สมนึก
- 3.10 ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ภาวดี ทะไกรราช
- 3.11 ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พัชรา ปราชญ์เวทย์
- 3.12 ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กฤษณ์ คำนันท์
- 3.13 ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ประจวบ จันทรหมื่น
- 3.14 ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วิไลวรรณ วงศ์จินดา
- 3.15 ผู้ช่วยศาสตราจารย์ธมาภรณ์ พุ่มพิจ
- 3.16 อาจารย์ ดร.ปิ่นนัทธ์ กัลยา
- 3.17 อาจารย์ ดร.ศุภรัตน์ วิลกานนท์
- 3.18 อาจารย์ ดร.ศิวธิดา ภูมิวรรณ

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลศรีวิชัย
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี
มหาวิทยาลัยขอนแก่น
มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ
มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร
มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง
มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี
มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ
มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ
มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ
มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ
มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม
มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลอีสาน
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลอีสาน

ทุกบทความได้รับการตรวจสอบความถูกต้องทางวิชาการโดยผู้ทรงคุณวุฒิ
วารสารนี้ผ่านการรับรองคุณภาพจากศูนย์ดัชนีการอ้างอิงวารสารไทย
(Thai-Journal Citation Index Centre: TCI) โดยอยู่ในฐานข้อมูล TCI กลุ่ม 2

บทบรรณาธิการ

วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ ฉบับนี้เป็นปีที่ 19 ฉบับที่ 1 เดือนมกราคม – มิถุนายน 2568 ซึ่งเป็นฉบับที่หนึ่งของปี บทความในวารสารฉบับนี้เป็นบทความวิจัยทางด้าน ครุศาสตร์ ศาสตร์ ศึกษา ศาสตร์ จิตวิทยา และสหวิทยาการด้านมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ บทความทุกเรื่อง ได้ผ่านการพิจารณากลั่นกรองจากผู้ทรงคุณวุฒิในสาขาวิชาที่เกี่ยวข้องจากหลายสถาบันการศึกษา กอง บรรณาธิการขอขอบคุณทุกท่านที่กรุณาให้ความไว้วางใจในการส่งบทความลงตีพิมพ์เผยแพร่ใน วารสารวิชาการ มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ ขอขอบคุณผู้เขียนทุกท่าน ผู้ทรงคุณวุฒิภายในและ ภายนอก ที่ให้ข้อเสนอแนะเพื่อความถูกต้องและสมบูรณ์ของแต่ละบทความ

กองบรรณาธิการวารสารมุ่งมั่นพัฒนากระบวนการและคุณภาพของวารสารวิชาการ มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ ให้มีคุณภาพตามมาตรฐานและเป็นแหล่งเผยแพร่ผลงานทางวิชาการ ผลงานวิจัย และเป็นเวทีในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ของ นักวิชาการ นักวิจัย และผู้อ่านทุกท่าน หากท่านมี บทความวิชาการ บทความวิจัยที่ต้องการเผยแพร่ เพื่อเป็นประโยชน์แก่สังคม ท่านสามารถส่งมาให้กอง บรรณาธิการเพื่อพิจารณาตีพิมพ์เผยแพร่ต่อไป

กองบรรณาธิการหวังเป็นอย่างยิ่งว่า บทความจากวารสารฉบับนี้จะเป็นประโยชน์ต่อผู้อ่าน ทั้งในเชิงวิชาการและวิชาชีพ หากผู้เขียนหรือผู้อ่านท่านใดมีข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์ต่อวารสารฯ ทางกองบรรณาธิการยินดีรับข้อเสนอแนะเพื่อนำไปพิจารณาปรับปรุงวารสารให้มีคุณภาพยิ่งขึ้นต่อไป

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุรศักดิ์ ศรีกระจำง
บรรณาธิการ

สารบัญ

การประเมินโครงการเศรษฐกิจพอเพียงของกลุ่มเยาวชนเกษตรกรโรงเรียนบ้านนา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาานครศรีธรรมราช เขต 2	
ณัฐรา ดำเนินผล และคณะ	1
การพัฒนาทักษะการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ โดยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบปัญหาเป็นฐานร่วมกับการใช้เกม เรื่อง โจทย์ปัญหาการบวกและการลบเศษส่วนที่มีตัวส่วนเท่ากัน สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนมารีย์นิรมล	
นารีรัตน์ สุพรรณ และคณะ	21
การศึกษาศาภาพการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนประถมศึกษาในยุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 5	
แพรวพรรณ ทาสมบูรณ์	36
การบริหารแบบมีส่วนร่วมของครูในการจัดการเรียนรู้ช่วงสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคอุบัติใหม่ ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาศรีสะเกษ ยโสธร	
วทันยา ภาษารม และคณะ	52
การบริหารงานอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อมที่มีประสิทธิผลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษาบุรีรัมย์	
อานันท์ จันทศิลา และคณะ	69
ปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการสารสนเทศบนโทรศัพท์มือถือของนักศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ	
ลำพึง บัวจันธุ์	87
ภาวะผู้นำแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาศรีสะเกษ ยโสธร	
นภัสวรรณ ศักดิ์วิจารณ์ และคณะ	112
แรงจูงใจที่มีต่อการปฏิบัติงานของข้าราชการครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ศรีสะเกษ เขต 4	
ศรัณย์ ประสาร และคณะ	128
แนวทางการส่งเสริมศักยภาพเกษตรกรผู้ปลูกกาแฟบนพื้นที่สูง ตำบลป่าเต็งและตำบลห้วยแม่เพรียง อำเภอแก่ง กระจาน จังหวัดเพชรบุรี	
ศศิวิมล กาหลง และ วิภาวดี เผือกบัวขาว	145
พุทธจริยศาสตร์ของตัวละครในหนังสือเรียนวรรณคดีวิจิตร ระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น	
วรวิทย์ มีลีและกิริติ ธนะไชย	162
ประสบการณ์และมุมมองนักศึกษาต่อการใช้ ChatGPT เพื่อเสริมทักษะการเขียนภาษาอังกฤษเพื่อวัตถุประสงค์ เฉพาะ: กรณีศึกษานักศึกษาภาษาอังกฤษธุรกิจ มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ	
อินทิรา ศักดิ์เมียนแก้ว	179
ปัจจัยที่มีผลต่อการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษาานครศรีธรรมราช	
รัตนพร สีมะและพระครูวุฒิชัยการโกศล	198
ผลการใช้ Generative AI เพื่อส่งเสริมทักษะการสร้างสรค์สื่อดิจิทัล	
ศยามน อินสะอาดและคณะ	212
การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน รายวิชาภาษาไทย โดยใช้บทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนร่วมกับการเรียนรู้ที่เน้น กิจกรรมเป็นฐาน สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2	
กนกวรรณ ช่างยันต์และคณะ	224
ผลการจัดการเรียนรู้ด้วยเทคนิค KWDL ร่วมกับบาร์โมเดล ที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความสามารถในการ แก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ เรื่อง โจทย์ปัญหาเวลา ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนอนุบาลศรีสะเกษ	
พัชร ชื่นชายและคณะ	235

การประเมินโครงการเศรษฐกิจพอเพียงของกลุ่มเกษตรกรโรงเรียนบ้านนา
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 2
EVALUATION OF THE SUFFICIENCY ECONOMY PROJECT OF THE YOUNG
FARMERS GROUP AT BAN NA SCHOOL UNDER NAKHON SI THAMMARAT
PRIMARY EDUCATIONAL SERVICE AREA OFFICE 2

ณัฐรา ดำเนินผล^{1*} เบญจพร ชนะกุล¹ อโนทัย ประสาน¹
Natrada Damnernpol¹ Benchaporn Chanakul¹ Anotai Prasan¹

มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช
Nakhon Si Thammarat Rajabhat University
*Corresponding email: 6555701032@nstru.ac.th

Received: 26 November 2024; Revised: 07 February 2025; Accepted: 27 February 2025

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ประเมินบริบท 2) ประเมินปัจจัยนำเข้า 3) ประเมินกระบวนการดำเนินงาน 4) ประเมินผลผลิต โครงการเศรษฐกิจพอเพียงของกลุ่มเกษตรกร โรงเรียนบ้านนา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 2 กลุ่มตัวอย่างประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษา ครู นักเรียน และผู้ปกครอง จำนวน 125 คน ผู้ให้ข้อมูลเชิงคุณภาพ จำนวน 11 คน โดยใช้ตารางโครงข่ายและมอร์แกน การสุ่มอย่างง่าย และการเลือกแบบเจาะจง เครื่องมือที่ใช้ในการประเมิน ได้แก่ แบบสอบถามมีค่าดัชนีความสอดคล้องตั้งแต่ 0.60 ขึ้นไป มีค่าความเชื่อมั่นตั้งแต่ 0.80 ขึ้นไป และแบบสนทนากลุ่ม สถิติที่ใช้ ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานและวิเคราะห์ข้อมูลโดยวิเคราะห์เนื้อหาเชิงประเด็น

ผลการวิจัยพบว่า 1) ด้านบริบท ภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือ ด้านวัตถุประสงค์ และเป้าหมายในการจัดทำโครงการ รองลงมาคือ ความต้องการจำเป็นในการจัดทำโครงการ 2) ด้านปัจจัยนำเข้า ภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือด้านอาคารสถานที่และแหล่งเรียนรู้ รองลงมาคือ ด้านงบประมาณ ด้านวัสดุอุปกรณ์ และด้านบุคลากรในการดำเนินงาน 3) ด้านกระบวนการ ภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือการดำเนินงานโครงการ รองลงมาคือ การวางแผนโครงการ การปรับปรุงแก้ไขโครงการ และการตรวจสอบและติดตามโครงการ 4) ด้านผลผลิต ดำเนินการประเมิน 4 ประเด็น ดังนี้ 4.1) การประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ภาพรวมอยู่ในระดับมาก ด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือ ความพอประมาณ รองลงมาคือ การมีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี และ ความมีเหตุผล 4.2) การประเมินผลการดำเนินกิจกรรม ภาพรวมอยู่ในระดับมาก ทั้ง 5 กิจกรรม ด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือฐานปลูกผักปลอดสารพิษ รองลงมาคือ ฐานเพาะเห็ดนางฟ้า และฐานเลี้ยงปลาในบ่อดิน 4.3) การประเมินความพึงพอใจ ภาพรวมอยู่ในระดับมาก ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือนักเรียนมีส่วนร่วมและมีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกันในการร่วมกิจกรรม รองลงมาคือนักเรียนสามารถนำความรู้จากฐานการเรียนรู้ไปถ่ายทอดให้กับผู้ปกครองได้ นักเรียนได้เรียนรู้จากการฝึกปฏิบัติงานจริง สร้างประสบการณ์การทำงานและเกิดความรู้สึกภูมิใจ 4.4) การสนทนากลุ่ม พบว่า โครงการเป็นการบูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงผ่านกิจกรรมฐานการเรียนรู้ เป็นแนวทางการส่งเสริมคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ส่งเสริมให้นักเรียนทำตนให้เป็น

¹ นักศึกษา,หลักสูตรปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิตสาขาวิชาการบริหารการศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช

ประโยชน์ทั้งต่อตนเองและต่อผู้อื่น สามารถนำความรู้ที่ได้ไปแบ่งปัน ฝึกการทำงานร่วมกับผู้อื่นสามารถนำไปใช้ในการดำเนินชีวิตประจำวัน สร้างวินัยและความรับผิดชอบ ซึ่งต้องอาศัยทั้งความรู้และคุณธรรมเป็นพื้นฐาน

คำสำคัญ : การประเมินโครงการ,เศรษฐกิจพอเพียง, กลุ่มยุวเกษตรกร

Abstract

This research is to 1) evaluate the portfolio 2) evaluate the input factors 3) evaluate the firmware 4) evaluate the Sufficiency Economy Project, Youth Farmers Control Panel. Ban Na School, Rome Si Thammarat Educational Service Area Office 2. The sample group consists of Educational institution administrators, teachers, students, and parents, 125 people, 11 people providing qualitative data. Using the Krejcie and Morgan tables. simple randomization and specific selection. The tools used for evaluation include questionnaires with a consistency index of 0.60 and above and a confidence value of 0.80 and above. and group discussion. Statistics used include percentages, averages, standard deviations, and data were analyzed by thematic content analysis. The results of the research found that 1) In terms of context, the overall average was at a high level. The most average aspect is Objectives and goals for project preparation, followed by necessary needs for project preparation. 2) Input factors The overall picture is average at a high level. The aspect with the highest average was the building and learning resources aspect, followed by the budget aspect and the materials and equipment aspect. and personnel in operations. 3) Process aspect The overall picture is average at a high level. The area with the highest average was project operations, followed by project planning. Project improvements and project monitoring and tracking. 4) In terms of productivity, 4 issues were assessed as follows: 4.1) Assessment of the desired characteristics of students according to the philosophy of Sufficiency Economy. The overall picture is at a high level. The aspect with the highest average value was moderation, followed by having a good immune system and being reasonable. 4.2) Evaluation of activity implementation The overall level was at a high level for all 5 activities. The aspect with the highest average was the organic vegetable cultivation base, followed by the fairy mushroom cultivation base. and a base for raising catfish in a clay pond. 4.3) Satisfaction assessment The overall picture is at a high level. The item with the highest average That is, students participate and exchange knowledge with each other in participating in activities. Second is that students can take knowledge from the learning base and pass it on to their parents. Students learn from practical training. Create work experience and create initiative and creativity. 4.4) Group discussion found that the project was an integration of the philosophy of sufficiency economy through learning-based activities. It is a guideline for promoting desirable characteristics of students according to the philosophy of Sufficiency Economy. Encourage students to act in a way that is beneficial to themselves. and towards others Able to share the knowledge gained Practice working with others and can be used in daily life. Create discipline and responsibility which requires both knowledge and morality as a basis.

Keywords: Project evaluation; sufficiency economy; Young farmers

บทนำ

ปัจจุบันทั่วโลกต่างเผชิญกับการแพร่ระบาดของไวรัสโคโรนา (covid 19) สังคมโลกยุคโควิด-19 ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงชีวิตความเป็นอยู่ของเราอย่างมาก การใช้เศรษฐกิจพอเพียง สร้างความอดทนให้ประชากรลดความฟุ้งเฟ้อ การใช้ชีวิตที่ยากลำบากก็มีผลดีต่อสิ่งแวดล้อมในการลดโลกร้อนและสิ่งฝึกให้เรารู้จักความพอเพียง เศรษฐกิจพอเพียง เป็นแนวทางในการดำเนินชีวิตและวิถีปฏิบัติที่พระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราชบรมนาถบพิตร รัชกาลที่ 9 ได้ทรงมีพระราชดำริชี้แนะแก่พสกนิกรชาวไทยเพื่อเป็นแนวทาง ในการพัฒนาที่ตั้งอยู่บนรากฐานในการดำรงชีวิต การป้องกันให้รอดพ้นจากวิกฤตและให้สามารถดำรงอยู่ได้อย่างมั่นคงและยั่งยืน ภายใต้กระแสโลกาภิวัตน์และความเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ความพอเพียงความพอประมาณ ความมีเหตุผล รวมถึงความจำเป็นที่จะต้องมีระบบภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี สอดคล้องกับพระบรมราโชบายด้านการศึกษา ของสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ 10 การศึกษาต้องมุ่งสร้างพื้นฐานให้แก่ นักเรียน 4 ด้าน 1. มีทัศนคติที่ถูกต้องต่อบ้านเมือง 2. มีพื้นฐานชีวิตที่มั่นคง มีคุณธรรม 3. มีงานทำ มีอาชีพ 4. เป็นพลเมืองดี

กระทรวงศึกษาธิการจึงจัดทำยุทธศาสตร์เพื่อดำเนินโครงการ ขับเคลื่อนปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อให้ผู้บริหารองค์กร ครู ผู้บริหารสถานศึกษา บุคลากรด้านการศึกษา และนักเรียน นักศึกษา มีความรู้ ความเข้าใจในหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และสามารถนำหลักคิดหลักปฏิบัติมาบูรณาการในการบริหารจัดการการเรียนการสอนตลอดจนการประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน [1] สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานมีนโยบายขยายผลสถานศึกษาการจัดกระบวนการเรียนการสอนและการบริหารจัดการตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่สถานศึกษา เพื่อให้สอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษา การจัดกิจกรรมตามนโยบาย จุดเน้น ของเขตพื้นที่การศึกษา

กลุ่มยุทธศาสตร์คือนักเรียนที่มีอายุ 10 ปีขึ้นไป ที่มีความสนใจในงานการเกษตรหรือเคหกิจเกษตร ธุรกิจเกษตร ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม มีวัตถุประสงค์ เพื่อปลูกฝังให้เด็กและเยาวชนมีทัศนคติที่ดีต่ออาชีพการเกษตร เพื่อให้เด็กและเยาวชนมีความรู้ทักษะด้านเทคโนโลยี วิทยาศาสตร์ สังคมศาสตร์ ประเพณีวัฒนธรรม เคหกิจเกษตร ธุรกิจเกษตร และด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ที่ถูกต้องเหมาะสม

แนวคิดการประเมินของสตีฟเฟิลบีม CIPP Model เป็นการประเมินที่เป็นกระบวนการต่อเนื่อง มีจุดเน้นที่สำคัญคือ ใช้ควบคู่กับการบริหารโครงการ เพื่อหาข้อมูลประกอบการตัดสินใจอย่างต่อเนื่องตลอดเวลา แบ่งประเด็นการประเมินผลออกเป็น 4 ด้าน คือ 1. การประเมินด้านบริบทหรือสภาวะแวดล้อม (Context Evaluation: C) 2. การประเมินปัจจัยเบื้องต้นหรือปัจจัยนำเข้า (Input Evaluation: I) 3. การประเมินกระบวนการ (Process Evaluation: P) 4. การประเมินผลผลิต (Product Evaluation: P)

โรงเรียนบ้านนาเป็นโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา เปิดสอนตั้งแต่ระดับชั้นอนุบาล 2 ถึงระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 มีการดำเนินโครงการเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อส่งเสริมทักษะทางด้านอาชีพให้แก่ นักเรียนเนื่องจากผู้ปกครองส่วนมากประกอบอาชีพเกษตรกรรม โรงเรียนบ้านนาได้ตระหนักถึงความจำเป็นที่จะต้องพัฒนานักเรียนให้เข้าใจ และมีทักษะตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง จึงได้ดำเนินโครงการเศรษฐกิจพอเพียงของกลุ่มยุทธศาสตร์เพื่อเป็นแหล่งเรียนรู้ให้กับนักเรียนครู/บุคลากรทางการศึกษา ผู้ปกครองและหน่วยงานอื่น พัฒนากิจกรรมการเรียนรู้เชิงบูรณาการ สามารถนำไปประยุกต์ใช้ให้เกิดการปฏิบัติอย่างต่อเนื่อง และสามารถถ่ายทอดขยายเครือข่ายสู่ชุมชน เพื่อสร้างชุมชนที่เข้มแข็ง สามารถพึ่งพาตนเองได้ ปัจจุบันกลุ่มยุทธศาสตร์โรงเรียนบ้านนา มีสมาชิกจำนวน 100 คน

ผู้วิจัยได้เห็นถึงความสำคัญของโครงการเศรษฐกิจพอเพียงของกลุ่มยุทธศาสตร์โรงเรียนบ้านนา เป็นโครงการที่มีความจำเป็นอย่างยิ่งต่อการพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาให้มีคุณภาพได้มาตรฐาน จึงควรมีการประเมินโครงการซึ่งเป็นกระบวนการเก็บรวบรวมข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูล เกี่ยวกับโครงการอย่างเป็นระบบเพื่อให้ได้สารสนเทศที่ครอบคลุมทุกองค์ประกอบที่จะช่วยให้ผู้บริหาร และผู้ที่เกี่ยวข้องได้ตระหนักถึงคุณภาพของโครงการว่าจะสามารถตอบสนองวัตถุประสงค์

ที่ตั้งไว้ได้มากน้อยเพียงใด จึงได้ประเมินโครงการเศรษฐกิจพอเพียงของกลุ่มยุทธศาสตร์โรงเรียนบ้านนา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 2 โดยใช้รูปแบบการประเมินแบบชิปปี้ (CIPP Model) ซึ่งเป็นรูปแบบของการประเมินอย่างมีระบบซึ่งมีขอบข่ายการประเมิน โครงการที่ครอบคลุมการประเมิน 4 ด้าน ได้แก่ การประเมินด้านบริบท การประเมินด้านปัจจัยนำเข้า การประเมินด้านกระบวนการ และการประเมินด้านผลผลิต เพื่อให้ นักเรียนมีความรู้ ความเข้าใจ สามารถปฏิบัติตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงได้อย่างถูกต้อง เป็นผู้มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อเป็นแหล่งเรียนรู้ให้กับนักเรียน ครูและบุคลากรทางการศึกษา ผู้ปกครองและหน่วยงานอื่น ๆ และเพื่อเป็นข้อมูลในการตัดสินใจในการดำเนินโครงการเศรษฐกิจพอเพียงของกลุ่มยุทธศาสตร์โรงเรียนบ้านนาในครั้งต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อประเมินบริบทของโครงการเศรษฐกิจพอเพียงของกลุ่มยุทธศาสตร์โรงเรียนบ้านนา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 2
2. เพื่อประเมินปัจจัยนำเข้าของโครงการเศรษฐกิจพอเพียงของกลุ่มยุทธศาสตร์โรงเรียนบ้านนา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 2
3. เพื่อประเมินกระบวนการของโครงการเศรษฐกิจพอเพียงของกลุ่มยุทธศาสตร์โรงเรียนบ้านนา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 2
4. เพื่อประเมินผลผลิตของโครงการเศรษฐกิจพอเพียงของกลุ่มยุทธศาสตร์โรงเรียนบ้านนา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 2

การทบทวนวรรณกรรม

การประเมินโครงการ หมายถึง กระบวนการติดตามโครงการ เป็นกระบวนการเก็บรวบรวมข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อหาข้อมูลที่เป็นจริงและเชื่อถือได้เกี่ยวกับโครงการ เป็นการเปรียบเทียบผลการปฏิบัติงานจริงกับผลที่คาดว่าจะได้รับ หรือการเปรียบเทียบพฤติกรรมที่เกิดขึ้นกับจุดหมายเชิงพฤติกรรมที่กำหนดไว้ เป็นการสำรวจประสิทธิผลของโครงการอย่างเป็นระบบ เพื่อดำเนินการให้บรรลุวัตถุประสงค์ของโครงการอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล เพื่อเสนอเป็นทางเลือกในการตัดสินใจทางการบริหารจัดการโครงการ เป็นการเสนอสารสนเทศเพื่อเป็นสารสนเทศสำหรับการปรับปรุงการดำเนินโครงการ สรุปผลสำเร็จของโครงการ หรือเพื่อใช้ในการพัฒนาโครงการ ผู้วิจัยได้สังเคราะห์แนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้องจาก นักวิชาการชาวไทยและชาวต่างชาติ จำนวน 9 ท่าน ได้แก่ Stufflebeam [2], สมคิด พรหมจรรย์ [3], พิสนุ พงศ์ศรี [4], เชาวน์ อินไย [5], เยาวดี ราชชัยกุล วิบูลย์ศรี [6], สมหวัง พิธิยานุวัฒน์ [7], สุวิมล ติรกันันท์ [8] และประชุม รอดประเสริฐ [9] ได้ให้ความหมายการประเมินทั้ง 4 ด้านตามแนวคิด ชิปปี้ โมเดล (CIPP Model) ของ สตัฟเฟิลบีม ดังนี้

1. การประเมินด้านบริบท (context Evaluation) หมายถึง การประเมินข้อมูลทั่วไปที่สำคัญในการจัดทำโครงการ เพื่อกำหนดวัตถุประสงค์ของโครงการ ความต้องการจำเป็นในการจัดทำโครงการความสอดคล้องกับนโยบาย ความเหมาะสมของวัตถุประสงค์โครงการ ความสอดคล้องของกิจกรรมโครงการ
2. การประเมินปัจจัยนำเข้า (Input Evaluation) หมายถึง การประเมินเพื่อพิจารณาถึงความเป็นไปได้ของโครงการ ความเหมาะสม และความพอเพียงของทรัพยากรที่จะใช้ในการดำเนินโครงการ เพื่อตรวจสอบความพร้อมด้านทรัพยากรที่จะใช้ในการดำเนินงานทั้งปริมาณและคุณภาพที่เกี่ยวข้องกับโครงการว่าเหมาะสมหรือไม่ ได้แก่ บุคลากรในการดำเนินงาน งบประมาณ วัสดุอุปกรณ์ อาคารสถานที่และแหล่งเรียนรู้
3. การประเมินกระบวนการ (Process Evaluation) หมายถึง การประเมินระหว่างการทำดำเนินงานโครงการ เพื่อหาข้อบกพร่องของการดำเนินโครงการ ที่จะใช้เป็นข้อมูลในการพัฒนาแก้ไข ปรับปรุงโครงการ การศึกษาจุดอ่อนจุดแข็ง

ตลอดจนปัญหาและอุปสรรคของการดำเนินงานเพื่อควบคุมการดำเนินงานของโครงการ ได้แก่ การวางแผนโครงการ การดำเนินงานโครงการ กิจกรรมที่ดำเนินการ การตรวจสอบและการติดตาม

4. การประเมินผลผลิต (Product Evaluation) หมายถึง การประเมินเพื่อตรวจสอบว่าเป็นไปตามวัตถุประสงค์หรือไม่ ความคุ้มค่าของผลการดำเนินงาน นักเรียนมีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ผลการดำเนินกิจกรรมของโครงการจะให้สารสนเทศเพื่อการตัดสินใจว่าควรคง ปรับ ขยายการดำเนินการ หรือควรสิ้นสุดการดำเนินโครงการในครั้งต่อไป และการประเมินความพึงพอใจ ของครู นักเรียน ผู้ปกครอง

เศรษฐกิจพอเพียง เป็นแนวทางการดำเนินชีวิตโดยการพึ่งพาตนเองอย่างยั่งยืน ยึดหลักความพอเพียง ความพอประมาณ ความมีเหตุผล และการสร้างภูมิคุ้มกันที่ดีในตัว ดำรงชีวิตอยู่บนความไม่ประมาท บนพื้นฐานของการมีความรู้ (รอบรู้ รอบคอบ ระมัดระวัง) และคุณธรรม (ซื่อสัตย์สุจริต ขยันอดทน สติปัญญา แบ่งปัน) สามารถปรับตัวพร้อมรับการเปลี่ยนแปลงของกระแสโลกาภิวัตน์ ผู้วิจัยได้สังเคราะห์แนวคิดที่เกี่ยวข้องจากนักวิชาการ จำนวน 4 ท่าน ได้แก่ สุนัย เศรษฐบุญสร้าง [10], พิพัฒน์ ยอดพฤติการณ์ [11], คณะอนุกรรมการขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียง [12], และมูลนิธิชัยพัฒนา [13] ได้ให้ความหมายคุณลักษณะที่สำคัญ 3 ประการ ดังนี้

1. ความพอประมาณ หมายถึง ความพอดีที่ไม่น้อยเกินไป ไม่มากเกินไป เป็นทางสายกลาง ไม่ตึงเกินไปและไม่หย่อนเกินไป
2. ความมีเหตุผล หมายถึง การตัดสินใจเกี่ยวกับระดับความพอเพียงนั้น จะต้องเป็นไปอย่างมีเหตุผล โดยพิจารณาจากเหตุปัจจัยที่เกี่ยวข้อง ตลอดจน
3. การมีภูมิคุ้มกันที่ดี หมายถึง การเตรียมตัวให้พร้อมรับต่อผลกระทบที่เกิดขึ้นจากการเปลี่ยนแปลงรอบตัว รวมถึงสถานการณ์ต่าง ๆ ที่คาดว่าจะเกิดขึ้นในอนาคต ปัจจัยเหล่านี้จะเกิดขึ้นได้นั้น จะต้องอาศัยความรู้ และคุณธรรม เป็นเงื่อนไขพื้นฐาน

นอกจากคุณลักษณะทั้งสามประการข้างต้น การวางแผนและการดำเนินงานในทุกขั้นตอน หรือการตัดสินใจและการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ให้อยู่ในระดับพอเพียงนั้น ต้องอาศัยความรู้และคุณธรรมเป็นพื้นฐานของการตัดสินใจและดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ให้อยู่ในระดับพอเพียง ตามเงื่อนไข 2 ประการ ดังนี้

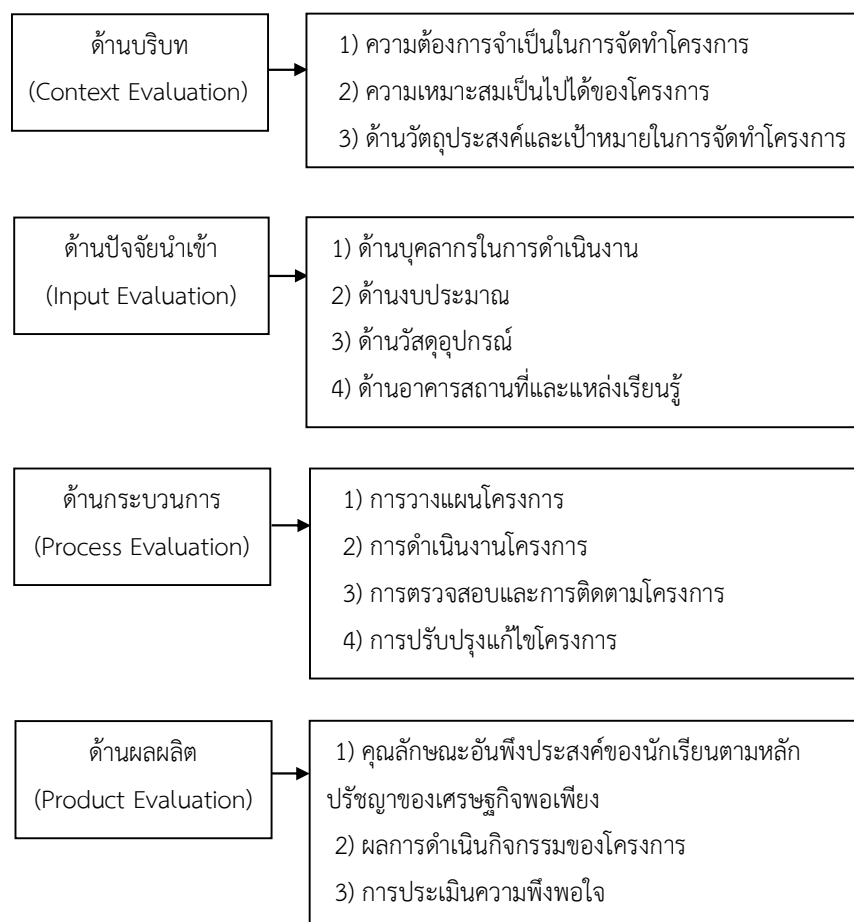
1. เงื่อนไขความรู้ ประกอบด้วย ความรอบรู้เกี่ยวกับวิชาการต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องรอบด้าน ความรอบคอบ รอบรู้ในข้อเท็จจริงเกี่ยวกับสถานะแวดล้อมและสถานการณ์ ที่เกี่ยวข้องทั้งหมด มีสติหรือความระลึกรู้ มีการวางแผนและความระมัดระวังในการปฏิบัติ
2. เงื่อนไขคุณธรรม หมายถึง มีความตระหนักในคุณธรรม มีความซื่อสัตย์สุจริตและมีความอดทน มีความเพียร ใช้สติปัญญาในการดำเนินชีวิต

ยุวเกษตรกร คือ "เด็กและเยาวชน ที่มีอายุระหว่าง 10 ถึง 25 ปี มีความสนใจด้านการเกษตรสมัครเป็นสมาชิกกลุ่มยุวเกษตรกร เพื่อพัฒนาความรู้และประสบการณ์ด้านการเกษตรการเสริมสร้างทักษะอาชีพและทักษะการดำเนินชีวิต"

กลุ่มยุวเกษตรกร หมายถึง กลุ่มเด็กและเยาวชน ที่มีอายุระหว่าง 10 ถึง 25 ปี มีความสนใจด้านการเกษตรรวมตัวกันจัดตั้งเป็น "กลุ่มยุวเกษตรกร" เพื่อพัฒนาความรู้ประสบการณ์ด้านการเกษตร การเสริมสร้างทักษะอาชีพและทักษะการดำรงชีวิต ในปัจจุบันกลุ่มยุวเกษตรกรแบ่งได้เป็น 3 ประเภท คือ

1. กลุ่มยุวเกษตรกรในโรงเรียน เป็นกลุ่มยุวเกษตรกรที่สมาชิกทั้งหมดเป็นนักเรียนที่กำลังเรียนอยู่ กลุ่มยุวเกษตรกรประเภทนี้ส่วนใหญ่ตั้งอยู่ในโรงเรียน
2. กลุ่มยุวเกษตรกรนอกโรงเรียน เป็นกลุ่มยุวเกษตรกรที่สมาชิกทั้งหมดพ้นจากการเป็นนักเรียนแล้ว
3. กลุ่มยุวเกษตรกรแบบผสม เป็นกลุ่มยุวเกษตรกรที่ประกอบด้วยสมาชิกทั้งที่เป็นนักเรียนและที่พ้นจากการเป็นนักเรียนแล้ว กรมส่งเสริมการเกษตร [14]

กรอบแนวคิดของการวิจัย

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากร ที่ใช้ในการประเมินครั้งนี้ ประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 1 คน ครูโรงเรียนบ้านนา จำนวน 14 คน นักเรียนโรงเรียนบ้านนาที่เข้าร่วมโครงการเศรษฐกิจพอเพียงของกลุ่มยุทธศาสตร์โรงเรียนบ้านนาในปีการศึกษา 2566 จำนวน 100 คน ผู้ปกครองของนักเรียนที่เข้าร่วมโครงการเศรษฐกิจพอเพียงของกลุ่มยุทธศาสตร์โรงเรียนบ้านนา จำนวน 100 คน รวมประชากรทั้งสิ้นจำนวน 215 คน

1.2 กลุ่มตัวอย่างเชิงปริมาณ ที่ใช้ในการประเมินครั้งนี้ประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 1 คน ครูโรงเรียนบ้านนาจำนวน 14 คน ผู้ปกครอง จำนวน 30 คน จากตัวแทนผู้ปกครองนักเรียนฐานการเรียนรู้ละ 6 คน โดยเลือกแบบเจาะจง (Purposive Selection) และนักเรียน จำนวน 80 คน โดยใช้ตาราง เครจซี่และมอร์แกน(Krejcie & Morgan) [15] จากนั้นทำการสุ่มอย่างง่าย (Simple RandomSampling) รวมกลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้นจำนวน 125 คน โดยกลุ่มตัวอย่างผู้บริหารสถานศึกษาและครู ใช้ในการประเมินด้านบริบท ด้านปัจจัยนำเข้า ด้านกระบวนการ กลุ่มตัวอย่างครู ใช้ในการประเมินด้านผลผลิต ด้านคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและผลการดำเนินกิจกรรมของโครงการ กลุ่มตัวอย่างผู้บริหารสถานศึกษา ครู นักเรียน และผู้ปกครอง ใช้ในการประเมินด้านผลผลิต การประเมินความพึงพอใจ

1.3 กลุ่มตัวอย่างผู้ให้ข้อมูลเชิงคุณภาพ ในการประเมินครั้งนี้ประกอบด้วย ผู้บริหารโรงเรียนบ้านนา จำนวน 1 คน ครูโรงเรียนบ้านนาผู้รับผิดชอบฐานการเรียนรู้ละ 1 คน รวมจำนวน 5 คน นักเรียน ฐานการเรียนรู้ละ 1 คน จำนวน 5 คน รวมผู้ให้ข้อมูลเชิงคุณภาพทั้งสิ้นจำนวน 11 คนได้มาโดยวิธีการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) ใช้ในการประเมินด้านผลผลิต

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

แบบสอบถามที่ใช้ในการวิจัยเรื่องการประเมินโครงการเศรษฐกิจพอเพียงของกลุ่มยุทธศาสตร์โรงเรียนบ้านนา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 2 มีค่าดัชนีความสอดคล้องตั้งแต่ 0.60 ขึ้นไป มีค่าความเชื่อมั่นตั้งแต่ 0.80 ขึ้นไปและแบบสัมภาษณ์ (สนทนากลุ่ม) เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) จำนวน 4 ฉบับ และแบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง จำนวน 1 ฉบับ รวมทั้งหมด 5 ฉบับ รายละเอียดดังนี้

ฉบับที่ 1 แบบสอบถาม (Questionnaire) สำหรับผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้รับผิดชอบโครงการเศรษฐกิจพอเพียงของกลุ่มยุทธศาสตร์โรงเรียนบ้านนา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 2 ด้านบริบทมีจำนวน 13 ข้อ ด้านปัจจัยนำเข้ามีจำนวน 15 ข้อ แบ่งเป็น 3 ตอนดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 ความคิดเห็นต่อโครงการ เพื่อประเมินด้านบริบท ด้านปัจจัยนำเข้า ของโครงการ มีลักษณะเป็นมาตราประมาณค่า (Rating Scale) มีเกณฑ์การให้คะแนนของคำถามแต่ละข้อตามแนวคิดของลิเคิร์ท [16] โดยกำหนดเกณฑ์การให้ ความหมายจากคะแนนเฉลี่ย ดังนี้

เกณฑ์การให้ความหมายจากคะแนนเฉลี่ย

คะแนนเฉลี่ย 4.50 - 5.00 หมายถึง มากที่สุด

คะแนนเฉลี่ย 3.50 - 4.49 หมายถึง มาก

คะแนนเฉลี่ย 2.50 - 3.49 หมายถึง ปานกลาง

คะแนนเฉลี่ย 1.50 - 2.49 หมายถึง น้อย

คะแนนเฉลี่ย 1.00 - 1.49 หมายถึง น้อยที่สุด

ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามปัญหา/อุปสรรคและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับโครงการ มีลักษณะเป็นคำถามปลายเปิด

ฉบับที่ 2 แบบสอบถาม (Questionnaire) สำหรับผู้บริหารสถานศึกษาและครู โรงเรียนบ้านนา สำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 2 มีจำนวน 16 ข้อ แบ่งเป็น 3 ตอนดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 ความคิดเห็นต่อโครงการ เพื่อประเมินด้านกระบวนการ ของโครงการ มีลักษณะเป็นมาตราประมาณค่า (Rating Scale) มีเกณฑ์การให้คะแนนของคำถามแต่ละข้อตามแนวคิดของลิเคิร์ท [16]

ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามปัญหา/อุปสรรคและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับโครงการ มีลักษณะเป็นคำถามปลายเปิด

ฉบับที่ 3 แบบสอบถาม (Questionnaire) สำหรับครูผู้รับผิดชอบโครงการ ด้านผลผลิต (คุณลักษณะอันพึงประสงค์ ของนักเรียนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง) มีจำนวน 17 ข้อ ด้านผลผลิต (ผลการดำเนินกิจกรรมของโครงการ) มีจำนวน 15 ข้อ แบ่งเป็น 3 ตอนดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 ความคิดเห็นต่อโครงการ เพื่อประเมินด้านผลผลิต ของโครงการ มีลักษณะเป็นมาตราประมาณค่า (Rating Scale) มีเกณฑ์การให้คะแนนของคำถามแต่ละข้อตามแนวคิดของลิเคิร์ท [16]

ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามปัญหา/อุปสรรคและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับ มีลักษณะเป็นคำถามปลายเปิด

ฉบับที่ 4 แบบสอบถาม (Questionnaire) สำหรับผู้บริหารสถานศึกษา ครู นักเรียน และผู้ปกครองนักเรียนที่เข้าร่วมโครงการ มีจำนวน 13 ข้อ แบ่งเป็น 3 ตอนดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 ความคิดเห็นต่อโครงการ เพื่อประเมินด้านผลผลิต ของโครงการ มีลักษณะเป็นมาตราประเมินค่า (Rating Scale) มีเกณฑ์การให้คะแนนของคำถามแต่ละข้อตามแนวคิดของลิเคิร์ท [16]

ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามปัญหา/อุปสรรคและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับโครงการ มีลักษณะเป็นคำถามปลายเปิด

3.2 แบบสัมภาษณ์ เป็นแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (Structured Interview)

ฉบับที่ 5 ประเด็นสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) เป็นภาพรวมของการดำเนินโครงการ ผลผลิตของโครงการ มีจำนวน 4 ข้อ โดยวิเคราะห์เนื้อหาเชิงประเด็น (Content Analysis) โครงการสามารถส่งเสริมคุณลักษณะอันพึงประสงค์ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงให้นักเรียน โครงการสามารถนำไปใช้ประโยชน์ในชีวิตประจำวันได้ โครงการสามารถนำไปต่อยอดและนำไปประกอบอาชีพในอนาคตหลังจบการศึกษาได้และปัญหาอุปสรรคที่พบและแนวทางแก้ไขเกี่ยวกับการดำเนินโครงการ

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

3.1 ส่งหนังสือถึงผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านนา อำเภอช้างกลาง จังหวัดนครศรีธรรมราช เพื่อขอความร่วมมือและขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

3.2 ผู้วิจัยดำเนินการแจกแบบสอบถามให้ผู้ตอบแบบสอบถาม แล้วดำเนินการเก็บ รวบรวมแบบสอบถามคืนด้วยตนเอง

3.3 นำแบบสอบถามที่ได้รับคืนมาทั้งหมด ตรวจสอบสมบูรณ์ของแบบสอบถาม แต่ละฉบับครบตามเกณฑ์ที่กำหนด

3.4 นำข้อมูลที่ได้ไปวิเคราะห์ตามสถิติโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป

4. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์คุณภาพของเครื่องมือ ได้แก่ การหาค่าสัมประสิทธิ์ความสอดคล้อง ความเชื่อมั่น และสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย $\bar{x}$ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน S.D.

ผลการวิจัย

จากการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการศึกษาความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษา ครู นักเรียน และผู้ปกครอง ที่มีต่อโครงการเศรษฐกิจพอเพียงของกลุ่มยุวเกษตรกร โรงเรียนบ้านนา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 2 สามารถสรุปผลการวิจัย ได้ดังนี้

1. ด้านบริบท

ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม เพศชาย จำนวน 4 คน คิดเป็นร้อยละ 26.67 เพศหญิง จำนวน 11 คน คิดเป็นร้อยละ 73.33 สถานภาพผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 1 คน คิดเป็นร้อยละ 6.67 ครู จำนวน 12 คน คิดเป็นร้อยละ 80.00 ครูอัตราจ้าง จำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 13.33 อายุ 21 - 30 ปี จำนวน 4 คน คิดเป็นร้อยละ 26.67 อายุ 31 - 40 ปี จำนวน 3 คน คิดเป็นร้อยละ 20.00 อายุ 41 ปีขึ้นไป จำนวน 8 คน คิดเป็นร้อยละ 53.33 วุฒิการศึกษา ปริญญาตรี จำนวน 11 คน คิดเป็นร้อยละ 73.33 ปริญญาโท จำนวน 4 คน คิดเป็นร้อยละ 26.67

ตารางที่ 1 ผลการประเมินบริบท โดยรวม รายด้าน และรายข้อ (n=15)

รายการ	$\bar{x}$	S.D.	แปลผล
ความต้องการจำเป็นในการจัดทำโครงการ			
1. โครงการมีความสอดคล้องกับสภาพปัจจุบันเหมาะสม	4.27	0.70	มาก
2. โครงการมีความสอดคล้องกับปรัชญา วิสัยทัศน์ พันธกิจ เอกลักษณ์ อัตลักษณ์และกลยุทธ์ของโรงเรียน	4.47	0.83	มาก
3. โครงการมีหลักการและเหตุผลที่เน้นให้เห็นถึงความต้องการจำเป็นหรือความสำคัญในการจัดทำโครงการ	4.33	0.62	มาก
4. บริบทและความต้องการจำเป็นของโรงเรียนโครงการมีความจำเป็นและสำคัญต่อการดำเนินงานของโรงเรียน โดยได้กำหนดไว้ในแผนปฏิบัติการของโรงเรียน	4.20	0.77	มาก
เฉลี่ย	4.32	0.59	มาก
ความเหมาะสมเป็นไปได้ของโครงการ			
5. โครงการมีเป้าหมาย กำหนดระยะเวลาดำเนินงานไว้อย่างเหมาะสมชัดเจน	4.33	0.90	มาก
6. โครงการมีกิจกรรมการดำเนินงานที่มีความชัดเจนและเหมาะสม	4.27	0.88	มาก
7. โครงการมีงบประมาณเหมาะสม	4.00	0.76	มาก
8. โครงการได้รับการสนับสนุนการดำเนินงานจากผู้บริหาร ครู บุคลากร นักเรียนและผู้ปกครอง	4.33	0.98	มาก
9. โครงการได้รับความร่วมมือจากผู้ปกครองชุมชนและหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้อง	4.00	0.93	มาก
เฉลี่ย	4.11	0.76	มาก
ด้านวัตถุประสงค์และเป้าหมายในการจัดทำโครงการ			
10. วัตถุประสงค์สามารถนำไปสู่การปฏิบัติได้จริง	4.40	0.74	มาก
11. วัตถุประสงค์มีความสอดคล้องกับหลักการและเหตุผล	4.40	0.74	มาก
12. วัตถุประสงค์มีความสอดคล้องกับเป้าหมายของโครงการ	4.53	0.74	มากที่สุด
13. วัตถุประสงค์มีความชัดเจนสามารถวัดและประเมินผลได้	4.20	0.77	มาก
เฉลี่ย	4.38	0.64	มาก
เฉลี่ยรวม	4.29	0.63	มาก

ผลการวิเคราะห์การประเมินโครงการ ด้านบริบทตามความคิดเห็นผู้บริหารสถานศึกษาและครูโดยรวมพบว่า มีความเห็นด้วยอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือ ด้านวัตถุประสงค์และเป้าหมายในการจัดทำโครงการ รองลงมาคือ ความต้องการจำเป็นในการจัดทำโครงการ ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ ความเหมาะสมเป็นไปได้ของโครงการ และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อยู่ในระดับ มากที่สุด 1 ข้อ อยู่ในระดับมาก 12 ข้อ ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือวัตถุประสงค์มีความสอดคล้องกับเป้าหมายของโครงการ รองลงมาคือโครงการมีความสอดคล้องกับปรัชญา วิสัยทัศน์ พันธกิจ เอกลักษณ์ อัตลักษณ์และกลยุทธ์ของโรงเรียน ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ โครงการมีงบประมาณเหมาะสมและโครงการได้รับความร่วมมือจากผู้ปกครองชุมชนและหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้อง รองลงมาคือ โครงการมีความจำเป็นและสำคัญต่อ

การดำเนินงานของโรงเรียน โดยได้กำหนดไว้ในแผนปฏิบัติการของโรงเรียน และวัตถุประสงค์มีความชัดเจนสามารถวัดและประเมินผลได้ มีค่าเฉลี่ยเท่ากัน

2. ด้านปัจจัยนำเข้า

ตารางที่ 2 ผลการประเมินปัจจัยนำเข้า โดยรวม รายด้าน และรายข้อ (n=15)

รายการ	$\bar{x}$	S.D.	แปลผล
ด้านบุคลากรในการดำเนินงาน	4.27	0.88	มาก
1. โครงการมีจำนวนบุคลากรที่ดำเนินงานเหมาะสม เพียงพอ			
2. โครงการมีครูที่มีความรู้ ความเข้าใจ และมีความสามารถในการดำเนินงาน	4.00	0.85	มาก
3. โครงการมีการประสานความร่วมมือกับชุมชนและหน่วยงานอื่นๆ เพื่อให้การดำเนินงานของกิจกรรมดำเนินไปได้อย่างลุล่วง	3.80	0.94	มาก
เฉลี่ย	4.02	0.71	มาก
ด้านงบประมาณ			
4. โครงการมีงบประมาณที่ใช้สำหรับดำเนินงานเหมาะสม เพียงพอ	4.20	0.77	มาก
5. โครงการได้รับการสนับสนุนงบประมาณจากหน่วยงานต้นสังกัด	4.13	1.06	มาก
6. โครงการมีการกระจายงบประมาณอย่างทั่วถึง	4.20	0.94	มาก
เฉลี่ย	4.18	0.82	มาก
ด้านวัสดุอุปกรณ์			
7. โครงการมีวัสดุอุปกรณ์เครื่องมือ เครื่องใช้ในการดำเนินงานเพียงพอ	4.13	0.83	มาก
8. วัสดุอุปกรณ์มีความพร้อมและเพียงพอ สำหรับกิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้ฐานเลี้ยงปลาตกใบบ่อ	4.07	0.88	มาก
9. วัสดุอุปกรณ์มีความพร้อมและเพียงพอ สำหรับกิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้ฐานปลูกผักปลอดสารพิษ	4.20	0.77	มาก
10. วัสดุอุปกรณ์มีความพร้อมและเพียงพอ สำหรับกิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้ฐานเพาะเห็ดนางฟ้า	4.13	0.74	มาก
11. วัสดุอุปกรณ์มีความพร้อมและเพียงพอ สำหรับกิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้ฐานทำปุ๋ยหมักและน้ำหมักชีวภาพ	4.07	0.96	มาก
12. วัสดุอุปกรณ์มีความพร้อมและเพียงพอ สำหรับกิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้ฐานเคหกิจเกษตร	3.80	0.94	มาก
เฉลี่ย	4.07	0.71	มาก
ด้านอาคารสถานที่และแหล่งเรียนรู้			
13. อาคาร สถานที่และแหล่งเรียนรู้มีความเหมาะสม เพียงพอต่อจำนวนนักเรียน	4.27	0.80	มาก
14. อาคาร สถานที่และแหล่งเรียนรู้เพียงพอในการทำกิจกรรม	4.40	0.63	มาก
15. อาคาร สถานที่และแหล่งเรียนรู้ได้รับความร่วมมือในการพัฒนาจากผู้บริหาร ครู บุคลากร นักเรียนและผู้ปกครอง	4.33	0.62	มาก

ผลการวิเคราะห์การประเมินโครงการ ด้านปัจจัยนำเข้าตามความคิดเห็นผู้บริหารสถานศึกษาและครูโดยรวม พบว่า มีความพร้อมและเพียงพออยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือด้านอาคารสถานที่และแหล่งเรียนรู้ รองลงมาคือ ด้านงบประมาณ รองลงมาคือ ด้านวัสดุอุปกรณ์ ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ ด้านบุคลากรในการดำเนินงาน และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อยู่ในระดับมากทั้ง 15 ข้อ ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือ อาคาร สถานที่และแหล่งเรียนรู้เพียงพอในการทำกิจกรรม รองลงมาคืออาคาร สถานที่และแหล่งเรียนรู้ได้รับความร่วมมือในการพัฒนาจากผู้บริหาร ครู บุคลากร นักเรียนและผู้ปกครอง ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือโครงการมีการประสานความร่วมมือกับชุมชนและหน่วยงานอื่นๆ เพื่อให้การดำเนินงานของกิจกรรมดำเนินไปได้อย่างลุล่วง และวัสดุอุปกรณ์มีความพร้อมและเพียงพอ สำหรับกิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้ฐานเศรษฐกิจเกษตร มีค่าเฉลี่ยเท่ากัน รองลงมาคือ โครงการมีครูที่มีความรู้ ความเข้าใจ และมีความสามารถในการดำเนินงาน

3. ด้านกระบวนการ

ตารางที่ 3 ผลการประเมินกระบวนการการดำเนินงาน โดยรวม รายด้าน และรายข้อ (n=15)

รายการ	$\bar{x}$	S.D.	แปลผล
การวางแผนโครงการ			
1. โครงการมีการวางแผนการดำเนินกิจกรรมอย่างเป็นระบบและกำหนดปฏิทินการดำเนินงานอย่างชัดเจน	4.27	0.80	มาก
2. โครงการมีการวางแผนการดำเนินกิจกรรมสอดคล้องกับวัตถุประสงค์	4.40	0.63	มาก
3. โครงการมีผู้มีส่วนเกี่ยวข้องมีส่วนร่วมในการวิเคราะห์การวางแผนการดำเนินงานและการจัดกิจกรรม	4.27	0.70	มาก
4. กิจกรรมในโครงการมีการให้ความรู้ ประชุมชี้แจง สื่อสารประชาสัมพันธ์ให้ผู้รับผิดชอบ ผู้เกี่ยวข้องเข้าใจขั้นตอนและวิธีการดำเนินการ	4.27	0.80	มาก
เฉลี่ย	4.30	0.61	มาก
การดำเนินงานโครงการ			
5. โครงการปฏิบัติตามกิจกรรมเป็นไปตามขั้นตอนและระยะเวลาที่กำหนด	4.40	0.83	มาก
6. โครงการพัฒนาบุคลากรเกี่ยวกับการจัดโครงการอย่างต่อเนื่อง	4.27	0.80	มาก
7. โครงการมีการประสานงานในการช่วยเหลือการดำเนินกิจกรรมระหว่างโรงเรียน ชุมชน และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง	4.20	0.68	มาก
8. โครงการใช้วัสดุ อุปกรณ์ในการดำเนินกิจกรรมคุ้มค่า ใช้จ่ายงบประมาณภายใต้วงเงินที่ได้รับการจัดสรร	4.60	0.51	มากที่สุด
9. โครงการมีกิจกรรมที่สอดคล้องกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง	4.33	0.72	มาก
เฉลี่ย	4.36	0.55	มาก
การตรวจสอบและการติดตามโครงการ			
10. โครงการได้รับการนิเทศ กำกับ ติดตามเป็นระยะอย่างต่อเนื่อง	4.20	0.86	มาก
การตรวจสอบและการติดตามโครงการ(ต่อ)			
11. โครงการมีการวัดและประเมินผลเหมาะสม	4.33	0.82	มาก
12. โครงการประเมินผลการปฏิบัติงานด้วยวิธีการที่หลากหลายสอดคล้องกับวัตถุประสงค์	4.33	0.82	มาก

ตารางที่ 3 ผลการประเมินกระบวนการการดำเนินงาน โดยรวม รายด้าน และรายข้อ (n=15) (ต่อ)

รายการ	$\bar{x}$	S.D.	แปลผล
13. โครงการรายงานผลการประเมินกิจกรรมต่าง ๆ ให้ผู้เกี่ยวข้องทราบอย่างต่อเนื่อง	4.27	0.80	มาก
14. โครงการมีการเผยแพร่และขยายผลการปฏิบัติกิจกรรมสู่ชุมชนอย่างสม่ำเสมอ	3.87	0.92	มาก
เฉลี่ย	4.20	0.75	มาก
การปรับปรุงแก้ไขโครงการ			
15. โครงการนำผลที่ได้จากการประเมินมาปรับปรุงแก้ไข	4.27	0.88	มาก
16. โรงเรียนปรับปรุงและพัฒนาการจัดทำแผนงานเพื่อวางแผนในการทำโครงการในครั้งต่อไป	4.33	0.72	มาก
เฉลี่ย	4.30	0.77	มาก
เฉลี่ยรวม	4.29	0.63	มาก

ผลการวิเคราะห์การประเมินโครงการ ด้านกระบวนการตามความคิดเห็นผู้บริหารสถานศึกษาและครูโดยรวม พบว่า มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือการดำเนินงานโครงการ รองลงมาคือ การวางแผนโครงการ และการปรับปรุงแก้ไขโครงการ ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ การตรวจสอบและการติดตามโครงการ และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุด 1 ข้อ อยู่ในระดับมาก 15 ข้อ ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือโครงการใช้วัสดุอุปกรณ์ในการดำเนินกิจกรรมคุ้มค่า ใช้จ่ายงบประมาณภายใต้วงเงินที่ได้รับการจัดสรร รองลงมาคือโครงการมีการวางแผนการดำเนินกิจกรรมสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ และโครงการปฏิบัติกิจกรรมเป็นไปตามขั้นตอนและระยะเวลาที่กำหนด มีค่าเฉลี่ยเท่ากัน ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือโครงการมีการเผยแพร่และขยายผลการปฏิบัติกิจกรรมสู่ชุมชนอย่างสม่ำเสมอ รองลงมาคือ โครงการมีการประสานงานในการช่วยเหลือการดำเนินกิจกรรมระหว่างโรงเรียน ชุมชน และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และโครงการได้รับการนิเทศ กำกับ ติดตามเป็นระยะอย่างต่อเนื่อง มีค่าเฉลี่ยเท่ากัน

4. ด้านผลผลิต การประเมินผลผลิตของโครงการเศรษฐกิจพอเพียงของกลุ่มยุวเกษตรกรโรงเรียนบ้านนา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมาเขต 2 ดำเนินการประเมิน 4 ประเด็น ดังนี้

4.1 ด้านผลผลิตการประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม เพศชาย จำนวน 3 คน คิดเป็นร้อยละ 21.43 เพศหญิง จำนวน 11 คน คิดเป็นร้อยละ 78.57 สถานภาพ ครู จำนวน 12 คน คิดเป็นร้อยละ 85.71 ครูอัตราจ้าง จำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 14.29 อายุ 21 - 30 ปี จำนวน 4 คน คิดเป็นร้อยละ 28.57 อายุ 31 - 40 ปี จำนวน 3 คน คิดเป็นร้อยละ 21.43 อายุ 41 ปีขึ้นไป จำนวน 7 คน คิดเป็นร้อยละ 50.00 วุฒิการศึกษา ปริญญาตรี จำนวน 10 คน คิดเป็นร้อยละ 71.43 ปริญญาโท จำนวน 4 คน คิดเป็นร้อยละ 28.57

ตารางที่ 4 ผลการประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โดยรวม รายด้าน และรายข้อ (n=14)

รายการ	$\bar{x}$	S.D.	แปลผล
คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง (ความพอประมาณ)			
1. นักเรียนรับทราบหน้าที่ตนเอง	4.21	0.43	มาก
2. นักเรียนมีความเป็นอยู่เรียบง่ายและใช้ชีวิตแบบพอเพียง	4.29	0.83	มาก
3. นักเรียนมีระเบียบวินัยเคารพกฎกติกาของโรงเรียน	3.86	0.77	มาก
4. นักเรียนแต่งกายสุภาพเรียบร้อย ไม่ตามแฟชั่น	4.00	0.78	มาก
5. นักเรียนรู้วิธีปฏิบัติตนต่อบุคคลอื่น	4.07	0.73	มาก
เฉลี่ย	4.09	0.61	มาก
คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง (ความมีเหตุผล)			
6. นักเรียนกำหนดวางแผนในการทำงานได้ดี	3.71	0.73	มาก
7. นักเรียนปฏิบัติตามหลักผู้นำและผู้ตามที่ดี	4.00	0.68	มาก
8. นักเรียนปรับปรุงแก้ไขการกระทำที่ผิดพลาดของตนเอง	4.00	0.78	มาก
9. นักเรียนมีความอดทน ในการเรียนและการทำงาน	4.00	0.78	มาก
10. นักเรียนรู้จักยับยั้งชั่งใจต่อสิ่งที่ยั่วไปในทางที่ผิด	4.07	0.73	มาก
11. นักเรียนให้ความร่วมมือกับหมู่คณะเพื่อให้งานสำเร็จลุล่วง	3.86	0.86	มาก
เฉลี่ย	3.94	0.67	มาก
คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง (การมีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี)			
12. นักเรียนศึกษาหาความรู้ใหม่ๆ อยู่เสมอ	4.00	0.68	มาก
13. นักเรียนรู้จักใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์	3.86	0.95	มาก
14. นักเรียนจัดสภาพแวดล้อมรอบตัวให้สะอาดสวยงาม	4.07	0.62	มาก
15. นักเรียนรู้จักเก็บออมโดยไม่ต้องรบกวนผู้ปกครอง	4.14	0.77	มาก
16. นักเรียนทำงานกลุ่มด้วยความตั้งใจ เสียสละเพื่อให้งานเสร็จอย่างสมบูรณ์	3.93	0.92	มาก
17. นักเรียนสามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้	4.29	0.61	มาก
เฉลี่ย	4.05	0.62	มาก
เฉลี่ยรวม	4.02	0.61	มาก

ผลการวิเคราะห์การประเมินโครงการ ตามความคิดเห็นครูโดยรวม พบว่า นักเรียนมีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือ ความพอประมาณ รองลงมาคือ การมี ภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ ความมีเหตุผล และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อยู่ในระดับมากทั้ง 17 ข้อ ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือ นักเรียนสามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ และนักเรียนมีความเป็นอยู่เรียบง่ายและใช้ชีวิตแบบ พอเพียง มีค่าเฉลี่ยเท่ากัน รองลงมาคือนักเรียนรับทราบหน้าที่ตนเอง ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือนักเรียนกำหนดวางแผน

ในการทำงานได้ดี รองลงมาคือ นักเรียนมีระเบียบวินัยเคารพกฎกติกาของโรงเรียน และนักเรียนให้ความร่วมมือกับหมู่คณะ เพื่อให้งานสำเร็จลุล่วง และนักเรียนรู้จักใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ มีค่าเฉลี่ยเท่ากัน

4.2 ด้านผลผลิต ผลการดำเนินกิจกรรมของโครงการเศรษฐกิจพอเพียงของกลุ่มยุทธศาสตร์โรงเรียนบ้านนา
ตารางที่ 5 ผลการดำเนินกิจกรรม โดยรวม รายด้าน และรายข้อ (n=14)

รายการ	$\bar{x}$	S.D.	แปลผล
ผลการดำเนินกิจกรรมของโครงการ(ฐานเลี้ยงปลาตกในบ่อดิน)			
1. ฐานเลี้ยงปลาตกในบ่อดิน ทำให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ วิธีการเลี้ยงปลาตกในบ่อดิน	4.29	0.83	มาก
2. ฐานเลี้ยงปลาตกในบ่อดินช่วยส่งเสริมให้นักเรียนรู้จักพึ่งพาตนเองในการดำรงชีวิตตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง	4.36	0.50	มาก
3. นักเรียนสามารถเป็นแกนนำการเลี้ยงปลาตกในบ่อดินให้กับชุมชนได้	4.29	0.73	มาก
เฉลี่ย	4.31	0.62	มาก
ผลการดำเนินกิจกรรมของโครงการ(ฐานปลูกผักปลอดสารพิษ)			
4. ฐานปลูกผักปลอดสารพิษ ทำให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ วิธีการปลูกผักปลอดสารพิษ	4.43	0.65	มาก
5. ฐานปลูกผักปลอดสารพิษช่วยส่งเสริมให้นักเรียนรู้จักพึ่งพาตนเองในการดำรงชีวิตตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง	4.36	0.63	มาก
6. นักเรียนสามารถเป็นแกนนำการปลูกผักปลอดสารพิษให้กับชุมชนได้	4.43	0.76	มาก
เฉลี่ย	4.40	0.63	มาก
ผลการดำเนินกิจกรรมของโครงการ (ฐานเพาะเห็ดนางฟ้า)			
7. ฐานเพาะเห็ดนางฟ้าทำให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ วิธีการเพาะเห็ดนางฟ้า	4.43	0.76	มาก
8. ฐานเพาะเห็ดนางฟ้าช่วยส่งเสริมให้นักเรียนรู้จักพึ่งพาตนเองในการดำรงชีวิตตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง	4.43	0.76	มาก
9. นักเรียนสามารถเป็นแกนนำการเพาะเห็ดนางฟ้าให้กับชุมชนได้	4.14	0.86	มาก
เฉลี่ย	4.33	0.76	มาก
ผลการดำเนินกิจกรรมของโครงการ(ฐานทำปุ๋ยหมักและน้ำหมักชีวภาพ)			
10. ฐานทำปุ๋ยหมักและน้ำหมักชีวภาพทำให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ วิธีการทำปุ๋ยหมักและน้ำหมักชีวภาพ	4.43	0.76	มาก
11. ฐานทำปุ๋ยหมักและน้ำหมักชีวภาพช่วยส่งเสริมให้นักเรียนรู้จักพึ่งพาตนเองในการดำรงชีวิตตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง	4.29	0.83	มาก
12. นักเรียนสามารถเป็นแกนนำการทำปุ๋ยหมักและน้ำหมักชีวภาพให้กับชุมชนได้	4.14	0.86	มาก
เฉลี่ย	4.29	0.71	มาก
ผลการดำเนินกิจกรรมของโครงการ(ฐานเคหกิจเกษตร)			
13. ฐานเคหกิจเกษตรทำให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ วิธีการทำฐานเคหกิจเกษตร	4.21	0.89	มาก

ตารางที่ 5 ผลการดำเนินกิจกรรม โดยรวม รายด้าน และรายข้อ (n=14) (ต่อ)

รายการ	$\bar{x}$	S.D.	แปลผล
14.ฐานศกษกษทรช่วยส่งเสริมให้นักเรยนรู้จักพึ่งพาตนเองในการดำรงชีวิตตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง	4.29	0.73	มาก
15. นักเรียนสามารถเป็นแกนนำการทำศกษกษทรให้กับชุมชนได้	4.07	0.92	มาก
เฉลี่ย	4.19	0.80	มาก
เฉลี่ยรวม	4.30	0.61	มาก

ผลการวิเคราะห์การประเมินโครงการ ตามความคิดเห็นครูโดยรวมพบว่า ผลการดำเนินกิจกรรมของโครงการบรรลุวัตถุประสงค์อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือผลการดำเนินกิจกรรมของโครงการ (ฐานปลูกผักปลอดสารพิษ) รองลงมาคือ ผลการดำเนินกิจกรรมของโครงการ (ฐานเพาะเห็ดนางฟ้า) รองลงมาคือ ผลการดำเนินกิจกรรมของโครงการ (ฐานเลี้ยงปลาในบ่อดิน) รองลงมาคือ ผลการดำเนินกิจกรรมของโครงการ (ฐานทำปุ๋ยหมักและน้ำหมักชีวภาพ) ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ ผลการดำเนินกิจกรรมของโครงการ (ฐานศกษกษทร) และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อยู่ในระดับมากทั้ง 15 ข้อ ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือฐานปลูกผักปลอดสารพิษ ทำให้นักเรยนเกิดการเรยนรู้ วิธีการปลูกผักปลอดสารพิษ และนักเรียนสามารถเป็นแกนนำการปลูกผักปลอดสารพิษให้กับชุมชนได้ และฐานเพาะเห็ดนางฟ้าทำให้นักเรยนเกิดการเรยนรู้ วิธีการเพาะเห็ดนางฟ้า และฐานเพาะเห็ดนางฟ้าช่วยส่งเสริมให้นักเรยนรู้จักพึ่งพาตนเองในการดำรงชีวิตตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และฐานทำปุ๋ยหมักและน้ำหมักชีวภาพทำให้นักเรยนเกิดการเรยนรู้ วิธีการทำปุ๋ยหมักและน้ำหมักชีวภาพ มีค่าเฉลี่ยเท่ากัน ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือนักเรยนสามารถเป็นแกนนำการทำศกษกษทรให้กับชุมชนได้ รองลงมาคือนักเรยนสามารถเป็นแกนนำการเพาะเห็ดนางฟ้าให้กับชุมชนได้ และนักเรียนสามารถเป็นแกนนำการทำปุ๋ยหมักและน้ำหมักชีวภาพให้กับชุมชนได้ มีค่าเฉลี่ยเท่ากัน

4.3 ด้านผลผลิตการประเมินความพึงพอใจ

ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามเพศชาย จำนวน 27 คน คิดเป็นร้อยละ 21.60 เพศหญิง จำนวน 98 คน คิดเป็นร้อยละ 78.40 สถานภาพผู้บริหารสถานศกษา จำนวน 1 คน คิดเป็นร้อยละ 0.80 ครู จำนวน 12 คน คิดเป็นร้อยละ 9.60 ครูอัตราจ้าง จำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 1.60 ผู้ปกครอง จำนวน 30 คน คิดเป็นร้อยละ 24.00 นักเรียน จำนวน 80 คน คิดเป็นร้อยละ 64.00 อายุ 10 - 20 ปี จำนวน 80 คน คิดเป็นร้อยละ 64.00 อายุ 21 - 30 ปี จำนวน 14 คน คิดเป็นร้อยละ 11.20 อายุ 31 - 40 ปี จำนวน 19 คน คิดเป็นร้อยละ 15.20 อายุ 41 ปีขึ้นไป จำนวน 12 คน คิดเป็นร้อยละ 9.60 วุฒิการศึกษา ประถมศกษา จำนวน 71 คน คิดเป็นร้อยละ 56.80 มัธยมศกษา จำนวน 32 คน คิดเป็นร้อยละ 25.60 ต่ำกว่าปริญญาตรี จำนวน 4 คน คิดเป็นร้อยละ 3.20 ปริญญาตรี จำนวน 14 คน คิดเป็นร้อยละ 11.20 ปริญญาโท จำนวน 4 คน คิดเป็นร้อยละ 3.20

ตารางที่ 6 ผลการประเมินความพึงพอใจความพึงพอใจ โดยรวม รายด้าน และรายข้อ (n=125)

รายการ	$\bar{x}$	S.D.	แปลผล
1. นักเรียนมีส่วนร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ในโครงการ	4.02	0.82	มาก
2. โครงการช่วยส่งเสริมให้นักเรียนมีความรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมากขึ้น	3.85	0.81	มาก
3. นักเรียนสามารถนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้	3.96	0.82	มาก
4. โครงการส่งเสริมให้นักเรียนรู้จักใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์	4.12	0.81	มาก
5. นักเรียนสามารถนำความรู้จากฐานการเรียนรู้ไปถ่ายทอดให้กับผู้ปกครองได้	4.18	0.87	มาก
6. นักเรียนได้เรียนรู้จากการฝึกปฏิบัติงานจริง สร้างประสบการณ์การทำงาน และเกิดความริเริ่ม สร้างสรรค์	4.17	0.85	มาก
7. นักเรียนนำความรู้ที่ได้ไปบอกกล่าวหรือเล่าให้พ่อแม่ผู้ปกครองฟัง	4.14	0.77	มาก
8. นักเรียนมีความภูมิใจในผลงาน จากการเข้าร่วมกิจกรรมของโครงการ	4.12	0.81	มาก
9. นักเรียนมีส่วนร่วมและมีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกันในการร่วมกิจกรรม	4.20	0.86	มาก
10. นักเรียนได้เรียนรู้กระบวนการกลุ่ม	4.14	0.92	มาก
11. นักเรียนมีทักษะจากการปฏิบัติงานตามกิจกรรมของโครงการ	4.02	0.87	มาก
12. กิจกรรมของโครงการสามารถนำไปประกอบอาชีพได้	3.94	0.85	มาก
13. นักเรียนปฏิบัติตามกิจกรรมตามโครงการอย่างมีความสุข	3.98	0.94	มาก
เฉลี่ยรวม	4.06	0.56	มาก

ผลการวิเคราะห์การประเมินโครงการ ตามความคิดเห็นผู้บริหารสถานศึกษา ครู นักเรียนและผู้ปกครองโดยรวมพบว่า มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า อยู่ในระดับมากทั้ง 13 ข้อ ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ นักเรียนมีส่วนร่วมและมีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกันในการร่วมกิจกรรม รองลงมาคือนักเรียนสามารถนำความรู้จากฐานการเรียนรู้ไปถ่ายทอดให้กับผู้ปกครองได้ และ นักเรียนได้เรียนรู้จากการฝึกปฏิบัติงานจริง สร้างประสบการณ์การทำงาน และเกิดความริเริ่ม สร้างสรรค์ ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ โครงการช่วยส่งเสริมให้นักเรียนมีความรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมากขึ้น รองลงมาคือ กิจกรรมของโครงการสามารถนำไปประกอบอาชีพได้

ตารางที่ 7 สรุปผลการประเมินโครงการเศรษฐกิจพอเพียงของกลุ่มยุทธศาสตร์โรงเรียนบ้านนา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมาเขต 2 โดยใช้รูปแบบซีบีพี (CIPP Model)

รายการ	$\bar{x}$	S.D.	แปลผล
บริบท	4.29	0.63	มาก
ปัจจัยนำเข้า	4.13	0.66	มาก
กระบวนการ	4.29	0.63	มาก

ตารางที่ 7 สรุปผลการประเมินโครงการเศรษฐกิจพอเพียงของกลุ่มยุทธศาสตร์โรงเรียนบ้านนา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราชเขต 2 โดยใช้รูปแบบซีบีพี (CIPP Model) (ต่อ)

รายการ	$\bar{x}$	S.D.	แปลผล
ผลผลิต			
- คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง	4.02	4.02	มาก
- ผลการดำเนินกิจกรรมของโครงการ	4.30	4.30	มาก
- ความพึงพอใจโครงการ	4.06	4.06	มาก

4.4 ด้านผลผลิตจากการสนทนากลุ่ม

ผู้ให้ข้อมูลประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 1 คน ครูและนักเรียน ฐานการเรียนรู้ละ 1 คน จาก 5 ฐานการเรียนรู้ รวมทั้งหมดจำนวน 11 คน

ผลการวิเคราะห์การประเมินโครงการ พบว่า โครงการเป็นการบูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ผ่านกิจกรรมฐานการเรียนรู้ เป็นแนวทางการส่งเสริมคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ส่งเสริมให้นักเรียนทำตนให้เป็นประโยชน์ทั้งต่อตนเอง ต่อผู้อื่นและสังคม สามารถนำความรู้ที่ได้ไปแบ่งปัน และช่วยเหลือผู้อื่น ฝึกการทำงานร่วมกับผู้อื่นสามารถนำไปใช้ในการดำเนินชีวิตประจำวัน สร้างวินัยและความรับผิดชอบ ซึ่งต้องอาศัยทั้งความรู้และคุณธรรมเป็นพื้นฐาน

อภิปรายผล

จากการศึกษาวิจัยเรื่อง การประเมินโครงการเศรษฐกิจพอเพียงของกลุ่มยุทธศาสตร์ โรงเรียนบ้านนา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราชเขต 2 ตามรูปแบบการประเมินของของสตัฟเฟิลบีม (Dancil Stuffebeam) 4 ด้านคือ ด้านบริบทหรือสภาวะแวดล้อม (Context Evaluation: C) ด้านปัจจัยเบื้องต้นหรือปัจจัยนำเข้า (Input Evaluation: I) ด้านกระบวนการ (Process Evaluation: P) ด้านผลผลิต (Product Evaluation: P) มีประเด็นสำคัญที่สามารถนำมาอภิปรายผล ได้ดังนี้

1. บริบทของโครงการตามความคิดเห็นผู้บริหารสถานศึกษาและครูโดยรวมมีความเห็นด้วย อยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับเกณฑ์การประเมินที่กำหนดไว้ ผ่านเกณฑ์ภาพรวมและทุกประเด็นตัวชี้วัดที่ประเมินทั้งนี้เนื่องจาก วัตถุประสงค์มีความสอดคล้องกับเป้าหมายของโครงการ และโครงการมีความสอดคล้องกับปรัชญา วิสัยทัศน์ พันธกิจ เอกลักษณ์ อัตลักษณ์ และกลยุทธ์ของโรงเรียน วัตถุประสงค์มีความสอดคล้องกับหลักการและเหตุผล สามารถนำไปสู่การปฏิบัติได้จริง และได้รับการสนับสนุนการดำเนินงานจากผู้บริหาร ครู บุคลากร นักเรียนและผู้ปกครอง สอดคล้องกับผลการวิจัย ไอลดา แฉวโพธิ์ [16] เรื่องการประเมินโครงการศาสตร์พระราชาเพื่อพัฒนาศูนย์การเรียนรู้ตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ของโรงเรียนวัดไร่ขิง (สุนทรอุทิศ) โดยใช้รูปแบบ CIPP Model ผลการวิจัยพบว่า ด้านบริบท ผลการประเมินโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าอยู่ในระดับมากทุกข้อ

2. ปัจจัยนำเข้าของโครงการ ตามความคิดเห็นผู้บริหารสถานศึกษาและครูโดยรวม พบว่า มีความพร้อมและเพียงพอ อยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับเกณฑ์การประเมินที่กำหนดไว้ ผ่านเกณฑ์ภาพรวมและทุกประเด็นตัวชี้วัดที่ประเมินทั้งนี้เนื่องจาก อาคารสถานที่และแหล่งเรียนรู้มีความเหมาะสม เพียงพอต่อจำนวนนักเรียน เพียงพอในการทำกิจกรรมและได้รับความร่วมมือในการพัฒนาจากผู้บริหาร ครู บุคลากร นักเรียนและผู้ปกครอง งบประมาณเหมาะสมเพียงพอสำหรับใช้ดำเนินงานมีการกระจายงบประมาณอย่างทั่วถึง วัสดุอุปกรณ์เหมาะสมเพียงพอสำหรับทั้ง 5 ฐานการเรียนรู้ บุคลากรในการ

ดำเนินงานเหมาะสมเพียงพอ สอดคล้องกับผลการวิจัย อามร โสภานุสนธิ์ [17] เรื่องการประเมินโครงการเศรษฐกิจพอเพียงของโรงเรียนคลองลานวิทยา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 41 ผลการวิจัยพบว่า โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้านทุกด้านอยู่ในระดับมาก

3. กระบวนการของโครงการ ตามความคิดเห็นผู้บริหารสถานศึกษาและครูโดยรวม พบว่า มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับเกณฑ์การประเมินที่กำหนดไว้ ผ่านเกณฑ์ภาพรวมและทุกประเด็นตัวชี้วัดที่ประเมินทั้งนี้เนื่องจาก การดำเนินงานโครงการ เป็นไปตามขั้นตอนและระยะเวลาที่กำหนดใช้วัสดุ อุปกรณ์ในการดำเนินกิจกรรมคุ้มค่า ใช้จ่ายงบประมาณภายใต้วงเงินที่ได้รับการจัดสรรมีการประสานงานในการช่วยเหลือการดำเนินกิจกรรมระหว่างโรงเรียน ชุมชน และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง การวางแผนการดำเนินกิจกรรมสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ นำผลที่ได้จากการประเมินมาปรับปรุงแก้ไข และพัฒนาการจัดทำแผนงาน การวัดและประเมินผลเหมาะสมด้วยวิธีการที่หลากหลายสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ สอดคล้องกับผลการวิจัย กิตติศักดิ์ กุมากรน้อย [18] เรื่องการประเมินโครงการเศรษฐกิจพอเพียงของโรงเรียนราชประชานุเคราะห์ 1 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากระบี่ โดยใช้รูปแบบ CIPP Model ผลการวิจัยพบว่า ด้านกระบวนการดำเนินงานของโครงการมีความเหมาะสมโดยรวมอยู่ในระดับมาก

4. ผลผลิตของโครงการ ประกอบด้วย 4 ประเด็น ดังนี้

4.1 การประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ตามความคิดเห็นครูโดยรวม พบว่า มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์อยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับเกณฑ์การประเมินที่กำหนดไว้ ผ่านเกณฑ์ภาพรวมและทุกประเด็นตัวชี้วัดที่ประเมินทั้งนี้เนื่องจาก นักเรียนสามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ ความเป็นอยู่เรียบง่ายใช้ชีวิตแบบพอเพียง รับผิดชอบต่อหน้าที่ตนเอง สอดคล้องกับผลการวิจัย วีระยุทธ ละเอียต [19] เรื่องการประเมินโครงการส่งเสริมการเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โรงเรียนบ้านควนตัง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตรัง เขต 2 ผลผลิตของโครงการ คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โดยรวมอยู่ในระดับมาก

4.2 การดำเนินกิจกรรมของโครงการเศรษฐกิจพอเพียงของกลุ่มยุทธศาสตร์โรงเรียนบ้านนา ตามความคิดเห็นครูโดยรวมพบว่า บรรลุวัตถุประสงค์อยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับเกณฑ์การประเมินที่กำหนดไว้ ผ่านเกณฑ์ภาพรวมและทุกประเด็นตัวชี้วัดที่ประเมินทั้งนี้เนื่องจาก ฐานการเรียนรู้ทั้ง 5 ฐานการเรียนรู้ ได้แก่ ฐานการเลี้ยงปลาในบ่อดิน ฐานเพาะเห็ดนางฟ้า ฐานปลูกผักปลอดสารพิษ ฐานทำปุ๋ยหมักและน้ำหมักชีวภาพ ฐานเคหกิจเกษตร ส่งผลให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้วิธีการปฏิบัติ รู้จักพึ่งพาตนเองในการดำรงชีวิตตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และสามารถเป็นแกนนำให้กับชุมชนได้ สอดคล้องกับผลการวิจัย กฤษฎาปณัฐ แก้วชาติ [20] ได้วิจัยประเมินโครงการโครงการเศรษฐกิจพอเพียงของวิทยาลัยอาชีวศึกษา เทศบาลเมืองนาสาร จังหวัดสุราษฎร์ธานี ผลการวิจัยพบว่า การประเมินผลผลิตของโครงการเศรษฐกิจพอเพียง ด้านความรู้ความสามารถเกี่ยวกับหลักเศรษฐกิจพอเพียง และกิจกรรมการดำเนินการโดยรวมอยู่ในระดับมาก

4.3 การประเมินความพึงพอใจ ตามความคิดเห็นผู้บริหารสถานศึกษา ครู นักเรียนและผู้ปกครองโดยรวม พบว่า มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับเกณฑ์การประเมินที่กำหนดไว้ ผ่านเกณฑ์ภาพรวมและทุกประเด็นตัวชี้วัดที่ประเมินทั้งนี้เนื่องจาก นักเรียนมีส่วนร่วมและมีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกันในการร่วมกิจกรรม ได้เรียนรู้จากการฝึกปฏิบัติงานจริง สร้างประสบการณ์การทำงานและเกิดความรัก เริ่ม สร้างสรรค์ และ สามารถนำความรู้จากฐานการเรียนรู้ไปถ่ายทอดให้กับผู้ปกครองได้ สอดคล้องกับผลการวิจัย วีระยุทธ ละเอียต [19] ได้วิจัยการประเมินโครงการส่งเสริมการเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โรงเรียนบ้านควนตัง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตรัง เขต 2 ผลการวิจัยพบว่า ความพึงพอใจของครู นักเรียน และผู้ปกครองที่มีต่อโครงการ โดยรวมอยู่ในระดับมาก

4.4 การสนทนากลุ่ม ตามความคิดเห็นผู้บริหารสถานศึกษา ครู และนักเรียน พบว่า โครงการเป็นการบูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงผ่านกิจกรรมฐานการเรียนรู้ เป็นแนวทางการส่งเสริมคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ส่งเสริมให้นักเรียนทำตนให้เป็นประโยชน์ทั้งต่อตนเอง ต่อผู้อื่นและสังคม

สามารถนำความรู้ที่ได้ไปแบ่งปัน และช่วยเหลือผู้อื่น ฝึกการทำงานร่วมกับผู้อื่นสามารถนำไปใช้ในการดำเนินชีวิตประจำวัน สร้างวินัยและความรับผิดชอบ ซึ่งต้องอาศัยทั้งความรู้และคุณธรรมเป็นพื้นฐาน

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

- 1.1 ควรขอสนับสนุนบุคลากรและงบประมาณจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
- 1.2 ควรดำเนินโครงการนี้ต่อเนื่อง เนื่องจากเป็นโครงการที่มีความสำคัญต่อการพัฒนาครูและนักเรียน เป็นกิจกรรมที่พัฒนาด้านคุณลักษณะอันพึงประสงค์และพัฒนาด้านทักษะการปฏิบัติซึ่งสามารถนำไปใช้ในชีวิตรประจำวันและต่อยอดพัฒนาเป็นอาชีพในอนาคตได้
- 1.3 ควรมีการจัดอบรมเพื่อเพิ่มศักยภาพนักเรียนให้มีความรู้และทักษะที่เกี่ยวกับอาชีพด้านอื่น ๆ ที่นักเรียนสนใจ
- 1.4 โครงการช่วยส่งเสริมให้นักเรียนมีทักษะในการวางแผนการทำงานและความรู้เกี่ยวกับเศรษฐกิจพอเพียงมากยิ่งขึ้น

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

- 2.1 ควรมีการวิจัยเกี่ยวกับโครงการที่ส่งเสริมทักษะอาชีพ หนึ่งโรงเรียนหนึ่งทักษะอาชีพโดยการประยุกต์ใช้รูปแบบการประเมินแบบอื่น ๆ
- 2.2 ควรมีการวิจัยเกี่ยวกับโครงการที่ส่งเสริมคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียน เช่น โครงการโรงเรียนคุณธรรม โครงการโรงเรียนสีขาว โครงการอบรมมารยาทไทย เป็นต้น

เอกสารอ้างอิง

- [1] สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, (2565), “แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 (พ.ศ.2566-2570),” สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, กรุงเทพฯ. {ออนไลน์}. เข้าถึงจาก: https://www.nesdc.go.th/article_attach/article_file_20230307173518.pdf. {สืบค้นเมื่อ:2 ม.ค. 2023}.
- [2] Danial L. Stufflebeam, and Anthony J. Shinkfield, (2007). “Evaluation Theory Models &Applications” London. England: Jossey-Bas.
- [3] สมคิด พรหมจ้อย, (2552), เทคนิคการประเมินโครงการ, กรุงเทพฯ: จตุพรดีไซน์.
- [4] พิสนุ พงศ์ศรี, (2549), การประเมินทางการศึกษา: แนวคิดสู่การปฏิบัติ, พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: เทียมฟ้าการพิมพ์.
- [5] เชาวน์ อินโย, การประเมินโครงการ, (2553), กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- [6] เยาวดี รามชัยกุล วิบูลย์ศรี, (2551), การประเมินโครงการ แนวคิดและแนวปฏิบัติ, พิมพ์ครั้งที่6. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- [7] สมหวัง พิธิยานุวัฒน์, (2553), วิธีวิทยาการประเมิน : ศาสตร์แห่งคุณค่า, พิมพ์ครั้งที่ 5. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- [8] สุวิมล ติรกันันท์, (2555), ระเบียบวิธีการวิจัยทางสังคมศาสตร์: แนวทางสู่การปฏิบัติ, กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- [9] ประชุม รอดประเสริฐ, (2553), การบริหารโครงการ, กรุงเทพฯ : เนติกุลการพิมพ์.

- [10] สุนัย เศรษฐบุณยสร้าง, (2550), แนวทางปฏิบัติ 7 ขั้นสู่วิถีเศรษฐกิจพอเพียงจากแนวปฏิบัติสู่แนวคิดทางทฤษฎีของเศรษฐกิจพอเพียง, พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : มูลนิธิวิถีสุข.
- [11] พิพัฒน์ ยอดพฤติการณ์, (2550), เศรษฐกิจพอเพียงหมายถึงอะไร, พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ:สถาบันไทยพัฒนา.
- [12] คณะอนุกรรมการขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียง, (2549), นานาคำถามเกี่ยวกับปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง, พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการการพัฒนาระบบราชการและสังคมแห่งชาติ.
- [13] มูลนิธิชัยพัฒนา, (2023), “เศรษฐกิจพอเพียง” มูลนิธิชัยพัฒนา, กรุงเทพฯ, มปป. {ออนไลน์}. เข้าถึงจาก: <https://www.chaipat.or.th/publication/publish-document/sufficiency-economy.html>. {สืบค้นเมื่อ:10 ก.พ. 2023}.
- [14] กรมส่งเสริมการเกษตร, (2540), ทะเบียนข้อมูลกลุ่มยุวเกษตรกร, กรุงเทพฯ: กรมส่งเสริมการเกษตร, (เอกสารอัดสำเนา).
- [15] ธาณินทร์ ศิลป์จารุ, (2549), การวิจัยและวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติด้วยSPSS, พิมพ์ครั้งที่7. กรุงเทพฯ.
- [16] Likert R., (1961), “New Patterns of Management” New York : McGraw Hill Book.
- [17] ไอลตา แก้วโพธิ์, (2563), “การประเมินโครงการโครงการศาสตร์พระราชาเพื่อพัฒนาศูนย์การเรียนรู้ตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของโรงเรียนวัดไร่ขิง(สุนทรอุทิศ),” วิทยานิพนธ์ ค.ม. (การบริหารการศึกษา), มหาวิทยาลัยศิลปากร, นครปฐม.
- [18] อมร โสภานุสนธิ์, (2563), “การประเมินโครงการเศรษฐกิจพอเพียงของโรงเรียนคลองลานวิทยา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 41,” วิทยานิพนธ์ ค.ม. (การบริหารการศึกษา), มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร, กำแพงเพชร.
- [19] กิตติศักดิ์ กุมนาน้อย, (2565), “การประเมินโครงการเศรษฐกิจพอเพียงของโรงเรียนราชประชานุเคราะห์ 1 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาระดับมัธยมศึกษาปีที่,” วิทยานิพนธ์ ค.ม. (การบริหารการศึกษา), มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช, นครศรีธรรมราช.
- [20] วีระยุทธ ละเอียด, (2564), “การประเมินโครงการส่งเสริมการเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โรงเรียนบ้านควนตัง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตรัง เขต 2,” วิทยานิพนธ์ ค.ม. (การบริหารการศึกษา), มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช, นครศรีธรรมราช.

การพัฒนาทักษะการแก้ปัญหทางคณิตศาสตร์ โดยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้
แบบปัญหาเป็นฐานร่วมกับการใช้เกม เรื่อง โจทย์ปัญหาการบวกและการลบ
เศษส่วนที่มีตัวส่วนเท่ากัน สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3
โรงเรียนมารีย์นิรมล

Developing Mathematical Problem-Solving Skills in Third-Grade
Students: A Problem-Based Learning Approach Incorporating
Games for Addition and Subtraction of Fractions with Like
Denominators at Marie Niramom School.

นาริรัตน์ สุพรรณ^{1*}, ปริญญา ปริพุฒ¹, สมถวิล ชันเขตต์¹

Narirat Suphan^{1*}, Pariya Pariput¹, Somthawin Khunkhet¹

¹สาขาวิชาการพัฒนาหลักสูตรและการเรียนการสอน คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี

¹Curriculum and Instructional Development, Faculty of Education, Ubon Ratchathani Rajabhat University

*Corresponding email: nareeratsuphan@gmail.com

Received: 8 December 2024; Revised: 25 February 2025; Accepted: 28 February 2025

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เพื่อพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้แบบปัญหาเป็นฐานร่วมกับการใช้
เกม 2) เพื่อเปรียบเทียบทักษะการแก้ปัญหทางคณิตศาสตร์เทียบกับเกณฑ์ร้อยละ 70 ของคะแนนเต็มใน
แต่ละข้อ 3) เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ กลุ่มตัวอย่าง คือ นักเรียนชั้น
ประถมศึกษาปีที่ 3/1 โรงเรียนมารีย์นิรมล ในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2567 จำนวนนักเรียน 25 คน
โดยการสุ่มแบบกลุ่ม เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยได้แก่ 1) แผนการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้จำนวน 12 แผน
รวม 12 ชั่วโมง 2) แบบวัดทักษะการแก้ปัญหทางคณิตศาสตร์เป็นแบบทดสอบอัตนัยจำนวน 12 ใช้วัด
หลังเรียนแต่ละแผน 3) แบบสอบถามความพึงพอใจของนักเรียนเป็นแบบมาตราส่วน ประมาณค่า 3
ระดับ จำนวน 10 ข้อ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และ
สถิติทดสอบ (t-test)

ผลการวิจัยพบว่า 1) ผลการพัฒนาการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้ โดยมีความเหมาะสมอยู่ในระดับ
มากที่สุด 2) ผลการเปรียบเทียบทักษะการแก้ปัญหทางคณิตศาสตร์ พบว่า นักเรียนมีทักษะการ
แก้ปัญหทางคณิตศาสตร์หลังเรียนในแต่ละแผนการจัดการเรียนรู้สูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 70 ของคะแนน

เต็มในแต่ละข้อ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 3) นักเรียนมีความพึงพอใจต่อกิจกรรมการเรียนรู้แบบปัญหาเป็นฐานร่วมกับการใช้เกม อยู่ในระดับมาก

คำสำคัญ : การจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบปัญหาเป็นฐานร่วมกับการใช้เกม, ทักษะการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์

Abstract

The purposes of the research to 1) develop problem-based learning activities combined with games, 2) compare mathematical problem-solving skills against the criteria of 70 percent of the full score in each question, and 3) study students' satisfaction with the learning management. The sample was 1 classroom of 3rd grade students at Marieniramon School by cluster random sampling. The research instruments were 1) 12 learning activity plans, 12 hours, 2) a 12-item subjective mathematical problem-solving skill test, and 3) a 10-item student satisfaction questionnaire. the statistics used for data analysis were percentage, mean, standard deviation, and t-test.

The results showed that 1) The results of the development of learning activities. 2) The results of the comparison of mathematical problem-solving skills found that students had mathematical problem-solving skills after studying in each learning unit significantly higher than the criterion at .05 3) Students expressed the great satisfaction with the activities.

Keywords: Problem-based learning, game, mathematical problem-solving skills

บทนำ

การพัฒนาทักษะและกระบวนการแก้ปัญหาเป็นกระบวนการที่ผู้เรียนควรจะได้เรียนรู้ ฝึกฝน และพัฒนาให้เกิดทักษะขึ้นในตนเองเพื่อสร้างองค์ความรู้ใหม่ เพื่อให้ผู้เรียนมีแนวทางในการคิดที่หลากหลาย รู้จักประยุกต์และปรับเปลี่ยนวิธีการแก้ปัญหาให้เหมาะสม รู้จักตรวจสอบและสะท้อนกระบวนการแก้ปัญหา การจัดการเรียนรู้เพื่อให้ผู้เรียนมีทักษะและกระบวนการแก้ปัญหาผู้สอนต้องให้ออกาสผู้เรียนได้ฝึกคิดด้วยตนเองให้มาก โดยจัดสถานการณ์หรือปัญหาหรือเกมที่น่าสนใจ ท้าทายให้อยากคิด เริ่มด้วยปัญหาที่เหมาะสมกับศักยภาพของผู้เรียนแต่ละคนหรือผู้เรียนแต่ละกลุ่มโดยอาจเริ่มด้วยปัญหาที่ผู้เรียนสามารถใช้ความรู้ที่เรียนมาแล้วมาประยุกต์ก่อนต่อจากนั้นจึงเพิ่มสถานการณ์หรือ ปัญหาที่แตกต่างจากที่เคยพบมา [1] นักเรียนในวัยประถมศึกษาจะชอบการเล่นมากกว่าการเรียนรู้ ชอบความสนุกสนานมากกว่า

เคร่งเครียด ชอบเคลื่อนไหวมากกว่านั่งนิ่ง ๆ ชอบการแข่งขัน ชอบการพูดแสดงความคิดเห็นชอบเล่นเกม ชอบให้เพื่อน ๆ และครูยอมรับ การจัดการเรียนการสอนคณิตศาสตร์ที่จะทำให้ให้นักเรียนเรียนรู้ด้วยความเข้าใจ สนุกสนาน ชอบคณิตศาสตร์ได้นั้นครูจะต้องจัดการเรียนการสอนที่เอื้อให้นักเรียนได้ทำกิจกรรม [2] ครูผู้สอนจะต้องหาเทคนิควิธีสอนใหม่ ๆ การจัดการเรียนรู้ที่หลากหลาย เพื่อส่งเสริมให้นักเรียนสนใจ กระตือรือร้น ไม่น่าเบื่อ โดยใช้รูปแบบการสอนที่หลากหลาย เหมาะสมกับเนื้อหา และรู้จักใช้สื่อ ประกอบการสอนหลาย ๆ อย่าง สอนจากง่ายไปยาก สอนจากรูปรธรรม ให้นักเรียนได้ลงมือปฏิบัติด้วยตนเอง เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้และสร้างองค์ความรู้ได้ด้วยตนเอง

การจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน (Problem-Based Learning) เป็นอีกหนึ่ง รูปแบบของการจัดการเรียนรู้เชิงรุก โดยใช้ปัญหาเป็นตัวกระตุ้นให้ผู้เรียนตั้งสมมติฐาน สาเหตุและกลไก ของการเกิดปัญหานั้น มุ่งให้ผู้เรียนเฝ้าหาความรู้เพื่อแก้ปัญหา ได้คิดเป็น ทำเป็น มีการตัดสินใจที่ดี และสามารถเรียนรู้การทำงานเป็นทีม โดยเน้นให้ผู้เรียนได้เกิดการเรียนรู้ด้วยตนเอง กระบวนการจัดกิจกรรม การเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานประกอบด้วย 5 ขั้นตอนต่อไปนี้ ขั้นที่ 1 กำหนดปัญหา ขั้นที่ 2 ทำความ เข้าใจปัญหา ขั้นที่ 3 ดำเนินการศึกษาค้นคว้า ขั้นที่ 4 สังเคราะห์ความรู้ ขั้นที่ 5 สรุปและประเมินค่าหา คำตอบ [3] การออกแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน ปัญหาควรสอดคล้องกับ ชีวิตประจำวันของนักเรียน โดยใช้คำถามกระตุ้นให้นักเรียนได้คิด ได้เกิดความสงสัย เปิดโอกาสให้ นักเรียนมีอิสระในการคิด คิดวิเคราะห์การแก้ปัญหาต่างๆ อย่างมีเหตุผล นักเรียนสามารถลงมือปฏิบัติ ด้วยตนเองได้ แสดงวิธีการแก้วิธีการแก้ปัญหาอย่างชัดเจนและถูกต้อง จึงทำให้นักเรียนได้รับการพัฒนา ทักษะการแก้ปัญหา [4] การจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานช่วยส่งเสริมให้นักเรียนร่วมกัน แก้ปัญหาจากสถานการณ์ปัญหาด้วยกระบวนการกลุ่มย่อย นักเรียนมีการพัฒนาความสามารถในการ แก้ปัญหาด้วยตนเอง การจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานส่งเสริมให้นักเรียนเกิดความสนใจในการเรียน มากยิ่งขึ้น มีความสามารถในการวิเคราะห์โจทย์ปัญหาและแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์จนสามารถหา คำตอบของโจทย์ปัญหาได้อย่างสมเหตุสมผล นักเรียนเรียนรู้อย่างสนุกสนาน ไม่เครียดได้เรียนรู้เป็นกลุ่ม ได้แลกเปลี่ยนความคิดเห็น ช่วยเหลือซึ่งกันและกันภายในกลุ่ม ฝึกการเป็นผู้นำและผู้ตามที่ดี [5] การ จัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานส่งผลให้นักเรียนมีความสนใจ ชอบ และสนุกกับการจัดกิจกรรมการ เรียนรูคณิตศาสตร์ และครูยังได้เสริมแรงบวกในการทำงานเป็นกลุ่มเพื่อนๆ จึงทำให้ผลสัมฤทธิ์ทางการ เรียนของนักเรียนเพิ่มขึ้นอีกด้วย [6]

การสอนโดยใช้เกม คือกระบวนการที่ผู้สอนใช้ในการช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ ตาม วัตถุประสงค์ที่กำหนด โดยการให้ผู้เรียนเล่นเกมตามกติกา และนำเนื้อหาและข้อมูลของเกม พฤติกรรม การเล่น วิธีการเล่น และผลการเล่นเกมของผู้เรียนมาใช้ในการอภิปรายเพื่อสรุปการเรียนรู้ เทคนิคเกมจะ มีส่วนช่วยให้เกิดความคิดเป็นรูปธรรม ผลการศึกษากับการใช้เกมเพื่อเสริมสร้างความสามารถในการแก้ โจทย์ปัญหาคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 นักเรียนทุกคนให้ความสนใจในเกมและ กิจกรรมที่นำมาใช้ในการจัดการเรียนรู้ เกิดความกระตือรือร้น กล้าที่จะพูดคุยและแลกเปลี่ยนความ

คิดเห็นกับเพื่อนร่วมชั้นและครู ซึ่งส่งผลทำให้นักเรียนมีความสามารถในการแก้โจทย์ปัญหาคณิตศาสตร์สูงขึ้นและยังทำให้นักเรียนมีทัศนคติที่ดีต่อการเรียนคณิตศาสตร์มากขึ้น [7] เกมจะช่วยพัฒนาความสามารถในการแก้ปัญหา เกมยังมีส่วนช่วยในการพัฒนาทักษะการแก้ปัญหาให้ได้คำตอบที่รวดเร็วและถูกต้อง [8]

จากผลการทดสอบความสามารถพื้นฐานของผู้เรียนระดับชาติ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชนด้านคณิตศาสตร์ ในปีการศึกษา 2566 พบว่ามีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 55.68 เมื่อพิจารณาโรงเรียนมารีย์นิรมล พบว่า ผลสอบย้อนหลังของปีการศึกษา 2564 , 2565 และ 2566 มีคะแนนเฉลี่ยโรงเรียนเท่ากับ 69.05 , 84.50 และ 77.18 เมื่อพิจารณาเฉพาะสาระที่ 1 จำนวนและพีชคณิต ป.3/11 แสดงวิธีหาคำตอบของโจทย์ปัญหา การบวกเศษส่วนที่มีตัวส่วนเท่ากันและผลบวกไม่เกิน 1 และโจทย์ปัญหา การลบเศษส่วนที่มีตัวส่วนเท่ากัน มีคะแนนเฉลี่ยโรงเรียนเท่ากับ 72.05 , 82.44 และ 67.69 เมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยในมาตรฐาน ค 1.1 ป.3/11 พบว่าลดลง

ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะพัฒนาจึงสนใจที่จะพัฒนาทักษะการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ โดยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบปัญหาเป็นฐานร่วมกับการใช้เกม เพื่อให้ผู้เรียนคิดเป็น แก้ปัญหาได้ตามขั้นตอนของการแก้ปัญหาและเลือกใช้วิธีการที่เหมาะสมโดยคำนึงถึงความสมเหตุสมผลของคำตอบพร้อมทั้งตรวจสอบความถูกต้อง ช่วยให้ผู้เรียนมีทักษะการทำงานร่วมกับผู้อื่น และนำความรู้ไปใช้ในการแก้ปัญหาซึ่งเกี่ยวกับชีวิตประจำวันของผู้เรียน เรื่อง โจทย์ปัญหาการบวกและการลบเศษส่วนที่มีตัวส่วนเท่ากัน

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้แบบปัญหาเป็นฐานร่วมกับการใช้เกม สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3
2. เพื่อเปรียบเทียบทักษะการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ ด้วยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบปัญหาเป็นฐานร่วมกับการใช้เกม เทียบกับเกณฑ์ร้อยละ 70 ของคะแนนเต็มในแต่ละข้อ
3. เพื่อศึกษาความพึงพอใจที่มีต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบปัญหาเป็นฐานร่วมกับการใช้เกม สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนในเครือภคินี

รักกางเขนแห่งอุบลราชธานี อำเภอเมือง จังหวัดอุบลราชธานี สังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2567 จำนวน 2 โรงเรียน 5 ห้อง รวมจำนวนนักเรียน 130 คน

1.2 ตัวอย่าง

ตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3/1 โรงเรียนมารีย์นิรมล สังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2567 จำนวน 1 ห้องเรียน มีนักเรียนจำนวน 25 คน ได้มาโดยการสุ่มแบบกลุ่ม (Cluster Random Sampling) โดยใช้ห้องเรียนที่มีนักเรียนคณะพิเศษและความสามารถของนักเรียนเป็นหน่วยในการสุ่ม

2. ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย

ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย ตัวแปรต้น ได้แก่ กิจกรรมการเรียนรู้แบบปัญหาเป็นฐานร่วมกับการใช้เกม ตัวแปรตาม ได้แก่ ทักษะการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ และความพึงพอใจที่มีต่อกิจกรรมการเรียนรู้แบบปัญหาเป็นฐานร่วมกับการใช้เกม

3. ขอบเขตเนื้อหา

แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบปัญหาเป็นฐานร่วมกับการใช้เกม จำนวน 12 แผน รวม 12 ชั่วโมง ประกอบด้วย 5 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นที่ 1 กำหนดปัญหา ครูผู้สอนกำหนดสถานการณ์ปัญหาจากสถานการณ์ที่พบในชีวิตประจำวัน เพื่อกระตุ้นให้นักเรียนอยากแก้ปัญหาและหาคำตอบ

ขั้นที่ 2 ทำความเข้าใจกับปัญหา ครูผู้สอนตั้งคำถามจากสถานการณ์ปัญหา นักเรียนสามารถวิเคราะห์และระบุสิ่งต่างๆที่เกี่ยวข้องกับปัญหาได้ เช่น สิ่งที่เกี่ยวข้องกับปัญหาได้ เช่น สิ่งที่เกี่ยวข้องกับปัญหาได้ เช่น สิ่งที่เกี่ยวข้องกับปัญหาได้

ขั้นที่ 3 ดำเนินการศึกษาค้นคว้า ครูผู้สอนเป็นผู้กระตุ้นและให้คำแนะนำการแก้ปัญหา นักเรียนได้ลงมือแก้ปัญหาเพื่อหาคำตอบของปัญหาจากการเล่นเกม ซึ่งเกมที่น่าสนใจในขั้นนี้จะเป็นเกมฝึกหัด

ขั้นที่ 4 สังเคราะห์ความรู้ ครูมีหน้าที่แนะนำและคอยช่วยเหลือ นักเรียนฝึกแก้ปัญหาจากเกมด้วยตนเอง ซึ่งเกมที่น่าสนใจในขั้นนี้จะเป็นเกมแข่งขัน หลังจากจบการแข่งขันครูและนักเรียนจะร่วมกันอภิปรายวิธีการแก้ปัญหา

ขั้นที่ 5 สรุปและประเมินค่าหาคำตอบ ครูและนักเรียนร่วมกันสรุปสิ่งที่ได้จากการเรียนรู้จากการเล่นเกม นักเรียนสามารถตรวจสอบคำตอบที่ได้จากการเล่นเกม (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน)

เนื้อหาที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้คือ เรื่อง โจทย์ปัญหาการบวกและการลบเศษส่วนที่มีตัวส่วนเท่ากัน ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ภาคเรียนที่ 1 ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 (ฉบับปรับปรุง 2560)

4. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

4.1 เครื่องมือที่ใช้ในการทดลอง ได้แก่ แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบปัญหาเป็นฐานร่วมกับการใช้เกม ในวิชาคณิตศาสตร์ เรื่อง โจทย์ปัญหาการบวกและการลบเศษส่วนที่มีตัวส่วนเท่ากัน จำนวน 12 แผน รวม 12 ชั่วโมง (ไม่รวมการประเมินความพึงพอใจ) รายละเอียดของแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ แสดงดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 รายละเอียดของแผนแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบปัญหาเป็นฐานร่วมกับการใช้เกม ในวิชาคณิตศาสตร์ เรื่อง โจทย์ปัญหาการบวกและการลบเศษส่วนที่มีตัวส่วนเท่ากัน

แผนการจัดการเรียนรู้ที่	เกมที่ใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้
1. เรื่อง โจทย์ปัญหาการบวกเศษส่วนที่มีตัวส่วนเท่ากัน	เกมบิงโกการบวกเศษส่วน
2. เรื่อง โจทย์ปัญหาการบวกเศษส่วนที่มีตัวส่วนเท่ากัน	เกมโดมิโนการบวกเศษส่วน
3. เรื่อง โจทย์ปัญหาการบวกเศษส่วนที่มีตัวส่วนเท่ากัน	เกมคณิตคิดเร็วการบวกเศษส่วน
4. เรื่อง โจทย์ปัญหาการบวกเศษส่วนที่มีตัวส่วนเท่ากัน	เกมเปิดแผ่นป้ายทายภาพ
5. เรื่อง โจทย์ปัญหาการบวกเศษส่วนที่มีตัวส่วนเท่ากัน	เกมบันไดงูเศษส่วน
6. เรื่อง โจทย์ปัญหาการบวกเศษส่วนที่มีตัวส่วนเท่ากัน	เกมปริศนาเศษส่วน
7. เรื่อง โจทย์ปัญหาการบวกเศษส่วนที่มีตัวส่วนเท่ากัน	เกมบิงโกการลบเศษส่วน
8. เรื่อง โจทย์ปัญหาการบวกเศษส่วนที่มีตัวส่วนเท่ากัน	เกมโดมิโนการลบเศษส่วน
9. เรื่อง โจทย์ปัญหาการบวกเศษส่วนที่มีตัวส่วนเท่ากัน	เกมคณิตคิดเร็วการลบเศษส่วน
10. เรื่อง โจทย์ปัญหาการบวกเศษส่วนที่มีตัวส่วนเท่ากัน	เกมเปิดแผ่นป้ายทายภาพ
11. เรื่อง โจทย์ปัญหาการบวกเศษส่วนที่มีตัวส่วนเท่ากัน	เกมบันไดงูเศษส่วน
12. เรื่อง โจทย์ปัญหาการบวกเศษส่วนที่มีตัวส่วนเท่ากัน	เกมปริศนาเศษส่วน

โดยมีผู้เชี่ยวชาญ 5 ท่าน ประเมิน ความเหมาะสมของกิจกรรมการเรียนรู้แบบปัญหาเป็นฐานร่วมกับการใช้เกม พบว่า มีค่า IOC ขององค์ประกอบแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ระหว่าง 0.80 – 1.00 และมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุดโดยมีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 4.62 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 0.55

4.2 เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล

4.2.1 แบบวัดทักษะการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ ซึ่งเป็นแบบทดสอบอัตนัย

จำนวน 12 ข้อ ใช้วัดทุกครั้งหลังเรียนจบแต่ละแผนการจัดการเรียนรู้ แผนละ 1 ข้อ มีเกณฑ์การให้คะแนนทักษะการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ เป็นแบบรูปรีดิก 3 ระดับ แต่ละพฤติกรรมบ่งชี้มี พบว่า แบบวัดทักษะ IOC ระหว่าง 0.80 – 1.00 ค่าความยาก (P) ระหว่าง 0.20 – 0.80 ค่าอำนาจจำแนก (R) ระหว่าง 0.56 – 0.63 และมีค่าความเชื่อมั่นของแบบวัดทักษะ เท่ากับ 0.89

4.2.2 แบบสอบถามความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ แบบปัญหาเป็นฐานร่วมกับการใช้เกม สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ประกอบไปด้วย 3 ด้าน 1) ด้านบรรยากาศการเรียนรู้ 2) ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ 3) ด้านประโยชน์ที่ได้รับจากการร่วมกิจกรรม เป็นแบบประเมินมาตราส่วน ประเมินค่า (Rating Scale) 3 ระดับ จำนวน 10 ข้อ พบว่า มีค่า IOC 1.00 ทุกข้อ

5. การเก็บรวบรวมข้อมูล

5.1 ขออนุญาตจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี ไปถึงผู้อำนวยการโรงเรียนมารีย์นิรมล อุบลราชธานี สังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการทดลองใช้เครื่องมือ

5.2 ประเมินเทคนิคกับนักเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างให้ทราบถึงการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบปัญหาเป็นฐานร่วมกับการใช้เกม เพื่อให้ให้นักเรียนมีความเข้าใจที่ตรงกันและสามารถปฏิบัติตนได้ถูกต้องในขณะจัดกิจกรรมการเรียนรู้

5.3 ดำเนินการเก็บข้อมูลตามแผนการจัดการเรียนรู้แบบปัญหาเป็นฐานร่วมกับการใช้เกม ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นกับกลุ่มตัวอย่าง โดยเก็บข้อมูลจำนวน 12 แผน แผนละ 1 ชั่วโมง รวมระยะเวลา 12 ชั่วโมง และผู้วิจัยวัดทักษะการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ซึ่งเป็นแบบทดสอบอัตนัย ของนักเรียนแต่ละคน เทียบกับเกณฑ์ร้อยละ 70 ของคะแนนเต็มแต่ละข้อ ทุกครั้งที่เรียนจบแผนการจัดการเรียนรู้ แผนละ 1 ข้อ รวมทั้งหมด 12 ข้อ

5.4 เมื่อเรียนเนื้อหาจบให้นักเรียนทำแบบสอบถามความพึงพอใจที่มีต่อกิจกรรมการเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นฐานร่วมกับการใช้เกม สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3

6. การวิเคราะห์ข้อมูล

6.1 วิเคราะห์ข้อมูลการพัฒนาการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบปัญหาเป็นฐานร่วมกับการใช้เกม จากผู้เชี่ยวชาญไปหาค่าเฉลี่ยเพื่อนำไปหาคุณภาพและความสอดคล้องของแผนการจัดการเรียนรู้

6.2 วิเคราะห์หาค่าเฉลี่ยของแบบวัดทักษะการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์หลังได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบปัญหาเป็นฐานร่วมกับการใช้เกม เรื่อง โจทย์ปัญหาการบวกและการลบเศษส่วนที่มีตัวส่วนเท่ากัน เพื่อพัฒนาทักษะและกระบวนการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ทุกแผนการจัดการเรียนรู้ โดยใช้สถิติ t-test for one sample เทียบกับเกณฑ์ร้อยละ 70 ของคะแนนเต็มแต่ละข้อ

6.3 วิเคราะห์หาค่าเฉลี่ยของแบบสอบถามความพึงพอใจของนักเรียนหลังเรียนด้วยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบปัญหาเป็นฐานร่วมกับการใช้เกม เพื่อศึกษาระดับความพึงพอใจของนักเรียนในรายด้านและรายข้อ

ผลการวิจัย

1. ผลการพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้แบบปัญหาเป็นฐานร่วมกับการใช้เกม สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 แสดงดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ผลการประเมินความสอดคล้องและความเหมาะสมตามองค์ประกอบของแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบปัญหาเป็นฐานร่วมกับการใช้เกม ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โดยผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 ท่าน

ที่	รายการประเมิน	ความสอดคล้อง	แปลผล	ระดับความเหมาะสม		
				$\bar{X}$	S.D.	คุณภาพ
1.	จุดประสงค์การเรียนรู้	1.00	ใช้ได้	4.62	0.49	มากที่สุด
2.	สาระการเรียนรู้	0.80	ใช้ได้	4.44	0.65	มาก
3.	สาระสำคัญ	1.00	ใช้ได้	4.31	0.71	มาก
4.	กิจกรรมการเรียนรู้ 5 ขั้นตอน	1.00	ใช้ได้	4.74	0.46	มากที่สุด
5.	สื่อการสอน	0.80	ใช้ได้	4.58	0.50	มากที่สุด
6.	การวัดผลและประเมินผลการเรียนรู้	1.00	ใช้ได้	4.72	0.57	มากที่สุด
โดยภาพรวม			ใช้ได้	4.62	0.55	มากที่สุด

จากตารางที่ 2 พบว่า โดยภาพรวมผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นว่า แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบปัญหาเป็นฐานร่วมกับการใช้เกม สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 มีค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ของแผนการจัดการเรียนรู้ทั้ง 12 แผน อยู่ระหว่าง 0.80 – 1.00 โดยมีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 4.62 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.55 และความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด

2. ผลการเปรียบเทียบทักษะการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ ด้วยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบปัญหาเป็นฐานร่วมกับการใช้เกม เทียบกับเกณฑ์ร้อยละ 70 ของคะแนนเต็มในแต่ละข้อ แสดงดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 ผลการเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยทักษะการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ ด้วยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบปัญหาเป็นฐานร่วมกับการใช้เกม เทียบกับเกณฑ์ร้อยละ 70 ของคะแนนเต็มในแต่ละข้อ

ข้อที่	n	คะแนนเต็ม	$\bar{X}$	ร้อยละ	S.D.	t	P
1	25	8	6.52	81.50	0.96	2.7*	0.006
2	25	8	6.84	85.50	0.94	4.16*	0.000
3	25	8	7.36	92.00	0.64	10.25*	0.000
4	25	8	7.76	97.00	0.66	12.69*	0.000
5	25	8	7.68	96.00	0.63	13.41*	0.000
6	25	8	7.36	92.00	0.81	8.17*	0.000
7	25	8	7.76	97.00	0.60	14.10*	0.000
8	25	8	7.72	96.50	0.46	18.02*	0.000
9	25	8	7.08	88.50	0.95	5.82*	0.000
10	25	8	7.56	94.50	0.65	11.48*	0.000
11	25	8	7.64	95.50	0.57	13.83*	0.000
12	25	8	7.56	94.50	0.65	11.48*	0.000
โดยภาพรวม			7.40	92.54	0.81	22.44*	0.000

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 3 พบว่า คะแนนเฉลี่ยทักษะการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ของนักเรียนในแต่ละข้อ หลังจากได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบปัญหาเป็นฐานร่วมกับการใช้เกม สูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 70 ของคะแนนเต็มในแต่ละข้อ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แสดงว่ากิจกรรมการเรียนรู้แบบปัญหาเป็นฐานร่วมกับการใช้เกมส่งผลให้นักเรียนมีทักษะการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์

3. ผลการศึกษาความพึงพอใจที่มีต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบปัญหาเป็นฐานร่วมกับการใช้เกม สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 แสดงดังตารางที่ 4

ตารางที่ 4 ความพึงพอใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ที่มีต่อกิจกรรมการเรียนรู้แบบปัญหาเป็นฐานร่วมกับการใช้เกม เรื่อง โจทย์ปัญหาการบวกและการลบเศษส่วนที่มีตัวส่วนเท่ากัน

รายการประเมิน	$\bar{X}$	S.D.	แปลความหมาย
ด้านที่ 1 บรรยากาศการเรียนรู้	2.67	0.50	มาก
1.1 นักเรียนชอบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของครู	2.72	0.46	มาก
1.2 นักเรียนได้ทำกิจกรรมและแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับเพื่อนร่วมชั้นและครูมากขึ้น	2.40	0.58	ปานกลาง
1.3 นักเรียนสนุกสนานและมีความสุขในการเรียน	2.88	0.33	มาก
ด้านที่ 2 การจัดกิจกรรมการเรียนรู้	2.75	0.43	มาก
2.1 นักเรียนชอบขั้นตอนที่ครูกำหนดปัญหาจากสถานการณ์ในชีวิตประจำวัน	2.68	0.48	มาก
2.2 นักเรียนชอบขั้นตอนที่นักเรียนสามารถระบุสิ่งที่โจทย์บอก และสิ่งที่โจทย์ถามจากสถานการณ์ปัญหาได้	2.60	0.50	มาก
2.3 นักเรียนชอบขั้นตอนที่นักเรียนได้เล่นเกมเพื่อหาคำตอบของปัญหา	2.92	0.28	มาก
2.4 นักเรียนชอบขั้นตอนที่นักเรียนได้เล่นเกมและมีการแข่งขัน	2.76	0.44	มาก
2.5 นักเรียนชอบขั้นตอนที่สรุปความรู้ที่ได้จากการเล่นเกม	2.88	0.41	มาก
ด้านที่ 3 ประโยชน์ที่ได้รับจากการร่วมกิจกรรม	2.74	0.44	มาก
3.1 การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ฝึกทำให้นักเรียนเข้าใจเนื้อหาได้ง่ายขึ้น	2.80	0.41	มาก
3.2 การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ช่วยให้นักเรียนสามารถนำความรู้ในการแก้ปัญหาไปใช้ในชีวิตประจำวันได้	2.68	0.48	มาก
โดยภาพรวม	2.72	0.46	มาก

จากตารางที่ 4 พบว่า นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 มีความพึงพอใจต่อกิจกรรมการเรียนรู้แบบปัญหาเป็นฐานร่วมกับการใช้เกม ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.72 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.46

อภิปรายผล

จากการศึกษาการพัฒนาทักษะการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์โดยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบปัญหาเป็นฐานร่วมกับการใช้เกม ผู้วิจัยได้นำมาอภิปรายผลดังนี้

1. ผลการพัฒนาการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบปัญหาเป็นฐานร่วมกับการใช้เกม เรื่อง โจทย์ปัญหาการบวกและการลบเศษส่วนที่มีตัวส่วนเท่ากัน จำนวน 12 แผน แต่ละแผนประกอบไปด้วย จุดประสงค์การเรียนรู้, สารการเรียนรู้, สารสำคัญ, กิจกรรมการเรียนรู้, สื่อการสอน, การวัดผลและประเมินผลการเรียนรู้ กระบวนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้มี 5 ขั้นตอน ดังนี้ ขั้นที่ 1 กำหนดปัญหา ขั้นที่ 2 ทำความเข้าใจปัญหา ขั้นที่ 3 ดำเนินการศึกษาค้นคว้า ขั้นที่ 4 สังเคราะห์ความรู้ ขั้นที่ 5 สรุปและประเมินค่าหาคำตอบ โดยผลการประเมินความเหมาะสมของแผนการจัดการเรียนรู้อยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้เนื่องจากผู้วิจัยได้พัฒนากิจกรรมการเรียนรู้ตามหลักการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบปัญหาเป็นฐานของ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ [3] กล่าวว่า การเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน เป็นกระบวนการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นตัวกระตุ้นให้ผู้เรียนเฝ้าหาความรู้เพื่อแก้ไขปัญหา โดยเน้นให้ผู้เรียนได้เกิดการเรียนรู้ด้วยตนเอง และสามารถนำทักษะจากการเรียนมาช่วยแก้ปัญหาในชีวิต ปัญหาที่ผู้วิจัยได้นำมาใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เป็นปัญหาที่สอดคล้องกับสถานการณ์จริง โดยเริ่มจากปัญหาที่มีระดับความง่ายไปจนถึงปัญหาที่มีระดับความยากเหมาะสมกับพื้นฐานของผู้เรียน เน้นกระบวนการคิดอย่างมีเหตุผลและเป็นระบบ จากการศึกษาพฤติกรรมในการเรียนวิชา คณิตศาสตร์ ของนักเรียนซึ่งเป็นตามหลักการของ รุ่งอรุณ สียะวิชัย [2] นักเรียนในวัยประถมศึกษาจะชอบการเล่นมากกว่าการเรียน ชอบความสนุกสนานมากกว่าเคร่งเครียด ชอบเคลื่อนไหวมากกว่านั่งนิ่ง ๆ ชอบการแข่งขัน ชอบการพูดแสดงความคิดเห็นชอบเล่นเกม ชอบให้เพื่อน ๆ และครูยอมรับ

ผู้วิจัยจึงได้นำเกมมาพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้ โดยใช้เกมเข้ามาเป็นตัวกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดความสนใจในการแก้ปัญหา ซึ่งสอดคล้องกับ ทิศนา แคมมณี [9] กล่าวว่า วิธีสอนโดยใช้เกม คือ กระบวนการที่ผู้สอนใช้ในการช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ ตามวัตถุประสงค์ที่กำหนด โดยการให้ผู้เรียนเล่นเกมตามกติกา และนำผลจากการเล่นเกมของผู้เรียนมาใช้ในการอภิปรายเพื่อสรุปการเรียนรู้ ในงานวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้นำเลือกเกมตามหลักการของจันทรา ด้านคงรักษ์ [10] กล่าวว่า การเลือกเกมหรือสร้างเกมขึ้นเองต้องให้สอดคล้องกับตัวชี้วัด สารการเรียนรู้ และต้องเหมาะสมกับบุคลิกภาพของผู้เรียน ควรใช้เวลาประมาณ 15 - 20 นาที เกมที่นำมาใช้ในขั้นนำเข้าสู่บทเรียนสอนเนื้อหาในบทเรียนหรือเพื่อสรุปบทเรียน ควรมีรายละเอียดของเกมนำเสนอให้ชัดเจน ประกอบแผนการจัดการเรียนรู้นั้น ๆ สอดคล้องกับงานวิจัยของ อรจิรา พลราช [11] ได้ศึกษาการพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นฐาน เรื่อง สมการและการแก้สมการ กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 พบว่า ผลการประเมินความเหมาะสมของแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นฐาน ระดับความเหมาะสมดี

2. ผลการเปรียบเทียบทักษะการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ด้วยกิจกรรมการเรียนรู้แบบปัญหาเป็นฐานร่วมกับการใช้เกม นักเรียนมีทักษะการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์หลังเรียนแต่แผนการจัดการเรียนรู้ สูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 70 ของคะแนนเต็มในแต่ละแผนการจัดการเรียนรู้ อย่างมีนัยสำคัญที่ 0.05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ แสดงให้เห็นว่ากิจกรรมการเรียนรู้แบบปัญหาเป็นฐานร่วมกับการใช้เกม

ส่งเสริมทักษะการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ ตามหลักการของสถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี [1] จัดการเรียนรู้เพื่อให้ผู้เรียนมีทักษะและกระบวนการแก้ปัญหาผู้สอนต้องให้โอกาสผู้เรียนได้ฝึกคิดด้วยตนเองให้มาก โดยจัดสถานการณ์ปัญหาหรือเกมที่น่าสนใจ ทำท่ายให้อยากคิด เริ่มด้วยปัญหาที่เหมาะสมกับศักยภาพของผู้เรียน ดังที่ กุลิสรา จิตรชญาวนิช และพันธุ์ศรีเกตุ คงเจริญ [12] กล่าวว่า การจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน เป็นการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นหลักในการตั้งต้นของกระบวนการเรียนรู้ ซึ่งเป็นปัญหาที่นำมาใช้เป็นฐานในการเรียนรู้อาจเป็นปัญหาที่อยู่ในชีวิตประจำวันของผู้เรียนหรือเรื่องราวที่สนใจ ลักษณะของปัญหาที่ใช้ในการเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นฐานในงานวิจัยครั้งนี้ตามหลักการของ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ [12] เป็นปัญหาที่ส่งเสริมความรู้ด้านเนื้อหาทักษะ สอดคล้องกับหลักสูตรการศึกษา ผู้วิจัยนำเกมมาใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นเกมประเภทฝึกหัดและเกมแข่งขัน ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ วิสุทธิ์ คงกลัป [13] เกมฝึกหัด เป็นเกมที่ช่วยเน้นให้เข้าใจในเนื้อหาที่ต้องการสอนมากยิ่งขึ้น ผลการศึกษาทักษะการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์เรื่อง โจทย์ปัญหาการบวกและการลบเศษส่วนที่มีตัวส่วนเท่ากัน สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 หลังได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบปัญหาเป็นฐานร่วมกับการใช้เกม พบว่าคะแนนเฉลี่ยทักษะการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ของนักเรียนในแต่ละแผนการจัดการเรียนรู้เพิ่มขึ้น เนื่องจากนักเรียนได้ฝึกแก้ปัญหาจากการเล่นเกม ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เกมทำให้นักเรียนเกิดความสนุกสนานและสร้างความท้าทายที่อยากแก้ปัญหา การเล่นเกมจะเป็นตัวกระตุ้นให้นักเรียนมีความมุ่งมั่นที่จะแก้ปัญหา จากผลการศึกษาคะแนนเฉลี่ยทักษะการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ที่นักเรียนทำคะแนนได้มากที่สุด คือ แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 4 เรื่อง โจทย์ปัญหาการบวกที่มีตัวส่วนเท่ากัน และ แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 7 เรื่อง โจทย์ปัญหาการลบที่มีตัวส่วนเท่ากัน มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 7.76 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.66 ซึ่งสอดคล้องกับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้การสอน ผู้วิจัยได้นำเกม เปิดแผ่นป้ายทายภาพ มาใช้ในแผนการจัดการเรียนรู้ที่ 4 เพื่อฝึกให้ผู้เรียนได้วิเคราะห์ปัญหา ลักษณะปัญหาของในเกมนี้เป็นปัญหาที่ใกล้เคียงตัวนักเรียนมีระดับความง่ายและความยากเหมาะสมกับความรู้ของผู้เรียน นักเรียนได้มีการวางแผนการแก้ปัญหากันภายในกลุ่มของตนเอง การเล่นเกมทำให้นักเรียนได้ทบทวนแนวคิดของตนเอง และได้ฝึกคิดวิเคราะห์เมื่อเจอโจทย์ที่แตกต่างจากเดิม ซึ่งเสริมสร้างความเข้าใจในการแก้ปัญหา สำหรับแผนการจัดการเรียนรู้ที่ 7 ผู้วิจัยได้นำเกม โดมิโนการลบเศษส่วนที่มีตัวส่วนเท่ากัน เพื่อฝึกให้ผู้เรียนได้ฝึกทักษะการคิดคำนวณและการแก้ปัญหา แสดงให้เห็นว่ากิจกรรมการเรียนรู้แบบปัญหาเป็นฐานร่วมกับการใช้เกมช่วยส่งเสริมทักษะการแก้ปัญหาของนักเรียน สอดคล้องกับงานวิจัยของธาริณี ชื่นบาน [8] ได้ศึกษาการพัฒนาความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ด้วยรูปแบบการจัดการเรียนรู้ 4Ex2 ร่วมกับเทคนิคเกม สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 เรื่องสมการและการแก้สมการ พบว่า ในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 หลังการจัดการเรียนรู้ 4Ex2 ร่วมกับเทคนิคเกมสูงกว่าการจัดการเรียนรู้ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และสอดคล้องกับงานวิจัยของมลธิกา ยานะสาร [14] ได้ศึกษาการพัฒนาความสามารถในการแก้โจทย์ปัญหาคณิตศาสตร์และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของ

นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โดยใช้กิจกรรมการเรียนรู้กระบวนการแก้โจทย์ปัญหาของโพลยาพร้อมกับเกม พบว่า ความสามารถในการแก้โจทย์ปัญหาคณิตศาสตร์ โดยใช้กิจกรรมการเรียนรู้กระบวนการแก้โจทย์ปัญหาของโพลยาพร้อมกับเกมของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 สูงกว่าร้อยละ 70

3. จากผลการวิจัยพบว่า ความพึงพอใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ที่มีต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบปัญหาเป็นฐานร่วมกับการใช้เกม มีความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้อยู่ในระดับมากทุกด้าน แสดงให้เห็นว่านักเรียนมีความพึงพอใจต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นฐานร่วมกับการใช้เกม ดังที่ กชกร เป้าสุวรรณ และคณะ [15] กล่าวว่า ความพึงพอใจ คือ สิ่งที่เราควรจะเป็นไปตามความต้องการ ความพึงพอใจเป็นผลของการแสดงออกของทัศนคติของบุคคลอีกรูปแบบหนึ่งที่มีประสบการณ์ที่มนุษย์เราได้รับอาจจะมากหรือน้อยก็ได้ และเป็นความรู้สึกที่มีต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง ทั้งนี้เนื่องจากการจัดการเรียนรู้ในครั้งนี้ได้นำเกมมาช่วยส่งเสริมทักษะการแก้ปัญหาของนักเรียน ซึ่งเป็นตามวิสุทธิ์ คงกัลป์ [13] กล่าวว่า วิธีสอนโดยใช้เกม กระบวนการที่ผู้สอนใช้ในการช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ตามวัตถุประสงค์ที่กำหนด โดยการให้ผู้เรียนเล่นตามกติกาและเนื้อหาของเกม พฤติกรรมการเล่น วิธีการเล่น และผลการเล่นเกมของผู้เรียนนำมาใช้ในการอภิปรายเพื่อสรุปการเรียนรู้ ซึ่งวิธีสอนโดยใช้เกมเป็นวิธีการที่ช่วยให้ผู้เรียนได้เรียนรู้เรื่องต่างๆ อย่างสนุกสนานและท้าทายความสามารถ โดยผู้เรียนเป็นผู้เล่นเอง ทำให้ได้รับประสบการณ์ตรง เป็นวิธีที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีส่วนร่วม จากผลการศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ที่มีต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบปัญหาเป็นฐานร่วมกับการใช้เกมเมื่อพิจารณารายข้อพบว่า นักเรียนชอบขั้นที่นักเรียนได้เล่นเกมเพื่อหาคำตอบของปัญหามากที่สุด สอดคล้องกับงานวิจัยของ สอดคล้องกับงานวิจัยของสิริกุล ยมจินดา [7] ได้ศึกษาการพัฒนาการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิค KWDL ร่วมกับเกมเพื่อเสริมสร้างความสามารถในการแก้โจทย์ปัญหาคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ความพึงพอใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ที่มีต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิค KWDL ร่วมกับเกม มีระดับความพึงพอใจในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้านพบว่าทุกด้านมีระดับความพึงพอใจที่ระดับมาก และงานวิจัยของศิริพร ปิงสุแสน [16] ได้ศึกษาการพัฒนาความสามารถในการแก้ปัญหาและการเชื่อมโยงความรู้ทางคณิตศาสตร์ เรื่อง โจทย์ปัญหาเศษนิยม โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบ 4 MAT ร่วมกับเกมการศึกษา ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 พบว่า ความพึงพอใจของนักเรียนต่อการจัดการเรียนรู้แบบ 4 MAT ร่วมกับเกมการศึกษา อยู่ในระดับมาก จะเห็นได้ว่าในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบปัญหาเป็นฐานร่วมกับการใช้เกม ช่วยส่งเสริมให้นักเรียนฝึกทักษะการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์อย่างเป็นขั้นตอนประกอบการสอนแบบปัญหาเป็นฐาน ช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ตามเป้าหมาย ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ วสันต์ แสนชมภู [6] ได้พัฒนากิจกรรมการเรียนรู้คณิตศาสตร์ โดยใช้ปัญหาเป็นฐานเรื่อง การแก้โจทย์ปัญหาเศษส่วน สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 มีความพึงพอใจต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้คณิตศาสตร์ตามแนวคิดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน (PBL) เรื่อง การแก้โจทย์ปัญหาเศษส่วนอยู่ในระดับมาก

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 การจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นฐานร่วมกับการใช้เกม เป็นกิจกรรมที่นักเรียนได้เรียนรู้จากการแก้ปัญหาตามสถานการณ์ที่สอดคล้องกับชีวิตประจำวัน และมีการนำเกมเข้ามาเป็นสิ่งที่สร้างความสนใจในการแก้ปัญหา ซึ่งทำให้นักเรียนได้ฝึกทักษะการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ และสามารถนำไปใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนในรายวิชาอื่นๆ

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 การจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นฐานร่วมกับการใช้เกม ครูผู้สอนควรออกแบบเกมให้นักเรียนได้ฝึกฝนด้วยตนเองเป็นรายบุคคลเพื่อให้นักเรียนได้ฝึกทักษะในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์

เอกสารอ้างอิง

- [1] สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี, (2561), คู่มือการใช้หลักสูตรกลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ (ฉบับปรับปรุง พ.ศ.2560) ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551. [ออนไลน์]. เว็บไซต์: <https://www.scimath.org/ebook-mathematics/item/8378-2560-2551>. (เข้าถึงเมื่อ: 25 พฤษภาคม 2561).
- [2] รุ่งอรุณ ลียะวิชัย, คู่มือครูคณิตศาสตร์การสอนคณิตศาสตร์ด้วยเกม, กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2555.
- [3] สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ, (2562), แนวทางการนิเทศเพื่อพัฒนาและส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) ตามนโยบายลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้. [ออนไลน์]. http://academic.obec.go.th/images/document/1603180137_d_1.pdf (เข้าถึงเมื่อ: 20 ตุลาคม 2560).
- [4] สุดารัตน์ สุทธิวงศ์, (2563), ผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์และความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3. วารสารบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย, 15(1) , น.45-59.
- [5] ปัทมรา แจ่มใส, (2562), ผลของการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานร่วมกับสื่ออินโฟกราฟิกที่มีต่อความสามารถในการสื่อสารทางคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4, วารสารศิลปการศึกษาศาสตร์วิจัย, 12(2), น.107-125.
- [6] วสันต์ แสนชมพู, (2565), การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้คณิตศาสตร์ตามแนวคิดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน (PBL) เรื่องการแก้โจทย์ปัญหาเศษส่วนสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5. วารสารมหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม, 16(1), น. 121-130.

- [7] สิริกุล ยมจินดา, (2565), การพัฒนาการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิค KWDL ร่วมกับเกมเพื่อเสริมสร้างความสามารถในการแก้ปัญหาคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1. วารสารศิลปการศึกษาศาสตร์วิจัย, 15(1), น. 217-230.
- [8] ธาณิ ชื่นบาน, (2562), การพัฒนาความสามารถในการแก้ปัญหาคณิตศาสตร์ด้วยรูปแบบการจัดการเรียนรู้ 4Ex2 ร่วมกับเทคนิคเกมสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6, วารสารศิลปการศึกษาศาสตร์วิจัย, 12(1), น.147-160.
- [9] ทิสนา แหมมณี, (2560), ศาสตร์การสอน, พิมพ์ครั้งที่ 21. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย,
- [10] จันทรา ด่านคงรักษ์, (2566), ครบเครื่องการจัดการเรียนรู้, พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- [11] อรจิรา พลราชม, (2563), การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นฐาน เรื่อง สมการและการแก้สมการ กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6, มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม, มหาสารคาม.
- [12] กุลิสรา จิตรชญาวนิช และพันธุ์ศรีเกตุ คงเจริญ, (2566), วิธีการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21, พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพฯ.
- [13] วิสุทธิ์ คงกัลป์, (2558), Math League เทคนิคการสอนรูปแบบใหม่ที่ช่วยกระตุ้นการเรียนรู้ของผู้เรียนได้อย่างดี, กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- [14] มลธิกา ยานะสาร, (2566), การพัฒนาความสามารถในการแก้โจทย์ปัญหาคณิตศาสตร์และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โดยใช้กิจกรรมการเรียนรู้กระบวนการแก้โจทย์ปัญหาของโพลยาร์ร่วมกับ, วารสารมหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม, 17(2), น. 107-116.
- [15] กชกร เป้าสุวรรณ และคณะ, (2550), รายงานวิจัย เรื่อง ความคาดหวังและความพึงพอใจต่อการมาศึกษาที่มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต ศูนย์พิษณุโลก, กรุงเทพฯ: สถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต.
- [16] ศิริพร ปิงสุแสน, (2566), การพัฒนาความสามารถในการแก้ปัญหาและเชื่อมโยงความรู้ทางคณิตศาสตร์ เรื่อง โจทย์ปัญหาคณิต โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบ 4 MAT ร่วมกับเกมการศึกษาของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนวัดใหม่ห้วยลึก, วารสารวิชาการสถาบันพัฒนาพระวิทยากร, 6(4), น.155-166.

การศึกษาสภาพการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนประถมศึกษาในยุคดิจิทัล
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 5
A Study of Academic Administration for Primary Schools in
Digital Age under the Ubon Ratchathani Primary Educational
Service Area Office 5

แพรวพรรณ ทาสมบูรณ์¹

PreawpanTasomboon¹

¹สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี

¹Educational Administration, Faculty of Education, UbonRatchathani Rajabhat University

*Corresponding email: preawpan.tg63@ubru.ac.th

Received: 13 January 2025; Revised: 26 February 2025; Accepted: 28 February 2025

บทคัดย่อ

การศึกษาวิจัยในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาสภาพการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนประถมศึกษาในยุคดิจิทัล 2) เปรียบเทียบสภาพการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนประถมศึกษาในยุคดิจิทัล จำแนกตามสถานภาพตำแหน่งการปฏิบัติงาน ประสบการณ์ในการทำงานและขนาดของโรงเรียน 3) ศึกษาปัญหาและแนวทางในการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนประถมศึกษาในยุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 5 ตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ ผู้บริหารและครูวิชาการสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 5 จำนวน 400 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เป็นแบบสอบถาม มีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับ .95 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบที (t-test) แบบเป็นอิสระต่อกัน และการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-way ANOVA) กรณีพบความแตกต่างใช้วิธีการทดสอบความแตกต่างรายคู่ตามวิธีของเชฟเฟ (Scheffe's method) ผลการวิจัยพบว่า 1) สภาพการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนประถมศึกษาในยุคดิจิทัล โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก 2) ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นต่อสภาพการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนประถมศึกษาในยุคดิจิทัล พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาและครูวิชาการที่มีตำแหน่งการปฏิบัติงานต่างกัน มีความคิดเห็นโดยรวม ไม่แตกต่างกัน 3) ปัญหาและแนวทางการพัฒนางานวิชาการของโรงเรียนประถมศึกษาในยุคดิจิทัล ปัญหาที่พบ คือ โรงเรียนขาดครูและบุคลากรที่เข้าใจและสามารถปรับปรุงพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นได้อย่างชัดเจน ครูสอนไม่ตรงตามวิชาเอก ครูไม่ครบชั้นและขาดแคลนครู ครูมีภาระงานพิเศษอื่นมากเกินไป งบประมาณในการพัฒนาสื่อและ

เทคโนโลยีไม่เพียงพอ และมีการนำเทคโนโลยีมาใช้ในการนิเทศการศึกษาไม่มากเท่าที่ควร โดยแนวทางแก้ไขและพัฒนา คือ มีการจัดอบรมเกี่ยวกับการจัดทำหลักสูตรท้องถิ่นเพื่อให้เชื่อมโยงกับหลักสูตรของสถานศึกษา จัดครูให้ตรงตามเอกและให้ครบชั้น ส่งเสริมให้ครูได้นำเทคโนโลยีมาใช้ในการจัดการศึกษามากที่สุด

คำสำคัญ: การบริหารงานวิชาการ, ผู้บริหารสถานศึกษา, ยุคดิจิทัล

Abstract

The purposes of this research were: 1) to study of academic administration for primary schools in digital age 2) to compare the state of academic administration for primary schools in digital age which was classified by work positions, work experiences and school sizes 3) to examine the problems and guidelines for the academic administration for primary schools in digital age under the Ubon Ratchathani Primary Educational Service Area Office 5. The sample used in the research were administrators and academic teachers numbering 400 under the Ubon Ratchathani Primary Educational Service Area Office 5. The research instrument was a questionnaire with the entire confidence value of .95. The statistics used in data analysis include frequency, percentage, mean, standard deviation, t-test, and one-way anova. The research findings were as follows. 1) The overall state of the academic administration for primary schools in digital age was in high level. 2) Comparing opinions on the condition of academic administration of primary schools in the digital age, it was found that school administrators and academic teachers with different work positions had no different in overall. 3) The problems and recommendations for the academic administration for primary schools in digital age under the Ubon Ratchathani Primary Educational Service Area Office 5 as the following. The problems were: lacks of teachers who was able to understand and develop the local curriculum clearly, lack of teachers in class, extra workload, inadequate budget for media and technology development. The recommendations were; it should be training on creating local curriculum concerning the educational institutions and should be arranging teachers according to the major and cover all grades. Moreover, encouraging teachers to use technology in education as much as possible.

บทนำ

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2562 [1] ได้กล่าวว่า กระบวนการทางการศึกษาเป็นกระบวนการสำคัญอย่างยิ่งในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล มีคุณธรรม จริยธรรม สามารถดำรงอยู่ร่วมกันในสังคมได้อย่างมีความสุข โดยได้กำหนดการจัดการศึกษาคือให้สถานศึกษาเป็นองค์กรที่ทำหน้าที่จัดการศึกษาอย่างมีระบบให้แก่ปวงชนได้เรียนรู้ตลอดชีวิต ทั้งนี้ กระทรวงศึกษาธิการ [2] ได้กล่าวว่า สถานศึกษามีบทบาทอำนาจหน้าที่และมีความรับผิดชอบในการบริหารและจัดการงานทั้ง 4 ด้าน ได้แก่ ด้านการบริหารงานวิชาการ ด้านการบริหารงานบุคคล ด้านการบริหารงานทั่วไป และด้านการบริหารงานงบประมาณ มีอำนาจหน้าที่ในการบริหารและจัดการศึกษา โดยปรับโครงสร้างของหน่วยงานทุกระดับให้มีความพร้อม ทันสมัย มีประสิทธิภาพในการจัดการศึกษา ประยุกต์เทคโนโลยีดิจิทัล มาปรับใช้ในการบริหารงานทั้งระบบ เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงาน การจัดการศึกษาในยุคดิจิทัล นั้น สถานศึกษาเป็นหน่วยงานที่สำคัญในการที่จะนำนโยบายหลักสูตร แนวปฏิบัติ ไปสู่การปฏิบัติซึ่งผู้บริหารโรงเรียนเป็นผู้ที่มีบทบาทสำคัญในการจัดการศึกษาของโรงเรียนให้มีประสิทธิภาพและสามารถพัฒนาคุณภาพนักเรียนให้บรรลุเป้าหมายได้ โดยงานหลักของการบริหารสถานศึกษา คือด้านงานวิชาการ ความมีมาตรฐานและคุณภาพของสถานศึกษานั้นจะพิจารณาจากผลงานทางด้านวิชาการ โดยเกี่ยวข้องกับหลักสูตร การจัดการเรียนการสอน และการจัดโปรแกรมการศึกษา ซึ่งต้องอาศัยความร่วมมือจากทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง มีการประยุกต์หลักสูตรไปสู่การปฏิบัติได้อย่างมีคุณภาพ การเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ การบริหารงานวิชาการ จึงแบ่งออกเป็น 6 ด้าน คือ ด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ ด้านการพัฒนาหลักสูตร ด้านการวิจัยในชั้นเรียน ด้านการวัดผลประเมินผล ด้านการพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา และด้านการนิเทศภายใน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 5 [3] ได้วิเคราะห์ผลการทดสอบระดับชาติขั้นพื้นฐาน (O-NET) ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ของโรงเรียนประถมศึกษา พบว่า มากกว่าร้อยละ 50 ขึ้นไป ลดลงทุกกลุ่มสาระ ถ้านำคะแนนที่สอบไปเทียบกับการกำหนดระดับผลการเรียนผ่านช่วงชั้นตามระเบียบการวัดผลการใช้หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ.2551 ถือว่าผลการประเมินคุณภาพระดับชาติของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 5 ต่ำกว่าเกณฑ์ในระดับมาก ผู้วิจัยในฐานะเป็นข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา ซึ่งปฏิบัติหน้าที่ด้านการจัดการเรียนการสอน และตระหนักว่าการบริหารงานวิชาการเป็นสิ่งจำเป็นต้องได้รับการพัฒนา ปรับปรุงคุณภาพการเรียนการสอนเพื่อให้ นักเรียนมีคุณภาพมากยิ่งขึ้น ดังนั้น ผู้วิจัยจึงได้ศึกษาสภาพการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนประถมศึกษาในยุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 5 โดยมีความมุ่งหวังว่าผลการวิจัยในครั้งนี้จะเป็นประโยชน์ในการนำไปประยุกต์ ปรับปรุงแก้ไขและพัฒนาการ

บริหารงานวิชาการของโรงเรียนให้มีคุณภาพ ทนต่อการเปลี่ยนแปลงเพื่อมุ่งเน้นให้ผู้เรียนได้รับการพัฒนาองค์ความรู้ทักษะที่จำเป็นและมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ตามจุดมุ่งหมายของการจัดการศึกษาต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนประถมศึกษาในยุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 5
2. เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารและครูวิชาการที่มีต่อการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนประถมศึกษาในยุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 5 โดยจำแนกตามสถานภาพตำแหน่งการปฏิบัติงาน ประสบการณ์ในการทำงานและขนาดของโรงเรียน
3. เพื่อศึกษาปัญหาและแนวทางในการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนประถมศึกษาในยุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 5

การทบทวนวรรณกรรม

การบริหารงานวิชาการ หมายถึง กระบวนการดำเนินงานกิจกรรมทุกอย่างที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนการสอน โดยมุ่งเน้นให้เกิดการเรียนรู้ของผู้เรียน การพัฒนาหลักสูตร การส่งเสริมงานวิชาการของสถานศึกษา เพื่อให้เป็นไปตามเป้าหมายและวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้อย่างมีประสิทธิภาพประสิทธิผล และคุณภาพของผู้เรียนเป็นสำคัญ ซึ่งผู้วิจัยได้ทำการสังเคราะห์แนวคิดทฤษฎี เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องของสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษาแห่งชาติ [4], Katz [5], สุกัญญา แคมช้อย [6], สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน [7], จีรวัดณ์ ภูอาบทอง [8], สงบ อินทรมณี [9] และกิริติ นิมพุม [10] ขอบข่ายของการบริหารงานวิชาการ ประกอบด้วย 6 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านการพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษาในยุคดิจิทัล 2) ด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ในยุคดิจิทัล 3) ด้านการวัดผลประเมินผลและเทียบโอนผลการเรียนในยุคดิจิทัล 4) ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาในสถานศึกษาในยุคดิจิทัล 5) ด้านการพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในและมาตรฐานการศึกษาในยุคดิจิทัล 6) ด้านการนิเทศการศึกษาในยุคดิจิทัล

การพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษาในยุคดิจิทัล หมายถึง การกำหนดมวลประสบการณ์การเรียนรู้ทั้งหมดให้กับผู้เรียนโดยเป็นกระบวนการตัดสินใจหาทางเลือก เพื่อการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงการเรียนการสอนไปในทางที่ดีเหมาะสมกับผู้เรียน และสถานศึกษามีการนำเทคโนโลยีและสื่อการสอนออนไลน์มาใช้ เพื่อให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงในยุคดิจิทัล

การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ในยุคดิจิทัล หมายถึง การจัดกิจกรรมมวลประสบการณ์แก่ผู้เรียนให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงในยุคดิจิทัล และความสนใจของผู้เรียน จัดบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของผู้เรียน ส่งเสริมการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่หลากหลาย ส่งเสริมให้ครูมีการสร้างสื่อและนวัตกรรมใหม่ๆ มาจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

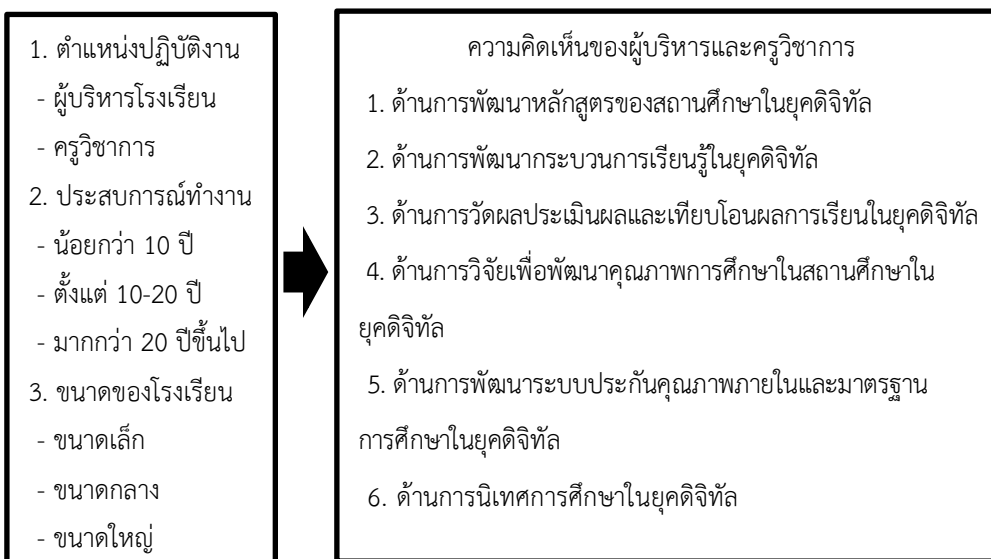
การวัดผลประเมินผลและการเทียบโอนผลการเรียนในยุคดิจิทัล หมายถึง กระบวนการตรวจสอบ และตัดสินคุณภาพของผู้เรียนด้านความรู้ทักษะและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ตามที่กำหนดไว้ในหลักสูตร เพื่อให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงในยุคดิจิทัล แล้วนำผลที่ได้จากการวัดมาตัดสินคุณค่าเทียบกับเกณฑ์ที่กำหนดไว้ สามารถนำผลที่ได้ไปเทียบเมื่อมีการย้ายหรือโอนไปต่างสถานศึกษา มีการนำเทคโนโลยีมาปรับใช้

การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาในสถานศึกษาในยุคดิจิทัล หมายถึง กระบวนการศึกษา ข้อมูลแก้ปัญหาอย่างเป็นระบบ เพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาและการเรียนรู้ของผู้เรียน ตลอดจนการ เผยแพร่ผลงานวิจัยในหลายช่องทาง รวมถึงออนไลน์ เพื่อให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงในยุคดิจิทัล

การพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในและมาตรฐานการศึกษาในยุคดิจิทัล หมายถึง กระบวนการพัฒนาการศึกษาเพื่อตรวจสอบควบคุมประเมินคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาทั้งภายใน และภายนอกจากหน่วยงานต้นสังกัด มีการจัดระบบข้อมูลสารสนเทศและนำเทคโนโลยีและโปรแกรม ต่างๆมาใช้เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพของระบบให้สะดวกขึ้นและสอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงในยุคดิจิทัล

การนิเทศการศึกษาในยุคดิจิทัล หมายถึง กระบวนการบริหารการศึกษาที่ชี้แนะ ช่วยเหลือในการ จัดการเรียนการสอนของครู และสนับสนุนการใช้เทคโนโลยีมาใช้ในการจัดการเรียนการสอน ทั้งนี้ เพื่อนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพของผู้เรียนให้เป็นไปตามเป้าหมายของหลักสูตร เพื่อให้สอดคล้องกับการ เปลี่ยนแปลงในยุคดิจิทัล

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ภาพที่1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ ผู้บริหารและครูวิชาการ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 5 จำนวน 495 คน ปีการศึกษา 2565 แบ่งเป็น ผู้บริหารโรงเรียน 241 คน และ ครูวิชาการ 254 คน

1.2 กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ ผู้บริหารและครูวิชาการ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาอุบลราชธานีเขต 5 ผู้วิจัยกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างโดยจำแนกตามวิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้น โดยใช้ขนาดของโรงเรียน และใช้เกณฑ์การกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างของเครจซี่ และมอร์แกน [11] ได้ กลุ่มตัวอย่างจำนวน 400 คน จำแนกเป็นผู้บริหารโรงเรียน จำนวน 197 คน และครูวิชาการ จำนวน 203 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ เป็นแบบสอบถามการศึกษาศาภาพการบริหารงานวิชาการ ของโรงเรียนประถมศึกษาในยุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 5 จำนวน 6 ด้าน โดยมีการประเมินความตรงเชิงเนื้อหาจากผู้เชี่ยวชาญมาคำนวณหาค่าความเที่ยงตรงของแบบสอบถาม (IOC) โดยคัดเลือกคำถามที่มีค่า IOC ตั้งแต่ 0.60 ขึ้นไปใช้ได้ จำนวน 60 ข้อ มีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ .95 แบ่งออกเป็น 3 ขั้นตอน

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกเป็นตำแหน่งหน้าที่ ประสบการณ์การทำงาน และขนาดของโรงเรียน มีลักษณะเป็นแบบการตรวจสอบแบบรายการ (Checklist)

ตอนที่ 2 แบบสอบถามความคิดเห็นที่มีต่อสภาพการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนในยุคดิจิทัล โดยสร้างคำถาม เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) ของลิเคอร์ต (Likert) มี 5 ระดับ ซึ่งได้ถามความคิดเห็นให้ครอบคลุมการบริหารงานวิชาการ 6 ด้าน

การกำหนดเกณฑ์สำหรับแปลค่าเฉลี่ยคะแนน ผู้วิจัยได้นำเกณฑ์การประเมินตามแนวทางของเบสท์ และคาน [12] ดังนี้

คะแนนเฉลี่ย 4.51 – 5.00 หมายถึง มีการปฏิบัติมากที่สุด

คะแนนเฉลี่ย 3.51 – 4.50 หมายถึง มีการปฏิบัติมาก

คะแนนเฉลี่ย 2.51 – 3.50 หมายถึง มีการปฏิบัติปานกลาง

คะแนนเฉลี่ย 1.51 – 2.50 หมายถึง มีการปฏิบัติน้อย

คะแนนเฉลี่ย 0.51 – 1.50 หมายถึง มีการปฏิบัติน้อยที่สุด

ตอนที่ 3 แบบสอบถามปลายเปิด (Open - ended) เพื่อให้ผู้ตอบแบบสอบถามได้แสดงความคิดเห็นและข้อเสนอแนะ เกี่ยวกับปัญหาและแนวทางการพัฒนาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนประถมศึกษาในยุคดีดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 5

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้เก็บรวบรวมข้อมูล โดยดำเนินการตามขั้นตอนดังนี้

3.1. ขอลงหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานีเพื่อขอความร่วมมือไปยังสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานีเขต 5 ในการเก็บรวบรวมข้อมูลผู้บริหารและครูวิชาการกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 400 ชุด

3.2. ผู้วิจัยดำเนินการส่งแบบสอบถามด้วยตนเองไปยังโรงเรียนเป็นกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 400 ชุด

3.3. ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยได้รับแบบสอบถามคืนครบแล้วทำการตรวจสอบความถูกต้องและความสมบูรณ์ของแบบสอบถามที่รวบรวมมาได้ จำนวน 400 ชุด คิดเป็นร้อยละ 100

4. การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิจัย

ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถาม โดยสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าคะแนนเฉลี่ย ($\bar{X}$) และค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) และการวิเคราะห์การเปรียบเทียบความคิดเห็นระหว่างความเห็นของผู้บริหารโรงเรียนกับครูวิชาการที่มีตำแหน่งต่างกัน โดยใช้การทดสอบที (t-test) ประสิทธิภาพการทำงาน และขนาดโรงเรียน ใช้การทดสอบการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-way ANOVA) กรณีพบความแตกต่างใช้วิธีการทดสอบความแตกต่างรายคู่ตามวิธีของเชฟเฟ (Scheffe's method)

ผลการวิจัย

1. ผลการวิเคราะห์สถานภาพและข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถามโดยการวิเคราะห์หาค่าความถี่และร้อยละ โดยจำแนกตามตำแหน่ง ประสิทธิภาพการทำงาน และขนาดของโรงเรียน ผลการวิเคราะห์ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามทั้งหมด จำนวน 400 คน เมื่อจำแนกตามตำแหน่งการทำงาน เป็นผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 83 คน คิดเป็นร้อยละ 20.8 และเป็นครูวิชาการ จำนวน 317 คน คิดเป็นร้อยละ 79.3 เมื่อจำแนกตามประสิทธิภาพในการทำงาน พบว่า มีประสิทธิภาพการทำงานน้อยกว่า 10 ปี มีจำนวนมากที่สุด คือ 214 คน คิดเป็นร้อยละ 53.50 รองลงมาคือ ประสิทธิภาพการทำงาน มากกว่า 20 ปี ขึ้นไป มีจำนวน 115 คน คิดเป็นร้อยละ 28.70 และประสิทธิภาพการทำงาน ตั้งแต่ 10-20 ปี มีจำนวนน้อยที่สุด คือ 71 คน คิดเป็นร้อยละ 17.80 และเมื่อจำแนกตามขนาดของโรงเรียน คือ โรงเรียนขนาดกลาง มีจำนวนมากที่สุด คือ 205 คน คิดเป็นร้อยละ 51.20 รองลงมาคือโรงเรียนขนาดเล็ก จำนวน 144 คน คิดเป็นร้อยละ 36.00 และโรงเรียนขนาดใหญ่ มีจำนวนน้อยที่สุด คือ 51 คน คิดเป็นร้อยละ 12.80

2. ผลการวิเคราะห์ความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครูวิชาการ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานีเขต 5 ที่มีต่อสภาพการบริหารงานวิชาการงานวิชาการของโรงเรียนประถมศึกษาในยุคดิจิทัล แสดงดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครูวิชาการ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานีเขต 5 ที่มีต่อสภาพการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาในยุคดิจิทัล ในภาพรวม

สภาพการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาในยุคดิจิทัล	n = 400		
	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
1. ด้านการพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษาในยุคดิจิทัล	3.98	0.72	มาก
2. ด้านการพัฒนาระบบการเรียนรู้ในยุคดิจิทัล	4.13	0.69	มาก
3. ด้านการวัดผลประเมินผลและเทียบโอนผลการเรียนในยุคดิจิทัล	4.23	0.64	มาก
4. ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาในสถานศึกษาในยุคดิจิทัล	3.97	0.67	มาก
5. ด้านการพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในและมาตรฐานการศึกษาในยุคดิจิทัล	4.14	0.73	มาก
6. ด้านการนิเทศการศึกษาในยุคดิจิทัล	4.07	0.79	มาก
รวมเฉลี่ย	4.09	0.71	มาก

จากตารางที่ 1 พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาในยุคดิจิทัล โดยรวมอยู่ใน ระดับมาก ($\bar{X}=4.09$, $S.D.=0.71$) และเมื่อพิจารณาแยกเป็นรายด้านพบว่า ทุกด้านอยู่ในระดับมาก เรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ด้านการวัดผลประเมินผลและเทียบโอนผลการเรียน ($\bar{X}=4.23$, $S.D.=0.64$) ด้านการพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในและมาตรฐานการศึกษาในยุคดิจิทัล ($\bar{X}=4.14$, $S.D.=0.73$) ด้านการพัฒนาระบบการเรียนรู้ในยุคดิจิทัล ($\bar{X}=4.13$, $S.D.=0.69$) ด้านการนิเทศการศึกษาในยุคดิจิทัล ($\bar{X}=4.07$, $S.D.=0.79$) ด้านการพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษาในยุคดิจิทัล ($\bar{X}=3.98$, $S.D.=0.72$) และด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาในสถานศึกษาในยุคดิจิทัล ($\bar{X}=3.97$, $S.D.=0.67$)

2.2. ผลการวิเคราะห์การเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครูวิชาการ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานีเขต 5 ที่มีต่อสภาพการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนประถมศึกษาในยุคดิจิทัล จำแนกตามตำแหน่ง ประสบการณ์การทำงาน และขนาดของโรงเรียน โดยภาพรวม ดังแสดงตารางที่ 2 – ตารางที่ 4

ตารางที่ 2 ผลการเปรียบเทียบสภาพการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนประถมศึกษาในยุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 5 จำแนกตามตำแหน่งการปฏิบัติงาน

สภาพการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน ประถมศึกษาในยุคดิจิทัล	ผู้อำนวยการสถานศึกษา			ครูวิชาการ		
	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
1. ด้านการพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษาในยุคดิจิทัล	4.06	0.40	มาก	3.96	0.78	มาก
2. ด้านการพัฒนาระบบการเรียนรู้ในยุคดิจิทัล	4.34	0.48	มาก	4.07	0.73	มาก
3. ด้านการวัดผลประเมินผลและเทียบโอนผลการเรียนในยุคดิจิทัล	4.33	0.49	มาก	4.21	0.67	มาก
4. ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาในสถานศึกษาในยุคดิจิทัล	3.94	0.36	มาก	3.98	0.73	มาก
5. ด้านการพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในและมาตรฐานการศึกษาในยุคดิจิทัล	4.14	0.50	มาก	4.14	0.78	มาก
6. ด้านการนิเทศการศึกษาในยุคดิจิทัล	4.16	0.46	มาก	4.05	0.85	มาก
รวมเฉลี่ย	4.16	0.45	มาก	4.07	0.76	มาก

จากตารางที่ 2 พบว่า สภาพการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนประถมศึกษาในยุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 5 เมื่อจำแนกตามตำแหน่งการปฏิบัติงานที่มีตำแหน่งเป็นผู้อำนวยการสถานศึกษา โดยรวม ($\bar{X} = 4.16$, $S.D. = 0.45$) และรายด้านอยู่ในระดับมาก และมีตำแหน่งเป็นครูวิชาการ โดยรวม ($\bar{X} = 4.07$, $S.D. = 0.76$) และรายด้านอยู่ในระดับมาก

ตารางที่ 3 ผลการเปรียบเทียบสภาพการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนประถมศึกษาในยุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 5 จำแนกตามประสบการณ์ในการทำงาน

สภาพการบริหารวิชาการ ของโรงเรียนในยุคดิจิทัล	แหล่งความ แปรปรวน	SS	Df	MS	F	P
1. ด้านการพัฒนาหลักสูตร ของสถานศึกษาในยุคดิจิทัล	ระหว่างกลุ่ม	3.488	2	1.744	3.439*	.033
	ภายในกลุ่ม	201.309	397	.507		
	รวม	204.797	399			

ตารางที่ 3 ผลการเปรียบเทียบสภาพการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนประถมศึกษาในยุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 5 จำแนกตามประสบการณ์ในการทำงาน (ต่อ)

สภาพการบริหารวิชาการ ของโรงเรียนในยุคดิจิทัล	แหล่งความ แปรปรวน	SS	Df	MS	F	P
2. ด้านการพัฒนาระบบการ เรียนรู้ในยุคดิจิทัล	ระหว่างกลุ่ม	13.838	2	6.919	15.567*	.000
	ภายในกลุ่ม	176.452	397	.444		
	รวม	190.290	399			
3. ด้านการวัดผลประเมินผล และเทียบโอนผลการเรียน ในยุคดิจิทัล	ระหว่างกลุ่ม	4.592	2	2.296	5.799*	.003
	ภายในกลุ่ม	157.182	397	.396		
	รวม	161.774	399			
4. ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนา คุณภาพการศึกษาใน สถานศึกษาในยุคดิจิทัล	ระหว่างกลุ่ม	3.509	2	1.755	4.021*	.019
	ภายในกลุ่ม	173.238	397	.436		
	รวม	176.747	399			
5. ด้านการพัฒนาระบบประกัน คุณภาพภายในและมาตรฐาน การศึกษาในยุคดิจิทัล	ระหว่างกลุ่ม	2.912	2	1.456	2.771	.064
	ภายในกลุ่ม	208.557	397	.525		
	รวม	211.469	399			
6. ด้านการนิเทศการศึกษา ในยุคดิจิทัล	ระหว่างกลุ่ม	5.998	2	2.999	4.949*	.008
	ภายในกลุ่ม	240.568	397	.606		
	รวม	246.566	399			
รวมเฉลี่ย	ระหว่างกลุ่ม	5.723	2	2.862	6.091*	0.021
	ภายในกลุ่ม	192.884	397	0.486		
	รวม	198.607	399			

* $p \leq .05$

จากตารางที่ 3 พบว่า ผลการเปรียบเทียบสภาพการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนประถมศึกษาในยุคดิจิทัลของผู้บริหารและครูวิชาการ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 5 เมื่อจำแนกตามประสบการณ์ในการทำงานโดยภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และ เมื่อเปรียบเทียบรายด้าน พบว่า ด้านการพัฒนาลักษณะของสถานศึกษาในยุคดิจิทัล ด้านการพัฒนาระบบการเรียนรู้ในยุคดิจิทัล ด้านการวัดผลประเมินผลและเทียบโอนผลการเรียนในยุคดิจิทัล ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาในสถานศึกษาในยุคดิจิทัล และด้านการนิเทศการศึกษาในยุค

ดิจิทัล แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนด้านการพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายใน และมาตรฐานการศึกษาในยุคดิจิทัล ไม่แตกต่างกัน

ตารางที่ 4 ผลการเปรียบเทียบสภาพการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนประถมศึกษาในยุคดิจิทัล สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 5 จำแนกตามขนาดของโรงเรียน

สภาพการบริหารวิชาการ ของโรงเรียนในยุคดิจิทัล	แหล่งความ แปรปรวน	SS	Df	MS	F	P
1. ด้านการพัฒนาหลักสูตร ของสถานศึกษาในยุคดิจิทัล	ระหว่างกลุ่ม	11.078	2	5.539	11.35*	.000
	ภายในกลุ่ม	193.718	397	.488		
	รวม	204.797	399			
2. ด้านการพัฒนาระบบการ เรียนรู้ในยุคดิจิทัล	ระหว่างกลุ่ม	2.433	2	1.216	2.57	.078
	ภายในกลุ่ม	187.857	397	.473		
	รวม	190.290	399			
3. ด้านการวัดผลประเมินผล และเทียบโอนผลการเรียนใน ยุคดิจิทัล	ระหว่างกลุ่ม	6.189	2	3.095	7.90*	.000
	ภายในกลุ่ม	155.585	397	.392		
	รวม	161.774	399			
4. ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนา คุณภาพการศึกษาใน สถานศึกษาในยุคดิจิทัล	ระหว่างกลุ่ม	9.769	2	4.884	11.61*	.000
	ภายในกลุ่ม	166.978	397	.421		
	รวม	176.747	399			
5. ด้านการพัฒนาระบบประกัน คุณภาพภายในและมาตรฐาน การศึกษาในยุคดิจิทัล	ระหว่างกลุ่ม	9.331	2	4.665	9.16*	.000
	ภายในกลุ่ม	202.139	397	.509		
	รวม	211.469	399			
6. ด้านการนิเทศการศึกษาใน ยุคดิจิทัล	ระหว่างกลุ่ม	10.940	2	5.470	9.22*	.000
	ภายในกลุ่ม	235.627	397	.594		
	รวม	246.566	399			
รวมเฉลี่ย	ระหว่างกลุ่ม	8.29	2	4.144	8.64*	0.013
	ภายในกลุ่ม	190.317	397	0.479		
	รวม	198.607	399			

จากตารางที่ 4 พบว่า ผลการเปรียบเทียบสภาพการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนประถมศึกษาในยุค

ดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 5 จำแนกตามขนาดของโรงเรียน โดยภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และเมื่อเปรียบเทียบรายด้าน พบว่า ด้านการพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษาในยุคดิจิทัล ด้านการวัดผลประเมินผลและเทียบโอนผลการเรียนในยุคดิจิทัล ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาในสถานศึกษาในยุคดิจิทัล ด้านการพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในและมาตรฐานการศึกษาในยุคดิจิทัล และด้านการนิเทศการศึกษาในยุคดิจิทัล แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ส่วนด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ในยุคดิจิทัล เมื่อจำแนกตามขนาดของโรงเรียน ไม่แตกต่างกัน ตอนที่ 3 ผลการวิเคราะห์

3. ผลการวิเคราะห์ความคิดเห็นที่มีต่อปัญหาและแนวทางการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนประถมศึกษาในยุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานีเขต 5

3.1 ด้านการพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษาในยุคดิจิทัล ปัญหา คือ โรงเรียนขาดครูและบุคลากรที่เข้าใจและสามารถปรับปรุงพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นได้อย่างชัดเจน หลักสูตรขาดความชัดเจน แนวทางการพัฒนา คือ มีการจัดอบรมเกี่ยวกับการจัดทำหลักสูตรท้องถิ่น โรงเรียนประสานงานกับชุมชนเพื่อจัดสรรบุคลากรที่มีความรู้ในชุมชนเป็นวิทยากร

3.2 ด้านการพัฒนาระบบการเรียนรู้ในยุคดิจิทัล ปัญหา คือ การจัดการเรียนการสอนไม่สอดคล้องกับนโยบาย ครูไม่ครบชั้นและขาดแคลนครู ครูมีภาระงานและงานพิเศษอื่นมากเกินไป และงบประมาณในการพัฒนาสื่อและเทคโนโลยีไม่เพียงพอ แนวทางการพัฒนา คือ มีการจัดอบรมการจัดการเรียนสอนแนวทางใหม่ๆ จัดครูให้ตรงตามเอกและให้ครบชั้น จัดทำหลักสูตรที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ยึดหลักสภาพจริงของนักเรียนเพื่อให้สอดคล้องกับนักเรียนมากที่สุด ที่หลากหลายและทันสมัย

3.3 ด้านการวัดผลประเมินผลและเทียบโอนผลการเรียนในยุคดิจิทัล ปัญหา คือ ครูและบุคลากรมีความรู้ในกระบวนการวัดผลประเมินผลน้อย การวัดผลประเมินผลไม่ครอบคลุมทุกตัวชี้วัด เครื่องมือในการวัดผลประเมินผลมีความไม่สอดคล้องกับเป้าหมายและไม่หลากหลาย แนวทางการพัฒนา คือ จัดอบรมให้ความรู้กับครูในการวัดผลและประเมินผลอย่างถูกต้องและมีประสิทธิภาพ ออกแบบเครื่องมือในการวัดผลประเมินผลให้หลากหลายและครอบคลุมทุกตัวชี้วัด และครูบุคลากรนำเทคโนโลยีมาใช้ในการวัดผลประเมินผล

3.4 ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาในสถานศึกษาในยุคดิจิทัล ปัญหา คือ ครูและบุคลากรไม่มีองค์ความรู้เกี่ยวกับการทำวิจัยและการนำเทคโนโลยีมาใช้เท่าที่ควร และครูและบุคลากรไม่ให้ความสำคัญเรื่องการทำวิจัย แนวทางการพัฒนา คือ จัดอบรมการทำวิจัยในชั้นเรียนและการนำสื่อเทคโนโลยีมาใช้ในการแก้ปัญหานักเรียน สนับสนุนให้มีการจัดทำวิจัยเพื่อพัฒนานักเรียนมากที่สุด และแก้ปัญหานักเรียนที่มีพฤติกรรมเสี่ยง และนำวิจัยที่จัดทำไปใช้เพื่อพัฒนาและแก้ปัญหาด้านการศึกษา

3.5 ด้านการพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในและมาตรฐานการศึกษาในยุคดิจิทัล ปัญหา คือ การทำงานในสถานศึกษายังไม่เป็นระบบ ครูและบุคลากรมีความรู้ความเข้าใจด้านการจัดทําระบบคุณภาพภายในไม่ชัดเจน ขาดการนำเทคโนโลยีมาใช้ในการประกันคุณภาพเท่าที่ควร แนวทางการพัฒนา คือ

ผู้บริหารควรมีการมอบหมายงานให้ชัดเจน มีการจัดอบรมบุคลากร ส่งเสริมให้ครูได้นำเทคโนโลยีมาใช้

3.6 ด้านการนิเทศการศึกษาในยุคดิจิทัล ปัญหาคือ ขาดการนิเทศการศึกษาอย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอ ไม่มีการนำข้อมูลและผลการนิเทศมาปรับปรุงและพัฒนาการศึกษาต่อไป และมีการนำเทคโนโลยีมาใช้ในการนิเทศการศึกษาไม่มากเท่าที่ควร แนวทางการพัฒนา คือ จัดทำโครงสร้างระบบการนิเทศการศึกษาให้ชัดเจน และส่งเสริมให้มีการนำเทคโนโลยีมาใช้ในการนิเทศการศึกษาให้เหมาะสม หลากหลายและสอดคล้องกับสถานการณ์

อภิปรายผล

จากผลการศึกษาสภาพการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนประถมศึกษาในยุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 5 มีประเด็นที่นำมาอภิปรายผลดังนี้

1. สภาพการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนประถมศึกษาในยุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 5 ประกอบด้วย 6 ด้าน คือ 1) ด้านการพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษาในยุคดิจิทัล 2) ด้านการพัฒนาระบบการเรียนรู้ในยุคดิจิทัล 3) ด้านการวัดผลประเมินผลและเทียบโอนผลการเรียนในยุคดิจิทัล 4) ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาในสถานศึกษาในยุคดิจิทัล 5) ด้านการพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในและมาตรฐานการศึกษาในยุคดิจิทัล และ 6) ด้านการนิเทศการศึกษาในยุคดิจิทัล โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก

2. ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารและครูวิชาการที่มีต่อสภาพการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนประถมศึกษาในยุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 5 จำแนกตามตำแหน่งการปฏิบัติงาน ประสบการณ์ในการทำงาน และขนาดของโรงเรียน อภิปรายผลได้ ดังนี้

2.1 ความคิดเห็นของผู้บริหารและครูวิชาการที่มีต่อสภาพการบริหารงานวิชาการจำแนกตามตำแหน่งการปฏิบัติงาน โดยรวมและรายด้าน พบว่า ไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้ เนื่องจากผู้ปฏิบัติงานทุกคน คิดว่างานวิชาการเป็นหัวใจหลักในการจัดการเรียนการสอนและการพัฒนาผู้เรียน จึงมีความจำเป็นที่ผู้ปฏิบัติงาน ต้องปรับเปลี่ยนวิธีคิด ประยุกต์เทคโนโลยีเข้ามาใช้ กล่าวคือ ผู้ปฏิบัติงานทุกคนสามารถจัดทำสารของหลักสูตรสถานศึกษา พัฒนาระบบการเรียนรู้ ส่งผลให้งานวิชาการนำไปสู่ การปฏิบัติได้อย่างมีคุณภาพมากยิ่งขึ้น ดังนั้น ผู้บริหารและครูวิชาการที่มีตำแหน่งการปฏิบัติงานต่างกัน จึงไม่มีผลต่อความคิดเห็นต่อสภาพการบริหารงานวิชาการแตกต่างกัน

2.2 ความคิดเห็นของผู้บริหารและครูวิชาการที่มีต่อสภาพการบริหารงานวิชาการ จำแนกตามประสบการณ์ในการทำงาน พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาและครูวิชาการที่มีประสบการณ์ในการทำงานต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับต่อสภาพการบริหารงานวิชาการ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ คือ ผู้บริหารและครูที่มีประสบการณ์ในการทำงานต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับต่อสภาพการบริหารงานวิชาการ แตกต่างกัน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ผู้บริหาร

และครูที่มีประสบการณ์ต่างกันมีความคิดเห็นต่อการพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษาในยุคดิจิทัล ด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ในยุคดิจิทัล ด้านการวัดผลประเมินผลและเทียบโอนผลการเรียนในยุคดิจิทัล ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาในสถานศึกษาในยุคดิจิทัล และด้านการนิเทศการศึกษาในยุคดิจิทัล แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนด้านการพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในและมาตรฐานการศึกษาในยุคดิจิทัลไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้ ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของสุกัญญา แซ่ม้อย [13] ซึ่งจากผลการวิจัยพบว่าความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียนและครูวิชาการที่มีประสบการณ์การทำงานต่างกัน มีความคิดเห็นต่อสภาพการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนในยุคดิจิทัล แตกต่างกัน

2.3 ความคิดเห็นของผู้บริหารและครูวิชาการที่มีต่อสภาพการบริหารงานวิชาการ จำแนกตามขนาดของโรงเรียน พบว่า สภาพการบริหารงานวิชาการโดยรวมและรายด้าน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ เนื่องจากโดยภาพรวมมีโรงเรียนขนาดเล็ก 53.5% จึงส่งผลให้การปฏิบัติงานด้านวิชาการที่แตกต่างกับโรงเรียนขนาดกลาง เพราะโรงเรียนขนาดกลางมีความพร้อมในการพัฒนาของแต่ละด้าน กล่าวคือ มีบุคลากร มีสภาพแวดล้อม อาคารสถานที่ มีสื่อเทคโนโลยีมากกว่า ตลอดจนมีงบประมาณและที่เอื้อสนับสนุนการบริหารงานวิชาการมากกว่าซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของชลธิ์ กาสมณี [14] ผลการวิจัยพบว่าความคิดเห็นของผู้บริหารและครูต่อสภาพการบริหารงานวิชาการโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เปรียบเทียบตามขนาดโรงเรียน โดยรวมและรายด้านมีความแตกต่างกัน

3. ผลการวิเคราะห์ปัญหาและแนวทางสำคัญในการพัฒนาการบริหารงานวิชาการตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครูวิชาการ พบว่า แนวทางการพัฒนาการบริหารงานวิชาการตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครูวิชาการในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 5 เป็นรายด้าน ทั้งนี้ ได้มุ่งเน้นให้จัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ผู้เรียนจะต้องอาศัยกระบวนการเรียนรู้ที่หลากหลาย และการวิจัยเป็นเครื่องมือที่จะนำไปสู่เป้าหมายและการแก้ปัญหาอย่างเป็นระบบ

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเพื่อนำผลวิจัยไปใช้

1.1. เนื่องจาก ผลการวิจัยพบว่า ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาในสถานศึกษาในยุคดิจิทัล มีค่าเฉลี่ยอยู่ในลำดับน้อยที่สุด ควรส่งเสริมให้ผู้บริหารและครูผู้สอนได้รับการอบรมด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา และนำไปใช้ในการพัฒนางานวิชาการของโรงเรียนให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น

1.2. ผู้บริหารควรให้ความสำคัญต่องานวิชาการในทุกๆด้าน โดยเฉพาะการนิเทศภายใน และการวัดผลประเมินผล โดยมีการควบคุม กำกับ ดูแลอย่างจริงจังและต่อเนื่อง และให้การสนับสนุนปัจจัยในการทำงานด้านงบประมาณ เช่น สื่อ วัสดุ อุปกรณ์ให้เพียงพอ

1.3. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาควรมีบทบาทในการส่งเสริมงานวิชาการในโรงเรียน โดยประสานความร่วมมือระหว่างโรงเรียน ชุมชน องค์กรเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1. ควรศึกษาแนวทางการพัฒนางานวิจัยในชั้นเรียนเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนประถมศึกษาในยุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 5

2.2. ควรศึกษาเกี่ยวกับการพัฒนารูปแบบการบริหารงานวิชาการเพื่อยกระดับคุณภาพผู้เรียนโรงเรียนประถมศึกษาในยุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 5

เอกสารอ้างอิง

- [1] พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2562, (2562), ราชกิจจานุเบกษา, เล่มที่ 136, ตอนที่ 57 ก, 1 พฤษภาคม 2562.
- [2] กระทรวงศึกษาธิการ, (2560), แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560-2579, กรุงเทพฯ: สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา.
- [3] สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 5, (2566), แผนการพัฒนาศึกษาขั้นพื้นฐาน 2560-2570, กลุ่มนโยบายและแผน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 5, อุบลราชธานี.
- [4] สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษาแห่งชาติ, (2560), แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560-2579, กรุงเทพฯ: สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา.
- [5] R. L. Katz, (2005), "Skills of an effective administrators," Harvard Business Review, 30(1), น. 45-61.
- [6] สุกัญญา แซ่ม้อย, (2565), การบริหารงานวิชาการที่ตอบสนองการเปลี่ยนแปลงของโลกยุคพลิกผัน, กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- [7] สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, (2562), นโยบายปีงบประมาณ พ.ศ. 2562 เรื่อง การพัฒนาคุณภาพผู้เรียน, กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน.
- [8] จีรวัฒน์ ภูอาบทอง, (2564), "การบริหารงานวิชาการที่ส่งผลต่อคุณภาพผู้เรียนของโรงเรียนเอกชนในจังหวัด ร้อยเอ็ด," วิทยานิพนธ์ ค.ม. (การบริหารการศึกษา), มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด, ร้อยเอ็ด.
- [9] สงบ อินทรมณี, (2562), "การบริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล," วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยการจัดการและเทคโนโลยีอีสเทิร์น, 16(1): น. 353-360.
- [10] กิรติ นิยมพุม, (2565), "การศึกษาค้นคว้าความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารงานวิชาการกับคุณภาพผู้เรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากำแพงเพชร," วิทยานิพนธ์ ค.ม. (การบริหารการศึกษา), มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี, จันทบุรี.
- [11] R. V. Krejcie, and D. W. Morgan, (1970), "Determining Sample Size for Research Activities," Educational and Psychological Measurement, vol. 30(3), น. 607-610.

- [12] Best and K James, (1993), "Research in education," (7th ed.), Boston: Allyn and Bacon
- [13] สุกัญญา แซ่มซ้อย, (2562), "การบริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล," กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- [14] ชลนที กาตมณี, (2562), "การศึกษาสภาพการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา: กรณีศึกษาโรงเรียนองค์การบริหารส่วนจังหวัดเชียงราย," วิทยานิพนธ์ ค.ม. (การบริหารการศึกษา), มหาวิทยาลัยพะเยา.

**การบริหารแบบมีส่วนร่วมของครูในการจัดการเรียนรู้
ช่วงสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคอุบัติใหม่
ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาศรีสะเกษ ยโสธร**
**The Administration of Teacher Participatory in Learning Management
during the Emerging Pandemic under the Secondary Educational
Service Area Office of Sisaket Yasothon**

วทันยา ภาษามรม¹, พิมล วิเศษสังข์¹, อุดมพันธ์ พิษณุประเสริฐ¹

Wathanya Bhasaprome¹, Pimon Wisedsang², Udompun Pitprasert³

¹สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์และการพัฒนามนุษย์ มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ

¹Educational Administration, Faculty of Education and Human Development, Sisaket Rajabhat University

*Corresponding email: 6430117120@sskru.ac.th

Received: 03 December 2024; Revised: 08 January 2025; Accepted: 28 June 2025

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เพื่อศึกษาระดับการบริหารแบบมีส่วนร่วมของครูในการจัดการเรียนรู้ช่วงสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคอุบัติใหม่ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาศรีสะเกษ ยโสธร 2) เพื่อเปรียบเทียบการบริหารแบบมีส่วนร่วมของครูในการจัดการเรียนรู้ช่วงสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคอุบัติใหม่ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาศรีสะเกษ ยโสธร จำแนกตามตำแหน่ง ประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน และขนาดของสถานศึกษา 3) เพื่อศึกษาแนวทางส่งเสริมการบริหารแบบมีส่วนร่วมของครูในการจัดการเรียนรู้ช่วงสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคอุบัติใหม่ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาศรีสะเกษ ยโสธร กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาศรีสะเกษ ยโสธร ปีการศึกษา 2565 จำนวน 364 คน จากการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้นภูมิ (Stratified Random Sampling) และการเทียบสัดส่วนตามขนาดของสถานศึกษา เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถาม แบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.975 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าที ค่าเอฟ และการสังเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัยพบว่า 1) ระดับการบริหารแบบมีส่วนร่วมของครูในการจัดการเรียนรู้ช่วงสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคอุบัติใหม่ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก 2) การบริหารแบบมีส่วนร่วมของครูในการจัดการเรียนรู้ช่วงสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคอุบัติใหม่ พบว่าผู้บริหารและครูที่มีตำแหน่งต่างกัน เมื่อพิจารณาโดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01, ผู้บริหารและครูที่ประสบการณ์ในการปฏิบัติงานต่างกัน เมื่อพิจารณาโดยรวมมีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน, ผู้บริหารและครูที่มีขนาดโรงเรียนต่างกัน โดยภาพรวมพบว่ามี ความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และ 3) แนวทางส่งเสริมการบริหารแบบมีส่วนร่วมของครูในการจัดการเรียนรู้ ช่วงสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคอุบัติใหม่ พบว่า ด้านการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา ควรมีแนวทางให้ครูมีส่วนร่วมผ่านกระบวนการ PLC ส่งเสริมครูผู้สอน มีการอบรม, ด้านการวางแผนการใช้หลักสูตร ของสถานศึกษา ควรมีการจัดการประชุม มีปฏิทินการดำเนินงานชัดเจน, ด้านการดำเนินการใช้หลักสูตร ควรให้ครูเลือกรูปแบบการเรียนการสอนตามความเหมาะสม ส่งเสริมให้ครูได้รับการพัฒนาด้านเทคโนโลยีเพื่อการผลิตสื่อ, ด้านการนิเทศ กำกับ ติดตาม ประเมินการใช้หลักสูตร ควรมีขั้นตอน มีการรายงาน

ผลตามรูปแบบ มีการติดตามผล ให้ขวัญกำลังใจ และสนับสนุน อย่างต่อเนื่อง, ด้านการสรุปผลการดำเนินงานและเขียน รายงาน ควรมีรูปแบบเป็นระบบ เป็นขั้นตอน มีการนำเทคโนโลยีมาใช้ และด้านการนำข้อมูลไปใช้ในการปรับหลักสูตร ของสถานศึกษา ควรนำข้อมูลที่ได้จากการรายงานผลมาพัฒนาหลักสูตรให้มีความสอดคล้อง เหมาะสม เข้ากับสถานการณ์ของ โรคอุบัติใหม่

คำสำคัญ: การบริหารแบบมีส่วนร่วม, การจัดการเรียนรู้, โรคอุบัติใหม่

Abstract

This research aims to: 1) study the level of participatory management by teachers in learning management during the outbreak of emerging diseases in schools under the jurisdiction of the Secondary Education Service Area Office of Sisaket-Yasothon. 2) compare the participatory management of teachers in learning management during the outbreak of emerging diseases in these schools, classified by position, work experience, and school size. 3) explore guidelines for promoting participatory management by teachers in learning management during the outbreak of emerging diseases in schools under the Secondary Education Service Area Office of Sisaket Yasothon. A sample used in this research includes school administrators and teachers under the jurisdiction of the Secondary Education Service Area Office of Sisaket Yasothon for the academic year 2022. From 364 people was selected using Stratified random sampling, and proportional allocation based on school size. The research tool was a 5points rating scale resulting in a reliability score of 0.975. Data analysis employed percentage, mean, standard deviation, t test, f test and Content synthesis.

The research findings revealed that: 1) The level of participatory management by teachers in learning management during the outbreak of emerging diseases was, overall, at a high level. 2) In terms of participatory management by teachers in learning management during the outbreak of emerging diseases, there was a statistically significant difference at the .01 level among administrators and teachers with different positions when considered overall. However, there was no significant difference in opinions among administrators and teachers with varying work experience. A statistically significant difference was found at the 0.05 level among administrators and teachers in schools of different sizes. 3) Guidelines to promote participatory management by teachers in learning management during the outbreak of emerging diseases include the following: School Curriculum Development: Teachers should be involved in the curriculum development process through PLC (Professional Learning Community) practices with periodic monitoring and support, along with training on curriculum and instructional management. Curriculum Planning: Meetings should be held with relevant working groups, and a clear operational calendar should be established. Curriculum Implementation: Allow teachers to choose suitable teaching methods, be encouraged to develop their technological skills to create diverse educational media. Supervision and Evaluation: These should follow a systematic process, with reporting in a defined format, and provide encouragement and support continuously. Summarizing and Reporting: All procedures should follow a systematic approach, incorporating technology for summarizing and report writing. Curriculum Adaptation:

Data from curriculum usage reports should be used to adapt the curriculum to ensure relevance and appropriateness considering emerging disease situations.

Keywords: The Participative Management, Learning Management, The Emerging Pandemic

บทนำ

สถานการณ์โลกในช่วงสองทศวรรษที่ผ่านมา เกิดการระบาดของโรคติดต่ออุบัติใหม่อย่างต่อเนื่อง เกิดวิกฤตการณ์ “การหยุดชะงัก” ทั้งด้านเศรษฐกิจ ด้านการท่องเที่ยว ด้านการค้า การลงทุน ด้านการคมนาคมขนส่ง รวมไปถึงด้านการจัดการศึกษาของทุกประเทศ โดยโรคติดต่ออุบัติใหม่ (Emerging Infectious Diseases) เป็นโรคติดต่อที่เพิ่งเกิดขึ้นใหม่ หรือเป็นโรคติดต่อที่เคยเกิดขึ้นแล้วแต่มีการแพร่ระบาดขึ้นอย่างรวดเร็ว รวมไปถึงโรคที่เกิดจากเชื้อโรคดื้อยา ได้แก่ ไข้หวัดนก (Avian Influenza) ไข้หวัดใหญ่สายพันธุ์ใหม่ (H1N1 2009) โรคซาร์ส (SARS) ไข้เวสต์ไนล์ (West Nile Fever) ไข้สมองอักเสบ นิปาห์ไวรัส (Nipah Viral Diseases) รวมทั้งโรคติดต่ออุบัติซ้ำที่เคยแพร่ระบาดในอดีตและสงบไปแล้ว แต่มีการระบาดขึ้นมาใหม่ เช่น กาฬโรค โรคไข้วัดช้อยงลาย (Chikungunya fever) รวมถึงความเสี่ยงจากโรคติดต่อที่ใช้เป็นอาวุธชีวภาพ (Bioterrorism) เช่น แอนแทรกซ์ ไข้ทรพิษ ปีพุทธศักราช 2562 มีการระบาดของไวรัสโคโรนาสายพันธุ์ใหม่ 2019 (COVID-19) ซึ่งเป็นโรคติดต่ออุบัติใหม่ที่แพร่ระบาดไปทั่วโลก โดยประเทศไทยพบผู้ติดเชื้อรายแรกเมื่อเดือนมกราคม ปีพุทธศักราช 2563 ต่อมาองค์การอนามัยได้ประกาศให้เป็นโรคระบาดทั่วโลก (pandemic) ซึ่งในยุคโลกาภิวัตน์ประชาชนเดินทางติดต่อกันได้ง่ายและรวดเร็วขึ้น ทำให้ความเสี่ยงของการแพร่ระบาดมีสูงขึ้น การแพร่ระบาดครั้งนี้ส่งผลกระทบต่อประชาชนในทุก ๆ ด้าน เกิดเป็นการดำเนินชีวิตแบบใหม่ ที่เรียกว่า “NEW Normal” หรือ ความปกติใหม่ ภายใต้แนวปฏิบัติใหม่ที่ไม่คุ้นเคย ทำให้มนุษย์ต้องปรับตัวเพื่อรับมือกับสถานการณ์ปัจจุบันมากกว่าจะดำรงรักษาวินัยดั้งเดิมหรือหวงถึงอดีตส่งผลให้สังคม เกิดความระมัดระวังตัวเพิ่มขึ้น มีการเฝ้าระวังการติดต่อ และการป้องกันโรค โดยใช้มาตรการระยะห่างทางสังคม (Social distancing) รณชัย คนบุญ [1]

ภายใต้สถานการณ์ดังกล่าว ประชาชนทุกภาคส่วนต้องร่วมมือและหาทางออกร่วมกัน เพื่อให้การดำเนินชีวิตเป็นไปอย่างปกติสุข เช่นเดียวกับการศึกษาของประเทศไทยซึ่งเป็นกลไกสำคัญประการหนึ่งของประเทศ ที่ต้องหาทางออกเพื่อให้การเรียนรู้ยังดำเนินต่อไปได้ เพื่อพัฒนาทรัพยากรมนุษย์เพื่อขับเคลื่อนประเทศให้มีทิศทางที่ดีขึ้น สถานศึกษาจึงต้องเตรียมความพร้อมของในการปฏิบัติตนของนักเรียนและบุคลากรในสถานศึกษา เพื่อลดโอกาสการติดเชื้อและการป้องกันไม่ให้เกิดการติดเชื้อโรคไวรัสโคโรนา 2019 กรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข [2] จึงมีกำหนดแผนในการสร้างเสริมความเข้มแข็งด้านการคุ้มครองสุขภาพและความปลอดภัยของนักเรียน โดยนำมาตรการควบคุมหลักในมิติการดำเนินงานเพื่อความปลอดภัยของจากการแพร่เชื้อโรค 6 ข้อในสถานศึกษา อันได้แก่ คัดกรองวัดไข้ สวมหน้ากาก ล้างมือ เว้นระยะห่าง ทำความสะอาดลดแออัดกับกรอบแนวทาง 6 มิติ ขององค์การทุนเพื่อเด็กแห่งสหประชาชาติและกระทรวงสาธารณสุข จึงเกิดเป็นการเปลี่ยนแปลงในการบริหารจัดการศึกษาของประเทศไทย ภายใต้มาตรการควบคุมหลักนี้ เพื่อพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ และขับเคลื่อนประเทศให้ก้าวไปข้างหน้าอย่างไม่หยุดยั้งนั้น เป็นการเตรียมคนรุ่นใหม่ที่มีทักษะ ให้สามารถปรับตัวมีคุณลักษณะสำคัญในการดำรงชีวิตในโลก ยุคใหม่ได้อย่างมีความสุข รู้เท่าทัน มีคุณภาพชีวิตที่ดี เหมาะสมและพอเพียง สอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 มาตรา 6 และพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553 ที่กล่าวว่า “การจัดการศึกษา ต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งทางร่างกายและจิตใจ สติปัญญาความรู้และคุณธรรม มีจริยธรรม วัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข” [3] ซึ่งสอดคล้องกับหลักการ “การเรียนรู้จากการศึกษา โรงเรียนอาจหยุดได้ แต่การเรียนรู้หยุดไม่ได้” ไม่ว่าสถานการณ์แวดล้อมจะเลวร้ายและรุนแรงแค่ไหน การเรียนรู้ที่เข้าถึงและ มีคุณภาพสำหรับ

เด็กไทยทุกคนเป็นเป้าหมายสูงสุดในจัดการเรียนการสอน โดยคำนึงถึงความปลอดภัยสูงสุดของทุกคน ให้นักเรียนทุกคนสถานศึกษาจึงต้องปรับเปลี่ยนรูปแบบการจัดการเรียนรู้ไปตามความเหมาะสมตามสถานการณ์ ซึ่งนอกจากการแพร่ระบาดของโรคไวรัสโคโรนา 2019 (COVID -19) จะส่งผลกระทบให้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ต้องปรับเปลี่ยนแล้ว ยังส่งผลกระทบต่อผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการจัดการศึกษาด้วยกันทั้งสิ้น อาทิเช่น ผลกระทบที่เกิดขึ้นกับผู้บริหารในการบริหารสถานศึกษาท่ามกลางความเปลี่ยนแปลง ผลกระทบกับครูที่ต้องเรียนรู้และคิดค้นวิธีการจัดการเรียนรู้ที่หลากหลายให้เหมาะสมกับผู้เรียน ผลกระทบต่อนักเรียนที่ขาดความพร้อมในเรื่องทุนทรัพย์และขาดแคลนอุปกรณ์ในการเรียนรู้ และส่งผลกระทบต่อตัวผู้ปกครองที่ต้องจัดสรรเวลาในดูแลบุตรหลานขณะที่เรียนอยู่บ้านอีกด้วย จากสภาพปัญหาที่เกิดขึ้นนี้ การจัดการเรียนรู้ของสถานศึกษาจึงต้องอาศัยการมีส่วนร่วมในการบริหาร ซึ่งลักษณะของการบริหารแบบมีส่วนร่วม นั้น เป็นลักษณะที่ผู้บริหารเปิดโอกาสให้บุคคลผู้ปฏิบัติงานมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่างๆ ขององค์กร ในลักษณะที่เน้นการกระจายอำนาจ เป็นกระบวนการบริหารในรูปแบบประชาธิปไตย ให้สมาชิกทุกคนในองค์กรและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องได้มีส่วนร่วมในการกำหนดภารกิจในการปฏิบัติงาน และร่วมกันแก้ไขปัญหา [4] ซึ่งสอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ ฉบับที่ 3 พ.ศ.2553 ที่ได้กำหนดแนวทางการบริหารและการจัดการศึกษาไว้ในมาตรา 8 (2) ว่า การจัดการศึกษาต้องยึดหลักการให้สังคมมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ และสอดคล้องกับมาตรา 9 ว่าด้วยการจัดระบบโครงสร้างและกระบวนการจัดการศึกษา ที่ต้องยึดหลักการมีเอกภาพด้านนโยบาย และมีความหลากหลายในการปฏิบัติ มีกระจายอำนาจไปสู่เขตพื้นที่การศึกษา สถานศึกษา และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น คำนึงถึงการมีส่วนร่วมของบุคคล ครอบครัว ชุมชน การปกครองส่วนท้องถิ่น เอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการ และสถาบันอื่น [3]

การบริหารแบบมีส่วนร่วมเป็นการบริหารที่มีประสิทธิภาพ เพราะเป็นการเปิดโอกาสให้บุคคลผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาได้เข้ามามีส่วนร่วมในการคิด การตัดสินใจ ได้ร่วมวางแผน ร่วมทำงาน จึงก่อให้เกิดความรู้สึกผูกพัน และเกิดความร่วมมือกันในการบริหารโรงเรียนเพื่อให้บรรลุเป้าหมายการบริหารแบบมีส่วนร่วม ก่อให้เกิดประโยชน์ คือ

- 1) เกิดการระดมความคิด ส่งผลให้เกิดความคิดเห็นที่หลากหลาย ซึ่งย่อมดีกว่าการคิดและตัดสินใจเพียงบุคคลเดียว
- 2) ช่วยลดการต่อต้านและก่อให้เกิดการยอมรับมากขึ้น
- 3) ช่วยเปิดโอกาสให้มีการสื่อสาร การแลกเปลี่ยนประสบการณ์ในการทำงานร่วมกัน ซึ่งช่วยเสริมสร้างความสัมพันธ์ที่อันดีงาม
- 4) ก่อให้เกิดการตัดสินใจที่มีคุณภาพและเกิดความพึงพอใจในการปฏิบัติงานมากขึ้นด้วย

นั่นทกิตติ แก้วกล้า [5] ซึ่งลักษณะของการบริหารแบบมีส่วนร่วมนี้จะมุ่งเน้นความสำคัญที่บุคลากรและกลุ่มงานตามฝ่ายต่าง ๆ ให้มีส่วนเกี่ยวข้องในบรรยากาศการทำงานที่เป็นประชาธิปไตย โดยผู้บริหารมีการมอบและกระจายอำนาจสู่ผู้ปฏิบัติด้วยความเต็มใจ จึงส่งผลให้ช่วยลดภาระหน้าที่ของบุคคลผู้บริหาร และช่วยให้งานในระดับล่างมีความหมายและท้าทายมากขึ้น เนื่องจากบุคคลระดับปฏิบัติสามารถตัดสินใจได้ด้วยตนเอง ซึ่งลักษณะของการบริหารแบบมีส่วนร่วมนี้ต้องอาศัยผู้นำแบบประชาธิปไตย เพื่อเอื้อต่อการมีส่วนร่วม และเป็นการเปิดโอกาสให้มีส่วนร่วม ไม่ว่าจะเป็นขั้นตอนใดขั้นตอนหนึ่งหรือทุกขั้นตอนในการบริหาร จึงจะช่วยสร้างความภาคภูมิใจในความร่วมมือกันกับบุคคลนั้นๆ และนำมาซึ่งความผูกพันและความยินยอมรับผลการปฏิบัติงานซึ่งเกิดจากการมีส่วนร่วมโดยปราศจากข้อโต้แย้ง [6]

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาศรีสะเกษ ยโสธร ได้ปฏิบัติตามประกาศกระทรวงศึกษาธิการ ในการปิดสถานศึกษาทั่วประเทศ เนื่องด้วยสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) อาศัยอำนาจตามความในข้อ 9 วรรคหนึ่ง (4) ของระเบียบกระทรวงศึกษาธิการ ว่าด้วยปีการศึกษาการเปิดและปิดสถานศึกษา พ.ศ. 2549 ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2558 จึงให้สถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาศรีสะเกษ ยโสธร ต้องปิดเรียน ปรับวิธีการจัดการเรียนรู้โดยไม่ต้องเข้าชั้นเรียน เป็นแบบออนไลน์ ออนแอนด์ หรือออนดีมานด์ ตั้งแต่วันที่ 18 มีนาคม 2563 เป็นต้นไป จนกว่าจะมีการประกาศเปลี่ยนแปลง ซึ่งผู้บริหารสถานศึกษาและบุคลากรในสถานศึกษา จำเป็นต้องใช้หลักการบริหารแบบมีส่วนร่วมเพื่อการจัดการเรียนรู้ภายใต้สถานการณ์ที่เกิดขึ้น

จากความสำคัญดังกล่าวจะเห็นได้ว่าการบริหารแบบมีส่วนร่วมของครูในการจัดการเรียนรู้ช่วงสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคอุบัติใหม่ ทั้งในสถานการณ์การระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID 19) หรือสถานการณ์

การเปลี่ยนแปลงต่างๆที่จะส่งผลกระทบต่อการศึกษาในปัจจุบันและในอนาคต มีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการบริหารสถานศึกษา ผู้วิจัยในฐานะนักศึกษาหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา และในฐานะครูผู้สอนซึ่งมีหน้าที่ ในการจัดการเรียนการสอนสำหรับนักเรียน มีความจำเป็นที่จะต้องศึกษาหาความรู้ เพื่อเป็นแนวทางในการจัดการศึกษาและจัดการเรียนรู้ให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น จึงสมควรอย่างยิ่งที่จะทำการวิจัยเรื่อง การบริหารแบบมีส่วนร่วมของครูในการจัดการเรียนรู้ช่วงสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคอุบัติใหม่ ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาศรีสะเกษ ยโสธร เพื่อจะได้นำผลการศึกษาไปเป็นข้อมูลหรือแนวทางในการพัฒนาการบริหารสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับการบริหารแบบมีส่วนร่วมของครูในการจัดการเรียนรู้ช่วงสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคอุบัติใหม่ ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาศรีสะเกษ ยโสธร
2. เพื่อเปรียบเทียบการบริหารแบบมีส่วนร่วมของครูในการจัดการเรียนรู้ช่วงสถานการณ์ การแพร่ระบาดของโรคอุบัติใหม่ ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาศรีสะเกษ ยโสธร จำแนกตามตำแหน่ง ประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน และขนาดของสถานศึกษา
3. เพื่อศึกษาแนวทางส่งเสริมการบริหารแบบมีส่วนร่วมของครูในการจัดการเรียนรู้ ช่วงสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคอุบัติใหม่ ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาศรีสะเกษ ยโสธร ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาศรีสะเกษ ยโสธร

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ขอบเขตด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 การวิจัยเชิงปริมาณ

1.1.1 ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาศรีสะเกษ ยโสธร ปีการศึกษา 2565 ทั้งหมด 83 โรงเรียน ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 203 คน และครูผู้สอนจำนวน 3,456 คน รวมทั้งสิ้น 3,659 คน

1.1.2 กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาศรีสะเกษ ยโสธร ปีการศึกษา 2565 ทั้งหมด 83 โรงเรียน รวมจำนวนทั้งสิ้น 364 คน กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรการคำนวณของ ยามาเน่ Yamane อ้างถึงใน ไพศาล วรคำ [7] จำแนกเป็น ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 64 คน และครูผู้สอนจำนวน 300 คน ได้มาโดยการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้นภูมิ (Stratified Random Sampling) และการเทียบสัดส่วนตามขนาดของสถานศึกษา

1.2 การวิจัยเชิงคุณภาพ

1.2.1 กลุ่มเป้าหมาย

กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยเลือกกลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการสัมภาษณ์ ได้มาจากการเลือกแบบเจาะจง ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูที่มีตำแหน่งหัวหน้าฝ่ายวิชาการ จากโรงเรียน ขนาดเล็ก โรงเรียนขนาดกลาง และโรงเรียนขนาดใหญ่หรือใหญ่พิเศษ โรงเรียนละ 2 คน รวมกลุ่มเป้าหมายทั้งสิ้น 6 คน โดยมีเกณฑ์ในการเลือกกลุ่มเป้าหมายคือเป็นผู้บริหารสถานศึกษา ที่ประสบความสำเร็จในการบริหารสถานศึกษา และสถานศึกษาได้รับการประกันคุณภาพภายนอก

รอบสี่ ในระดับดีทุกมาตรฐานของระดับการศึกษา และเป็นโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาศรีสะเกษ ยโสธร

2. ขอบเขตด้านตัวแปรที่ใช้ศึกษา

2.1 ตัวแปรต้น ได้แก่

2.1.1 ตำแหน่ง ประกอบด้วย ผู้บริหารและครูผู้สอน

2.1.2 ประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน ประกอบด้วย น้อยกว่า 5 ปี, 5 - 10 ปี และมากกว่า 10 ปี

2.1.3 ขนาดของสถานศึกษา ประกอบด้วย ขนาดเล็ก, ขนาดกลาง, ขนาดใหญ่ และขนาดใหญ่พิเศษ

2.2 ตัวแปรตาม ได้แก่ การบริหารแบบมีส่วนร่วมของครูในการจัดการเรียนรู้ช่วงสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคอุบัติใหม่ ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาศรีสะเกษ ยโสธร

3. ขอบเขตด้านเนื้อหา

การศึกษาครั้งนี้ ผู้ศึกษาได้กำหนดขอบเขตเนื้อหา เกี่ยวกับการบริหารแบบมีส่วนร่วมของครูในการจัดการเรียนรู้ช่วงสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคอุบัติใหม่ ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาศรีสะเกษ ยโสธร ได้องค์ประกอบ ของการมีส่วนร่วม 6 ด้าน คือ

- 1) ด้านการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา
- 2) ด้านการวางแผนการใช้หลักสูตรของสถานศึกษา
- 3) ด้านการดำเนินการใช้หลักสูตร
- 4) ด้านการนิเทศ กำกับ ติดตาม ประเมิน การใช้หลักสูตร
- 5) ด้านการสรุปผลการดำเนินงานและเขียนรายงาน
- 6) ด้านการนำข้อมูลไปใช้ ในการปรับหลักสูตรของสถานศึกษา

4. ขอบเขตด้านพื้นที่

การศึกษาครั้งนี้ ผู้ศึกษาได้กำหนดขอบเขตด้านพื้นที่ เกี่ยวกับการบริหารแบบมีส่วนร่วมของครูในการจัดการเรียนรู้ช่วงสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคอุบัติใหม่ ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาศรีสะเกษ ยโสธร

5. ขอบเขตด้านระยะเวลา

การศึกษาครั้งนี้ ผู้ศึกษาได้กำหนดขอบเขตด้านระยะเวลา เกี่ยวกับการบริหารแบบมีส่วนร่วมของครูในการจัดการเรียนรู้ช่วงสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคอุบัติใหม่ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาศรีสะเกษ ยโสธร โดยใช้ระยะเวลาในการศึกษาในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2565 มีการเก็บรวบรวมข้อมูลในการเก็บรวบรวมข้อมูลผู้วิจัยได้ดำเนินการเป็นลำดับขั้นตอน คือ ผู้วิจัยส่งแบบสอบถามไปยังโรงเรียนกลุ่มสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาศรีสะเกษ ยโสธรและเก็บข้อมูลด้วยระบบอิเล็กทรอนิกส์ Google Forms จำนวนผู้ตอบ แบบสอบถามจำนวน 364 คน จากนั้นผู้วิจัยใช้แบบสัมภาษณ์ โดยการสัมภาษณ์ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน โรงเรียนในกลุ่มเป้าหมาย 3 โรงเรียน จำนวน 6 คน ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา 3 คน ครูผู้มีตำแหน่งหัวหน้าวิชาการ 3 คน ดำเนินการโดยการวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสัมภาษณ์

6. สถิติที่ใช้ในการวิจัย

คำนวณค่าสถิติด้วยค่าดัชนีความสอดคล้อง ค่าความเชื่อมั่น ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบที (t-test) และการทดสอบเอฟ (F-test) เมื่อพบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทำการทดสอบความแตกต่างรายคู่โดยวิธีของเชฟเฟ (Scheffe)

ผลการวิจัย

1. ผลการวิเคราะห์ระดับความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครูเกี่ยวกับการบริหารแบบมีส่วนร่วมของครูในการจัดการเรียนรู้ช่วงสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคอุบัติใหม่ ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาศรีสะเกษและยโสธร ดังตารางที่ 1

ผู้ตอบแบบสอบถามมีจำนวน 364 คน สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามตำแหน่ง โดยส่วนใหญ่เป็นครูผู้สอน จำนวน 300 คน คิดเป็นร้อยละ 82.42 และเป็นผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 64 คน คิดเป็นร้อยละ 17.58 ประสบการณ์ในการทำงานโดยส่วนใหญ่ไม่น้อยกว่า 5 ปี จำนวน 143 คน คิดเป็นร้อยละ 39.28 รองลงมาคือ มีประสบการณ์ในการทำงานมากกว่า 10 ปีขึ้นไป จำนวน 141 คน คิดเป็นร้อยละ 38.74 และมีประสบการณ์ในการทำงานตั้งแต่ 5-10 ปี จำนวน 80 คน คิดเป็นร้อยละ 21.98 ตามลำดับ ขนาดของสถานศึกษาโดยส่วนใหญ่เป็นขนาดใหญ่พิเศษ จำนวน 150 คน คิดเป็นร้อยละ 41.21 ขนาดกลาง 134 คน คิดเป็นร้อยละ 36.81 ขนาดใหญ่ 69 คน คิดเป็นร้อยละ 18.96 และขนาดเล็ก 11 คน คิดเป็นร้อยละ 3.02

มีผลการวิเคราะห์ความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารแบบมีส่วนร่วมของครูในการจัดการเรียนรู้ช่วงสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคอุบัติใหม่ ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาศรีสะเกษและยโสธร โดยภาพรวมรายด้าน ดังต่อไปนี้

ตารางที่ 1 ผลการวิเคราะห์ความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารแบบมีส่วนร่วมของครูในการจัดการเรียนรู้ช่วงสถานการณ์

การแพร่ระบาดของโรคอุบัติใหม่ ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาศรีสะเกษและยโสธร โดยภาพรวมรายด้าน

รายการ	ระดับความคิดเห็น		
	$\bar{X}$	S.D.	การแปลผล
1. ด้านการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา	4.27	0.48	มาก
2. ด้านการวางแผนการใช้หลักสูตรของสถานศึกษา	4.08	0.44	มาก
3. ด้านการดำเนินการใช้หลักสูตร	4.22	0.45	มาก
4. ด้านด้านการนิเทศ กำกับ ติดตาม ประเมิน การใช้หลักสูตร	4.19	0.51	มาก
5. ด้านการสรุปผลการดำเนินงานและเขียนรายงาน	4.08	0.44	มาก
6. ด้านการนำข้อมูลไปใช้ ในการปรับหลักสูตรของสถานศึกษา	4.11	0.66	มาก
ภาพรวมทุกด้าน	4.16	0.37	มาก

จากตารางที่ 1 พบว่า ระดับความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครูเกี่ยวกับการบริหารแบบมีส่วนร่วมของครูในการจัดการเรียนรู้ช่วงสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคอุบัติใหม่ ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาศรีสะเกษและยโสธร โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.16$, S.D. = 0.37) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าด้านที่มีค่าเฉลี่ยมาก 3 อันดับแรก โดยเรียงตามลำดับคือ ด้านการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา ($\bar{X} = 4.27$, S.D. = 0.48) รองลงมาด้านการดำเนินการใช้หลักสูตร ($\bar{X} = 4.22$, S.D. = 0.45) และด้านด้านการนิเทศ กำกับ ติดตาม ประเมิน การใช้หลักสูตร ($\bar{X} = 4.19$, S.D. = 0.51) ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ ด้านการวางแผนการใช้หลักสูตรของสถานศึกษาและด้านการสรุปผลการดำเนินงานและเขียนรายงาน ($\bar{X} = 4.08$, S.D. = 0.44)

2. ผลการวิเคราะห์การเปรียบเทียบระดับการบริหารแบบมีส่วนร่วมของครูในการจัดการเรียนรู้ช่วงสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคอุบัติใหม่ ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาศรีสะเกษ ยโสธร จำแนกตามตำแหน่ง ประสบการณ์ในการทำงาน และขนาดของสถานศึกษา

ตารางที่ 2 ผลการวิเคราะห์การเปรียบเทียบระดับการบริหารแบบมีส่วนร่วมของครูในการจัดการเรียนรู้ช่วงสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคอุบัติใหม่ ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาศรีสะเกษ ยโสธร จำแนกตามตำแหน่ง

รายการ	ผู้บริหารสถานศึกษา		ครูผู้สอน		t	P-value
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.		
1. ด้านการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา	4.60	0.30	4.19	0.48	8.733**	0.000
2. ด้านการวางแผนการใช้หลักสูตรของสถานศึกษา	4.57	0.34	3.97	0.39	11.478**	0.000
3. ด้านการดำเนินการใช้หลักสูตร	4.59	0.29	4.15	0.44	10.039**	0.000
4. ด้านด้านการนิเทศ กำกับ ติดตาม ประเมินการใช้หลักสูตร	4.62	0.36	4.10	0.49	9.830**	0.000
5. ด้านการสรุปผลการดำเนินงานและเขียนรายงาน	4.57	0.34	3.98	0.39	12.194**	0.000
6. ด้านการนำข้อมูลไปใช้ ในการปรับหลักสูตรของสถานศึกษา	4.69	0.99	3.98	0.48	8.540**	0.00
ภาพรวมทุกด้าน	4.61	0.29	4.06	0.31	12.934**	0.000

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตารางที่ 2 พบว่า ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารแบบมีส่วนร่วมของครูในการจัดการเรียนรู้ช่วงสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคอุบัติใหม่ ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาศรีสะเกษ ยโสธร จำแนกตามตำแหน่ง โดยภาพรวมพบว่า มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ทุกด้านมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ตารางที่ 3 ผลการวิเคราะห์การเปรียบเทียบระดับการบริหารแบบมีส่วนร่วมของครูในการจัดการเรียนรู้ช่วงสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคอุบัติใหม่ ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาศรีสะเกษ ยโสธร จำแนกตาม ประสบการณ์การทำงาน

รายการ	แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F	P-value
1. ด้านการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา	ระหว่างกลุ่ม	0.650	2	0.325	1.44	0.238
	ภายในกลุ่ม	81.370	361	0.225		
	รวม	82.021	363			

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ตารางที่ 3 ผลการวิเคราะห์การเปรียบเทียบระดับการบริหารแบบมีส่วนร่วมของครูในการจัดการเรียนรู้ช่วงสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคอุบัติใหม่ ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาศรีสะเกษ ยโสธร จำแนกตาม ประสบการณ์การทำงาน (ต่อ)

รายการ	แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F	P-value
2. ด้านการวางแผนการใช้หลักสูตรของสถานศึกษา	ระหว่างกลุ่ม	0.399	2	0.200	1.02	0.361
	ภายในกลุ่ม	70.447	361	0.195		
	รวม	70.846	363			
3. ด้านการดำเนินการใช้หลักสูตร	ระหว่างกลุ่ม	4.506	2	2.253	11.94**	0.000
	ภายในกลุ่ม	68.071	361	0.189		
	รวม	72.577	363			
4. ด้านการนิเทศ กำกับติดตาม ประเมิน การใช้หลักสูตร	ระหว่างกลุ่ม	0.732	2	0.366	1.43	0.241
	ภายในกลุ่ม	92.407	361	0.256		
	รวม	93.140	363			
5. ด้านการสรุปผลการดำเนินงานและเขียนรายงาน	ระหว่างกลุ่ม	0.637	2	0.319	1.61	0.200
	ภายในกลุ่ม	71.114	361	0.197		
	รวม	71.752	363			
6. ด้านการนำข้อมูลไปใช้ในการปรับหลักสูตรของสถานศึกษา	ระหว่างกลุ่ม	1.485	2	0.743	1.70	0.183
	ภายในกลุ่ม	157.253	361	0.436		
	รวม	158.739	363			
ภาพรวมทุกด้าน	ระหว่างกลุ่ม	.404	2	0.202	1.48	0.228
	ภายในกลุ่ม	49.123	340	0.136		
	รวม	49.526	342			

จากตารางที่ 3 พบว่า ผลการวิเคราะห์การเปรียบเทียบระดับการบริหารแบบมีส่วนร่วมของครูในการจัดการเรียนรู้ช่วงสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคอุบัติใหม่ ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาศรีสะเกษ ยโสธร จำแนกตาม ประสบการณ์การทำงาน โดยภาพรวมพบว่า มีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ด้านการดำเนินการใช้หลักสูตร แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ส่วนด้านอื่น ๆ ไม่มีความแตกต่างกันเมื่อพบความแตกต่าง ผู้วิจัยจึงทำการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยรายคู่โดยใช้วิธีของเชฟเฟ (Shceff's Method) ผลการวิจัยพบว่า กลุ่มที่มีประสบการณ์ทำงาน น้อยกว่า 5 ปี กับกลุ่มที่มีประสบการณ์มากกว่า 10 ปี มีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ส่วนกลุ่มที่มีประสบการณ์ทำงาน 5-10 ปีกับกลุ่มที่มีประสบการณ์ทำงาน มากกว่า 10 ปี และกลุ่มที่มีประสบการณ์ทำงานน้อยกว่า 5 ปี กับกลุ่มที่มีประสบการณ์ทำงาน 5-10 ปี ไม่มีความแตกต่างกัน

ตารางที่ 4 ผลการวิเคราะห์การเปรียบเทียบระดับการบริหารแบบมีส่วนร่วมของครูในการจัดการเรียนรู้ช่วงสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคอุบัติใหม่ ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาศรีสะเกษ ยโสธร จำแนกตาม ขนาดของสถานศึกษา

รายการ	แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F	P-value
1. ด้านการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา	ระหว่างกลุ่ม	2.531	3	0.844	3.821**	0.010
	ภายในกลุ่ม	79.490	360	0.221		
	รวม	82.021	363			
2. ด้านการวางแผนการใช้หลักสูตรของสถานศึกษา	ระหว่างกลุ่ม	3.055	3	1.018	5.408**	0.001
	ภายในกลุ่ม	67.791	360	0.188		
	รวม	70.846	363			
3. ด้านการดำเนินการใช้หลักสูตร	ระหว่างกลุ่ม	2.254	3	0.751	3.847**	0.010
	ภายในกลุ่ม	70.323	360	0.195		
	รวม	72.577	363			
4. ด้านด้านการนิเทศ กำกับติดตาม ประเมิน การใช้หลักสูตร	ระหว่างกลุ่ม	0.406	3	0.135	0.525	0.665
	ภายในกลุ่ม	92.734	360	0.258		
	รวม	93.140	363			
5. ด้านการสรุปผลการดำเนินงานและเขียนรายงาน	ระหว่างกลุ่ม	2.543	3	0.848	4.410**	0.005
	ภายในกลุ่ม	69.208	360	0.192		
	รวม	71.752	363			
6. ด้านการนำข้อมูลไปใช้ในการปรับหลักสูตรของสถานศึกษา	ระหว่างกลุ่ม	3.582	3	1.194	2.771*	0.042
	ภายในกลุ่ม	155.157	360	0.431		
	รวม	158.739	363			
ภาพรวมทุกด้าน	ระหว่างกลุ่ม	1.375	3	0.458	3.426*	0.017
	ภายในกลุ่ม	48.152	360	0.134		
	รวม	49.526	363			

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตารางที่ 4 พบว่า ผลการวิเคราะห์การเปรียบเทียบระดับการบริหารแบบมีส่วนร่วมของครูในการจัดการเรียนรู้ช่วงสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคอุบัติใหม่ ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาศรีสะเกษ ยโสธร จำแนกตาม ขนาดโรงเรียน โดยภาพรวมพบว่า มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ด้านการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา ด้านการวางแผนการใช้หลักสูตรของสถานศึกษา ด้านการดำเนินการใช้หลักสูตร และด้านการสรุปผลการดำเนินงานและเขียนรายงาน มีความแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ด้านการนำข้อมูลไปใช้ ในการปรับหลักสูตรของสถานศึกษา มีความแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนด้านการนิเทศ กำกับ ติดตาม ประเมิน การใช้หลักสูตร ไม่มีความแตกต่างกัน เมื่อพบความแตกต่าง ผู้วิจัยจึงทำการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยรายคู่โดยใช้วิธีของเชฟเฟ (Shceff's Method) ผลการวิจัยพบว่า ด้านการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา

กลุ่มโรงเรียนขนาดเล็กกับกลุ่มโรงเรียนขนาดกลาง มีความคิดเห็นแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนกลุ่มอื่น ๆ ไม่มีความแตกต่างกัน ด้านการวางแผนการใช้หลักสูตรของสถานศึกษา กลุ่มโรงเรียนขนาดเล็กกับกลุ่มโรงเรียนขนาดกลางมีความคิดเห็นแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนกลุ่มอื่น ๆ ไม่มีความแตกต่างกัน ด้านการดำเนินการใช้หลักสูตร กลุ่มโรงเรียนขนาดกลางกับกลุ่มโรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษ มีความคิดเห็นแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนกลุ่มอื่น ๆ ไม่มีความแตกต่างกัน ด้านการสรุปผลการดำเนินงานและเขียนรายงาน กลุ่มโรงเรียนขนาดกลางกับกลุ่มโรงเรียนขนาดกลาง มีความคิดเห็นแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ส่วนกลุ่มอื่น ๆ ไม่มีความแตกต่างกัน และด้านการนำข้อมูลไปใช้ ในการปรับหลักสูตรของสถานศึกษา ทุกกลุ่มขนาดโรงเรียน ไม่มีความแตกต่างกัน

3. ผลการวิเคราะห์การสัมภาษณ์เชิงลึกเกี่ยวกับแนวทางการบริหารแบบมีส่วนร่วมของครูในการจัดการเรียนรู้ ช่วงสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคอุบัติใหม่ ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาศรีสะเกษ ยโสธร มีรายละเอียดดังนี้ 1) ด้านการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา ให้ใช้แนวทางให้ครูมีส่วนร่วมผ่านกระบวนการ PLC ตามกลุ่มงาน/กลุ่มสาระการเรียนรู้ ทั้งรูปแบบออนไลน์และออนไซต์ โดยมีการกำกับติดตามผลเป็นระยะ ส่งเสริมครูผู้สอนให้มีการอบรมด้านหลักสูตร และด้านการจัดการเรียน การสอนสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคอุบัติใหม่ ในทั้งในรูปแบบออนไลน์และออนไซต์ 2) ด้านการวางแผนการใช้หลักสูตรของสถานศึกษา ควรมีการประชุมคณะทำงานผู้เกี่ยวข้อง ขยายผลต่อในกลุ่มงาน/กลุ่มสาระการเรียนรู้ และมีปฏิทินการดำเนินงานตามระยะที่ชัดเจน 3) ด้านการดำเนินการใช้หลักสูตร ให้ครูเลือกใช้รูปแบบการเรียนการสอนตามความเหมาะสมกับสถานการณ์ มีการใช้กระบวนการ PLC เพื่อปรึกษาให้คำแนะนำ เกี่ยวกับปัญหาต่าง ๆ บริหารจัดการตามทรัพยากรที่ใช้ในการจัดการเรียนการสอนที่มีให้มีประสิทธิภาพประสิทธิผลก่อให้เกิด ผลประโยชน์ต่อนักเรียนเป็นอันดับแรก ส่งเสริมให้ครูได้รับพัฒนาตนเองในด้านเทคโนโลยีเพื่อการผลิตสื่อที่หลากหลาย ตอบสนองความต้องการของนักเรียนในช่วงสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคอุบัติใหม่ 4) ด้านการนิเทศ กำกับ ติดตาม ประเมินการใช้หลักสูตร ควรมีการนิเทศ กำกับ ติดตาม ประเมินการใช้หลักสูตรตามลำดับขั้นตอน มีการรายงานผล ตามรูปแบบที่โรงเรียนออกแบบกำหนดไว้ให้ และให้ขวัญกำลังใจในการพัฒนางานของบุคลากรอย่างต่อเนื่อง และมีการประชุมและการนิเทศออนไลน์แทนการนิเทศตามห้องเรียน 5) ด้านการสรุปผลการดำเนินงานและเขียนรายงาน ควรใช้ รูปแบบการดำเนินงาน เป็นคณะทำงานฝ่ายต่างๆ และทำงานเป็นระบบ เป็นขั้นตอนตามที่โรงเรียนออกแบบกำหนดไว้ให้ มีการนำเทคโนโลยีมาใช้ในการสรุปผลการดำเนินงานและเขียนรายงานเพื่อเพิ่มความคล่องตัว ช่วยอำนวยความสะดวก ประหยัดเวลา รวดเร็ว และลดอัตราการสัมผัสระหว่างบุคคล เพื่อลดการแพร่กระจายของโรคอุบัติใหม่ที่เกิดขึ้น ควรมี การส่งเสริมสนับสนุน และผลักดันทั้งในเรื่องงบประมาณ กำลังคน ในการนิเทศ กำกับ ติดตาม ประเมินการใช้หลักสูตร 6) ด้านการนำข้อมูลไปใช้ในการปรับหลักสูตรของสถานศึกษา ควรนำข้อมูลที่ได้จากการรายงานผล เข้าสู่กระบวนการปรับปรุง หลักสูตรในรูปแบบการทำงานของฝ่ายต่างๆที่เกี่ยวข้อง เพื่อพัฒนาหลักสูตรให้มีความสอดคล้อง เหมาะสม และเข้ากับ สถานการณ์ของโรคอุบัติใหม่ และผลักดันให้ครู และคณะทำงานฝ่ายต่างๆ เสนอแนะถึงปัญหาและแนวทางในการแก้ไขปัญหา ในการจัดการเรียนรู้ช่วงสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคอุบัติใหม่ เพื่อนำข้อมูลไปใช้ในการปรับหลักสูตรของสถานศึกษา

อภิปรายผล

1. ผลการศึกษาระดับการบริหารแบบมีส่วนร่วมของครูในการจัดการเรียนรู้ ช่วงสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคอุบัติใหม่ ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาศรีสะเกษ ยโสธร พบว่าโดยรวมรายด้านอยู่ในระดับมาก ทั้ง 6 ด้าน เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงไปหาต่ำตามลำดับ คือ ด้านการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา รองลงมาด้านการดำเนินการใช้หลักสูตร และด้านด้านการนิเทศ กำกับ ติดตาม ประเมิน การใช้หลักสูตร ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ย น้อยที่สุดคือ ด้านการวางแผนการใช้หลักสูตรของสถานศึกษาและด้านการสรุปผลการดำเนินงานและเขียนรายงาน ทั้งนี้

อาจเป็นเพราะผู้บริหารสถานศึกษาส่วนใหญ่ให้ความสำคัญกับการให้ครูเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา โดยมีการส่งเสริมสนับสนุนให้ครูผู้สอนมีส่วนร่วมผ่านกระบวนการ PLC และส่งเสริมให้มีการอบรม แต่ยังคงขาดในเรื่อง การวางแผนการใช้หลักสูตรของสถานศึกษาและ ด้านการสรุปผลการดำเนินงานและเขียนรายงาน ซึ่งอาจจะมีสาเหตุปัจจัยด้าน รูปแบบ การวางแผนการปฏิบัติงานหรือบริบทที่แตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับเชชม มหิงสาเดช [1] ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การศึกษา บทบาทการมีส่วนร่วมในการบริหารสถานศึกษาของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การ ประถมศึกษาระยอง โดยมีกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาระยอง ผลการวิจัยพบว่า บทบาทการมีส่วนร่วมในการบริหารสถานศึกษาของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้น พื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยอง โดยรวมอยู่ในระดับมากทุกด้าน และสอดคล้องกับ พิกรี้ แก้วนวล [9] ได้ทำการวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในการบริหารงานโรงเรียนขยายโอกาสทาง การศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในจังหวัดปัตตานี ผลการวิจัยพบว่ากลุ่มตัวอย่างมีระดับการมีส่วนร่วม โดยรวม อยู่ในระดับมากทุกด้าน และสอดคล้องกับอดิศักดิ์ พรหมมาน [10] ได้ทำการวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการ สถานศึกษาขั้นศึกษาขั้นพื้นฐานตามความคิดเห็นของครูโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาพัทลุงเขต 2 ผลการวิจัยพบว่า การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานตามความคิดเห็นของครู วิทยาลัยเอกชนสอนศาสนาอิสลาม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพัทลุง เขต 2 โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ใน ระดับมากทุกด้าน และสอดคล้องกับ สุพัตร์ นิ่มนวล [11] ได้ทำการวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของ คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 2 ผลการวิจัยพบว่า ระดับการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 2 โดยรวมมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาอยู่ในระดับมากทุกด้าน และสอดคล้องกับสุทธา แดงสุวรรณ [12] ทำการวิจัยเรื่อง การศึกษาการมีส่วนร่วม ในการบริหารสถานศึกษาของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในจังหวัดระยอง จันทบุรีและตราด ผลการวิจัยพบว่า ระดับการมีส่วนร่วมในการบริหารสถานศึกษาของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในจังหวัดระยอง จันทบุรี และตราด โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก

2. ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบการบริหารแบบมีส่วนร่วมของครูในการจัดการเรียนรู้ ช่วงสถานการณ์การแพร่ระบาด ของโรคอุบัติใหม่ ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาศรีสะเกษ โสธร จำแนกตาม ตำแหน่ง ประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน และขนาดของสถานศึกษา ดังนี้

2.1 ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบระดับการบริหารแบบมีส่วนร่วมของครูในการจัดการเรียนรู้ช่วงสถานการณ์การ แพร่ระบาดของโรคอุบัติใหม่ ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาศรีสะเกษ โสธร จำแนกตามตำแหน่ง ผลการวิจัยพบว่า โดยภาพรวมมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ทุกด้านมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้บริหารสถานศึกษาเป็นผู้ที่มีบทบาทสำคัญใน การบริหารงาน มีอำนาจในการตัดสินใจเรื่องต่างๆและมีมุมมองต่อการบริการงาน ด้านการจัดการเรียนรู้ช่วงสถานการณ์ การแพร่ระบาดของโรคอุบัติใหม่ที่แตกต่างจากครูผู้สอน สอดคล้องกับ รุ่งฤดี แคล้วคลาด [8] ได้ทำวิจัยเรื่องสภาพปัญหาและ แนว ทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมในการบริหารสถานศึกษาของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 1 ผลการวิจัยพบว่า ระดับการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษา โดยรวม จำแนกตามสถานภาพ วุฒิการศึกษาและขนาดของสถานศึกษาแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.1 และสอดคล้อง กับเชชม มหิงสาเดช [1] ได้ทำการวิจัยเรื่อง การศึกษาบทบาทการมีส่วนร่วมในการบริหารสถานศึกษาของคณะกรรมการ สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยอง ผลการเปรียบเทียบบทบาทการมีส่วนร่วมในการ บริหารสถานศึกษาของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาของ จำแนกตาม ตำแหน่ง โดยรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2.2 ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบระดับการบริหารแบบมีส่วนร่วมของครูในการจัดการเรียนรู้ช่วงสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคอุบัติใหม่ ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาศรีสะเกษ โยโสธร จำแนกตามประสบการณ์การทำงาน โดยภาพรวมพบว่ามีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ด้านการดำเนินการใช้หลักสูตร แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ส่วนด้านอื่น ๆ ไม่มีความแตกต่างกัน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนที่มีประสบการณ์ในการทำงานแตกต่างกัน แต่มีการสื่อสาร ประสานงานกันเป็นอย่างดี และมีการปฏิบัติงานอย่างเป็นระบบ จึงส่งผลให้การจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา การวางแผนการใช้หลักสูตรของสถานศึกษา การนิเทศ กำกับ ติดตาม ประเมิน การใช้หลักสูตร การสรุปผลการดำเนินงานและเขียนรายงาน และการนำข้อมูลไปใช้ ในการปรับหลักสูตรของสถานศึกษา มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลไม่แตกต่างกัน แต่การดำเนินการใช้หลักสูตร แตกต่างกัน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะความชำนาญในการนำหลักสูตรไปปฏิบัติมีความแตกต่างกัน สอดคล้องกับ อติศักดิ์ พรหมมาน [13] ได้ทำการวิจัยโดยการเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานตามความคิดเห็นของครูโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพัทลุงเขต 2 จำแนกตามประสบการณ์ พบว่าครูที่มีประสบการณ์ในการทำงานต่างกัน ในภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน สอดคล้องกับ ปัญญา ธิมาชัย [14] ได้ทำการวิจัยโดยการเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมในการบริหารสถานศึกษาของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในจังหวัดระยอง จันทบุรี และตราด จำแนกตามประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน โดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2.3 ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบระดับการบริหารแบบมีส่วนร่วมของครูในการจัดการเรียนรู้ช่วงสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคอุบัติใหม่ ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาศรีสะเกษ โยโสธร จำแนกตามขนาดสถานศึกษา โดยภาพรวมพบว่ามีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ด้านการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา ด้านการวางแผนการใช้หลักสูตรของสถานศึกษา ด้านการดำเนินการใช้หลักสูตร และด้านการสรุปผลการดำเนินงานและเขียนรายงาน มีความแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ด้านการนำข้อมูลไปใช้ในการปรับหลักสูตรของสถานศึกษา มีความแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนด้านการนิเทศ กำกับ ติดตาม ประเมิน การใช้หลักสูตร ไม่มีความแตกต่างกัน ดังนั้น ทั้งนี้อาจเป็นเพราะบริบทสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาศรีสะเกษ โยโสธร มีความแตกต่างกันตามปัจจัยภายในและภายนอก ที่ส่งผลให้ การบริหารแบบมีส่วนร่วมของครูในการจัดการเรียนรู้ช่วงสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคอุบัติใหม่ มีความแตกต่างกัน สอดคล้องกับ สุพักตร์ นิ่มนวล [11] ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 2 โดยการเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 2 จำแนกตามสถานภาพของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และขนาดของสถานศึกษาพบว่าโดยภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และ สอดคล้องกับ รุ่งฤดี แคล้วคลาด [8] ได้ทำวิจัยเรื่อง สภาพปัญหาและแนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมในการบริหารสถานศึกษาของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 1 โดยเปรียบเทียบสภาพการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาโดยรวม จำแนกตามสถานภาพ วุฒิการศึกษาและขนาดของสถานศึกษาแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .01

3. ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้มีตำแหน่งหัวหน้าฝ่ายวิชาการ ได้เสนอแนวทางส่งเสริมการบริหารแบบมีส่วนร่วมของครู ในการจัดการเรียนรู้ ช่วงสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคอุบัติใหม่ ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาศรีสะเกษ โยโสธร ของโรงเรียน ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาศรีสะเกษ โยโสธร ซึ่งผู้วิจัยได้สรุปประเด็นสำคัญที่เป็นแนวทางในการพัฒนา ได้แก่

3.1 ด้านการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา ควรมีแนวทางให้ครูมีส่วนร่วมผ่านกระบวนการ PLC ส่งเสริมครูผู้สอนให้มีการอบรมเพื่อพร้อมต่อสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคอุบัติใหม่ ทั้งรูปแบบออนไลน์และออนไซต์ สอดคล้องกับ พิกรี แก้วนวล [9] ได้ศึกษาวิจัยแนวทางการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในการบริหารงานโรงเรียนขยายโอกาสทาง

การศึกษา 4 ด้าน ในด้านวิชาการ พบว่า ต้องมีส่วนร่วมในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา เพื่อให้ตรงกับความต้องการของโรงเรียน และชุมชน และสอดคล้องกับ Varangkana, et al. [15] ได้ทำการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนาการสอนการให้คำปรึกษาออนไลน์ ในช่วงสถานการณ์การแพร่ระบาดของไวรัสโควิด-19 ในสังคมวิถีชีวิต แบบใหม่ (New Normal) พบว่าการมีส่วนร่วมของครูในการจัดทำหลักสูตรและแผนการจัดการเรียนรู้ส่งผลให้กระบวนการจัดการศึกษาดำเนินต่อไปได้

3.2 ด้านการวางแผนการใช้หลักสูตรของสถานศึกษา ควรมีการจัดการประชุมคณะทำงาน และขยายผลต่อในกลุ่มงาน/กลุ่มสาระการเรียนรู้ และมีปฏิทินการดำเนินงานที่ชัดเจน สอดคล้องกับ Force อ้างถึงใน ภรณ์ ลัคนากิเศรษฐ์ [16] ได้ทำการศึกษาวิจัยวิธีช่วยให้ครูประสบความสำเร็จ เมื่อโรงเรียนกลับมาเปิดอีกครั้ง ในยุค NEW NORMAL คือ การรับฟังเสียงของครูในการกำหนดนโยบายและการวางแผนการ เพราะการพูดคุยเป็นสิ่งสำคัญในการวางแผนเปิดโรงเรียนอย่างมีประสิทธิภาพ และสอดคล้องกับ Shrestha, et al [17] ได้ทำการศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการจัดการศึกษาแบบเครือข่ายการเรียนรู้ของชุมชน นิวเซาท์เวลส์ ในประเทศออสเตรเลีย พบว่าเป็นการบริหารชุมชนที่เข้มแข็ง มีการวางแผนโดยการมีส่วนร่วมที่ชัดเจน ความต่อเนื่องของการพัฒนา ความศรัทธาและความเชื่อมั่น ศักยภาพของผู้นำ ความชัดเจนของนโยบาย ทั้งนี้ ปัจจัยที่มีความสำคัญที่สุดก็คือ การเน้นการมีส่วนร่วมของผู้บริหาร ครู และชุมชน

3.3 ด้านการดำเนินการใช้หลักสูตร ควรเปิดโอกาสให้ครูเลือกใช้รูปแบบการเรียนการสอนตามความเหมาะสมกับสถานการณ์ มีการ PLC บริหารจัดการตามทรัพยากรที่มี ส่งเสริมให้ครูได้รับการพัฒนาด้านเทคโนโลยีเพื่อการผลิตสื่อ สอดคล้องกับ วิทัศน์ ผักเจริญผล และคณะ [18] ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง ความพร้อมในการจัดการเรียนการสอนออนไลน์ ภายใต้สถานการณ์ระบาดไวรัส โควิด-19 ผลการวิจัยพบว่าความต้องการสิ่งสนับสนุนจากโรงเรียนและรัฐบาลจากการประเมินความพร้อมในการจัดการเรียนการสอนออนไลน์และความพร้อมในการเรียนออนไลน์ของนักเรียนจากมุมมองครู โดยภาพรวมครูต้องการสนับสนุนทั้งในด้านความรู้และทักษะการจัดการเรียนการสอนออนไลน์ และสอดคล้องกับ อิตาทิพย์ ประทุมทิพย์ และคณะ [19] ได้ศึกษาวิจัยแนวทางพัฒนางานวิชาการโรงเรียนในสถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา โควิด-19 ของโรงเรียนสังกัดเทศบาลเมืองนครพนม พบว่า ควรออกแบบวิธีการจัดการเรียนการสอนได้ตามความเหมาะสม กับบริบทของโรงเรียน โดยคำนึงถึงความปลอดภัยของนักเรียนในสถานการณ์การแพร่ระบาดของ เชื้อไวรัสโคโรนาโควิด-19

3.4 ด้านการนิเทศ กำกับ ติดตาม ประเมินการใช้หลักสูตร ควรมีกระบวนการเป็นลำดับขั้นตอน มีการรายงานผลตามรูปแบบ มีการประชุมและการนิเทศออนไลน์ ให้ขวัญกำลังใจบุคลากร รวมถึงการส่งเสริมสนับสนุน งบประมาณ และกำลังคน สอดคล้องกับ พระครูสังฆรักษ์สิงห์ชัย ฐิตธมโม และคณะ [20] ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่องการดูแลช่วยเหลือนักเรียนและการจัดการเรียนการสอนในสถานการณ์โควิด-19 ผลการวิจัยพบว่า มีความจำเป็นอย่างยิ่งต่อการดำเนินงานของโรงเรียน นอกจากจะดำเนินงานตาม สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ควรมีการติดตามประเมินผล และเสนอแนวทางการเตรียมตัวให้พร้อมในการจัดการเรียนการสอนรูปแบบใหม่เป็นแนวทางที่ดีในการดูแลนักเรียน และสอดคล้องกับ Zhiyenbayeva, et al. [21] ได้ศึกษาวิจัยเพื่อกำหนดหลักการของ การจัดการแบบมีส่วนร่วมและความแตกต่างของการนำไปใช้การเรียนรู้ผ่านตัวกลางที่เป็นสื่อเทคโนโลยีหรือออนไลน์ ที่ช่วยลดข้อจำกัดด้านเวลาและสถานที่เรียน (E-learning) แบบบูรณาการ ซึ่งช่วยเสริมรูปแบบการศึกษาแบบดั้งเดิมในกรณีฉุกเฉิน เช่น โควิด-19 การศึกษาพบว่า การประเมินการรับรู้ของการมีส่วนร่วมในการจัดการจัดการเรียนการสอนของมหาวิทยาลัยช่วยให้มีการปรับตัวต่อสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคและแก้ไขปัญหาที่พบได้

3.5 ด้านการสรุปผลการดำเนินงานและเขียนรายงาน ควรดำเนินงาน เป็นระบบ เป็นขั้นตอน มีการนำเทคโนโลยีมาใช้เพิ่มความคล่องตัว และลดอัตราการสัมผัสระหว่างบุคคล เพื่อลดการแพร่กระจายของโรคอุบัติใหม่ที่เกิดขึ้น สอดคล้องกับ อิตาทิพย์ ประทุมทิพย์ และคณะ [19] ได้ศึกษาวิจัยแนวทางพัฒนางานวิชาการโรงเรียนในสถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา โควิด-19 ของโรงเรียนสังกัดเทศบาล เมืองนครพนม พบว่าผู้บริหาร ครู และผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา ต้องพัฒนาตามสภาพความเป็นจริงโดยด่วน ควรออกแบบหลักสูตร โครงสร้างเวลาเรียน และกระบวนการติดตามประเมินใหม่โดยการกระชับหลักสูตรสถานศึกษาปรับให้สอดคล้องกับสถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา มีการสรุปผลการดำเนินการปรับหลักสูตรให้กระชับให้เหมาะสมกับการสอนในสถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา

โดยคำนึงถึงความปลอดภัยของทุกคนที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับสถานศึกษา และสอดคล้องกับ Force อ้างถึงใน กรณี ลัคนาภิเศกษุ [16] ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง BACK TO SCHOOL ในยุค NEW NORMAL พบว่าควรตรวจสอบและสรุปผลสถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา และข้อเสนอแนะจากครู เพื่อนำข้อมูลไปใช้ในการแก้ปัญหาและปรับปรุงการสอนต่อไป

3.6 ด้านการนำข้อมูลไปใช้ในการปรับหลักสูตรของสถานศึกษา ควรนำข้อมูลที่ได้ เข้าสู่กระบวนการปรับปรุงหลักสูตรในรูปแบบการทำงานของฝ่ายต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง เพื่อพัฒนาหลักสูตรให้มีความสอดคล้อง เหมาะสมกับสถานการณ์ของโรคอุบัติใหม่ สอดคล้องกับ สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา [22] ได้กล่าวถึง การจัดการเรียนการสอนในสถานการณ์แพร่ระบาดของโรคโควิด-19 ว่า ให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องนำข้อมูลที่ได้ไปปรับประยุกต์ใช้ในการวางแผน กำหนดยุทธศาสตร์การพัฒนาเพื่อยกระดับคุณภาพการศึกษาของชาติ และนำข้อมูลไปใช้ในการปรับหลักสูตรของสถานศึกษา และสอดคล้องกับ Maccomp; Andrew and Goodson อ้างถึงใน John [23] ได้กล่าวว่า ควรมีการประเมินระหว่างการค้าเนินการและปรับปรุงหลังการค้าเนินงาน เพื่อนำข้อมูลไปใช้ในการปรับโครงการหรือหลักสูตร

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะสำหรับการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์

1.1 ผู้บริหารสถานศึกษาควรส่งเสริมและสนับสนุนให้ครูมีส่วนร่วมในการจัดทำหลักสูตร ผ่านกระบวนการ PLC มีการกำกับติดตามผล และส่งเสริมให้ครูอบรมด้านการจัดการเรียนการสอนทั้งในรูปแบบออนไลน์และออนไซต์ เพื่อให้การจัดการเรียนการสอนในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคอุบัติใหม่ดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพ

1.2 สถานศึกษาควรมีการจัดการประชุม ติดตามประสานงาน มีปฏิทินการค้าเนินงานที่ชัดเจน คำเนินงานเป็นระบบ มีการนำเทคโนโลยีมาใช้เพื่อเพิ่มความคล่องตัว และลดอัตราการสัมผัสระหว่างบุคคล เพื่อลดการแพร่กระจายของโรคอุบัติใหม่ที่เกิดขึ้น

1.3 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาศรีสะเกษโสธร สามารถนำผลการวิจัยนี้ไปกำหนดแนวทางและวางแผนการพัฒนาการบริหารแบบมีส่วนร่วมของครูในการจัดการเรียนรู้ช่วงสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคอุบัติใหม่ต่อไป

1.4 ผู้บริหารสถานศึกษาสามารถนำแนวทางในการพัฒนาการบริหารแบบมีส่วนร่วมของครูในการจัดการเรียนรู้ช่วงสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคอุบัติใหม่ ไปปรับใช้กับสถานศึกษาของตนเองได้

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาแนวทางในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา ในสถานศึกษาที่มีประสิทธิผล เพื่อหาแนวทางในการบริหารแบบมีส่วนร่วมของครูในการจัดการเรียนรู้ช่วงสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคอุบัติใหม่ ให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น และควรศึกษาแนวทางในการวางแผน การใช้หลักสูตรของสถานศึกษา และด้านการสรุปผลการการค้าเนินงานและเขียนรายงาน เพื่อจะได้แนวทางในการบริหารแบบมีส่วนร่วมของครูในการจัดการเรียนรู้ช่วงสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคอุบัติใหม่ ต่อไป

2.2 ควรศึกษาวิจัยการสร้างรูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมของครูในการจัดการเรียนรู้ช่วงสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคอุบัติใหม่

2.3 ควรศึกษาวิจัยการสร้างกลยุทธ์ การพัฒนาการบริหารแบบมีส่วนร่วมของครู ในการจัดการเรียนรู้ช่วงสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคอุบัติใหม่

เอกสารอ้างอิง

[1] รณชัย คนบุญ, (2563), “ความปกติใหม่” ของภาคการศึกษาไทย ในรูปแบบการจัดการเรียนการสอนสำหรับนักศึกษา

พยาบาล. วารสารคณะพยาบาลศาสตร์, มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์.

[2] กรมควบคุมโรค กระทรวงสาธารณสุข, (2564), แนวทางปฏิบัติเพื่อป้องกันโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019

- (COVID-19) หรือโควิด 19 สำหรับประชาชนทั่วไปและกลุ่มเสี่ยง, (ออนไลน์). <https://ddc.moph.go.th/>.
- [3] กระทรวงศึกษาธิการ, (2553), พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 และ (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์.
- [4] ญัณฐพล ทีปสุวรรณ, (2563), หลักสูตรฐานสมรรถนะ. (ออนไลน์).
<https://www.thairath.co.th/news/local/1956206>.
- [5] นันทกิตติ แก้วกล้า, (2553), “การมีส่วนร่วมของครูผู้สอนในการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนเขตตำบลท่ากระดาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาฉะเชิงเทรา เขต 1”. สารนิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิตสาขาการบริการการศึกษา, ชลบุรี : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยบูรพา.
- [6] รัตนา อยู่สุข, (2551), “การมีส่วนร่วมในการบริหารโรงเรียนของครูโรงเรียนเอกชน ในเขตพื้นที่การศึกษามุทพราการ เขต 1”, วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริการการศึกษา. โครงการบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี.
- [7] ไพศาล วรคำ, (2564), การวิจัยทางการศึกษา. (พิมพ์ครั้งที่ 3). มหาสารคาม : คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม, มหาสารคาม.
- [8] รุ่งฤดี แคล้วคลาด, (2557), “สภาพ ปัญหาและแนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมในการบริหารสถานศึกษาของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 1”, วิทยานิพนธ์ ค.ม. (การบริหารการศึกษา), ชลบุรี: มหาวิทยาลัยบูรพา.
- [9] พิกิรี แก้วนวล, (2560), “การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในการบริหารงานโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในจังหวัดปัตตานี”. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.
- [10] อติศักดิ์ พรหมมาน, (2560), “การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานตามความคิดเห็นของครูโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพัทลุงเขต 2”, วิทยานิพนธ์ ค.ม.(การบริหารการศึกษา), สงขลา: มหาวิทยาลัยทักษิณ.
- [11] สุพักตร์ นิมานวล, (2559), “การมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 2”, วิทยานิพนธ์ ค.ม. (การบริหารการศึกษา), บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช.
- [12] สุทธา แดงสุวรรณ, (2558), “การศึกษาการมีส่วนร่วมในการบริหารสถานศึกษาของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในจังหวัดระยอง จันทบุรี และตราด”, วิทยานิพนธ์ ค.ม. (การบริหารการศึกษา), จันทบุรี : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี.
- [13] อติศักดิ์ พรหมมาน, (2560), “การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานตามความคิดเห็นของครูโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพัทลุงเขต 2”. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยทักษิณ.
- [14] ปัญญา ธิมาชัย, (2556), “การมีส่วนร่วมในการบริหารการศึกษาของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 1”. วิทยานิพนธ์ ค.ม. (การบริหารการศึกษา). จันทบุรี : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี.
- [15] Varangkana Somanandana, Manatee Jitanan1 & Usanee Lalitpasan, (2022), Online Counseling Teaching Management during the COVID-19 Pandemic for Teacher Professional Students: Classroom Action Research.

- [16] ภรณ์ ลัคนาภิเศษฐ, (2563), ครูไทยต้องการอะไร เพื่อฝ่าวิกฤต COVID-19. (ออนไลน์).
<https://www.educathai.com/knowledge/articles/340>.
- [17] Shrestha, M., et al., (2008), Knowledge networking: A dilemma in building social capital through nonformal education. *Adult Education Quarterly*.
- [18] วิทัศน์ ฝักเจริญผล และคณะ, (2563), “ความพร้อมในการจัดการเรียนการสอนออนไลน์ ภายใต้สถานการณ์ระบาดไวรัส Covid-19”. *วารสารศาสตร์การศึกษาและการพัฒนามนุษย์*, 4(1), 44-61, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- [19] ธิดาทิพย์ ประทุมทิพย์ และคณะ, (2565), “สภาพ ความต้องการจำเป็นและแนวทางพัฒนางานวิชาการ ในสถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา โควิด-19 ของโรงเรียนสังกัดเทศบาล เมืองนครพนม”. *วารสารวไลยอลงกรณ์ปริทัศน์*, มหาวิทยาลัยนครพนม.
- [20] พระครูสังฆรักษ์สิงห์ชัย ฐิตธมโม และคณะ, (2563), “การดูแลช่วยเหลือนักเรียนและการจัดการเรียนการสอนในสถานการณ์โควิด-19”. *บัณฑิตศึกษาปริทรรศน์ วิทยาลัยสงฆ์นครสวรรค์ วิทยาเขตนครสวรรค์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณ ราชวิทยาลัย*. 8(2)(วิสาขบูชา) พฤษภาคม-สิงหาคม.
- [21] Zhiyenbayeva, N., Sabirov, A., Troyanskaya, M., Ryabova, E., & Salimova, (2022), S. Implementing a conceptual model of participative management into an integrated e-learning system. *World Journal on Educational Technology*. 14(1), 255-267. <https://doi.org/10.18844/wjet.v14i1.6723>.
- [22] สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, (2563), รายงานการเรียนออนไลน์ยุคโควิด-19: วิกฤตหรือโอกาสการศึกษาไทย. กรุงเทพฯ: หนังสืออิเล็กทรอนิกส์สสศ.
- [23] John M. Cohen and Norman T. Uthoff, (2019), Participation's Place in Rural Development: Seeking Clarity Through Specificity (*Word Development* 8, 1980), 223.

**การบริหารงานอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อมที่มีประสิทธิผลของผู้บริหารสถานศึกษา
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาบุรีรัมย์**
**Effectiveness of facility and environmental management in secondary schools
under the Secondary Educational Service Area Office Buriram**

อานันท์ จันทศิลา^{1*}, อุดมพันธ์ พิษณุประเสริฐ¹, พิมล วิเศษสังข์¹

Anan Juntasila¹, Udompun Pitprasert¹, Pimon Wisedsang¹

¹สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์และการพัฒนามนุษย์ มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ

¹ Educational Administration, Faculty of Education Faculty of Education and Human Development, Sisaket Rajabhat University

*Corresponding email: 6430117111@sskru.ac.th

Received: 07 December 2024; Revised: 04 March 2025; Accepted: 28 June 2025

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาสภาพการบริหารงานอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อมที่มีประสิทธิผลของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาบุรีรัมย์ 2) เปรียบเทียบสภาพการบริหารงานอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อมที่มีประสิทธิผลของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาบุรีรัมย์ จำแนกตามตำแหน่ง วุฒิการศึกษา ประสบการณ์ในการทำงาน และขนาดของสถานศึกษา และ 3) ศึกษาแนวทางการบริหารงานอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อมที่มีประสิทธิผลของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาบุรีรัมย์ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครู จำนวน 343 คน กลุ่มเป้าหมายในการสัมภาษณ์ จำนวน 3 คน เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถาม และแบบสัมภาษณ์ ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามเท่ากับ 0.986 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ในการเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างตัวแปร ใช้การทดสอบค่าที การทดสอบค่าเอฟ และการทดสอบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีการของเชฟเฟ

ผลการวิจัยพบว่า 1) การบริหารงานอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อมที่มีประสิทธิผลของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาบุรีรัมย์ โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก 2) ผลการเปรียบเทียบสภาพการบริหารงานอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อมที่มีประสิทธิผลของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาบุรีรัมย์ จำแนกตามตำแหน่ง วุฒิการศึกษา ประสบการณ์ในการทำงาน และขนาดของสถานศึกษา พบว่า มีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 3) จากการศึกษาแนวทางการการบริหารงานอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อมที่มีประสิทธิผลของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาบุรีรัมย์ประกอบด้วย 5 ด้าน ดังนี้ 3.1) ด้านการจัดสร้างอาคารสถานที่ ควรมีการจัดทำงบประมาณให้ชัดเจนในการสร้างอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อมให้สอดคล้องกับความต้องการจำเป็น และมีการแต่งตั้งบุคลากรที่ต้องรับผิดชอบให้ชัดเจนเพื่อป้องกันความ 3.2) ด้านการใช้อาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อม ควรมีความปลอดภัยในการใช้ อาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อมต้องไม่มีการชำรุดและจะต้องมีการซ่อมแซมอยู่เสมอ 3.3) ด้านการบำรุงอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อม ควรมีงบประมาณในการบำรุงให้เพียงพอ ต้องมีการตรวจสอบความปลอดภัยของอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อมอยู่เสมอ เพื่อความปลอดภัยของผู้เรียนและคนที่มาใช้บริการ 3.4) ด้านการควบคุมดูแลอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อม ควรมีวิธีการและขั้นตอนในการใช้อาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อมให้ชัดเจน ต้องมีการตรวจสอบอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อมว่ายังใช้ได้ 3.5) ด้านการประเมินผลการใช้งานอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อม ควรมีการสรุปรายงานผลการปฏิบัติงานให้เป็น

ปัจจุบันเกี่ยวกับการใช้และการปรับปรุงอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อม เพื่อให้อาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อมพร้อมใช้ในการจัดการเรียนการสอน และเป็นการการเรียนรู้ที่คุ้มค่ามากที่สุด

คำสำคัญ: การบริหารงานอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อม , ประสิทธิภาพ

Abstract

This research investigated the effectiveness of facility and environmental management in secondary schools under the Secondary Educational Service Area Office Buriram, Thailand. A sample of 343 school administrators and teachers participated in the study, and three individuals were interviewed. Data were collected using questionnaires and interviews. The reliability coefficient of the questionnaire was 0.986. Statistical analyses, including percentages, means, standard deviations, t-tests, F-tests, and Scheffé's test, were employed. This research aimed to: 1) Examine the effectiveness of facility and environmental management in secondary schools under the Secondary Educational Service Area Office Buriram. 2) Compare the effectiveness of facility and environmental management among secondary schools in Buriram, considering factors such as position, educational qualifications, work experience, and school size. 3) Explore effective strategies for facility and environmental management in secondary schools under the Secondary Educational Service Area Office Buriram.

The research findings were as follows: 1) The overall and specific aspects of facility and environmental management in secondary schools in Buriram were rated as highly effective. 2) Significant differences in perceptions of facility and environmental management effectiveness were found based on position, educational qualifications, work experience, and school size. 3) The study identified five key areas for enhancing facility and environmental management: (a) clear budgeting and personnel assignment for construction; (b) ensuring safety and regular maintenance of facilities; (c) adequate maintenance budgets and community involvement; (d) clear procedures for facility use and regular inspections; and (e) periodic evaluation and reporting. 3.1) Regarding the Construction of Buildings and Facilities: There should be a clear budget allocated for the construction of buildings and facilities, as well as the surrounding environment, in accordance with the actual needs. Personnel should be assigned clear responsibilities to prevent any misunderstandings or issues. 3.2) Regarding the Use of Buildings, Facilities, and Environment: There should be safety measures in place when using buildings, facilities, and the environment. These must be free of damage and should undergo regular repairs and maintenance. 3.3) Regarding the Maintenance of Buildings, Facilities, and Environment: A sufficient budget should be allocated for maintenance. Regular safety inspection of buildings, facilities, and the environment must be carried out to ensure the safety of students and users. 3.4) Regarding the Supervision and Control of Buildings, Facilities, and Environment: There should be clear procedures and guidelines for the use of buildings, facilities, and the environment. Regular checks should be made to ensure that the buildings and facilities are still in suitable condition. 3.5) Regarding the Evaluation of the Use of Buildings, Facilities, and Environment: Reports on the usage and improvements of

buildings, facilities, and the environment should be regularly updated. This ensures that the buildings and facilities are ready for teaching and learning activities, providing the most suitable and effective learning experience.

Keywords: Facility and environmental , Effectiveness

บทนำ

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 มีเป้าหมายสำคัญ คือ มุ่งพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา มีความรู้และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต และสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข ในการจัดระบบการเรียนรู้ มุ่งเน้นให้เป็นการศึกษาอย่างต่อเนื่องไปจนตลอดชีวิต และมุ่งเน้นให้สังคมมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา การจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาคนให้มีคุณภาพ จึงเป็นเรื่องที่มีความจำเป็นอย่างยิ่ง โดยจะต้องเน้นการศึกษาที่ทำให้ศักยภาพที่ดีอยู่ในตัวคนให้ได้รับการพัฒนาอย่างเต็มที่ รูปแบบการศึกษาใหม่จำเป็นต้องมีความหลากหลาย โดยครอบคลุมทั้งการศึกษาในระบบ นอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย รวมทั้งต้องให้ความสำคัญกับการสร้างวัฒนธรรมในการเรียนรู้ให้กับเยาวชน เพื่อให้เยาวชนเห็นคุณค่าของการเรียนรู้จากสิ่งรอบตัว และมีความพร้อมที่เรียนรู้ได้ตลอดเวลา ไม่ว่าจะเป็นการเรียนภายในห้องเรียน ในบริเวณโรงเรียน ในตำราเรียนหรือในอินเทอร์เน็ตก็ตาม การจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานเป็นการจัดการศึกษาเพื่อปวงชน โดยรัฐต้องจัดให้มีการศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อพัฒนาเยาวชนไทยทุกคนให้มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ทั้งในฐานะที่เป็นพลเมืองไทยและพลเมืองของโลก เพื่อเป็นรากฐานที่เพียงพอสำหรับการใฝ่รู้ใฝ่เรียนตลอดชีวิต รวมทั้งเพื่อการพัฒนาหน้าที่การทำงานและพัฒนาคุณภาพส่วนตนและครอบครัว และเพื่อสร้างรากฐานที่แข็งแกร่งสำหรับการสร้างสรรค์สังคมไทยให้เป็นสังคมแห่งการเรียนรู้ เพื่อการพัฒนาประเทศที่ยั่งยืนในอนาคต พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 หมวด 6 มาตรา 48 ให้หน่วยงานต้นสังกัดและสถานศึกษาจัดให้มีการใช้ระบบการประกันคุณภาพในสถานศึกษาและให้ถือว่าประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการบริหารการศึกษาที่ต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่อง โดยมีการจัดทำรายงานประจำปีเสนอต่อหน่วยงานต้นสังกัด หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และเปิดเผยต่อสาธารณชน เพื่อนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาและเพื่อรองรับการประกันคุณภาพนอกด้วย [1]

ด้วยเหตุผลดังกล่าว สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานได้กำหนดมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อการประกันคุณภาพภายในจำนวน 18 มาตรฐาน ในมาตรฐานที่ 16 กำหนดไว้ว่าสถานศึกษาต้องมีการจัดสภาพแวดล้อมและการบริการที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนพัฒนาตามธรรมชาติเต็มศักยภาพ ระบุตัวบ่งชี้ไว้ทั้งหมด 5 ตัวบ่งชี้ ได้แก่ 1) มีสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้และมีอาคารเรียนที่เหมาะสม 2) มีการส่งเสริมสุขภาพอนามัยและความปลอดภัยของผู้เรียน 3) มีการให้บริการเทคโนโลยีสารสนเทศทุกรูปแบบที่เอื้อต่อการเรียนรู้ด้วยตนเองและการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม 4) มีห้องเรียนห้องปฏิบัติการ ห้องสมุด พื้นที่สีเขียว และสิ่งอำนวยความสะดวกเพียงพอและอยู่ในสภาพที่ใช้การได้ดี 5) มีการจัดและใช้แหล่งเรียนรู้ทั้งในและนอกสถานศึกษา ดังนั้น สถานศึกษาควรหันมาให้ความสนใจและปรับปรุงพัฒนาคุณภาพสถานศึกษาให้มีสภาพแวดล้อมและการบริการที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนพัฒนาตามธรรมชาติได้เต็มศักยภาพ ตามมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน ของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ กระทรวงศึกษาธิการ ภายหลังการประกาศใช้พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ได้ก่อให้เกิดกระแสการตื่นตัวครั้งใหญ่ของครูอาจารย์และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการจัดการศึกษาทั้งหลาย เพราะการจัดการศึกษาของประเทศจะต้องมีการปฏิรูปปรับเปลี่ยนโฉมหน้าไปสู่การศึกษาที่มีคุณภาพสูงที่สุดที่จะทำให้ภาพของคนไทยที่พึงปรารถนา คือ ดี เก่ง และมีความสุขปรากฏเป็นจริง พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แนวการจัดการศึกษามาตรา 24 การจัดกระบวนการเรียนรู้ บัญญัติไว้ว่า ให้สถานศึกษาส่งเสริมและสนับสนุนให้ผู้สอนสามารถจัดบรรยากาศสภาพแวดล้อม สื่อการเรียนและอำนวยความสะดวกเพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้และมีความรอบรู้ทั้งสามารถใช้การวิจัยเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการเรียนรู้ ทั้งนี้ผู้สอนและผู้เรียนอาจเรียนรู้ไปพร้อมกัน จากสื่อการเรียนการสอนและแหล่งวิทยาการประเภทต่างๆ และในมาตรา 24 ให้สถานศึกษา

จัดการเรียนรู้ให้เกิดขึ้นได้ตลอดเวลา ทุกสถานที่ มีการประสานความร่วมมือกับผู้ปกครอง และบุคคลในชุมชนทุกฝ่าย เพื่อร่วมกันพัฒนาผู้เรียนตามศักยภาพ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 [2]

การบริหารงานสถานศึกษาจะแบ่งออกเป็น 4 ด้าน คือ ด้านการบริหารงานวิชาการ ด้านการบริหารงานงบประมาณ ด้านการบริหารงานบุคคลและด้านการบริหารงานทั่วไป ทั้งนี้เองในส่วนของการบริหารงานอาคารสถานที่ถือเป็นงานด้านบริหารงานทั่วไปเป็นการบริหารงานที่ให้ความสะดวกแก่การดำเนินงานหลักของโรงเรียน คือ งานวิชาการงานส่งเสริมให้การดำเนินงานด้านต่างๆ ของโรงเรียนเป็นไปโดยสะดวกและมีประสิทธิภาพเตรียมพร้อมที่จะรองรับความคิดและความเปลี่ยนแปลงทางการจัดการศึกษา เช่น การเพิ่มหรือลดของจำนวนนักเรียนหรือความเปลี่ยนแปลงของชุมชน ส่งเสริมให้นักเรียนมีความพร้อมและพอใจในการประกอบกิจกรรมการเรียนรู้และส่วนเสริมสร้างขวัญและกำลังใจของบุคลากรให้พร้อมที่จะปฏิบัติงานในหน้าที่ นอกจากนี้การบริหารงานอาคารสถานที่ยังก่อให้เกิดประโยชน์ คือ เป็นที่ประกอบกิจกรรมการเรียนการสอนโดยตรง เป็นที่เก็บวัสดุอุปกรณ์ในการดำเนินงานต่างๆ ของโรงเรียน เป็นสื่อการเรียนการสอนโดยตรง เป็นที่เก็บวัสดุอุปกรณ์ในการดำเนินงานต่างๆ ของโรงเรียน เป็นสื่อการเรียนที่ตัวอย่างหนึ่ง เป็นที่ประกอบกิจกรรมนอกห้องเรียนของนักเรียนและกิจกรรมอื่นๆ นอกเหนือจากนี้การเรียนการสอนเป็นที่ประกอบกิจกรรมการดำเนินงานบริหารโรงเรียนทุกงาน มีส่วนในการกล่อมเกลาลักษณะนิสัยของนักเรียนให้เกิดการเรียนรู้ได้ดีและมีส่วนเสริมสร้างความสัมพันธ์กับชุมชน โดยการอำนวยความสะดวกแก่ชุมชนในการประกอบกิจกรรมต่างๆ [3] เมื่ออาคารสถานที่ที่มีประโยชน์ดังกล่าวมาแล้ว จึงควรที่จะต้องให้ความสำคัญต่อการบริหารงานด้านนี้ให้มากพอสมควรแก่ความจำเป็นของงาน และบริหารงานด้านนี้ให้มากพอสมควรแก่ความจำเป็นของงาน และบริหารงานด้านนี้ให้มีสัดส่วนพอเหมาะ การจัดการเกี่ยวกับงานอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อมจึงเป็นสิ่งที่สำคัญอย่างยิ่งที่จะสนับสนุนงานด้านต่างๆ ภายในสถานศึกษา ดังนั้นอาคารเรียน อาคารต่างๆ สภาพแวดล้อมต้นไม้ ดอกไม้ มุมนั่งพักผ่อนในจุดต่างๆ จะต้องมีการบริหารจัดการให้เอื้อต่อบุคลากรและผู้เรียน เพื่อให้เป้าหมายของโรงเรียนบรรลุผลที่กำหนดไว้ อาคารสถานที่ว่าเป็นอาคารสถานที่นั้นล้วนเป็นศูนย์กลางในการจัดกิจกรรมแก่บุคคลทั่วไป เป็นสถานที่หล่อหลอมให้บุคคลเป็น ด้วยเหตุนี้เองผู้บริหารสถานศึกษาจึงต้องจัดบรรยากาศในโรงเรียนให้สะอาด ร่มรื่น น่าอยู่มีชีวิตชีวา วัสดุต่างๆ ของอาคารต้องได้รับการดูแลให้แข็งแรงและพร้อมแก่การใช้งาน สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน [4]

อาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อมเป็นปัจจัยที่สำคัญปัจจัยหนึ่งของสถานศึกษาที่มีส่วนช่วยส่งเสริมการสร้างเสริมความเจริญงอกงามทางร่างกาย จิตใจ สติปัญญาและสังคมของนักเรียน อาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อมเป็นศูนย์รวมของครูกับผู้บริหาร นักเรียน ผู้บริหารโรงเรียนกับชุมชน เป็นสถานที่สร้างขวัญและกำลังใจในการทำงานของบุคลากรในโรงเรียน ที่สำคัญยังเป็นแหล่งเก็บอุปกรณ์การศึกษาและครุภัณฑ์ที่ใช้ในการเรียนการสอน รวมทั้งเป็นศูนย์กลางการจัดกิจกรรมทางการศึกษาแก่ประชาชนทั่วไป แต่จากการรายงานผลการปฏิบัติงานด้านอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อม พบว่าผู้บริหารโรงเรียนไม่สามารถปฏิบัติงานด้านอาคารสถานที่แล้วสิ่งแวดล้อมได้ครบตามเกณฑ์มาตรฐานของโรงเรียน เนื่องจากขาดการวางแผนที่ดีในการจัดสร้างอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อม ทำให้เกิดความขาดแคลนอาคารเรียน นักเรียนขาดสถานที่เรียน และงบประมาณที่ได้มาจัดสรรไม่เพียงพอ ขาดการประสานงานกับชุมชน ทำให้การปฏิบัติงานด้านอาคารสถานที่แล้วสิ่งแวดล้อมไม่ได้ผลเท่าที่ควร ดังนั้นงานอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อมจึงเป็นงานหนึ่งที่มีความสำคัญอย่างยิ่งที่ส่งผลต่อความสำเร็จของงานอื่นๆ และงานคุณภาพการศึกษา อาคารสถานที่แล้วสิ่งแวดล้อมมีบทบาทสำคัญในการสร้างความเจริญงอกงามทั้งด้านร่างกาย จิตใจ สติปัญญาและสังคมของนักเรียนเป็นอย่างมาก และพบว่าการปฏิบัติงานอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อมของผู้บริหารสถานศึกษาไม่สามารถปฏิบัติงานด้านอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อมได้ครบตามเกณฑ์มาตรฐานของโรงเรียน เนื่องจากขาดแผนผังที่จัดทำอย่างเต็มรูปแบบ

ดังนั้นจากการศึกษาข้อมูลจะเห็นได้ว่างานอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อมมีความสำคัญต่อการเรียนรู้ของผู้เรียนเป็นอย่างมากและเพื่อการจัดการศึกษาให้บรรลุเป้าหมายงานอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อม จำเป็นต้องให้ผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องเอาใจใส่ ดูแล บริหารจัดการให้ครอบคลุมและมีประสิทธิภาพ ในการศึกษาวิจัยนี้จะช่วยให้เห็นประสิทธิภาพการทำงานโดยกว้างของสถานศึกษาว่ามีประสิทธิภาพมากน้อยเพียงใดและเนื่องจากสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา

บุรีรัมย์ เป็นสถานศึกษาที่จัดการเรียนการสอนในระดับชั้นมัธยม จะเห็นได้ว่าสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาบุรีรัมย์ มีนักเรียนจำนวนมาก อีกทั้งสถานศึกษาแต่ละแห่งมีสภาพพื้นที่ที่แตกต่างกัน มีขนาดสถานศึกษาต่างกัน ผู้บริหารสถานศึกษาแต่ละแห่งย่อมมีแนวทางการบริหารจัดการงานอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อมให้มีประสิทธิภาพ ด้วยเหตุนี้ ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาสภาพการบริหารงานอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อมของสถานศึกษา เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนางานอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อมที่เอื้อต่อการจัดการเรียนการสอน การทำกิจกรรมต่างๆ ของนักเรียนและช่วยให้นักเรียนสามารถเรียนรู้ได้อย่างเต็มที่ เรียนอย่างมีความสุขเป็นไปตามเป้าหมายของสถานศึกษาที่วางไว้ต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพการบริหารงานอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อมที่มีประสิทธิภาพของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาบุรีรัมย์
2. เพื่อเปรียบเทียบสภาพการบริหารงานอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อมที่มีประสิทธิภาพของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาบุรีรัมย์ จำแนกตามตำแหน่ง วุฒิการศึกษา ประสบการณ์ในการทำงาน และขนาดของสถานศึกษา
3. เพื่อศึกษาแนวทางการบริหารงานอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อมที่มีประสิทธิภาพของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาบุรีรัมย์

วิธีดำเนินงานวิจัย

1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1) ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ คือ ผู้บริหารสถานศึกษาและครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาบุรีรัมย์ ประกอบไปด้วย ผู้บริหารสถานศึกษา 66 คน ครูจำนวน 3,249 คน รวมทั้งหมด 3,315 คน

1.2) กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา ครู ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาบุรีรัมย์ จำนวน 343 คน ผู้วิจัยกำหนดขนาดตัวอย่างจากตารางสำเร็จรูปของ เครซีและมอร์แกน (Krejcie & Morgan, 1970 p: 607-608) โดยกำหนดให้ผู้บริหารสถานศึกษาเป็นกลุ่มตัวอย่างในการศึกษาทั้งหมด จำนวน 19 คน และครูจำนวน 324 คน รวมเป็น 343 คน ซึ่งผู้วิจัยหากกลุ่มตัวอย่างโดยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้นภูมิ (Stratified Random Sampling) และเทียบสัดส่วนตามขนาดของสถานศึกษา และกลุ่มตัวอย่างผู้ให้สัมภาษณ์ 3 คน

2 ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย

1) ตัวแปรต้น ได้แก่ คุณลักษณะทั่วไปของผู้บริหารสถานศึกษาและครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาบุรีรัมย์ จำนวน 66 โรงเรียน โดยจำแนกเป็น 4 ลักษณะ ดังนี้

1.1) ตำแหน่ง

- 1) ผู้บริหารสถานศึกษา
- 2) ครู

1.2) วุฒิการศึกษา

- 1) ระดับปริญญาตรี
- 2) สูงกว่าปริญญาตรี

1.3) ประสบการณ์ในการทำงาน

- 1) ต่ำกว่า 5 ปี
- 2) 5 – 10 ปี
- 3) มากกว่า 10 ปีขึ้นไป

1.4) ขนาดของสถานศึกษา

- 1) ขนาดเล็ก
- 2) ขนาดกลาง
- 3) ขนาดใหญ่
- 4) ขนาดใหญ่พิเศษ

2) ตัวแปรตาม การบริหารงานอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อมที่มีประสิทธิผลของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาบุรีรัมย์ ซึ่งวิเคราะห์ สังเคราะห์การบริหารงานอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อมของนักวิชาการและนักวิจัยหลายๆ ท่าน ได้แก่ ศิริ เจริญวัย [5]; สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ [6]; กิตติมา ปรีดีลภ [7]; บุญช่วย จินดาประพันธ์ [8]; ชีระ ภักดี [9]; พิชัย เสียงมจิตต์ [10]; ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์ [11]; สุปรียา หิรัญโร ([12] โดยผู้วิจัยได้ใช้วิธีวิเคราะห์สังเคราะห์ จัดกลุ่มคำสำคัญที่ใกล้เคียงกันหรืออยู่ในกลุ่มคำเดียวกัน ซึ่งสามารถนำมาตอบวัตถุประสงค์ของการวิจัยได้เป็นอย่างดี ในเรื่อง การบริหารงานอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อมของผู้บริหารที่ประสิทธิผล เพื่อนำมาใช้เป็นกรอบแนวคิดในการวิจัย จำนวน 5 ด้านดังนี้

- 2.1) การจัดสร้างอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อม
- 2.2) การบำรุงอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อม
- 2.3) การใช้อาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อม
- 2.4) การควบคุมอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อม
- 2.5) การประเมินผลการใช้อาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อม

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

แบบสอบถามเพื่อการวิจัย เรื่อง การบริหารงานอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อมที่มีประสิทธิผลของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาบุรีรัมย์ มีค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of item Objective of Congruence : IOC) ตั้งแต่ 0.05 ขึ้นไป ค่าความเชื่อมั่นของตัวแปรต้น เท่ากับ 0.94 ตัวแปรตาม เท่ากับ 0.93 และมีค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับ เท่ากับ 0.95 ซึ่งแบบสอบถามงานวิจัยแบ่งเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่1 สอบถามเกี่ยวกับข้อมูลสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check list) จำนวน 4 ข้อ

ตอนที่ 2 สอบถามเกี่ยวกับ การบริหารงานอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อมที่มีประสิทธิผลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาบุรีรัมย์ ประกอบด้วย 1.ด้านการจัดสร้างอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อม 2.ด้านการใช้งานอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อม 3.ด้านการบำรุงรักษาอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อม 4.ด้านการควบคุมดูแลอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อม 5.ด้านการประเมินผลการใช้งานอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อม มีลักษณะเป็นแบบสอบถามประมาณค่า 5 ระดับ จำนวน 40 ข้อ

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

1) ขอความอนุเคราะห์เก็บข้อมูลจากบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาบุรีรัมย์ 2) ส่งแบบสอบถาม(ออนไลน์ โดยใช้ Google Form) จำนวน 343 ชุด ถึงกลุ่มตัวอย่างเพื่อขอความอนุเคราะห์ตอบแบบสอบถาม พร้อมทั้งขอความร่วมมือส่งแบบสอบถามคือภายใน 15 วัน นับตั้งแต่วันที่ได้รับแบบสอบถาม โดยผู้วิจัยนำส่งและรับแบบสอบถามกลับคืนด้วยตนเอง 3) ผู้วิจัยได้รับแบบสอบถามกลับคืน จำนวน 343 คนคิด เป็นร้อยละ 90 ผู้วิจัยดำเนินการตรวจสอบความถูกต้องความสมบูรณ์ของแบบสอบถาม เพื่อดำเนินตามขั้นตอนการวิจัยต่อไป

5. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์คุณภาพของเครื่องมือ ได้แก่ หาค่าความเที่ยงตรงเชิงของแบบสอบถามใช้สูตรดัชนีความสอดคล้อง ความเชื่อมั่น และสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าสถิติทดสอบที (t-test) ค่าสถิติทดสอบเอฟ (F-test)

ผลการวิจัย

1. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตารางที่ 1 แสดงจำนวนและร้อยละของสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

สถานภาพทั่วไป	จำนวน (คน)	ร้อยละ
1. ตำแหน่ง		
1.1 ผู้บริหารสถานศึกษา	19	8.16
1.2 ครู	324	91.84
รวม	343	100.00
2. วุฒิการศึกษา		
2.1 ปริญญาตรี	227	66.18
2.2 สูงกว่าปริญญาตรี	116	33.82
รวม	343	100.00
3. ประสบการณ์ในการทำงาน		
3.1 น้อยกว่า 5 ปี	92	26.82
3.2 ตั้งแต่ 5 – 10 ปี	113	32.95
3.3 มากกว่า 10 ปีขึ้นไป	138	40.23
รวม	343	100.00
4. ขนาดของสถานศึกษา		
4.1. ขนาดเล็ก	15	4.37
4.2 ขนาดกลาง	147	42.86
4.3 ขนาดใหญ่	106	30.90
4.4 ขนาดใหญ่พิเศษ	75	21.87
รวม	343	100

จากตารางที่ 1 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีจำนวน 343 คน สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามตำแหน่ง โดยส่วนใหญ่เป็นครูผู้สอน จำนวน 315 คน คิดเป็นร้อยละ 91.84 และเป็นผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 28 คน คิดเป็นร้อยละ 8.16 ส่วนใหญ่มีวุฒิการศึกษาระดับปริญญาตรี จำนวน 227 คน คิดเป็นร้อยละ 66.18 และระดับสูงกว่าปริญญาตรี จำนวน 116 คน คิดเป็นร้อยละ 33.82 ประสบการณ์ในการทำงานโดยส่วนใหญ่มากกว่า 10 ปีขึ้นไป จำนวน 138 คน คิดเป็นร้อยละ 40.23 รองลงมาคือมีประสบการณ์ในการทำงานตั้งแต่ 5 - 10 ปี จำนวน 113 คน คิดเป็นร้อยละ 32.95 และมีประสบการณ์ในการทำงานน้อยกว่า 5 ปี จำนวน 92 คน คิดเป็นร้อยละ 26.82 ตามลำดับ ขนาดของสถานศึกษาโดยส่วนใหญ่เป็นขนาดกลาง จำนวน 147 คน คิดเป็นร้อยละ 42.86 ขนาดใหญ่ 106 คน คิดเป็นร้อยละ 30.90 ขนาดใหญ่พิเศษ 75 คน คิดเป็นร้อยละ 21.87 และขนาดเล็ก 15 คน คิดเป็นร้อยละ 4.37

2. ผลการวิเคราะห์ระดับความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครูเกี่ยวกับการบริหารงานอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อมที่มีประสิทธิผลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา บุรีรัมย์

ตารางที่ 2 ผลการวิเคราะห์ความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารงานอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อมที่มีประสิทธิผลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา บุรีรัมย์ โดยภาพรวมรายด้าน

รายการ	ระดับความคิดเห็น		
	$\bar{X}$	S.D.	การแปลผล
1. ด้านการจัดสร้างอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อม	4.43	0.45	มาก
2. ด้านการใช้อาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อม	4.46	0.47	มาก
3. ด้านการบำรุงรักษาอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อม	4.50	0.44	มาก
4. ด้านการควบคุมดูแลอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อม	4.45	0.50	มาก
5. ด้านการประเมินผลการใช้งานอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อม	4.46	0.50	มาก
เฉลี่ย	4.46	0.42	มาก

จากตารางที่ 4.2 พบว่า ความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครูเกี่ยวกับการบริหารงานอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อมที่มีประสิทธิภาพของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาบุรีรัมย์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.46$, S.D. = 0.42) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าด้านที่มีค่าเฉลี่ยมาก 3 อันดับแรก โดยเรียงตามลำดับคือ ด้านการบำรุงรักษาอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อม ($\bar{X} = 4.50$, S.D. = 0.44) รองลงมาด้านการใช้อาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อม ($\bar{X} = 4.46$, S.D. = 0.47) และด้านการประเมินผลการใช้งานอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อม ($\bar{X} = 4.46$, S.D. = 0.50) ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ ด้านการจัดสร้างอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อม ($\bar{X} = 4.43$, S.D. = 0.45)

3 ผลการวิเคราะห์การเปรียบเทียบระดับการบริหารงานอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อมที่มีประสิทธิผลของผู้บริหารสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาบุรีรัมย์ จำแนกตามตำแหน่ง วุฒิการศึกษา ประสบการณ์ในการทำงาน และขนาดของสถานศึกษา

ตารางที่ 3 ผลการวิเคราะห์การเปรียบเทียบระดับการบริหารงานอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อมที่มีประสิทธิผลของผู้บริหารสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา บุรีรัมย์ จำแนกตามตำแหน่ง

รายการ	ผู้บริหารสถานศึกษา		ครู		t	P-value
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.		
1. ด้านการจัดสร้างอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อม	4.93	0.10	4.38	0.45	16.991**	0.000
2. ด้านการใช้อาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อม	4.96	0.12	4.42	0.46	15.839**	0.000
3. ด้านการบำรุงรักษาอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อม	4.95	0.13	4.46	0.44	14.111**	0.000
4. ด้านการควบคุมดูแลอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อม	4.97	0.06	4.40	0.50	18.932**	0.000

ตารางที่ 3 ผลการวิเคราะห์การเปรียบเทียบระดับการบริหารงานอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อมที่มีประสิทธิผลของผู้บริหาร
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาบุรีรัมย์ จำแนกตามตำแหน่ง (ต่อ)

รายการ	ผู้บริหาร สถานศึกษา		ครู		t	P-value
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.		
5. ด้านการประเมินผลการใช้งานอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อม	4.94	0.12	4.42	0.50	14.581**	0.000
เฉลี่ย	4.95	0.07	4.42	0.41	20.389**	0.000

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

จากตารางที่ 4.8 พบว่า ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารงานอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อมที่มีประสิทธิผลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาบุรีรัมย์ จำแนกตามตำแหน่ง โดยภาพรวมพบว่า มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ทุกด้านมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

ตารางที่ 4 ผลการวิเคราะห์การเปรียบเทียบระดับการบริหารงานอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อมที่มีประสิทธิผลของผู้บริหาร
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาบุรีรัมย์ จำแนกตามวุฒิการศึกษา

รายการ	ปริญญาตรี		สูงกว่าปริญญาตรี		t	P-value
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.		
1. ด้านการจัดสร้างอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อม	4.50	0.48	4.28	0.35	4.979**	0.000
2. ด้านการใช้อาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อม	4.51	0.48	4.37	0.44	2.630**	0.009
3. ด้านการบำรุงรักษาอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อม	4.58	0.43	4.33	0.42	5.254**	0.000
4. ด้านการควบคุมดูแลอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อม	4.52	0.52	4.31	0.43	4.079**	0.000
5. ด้านการประเมินผลการใช้งานอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อม	4.51	0.50	4.36	0.49	2.594**	0.010
เฉลี่ย	4.53	0.43	4.33	0.37	4.501**	0.000

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

จากตารางที่ 4.9 ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารงานอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อมที่มีประสิทธิผลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาบุรีรัมย์ จำแนกตามวุฒิการศึกษา โดยภาพรวมพบว่า มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ทุกด้านมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

ตารางที่ 5 ผลการวิเคราะห์การเปรียบเทียบระดับการบริหารงานอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อมที่มีประสิทธิผลของผู้บริหาร
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาบุรีรัมย์ จำแนกตาม ประสบการณ์ในการทำงาน

รายการ	แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F	P-value
1. ด้านการจัดสร้างอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อม	ระหว่างกลุ่ม	2.588	2	1.294	6.485**	0.002
	ภายในกลุ่ม	67.852	340	0.200		
	รวม	70.441	342			
2. ด้านการใช้อาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อม	ระหว่างกลุ่ม	1.317	2	0.659	3.022*	0.050
	ภายในกลุ่ม	74.109	340	0.218		
	รวม	75.426	342			
3. ด้านการบำรุงรักษาอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อม	ระหว่างกลุ่ม	3.198	2	1.599	8.583**	0.000
	ภายในกลุ่ม	63.337	340	0.186		
	รวม	66.535	342			
4. ด้านการควบคุมดูแลอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อม	ระหว่างกลุ่ม	2.554	2	1.277	5.172**	0.006
	ภายในกลุ่ม	83.962	340	0.247		
	รวม	86.517	342			
5. ด้านการประเมินผลการใช้งานอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อม	ระหว่างกลุ่ม	1.213	2	0.606	2.426	0.090
	ภายในกลุ่ม	84.964	340	0.250		
	รวม	86.177	342			
เฉลี่ย	ระหว่างกลุ่ม	2.083	2	1.042	6.089**	0.003
	ภายในกลุ่ม	58.163	340	0.171		
	รวม	60.247	342			

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

จากตารางที่ 5 พบว่า ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารงานอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อมที่มีประสิทธิผลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาบุรีรัมย์ จำแนกตามประสบการณ์ในการทำงาน โดยภาพรวมพบว่า มีความคิดเห็นแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ด้านการจัดสร้างอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อม ด้านการบำรุงรักษาอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อม ด้านการควบคุมดูแลอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ด้านการใช้อาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อม ด้านการประเมินผลการใช้งานอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อม มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ส่วนด้านการประเมินผลการใช้งานอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อม ไม่มีความแตกต่างกัน เมื่อพบความแตกต่าง ผู้วิจัยจึงทำการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยรายคู่โดยใช้วิธีของเชฟเฟ (Scheffe's Method) ซึ่งมีผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยรายคู่ดังต่อไปนี้

ตารางที่ 6 ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยรายคู่ของความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารงานอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อมที่มีประสิทธิผลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาบุรีรัมย์ จำแนกตามประสบการณ์ในการทำงาน ด้านการจัดสร้างอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อม

อายุ	$\bar{x}$	น้อยกว่า 5 ปี	5-10 ปี	มากกว่า 10 ปี
		4.49	4.51	4.32
น้อยกว่า 5 ปี	4.49	-	-0.018 (0.959)	0.167* (0.023)
5-10 ปี	4.51	-	-	-0.185** (0.005)
มากกว่า 10 ปี	4.32	-	-	-

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

จากตารางที่ 6 ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยรายคู่ของความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารงานอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อมที่มีประสิทธิผลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาบุรีรัมย์ จำแนกตามประสบการณ์การทำงาน ด้านการจัดสร้างอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อม พบว่ากลุ่มที่มีประสบการณ์ทำงาน น้อยกว่า 5 ปี กับกลุ่มที่มีประสบการณ์มากกว่า 10 ปี มีความคิดเห็นแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และกลุ่มที่มีประสบการณ์ทำงาน 5-10 ปีกับกลุ่มที่มีประสบการณ์ทำงาน มากกว่า 10 ปี มีความคิดเห็นแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ส่วนกลุ่มที่มีประสบการณ์ทำงานน้อยกว่า 5 ปี กับกลุ่มที่มีประสบการณ์ทำงาน 5-10 ปี ไม่มีความแตกต่างกัน

ตารางที่ 7 ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยรายคู่ของความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารงานอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อมที่มีประสิทธิผลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาบุรีรัมย์ จำแนกตามประสบการณ์ในการทำงาน ด้านการใช้อาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อม

อายุ	$\bar{x}$	น้อยกว่า 5 ปี	5-10 ปี	มากกว่า 10 ปี
		4.52	4.50	4.39
น้อยกว่า 5 ปี	4.52	-	0.015 (0.973)	0.134 (0.104)
5-10 ปี	4.50	-	-	0.119 (0.135)
มากกว่า 10 ปี	4.39	-	-	-

จากตารางที่ 7 ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยรายคู่ของความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารงานอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อมที่มีประสิทธิผลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาบุรีรัมย์ จำแนกตามประสบการณ์การทำงาน ด้านการใช้อาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อม พบว่า ประการณทำงานที่แตกต่างกัน มีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน ในด้านการใช้อาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อม

ตารางที่ 8 ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยรายคู่ของความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารงานอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อมที่มีประสิทธิผลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาบุรีรัมย์ จำแนกตามประสบการณ์ในการทำงาน ด้านการบำรุงรักษาอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อม

อายุ	$\bar{X}$	น้อยกว่า 5 ปี	5-10 ปี	มากกว่า 10 ปี
		4.56	4.59	4.38
น้อยกว่า 5 ปี	4.56	-	-0.030 (0.882)	0.179** (0.009)
5-10 ปี	4.59	-	-	0.209** (0.000)
มากกว่า 10 ปี	4.38	-	-	-

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

จากตารางที่ 8 ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยรายคู่ของความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารงานอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อมที่มีประสิทธิผลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาบุรีรัมย์ จำแนกตามประสบการณ์การทำงาน ด้านการบำรุงรักษาอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อม พบว่ากลุ่มที่มีประสบการณ์ทำงาน น้อยกว่า 5 ปี กับกลุ่มที่มีประสบการณ์มากกว่า 10 ปี มีความคิดเห็นแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 และกลุ่มที่มีประสบการณ์ทำงาน 5-10 ปีกับกลุ่มที่มีประสบการณ์ทำงาน มากกว่า 10 ปี มีความคิดเห็นแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ส่วนกลุ่มที่มีประสบการณ์ทำงานน้อยกว่า 5 ปี กับกลุ่มที่มีประสบการณ์ทำงาน 5-10 ปี ไม่มีความแตกต่างกัน

ตารางที่ 9 ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยรายคู่ของความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารงานอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อมที่มีประสิทธิผลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาบุรีรัมย์ จำแนกตามประสบการณ์ในการทำงาน ด้านการควบคุมดูแลอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อม

อายุ	$\bar{X}$	น้อยกว่า 5 ปี	5-10 ปี	มากกว่า 10 ปี
		4.52	4.52	4.34
น้อยกว่า 5 ปี	4.52	-	-0.007 (0.995)	0.172* (0.038)
5-10 ปี	4.52	-	-	0.179* (0.019)
มากกว่า 10 ปี	4.34	-	-	-

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 9 ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยรายคู่ของความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารงานอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อมที่มีประสิทธิผลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาบุรีรัมย์ จำแนกตามประสบการณ์การทำงาน ด้านการควบคุมดูแลอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อม พบว่ากลุ่มที่มีประสบการณ์ทำงาน น้อยกว่า 5 ปี กับกลุ่มที่มีประสบการณ์มากกว่า 10 ปี มีความคิดเห็นแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และกลุ่มที่มีประสบการณ์ทำงาน 5-10 ปีกับกลุ่มที่มีประสบการณ์ทำงาน มากกว่า 10 ปี มีความคิดเห็นแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ส่วนกลุ่มที่มีประสบการณ์ทำงานน้อยกว่า 5 ปี กับกลุ่มที่มีประสบการณ์ทำงาน 5-10 ปี ไม่มีความแตกต่างกัน

ตารางที่ 10 ผลการวิเคราะห์การเปรียบเทียบระดับการบริหารงานอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อมที่มีประสิทธิผลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาบุรีรัมย์ จำแนกตามขนาดโรงเรียน

รายการ	แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F	P-value
1. ด้านการจัดสร้างอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อม	ระหว่างกลุ่ม	0.283	3	0.094	0.456	0.713
	ภายในกลุ่ม	70.158	339	0.207		
	รวม	70.441	342			
2. ด้านการใช้อาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อม	ระหว่างกลุ่ม	0.085	3	0.028	0.128	0.943
	ภายในกลุ่ม	75.341	339	0.222		
	รวม	75.426	342			
3. ด้านการบำรุงรักษาอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อม	ระหว่างกลุ่ม	0.933	3	0.311	1.606	0.188
	ภายในกลุ่ม	65.602	339	0.194		
	รวม	66.535	342			
4. ด้านการควบคุมดูแลอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อม	ระหว่างกลุ่ม	0.942	3	0.314	1.243	0.294
	ภายในกลุ่ม	85.575	339	0.252		
	รวม	86.517	342			
5. ด้านการประเมินผลการใช้งานอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อม	ระหว่างกลุ่ม	0.965	3	0.322	1.279	0.281
	ภายในกลุ่ม	85.212	339	0.251		
	รวม	86.177	342			
เฉลี่ย	ระหว่างกลุ่ม	0.488	3	0.163	0.923	0.430
	ภายในกลุ่ม	59.758	339	0.176		
	รวม	60.247	342			

จากตารางที่ 10 พบว่า ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารงานอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อมที่มีประสิทธิผลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาบุรีรัมย์ จำแนกตามขนาดของโรงเรียน โดยภาพรวมพบว่า มีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ไม่แตกต่างกันทุกด้านและทุกคู่

ผลการวิเคราะห์การสัมภาษณ์เกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาการบริหารงานอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อมที่มีประสิทธิผลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาบุรีรัมย์

ด้านการจัดสร้างอาคารสถานที่

ต้องมีการจัดทำงบประมาณให้ชัดเจนในการสร้างอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อมให้สอดคล้องกับความจำเป็น และมีการแต่งตั้งบุคลากรที่ต้องรับผิดชอบให้ชัดเจนเพื่อป้องกันความผิดพลาด ถ้าหากบุคลากรไม่เพียงพอควรประสานงานกับกรมการศึกษานอกโรงเรียนขอความร่วมมือกับชุมชนเพื่อที่การดำเนินงานจะได้สะดวกมากยิ่งขึ้น

ด้านการใช้อาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อม

อาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อมต้องมีความปลอดภัยในการใช้ อาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อมต้องไม่มีการชำรุดและจะต้องมีการซ่อมแซมอยู่เสมอ ในบางครั้งต้องมีการจัดอบรมเรื่องความปลอดภัยในการใช้อาคารสถานที่ให้ครูและนักเรียนเพื่อเวลาเกิดเหตุจะได้ปฏิบัติให้ถูกต้องจะได้ลดอันตรายจากอุบัติเหตุต่างๆ ที่สามารถเกิดขึ้นในโรงเรียนได้

ด้านการบำรุงอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อม

ในการบำรุงรักษาอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อมต้องมีงบประมาณในการบำรุงให้เพียงพอ ถ้าหากงบประมาณในการบำรุงรักษาไม่เพียงพอ อาจจะต้องระดมทุนกับชุมชนหรือทำขอความอนุเคราะห์กับภาคเอกชน โรงเรียนต้องมีความเอาใจใส่ดูแลความสะอาดอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อมรักษาสมบัติของส่วนร่วมเพื่อให้อาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อมมีอายุการใช้งานได้มากขึ้น ต้องมีการเช็คความปลอดภัยของอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อมอยู่เสมอ เพื่อความปลอดภัยของผู้เรียนและคนที่มาใช้บริการ

ด้านการควบคุมดูแลอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อม

ในสถานศึกษาต้องมีวิธีการและขั้นตอนในการใช้อาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อมให้ชัดเจน ต้องมีการตรวจสอบอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อมว่ายังใช้ได้หรือไม่ ต้องมีแสงสว่างให้เพียงพอในการเรียนการสอน ห้องน้ำต้องสามารถใช้ได้ และสะอาด อาจจะต้องขอความร่วมมือกับชุมชนให้มีส่วนร่วมในการควบคุมดูแลอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อมหากบุคลากรของโรงเรียนไม่เพียงพอ

ด้านการประเมินผลการใช้งานอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อม

สถานศึกษาต้องมีการสรุปรายงานผลการปฏิบัติงานให้เป็นปัจจุบันเกี่ยวกับการใช้และการปรับปรุงอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อม เพื่อที่จะได้รู้ว่าอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อมนั้นมีความพร้อมในการใช้งานหรือไม่ ถ้าหากมีการชำรุดจะได้ดำเนินการซ่อมแซมได้ทันที และต้องมีการแต่งตั้งคณะกรรมการในการประเมินอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อม เพื่อให้อาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อมพร้อมใช้ในการจัดการเรียนการสอน และเป็นการการเรียนรู้ที่คุ้มค่ามากที่สุด

อภิปรายผล

จากการศึกษาการบริหารงานอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อมที่มีประสิทธิผลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาบุรีรัมย์ สามารถอภิปรายผลได้ ดังนี้

1) ผลการวิเคราะห์ข้อมูลการศึกษาสภาพการบริหารงานอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อมที่มีประสิทธิผลของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาบุรีรัมย์สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถามพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนมากมีตำแหน่งเป็นครูคิดเป็นร้อยละ 91.84 และเป็นผู้บริหารสถานศึกษาคิดเป็นร้อยละ 8.16 ผู้ตอบแบบสอบถามมีวุฒิการศึกษาปริญญาตรีคิดเป็นร้อยละ 66.18 และสูงกว่าปริญญาตรีร้อยละ 33.82 ผู้ตอบแบบสอบถามมีประสบการณ์ในการทำงานมากกว่า 10 ปีขึ้นไปคิดเป็นร้อยละ 40.23 รองลงมาตั้งแต่ 5-10 ปีคิดเป็นร้อยละ 32.95 และน้อยกว่า 5 ปีคิดเป็นร้อยละ 26.82 ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนมากทำงานในสถานศึกษาขนาดกลางคิดเป็นร้อยละ 42.86 รองลงมาเป็นขนาดใหญ่คิดเป็นร้อยละ 30.90 รองลงมาเป็นขนาดใหญ่อีกพิเศษคิดเป็นร้อยละ 21.87 และขนาดเล็กคิดเป็นร้อยละ 4.37 สอดคล้องกับงานวิจัยของ ธนากร เม่นแต้ม [13] ทำการวิจัยเรื่อง สภาพการบริหารงานอาคารสถานที่และสภาพแวดล้อมของโรงเรียนในเขตพื้นที่การศึกษาเชียงใหม่ เขต 2 พบว่าผู้บริหารและครูผู้สอน เห็นบุคลากรทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องมีส่วนร่วมในการศึกษาปัญหา จัดทำแผนยุทธศาสตร์ แผนงาน และแผนผังอาคารสถานที่และสภาพแวดล้อม ใช้อาคารสถานที่อย่างคุ้มค่า มีระเบียบการใช้และให้บริการแก่ชุมชน ตรวจสอบสภาพ บำรุงรักษาและพัฒนาอาคารสถานที่เพื่อความปลอดภัยของผู้เรียนอยู่เสมอ มีบุคลากรรับผิดชอบงานอาคารสถานที่ และจัดทำสรุปผลงานทางด้านอาคารสถานที่และสภาพแวดล้อม และให้บริการแก่ชุมชน มีระเบียบการใช้และจัดระบบการควบคุมดูแลอาคารสถานที่และสภาพแวดล้อมโดยคำนึงถึงความปลอดภัยของนักเรียนและเอื้อต่อการเรียนรู้ มีบุคลากรรับผิดชอบ มีการกำกับติดตาม มีการประเมินงานอาคารสถานที่และสภาพแวดล้อมอย่างต่อเนื่องและเป็นระบบเพื่อการวางแผนปรับปรุงและจัดทำรายงานสรุป และสอดคล้องกับวิจัยของ สมัคร ถิ่นจันดา [14] ได้ทำการวิจัยเรื่อง การพัฒนาระบบงานอาคารสถานที่ โรงเรียนสิดาวิทยา อำเภอสิดา จังหวัดนครราชสีมา พบว่า ก่อนการพัฒนาโรงเรียน ขาดการวางแผนในการใช้อาคาร

สถานที่ อาคารเรียนและอาคารประกอบ ขาดการบำรุงรักษาและการปรับปรุงซ่อมแซมอาคารสถานที่ให้มั่นคงแข็งแรงและปลอดภัย อาคารบางหลังอยู่ในสภาพที่ชำรุดทรุดโทรม ขาดงบประมาณในการดำเนินการห้องเรียน

2) ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพการศึกษาการบริหารงานอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อมที่มีประสิทธิผลของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาบุรีรัมย์โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า การศึกษาการบริหารงานอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อมที่มีประสิทธิผลของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาบุรีรัมย์อยู่ในระดับมาก เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย ดังนี้ ด้านการบำรุงรักษาอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อม ด้านกันใช้อาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อม ด้านการประเมินผลการใช้อาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อม ด้านการควบคุมดูแลอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อมและด้านการจัดสร้างอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อมตามลำดับ สอดคล้องกับงานวิจัยของ Buffo [15] ได้ศึกษา การรับรู้ของนักเรียน ครู และผู้ปกครอง เกี่ยวกับความปลอดภัยภายในโรงเรียนประถมศึกษาในเขตชานเมือง พบว่า นักเรียนรับรู้เกี่ยวกับสภาพแวดล้อมในโรงเรียนน้อยกว่าครูและผู้ปกครอง ในขณะที่นักเรียนเกรด 5 และเกรด 6 รับรู้เกี่ยวกับความปลอดภัยของพวกเขาน้อยกว่านักเรียนเกรด 4 โดยนักเรียนมักจะรู้ว่าสภาพแวดล้อมภายในโรงเรียนมีความปลอดภัยน้อยและจากการศึกษายังพบว่าผู้มีส่วนร่วมจากโรงเรียนขนาดใหญ่มีทัศนคติที่ดีต่อความปลอดภัยในโรงเรียนมากกว่าผู้มีส่วนร่วมจากโรงเรียนขนาดเล็ก ผู้มีส่วนร่วมจากโรงเรียนที่มีชั้นเรียนพิเศษมีการรับรู้ในด้านความปลอดภัยในโรงเรียนมากกว่าผู้มีส่วนร่วมจากโรงเรียนที่ไม่มีชั้นเรียนพิเศษรูปแบบของการค้นพบทั้งหมด และสอดคล้องกับงานวิจัยของ ณัฐกานต์ เชียงตุง [16] ได้ทำการวิจัยเรื่องการบริหารจัดการกิจกรรมรักษาสีสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนบ้านท่าบ่อ : กรณีศึกษาโรงเรียนบ้านท่าบ่อ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครพนม เขต 2 พบว่า มีการดำเนินงานครอบคลุมงานสิ่งแวดล้อมในโรงเรียน การดำเนินการเป็นระบบ ต่อเนื่อง มีสรุปผลการดำเนินงาน 2 กระบวนการบริหารจัดการ การจัดการกิจกรรมรักษาสีสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนท่าบ่อ(บ่อศรีรัตนอำนวย) สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครพนมเขต 2 และสอดคล้องกับงานวิจัยของ ธนากร เม่นแต้ม [13] ทำการวิจัยเรื่องสภาพการบริหารงานอาคารสถานที่และสภาพแวดล้อมของโรงเรียนในเขตพื้นที่การศึกษาเชียงใหม่ เขต 2 พบว่าผู้บริหารและครูผู้สอน เห็นบุคลากรทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องมีส่วนร่วมในการศึกษาปัญหา จัดทำแผนยุทธศาสตร์ แผนงาน และแผนผังอาคารสถานที่และสภาพแวดล้อม ใช้อาคารสถานที่อย่างคุ้มค่า มีระเบียบการใช้และให้บริการแก่ชุมชน ตรวจสอบสภาพ บำรุงรักษาและพัฒนาอาคารสถานที่เพื่อความปลอดภัยของผู้เรียนอยู่เสมอ มีบุคลากรรับผิดชอบงานอาคารสถานที่ และจัดทำสรุปผลงานทางด้านอาคารสถานที่และสภาพแวดล้อม และให้บริการแก่ชุมชน มีระเบียบการใช้และจัดระบบการควบคุมดูแลอาคารสถานที่และสภาพแวดล้อมโดยคำนึงถึงความปลอดภัยของนักเรียนและเอื้อต่อการเรียนรู้ มีบุคลากรรับผิดชอบ มีการกำกับติดตาม มีการประเมินงานอาคารสถานที่และสภาพแวดล้อมอย่างต่อเนื่องและเป็นระบบเพื่อการวางแผนปรับปรุงและจัดทำรายงานสรุป

3) ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบแนวทางการบริหารงานอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อมที่มีประสิทธิผลของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาบุรีรัมย์ จำแนกตามตำแหน่ง วุฒิการศึกษา ประสบการณ์ในการทำงาน ขนาดของสถานศึกษา การศึกษาแนวทางการคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารงานอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อมที่มีประสิทธิผลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาบุรีรัมย์ จำแนกตามประสบการณ์ในการทำงาน โดยภาพรวมพบว่า มีความคิดเห็นแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ด้านการจัดสร้างอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อม ด้านการบำรุงรักษาอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อม ด้านการควบคุมดูแลอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ด้านการใช้อาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อม ด้านการประเมินผลการใช้งานอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อม มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ส่วนด้านการประเมินผลการใช้งานอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อม ไม่มีความแตกต่างกัน เมื่อพบความแตกต่าง ผู้วิจัยจึงทำการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยรายคู่โดยใช้วิธีของเชฟเฟ ซึ่งผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยรายคู่ดังต่อไปนี้ ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยรายคู่ของความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารงานอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อมที่มีประสิทธิผลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาบุรีรัมย์ จำแนกตาม ประสบการณ์การทำงาน ด้านการจัดสร้างอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อม พบว่ากลุ่มที่มีประสบการณ์ทำงาน น้อยกว่า 5 ปี กับกลุ่มที่มีประสบการณ์มากกว่า 10 ปี มีความคิดเห็นแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่

ระดับ 0.05 และกลุ่มที่มีประสบการณ์ทำงาน 5-10 ปีกับกลุ่มที่มีประสบการณ์ทำงาน มากกว่า 10 ปี มีความคิดเห็นแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ส่วนกลุ่มที่มีประสบการณ์ทำงานน้อยกว่า 5 ปี กับกลุ่มที่มีประสบการณ์ทำงาน 5-10 ปี ไม่มีความแตกต่างกัน ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยรายคู่ของความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารงานอาคารสถานที่และ สิ่งแวดล้อมที่มีประสิทธิผลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาบุรีรัมย์ จำแนกตาม ประสบการณ์การทำงาน ด้านการใช้อาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อม พบว่า ประการณทำงานที่แตกต่างกัน มีความคิดเห็นไม่ แตกต่างกัน ในด้านการใช้อาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อม ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยรายคู่ของความคิดเห็นเกี่ยวกับการ บริหารงานอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อมที่มีประสิทธิผลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา บุรีรัมย์ จำแนกตาม ประสบการณ์การทำงาน ด้านการบำรุงรักษาอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อม พบว่ากลุ่มที่มีประสบการณ์ ทำงาน น้อยกว่า 5 ปี กับกลุ่มที่มีประสบการณ์มากกว่า 10 ปี มีความคิดเห็นแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 และกลุ่มที่มีประสบการณ์ทำงาน 5-10 ปีกับกลุ่มที่มีประสบการณ์ทำงาน มากกว่า 10 ปี มีความคิดเห็นแตกต่างกัน อย่างมี นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ส่วนกลุ่มที่มีประสบการณ์ทำงานน้อยกว่า 5 ปี กับกลุ่มที่มีประสบการณ์ทำงาน 5-10 ปี ไม่ม ีความแตกต่างกัน ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยรายคู่ของความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารงานอาคารสถานที่และ สิ่งแวดล้อมที่มีประสิทธิผลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาบุรีรัมย์ จำแนกตาม ประสบการณ์การทำงาน ด้านการควบคุมดูแลอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อม พบว่ากลุ่มที่มีประสบการณ์ทำงาน น้อยกว่า 5 ปี กับ กลุ่มที่มีประสบการณ์มากกว่า 10 ปี มีความคิดเห็นแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และกลุ่มที่มีประสบการณ์ ทำงาน 5-10 ปีกับกลุ่มที่มีประสบการณ์ทำงาน มากกว่า 10 ปี มีความคิดเห็นแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ส่วนกลุ่มที่มีประสบการณ์ทำงานน้อยกว่า 5 ปี กับกลุ่มที่มีประสบการณ์ทำงาน 5-10 ปี ไม่มีความแตกต่างกัน สอดคล้องกับ งานวิจัยของ ธนากร เม่นแต้ม [13] ทำการวิจัยเรื่อง สภาพการบริหารงานอาคารสถานที่และสภาพแวดล้อมของโรงเรียนในเขต พื้นที่การศึกษาเชียงใหม่ เขต 2 พบว่า พบว่าผู้บริหารและครูผู้สอน เห็นบุคลากรทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องมีส่วนร่วมในการศึกษาปัญหา จัดทำแผนยุทธศาสตร์ แผนงาน และแผนผังอาคารสถานที่และสภาพแวดล้อม ใช้อาคารสถานที่อย่างคุ้มค่า มีระเบียบการใช้และ ให้บริการแก่ชุมชน ตรวจสอบสภาพ บำรุงรักษาและพัฒนาอาคารสถานที่เพื่อความปลอดภัยของผู้เรียนอยู่เสมอ มีบุคลากร รับผิดชอบงานอาคารสถานที่ และจัดทำสรุปผลงานทางด้านอาคารสถานที่และสภาพแวดล้อม และให้บริการแก่ชุมชน มีระเบียบ การใช้และจัดระบบการควบคุมดูแลอาคารสถานที่และสภาพแวดล้อมโดยคำนึงถึงความปลอดภัยของนักเรียนและเอื้อต่อการ เรียนรู้ มีบุคลากรรับผิดชอบ มีการกำกับติดตาม มีการประเมินงานอาคารสถานที่และสภาพแวดล้อมอย่างต่อเนื่องและเป็นระบบ เพื่อการวางแผนปรับปรุงและจัดทำรายงานสรุป และสอดคล้องกับงานวิจัยของ สมัคร ถิ่นจันดา [14] ได้ทำการวิจัยเรื่อง การ พัฒนาระบบงานอาคารสถานที่ โรงเรียนสีดาวิทยา อำเภอสีดา จังหวัดนครราชสีมา พบว่า ก่อนการพัฒนาโรงเรียน ขาดการ วางแผนในการใช้อาคารสถานที่ อาคารเรียนและอาคารประกอบ ขาดการบำรุงรักษาและการปรับปรุงซ่อมแซมอาคารสถานที่ให้ มั่นคงแข็งแรงและปลอดภัย อาคารบางหลังอยู่ในสภาพที่ชำรุดทรุดโทรม ขาดงบประมาณในการดำเนินการห้องเรียน ห้องปฏิบัติการไม่เพียงพอต่อความต้องการของนักเรียน

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะสำหรับการนำผลวิจัยไปใช้ประโยชน์

1.1 ผู้บริหารสถานศึกษาควรมีการพัฒนาและส่งเสริมให้มีการจัดทำปายนิเทศแจ้งวิธีการใช้อาคารสถานที่และ สิ่งแวดล้อม อาคารประกอบ และสิ่งปลูกสร้างอื่นๆ ให้ถูกต้องและทั่วถึง เพื่อเป็นแนวทางให้นักเรียนและบุคลากรในสถานศึกษา ได้ใช้อาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อมได้อย่างเหมาะสม

1.2 ผู้บริหารสถานศึกษาควรมีการส่งเสริมการประเมินผลการใช้อาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อมของโรงเรียน โดยผู้บริหารสถานศึกษาต้องแต่งตั้งคณะกรรมการในการสำรวจทรัพย์สิน และประเมินอายุการใช้งานอาคารเรียน อาคารประกอบ สิ่งแวดล้อม และสิ่งปลูกสร้างอื่นๆ อย่างต่อเนื่องทุกปี เพื่อนำผลการประเมินมาปรับปรุงแก้ไขและพัฒนาสถานศึกษาต่อไป

1.3 ผู้บริหารสถานศึกษาควรมีการส่งเสริมบำรุงรักษาอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อม โดยให้มีการตกแต่งให้สวยงามเสมอ เพื่อเสริมสร้างการจัดการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

1.4 ผู้บริหารสถานศึกษาควรส่งเสริมให้บุคลากร นักเรียนและชุมชนมีส่วนร่วมในการดูแลอาคารสถานที่และ สิ่งแวดล้อม อาคารประกอบ และสิ่งปลูกสร้างอื่นๆ ภายในสถานศึกษา เพื่อให้บุคลากร นักเรียน ชุมชน เกิดความรักความหวงแหนและเกิดความมีส่วนร่วมในการเป็นเจ้าของ

1.5 ผู้บริหารสถานศึกษาควรจัดหางบประมาณเพื่อดำเนินการจัดสร้างอาคารเรียน อาคารประกอบ สิ่งแวดล้อม และสิ่ง ปลูกสร้างอื่นๆ โดยให้ชุมชน สมาคมศิษย์เก่าหรือองค์กรภายนอกได้มีส่วนร่วมในการสนับสนุนงบประมาณ

ข้อเสนอแนะสำหรับวิจัยครั้งต่อไป

1 ควรมีการศึกษาวิจัยเรื่องการประเมินการใช้อาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อมของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาบุรีรัมย์

2 ควรมีการศึกษาวิจัยเรื่องความร่วมมือการใช้อาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อมระหว่างสถานศึกษา และชุมชน

บรรณานุกรม

- [1] เคียงขวัญ สกุลฮูสา, (2553). การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมเพื่อส่งเสริมประสิทธิภาพการบริหารจัดการงานอาคาร สถานที่และสิ่งแวดล้อม ของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กวัดคำสายทอง สังกัดกองการศึกษา เทศบาลเมืองมุกดาหาร, วิทยานิพนธ์ ค.ม.สกลนคร : มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- [2] สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, (2542), พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542, โรงพิมพ์คุรุสภา ลาดพร้าว, กรุงเทพฯ.
- [3] อีรพงศ์ แสนยศ, (2555), การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาสภาพแวดล้อมและอาคารสถานที่ของโรงเรียนคำ ป่าหลายสรรพวิทย์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 22, วิทยานิพนธ์ ค.ม. สกลนคร : มหาวิทยาลัยราช ภัฏสกลนคร.
- [4] สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ. (2559), คู่มือบริหารจัดการเวลาเรียนลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้ ปีการศึกษา 2559, สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, กรุงเทพฯ.
- [5] ศิริ เจริญวัย, (2541), การบริหารงานอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อม, คณะครุศาสตร์ สถาบันราชภัฏนครราชสีมา, นครราชสีมา.
- [6] สำนักงานคณะกรรมการประถมศึกษาแห่งชาติ, (2545), คู่มือผู้รับผิดชอบภายใน พิมพ์ครั้งที่ 2, สำนักงานคณะกรรมการการ ประถมศึกษาแห่งชาติ, กรุงเทพฯ.
- [7] กิตติมา ปรีดีติลล, (2532), การบริหารและการนิเทศการศึกษาเบื้องต้น, อักษราพิพัฒน์, กรุงเทพฯ.
- [8] บุญช่วย จินดาประพันธ์, (2536), การบริหารอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อมของโรงเรียน ทหารพลาธิการ กรมพลาธิการ ทหารบก, ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา, กรุงเทพฯ.
- [9] อีระ ภัคดี, (2531), การบริหารโรงเรียนยุคปฏิรูปการศึกษา, กรุงเทพฯ.
- [10] พิชัย เสี่ยมจิตต์, (2542), การบริหารงานเฉพาะด้านในสถาบันการศึกษา, สถาบันราชภัฏอุบลราชธานี, อุบลราชธานี.
- [11] ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์, (2542), การจัดการและการบริหารอาชีวศึกษา, ศูนย์สื่อเสริม กรุงเทพมหานคร, กรุงเทพฯ.

- [12] สุปรีชา หิรัญโร, (2531), สภาพแวดล้อมภายในห้องเรียนกรุงเทพมหานคร, วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยบูรพา, ชลบุรี.
- [13] ธนากร เม่นแต้ม, (2550). สภาพการบริหารอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อม ของโรงเรียนขนาดเล็กในเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษา เขต 2, วิทยานิพนธ์ ป.ม. : มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- [14] สมัคร ถิ่นจันดา, (2551), การพัฒนาระบบงานอาคารสถานที่ โรงเรียนสีดาวิทยา อำเภอสีดา จังหวัดนครราชสีมา, วิทยานิพนธ์ กศ.ม.มหาสารคาม, มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- [15] Buffo, (2005), An Investigaion of thte Perdceptions of Students. Teachers, and Parent Concerning School Safety Within the Elementary Schools of a Large Subrban School District. Thesis, New York : Harper and Brothers.
- [16] ญัฐการ์ต์ เชียงตุง, (2552), การบริหารการจัดการกิจกรรมรักษาสิ่งแวดล้อมในโรงเรียน : กรณีศึกษาโรงเรียนท่าบ่อ (บ่อศรีรัตนอำนวย) สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครพนม เขต 2, วิทยานิพนธ์ ค.ม. สกลนคร มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร,

ปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมสารสนเทศบนโทรศัพท์มือถือของนักศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ

Factors Influencing Information Behavior on Mobile Phones of Students at Sisaket Rajabhat University

ลำพึง บัวจันอัฐ¹

Lampeung Boujanaut¹

¹บรรณารักษ์ชำนาญการ สำนักวิทยบริการและเทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ

¹Expert Librarian, Academic Recourse Information Technology, Sisaket Rajabhat University

Corresponding email: lampeung.b@365.sskru.ac.th

Received: 7 January 2025 ; Revised: 18 March 2025; Accepted: 30 April 2025

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ ศึกษาพฤติกรรมสารสนเทศบนโทรศัพท์มือถือ ของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ เปรียบเทียบพฤติกรรมสารสนเทศ ของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ จำแนกตาม เพศ อายุ ชั้นปีการศึกษา และคณะ และปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมสารสนเทศบนโทรศัพท์มือถือของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้คือ นักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษที่ลงทะเบียนเรียนในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2567 จำนวน 380 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบสอบถาม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และสถิติที่ใช้ในการทดสอบสมมติฐาน ได้แก่ การทดสอบค่าทีแบบเป็นอิสระต่อกัน การวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว การทดสอบความแตกต่างรายคู่ใช้วิธี LSD และการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ

ผลการวิจัยพบว่า พฤติกรรมสารสนเทศบนโทรศัพท์มือถือของนักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ผลการเปรียบเทียบพฤติกรรมสารสนเทศบนโทรศัพท์มือถือ พบว่า นักศึกษาที่มีเพศต่างกันและสังกัดสังกัดคณะ/วิทยาลัยต่างกันมีพฤติกรรมสารสนเทศบนโทรศัพท์มือถือ ทั้งโดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน ส่วนนักศึกษาที่มีอายุและชั้นปีการศึกษาต่างกันมีพฤติกรรมสารสนเทศบนโทรศัพท์มือถือแตกต่างกันทุกด้าน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และปัจจัยด้านการยอมรับเทคโนโลยีมือถือ และด้านรูปแบบการเรียนรู้ ส่งผลต่อพฤติกรรมสารสนเทศบนโทรศัพท์มือถือของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบพหุคูณ เท่ากับ 0.863 และมีค่าสัมประสิทธิ์การทำนายหรืออำนาจพยากรณ์ ร้อยละ 74.50 และสามารถนำมาเขียนสมการพยากรณ์ในรูปแบบคะแนนดิบ

$$\hat{Y} = 0.584 + 0.636 (X_1) + 0.125 (X_4) \text{ สมการพยากรณ์ในรูปแบบคะแนนมาตรฐาน } \hat{Z}_y = 0.657 (Z_1) + 0.134 (Z_4)$$

คำสำคัญ : พฤติกรรมสารสนเทศ; โทรศัพท์มือถือ; ปัจจัยที่ส่งผลต่อ; นักศึกษา

Abstract

The purpose of this research is to investigate the information behavior on mobile phones of students at Sisaket Rajabhat University. It is classified based on gender, age, academic year, and faculty, and identifies factors that influence their information behavior on mobile phones. The sample consists of 380 students enrolled in the first semester of the academic year 2024. Data was collected using a questionnaire. The statistical methods applied include frequency, percentage, mean, standard deviation, and hypothesis testing, which involved independent t-tests, one-way ANOVA, pairwise comparisons using LSD, and multiple regression analysis.

Results show that the overall level of information behavior on mobile phones among undergraduate students at Sisaket Rajabhat University is at a high. The comparison of information behavior based on gender and faculty/college affiliation showed no significant differences, both overall and in individual aspects. However, differences in age and academic year led to significant differences in all aspects of information behavior, with statistical significance at the 0.05 level. Additionally, factors related to mobile technology acceptance and learning styles significantly influenced the information behavior on mobile phones, with a multiple correlation coefficient of 0.863 and a predictive power of 74.50%. The prediction equation in raw scores is $\hat{Y} = 0.584 + 0.636 (X_1) + 0.125 (X_4)$ and the prediction equation in standard scores is $\hat{Z}_y = 0.657 (Z_1) + 0.134 (Z_4)$

Keywords: Information behavior; mobile phones; influencing factors; students

บทนำ

ปัจจุบันการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารมีความเจริญก้าวหน้า สามารถใช้งานได้อย่างกว้างขวางทั้งระบบคอมพิวเตอร์ อินเทอร์เน็ต และโทรศัพท์มือถือ ทำให้คนทุกเพศทุกวัยสามารถเข้าถึงการใช้งานได้อย่างสะดวกรวดเร็วไร้พรมแดน และเป็นที่นิยมในสังคมไทย จากการสำรวจการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศของประชาชนชาวไทย ในปี 2566 จากครัวเรือนประมาณ 23.5 ล้านครัวเรือน พบว่า มีการ

เชื่อมต่ออินเทอร์เน็ต 21.2 ล้านครัวเรือน (90.1%) ครัวเรือนที่มีคอมพิวเตอร์ 5.3 ล้านครัวเรือน (22.5%) และมีการใช้โทรศัพท์มือถือ 22.7 ล้านครัวเรือน (96.6%) โทรศัพท์มือถือ (Mobile phone) เป็นอุปกรณ์สื่อสารแบบพกพาที่มีความจำเป็นต่อการดำเนินชีวิตของมนุษย์ในปัจจุบันเป็นอย่างมาก ด้วยความสามารถของโทรศัพท์มือถือที่ใช้งานในการติดต่อสื่อสาร และสะดวกสบายในการพกพาเคลื่อนที่ไปได้ทุกที่ จึงทำให้โทรศัพท์มือถือเข้ามามีส่วนสำคัญต่อกิจกรรมประจำวันได้อย่างรวดเร็ว และส่งผลให้อัตราการใช้งานเพิ่มสูงขึ้น ซึ่งจากผลการสำรวจการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารในครัวเรือน พ.ศ. 2566 ของประชากรที่มีอายุ 6 ปีขึ้นไป ประมาณ 65.7 ล้านคน พบว่า มีผู้ใช้อินเทอร์เน็ต 57.7 ล้านคน (87.8%) มีผู้ใช้โทรศัพท์มือถือ 62.2 ล้านคน (94.7%) ผู้มีโทรศัพท์มือถือ 57.8 ล้านคน (87.9%) และใช้อินเทอร์เน็ตบนโทรศัพท์มือถือสูงสุด ร้อยละ 97.00 สำนักงานสถิติแห่งชาติ [1] จะเห็นได้ว่าผู้ใช้โทรศัพท์มือถือมีอัตราการใช้เพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องทุกปี กิจกรรมที่ทำผ่านโทรศัพท์มือถือ นอกเหนือจากการโทรออก และรับสายเข้าเป็นหลักแล้ว ส่วนใหญ่มีการใช้ฟังก์ชันบนโทรศัพท์มือถือเช่น ถ่ายรูป ดูหนัง ฟังเพลง (ร้อยละ 82.4) รองลงมาเป็นการใช้บริการ SMS (ร้อยละ 66.1) การใช้บริการข้อมูลอินเทอร์เน็ตในการใช้งานสังคมออนไลน์ (ร้อยละ 50.2) และการใช้บริการ Mobile banking (ร้อยละ 7.3) สำนักงานสถิติแห่งชาติ กระทรวงดิจิทัล เพื่อเศรษฐกิจและสังคม [2] ด้วยการใช้งานเหล่านี้ โทรศัพท์มือถือจึงเป็นเครื่องมือสำคัญที่สามารถตอบสนองความต้องการของมนุษย์ได้เป็นอย่างดี พร้อมทั้งลดข้อจำกัดในเรื่องของสถานที่ และเวลาในการใช้งาน และยังอำนวยความสะดวกให้แก่ชีวิตในหลาย ๆ ด้าน เช่น ด้านการศึกษา ด้านความบันเทิง และการติดต่อสื่อสาร Wang et al [3] ทำให้การรับรู้ข่าวสาร และการติดต่อสื่อสารเป็นไปอย่างรวดเร็วมากยิ่งขึ้น

จากสถานการณ์โรคระบาดที่ผ่านมา ทำให้พบว่ารูปแบบการเรียนการสอนมีการปรับเปลี่ยนเพื่อให้สอดคล้องกับโลกที่มีการเปลี่ยนแปลงไป และพฤติกรรมของผู้เรียนก็เช่นเดียวกันที่มีการเปลี่ยนไปตามสถานการณ์ในปัจจุบัน โดยรูปแบบของการเรียนการสอนออนไลน์ได้ถูกพัฒนาขึ้น จนในปัจจุบันมีการใช้โปรแกรมที่สมบูรณ์แบบเสมือนเรียนในชั้นเรียนจริง เช่น Microsoft teams, Zoom, Google meet, Google classroom เป็นต้น [4] ซึ่งสามารถรองรับการใช้งานได้ทั้งบนเครื่องคอมพิวเตอร์และโทรศัพท์มือถือ ให้สอดคล้องกับลักษณะพฤติกรรมของผู้เรียนที่มีการนำเทคโนโลยีมาใช้มากขึ้น ทำให้ผู้เรียนเกิดแรงจูงใจในการเรียนรู้ มีทัศนคติที่ดีต่อการเรียน รูปแบบการเรียนจะทำให้ผู้สอนเข้าใจผู้เรียน เข้าใจพฤติกรรมและปัญหาที่เกิดจากการเรียนรู้ของผู้เรียน ทำให้เห็นแนวทางการจัดการเรียนรู้และแก้ปัญหาได้อย่างเหมาะสมตามสถานการณ์ [5], [6], [7] รูปแบบการเรียนการสอนผ่านออนไลน์ส่งผลต่อนักศึกษา และผู้สอนจำเป็นต้องมีการปรับตัวให้เข้ากับสถานการณ์ที่เกิดขึ้น กล่าวคือ ต้องรู้จักการแสวงหาสารสนเทศ การใช้สารสนเทศ ตลอดจนรู้จักใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในรูปแบบต่าง ๆ เป็นเครื่องมือการเรียนรู้ และเป็นประโยชน์ในการดำรงชีวิต ด้วยบทบาทของสารสนเทศที่ได้รับการยอมรับว่าเป็นสิ่งสำคัญในกิจกรรมการเรียนรู้ และนักศึกษาจำเป็นต้องมีความเข้าใจที่ดีขึ้นในเรื่องความต้องการสารสนเทศ และพฤติกรรมสารสนเทศอันเป็นทักษะพื้นฐานของบัณฑิต [8] ซึ่งนอกจากเพื่อตอบสนองความต้องการสารสนเทศแล้ว การแสวงหาสารสนเทศยังเป็นส่วนสำคัญของการเรียนรู้ โดยที่ปฏิสัมพันธ์

ระหว่างการแสวงหาสารสนเทศ และการใช้สารสนเทศเป็นพื้นฐานของนักศึกษา และถือว่าเป็นกระบวนการเรียนรู้ของนักศึกษา มีลักษณะเช่นเดียวกับพฤติกรรมสารสนเทศในการทำความเข้าใจกิจกรรมทางสารสนเทศ และการเรียนรู้ที่เกี่ยวข้องในบริบทและสภาพแวดล้อมในการเรียนรู้ นอกจากนี้ พฤติกรรมสารสนเทศบนโทรศัพท์มือถือยังถือเป็นพฤติกรรมของนักศึกษาที่มีให้เห็นได้ทั่วกัน คือ นักศึกษามีความต้องการสารสนเทศ ซึ่งจะนำไปสู่การแสวงหาคำตอบตามที่ต้องการ โดยการเข้าถึงสารสนเทศ การค้นคืนสารสนเทศและการใช้ ล้วนเป็นการทำกิจกรรมสารสนเทศเหล่านั้นผ่านโทรศัพท์มือถือทั้งสิ้น และการใช้โทรศัพท์มือถือนั้นยังสามารถใช้ได้โดยไม่ต้องคำนึงถึงเวลา สถานที่ เนื่องจากมีความพร้อมในการใช้งานอยู่เสมอ

จากการสังเกตพบว่าส่วนใหญ่นักศึกษามีพฤติกรรมการใช้โทรศัพท์มือถือเป็นจำนวนมาก ซึ่งสังเกตได้จากการที่นักศึกษามีการลงทะเบียนเรียน การชำระค่าเทอม การยื่นแบบฟอร์มออนไลน์ การสืบค้นฐานข้อมูลออนไลน์ของห้องสมุด หรือแม้กระทั่งการซื้อของออนไลน์ และยังสามารถพบเห็นการใช้งานแอปพลิเคชันบนโทรศัพท์มือถือของนักศึกษาใช้ในการติดต่อสื่อสาร เช่น การตั้งกลุ่มแชต สำหรับสนทนา หรือนัดหมายในการทำงานกลุ่ม การสืบค้นข้อมูลเพื่อประกอบการเรียนรู้ หรือการทำงาน และการใช้เพื่อความบันเทิง ด้วยเหตุนี้โทรศัพท์มือถือจึงมีอิทธิพลต่อการดำเนินชีวิตของนักศึกษา เนื่องจากพฤติกรรมที่กล่าวมาข้างต้นนั้น ทำให้เห็นว่านักศึกษามีความจำเป็นในการใช้โทรศัพท์มือถือเพราะมีความสะดวกและรวดเร็วในการใช้งาน ดังนั้นการทราบถึงปัจจัยที่มีส่งผลต่อพฤติกรรมสารสนเทศบนโทรศัพท์มือถือของนักศึกษา จะช่วยให้ทราบถึงพฤติกรรมของผู้ใช้งานกลุ่มนี้ด้วย [9]

จากความสำคัญดังที่กล่าวมาแล้วข้างต้นจะเห็นได้ว่า นักศึกษามีพฤติกรรมสารสนเทศ ไม่ว่าจะเป็นความต้องการสารสนเทศ การแสวงหาสารสนเทศ และการใช้สารสนเทศ ที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการใช้โทรศัพท์มือถือในด้านของความต้องการสารสนเทศ การเข้าถึงสารสนเทศ และการค้นคืนสารสนเทศและการใช้ ซึ่งเป็นพฤติกรรมสารสนเทศที่มีความสำคัญต่อนักศึกษาในการเรียนรู้ และการใช้ชีวิตในสถานการณ์ปัจจุบันที่มีการระบาดของโรค ดังนั้นผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมสารสนเทศบนโทรศัพท์มือถือของนักศึกษา ซึ่งผลจากการศึกษาจะทำให้ทราบถึงการใช้ชีวิตของนักศึกษา รวมถึงเพื่อเข้าใจพฤติกรรมสารสนเทศของนักศึกษาที่มีส่งผลต่อการใช้โทรศัพท์มือถือ ทั้งนี้ผลวิจัยที่ได้ยังสามารถนำไปใช้เป็นแนวทางในการพัฒนารูปแบบการเรียนการสอน เพื่อให้เข้ากับสถานการณ์และพฤติกรรมการใช้ชีวิตที่มีการเปลี่ยนไปตามการใช้สื่อและเทคโนโลยี ต่าง ๆ ที่พัฒนาขึ้น และยังเป็นประโยชน์กับสำนักวิทยบริการฯ ในการจัดบริการสารสนเทศให้กับนักศึกษา เพื่อเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาทักษะการรู้สารสนเทศให้แก่นักศึกษา ทักษะการเรียนรู้ตลอดชีวิต อันนำไปสู่คุณลักษณะบัณฑิตที่พึงประสงค์ในศตวรรษ ที่ 21

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาพฤติกรรมสารสนเทศบนโทรศัพท์มือถือของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ

2. เพื่อเปรียบเทียบพฤติกรรมสารสนเทศบนโทรศัพท์มือถือของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษที่มี เพศ อายุ ชั้นปีการศึกษา และคณะ ต่างกัน

3. เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมสารสนเทศบนโทรศัพท์มือถือของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ

การทบทวนวรรณกรรม

ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องและกำหนดกรอบแนวคิดของการวิจัย โดยใช้รูปแบบแนวคิดเกี่ยวกับพฤติกรรมสารสนเทศบนโทรศัพท์มือถือของ Arif et al [10] ซึ่งประกอบด้วย

1. ความต้องการสารสนเทศ (Information Need) ได้แก่

1.1 การแสวงหาคำตอบ หมายถึง จุดเริ่มต้นและเป็นอีกทักษะในการแสวงหาข้อมูล เพื่อตอบสนองความต้องการสารสนเทศ

1.2 การลดความไม่แน่นอน หมายถึง การใช้โทรศัพท์มือถือช่วยลดความไม่แน่นอนในเรื่องของเวลาและสถานที่ มีความสะดวกและง่ายต่อการเข้าถึงสารสนเทศ

2. การเข้าถึงสารสนเทศ (Information Access) ได้แก่

2.1 การเข้าถึงทางกายภาพ หมายถึง การเข้าถึงหรือสิทธิในการใช้เอกสาร รวมถึง กระบวนการของการได้รับเอกสารที่จำเป็น

2.2 การเข้าถึงทางสังคม หมายถึง การใช้โทรศัพท์มือถือช่วยในการแบ่งปันข้อมูล จากทั่วโลกได้อย่างกว้างขวางและรวดเร็วขึ้น

2.3 การเข้าถึงทรัพยากรสารสนเทศ หมายถึง การจัดหมวดหมู่ที่ประกอบไปด้วย การจัดระเบียบ และแสดงผลเป็นสารสนเทศที่มีอยู่ในสาขาต่าง ๆ ที่สามารถเข้าถึงได้ ทั้งยังเป็น รูปแบบที่มีทักษะการค้นหาค้นหาที่ดี ซึ่งเป็นสิ่งสำคัญสำหรับการเข้าถึงสารสนเทศที่ต้องการ

3. การค้นคืนสารสนเทศและการใช้ (Information Retrieval & Use) ได้แก่

3.1 การปรับใช้เนื้อหา หมายถึง การนำเนื้อหาสารสนเทศที่ได้มาปรับใช้ให้ตรงกับงานหรือความต้องการใช้

3.2 การรับรู้บริบท หมายถึง การรับรู้บริบทเป็นเทคนิคของการค้นคืนสารสนเทศบนโทรศัพท์มือถือ มีความเกี่ยวข้องกับการจัดทำดัชนี และการค้นคืนสารสนเทศของสื่อต่าง ๆ

ปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมสารสนเทศบนโทรศัพท์มือถือ หมายถึง สิ่งต่าง ๆ ที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมสารสนเทศบนโทรศัพท์มือถือ ซึ่งจากการสังเคราะห์แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องของ Maslow [11], Hillgard [12], Schiffman & Kanuk [13], Shekarchizadeh et al [14], อัญชาสีนวนแก้ว และชลภัสร วังษ์ประเสริฐ [15], ประภาวดี สืบสนธิ์ [16], เกตุวดี สมบูรณ์ทวี และพิชชาภา ยางเดิม [17], สิทธิพันธ์ ยอดยิ่ง [18], Keefe [5], ทิศนา แหมมณี [6], อาภาภรณ์ ศิริอาคเนย์ [7] สามารถนำมาจำแนกปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมสารสนเทศออกเป็น 4 ปัจจัย ได้แก่

1. ปัจจัยการยอมรับเทคโนโลยีมือถือ หมายถึง การทำความเข้าใจเทคโนโลยีและการยอมรับประโยชน์จากนวัตกรรมทางเทคโนโลยีมาใช้ในชีวิตประจำวัน ซึ่งประกอบไปด้วย การรับรู้ ความเข้าใจได้ การรับรู้ประโยชน์จากการใช้งาน การรับรู้ความง่ายในการใช้งาน การรับรู้ทรัพยากรทางการเงิน การรับรู้ความเสี่ยงด้านความปลอดภัย และการรับรู้ความไว้วางใจ

2. ปัจจัยด้านจิตวิทยา หมายถึง การศึกษาเกี่ยวกับจิตใจ กระบวนการคิด และ พฤติกรรมของมนุษย์ที่ศึกษา ซึ่งเป็นพฤติกรรมทางความคิดและความรู้สึกที่ส่งผลให้เกิดพฤติกรรม เช่น การรับรู้ อารมณ์ บุคลิกภาพ พฤติกรรม รวมไปถึงการประยุกต์ใช้ความรู้เกี่ยวกับกิจกรรมในด้าน ต่าง ๆ ของมนุษย์ที่เกิดขึ้นในชีวิตประจำวัน

3. ปัจจัยด้านสภาพแวดล้อม หมายถึง ทุกสิ่งทุกอย่างที่อยู่ล้อมรอบตัว ได้แก่ สภาพแวดล้อม กายภาพ สังคมหรือวัฒนธรรม และสถานการณ์ต่าง ๆ

4. ปัจจัยด้านรูปแบบการเรียนรู้ หมายถึง นวัตกรรมด้านการเรียนการสอนที่จะทำให้ ผู้สอนเข้าใจ ผู้เรียน เข้าใจปัญหาที่เกิดจากการเรียนรู้ของผู้เรียน เข้าใจพฤติกรรมและปัญหาที่เกิดจากการเรียนรู้ของผู้เรียน ทำให้เห็นแนวทางการจัดการเรียนรู้ที่เหมาะสม

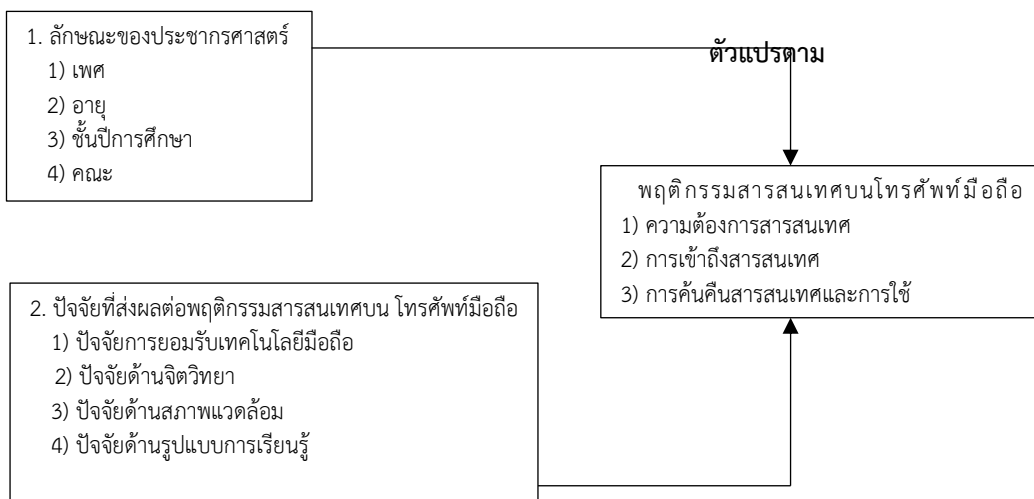
สมมติฐานการวิจัย

1. นักศึกษาที่มีเพศ อายุ ชั้นปีการศึกษา และคณะวิชาที่แตกต่างกัน มีพฤติกรรมการใช้สารสนเทศบนโทรศัพท์มือถือแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

2. ปัจจัยการยอมรับเทคโนโลยีมือถือ ปัจจัยด้านจิตวิทยา ปัจจัยด้านสภาพแวดล้อม และปัจจัยด้านรูปแบบการเรียนรู้ มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการใช้สารสนเทศบนโทรศัพท์มือถือของนักศึกษาอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

กรอบแนวคิดในการวิจัย

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ผู้วิจัยต้องการทำความเข้าใจกับพฤติกรรมสารสนเทศบนโทรศัพท์มือถือของนักศึกษา โดยใช้รูปแบบแนวคิดเกี่ยวกับพฤติกรรมสารสนเทศบนโทรศัพท์มือถือของ อาร์ฟ และคณะ [10] จำแนกตามลักษณะประชากรศาสตร์ ได้แก่ เพศ อายุ ชั้นปีการศึกษา และคณะ และศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมสารสนเทศบนโทรศัพท์มือถือของนักศึกษา ได้แก่ ปัจจัยการยอมรับเทคโนโลยีมือถือ ปัจจัยด้านจิตวิทยา ปัจจัยด้านสภาพแวดล้อม และปัจจัยด้านรูปแบบการเรียนรู้ ดังกรอบแนวคิดในการวิจัยภาพประกอบที่ 1

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ได้แก่ นักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ ทั้งหมด 5 คณะ 1 วิทยาลัย ที่ลงทะเบียนเรียนในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2567 จำนวน 7,000 คน

1.2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ นักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ ที่ลงทะเบียนเรียนในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2567 กำหนดกลุ่มตัวอย่างจากประชากรจำนวน 7,815 คน โดยใช้สูตรการคำนวณของ ทาโร่ ยามาเน่ (Yamane, 1976) ที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 และความคลาดเคลื่อนไม่เกินร้อยละ 5 ได้ขนาดของกลุ่มตัวอย่างจำนวน 380 คน เมื่อได้กลุ่มตัวอย่างแล้วจะนำกลุ่มตัวอย่างที่ได้มาทำการคัดเลือกโดยใช้วิธีการกำหนดกลุ่มตัวอย่างแบบชั้นภูมิ (Proportional Stratified Random Sampling) โดยแบ่งตามสัดส่วนของประชากรแต่ละคณะ จากนั้นในขั้นตอนการเก็บข้อมูลผู้วิจัยจะทำการสุ่มแบบบังเอิญอีกรอบ เพื่อให้ได้กลุ่มตัวอย่างที่จะใช้ในการเก็บข้อมูลตามที่ต้องการ

2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

แบบสอบถามเพื่อการวิจัยเรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมสารสนเทศบนโทรศัพท์มือถือของ นักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ มีค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of item Objective of Congruence : IOC) ตั้งแต่ 0.60 –1.00 ขึ้นไป ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับ เท่ากับ 0.998 ซึ่งแบบสอบถามงานวิจัย แบ่งเป็น 4 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถามหรือข้อมูลส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ ชั้นปีการศึกษา และคณะ/หน่วยงาน โดยใช้คำถามแบบเลือกตอบ (Checklist)

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับพฤติกรรมสารสนเทศบนโทรศัพท์มือถือของนักศึกษา ระดับปริญญาตรีมหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ ซึ่งเป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ประกอบด้วย 3 ด้าน คือ 1) ด้านความต้องการสารสนเทศ 2) ด้านการเข้าถึงข้อมูล และ 3) ด้านการค้นคืนสารสนเทศและการใช้

ตอนที่ 3 แบบสอบถามสำหรับการศึกษาเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรม สารสนเทศบน โทรศัพท์มือถือ เป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ซึ่งมีทั้งหมด 4 ปัจจัย คือ 1) ปัจจัยการยอมรับเทคโนโลยีมือถือ 2) ปัจจัยด้านจิตวิทยา 3) ปัจจัยด้านสภาพแวดล้อม และ 4) ปัจจัยรูปแบบการเรียนรู้

ตอนที่ 4 แบบสอบถามเกี่ยวกับข้อเสนอแนะปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมสารสนเทศบน โทรศัพท์มือถือซึ่งเป็นข้อคำถามแบบปลายเปิด (Open Ended Question) ผู้ตอบ แบบสอบถามสามารถแสดงความคิดเห็นได้อย่างอิสระ

โดยมีเกณฑ์การวัดระดับพฤติกรรมของผู้ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อ พฤติกรรม สารสนเทศบนโทรศัพท์เคลื่อนที่ของนิสิตระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ ตามวิธีของลิเคิร์ต (Likert) ดังต่อไปนี้

ระดับพฤติกรรมมากที่สุด	เท่ากับ	5 คะแนน
ระดับพฤติกรรมมาก	เท่ากับ	4 คะแนน
ระดับพฤติกรรมปานกลาง	เท่ากับ	3 คะแนน
ระดับพฤติกรรมน้อย	เท่ากับ	2 คะแนน
ระดับพฤติกรรมน้อยที่สุด	เท่ากับ	1 คะแนน

ซึ่งสามารถแปลเกณฑ์การประเมินผลของแบบสอบถามเกี่ยวกับระดับพฤติกรรมสารสนเทศ ของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้ดังต่อไปนี้

ระดับคะแนนเฉลี่ย	ระดับพฤติกรรม
4.51 - 5.00	มีระดับพฤติกรรมมากที่สุด
3.51 - 4.50	มีระดับพฤติกรรมมาก
2.51 - 3.50	มีระดับพฤติกรรมปานกลาง
1.51 - 2.50	มีระดับพฤติกรรมน้อย
1.00 - 1.50	มีระดับพฤติกรรมน้อยที่สุด

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

3.1 ผู้วิจัยดำเนินการเก็บข้อมูลด้วยตนเอง โดยในแต่ละคณะผู้วิจัยจะประสานงาน เพื่อขอความ อนุเคราะห์ผ่านงานกิจการนักศึกษาประจำคณะ เพื่อติดต่อนักศึกษาให้ทำแบบสอบถามผ่านช่องทาง

ออนไลน์ ซึ่งแบบสอบถามอยู่ในรูปแบบออนไลน์กูเกิ้ลฟอร์ม ซึ่งระยะเวลาในการเก็บรวบรวม ข้อมูลจะอยู่ระหว่างเดือนพฤษภาคม – มิถุนายน 2567 ได้รับแบบสอบถามกลับคืนมา 380 คน คิดเป็นร้อยละ 100

3.2 ผู้วิจัยเก็บรวบรวมแบบสอบถามที่ได้ทั้งหมดมาตรวจสอบความสมบูรณ์ของ แบบสอบถาม เพื่อดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป

4 การวิเคราะห์ข้อมูล

4.1 การวิเคราะห์ข้อมูลตอนที่ 1 ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม หรือข้อมูลส่วนบุคคล วิเคราะห์โดยการหาค่าความถี่ และร้อยละ

4.2 การวิเคราะห์ข้อมูลตอนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับพฤติกรรมสารสนเทศบนโทรศัพท์มือถือของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยใช้สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

4.3 การวิเคราะห์ข้อมูลตอนที่ 3 ข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมสารสนเทศบนโทรศัพท์มือถือ โดยใช้สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

4.4 การวิเคราะห์ข้อมูลตอนที่ 4 ผลการวิเคราะห์การเปรียบเทียบพฤติกรรมสารสนเทศบนโทรศัพท์มือถือของผู้ตอบแบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติ การทดสอบค่าทีแบบเป็นอิสระต่อกัน การวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว การทดสอบความแตกต่างรายคู่ใช้วิธี LSD

4.5 การวิเคราะห์ข้อมูลตอนที่ 5 ปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมสารสนเทศบนโทรศัพท์มือถือ โดยใช้สถิติการวิเคราะห์การถดถอยเชิงพหุคูณ

4.6 นำผลที่ได้จากการวิเคราะห์มานำเสนอในรูปแบบของตารางเพื่อประกอบการ อภิปรายผล

5. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ สถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และสถิติที่ใช้ในการทดสอบสมมติฐาน ได้แก่ การทดสอบค่าทีแบบเป็นอิสระต่อกัน การวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว การทดสอบความแตกต่างรายคู่ใช้วิธี LSD และการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ

ผลการวิจัย

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพของนักศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ โดยหาค่าความถี่ ร้อยละ จำแนกตาม เพศ อายุ ชั้นปีการศึกษา และคณะ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 250 คน คิดเป็นร้อยละ 65.79 ในด้านอายุ พบว่าผู้ตอบแบบสอบถาม ส่วนใหญ่นั้นมีอายุ 19-21 ปี จำนวน 315 คน คิดเป็นร้อยละ 82.89 และเป็นนักศึกษาชั้นปีการศึกษาที่ 2 เป็นส่วนใหญ่ จำนวน 179 คน คิดเป็นร้อยละ 47.11 ในด้านของคณะ พบว่า นักศึกษาส่วนใหญ่สังกัดคณะครุศาสตร์และการพัฒนามนุษย์ 146 คน คิดเป็นร้อยละ 38.42

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับพฤติกรรมสารสนเทศบนโทรศัพท์มือถือของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ แสดงดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 แสดงค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของพฤติกรรมสารสนเทศบนโทรศัพท์มือถือ ในภาพรวม

พฤติกรรมสารสนเทศบนโทรศัพท์มือถือ	ระดับความคิดเห็น		
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
ด้านความต้องการสารสนเทศ (Information Need)	4.37	0.47	มาก
ด้านการเข้าถึงสารสนเทศ (Information Access)	4.26	0.53	มาก
ด้านการค้นคืนสารสนเทศและการใช้ (Information Retrieval & Use)	4.30	0.53	มาก
รวมเฉลี่ย	4.31	0.48	มาก

จากตารางที่ 1 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีความรู้พฤติกรรมสารสนเทศบนโทรศัพท์มือถือ โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.31$, S.D. = 0.48) เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีพฤติกรรมสารสนเทศบนโทรศัพท์มือถือมากที่สุดคือ ด้านความต้องการสารสนเทศ (Information Need) อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.37$, S.D. = 0.47) รองลงมาคือ ด้านการค้นคืนสารสนเทศและการใช้ (Information Retrieval & Use) อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.30$, S.D. = 0.53) และมีพฤติกรรมสารสนเทศบนโทรศัพท์มือน้อยที่สุดคือ ด้านการเข้าถึงสารสนเทศ (Information Access) อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.26$, S.D. = 0.53) ตามลำดับ

ผลการเปรียบเทียบพฤติกรรมสารสนเทศบนโทรศัพท์มือถือของนักศึกษา มหาวิทยาลัยศรีสะเกษ ผู้ศึกษาได้ทำการทดสอบสมมติฐานด้วยวิธีการวิเคราะห์เปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างตัวแปร 2 ตัวที่เป็นอิสระต่อกัน (Independent Samples T-Test) โดยผลที่ได้จากการวิเคราะห์การทดสอบสมมติฐานสามารถอธิบายถึงความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร ใช้ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 ผลการทดสอบสมมติฐานแสดงไว้ในตารางต่อไปนี้

สมมติฐานที่ 1

H_0 : เพศต่างกันส่งผลต่อพฤติกรรมสารสนเทศบนโทรศัพท์มือถือ ไม่แตกต่างกัน

H_1 : เพศต่างกันส่งผลต่อพฤติกรรมสารสนเทศบนโทรศัพท์มือถือ แตกต่างกัน

ตารางที่ 2 แสดงผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบเพศต่อพฤติกรรมสารสนเทศบนโทรศัพท์มือถือ

พฤติกรรมสารสนเทศบนโทรศัพท์มือถือ	เพศชาย		เพศหญิง		T	P	ผลการทดสอบ
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.			
ด้านความต้องการสารสนเทศ	4.36	0.43	4.37	0.50	-0.231	0.818	ไม่แตกต่าง
ด้านการเข้าถึงสารสนเทศ	4.31	0.50	4.24	0.54	1.374	0.170	ไม่แตกต่าง

ตารางที่ 2 แสดงผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบเพศต่อพฤติกรรมสารสนเทศบนโทรศัพท์มือถือ (ต่อ)

พฤติกรรมสารสนเทศบนโทรศัพท์มือถือ	เพศชาย		เพศหญิง		T	P	ผลการทดสอบ
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.			
ด้านการค้นคืนสารสนเทศและ การใช้	4.34	0.47	4.29	0.55	0.810	0.418	ไม่แตกต่าง
ภาพรวมพฤติกรรมสารสนเทศบนโทรศัพท์มือถือ	4.34	0.43	4.29	0.50	0.803	0.423	ไม่แตกต่าง

* ระดับนัยสำคัญ 0.05

จากตารางที่ 2 นักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษที่มีเพศต่างกัน โดยภาพรวมพบว่า P-Value = 0.423 มากกว่า 0.05 นั่นคือ ยอมรับ H_0 ปฏิเสธ H_1 หมายความว่า นักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ ที่มีเพศต่างกันมีพฤติกรรมสารสนเทศบนโทรศัพท์มือถือไม่แตกต่างกัน ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 และเมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า นักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ ที่มีเพศต่างกันมีพฤติกรรมสารสนเทศบนโทรศัพท์มือถือในแต่ละด้านไม่แตกต่างกัน ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05

สมมติฐานที่ 2

H_0 : อายุต่างกันส่งผลต่อพฤติกรรมสารสนเทศบนโทรศัพท์มือถือ ไม่แตกต่างกัน

H_1 : อายุต่างกันส่งผลต่อพฤติกรรมสารสนเทศบนโทรศัพท์มือถือ แตกต่างกัน

ตารางที่ 3 แสดงผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบระหว่างอายุกับพฤติกรรมสารสนเทศบนโทรศัพท์มือถือ

พฤติกรรมสารสนเทศบนโทรศัพท์มือถือ	ความแปรปรวน	df	SS	MS	F	P
ด้านความต้องการสารสนเทศ	ระหว่างกลุ่ม	2	1.578	0.789	3.564	0.029
	ภายในกลุ่ม	377	83.462	0.221		
	รวม	379	85.040			
ด้านการเข้าถึงสารสนเทศ	ระหว่างกลุ่ม	2	2.190	1.095	3.993	0.019
	ภายในกลุ่ม	377	103.369	0.274		
	รวม	379	105.559			
ด้านการค้นคืนสารสนเทศและ การใช้	ระหว่างกลุ่ม	2	2.874	1.437	5.332	0.005
	ภายในกลุ่ม	377	101.619	0.270		
	รวม	379	104.493			
ภาพรวมพฤติกรรมสารสนเทศบนโทรศัพท์มือถือ	ระหว่างกลุ่ม	2	2.104	1.052	4.747	0.009
	ภายในกลุ่ม	377	83.547	0.222		
	รวม	379	85.651			

* ระดับนัยสำคัญ 0.05

จากตารางที่ 3 ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบอายุกับพฤติกรรมสารสนเทศบนโทรศัพท์มือถือ โดยใช้สถิติทดสอบความแปรปรวนทางเดียว (One-Way Analysis of Variance) พบว่า โดยภาพรวม P-Value = 0.009 น้อยกว่า 0.05 นั่นคือ ยอมรับ H_1 ปฏิเสธ H_0 หมายความว่า นักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ ที่มีอายุต่างกันมีพฤติกรรมสารสนเทศบนโทรศัพท์มือถือแตกต่างกัน ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า P-Value น้อยกว่า 0.05 ทุกด้าน ดังนั้นจึงทำการทดสอบด้วยค่าสถิติ LSD เพื่อวิเคราะห์ความแตกต่างรายคู่ระหว่างนักศึกษาที่มีอายุต่างกัน โดยผลการทดสอบดังตารางที่ 4

ตารางที่ 4 แสดงผลการวิเคราะห์ความแตกต่างรายคู่ระหว่างนักศึกษาที่มีอายุต่างกัน กับพฤติกรรมสารสนเทศบนโทรศัพท์มือถือ

	อายุ	$\bar{X}$	16 - 18 ปี	19 - 21 ปี	22 - 24 ปี
ด้านความต้องการสารสนเทศ	16 - 18 ปี	4.429	-	0.084	-0.146
	19 - 21 ปี	4.344		-	-0.230*
	22 - 24 ปี	4.574			-
ด้านการเข้าถึงสารสนเทศ	16 - 18 ปี	4.319	-	0.083	-0.192
	19 - 21 ปี	4.236		-	-0.275*
	22 - 24 ปี	4.511			-
ด้านการค้นคืนสารสนเทศและการใช้	16 - 18 ปี	4.441	-	0.174	-0.107
	19 - 21 ปี	4.267		-	-0.281*
	22 - 24 ปี	4.548			-
ภาพรวมพฤติกรรมสารสนเทศบนโทรศัพท์มือถือ	16 - 18 ปี	4.385	-	0.106	-0.156
	19 - 21 ปี	4.278		-	-0.262*
	22 - 24 ปี	4.541			-

* ระดับนัยสำคัญ 0.05

จากตารางที่ 4 ผลการวิเคราะห์ความแตกต่างรายคู่ระหว่างนักศึกษาที่มีอายุต่างกัน กับพฤติกรรมสารสนเทศบนโทรศัพท์มือถือด้วยค่าสถิติ LSD พบว่า โดยภาพรวม นักศึกษาที่มีอายุ 19 – 21 ปี มีพฤติกรรมสารสนเทศบนโทรศัพท์มือถือแตกต่างกับนักศึกษาที่มีอายุ 22 - 24 ปี ที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ในทุกด้าน นักศึกษาที่มีอายุ 19 – 21 ปี มีพฤติกรรมสารสนเทศบนโทรศัพท์มือถือแตกต่างกับนักศึกษาที่มีอายุ 22 - 24 ปี ที่ระดับนัยสำคัญ 0.05

สมมติฐานที่ 3

H_0 : ชั้นปีการศึกษาต่างกันส่งผลต่อพฤติกรรมสารสนเทศบนโทรศัพท์มือถือ ไม่แตกต่างกัน

H_1 : ชั้นปีการศึกษาต่างกันส่งผลต่อพฤติกรรมสารสนเทศบนโทรศัพท์มือถือ แตกต่างกัน

ตารางที่ 5 แสดงผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบระหว่างชั้นปีการศึกษา กับ พฤติกรรมสารสนเทศบนโทรศัพท์มือถือ

พฤติกรรมสารสนเทศบนโทรศัพท์มือถือ	ความแปรปรวน	df	SS	MS	F	P
ด้านความต้องการสารสนเทศ	ระหว่างกลุ่ม	3	2.788	0.929	4.249	0.006
	ภายในกลุ่ม	376	82.251	0.219		
	รวม	379	85.040			
ด้านการเข้าถึงสารสนเทศ	ระหว่างกลุ่ม	3	3.135	1.045	3.836	0.010
	ภายในกลุ่ม	376	102.424	0.272		
	รวม	379	105.559			
ด้านการค้นคืนสารสนเทศและการใช้	ระหว่างกลุ่ม	3	4.160	1.387	5.197	0.002
	ภายในกลุ่ม	376	100.333	0.267		
	รวม	379	104.493			
ภาพรวมพฤติกรรมสารสนเทศบนโทรศัพท์มือถือ	ระหว่างกลุ่ม	3	3.257	1.086	4.955	0.002
	ภายในกลุ่ม	376	82.394	0.219		
	รวม	379	85.651			

* ระดับนัยสำคัญ 0.05

จากตารางที่ 5 ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบชั้นปีการศึกษา กับ พฤติกรรมสารสนเทศบนโทรศัพท์มือถือ โดยใช้สถิติทดสอบความแปรปรวนทางเดียว (One-Way Analysis of Variance) พบว่า โดยภาพรวม P-Value = 0.002 น้อยกว่า 0.05 นั่นคือ ยอมรับ H_1 ปฏิเสธ H_0 หมายความว่า นักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ ที่มีชั้นปีการศึกษาต่างกันมีพฤติกรรมสารสนเทศบนโทรศัพท์มือถือแตกต่างกัน ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า P-Value น้อยกว่า 0.05 ทุกด้าน ดังนั้นจึงทำการทดสอบด้วยค่าสถิติ LSD เพื่อวิเคราะห์ความแตกต่างรายคู่ระหว่างนักศึกษาที่มีอายุต่างกัน โดยผลการทดสอบดังตารางที่ 6

ตารางที่ 6 แสดงผลการวิเคราะห์ความแตกต่างรายคู่ระหว่างนักศึกษาที่มีชั้นปีการศึกษาต่างกันกับพฤติกรรมสารสนเทศบนโทรศัพท์มือถือด้วยค่าสถิติ LSD

	ชั้นปี	$\bar{X}$	ชั้นปีที่ 1	ชั้นปีที่ 2	ชั้นปีที่ 3	ชั้นปีที่ 4
การศึกษา						
ด้านความ	ชั้นปีที่ 1	4.456	-	0.166*	0.074	-0.066
ต้องการ	ชั้นปีที่ 2	4.291		-	-0.092	-0.232*
สารสนเทศ	ชั้นปีที่ 3	4.382			-	-0.140
	ชั้นปีที่ 4	4.522				-
ด้านการเข้าถึง	ชั้นปีที่ 1	4.354	-	0.175*	0.068	-0.069
สารสนเทศ	ชั้นปีที่ 2	4.179		-	-0.107	-0.245*
	ชั้นปีที่ 3	4.286			-	-0.137
	ชั้นปีที่ 4	4.423				-
ด้านการค้นคืน	ชั้นปีที่ 1	4.409	-	0.204*	0.077	-0.074
สารสนเทศ	ชั้นปีที่ 2	4.204		-	-0.128	-0.279*
และการใช้	ชั้นปีที่ 3	4.332			-	-0.150
	ชั้นปีที่ 4	4.483				-
ภาพรวม	ชั้นปีที่ 1	4.401	-	0.179*	0.072	-0.069
พฤติกรรม	ชั้นปีที่ 2	4.221		-	-0.104	-0.249*
สารสนเทศบน	ชั้นปีที่ 3	4.329			-	-0.142
โทรศัพท์มือถือ	ชั้นปีที่ 4	4.470				-

* ระดับนัยสำคัญ 0.05

จากตารางที่ 6 ผลการวิเคราะห์ความแตกต่างรายคู่ระหว่างนักศึกษาที่มีชั้นปีการศึกษาต่างกันกับพฤติกรรมสารสนเทศบนโทรศัพท์มือถือด้วยค่าสถิติ LSD พบว่า โดยภาพรวม นักศึกษาชั้นปีการศึกษาที่ 1 มีพฤติกรรมสารสนเทศบนโทรศัพท์มือถือแตกต่างกับนักศึกษาชั้นปีที่ 2 ที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 และนักศึกษาชั้นปีการศึกษาที่ 2 มีพฤติกรรมสารสนเทศบนโทรศัพท์มือถือแตกต่างกับนักศึกษาชั้นปีที่ 4 ที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 นอกนั้นไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ในทุกด้าน นักศึกษาชั้นปีการศึกษาที่ 1 มีพฤติกรรมสารสนเทศบนโทรศัพท์มือถือแตกต่างกับนักศึกษาชั้นปีที่ 2 ที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 และนักศึกษาชั้นปีการศึกษาที่ 2 มีพฤติกรรมสารสนเทศบนโทรศัพท์มือถือแตกต่างกับนักศึกษาชั้นปีที่ 4 ที่ระดับนัยสำคัญ 0.05

สมมติฐานที่ 4

H_0 : สังกัดคณะ/วิทยาลัยต่างกันส่งผลต่อพฤติกรรมสารสนเทศบนโทรศัพท์มือถือ ไม่แตกต่างกัน

H_1 : สังกัดคณะ/วิทยาลัยต่างกันส่งผลต่อพฤติกรรมสารสนเทศบนโทรศัพท์มือถือ แตกต่างกัน

ตารางที่ 7 แสดงผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบระหว่างสังกัดกับพฤติกรรมสารสนเทศบนโทรศัพท์มือถือ

พฤติกรรมสารสนเทศบนโทรศัพท์มือถือ	ความแปรปรวน	df	SS	MS	F	P
ด้านความต้องการสารสนเทศ	ระหว่างกลุ่ม	5	2.436	0.487	2.205	0.053
	ภายในกลุ่ม	374	82.64	0.221		
	รวม	379	85.040			
ด้านการเข้าถึงสารสนเทศ	ระหว่างกลุ่ม	5	2.248	0.450	1.627	0.152
	ภายในกลุ่ม	374	103.311	0.276		
	รวม	379	105.559			
ด้านการค้นคืนสารสนเทศและการใช้	ระหว่างกลุ่ม	5	2.264	0.453	1.657	0.144
	ภายในกลุ่ม	374	102.229	0.273		
	รวม	379	104.493			
ภาพรวมพฤติกรรมสารสนเทศบนโทรศัพท์มือถือ	ระหว่างกลุ่ม	5	1.943	0.389	1.736	0.125
	ภายในกลุ่ม	374	83.708	0.224		
	รวม	379	85.651			

* ระดับนัยสำคัญ 0.05

จากตารางที่ 7 ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบสังกัดคณะ/วิทยาลัยกับพฤติกรรมสารสนเทศบนโทรศัพท์มือถือ โดยใช้สถิติทดสอบความแปรปรวนทางเดียว (One-Way Analysis of Variance) พบว่าโดยภาพรวม P-Value = 0.125 มากกว่า 0.05 นั่นคือ ยอมรับ H_0 ปฏิเสธ H_1 หมายความว่า นักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ ที่มีสังกัดสังกัดคณะ/วิทยาลัยต่างกันมีพฤติกรรมสารสนเทศบนโทรศัพท์มือถือไม่แตกต่างกัน ที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ในทุกด้านนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ ที่มีสังกัดคณะ/วิทยาลัยต่างกันมีพฤติกรรมสารสนเทศบนโทรศัพท์มือถือไม่แตกต่างกัน ที่ระดับนัยสำคัญ 0.05

ผลการวิเคราะห์ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมสารสนเทศบนโทรศัพท์มือถือ นำเสนอตามตารางดังนี้

ตารางที่ 8 แสดงค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมสารสนเทศบนโทรศัพท์มือถือ โดยรวม

ปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมสารสนเทศบนโทรศัพท์มือถือ	ระดับความคิดเห็น		
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
1. ปัจจัยด้านการยอมรับเทคโนโลยีมือถือ	4.33	0.49	มาก
2. ปัจจัยด้านจิตวิทยา	4.32	0.57	มาก
3. ปัจจัยด้านสภาพแวดล้อม	4.36	0.51	มาก
4. ปัจจัยด้านรูปแบบการเรียนรู้	4.35	0.51	มาก
รวมเฉลี่ย	4.34	0.48	มาก

จากตารางที่ 8 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีความความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมสารสนเทศบนโทรศัพท์มือถือ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.34$, S.D. = 0.48) เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมสารสนเทศบนโทรศัพท์มือถือ มากที่สุดคือ ปัจจัยด้านสภาพแวดล้อม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.36$, S.D. = 0.51) รองลงมาคือ ปัจจัยด้านรูปแบบการเรียนรู้ อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.35$, S.D. = 0.51) และปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมสารสนเทศบนโทรศัพท์มือถือ น้อยที่สุดคือ ปัจจัยด้านจิตวิทยา อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.32$, S.D. = 0.57) ตามลำดับ

ผลการวิเคราะห์การถดถอยเชิงพหุคูณ (Multiple Regression) นำเสนอดังตาราง ดังนี้

ตารางที่ 9 ผลวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณของปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมสารสนเทศบนโทรศัพท์มือถือ ของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ

	B	Std. Error	Beta	T	P-value
ค่าคงที่ (constant)	0.584	0.116		5.058	0.000
ปัจจัยการยอมรับเทคโนโลยีมือถือ (X_1)	0.636	0.051	0.657	12.445	0.000
ปัจจัยด้านจิตวิทยา (X_2)	0.053	0.041	0.063	1.282	0.201
ปัจจัยด้านสภาพแวดล้อม (X_3)	0.045	0.051	0.048	0.889	0.374
ปัจจัยด้านรูปแบบการเรียนรู้ (X_4)	0.125	0.049	0.134	2.550	0.011
$R = 0.863^a$, $R^2 = 0.745$, Adjusted $R^2 = 0.742$, $S.E._{est} = 0.24144$, $F = 273.573$, $Sig = 0.000^b$					

จากตารางที่ 9 การวิเคราะห์การถดถอยเชิงพหุคูณ (Multiple Regression Analysis) ของปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมสารสนเทศบนโทรศัพท์มือถือของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ พบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมสารสนเทศบนโทรศัพท์มือถือของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ ที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 ได้แก่ ปัจจัยการยอมรับเทคโนโลยีมือถือ (X_1) และปัจจัยด้านรูปแบบการเรียนรู้

(X_4) มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบพหุคูณ (R) เท่ากับ 0.863 ค่ากำลังสองของสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบพหุคูณ (R^2) เท่ากับ 0.745 สามารถร่วมกันพยากรณ์ประสิทธิผลของพฤติกรรมสารสนเทศบนโทรศัพท์มือถือของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ ได้ร้อยละ 74.50 และสามารถนำมาเขียนสมการพยากรณ์ในรูปแบบคะแนนดิบ $\hat{Y} = 0.584 + 0.636 (X_1) + 0.125 (X_4)$ สมการพยากรณ์ในรูปแบบคะแนนมาตรฐาน $\hat{Z}_y = 0.657 (Z_1) + 0.134 (Z_4)$

อภิปรายผล

จากผลการศึกษา ปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมสารสนเทศบนโทรศัพท์มือถือของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ ผู้วิจัยสามารถอภิปรายผลการวิจัยได้ดังนี้

1. พฤติกรรมสารสนเทศบนโทรศัพท์มือถือของนักศึกษาระดับปริญญาตรีมหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ จากผลการวิจัยพฤติกรรมสารสนเทศบนโทรศัพท์มือถือโดยรวมอยู่ในระดับมาก ซึ่งพฤติกรรมสารสนเทศบนโทรศัพท์มือถือแบ่งออกเป็น 3 ด้านดังนี้

1.1 พฤติกรรมสารสนเทศบนโทรศัพท์มือถือด้านความต้องการสารสนเทศ พบว่า นักศึกษามีพฤติกรรมอยู่ในระดับมากที่สุด ซึ่งนักศึกษาส่วนใหญ่มีความต้องการสารสนเทศที่ถูกต้องผ่านการสืบค้นจากโทรศัพท์มือถือ รองลงมาคือ โทรศัพท์มือถือช่วยให้นักศึกษาเข้าถึงสารสนเทศได้อย่างรวดเร็ว และสามารถใช้โทรศัพท์มือถือเข้าถึงข้อมูลได้ตลอดเวลา ทุกสถานที่ สอดคล้องกับแนวคิดของอาร์ฟและคณะ [10] ที่ได้อธิบายแนวคิดความต้องการสารสนเทศไว้ว่า ปัจจุบันโทรศัพท์มือถือมีอัตราการใช้เพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว การทำงานผ่านอุปกรณ์เคลื่อนที่ ซึ่งวัตถุประสงค์ของการใช้งาน คือ เพื่อตอบสนองความต้องการสารสนเทศผ่านการโทรศัพท์มือถือ โดยไม่ต้องคำนึงถึงเรื่องเวลา และสถานที่ เนื่องจากมีความพร้อมในการใช้งานอยู่เสมอ โทรศัพท์มือถือ มีการเชื่อมต่ออินเทอร์เน็ต ช่วยให้บุคคลสามารถตอบสนองความต้องการสารสนเทศได้เร็วที่สุดเท่าที่สามารถทำได้ สามารถค้นหาสารสนเทศตามที่ต้องการได้ตลอดเวลา สอดคล้องกับงานวิจัยของ อีราพร เดชเหลา [19] ที่พบว่านักศึกษาด้านความต้องการสารสนเทศมีระดับพฤติกรรมมากที่สุด และได้สำรวจบทบาทของเทคโนโลยีมือถือในสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ที่หลากหลาย โดยเน้นการศึกษาผลกระทบของการใช้โทรศัพท์มือถือในการเรียนรู้ของนักเรียน การวิจัยพบว่าเทคโนโลยีมือถือช่วยเพิ่มความอิสระในการเรียนรู้ของนักเรียน โดยช่วยให้นักเรียนสามารถเข้าถึงข้อมูลและเครื่องมือการศึกษาได้สะดวกและรวดเร็ว การใช้โทรศัพท์มือถือทำให้นักเรียนสามารถเรียนรู้ได้ตามความสะดวกและความต้องการของตนเอง อีกทั้งยังช่วยเสริมสร้างความสามารถในการจัดการเวลาและการศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพ

1.2 พฤติกรรมสารสนเทศบนโทรศัพท์มือถือด้านการเข้าถึงสารสนเทศ พบว่า นักศึกษามีพฤติกรรมอยู่ในระดับมาก ส่วนใหญ่มีการใช้สังคมออนไลน์บนโทรศัพท์มือถือเพื่อการติดต่อสื่อสาร และลดภาระการนัดพบกันในการทำงานกลุ่ม รองลงมาคือ นักศึกษามีการใช้สังคมออนไลน์บนโทรศัพท์มือถือเพื่อติดตามข่าวสารและสารสนเทศจากกลุ่มต่าง ๆ หรือบุคคลอื่น ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากสังคมออนไลน์

สามารถตั้งห้องแชตในการสนทนาได้ จึงทำให้การติดต่อสื่อสารในเรื่องของการทำงานกลุ่มนั้นง่ายขึ้น ลดภาระในการนัดพบกันและรักษาระยะห่างในช่วงที่มีสถานการณ์โรคระบาด นอกจากนี้สังคมออนไลน์ยังเป็นสื่อกลางที่ให้กับบุคคลทั่วไปได้มีส่วนร่วมในการสร้าง และแลกเปลี่ยนความคิดเห็นต่าง ๆ ผ่านอินเทอร์เน็ตได้ จึงเหมาะที่จะเป็นช่องทางในการติดตาม ข่าวสารและแบ่งปันสื่อทางออนไลน์ โดยที่ผู้ใช้งาน บล็อก (Blogging) ทวิตเตอร์ (Twitter) เฟซบุ๊ก (Facebook) เป็นต้น ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ศักติกร สุวรรณเจริญ และคณะ [20], Liu et al [21] ที่พบว่า โทรศัพท์เคลื่อนที่นั้นถูกนำมาใช้เพื่อการเข้าถึงข่าวสารที่ทันสมัย และเชื่อมต่อกับโซเชียลเน็ตเวิร์ก แอปพลิเคชันต่าง ๆ ทั้งยังใช้ในการพูดคุยกับเพื่อน และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ รูปนัท แก้วปาน [22] ที่ได้ศึกษาพฤติกรรมการใช้สื่อสังคมออนไลน์ของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏราชชนนครินทร์ พบว่านักศึกษานิยมใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ผ่าน Facebook โดยมีอุปกรณ์คือโทรศัพท์อัจฉริยะ(Smart phone) ซึ่งมีวัตถุประสงค์ เพื่อรับทราบติดตามข่าวสารในสถานการณ์ปัจจุบัน และใช้สำหรับการติดต่อสื่อสารกับบุคคลอื่น ๆ

1.3 พฤติกรรมสารสนเทศบนโทรศัพท์มือถือด้านการค้นคืนสารสนเทศและการใช้ พบว่า นักศึกษามีพฤติกรรมอยู่ในระดับมาก โดยนักศึกษารับรู้ว่าโทรศัพท์มือถือสามารถค้นคืนสารสนเทศดิจิทัลได้ เช่น คลิปวิดีโอบนยูทูป วิดีทัศน์ต่าง ๆ รองลงมาคือ การรับรู้ว่าการใช้โทรศัพท์มือถือสามารถค้นคืนสารสนเทศตามองค์ประกอบสื่อดิจิทัล เช่น ตัวอักษร รูปภาพ กราฟฟิก เสียง และรับรู้ว่าการค้นคืนสารสนเทศบนโทรศัพท์มือถือได้ ทั้งนี้อาจจะเนื่องมาจากในยุคปัจจุบันที่นักศึกษาสามารถเข้าถึงอินเทอร์เน็ตได้ง่ายขึ้น โทรศัพท์มือถือจึงถูกนำมาใช้เป็นเครื่องมือหลักในการค้นคืนสารสนเทศ เนื่องจากมีความสะดวกในการใช้งาน สารสนเทศที่ได้จากการค้นคืนผ่านโทรศัพท์มือถือมีความทันสมัย และตอบสนองความต้องการของผู้ใช้เป็นอย่างมาก เพราะข้อมูลได้รับการอัปเดตอย่างต่อเนื่อง นอกจากนี้ระบบการค้นคืนสารสนเทศยังช่วยกระตุ้นและส่งเสริมให้ผู้ใช้ใช้ทรัพยากรสารสนเทศอย่างมีประสิทธิภาพ เนื่องจากการเข้าถึงที่ง่ายและสะดวก จากเหตุผลดังกล่าวสอดคล้องกับการศึกษาของสิทธิชัย ศรีษะย์ [23] ที่พบว่านักศึกษามีแนวโน้มที่จะใช้โทรศัพท์มือถือในการทำกิจกรรมต่าง ๆ เช่น การถ่ายรูป ถ่ายคลิปวิดีโอ อัปเดตเสียง ดูวิดีโอคลิป ฟังเพลงออนไลน์ รวมถึงการใช้อินเทอร์เน็ตในการรับข้อมูลข่าวสารทางวิชาการและการเก็บไฟล์ข้อมูลสำคัญ รวมถึงเนื้อหาจากเอกสารออนไลน์ ทั้งนี้ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ กุลยา สุขพงษ์ไทย [24] ที่พบว่า นักศึกษาส่วนใหญ่เลือกใช้สารสนเทศจากเว็บไซต์และแหล่งออนไลน์มากกว่าแหล่งอื่น ๆ

2. การเปรียบเทียบพฤติกรรมสารสนเทศบนโทรศัพท์มือถือของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ ที่มีเพศ อายุ ชั้นปีการศึกษา และคณะต่างกัน เมื่อเปรียบเทียบพฤติกรรมสารสนเทศบนโทรศัพท์มือถือแล้ว พบว่า นักศึกษาที่มีเพศ และคณะต่างกัน มีพฤติกรรมสารสนเทศบนโทรศัพท์มือถือโดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก ในเรื่องของเพศนั้นระบบการศึกษามีการเน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง และเปิดกว้างให้กับทุกเพศได้รับการพัฒนาและเรียนรู้กันได้อย่างเท่าเทียมจึงทำให้ไม่เกิดความแตกต่าง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ กัตตมล พิศแลงาม [25], แกมกาญจน์ สมประประเสริฐศรี [26], ดวงกมล อุ่นจิตติ และสมฤทัย อีร์เรองสิริ [27], อีราพร เดชเหลา[22] ที่พบว่า เพศ และคณะ

ต่างกันมีพฤติกรรมสารสนเทศไม่แตกต่างกัน นอกจากนี้ยังพบว่านักศึกษาที่มีอายุ และชั้นปีต่างกันมีพฤติกรรมสารสนเทศแตกต่างกัน นั่นอาจเป็นเพราะนักศึกษาอายุน้อยที่เติบโตมากับเทคโนโลยีมักจะคุ้นเคยและมีความชำนาญในการใช้โทรศัพท์เคลื่อนที่มากกว่า ขณะที่นักศึกษาอายุมากกว่าที่อาจไม่ได้เติบโตมากับเทคโนโลยีนี้จะใช้เทคโนโลยีอย่างระมัดระวังหรืออาจมีข้อจำกัดในการใช้งานมากกว่า นักศึกษาแต่ละวัยอาจมีความต้องการและเป้าหมายที่แตกต่างกันในการใช้โทรศัพท์เคลื่อนที่ เช่น นักศึกษาอายุน้อยอาจใช้เพื่อการบันเทิงและโซเชียลมีเดียมากขึ้น ขณะที่นักศึกษาอายุมากกว่ามักใช้เพื่อการศึกษา การติดต่อสื่อสารกับผู้ปกครอง หรือการจัดการเรื่องงาน ความรู้และทักษะที่ได้รับจากการศึกษาอาจมีผลต่อการใช้โทรศัพท์เคลื่อนที่ และพฤติกรรมการใช้สารสนเทศบนโทรศัพท์มือถือของนักศึกษาแต่ละชั้นปีมีความแตกต่างกัน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะนักศึกษาในชั้นปีที่สูงกว่ามักมีความคุ้นเคยกับเทคโนโลยีและสารสนเทศมากกว่าผู้ที่อยู่ในชั้นปีที่ต่ำกว่า ซึ่งอาจทำให้การใช้โทรศัพท์มือถือมีลักษณะการใช้งานที่หลากหลายและซับซ้อนมากขึ้น เช่น การใช้แอปพลิเคชันเพื่อการเรียนรู้ การทำงานกลุ่มออนไลน์ หรือการจัดการกับข้อมูลที่ซับซ้อน นักศึกษาในชั้นปีที่สูงกว่ามักจะมีแรงจูงใจในการใช้โทรศัพท์มือถือเพื่อการศึกษาที่เฉพาะเจาะจงมากขึ้น เช่น การค้นคว้าข้อมูลเชิงลึกหรือการเข้าถึงแหล่งข้อมูลทางวิชาการ ในขณะที่นักศึกษาในชั้นปีที่ต่ำกว่ามักใช้โทรศัพท์มือถือสำหรับการศึกษาพื้นฐาน และกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการเรียนรู้ในระดับพื้นฐาน สอดคล้องกับงานวิจัยของ ฐปนัท แก้วปาน [22], พระมหาเอกเมธิญา โณ (เจตสลัง) และศิระชัย นิยมณี [28] ที่พบว่านักศึกษาที่มีระดับชั้นการศึกษาแตกต่างกันจะมีพฤติกรรมการใช้สื่อออนไลน์แตกต่าง นอกจากนี้ยังพบว่าปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมสารสนเทศบนโทรศัพท์มือถือของนักศึกษา ได้แก่ปัจจัยด้านการยอมรับเทคโนโลยีมือถือ ซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎีของ Davis, F [29] ที่ว่าเทคโนโลยีมือถือมีความง่ายในการใช้งาน ซึ่งมีผลต่อการค้นหาข้อมูลและการเข้าถึงแหล่งข้อมูลการศึกษานักศึกษาใช้มือถือเมื่อรู้สึกว่ามันช่วยให้การศึกษาเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ เช่น การเข้าถึงข้อมูลและจัดการเวลาเรียน และแรงสนับสนุนทางสังคม นักศึกษาเลือกใช่มือถือที่ใช้งานง่ายและเห็นประโยชน์ในด้านการศึกษา โดยได้รับแรงสนับสนุนจากคนรอบข้าง เช่น เพื่อนและอาจารย์ สอดคล้องกับงานวิจัยของธีราพร เดชเหลา [22] ที่พบว่า ปัจจัยที่มีอิทธิพลเชิงบวกต่อพฤติกรรมสารสนเทศบนโทรศัพท์เคลื่อนที่ ได้แก่ ปัจจัยการยอมรับเทคโนโลยีมือถือ โดยมีค่าสัมประสิทธิ์การทำนายหรืออำนาจพยากรณ์ร้อยละ 75.5 และปัจจัยด้านรูปแบบการเรียนรู้มีบทบาทสำคัญในการกำหนดพฤติกรรมสารสนเทศบนโทรศัพท์มือถือของนักศึกษามหาวิทยาลัยในปัจจุบัน โดยวิธีการเรียนรู้ที่แตกต่างกันส่งผลให้มีการใช้โทรศัพท์มือถือในรูปแบบที่ต่างกันตามความต้องการและลักษณะของการเรียนรู้ของนักศึกษาแต่ละคน สอดคล้องกับแนวคิดของ Keefe [5], Bhat & Govil [30] ที่ว่ารูปแบบการเรียนรู้ เป็นนวัตกรรมด้านการเรียนการสอนที่ใช้เป็นเครื่องมือในการปฏิบัติงาน เป็นแนวทางในการพิจารณากระบวนการเรียนการสอนและแนวคิดของผู้เรียน นอกจากนี้ยังใช้ในการวางแผนจัดการเรียนการสอนของผู้สอนและผู้เรียนเพื่อให้เหมาะสมกับความรู้ ความสามารถ ความต้องการ และความสนใจของผู้เรียน ทำให้ผู้เรียนเกิดแรงจูงใจในการเรียนรู้ มีทัศนคติที่ดีต่อการเรียน รูปแบบการเรียนจะทำให้ผู้สอนเข้าใจผู้เรียน

เข้าใจพฤติกรรม และปัญหาที่เกิดจากการเรียนรู้ของผู้เรียน ทำให้เห็นแนวทางการจัดการเรียนรู้ และแก้ปัญหาได้อย่างเหมาะสม

3. ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมสารสนเทศบนโทรศัพท์มือถือของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ

3.1 จากผลการศึกษาปัจจัยการยอมรับเทคโนโลยีมือถือ พบว่า นักศึกษาใช้โทรศัพท์เป็นช่องทางในการค้นหาและเข้าถึงสารสนเทศ สามารถใช้เพื่อเข้าถึงสารสนเทศได้ทุกที่ทุกเวลา และง่ายต่อค้นหาสารสนเทศ ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากโทรศัพท์มือถือเชื่อมต่ออินเทอร์เน็ตตลอดเวลา ทำให้สามารถใช้งานได้อย่างต่อเนื่อง และด้วยความก้าวหน้าของเทคโนโลยีที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วในปัจจุบัน พฤติกรรมการใช้งานของผู้ใช้ก็ย่อมเปลี่ยนแปลงตามไปด้วย ทำให้รูปแบบการเรียนรู้ต้องปรับตัวตามสถานการณ์ ดังนั้น โทรศัพท์มือถือจึงกลายเป็นเครื่องมือเทคโนโลยีที่สำคัญในการสนับสนุนการเรียนรู้ออนไลน์ของนักศึกษา ด้วยความสะดวกในการเข้าถึงข้อมูลทันทีและสามารถใช้งานได้ทุกที่ นักศึกษาจึงมีทัศนคติเชิงบวกต่อการใช้บริการการศึกษาในระบบเคลื่อนที่ เนื่องจากประโยชน์และความสะดวกในการใช้งาน แนวคิดนี้สอดคล้องกับทฤษฎีของ Ooi & Tan [31] ที่ชี้ให้เห็นว่า ผู้ใช้รับรู้ว่าเทคโนโลยีมีความง่ายในการใช้งาน ไม่จำเป็นต้องใช้ความพยายามมาก เนื่องจากกระบวนการใช้งานไม่ซับซ้อน นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของอาร์ฟ และคณะ [10] ที่พบว่า การใช้โทรศัพท์มือถือเพื่อการเข้าถึงสารสนเทศนั้นสะดวกและง่ายดาย ไม่ต้องกังวลเรื่องเวลาและสถานที่

3.2 จากผลการศึกษาปัจจัยด้านจิตวิทยา พบว่า นักศึกษาชอบที่จะเรียนรู้และหาความรู้เพิ่มขึ้น โดยการใช้โทรศัพท์มือถือในการค้นหาและเข้าถึงสารสนเทศ ชอบใช้โทรศัพท์มือถือเพื่อศึกษาหาความรู้ใหม่ ๆ มีความพึงพอใจในการใช้โทรศัพท์มือถือ เพื่อค้นหาและเข้าถึงสารสนเทศ ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากปัจจัยทางจิตวิทยาเป็นกระบวนการคิดที่กระตุ้นพฤติกรรม เช่น การรับรู้ อารมณ์ และทัศนคติ ซึ่งนำไปสู่ความพึงพอใจและการประยุกต์ใช้ความรู้ในกิจกรรมต่าง ๆ ในชีวิตประจำวัน ตามทฤษฎีการจูงใจของ Maslow [11] ที่กล่าวว่า มนุษย์มีความต้องการที่ไม่มีที่สิ้นสุด เมื่อความต้องการหนึ่งได้รับการตอบสนองแล้ว ก็จะเกิดความต้องการใหม่ขึ้น การที่นักศึกษาชอบศึกษาหาความรู้ใหม่ ๆ จึงเป็นผลจากการตอบสนองความต้องการอย่างต่อเนื่อง แนวคิดนี้สอดคล้องกับเชฟแมนและแคนุก (Schifman & Kanuk [13] ที่ชี้ให้เห็นว่า ทัศนคติมีอิทธิพลต่อพฤติกรรม โดยบุคคลจะปรับพฤติกรรมให้สอดคล้องกับความพึงพอใจหรือไม่พึงพอใจในสิ่งต่าง ๆ และยังตรงกับงานวิจัยของ Rani, S [32] ที่พบว่า แรงจูงใจจากการรับรู้หรืออารมณ์มีบทบาทสำคัญในการค้นหาสารสนเทศ บุคคลมักจะค้นหาข้อมูลเพิ่มเติมในหัวข้อที่สนใจ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของสนธิมาศ แซ่แต้ [33] ที่พบว่าความพึงพอใจของผู้ใช้สารสนเทศมีความสัมพันธ์กับประสิทธิภาพในการใช้งานอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติระดับ .05

3.3 จากผลการศึกษาปัจจัยด้านสภาพแวดล้อม พบว่า สถานการณ์ในปัจจุบันมีความเหมาะสมในการใช้โทรศัพท์เคลื่อนที่เพื่อการเรียนรู้เพิ่มเติม ความก้าวหน้าของโทรศัพท์มือถือช่วยให้นักศึกษาเข้าถึงข้อมูลได้อย่างง่ายดาย ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากสถานการณ์การเรียนการสอนออนไลน์ในปัจจุบัน ช่วยให้นักศึกษามีโอกาสในการเรียนรู้ด้วยตนเองมากขึ้น เมื่อเทียบกับการเรียนในรูปแบบปกติ ความยืดหยุ่นและ

ความหลากหลายของการสื่อสารในการเรียนออนไลน์ช่วยให้นักศึกษามีอิสระมากขึ้น ซึ่งการใช้โทรศัพท์มือถือเพื่อการเรียนรู้เพิ่มเติมยังเสริมสร้างประสิทธิภาพในการพัฒนาความรู้ และความคิดสร้างสรรค์ของนิสิต ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Shekarchizadeh และคณะ [14] ที่ชี้ว่าสภาพแวดล้อมทางกายภาพ สังคม วัฒนธรรม และสถานการณ์มีอิทธิพลต่อความรู้สึกและการตัดสินใจของบุคคล สถานการณ์ยังเป็นแรงจูงใจสำคัญในการค้นหาสารสนเทศ และได้ศึกษาบทบาทของเทคโนโลยีในสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ที่หลากหลาย พบว่าการใช้โทรศัพท์มือถือช่วยให้นักเรียนสามารถเรียนรู้ได้อย่างอิสระและมีประสิทธิภาพมากขึ้น รวมถึงสามารถเข้าถึงข้อมูลและเครื่องมือการศึกษาได้ง่ายขึ้น

3.4 จากผลการศึกษาปัจจัยด้านรูปแบบการเรียนรู้ พบว่า รูปแบบการเรียนรู้ใน สถานการณ์ปัจจุบันส่งผลอย่างมากต่อการใช้โทรศัพท์เคลื่อนที่ และโทรศัพท์มือถือเป็นเครื่องมือที่ท่านใช้ในการเรียนรู้ในระบบและการเรียนตามความสนใจ ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากรูปแบบการเรียนรู้ที่มุ่งเน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางช่วยให้นักศึกษามีความพอใจ และความชอบในการเรียนรู้ด้วยตนเองมากขึ้น ซึ่งส่งผลต่อการพัฒนาทักษะต่างๆ รวมถึงการคิดและการแก้ปัญหา ความคิดสร้างสรรค์ และนวัตกรรม การเรียนรู้ในลักษณะนี้ทำให้นักศึกษามีอิสระในการคิด และสามารถนำความรู้ที่ได้รับไปใช้ในสถานการณ์ต่างๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ แนวคิดนี้สอดคล้องกับภัทและโกเวล Bhat & Govil [30] ที่กล่าวว่า การจัดการเรียนรู้ตามความสนใจของผู้เรียนและให้ความอิสระในการเรียน จะช่วยกระตุ้นแรงจูงใจในการเรียนและสร้างทัศนคติที่ดีต่อการเรียน นอกจากนี้รูปแบบการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนยังช่วยให้การเรียนการสอนมีประสิทธิภาพมากขึ้น และช่วยให้ผู้สอนสามารถสอนได้ดีเช่นกัน นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ จุฑารัตน์ ช่างทอง และคณะ [34] ยังยืนยันว่า รูปแบบการเรียนรู้มีผลต่อพฤติกรรมการค้นหาข้อมูล โดยเฉพาะรูปแบบการเรียนรู้ที่เน้นการทำงานร่วมกัน และการพึ่งพาในการแสวงหาสารสนเทศและการค้นข้อมูล

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 หน่วยงานที่มีหน้าที่สนับสนุนด้านการเรียนการสอนควรมีการรวบรวม และแนะนำทรัพยากรดิจิทัล เช่น เอกสารดิจิทัล ฐานข้อมูลออนไลน์ (Open Access) ที่น่าเชื่อถือและมีคุณภาพ เพื่ออำนวยความสะดวกให้นักศึกษาสามารถเข้าถึงสารสนเทศได้อย่างรวดเร็ว

1.2 ควรมีการสำรวจหรือให้นักศึกษาเสนอหัวข้อที่ตนสนใจเพื่อให้การจัดหาทรัพยากรสารสนเทศในแต่ละครั้งของหน่วยงานได้เนื้อหาที่หลากหลาย ทันสมัย และตรงตามความต้องการใช้

1.3 ควรมีการส่งเสริมและให้ความรู้เพื่อให้นักศึกษาตระหนักถึงความสำคัญของทรัพย์สินทางปัญญาและการเข้าถึง ทั้งนี้เพื่อให้นักศึกษาสามารถประเมินสารสนเทศก่อนนำมาใช้ และป้องกันการละเมิดลิขสิทธิ์ที่อาจเกิดขึ้นได้

1.4 จากผลการศึกษาพบว่า นักศึกษารับรู้ bahwa โทรศัพท์มือถือสามารถใช้เพื่อเข้าถึงสารสนเทศได้
ทุกที่ทุกเวลา ง่ายต่อการค้นหาสารสนเทศ ซึ่งทำให้นักศึกษามีความพึงพอใจในการนำโทรศัพท์มือถือมาใช้
เพื่อค้นหาและเข้าถึงสารสนเทศ จึงทำให้เห็นว่าโทรศัพท์มือถือนั้นมีอิทธิพลเป็นอย่างมากกับพฤติกรรมที่
เกิดขึ้นในปัจจุบันของนักศึกษา ดังนั้นเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุด นักศึกษาควรมีการตระหนักถึงข้อดีและ
ข้อเสียให้มาก ปรับเปลี่ยนวิธีการใช้ให้เหมาะสม และควรแยกแยะเวลาในการใช้ให้ถูกต้อง เพราะจะได้ไม่
เกิดพฤติกรรมการติดโทรศัพท์มือถือเกินความจำเป็นอันจะส่งผลต่อกิจวัตรประจำวันอีกด้วย

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรทำการศึกษาปัจจัยอื่น ๆ ที่อาจมีส่งผลต่อพฤติกรรมสารสนเทศบนโทรศัพท์มือถือ เช่น
เศรษฐกิจ ปัจจัยส่วนบุคคล เป็นต้น เพื่อให้ได้ข้อมูลเพิ่มเติมที่มีประโยชน์ต่อการศึกษาพฤติกรรม
สารสนเทศบนโทรศัพท์มือถือมากขึ้น

2.2 ควรศึกษานักศึกษาที่มีช่วงอายุแตกต่างกันซึ่งอาจจะเพิ่มเป็นนักศึกษานิเทศศาสตร์ นักศึกษา
ปริญญาเอก เพื่อให้ทราบถึงความแตกต่างของพฤติกรรมสารสนเทศบนโทรศัพท์มือถือที่มีความชัดเจน
มากขึ้น

บรรณานุกรม

- [1] สำนักงานสถิติแห่งชาติ, (2566), การใช้ ICT ของประชาชนในประเทศไทย ปี 2566 (ไตรมาส 2), [Online]. Available: <https://www.nso.go.th>. [Accessed: 23 ส.ค. 2566].
- [2] สำนักงานสถิติแห่งชาติ กระทรวงดิจิทัล เพื่อเศรษฐกิจและสังคม, (2566), สำนักรวาด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ และการสื่อสาร (ICT), [Online]. Available: <http://www.nso.go.th>. [Accessed: 23 ส.ค. 2566].
- [3] D. Wang, Z. Xiang and D. R. Fesenmaier, (2016), Smartphone use in everyday life and travel, Journal of Travel Research, vol. 55, no. 1, pp. 52-63.
- [4] บุญทิพย์ สิริธรรังศรี, (2563), การจัดการเรียนการสอนออนไลน์สู่กรอบมาตรฐานวิชาชีพการทดสอบและสนับสนุนการเรียนรู้ระดับอุดมศึกษา, วารสารวิชาการราชวิทยาลัยจุฬาภรณ์, 2(3), น. 1-17.
- [5] J. Keefe, Personalized Instruction, (2551), Indiana: Educational Foundation
Bloomington.
- [6] ทิศนา ขัมมณี, (2565), 14 วิธีการสอนสำหรับครูมืออาชีพ, พิมพ์ครั้งที่ 8. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- [7] อาภาภรณ์ ศิริอาคเนย์, (2553), การศึกษาแบบการเรียนรู้ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษาต่างกัน, วิทยานิพนธ์ ค.ม. (มัธยมศึกษา), กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

- [8] ชลภัตต์ วงษ์ประเสริฐ, สมาน ลอยฟ้า และเพ็ญพันธ์ เพชรศรี, (2556), พฤติกรรมสารสนเทศของนักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยขอนแก่น, มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์, 30(3), น.157–196.
- [9] พัทธนา สุวรรณแสน วิวรรณ กาญจนวชิ และกนกภรณ์ อ่วมพราหมณ์, (2557), พฤติกรรมและปัจจัยที่มีผลต่อการใช้อินเทอร์เน็ตเคลื่อนที่ของนักศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา, วารสารศึกษาศาสตร์มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี, 25(3), น. 35–47.
- [10] Z. Arif, ALatif, ARahman, A. M Ghazali, MFaizal & I. M. Ghazali, (2015), Dimension of Librarians' Mobile Information Behavior in an Openness Paradigm Era, International Conference on Libraries, at Vistana Hotel, p. 1–12.
- [11] A. H. Maslow, (1954), Motivation and Personality, New York: Harpers and Row.
- [12] E. R. Hilgrad, (1962), Impulsive versus realistic thinking: An examination of the distinction between primary and secondary processes in thought, Psychological Bulletin, 59(6), p. 477.
- [13] L. G. Schiffman & L. L. Kanuk, (2007), Consumer Behavior, 9th ed. New Jersey: Prentice Hall.
- [14] Z. Shekarchizadeh, B. Ranjbarian & V. Ghasemi, (2018), Factors Affecting Information Search Behavior in Purchasing an Outbound Package Tour: A Thematic Analysis, IRANIAN JOURNAL OF MANAGEMENT STUDIES, 11(3), p. 463–486.
- [15] อัญชสา สีนวนแก้ว และชลภัตต์ วงษ์ประเสริฐ, (2558), ปัจจัยเอื้อต่อพฤติกรรมสารสนเทศที่ส่งผลต่อการสร้างมูลค่าด้านการผลิตและการตลาดไทย, วารสารสำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยทักษิณ, ปีที่ 4, น. 96–116.
- [16] ประภาวดี สืบสนธิ์, (2552), ความต้องการสารสนเทศ. พิมพ์ครั้งที่ 8. มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, นนทบุรี.
- [17] เกตุวดี สมบูรณ์ทวี และพิชชาภา ยางเดิม, (2559), ปัจจัยทางด้านจิตวิทยาที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจซื้อรองเท้าผ้าใบยี่ห้อ converse ภายใต้การแข่งขันด้านวัฒนธรรมของผู้บริโภคในกลุ่ม Gen Y, วิทยานิพนธ์ บธ.ม.(การจัดการนวัตกรรมทางธุรกิจ), มหาวิทยาลัยศิลปากร วิทยาเขตสารสนเทศเพชรบุรี, เพชรบุรี.
- [18] สิทธิพันธ์ ยศยอดยง, (2547), ปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจเลือก มหาวิทยาลัยของนิสิตปริญญาโท มหาวิทยาลัยมหาสารคาม: การวิเคราะห์จำแนกกลุ่มพหุ, วิทยานิพนธ์ ค.ม. (วิจัยการศึกษา), จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, กรุงเทพฯ.
- [19] อีราพร เดชเหลา, (2565), ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมสารสนเทศบนโทรศัพท์เคลื่อนที่ของนิสิตระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, วิทยานิพนธ์ ส.ส.ม. (สารสนเทศศาสตร์), มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, มหาสารคาม.

- [20] ศักติกร สุวรรณเจริญ สุพัตรา ธรรมาอินทร์ สุวัฒนา เกิดม่วง อังคริสา พินิจจันทร์ และพรเลิศ ชุ่มชัย, (2019), พฤติกรรมและผลกระทบจากการใช้สมาร์ตโฟนของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย จังหวัดนนทบุรี, วารสาร พยาบาลกระทรวงสาธารณสุข, 29(3), น.107–117.
- [21] Z. Liu, X. Huang, and Y. Fu, (2014), Information behavior in the mobile environment: A study of undergraduate smartphone users in China, Chinese Journal of Library and Information Science, 7(4), p. 1–15.
- [22] ฐปนัท แก้วปาน, (2565), พฤติกรรมการใช้สื่อสังคมออนไลน์ เพื่อการเรียนรู้ของนักศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏราชชนรินทร์ จังหวัดฉะเชิงเทรา, วารสารศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น, 14(1), น. 95.
- [23] สิทธิชัย ศรีษะย์, (2562), พฤติกรรมการทำกิจกรรมบนสมาร์ตโฟนของนักศึกษาปริญญาตรี มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต,วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์, 1(3), น. 17–29.
- [24] กุลยา สุขพงษ์ไทย, (2556), พฤติกรรมการใช้สารสนเทศของนักศึกษา มหาวิทยาลัยธนบุรี, วารสารวิชาการ มหาวิทยาลัยธนบุรี, 7(13), น. 106–121.
- [25] กัตตกมล พิศแสงงาม, (2561), พฤติกรรมสารสนเทศของนักศึกษา ในรายวิชาภาษา การสื่อสาร และเทคโนโลยีสารสนเทศ หมวดวิทยาศาสตร์ทั่วไป, วารสารสารสนเทศ สาขาวิชามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัย ราชภัฏสมเด็จพระเจ้าพระยา, 17(2), น. 23–34.
- [26] แกมกาญจน์ สมประเสริฐศรี, (2561), ปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการค้นหาสารสนเทศของนิสิตระดับ ปริญญาตรี คณะวิทยาการสารสนเทศ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, อินฟอร์เมชั่น, 25(1), น. 8–16.
- [27] ดวงกมล อุ่นจิตติ และสมฤทัย อีร์เรองสิริ, (2563), ความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมการสารสนเทศกับพฤติกรรมการนวัตกรรม ของนิสิตระดับปริญญาตรี คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์มหาวิทยาลัยบูรพา, ชลบุรี: มหาวิทยาลัยบูรพา.
- [28] พระมหาเอกเมธิกญาโน (เจตสลัน) และศิระนิมิต นิยมณี, (2563), พฤติกรรมการใช้สื่อสังคมออนไลน์ของพระนิสิต ระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย อำเภอมัญจาคีรี จังหวัดพระนครศรีอยุธยา, วารสารมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 7(2), น. 178-190.
- [29] F. D. Davis, (1989), Perceived usefulness, perceived ease of use, and user acceptance of information technology, MIS Quarterly, 13(3), p.319–340.
- [30] M. A. Bhat & P. Govil, (2014), Asian Journal of Multi-disciplinary Studies Understanding Learning Styles of Secondary School Students in Relation to Certain Variables, Asian Journal of MultiDisciplinary Studies, 2(11), p.1–8.
- [31] K. B. Ooi, G. W. H. Tan, (2016), Mobile technology acceptance model: An investigation using mobile users to explore smartphone credit card, Expert Systems with Applications, vol.59, pp.33–46.

- [32] S.Rani, (2017), Psychological Factors Associated with Information Seeking Behavior among Library Users, International Journal of Library and Information Studies, 7(3), p.203–205.
- [33] สนธิมาศ แซ่แต้, (2555), ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อประสิทธิภาพและประสิทธิผลของการใช้สารสนเทศของบุคลากร สำนักงานเขตจตุจักร, วารสารวิชาการอุตสาหกรรมศึกษา, 6(2), น. 41–47.
- [34] จุฑารัตน์ ช่างทอง ลำปาง แม่นมัตย์ และชลภัสร์ วงษ์ประเสริฐ, (2555), รูปแบบ การเรียนรู้: ปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมสารสนเทศของเยาวชนไทย, วารสารอักษรศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร, 34(2), น. 162–184.

**ภาวะผู้นำแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษา
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาศรีสะเกษ ยโสธร
Participative Leadership of School Administrators under
The Secondary Educational Service Area Office
Si Sa Ket Yasothon**

**นภัสวรรณ ศักดิ์วิจารณ์¹, ภาณุพงศ์ บุญรัมย์¹, สมฤทัย เต่าจันทร์^{1*}
Napatsawan Sakwichan¹, Panupong Boonrom¹, Somrutai taochan^{1*}**

¹ สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี

¹Educational Administration, Faculty of Education, Ubon Ratchathani Rajabhat University

*Corresponding email: napatsawan.sg65@ubru.ac.th

Received: 31 January 2025; Revised: 25 April 2025; Accepted: 30 April 2025

บทคัดย่อ

การวิจัยในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาภาวะผู้นำแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษา 2) เพื่อเปรียบเทียบระดับภาวะผู้นำแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษา จำแนกตามตำแหน่ง ประสบการณ์ในการทำงาน และขนาดสถานศึกษา 3) เพื่อศึกษาปัญหาและแนวทางพัฒนาภาวะผู้นำแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษา กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครู จำนวน 346 คน ได้มาโดยการสุ่มตัวอย่างด้วยวิธีการสุ่มอย่างง่าย กลุ่มเป้าหมายที่ใช้สัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูที่ได้รางวัลต่าง ๆ จำนวน 4 คน ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง และเครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสอบถามประมาณค่า 5 ระดับ มีความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ .97 และแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง สถิติที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบค่าทีและการทดสอบค่าเอฟ เมื่อพบความแตกต่าง ทดสอบรายคู่ด้วยวิธีการของ Scheffé และการวิเคราะห์เนื้อหาแบบพรรณนา

ผลการวิจัยพบว่า 1) ความคิดเห็นเกี่ยวกับภาวะผู้นำแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษา มีระดับภาวะผู้นำแบบมีส่วนร่วมในระดับมาก 2) การเปรียบเทียบระดับภาวะผู้นำแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหาร จำแนกตาม ตำแหน่ง ประสบการณ์ในการทำงาน และขนาดสถานศึกษา พบว่า โดยภาพรวม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 3) ปัญหาและแนวทางการแก้ปัญหา (1) ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ขาดการสื่อสารให้บุคลากรเข้าใจตรงกัน ควรมีการสื่อสารให้มีความเข้าใจตรงกันชี้แจงเหตุผลในการตัดสินใจให้ทราบ (2) ด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ ขาดการกำหนดบทบาทหน้าที่ที่ชัดเจน ควรมีการกำหนดบทบาทหน้าที่มอบหมายงานอย่างชัดเจนให้เกียรติและความไว้วางใจ (3) ด้านการมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ ขาดการสร้างขวัญกำลังใจแก่บุคลากร ควรมีการมอบขวัญกำลังใจ รางวัลตอบแทนแก่บุคลากรที่สามารถปฏิบัติงานได้ตามเป้าหมาย (4) ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล กระบวนการประเมินผลไม่ชัดเจน ควรทำความเข้าใจร่วมกันเกี่ยวกับวัตถุประสงค์และประโยชน์ของการประเมินผล

คำสำคัญ: ภาวะผู้นำ; การมีส่วนร่วม; ภาวะผู้นำแบบมีส่วนร่วม; ผู้บริหารสถานศึกษา

Abstract

This research aims to: 1) study the participative leadership of school administrators. 2) compare the level of participative leadership of school administrators based on position, work experience, and school size, and 3) explore the problems and development strategies for participative leadership of school administrators. The sample consists of 346 school administrators and teachers, selected using simple random sampling. The target group for structured interviews includes school administrators and award-winning teachers, totaling 4 individuals, selected purposively. The research instruments used are a five-point Likert scale questionnaire with a reliability coefficient of .97 and structured interview questions. The statistical methods applied in the research include percentages, mean, standard deviation, t-test, and F-test. In case of significant differences, pairwise comparisons were made using Scheffé's method, and content analysis was conducted descriptively.

The research findings revealed that: 1) Opinions on the participative leadership of school administrators, overall, indicated a high level of participative leadership. 2) A comparison of the levels of participative leadership of school administrators, categorized by position, work experience, and school size, showed statistically significant differences at the .01 level. 3) Problems and solutions were identified as follows (1) Participation in decision-making: There was a lack of communication to ensure mutual understanding among personnel. It is recommended to enhance communication to foster mutual understanding and provide clear explanations for decisions made. (2) Participation in operations: There was a lack of clear role and responsibility assignments. It is suggested to define roles and responsibilities clearly, delegate tasks effectively, and distribute work respectfully while building trust. (3) Participation in benefits: There was a lack of motivation and morale-building among personnel. It is recommended to provide encouragement and incentives to staff who achieve their targets successfully. (4) Participation in evaluation: The evaluation processes were unclear. It is suggested to establish a mutual understanding of the objectives and benefits of the evaluation process.

Keywords: Leadership; Participation; Participative Leadership; School Administrator

บทนำ

การศึกษาที่มีคุณภาพจะต้องอาศัยบุคคลและการทำงานจากหลายฝ่าย โดยเฉพาะการบริหารงานถือเป็นปัจจัยสำคัญที่จะช่วยให้การพัฒนาศึกษาเป็นไปในทิศทางที่มุ่งหวัง ผู้บริหารซึ่งเป็นผู้นำทางการศึกษามีความสำคัญอย่างมาก เพราะพวกเขามีอิทธิพลที่สำคัญในการกำหนดนโยบายและทิศทางของระบบการศึกษา จะต้องเป็นผู้ที่มีคุณลักษณะที่ดี มีความรู้ ความสามารถ ทักษะ สมรรถนะ มีคุณธรรมจริยธรรมในการบริหารงาน จึงจำเป็นต้องใช้ทั้งศาสตร์และศิลป์ในการบริหารงาน [1] ผู้บริหารจะต้องมีการปรับตัวให้เข้ากับการเปลี่ยนแปลงในด้านต่าง ๆ ทั้งค่านิยม ความเชื่อ ประเพณี วัฒนธรรม ตลอดจนความเปลี่ยนแปลงนโยบาย สังคม เศรษฐกิจ และเทคโนโลยีที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว ในการพัฒนาการจัดการศึกษาเป็นที่ยอมรับของครูและบุคลากรในสถานศึกษา ซึ่งมีอิทธิพลที่จะทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมในการปฏิบัติงานภายใต้ความไว้วางใจ ความร่วมมือ ความเชื่อมั่น ความศรัทธา อันจะส่งผลต่อการดำเนินงานในสถานศึกษาให้บรรลุผลสำเร็จตามเป้าหมาย [2]

ภาวะผู้นำเป็นความสามารถที่บุคคลจะใช้อิทธิพลในการชักจูงให้บุคคลหนึ่งหรือกลุ่มบุคคล มีพฤติกรรมคล้อยตามและยอมปฏิบัติหรือดำเนินกิจกรรม ที่จะนำไปสู่ความสำเร็จตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ด้วยความเห็นใจและเต็มใจ [3] ดังนั้นภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาจึงเป็นการกระทำในฐานะเป็นผู้นำกลุ่มที่สามารถโน้มน้าวจิตใจครูหรือบุคลากรให้ปฏิบัติตามการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพ สร้างความเข้าใจ และความตระหนักให้เกิดขึ้นกับบุคลากรในโรงเรียน สร้างความสามัคคี และร่วมแรงร่วมใจกันปฏิบัติงานทุกอย่าง เพื่อให้บรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้ ผู้บริหารจึงจำเป็นต้องมีศักยภาพในการใช้ภาวะผู้นำอย่างเหมาะสมในการสร้างความสัมพันธ์ที่มีอิทธิพลต่อการปฏิบัติงานให้บรรลุเป้าหมายร่วมกันของทุกคนในองค์กร สามารถสร้างความเชื่อมั่นและให้การสนับสนุนทุกคนเพื่อให้บรรลุเป้าหมายขององค์กร สามารถใช้ศาสตร์และศิลป์ทำให้ผู้เกี่ยวข้องเกิดศรัทธา มีความเชื่อถือ มีความเชื่อมั่นในการปฏิบัติงานตลอดทั้งสามารถสร้างสภาวะแวดล้อม สนับสนุนให้ร่วมมือกันสร้างประโยชน์ในการปฏิบัติหน้าที่ [4] ภาวะผู้นำของผู้บริหารเป็นปัจจัยที่ทำให้การพัฒนาคุณภาพของโรงเรียนและผู้เรียนประสบผลสำเร็จโดยเฉพาะการส่งเสริมให้มีการทำงานอย่างมีส่วนร่วม ซึ่งผู้บริหารใช้การจูงใจให้บุคคลผู้ปฏิบัติงานหรือบุคคลผู้ที่เกี่ยวข้องได้มีโอกาสมีส่วนร่วมในการคิดร่วมตัดสินใจ ร่วมปฏิบัติงาน ร่วมรับผิดชอบเพื่อพัฒนางานให้มีคุณภาพสูงสุด ซึ่งเป็นการเปิดโอกาสให้บุคคลหรือกลุ่มบุคคลได้มีส่วนเกี่ยวข้องในการปฏิบัติงานในลักษณะของการรับรู้ ร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมตัดสินใจ ตลอดจนการประเมินผลให้ทุกฝ่ายได้สำนึกในหน้าที่และความรับผิดชอบร่วมกัน อันจะนำไปสู่เป้าหมายขององค์กร [5] ทั้งนี้เพื่อให้ลักษณะของผู้บริหารดังกล่าวมุ่งเน้นที่คุณภาพของผู้เรียนเป็นหลัก จึงจำเป็นต้องอาศัยความร่วมมือของครู ดังนั้นการเสริมสร้างกำลังใจในการปฏิบัติงานย่อมก่อให้เกิดแรงจูงใจที่จะทำให้เกิดประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของครู และเกิดประสิทธิผลในผู้เรียนอีกด้วย

ภาวะผู้นำแบบมีส่วนร่วมเป็นลักษณะของผู้นำที่มีความกระตือรือร้นในการทำงานและทุ่มเทให้กับการทำงาน เห็นคุณค่าและให้เกียรติสมาชิกในทุก ๆ ด้าน ให้โอกาสสมาชิกในการมีส่วนร่วมทุกขั้นตอนและนำพลังและศักยภาพของสมาชิกมาใช้ในการร่วมคิด ตัดสินใจ กำหนดเป้าหมายและวิธีการดำเนินการขององค์กร และร่วมสร้างสรรค์งานอย่างอิสระ มีการเอาใจใส่ ดูแลและพัฒนาศักยภาพของสมาชิกอย่างสม่ำเสมอ สร้างแรงจูงใจในการปฏิบัติงาน มีการสื่อสารอย่างเปิดเผย มีทักษะในการติดต่อสื่อสาร เป็นผู้ฟังที่ดี และใช้คำพูดที่เหมาะสม มีความสามารถในการควบคุมปัญหาและสามารถแก้ไขปัญหที่เกิดขึ้นได้ [6] ภาวะผู้นำของผู้บริหารเป็นปัจจัยที่ ทำให้การพัฒนาคุณภาพโรงเรียนประสบผลสำเร็จ โดยเฉพาะการส่งเสริมให้มีการทำงานอย่างมีส่วนร่วม ซึ่งผู้บริหารใช้การจูงใจให้บุคคลผู้ปฏิบัติงานหรือบุคคลผู้ที่เกี่ยวข้องได้มีโอกาสมีส่วนร่วมในการร่วมคิด ร่วมตัดสินใจ ร่วมปฏิบัติงาน ร่วมรับผิดชอบ เพื่อพัฒนางานที่ปฏิบัติให้มีคุณภาพสูงสุด ซึ่งเป็นการเปิดโอกาสให้บุคคลหรือกลุ่มบุคคลได้มีส่วนเกี่ยวข้องในการปฏิบัติงานไม่ว่าจะเป็นทางตรงหรือทางอ้อมในลักษณะของการรับรู้ร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมตัดสินใจ ตลอดจนการประเมินผลให้ทุกฝ่ายได้สำนึกในหน้าที่และความรับผิดชอบร่วมกัน อันจะนำไปสู่เป้าหมายขององค์กร

ดังนั้น สถานศึกษาที่ผู้บริหารใช้ภาวะผู้นำแบบมีส่วนร่วม มีผลต่อการเพิ่มคุณภาพการเรียนการสอนของครู และส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนในระดับที่ดีขึ้น ภาวะผู้นำแบบมีส่วนร่วมจึงเป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อคุณภาพของโรงเรียนอย่างแท้จริง [5] สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาศรีสะเกษ ยโสธร เป็นหน่วยงานการศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ มีหน้าที่ดูแลรับผิดชอบการจัดการศึกษาในจังหวัด ศรีสะเกษ และจังหวัด ยโสธร มีพันธกิจหลักเพื่อพัฒนาระบบการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาล เน้นการมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วน สู่องค์กรคุณภาพตามมาตรฐาน โดยยึดหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงพัฒนาคุณภาพผู้เรียนให้มีสมรรถนะตามหลักสูตร ทักษะที่จำเป็นในศตวรรษที่ 21 และส่งเสริมความเป็นเลิศตามศักยภาพ พัฒนาผู้บริหาร ครู และบุคลากรทางการศึกษา ให้มีคุณภาพด้วยนวัตกรรมสู่ความเป็นมืออาชีพ [7]

จากที่ได้กล่าวมาข้างต้น ภาวะผู้นำแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษามีความจำเป็นเกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษา เพื่อพัฒนาคุณภาพของโรงเรียนและผู้เรียนให้ประสบผลสำเร็จ ทำให้ผู้วิจัยมีความสนใจที่จะศึกษาภาวะผู้นำแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาศรีสะเกษ ยโสธร เพื่อนำผลการศึกษามาเป็นแนวทางในการพัฒนาพฤติกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา เสริมสร้างความร่วมมือภายในองค์กร ส่งผลให้โรงเรียนประสบผลสำเร็จตาม

วัตถุประสงค์ และเป้าหมายของโรงเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ อีกทั้งยังเป็นแนวทางในการปรับปรุงและพัฒนาภาวะผู้นำแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษาซึ่งมีความสำคัญและจำเป็นในการบริหารสถานศึกษาในปัจจุบัน

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาภาวะผู้นำแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาศรีสะเกษ ยโสธร
2. เพื่อเปรียบเทียบระดับภาวะผู้นำแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาศรีสะเกษ ยโสธร จำแนกตาม ตำแหน่ง ประสบการณ์ในการทำงาน และขนาดสถานศึกษา
3. เพื่อศึกษาปัญหาและแนวทางพัฒนาภาวะผู้นำแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาศรีสะเกษ ยโสธร

การทบทวนวรรณกรรม

ภาวะผู้นำแบบมีส่วนร่วม หมายถึง ผู้บริหารที่แสดงออกถึงการเปิดโอกาสให้ครูแสดงความคิดเห็นในการปฏิบัติงานและพัฒนาการปฏิบัติงาน ครูเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมต่าง ๆ สร้างบรรยากาศให้เกิดความร่วมมือในการปฏิบัติงาน เปิดโอกาสให้ครูมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ กำหนดนโยบาย และประเมินผลการปฏิบัติงานของโรงเรียน ผู้บริหารลงมือปฏิบัติงานและกิจกรรมของโรงเรียนร่วมกับครู ผู้วิจัยได้สังเคราะห์เอกสารทางวิชาการและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับภาวะผู้นำแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 12 ท่าน ได้แก่ สรวิชัย สีนสวาท [8], กนกวรรณ บุราณสาร [9], วิรัช คุ่มกลาง [10], สุชาติ อักษรกริช [11], นิภา อินทวงค์ [12], กิตติยา สุขเกษม [5], วิศรุต เพ็ชรสีม่วง [13], กันทิมา ตีกะพี [14], วัชรกร ชวดกลางลา [15], กิตติพงศ์ ทาป [16], Cohen and Uphoff [17] และ Hirsch [18] จึงสรุปองค์ประกอบของภาวะผู้นำแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษาเป็น 4 ด้าน คือ 1) การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ 2) การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ 3) การมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ และ 4) การมีส่วนร่วมในการประเมินผล ผู้วิจัยได้ศึกษาความหมายของนักวิชาการที่นิยามความหมายองค์ประกอบของภาวะผู้นำแบบมีส่วนร่วมจากงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

1. การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ (Decision Making) หมายถึง การแสดงออกของผู้บริหารสถานศึกษาที่เปิดโอกาสและส่งเสริมให้ครูมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ รับฟังความคิดเห็น มีการระดมความคิดเห็นในการแก้ปัญหา และความต้องการ มีการจัดลำดับความสำคัญของปัญหา และนำความคิดเห็นของครูมาวิเคราะห์อย่างเป็นระบบเพื่อใช้ในการตัดสินใจในการเลือกทางที่ดีที่สุด เพื่อนำไปใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาการดำเนินงานและการปฏิบัติ ที่ตรงตามเป้าหมายและวัตถุประสงค์ ครูมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบาย ขั้นตอนการปฏิบัติงานต่าง ๆ ของโรงเรียนและมีส่วนร่วมในการกำหนดการใช้ทรัพยากรต่าง ๆ เพราะการตัดสินใจที่ดีจะมีผลถึงการบริหารจัดการศึกษาให้มีคุณภาพและมีประสิทธิภาพ โดยครูจะต้องเข้าร่วมกิจกรรมด้วยความเต็มใจ เต็มกำลังความรู้ความสามารถของตนเอง

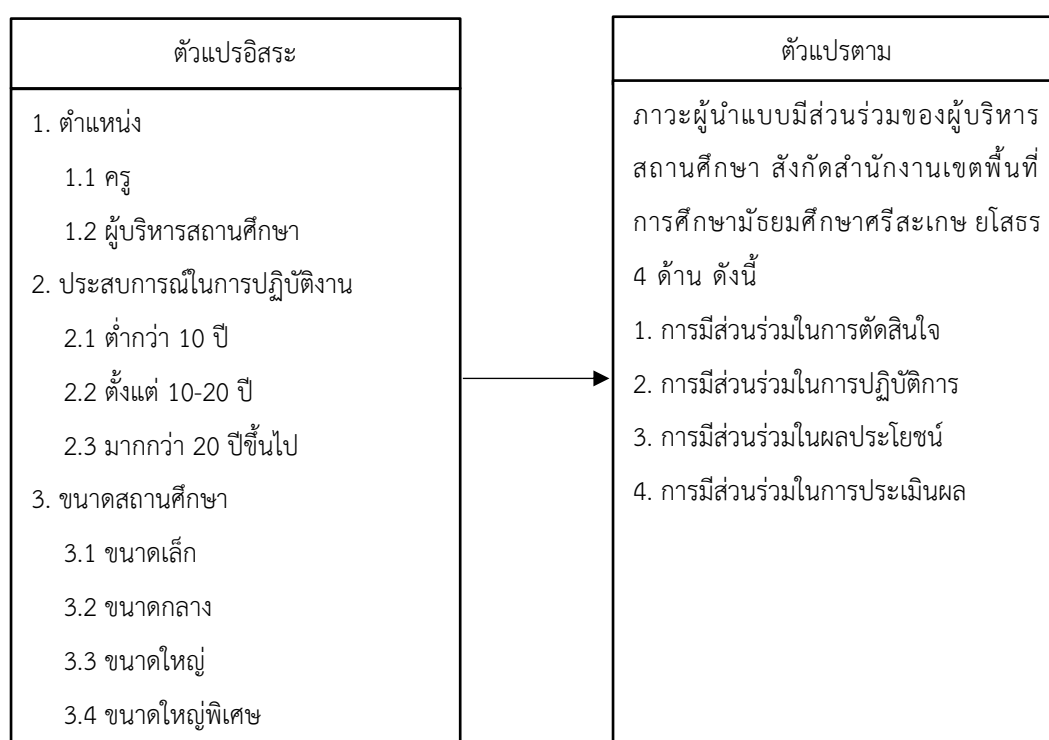
2. การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ (Implementation) หมายถึง การแสดงออกของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งเสริมให้ครูมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน โดยครูสามารถใช้ทักษะและความสามารถอย่างเต็มที่ในการปฏิบัติ เป็นการเข้าร่วมรวมทั้งมีความรู้สึกว่าเป็น ส่วนหนึ่งของงาน และต้องการมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาของโรงเรียน อีกทั้งผู้บริหารลงมือปฏิบัติงาน และกิจกรรมของโรงเรียนร่วมกับครูด้วย โดยการมีส่วนร่วมในการสนับสนุนทรัพยากร การบริหาร ประสานงาน ใช้ความรู้ความสามารถ และทักษะในการปฏิบัติงานได้อย่างเต็มที่ที่มีการตรวจสอบการดำเนินงานตามแผนและพัฒนาปรับปรุงเสมอ

3. การมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ (Benefits) หมายถึง การแสดงออกของผู้บริหารสถานศึกษาที่สร้างความรู้สึกให้ครูเป็นส่วนหนึ่งที่ทำให้งานดีขึ้น รับรู้ถึงผลตอบแทนที่ได้รับ เกิดความภาคภูมิใจในงานที่ทำร่วมกันทั้งในเวลาและนอกเวลา ครูมีความรู้สึกมีคุณค่าในตนเอง มีอำนาจทางการเมือง และความรู้สึกว่าตนเองทำงานมีประสิทธิภาพ ผู้บริหารส่งเสริมให้ครูมีส่วนร่วมในการแสดง

ความคิดเห็น แก้ไขปัญหา ตัดสินใจ เพื่อผลประโยชน์กับโรงเรียน เกิดจากการทำงานร่วมกัน ไม่ว่าจะเป็นผลประโยชน์ด้านวัตถุ ด้านสังคม หรือด้านบุคคล ครูมีส่วนร่วมในการนำการปฏิบัติงานนั้นมาใช้ให้เกิดประโยชน์โดยอยู่บนพื้นฐานความเท่าเทียมกัน

4. การมีส่วนร่วมในการประเมินผล (Evaluation) หมายถึง การแสดงออกของผู้บริหารสถานศึกษาที่เปิดโอกาสให้ครู เข้ามามีส่วนร่วมในการรายงานผลและประเมินผลการปฏิบัติงานของโรงเรียน มีส่วนร่วมในการกำกับติดตามการปฏิบัติงาน ควบคุมและตรวจสอบการดำเนินงาน มีส่วนร่วมในการออกแบบการประเมินผลการปฏิบัติงาน มีส่วนร่วมแสดงความคิดเห็น ในการประเมินผลการปฏิบัติงาน มีส่วนร่วมในการนำข้อมูลที่ได้จากการประเมินผลไปใช้เพื่อการแก้ไขปรับปรุง และพัฒนาคุณภาพ การปฏิบัติงานของโรงเรียนให้ดียิ่งขึ้น ผู้บริหารติดตาม ตรวจสอบงานหรือกิจกรรมของโรงเรียนว่าเป็นไปตามเป้าหมายหรือ วัตถุประสงค์เสมอ

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาศรีสะเกษ ยโสธร ปีการศึกษา 2567 จำนวนโรงเรียน 83 โรงเรียน โดยแยกเป็น ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 206 คน ครู จำนวน 3,081 คน รวมทั้งสิ้นจำนวน 3,287 คน

1.2 ตัวอย่าง

ตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย กลุ่มตัวอย่างในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาศรีสะเกษ ยโสธร ปีการศึกษา 2567 โดยแยกเป็น ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 22

คน ครู จำนวน 324 คน กำหนดขนาดตัวอย่างโดยใช้ตารางของ Krejcie and Morgan [19] ได้ตัวอย่างจำนวน 346 คน โดยการเลือกตัวอย่าง โดยการสุ่มตัวอย่างด้วยวิธีการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) ตามสัดส่วนที่กำหนดไว้ และกลุ่มตัวอย่างในการสัมภาษณ์ ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาศรีสะเกษ ยโสธร ปีการศึกษา 2567 โดยคัดเลือกจำนวน 4 คน แบ่งเป็นผู้บริหารสถานศึกษา 2 คน และครู 2 คน เลือกด้วยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling)

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

2.1 แบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับภาวะผู้นำแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาศรีสะเกษ ยโสธร มีค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of item Objective of Congruence: IOC) ตั้งแต่ 0.80 – 1.00 ขึ้น ไป ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับ เท่ากับ 0.97 ซึ่งแบบสอบถามงานวิจัย แบ่งออกเป็น 3 ตอน คือ

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับรายละเอียดของผู้ตอบแบบสอบถาม ลักษณะเป็นข้อคำถามแบบตรวจสอบรายการ (Check List) เกี่ยวกับตำแหน่ง ประสบการณ์ในการทำงาน และขนาดสถานศึกษา

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามความคิดเห็นของครูเกี่ยวกับภาวะผู้นำแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาศรีสะเกษ ยโสธร ลักษณะคำถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ซึ่งคำถามครอบคลุมเกี่ยวกับภาวะผู้นำแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษา ประกอบด้วย 4 ด้าน ได้แก่ 1) การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ 2) การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ 3) การมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ 4) การมีส่วนร่วมในการประเมินผลมีลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ตามแบบของ Likert [20]

ตอนที่ 3 เป็นคำถามปลายเปิด (Open Ended Form) เกี่ยวกับความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเพิ่มเติมเกี่ยวกับภาวะผู้นำแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาศรีสะเกษ ยโสธร

2.2 แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้างเกี่ยวกับภาวะผู้นำแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาศรีสะเกษ ยโสธร โดยใช้กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการวิจัย คือ ผู้บริหารสถานศึกษาและครู โดยคัดเลือกจำนวน 4 คน แบ่งเป็นผู้บริหารสถานศึกษา 2 คน และครู 2 คน เลือกด้วยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) โดยวิธีการสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง แบ่งออกเป็น 2 ตอน คือ

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 เป็นแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้างภาวะผู้นำแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาศรีสะเกษ ยโสธร

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยมีขั้นตอน ดังต่อไปนี้

1. ผู้วิจัยขอหนังสือขออนุญาตเก็บข้อมูลจากคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานีถึงโรงเรียนที่สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาศรีสะเกษ ยโสธร
2. ผู้วิจัยติดต่อสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาศรีสะเกษ ยโสธร เพื่อขอเก็บข้อมูลกับสถานศึกษาในสังกัดที่เป็นตัวอย่าง
3. ผู้วิจัยส่งแบบสอบถามออนไลน์ (Google Form) จำนวน 346 ชุดให้กับตัวอย่างผ่านระบบ SMSS
4. ได้รับแบบสอบถามคืน จำนวน 346 ชุด โดยความสมบูรณ์ของแบบสอบถามคิด เป็นร้อยละ 100
5. นำแบบสอบถามมาวิเคราะห์ข้อมูล

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

เมื่อผู้วิจัยได้รับแบบสอบถามแล้ว จะทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป แล้วนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามขั้นตอน ดังนี้

1. แบบสอบถามตอนที่ 1 ตรวจสอบรายการวิเคราะห์โดยหาค่าความถี่ และร้อยละ (Percentage)

2. แบบสอบถามตอนที่ 2 แบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) วิเคราะห์โดยสถิติค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

3. นำค่าเฉลี่ยที่ได้จากการวิเคราะห์ไปทำการเปรียบเทียบกับเกณฑ์เพื่อใช้ในการแปลความหมายรายข้อ รายด้านและรายรวม โดยใช้เกณฑ์การแปลความหมายค่าเฉลี่ย

4. นำคะแนนที่ได้ไปวิเคราะห์หาค่าสถิติ โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปตามรายการ ดังนี้

4.1 วิเคราะห์ความคิดเห็นเกี่ยวกับภาวะผู้นำแบบมีส่วนร่วมโดยรวม รายด้าน และรายข้อ เพื่อหาค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) แล้วนำค่าเฉลี่ยที่ได้ไปเทียบกับเกณฑ์การแปลความหมาย ดังนี้ [20]

ค่าเฉลี่ย 4.51 - 5.00 หมายถึง มีระดับภาวะผู้นำแบบมีส่วนร่วมอยู่ในระดับมากที่สุด

ค่าเฉลี่ย 3.51 - 4.50 หมายถึง มีระดับภาวะผู้นำแบบมีส่วนร่วมอยู่ในระดับมาก

ค่าเฉลี่ย 2.51 - 3.50 หมายถึง มีระดับภาวะผู้นำแบบมีส่วนร่วมอยู่ในระดับปานกลาง

ค่าเฉลี่ย 1.51 - 2.50 หมายถึง มีระดับภาวะผู้นำแบบมีส่วนร่วมอยู่ในระดับน้อย

ค่าเฉลี่ย 1.00 - 1.50 หมายถึง มีระดับภาวะผู้นำแบบมีส่วนร่วมอยู่ในระดับน้อยที่สุด

4.2 วิเคราะห์เปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับภาวะผู้นำแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษา จำแนกตามตำแหน่ง โดยใช้การทดสอบค่าที (t-test)

4.3 วิเคราะห์เปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับภาวะผู้นำแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษา จำแนกตามประสบการณ์ในการทำงาน และขนาดสถานศึกษา โดยใช้การทดสอบค่าเอฟ (F-test) เมื่อพบความแตกต่างนำมาเปรียบเทียบกรณีรายคู่ของ Scheffe'

5. วิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามตอนที่ 3 ซึ่งเป็นคำถามปลายเปิดเกี่ยวกับปัญหาและแนวทางในการแก้ปัญหาภาวะผู้นำแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาศรีสะเกษ ยโสธร โดยใช้วิธีวิเคราะห์เนื้อหาแบบการพรรณนา

6. วิเคราะห์จากแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้างเกี่ยวกับภาวะผู้นำแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาศรีสะเกษ ยโสธร โดยใช้วิธีวิเคราะห์เนื้อหาแบบการพรรณนา

5. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์คุณภาพของเครื่องมือ ได้แก่ การหาค่าสัมประสิทธิ์ความสอดคล้อง ความเชื่อมั่น และสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบค่าทีและการทดสอบค่าเอฟ เมื่อพบความแตกต่าง ทดสอบรายคู่ด้วยวิธีการของ Scheffé และการวิเคราะห์เนื้อหาแบบพรรณนา

ผลการวิจัย

1. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยหาค่าความถี่ ร้อยละ จำแนกตามตำแหน่ง ประสบการณ์ในการทำงาน และขนาดสถานศึกษา

ผลจากการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามมีจำนวน 346 คน สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามตำแหน่ง โดยส่วนมากตำแหน่งครูจำนวน 324 คน คิดเป็นร้อยละ 93.64 รองลงมา คือ ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 22 คน คิดเป็นร้อยละ 6.36 จำแนกตามประสบการณ์ในการทำงาน โดยส่วนมากต่ำกว่า 10 ปีจำนวน 138 คน คิดเป็นร้อยละ 39.88 มากกว่า 20 ปี ขึ้นไปจำนวน 114 คน คิดเป็นร้อยละ 32.95 และตั้งแต่ 10-20 ปีจำนวน 94 คิดเป็นร้อยละ 27.17 จำแนกตามขนาดสถานศึกษา โดยส่วนมากขนาดใหญ่พิเศษ (นักเรียน 1,680 คนขึ้นไป) จำนวน 168 คน คิดเป็นร้อยละ

48.56 ขนาดกลาง (นักเรียน 120-719 คน) จำนวน 108 คน คิดเป็นร้อยละ 31.21 ขนาดใหญ่ (นักเรียน 720-1,679 คน) จำนวน 64 คน คิดเป็นร้อยละ 18.50 และขนาดเล็ก (นักเรียนตั้งแต่ 119 คนลงมา) จำนวน 6 คน คิดเป็นร้อยละ 1.73

2. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลความคิดเห็นเกี่ยวกับภาวะผู้นำแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาศรีสะเกษ ยโสธร แสดงดังตารางที่ 1 - 4

ตารางที่ 1 ภาพรวมความคิดเห็นเกี่ยวกับภาวะผู้นำแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาศรีสะเกษ-ยโสธร

ที่	ความคิดเห็นเกี่ยวกับภาวะผู้นำแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน	ระดับภาวะผู้นำแบบมีส่วนร่วม			
		$\bar{x}$	S	แปลผล	อันดับ
1	การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ	4.35	.52	มาก	4
2	การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ	4.52	.51	มากที่สุด	1
3	การมีส่วนร่วมในผลประโยชน์	4.41	.60	มาก	3
4	การมีส่วนร่วมในการประเมินผล	4.44	.61	มาก	2
รวม		4.43	.52	มาก	

จากตารางที่ 1 พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาและครู มีความคิดเห็นเกี่ยวกับภาวะผู้นำแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาศรีสะเกษ ยโสธร โดยภาพรวม มีระดับภาวะผู้นำแบบมีส่วนร่วมในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านที่มีระดับภาวะผู้นำแบบมีส่วนร่วมสูงสุดคือด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ และ ด้านที่มีระดับภาวะผู้นำแบบมีส่วนร่วมน้อยที่สุดคือด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการเปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับภาวะผู้นำแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาศรีสะเกษ ยโสธร จำแนกตามตำแหน่ง

ที่	ภาวะผู้นำแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษา	ครู		ผู้บริหารสถานศึกษา		t	p
		$\bar{x}$	S	$\bar{x}$	S		
1	การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ	4.33	.53	4.56	.35	-2.85**	.01
2	การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ	4.50	.51	4.77	.33	-3.61**	.00
3	การมีส่วนร่วมในผลประโยชน์	4.39	.60	4.74	.42	-3.67**	.00
4	การมีส่วนร่วมในการประเมินผล	4.41	.61	4.81	.38	-4.62**	.00
รวม		4.41	.53	4.72	.33	-4.09**	.00

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตารางที่ 2 พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาและครูตำแหน่งแตกต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับภาวะผู้นำแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาศรีสะเกษ ยโสธร มีระดับภาวะผู้นำแบบมีส่วนร่วมโดยภาพรวมและรายด้าน แตกต่างกันมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ตารางที่ 3 การเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครู ที่มีต่อความคิดเห็นเกี่ยวกับภาวะผู้นำแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาศรีสะเกษ ยโสธร จำแนกตามประสบการณ์การทำงานโดยเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่

ที่	ความคิดเห็นเกี่ยวกับภาวะผู้นำ แบบมีส่วนร่วมของผู้บริหาร สถานศึกษา	ประสบการณ์ ในการทำงาน		ต่ำกว่า 10 ปี	ตั้งแต่ 10-20 ปี	มากกว่า 20 ปี ขึ้นไป
1	การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ		$\bar{x}$	4.42	4.15	4.43
		ต่ำกว่า 10 ปี	4.42	-	.27*	-.01
		ตั้งแต่ 10-20	4.15	-	-	-.28*
		มากกว่า 20 ปี	4.43	-	-	-
2	การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ		$\bar{x}$	4.62	4.31	4.55
		ต่ำกว่า 10 ปี	4.62	-	.32*	.07
		ตั้งแต่ 10-20	4.31	-	-	-.25*
		มากกว่า 20 ปี	4.55	-	-	-
3	การมีส่วนร่วมในผลประโยชน์		$\bar{x}$	4.58	4.13	4.44
		ต่ำกว่า 10 ปี	4.58	-	.46*	.14
		ตั้งแต่ 10-20	4.13	-	-	-.32*
		มากกว่า 20 ปี	4.44	-	-	-
4	การมีส่วนร่วมในการประเมินผล		$\bar{x}$	4.56	4.12	4.55
		ต่ำกว่า 10 ปี	4.56	-	.44*	.02
		ตั้งแต่ 10-20	4.12	-	-	-.43*
		มากกว่า 20 ปี	4.55	-	-	-
รวม			$\bar{x}$	4.55	4.18	4.49
		ต่ำกว่า 10 ปี	4.55	-	.37*	.05
		ตั้งแต่ 10-20	4.18	-	-	-.32*
		มากกว่า 20 ปี	4.49	-	-	-

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 3 เมื่อพิจารณาเป็นรายคู่ พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาและครู ที่มีประสบการณ์ในการทำงานแตกต่างกัน มีความคิดเห็นภาวะผู้นำแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษา โดยภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อเปรียบเทียบรายคู่ พบว่า ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ ด้านการมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล และผลรวม มีความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครู ที่มีประสบการณ์ต่ำกว่า 10 ปี และที่มีประสบการณ์ตั้งแต่ 10-20 ปี แตกต่างกัน และที่มีประสบการณ์ตั้งแต่ 10-20 ปี และที่มีประสบการณ์มากกว่า 20 ปีขึ้นไป แตกต่างกัน

ตารางที่ 4 การเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครู ที่มีต่อความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครู ที่มีต่อความคิดเห็นเกี่ยวกับภาวะผู้นำแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษาศรีสะเกษ โยโสธร จำแนกตามขนาดสถานศึกษา โดยเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่

ที่	ความคิดเห็นเกี่ยวกับภาวะผู้นำแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษา	ขนาดสถานศึกษา		ขนาดเล็ก	ขนาดกลาง	ขนาดใหญ่	ขนาดใหญ่พิเศษ
1	การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ		$\bar{x}$	4.47	4.48	4.32	4.27
		ขนาดเล็ก	4.47	-	-.01	.16	.20
		ขนาดกลาง	4.48	-	-	.17	.21*
		ขนาดใหญ่	4.32	-	-	-	.05
		ขนาดใหญ่พิเศษ	4.27	-	-	-	-
2	การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ		$\bar{x}$	4.54	4.63	4.43	4.47
		ขนาดเล็ก	4.54	-	-.09	.11	.07
		ขนาดกลาง	4.63	-	-	.20*	.16
		ขนาดใหญ่	4.43	-	-	-	-.04
		ขนาดใหญ่พิเศษ	4.47	-	-	-	-
3	การมีส่วนร่วมในผลประโยชน์		$\bar{x}$	4.06	4.55	4.44	4.33
		ขนาดเล็ก	4.06	-	-.50	-.38	-.27
		ขนาดกลาง	4.55	-	-	.11	.23*
		ขนาดใหญ่	4.44	-	-	-	.11
		ขนาดใหญ่พิเศษ	4.33	-	-	-	-
4	การมีส่วนร่วมในการประเมินผล		$\bar{x}$	4.56	4.58	4.41	4.35
		ขนาดเล็ก	4.56	-	-.03	.14	.20
		ขนาดกลาง	4.58	-	-	.17	.23*
		ขนาดใหญ่	4.41	-	-	-	.06
		ขนาดใหญ่พิเศษ	4.35	-	-	-	-
รวม			$\bar{x}$	4.41	4.56	4.40	4.36
		ขนาดเล็ก	4.41	-	-.16	.01	.05
		ขนาดกลาง	4.56	-	-	.16	.21*
		ขนาดใหญ่	4.40	-	-	-	.04
		ขนาดใหญ่พิเศษ	4.36	-	-	-	-

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 4 เมื่อพิจารณาเป็นรายคู่ พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาและครู ที่ปฏิบัติหน้าที่ในสถานศึกษาขนาดแตกต่างกัน มีความคิดเห็นภาวะผู้นำแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาศรีสะเกษ ยโสธร โดยมีระดับภาวะผู้นำแบบมีส่วนร่วม 4 ด้าน คือ 1) ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ 2) ด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ 3) ด้านการมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ 4) ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล แตกต่างกันอย่างนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และเมื่อเปรียบเทียบรายคู่ พบว่า ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ด้านการมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล และผลรวม ความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครู ที่ปฏิบัติงานในสถานศึกษาขนาดกลาง และสถานศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ แตกต่างกัน นอกนั้นไม่แตกต่างกัน

3. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับความคิดเห็น ปัญหาอุปสรรค และข้อเสนอแนะเกี่ยวกับภาวะภาวะผู้นำแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาศรีสะเกษ ยโสธร ประกอบด้วย 4 ด้าน โดยสรุปเป็นรายด้าน ดังนี้

3.1 การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ

ปัญหาด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ การที่ผู้บริหารขาดการส่งเสริมและเปิดโอกาสให้บุคลากรมีส่วนร่วมในกระบวนการตัดสินใจ ส่งผลให้บุคลากรขาดความเชื่อมั่นในศักยภาพของตนเองในการแสดงความคิดเห็นหรือมีส่วนร่วมอย่างเต็มที่ นอกจากนี้ผู้บริหารยังขาดการสร้างช่องทางหรือกลไกที่ชัดเจนในการให้บุคลากรได้แสดงความคิดเห็นหรือมีส่วนร่วมในประเด็นต่างๆ ที่สำคัญต่อโรงเรียน อีกทั้งยังมีปัญหาในการสื่อสารที่ไม่เพียงพอ ทำให้ครูส่วนใหญ่ขาดความเข้าใจถึงกระบวนการตัดสินใจและบทบาทหน้าที่ของตนในกระบวนการดังกล่าว

แนวทางในการแก้ปัญหา ผู้บริหารสถานศึกษาควรส่งเสริมให้บุคลากรกล้าแสดงความคิดเห็นและให้ความสำคัญกับความคิดเห็นของผู้อื่น สร้างความเชื่อมั่นในศักยภาพของบุคลากร โดยการสร้างช่องทางการมีส่วนร่วม เช่น การจัดตั้งคณะกรรมการที่มีตัวแทนจากทุกฝ่าย หรือการจัดทำแบบสอบถาม เพื่อเปิดโอกาสให้ครูได้แสดงความคิดเห็นและเสนอแนะวิธีการแก้ปัญหา พร้อมทั้งต้องมีการสื่อสารที่ชัดเจนและตรงไปตรงมา เพื่อให้บุคลากรทุกคนเข้าใจและเห็นความสำคัญของการตัดสินใจต่าง ๆ ของผู้บริหาร

3.2 การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ

ปัญหาด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ การกำหนดบทบาทและมอบหมายงานให้บุคลากรไม่ชัดเจนและขาดระบบ ทำให้บุคลากรรู้สึกทำงานโดยลำพังและขาดความเข้าใจในบทบาทของตนเอง ซึ่งส่งผลให้ขาดแรงจูงใจในการมีส่วนร่วม เพราะรู้สึกไม่เกี่ยวข้องกับการทำงานและไม่มั่นใจในความสามารถในการทำงานนั้น ๆ นอกจากนี้ ผู้บริหารสถานศึกษายังไม่ได้มีการตรวจสอบความคืบหน้าของการดำเนินงานตามแผนที่กำหนดไว้

แนวทางในการแก้ปัญหา ผู้บริหารสถานศึกษาควรกำหนดบทบาทและมอบหมายงานให้บุคลากรอย่างชัดเจน โดยกระจายงานให้เหมาะสมและให้เกียรติผู้อื่น พร้อมทั้งสร้างความไว้วางใจในทีมงาน นอกจากนี้ควรโน้มน้าวให้บุคลากรใช้ความรู้และทักษะในการปฏิบัติงานอย่างเต็มที่ เพื่อเสริมสร้างแรงจูงใจในการทำงาน และควรตรวจสอบการดำเนินงานให้เป็นไปตามแผนที่กำหนด รวมทั้งให้คำแนะนำเพื่อให้การปฏิบัติงานบรรลุตามเป้าหมายที่ตั้งไว้

3.3 การมีส่วนร่วมในผลประโยชน์

ปัญหาด้านการมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ ผู้บริหารสถานศึกษาขาดการให้รางวัลและกำลังใจแก่บุคลากรที่สามารถปฏิบัติงานได้บรรลุตามเป้าหมาย ทำให้ขาดแรงจูงใจในการทำงาน นอกจากนี้ยังขาดความโปร่งใสในการบริหารจัดการผลประโยชน์ ส่งผลให้บุคลากรเกิดความสงสัยและไม่ไว้วางใจในการตัดสินใจเกี่ยวกับผลประโยชน์ และยังขาดการเชื่อมโยงผลประโยชน์ของบุคลากรกับผลประโยชน์ของโรงเรียน ทำให้บุคลากรไม่เห็นความสำคัญของการทำงานร่วมกันเพื่อบรรลุเป้าหมายเดียวกัน

แนวทางในการแก้ปัญหา ผู้บริหารสถานศึกษาควรมอบขวัญกำลังใจ รางวัล หรือผลตอบแทนให้กับบุคลากรที่สามารถปฏิบัติงานได้บรรลุตามเป้าหมาย เพื่อสร้างแรงจูงใจและขวัญกำลังใจแก่บุคลากร รวมถึงบุคลากรคนอื่น ๆ นอกจากนี้

ควรสร้างความโปร่งใสในการบริหารจัดการผลประโยชน์โดยการเผยแพร่หลักเกณฑ์การพิจารณาผลประโยชน์และตรวจสอบการบริหารจัดการผลประโยชน์อย่างเป็นระบบ และผู้บริหารควรเป็นผู้นำที่ดี สื่อสารให้ครูเข้าใจถึงผลประโยชน์ของโรงเรียนและผลประโยชน์ร่วมกัน เพื่อสร้างความสามัคคีและความรู้สึกเป็นเจ้าขององค์กรร่วมกัน

3.4 การมีส่วนร่วมในการประเมินผล

ปัญหาด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล ผู้บริหารสถานศึกษาขาดการเปิดโอกาสให้บุคลากรมีส่วนร่วมในการประเมินผลโครงการหรือกิจกรรม นอกจากนี้ระบบการประเมินผลยังมีความซับซ้อนและใช้เวลานาน ทำให้บุคลากรรู้สึกไม่อยากจะมีส่วนร่วม แม้ว่าจะมีการส่งเสริมให้บุคลากรมีส่วนร่วมในการประเมินผล แต่บางครั้งบุคลากรอาจรู้สึกว่าการมีส่วนร่วมของตนยังไม่เพียงพอ หรือยังไม่ได้รับการนำไปใช้จริง และยิ่งขาดการสื่อสารที่ชัดเจนเกี่ยวกับกระบวนการประเมินผล ทำให้เกิดความเข้าใจผิดและความไม่พอใจ

แนวทางในการแก้ปัญหา ผู้บริหารสถานศึกษาควรเปิดโอกาสให้บุคลากรมีส่วนร่วมในการประเมินผลโครงการหรือกิจกรรม โดยดำเนินการประเมินเป็นขั้นตอนที่ชัดเจนและโปร่งใส ควรปรับปรุงระบบการประเมินให้มีความยืดหยุ่นและใช้งานง่าย ลดขั้นตอนที่ซับซ้อนและใช้เวลานานรวมถึงนำเทคโนโลยีมาช่วยในการจัดเก็บและวิเคราะห์ข้อมูล พร้อมทั้งจัดทำฐานข้อมูลผลการประเมินเพื่อใช้ในการวิเคราะห์และพัฒนาในอนาคต นอกจากนี้ผู้บริหารควรทำความเข้าใจร่วมกับบุคลากรเกี่ยวกับวัตถุประสงค์และประโยชน์ของการประเมินผล พร้อมชี้แจงบทบาทและหน้าที่ของแต่ละฝ่ายให้ชัดเจน

อภิปรายผล

จากการศึกษาภาวะผู้นำแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาศรีสะเกษ ยโสธร มีประเด็นสำคัญที่ควรนำมาอภิปราย ดังนี้

1. ภาวะผู้นำแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาศรีสะเกษ ยโสธร ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครู 4 ด้าน คือ 1) ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ 2) ด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ 3) ด้านการมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ 4) ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล มีระดับภาวะผู้นำแบบมีส่วนร่วมภาพรวม อยู่ในระดับมาก เพราะภาวะผู้นำแบบมีส่วนร่วมเป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพของโรงเรียน มีปัจจัยหลายประการที่เกี่ยวข้อง เช่น การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ การมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ และการมีส่วนร่วมในการประเมินผล เป็นต้น ซึ่งภาวะผู้นำแบบมีส่วนร่วมที่ดีจะส่งผลต่อประสิทธิภาพและประสิทธิผลของการปฏิบัติงานในรายด้าน พบว่า การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจมีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด เพราะ ครูรู้สึกว่าตนเอง ไม่มีส่วนร่วมในการตัดสินใจในการพัฒนาการดำเนินงานและการปฏิบัติกิจกรรมต่าง ๆ ของโรงเรียน และการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติกรามีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด เพราะ ครูมีส่วนร่วมในการดำเนินงานต่าง ๆ ภายในโรงเรียน อีกทั้งผู้บริหารสถานศึกษาเปิดโอกาสให้ครูสามารถใช้ทักษะและความสามารถอย่างเต็มที่ในการปฏิบัติงาน สอดคล้องกับ ไอรินท์ ดอนแฮม [21] ได้ศึกษาพฤติกรรมภาวะผู้นำแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 3 โดยภาพรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากทุกด้าน สอดคล้องกับ วิรัช คุ่มกลาง [10] ได้ศึกษารูปแบบการพัฒนาพฤติกรรมภาวะผู้นำแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก ในจังหวัดนครราชสีมา ผลการศึกษาพบว่า ระดับภาวะผู้นำแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษามีระดับภาวะผู้นำโดยรวมอยู่ในระดับมาก

2. การเปรียบเทียบระดับภาวะผู้นำแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาศรีสะเกษ ยโสธร จำแนกตาม ตำแหน่ง ประสบการณ์ในการทำงาน ขนาดสถานศึกษา ดังนี้

2.1 ผลการเปรียบเทียบระดับภาวะผู้นำแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาศรีสะเกษ ยโสธร จำแนกตามตำแหน่ง พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาและครู มีความคิดเห็นเกี่ยวกับภาวะผู้นำแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษา โดยภาพรวมต่างกัน มีระดับภาวะผู้นำแบบมีส่วนร่วมในตำแหน่งครู อยู่ในระดับมาก และมีระดับ

ภาวะผู้นำแบบมีส่วนร่วมในตำแหน่งผู้บริหารสถานศึกษา อยู่ในระดับมากที่สุด โดยภาพรวมและรายด้าน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐาน เนื่องจาก ตำแหน่งผู้บริหาร มีพื้นฐานความเข้าใจ มุมมอง ทักษะในกระบวนการของภาวะผู้นำแบบมีส่วนร่วมมากกว่า ส่วนตำแหน่งครู มีพื้นฐานความเข้าใจ มุมมอง ทักษะในกระบวนการของภาวะผู้นำแบบมีส่วนร่วมน้อยกว่า ทำให้การยอมรับแตกต่างกัน สอดคล้องกับงานวิจัยของ เพ็ญภา ศรีภูธร [22] ได้ทำวิจัยเรื่อง การศึกษาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยอง พบว่า ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยอง จำแนกตามสถานภาพ พบว่า โดยรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 สอดคล้องกับงานวิจัยของ นฤมล สุวรรณรงค์ [23] ได้ทำวิจัยเรื่อง ภาวะผู้นำของผู้บริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการบริหารงานในโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา กลุ่มที่ 8 สังกัดสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ จำแนกตามสถานภาพการดำรงตำแหน่ง พบว่า ความคิดเห็นของผู้บริหาร ครูพระและครูฆราวาส จำแนกตามสถานภาพการดำรงตำแหน่งโดยรวม ผู้บริหารมีความคิดเห็นมากกว่าครูพระ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และผู้บริหารมีความคิดเห็นมากกว่าครูฆราวาส อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

2.2 ผลการเปรียบเทียบระดับภาวะผู้นำแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษาศรีสะเกษ ยโสธร จำแนกตามประสบการณ์ในการทำงาน พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาและครู มีระดับภาวะผู้นำแบบมีส่วนร่วมโดยภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เป็นไปตามสมมติฐาน เนื่องจากผู้ตอบแบบสอบถามที่มีประสบการณ์ในการทำงานแตกต่างกัน ผู้ที่มีประสบการณ์ในการทำงานมากย่อมมี มุมมอง ทักษะกระบวนการภาวะผู้นำแบบมีส่วนร่วม ประสบการณ์และความคาดหวังแตกต่างจากคนที่ไม่มีประสบการณ์ในการทำงานน้อย เพราะอยู่ในขอบข่ายของการทำงาน และพบเจอปัญหาต่าง ๆ หรือคาดหวังให้ภาวะผู้นำแบบมีส่วนร่วมเกิดขึ้นแก่ผู้บริหารสถานศึกษาในแต่ละด้าน เช่น การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ การมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ และการมีส่วนร่วมในการประเมินผล สอดคล้องกับงานวิจัยของ มารินา สะณี [24] ได้ทำวิจัยเรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำกับการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของข้าราชการครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในจังหวัดยะลา จำแนกตามประสบการณ์ในการทำงาน ผลการวิจัยพบว่า ภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 สอดคล้องกับงานวิจัยของ วิศรุต เพ็ชรสีม่วง [13] ได้ทำการวิจัยเรื่องการบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 2 จำแนกตามประสบการณ์ในการทำงาน โดยภาพรวม แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2.3 ผลการเปรียบเทียบระดับภาวะผู้นำแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษาศรีสะเกษ ยโสธร จำแนกตามขนาดสถานศึกษา พบว่า โดยภาพรวม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐาน เนื่องจากสถานศึกษาที่มีขนาดแตกต่างกัน ทำให้ความต้องการภาวะผู้นำแบบมีส่วนร่วมเมื่อจำแนกตามขนาดสถานศึกษาแตกต่างกัน เช่น การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ การมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ และการมีส่วนร่วมในการประเมินผล โดยสถานศึกษาขนาดใหญ่พิเศษมีความต้องการภาวะผู้นำแบบมีส่วนร่วมมากกว่าสถานศึกษาขนาดอื่น ๆ สอดคล้องกับงานวิจัยของ วิศรุต เพ็ชรสีม่วง [13] ได้ทำการวิจัยเรื่องการบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 2 ผลการวิจัยพบว่า จำแนกตามขนาดสถานศึกษาโดยรวม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 สอดคล้องกับงานวิจัยของ ยุทธศาสตร์ จันทร์ชุ่ม และปทุมพร เปียถนอม [25] ได้ทำวิจัยเรื่องการบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษาตามการรับรู้ของข้าราชการครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร พบว่า ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา จำแนกตามขนาดสถานศึกษา โดยภาพรวมและรายด้าน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3. ปัญหาและแนวทางการแก้ปัญหาการเสริมสร้างภาวะผู้นำแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาศรีสะเกษ ยโสธร จำแนกเป็นรายด้าน ดังนี้

3.1 การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ปัญหาด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ผู้บริหารสถานศึกษาขาดการสื่อสารให้บุคลากรมีความเข้าใจที่ตรงกัน ดังนั้นแนวทางในการแก้ปัญหา ผู้บริหารสถานศึกษาควรเปิดโอกาสให้บุคลากรทุกคนได้แสดงความคิดเห็น

คิดเห็น ไม่เข้าข้างฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง ช่วยแก้ปัญหา และให้คำแนะนำที่เป็นประโยชน์ ควรมีการสื่อสารให้บุคลากรมีความเข้าใจที่ตรงกัน สอดคล้องกับงานวิจัยของ ธนวรรณ โชติบุญ [26] ได้วิจัยเรื่องแนวทางการพัฒนาการบริหารแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนอนุบาลแม่ฟ้าหลวงสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 ผลการวิจัยพบว่า ข้อเสนอแนะด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ผู้บริหารโรงเรียนจำเป็นต้องสร้างความตระหนักและสร้างการมีส่วนร่วมก่อนมอบหมายให้บุคลากรมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติ และเข้ากับบริบทของโรงเรียน

3.2 การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ ปัญหาด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ ผู้บริหารขาดการกำหนดบทบาทและมอบหมายงานให้บุคลากรไม่ชัดเจนและไม่เป็นระบบ บุคลากรมีความรู้สึกว่าตนเองไม่เกี่ยวข้องกับงานและไม่สามารถทำงานนั้น ๆ ให้สำเร็จได้ ดังนั้นแนวทางในการแก้ปัญหา ผู้บริหารสถานศึกษาควรมีการกำหนดบทบาทและมอบหมายงานให้บุคลากรอย่างชัดเจน มีการกระจายงาน ให้เกียรติผู้อื่นและให้ความไว้วางใจ อีกทั้งโน้มน้าวให้บุคลากร ใช้ความรู้ความสามารถและทักษะในการปฏิบัติงานอย่างเต็มที่ สอดคล้องกับงานวิจัยของ วัชรกร ชวดกลางลา [15] ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารแบบมีส่วนร่วมกับประสิทธิภาพการบริหารงานโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1 พบว่า ผู้บริหารโรงเรียนควรให้การสนับสนุนงบประมาณในการปฏิบัติงานตามหน้าที่ ส่งเสริมให้บุคลากรได้รับการพัฒนาผ่านการอบรม การประชุมเชิงปฏิบัติการ การศึกษาดูงาน มีการนิเทศติดตามให้ความช่วยเหลือแบบกัลยาณมิตร และยกย่องเชิดชูผลงานเพื่อเป็นแบบอย่างกับผู้ร่วมวิชาชีพตามโอกาสต่าง ๆ

3.3 การมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ ปัญหาด้านการมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ ผู้บริหารสถานศึกษาขาดการสร้างขวัญและกำลังใจให้แก่บุคลากร ขาดความเอาใจใส่ต่อบุคลากรในการทำงาน อีกทั้งยังขาดการสนับสนุนการมีส่วนร่วมของบุคลากร ดังนั้นแนวทางในการแก้ปัญหา ผู้บริหารสถานศึกษาควรมีความใส่ใจต่อบุคลากร สามารถโน้มน้าวให้บุคลากรใช้ความรู้ความสามารถในการพัฒนาตนเองในสถานศึกษา มอบรางวัลหรือผลตอบแทนให้แก่บุคลากรที่ทำงานบรรลุตามเป้าหมาย สร้างความโปร่งใสในการบริหารจัดการผลประโยชน์ และสื่อสารให้บุคลากรรู้ถึงผลประโยชน์ของโรงเรียนและผลประโยชน์ร่วมกัน สอดคล้องกับงานวิจัยของ กิตติยา สุขเกษม [5] ผู้บริหารควรพัฒนาการมีเจตคติที่ดีเกี่ยวกับการทำงานร่วมกับผู้อื่น ส่งเสริมและสนับสนุนความก้าวหน้าของครู เปิดโอกาสให้ทุกคนได้ทำงานแสดงความสามารถเต็มที่ และชื่นชมยินดีเมื่อผู้ใต้บังคับบัญชาทำได้ หรือ ประสบความสำเร็จ สร้างขวัญและกำลังใจ

3.4 การมีส่วนร่วมในการประเมินผล ปัญหาด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล ผู้บริหารสถานศึกษาขาดการเปิดโอกาสในการให้บุคลากรมีส่วนร่วมในการประเมินผล โครงการหรือกิจกรรม อีกทั้งกระบวนการประเมินผลไม่ชัดเจน ดังนั้นแนวทางในการแก้ปัญหา ผู้บริหารควรทำความเข้าใจร่วมกันเกี่ยวกับวัตถุประสงค์และประโยชน์ของการประเมินผล เปิดโอกาสในการให้บุคลากรมีส่วนร่วมในการประเมินผล โครงการหรือกิจกรรม มีการบริหารที่โปร่งใส ยุติธรรม ตรวจสอบได้ ยอมรับความคิดเห็น โดยให้ความสำคัญกับบุคลากรทุกคน นำความคิดเห็นมาปรับใช้ในการพัฒนาต่อไป สอดคล้องกับงานวิจัยของ วัชรกร ชวดกลางลา [15] ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล ผู้บริหารควรมีการดำเนินการตามความเหมาะสม ถูกต้องตามเกณฑ์การประเมิน ยอมรับฟังความคิดเห็นของทุกฝ่าย โดยการสร้างความเข้าใจเรื่องการวัดและการประเมินผล และมีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ตามกระบวนการ PLC

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

1.1 ผู้บริหารสถานศึกษาควรส่งเสริมให้ครูมีส่วนร่วมในการตัดสินใจในการพัฒนาการดำเนินงานและการปฏิบัติกิจกรรมต่าง ๆ ของโรงเรียน

1.2 ผู้บริหารสถานศึกษาควรส่งเสริมให้ครูมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ ของโรงเรียนเท่าเทียมกัน โดยกำหนดขอบเขตของการมีส่วนร่วมของครูแต่ละคนอย่างชัดเจน เพื่อให้ครูเข้าใจถึงบทบาทและความคาดหวังของตนเอง

1.3 ผู้บริหารสถานศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ ควรส่งเสริมให้ครูมีส่วนร่วมในทุก ๆ ด้านมากขึ้นเพื่อพัฒนาการทำงานร่วมกันได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาวิจัยปฏิบัติการเพื่อพัฒนาการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจในสถานศึกษา

2.2 ควรมีการวิจัยเปรียบเทียบระหว่างภาวะผู้นำแบบมีส่วนร่วมกับภาวะผู้นำในรูปแบบอื่น ๆ เพื่อค้นหาแนวทางภาวะผู้นำที่เหมาะสมกับสถานการณ์ต่าง ๆ ภายในสถานศึกษา

อ้างอิง

- [1] กันยา เทพกัน, (2565), ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียนกับแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตบางนา กรุงเทพมหานคร, วิทยานิพนธ์ ศษ.ม. (การบริหารการศึกษา), มหาวิทยาลัยบูรพา, ชลบุรี.
- [2] ณัฐธิดา สุระเสนา, (2566), ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียนกับแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21, วิทยานิพนธ์ ค.ม. (การบริหารการศึกษา), มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร, สกลนคร.
- [3] วุฒิพร ประทุมพงษ์, (2556), ปัจจัยทางการบริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 3, วิทยานิพนธ์ ศษ.ม. (การบริหารการศึกษา), มหาวิทยาลัยขอนแก่น, ขอนแก่น.
- [4] อีระ รุญเจริญ, (2553), ความเป็นมืออาชีพในการจัดการศึกษาและบริหารการศึกษายุคปฏิรูปการศึกษา, กรุงเทพฯ: เอ็กสเปอร์เน็ท.
- [5] กิตติยา สุขเกษม, (2564), แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำแบบมีส่วนร่วมตามหลักพรหมวิหารธรรมของผู้บริหารสถานศึกษาในกลุ่มโรงเรียนจตุรมิตร อำเภอลาดยาว จังหวัดนครสวรรค์สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครสวรรค์เขต 2, วิทยานิพนธ์ ค.ม. (พุทธบริหารการศึกษา), มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, พระนครศรีอยุธยา.
- [6] R. Likert, (1961), New Pattern of Management. New York: Mcgraw-Hill.
- [7] สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาศรีสะเกษ ยโสธร, (2566), แผนปฏิบัติการ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ.2567, ศรีสะเกษ: กลุ่มนโยบายและแผน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาศรีสะเกษ ยโสธร.
- [8] สรวิชัย สินสวาท, (2558), การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจการบริหารสถานศึกษาของครูในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยนาท, วิทยานิพนธ์ ค.ม. (การบริหารการศึกษา), มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี, กาญจนบุรี.
- [9] กนกวรรณ บุราณสาร, (2560), แนวทางการบริหารแบบมีส่วนร่วมสำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 3, วิทยานิพนธ์ ศษ.ม. (การบริหารการศึกษา), มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, มหาสารคาม.
- [10] วิรัช คุ่มกลาง, (2561), รูปแบบการพัฒนาพฤติกรรมภาวะผู้นำแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก ในจังหวัดนครราชสีมา, วิทยานิพนธ์ ค.ม. (การบริหารการศึกษา), มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา, นครราชสีมา.
- [11] สุชาดา อักษรกริช, (2563), ความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมผู้นำแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษากับการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 5 จังหวัดอ่างทอง, วิทยานิพนธ์ ค.ม. (การบริหารการศึกษา), มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา, พระนครศรีอยุธยา.
- [12] นิภา อินทวงค์, (2563), การบริหารแบบมีส่วนร่วมในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาลำพูนเขต 1, วิทยานิพนธ์ ค.ม. (การบริหารการศึกษา), มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง, ลำปาง.

- [13] วิศรุต เพ็ชรสีม่วง, (2564), การบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 2, วิทยานิพนธ์ ค.ม. (การบริหารการศึกษา), มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ, ชัยภูมิ.
- [14] กันทิมา ตีเกะพี, (2565), การบริหารแบบมีส่วนร่วมที่ส่งผลต่อการทำงานเป็นทีมของครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาราชบุรี เขต 1, วิทยานิพนธ์ ค.ม. (การบริหารการศึกษา), มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง, ราชบุรี.
- [15] วัชรกร ขวดกลางลา, (2565), ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารแบบมีส่วนร่วมกับประสิทธิผลการบริหารงานโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1, วิทยานิพนธ์ ค.ม. (การบริหารการศึกษา), มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร, สกลนคร.
- [16] กิตติพงศ์ ทาปาง และสงวน อินทร์รักษ์, (2566), ภาวะผู้นำแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารที่ส่งผลต่อความผูกพันต่อองค์กรของครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 8, วารสารบัณฑิตศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, 21(1), น. 18-35.
- [17] J.M. Cohen and N.T Uphoff, (1980), Effective Behavior in Organizations, New York: Richard D. Irwin.
- [18] P. Hirsch, (1990), Development Dilemmas in Rural Thailand, New York: Oxford University Press.
- [19] R.V. Krejcie and D.W. Morgan, (1970), Determining Sample Size for Research Activities, Educational and Psychological Measurement, vol.30, no.3, pp. 607-610.
- [20] บุญชม ศรีสะอาด, (2559), การวิจัยเบื้องต้น, พิมพ์ครั้งที่ 10. กรุงเทพฯ: โอ.เอส.พริ้นติ้ง เฮาส์.
- [21] ไอรินทร์ ดอนแหยม, (2559), การศึกษาพฤติกรรมภาวะผู้นำแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 3, วิทยานิพนธ์ ศษ.ม. (การบริหารการศึกษา), มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ, กรุงเทพฯ.
- [22] เพ็ญญา ศรีภูธร, (2562), การศึกษาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยอง, วิทยานิพนธ์ ค.ม. (การบริหารการศึกษา), มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี, จันทบุรี.
- [23] นฤมล สุวรรณรงค์, (2564), ภาวะผู้นำของผู้บริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการบริหารงานในโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา กลุ่มที่ 8 สังกัดสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ, วิทยานิพนธ์ ค.ม. (การบริหารการศึกษา), มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร, สกลนคร.
- [24] มาริษา สะณี, (2558), ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำกับการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของข้าราชการครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในจังหวัดยะลา, วิทยานิพนธ์ ค.ม. (การบริหารการศึกษา), มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา, ยะลา.
- [25] ยุทธศาสตร์ จันทร์ขุ่ม และปทุมพร เปียถนอม, (2566), การเปรียบเทียบภาวะผู้นำแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษา ตามการรับรู้ของข้าราชการครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร, วารสารวิชาการธรรมศาสตร์, 23(2), น. 55-56.
- [26] ธนวรรธก์ โชติบุญ, (2564), แนวทางการพัฒนาการบริหารแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนอนุบาลแม่ฟ้าหลวงสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3, วิทยานิพนธ์ ค.ม. (การบริหารการศึกษา), มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย, เชียงราย.

**แรงจูงใจที่มีต่อการปฏิบัติงานของข้าราชการครูในสถานศึกษา
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 4**
**The Motivation Affecting the Performance of the Government
Teachers in Educational Institutions under Sisaket Primary
Educational Service Area Office 4**

ศรัณย์ ประสาร^{1*} , พงษ์ธร สิงห์พันธ์¹ , นเรศ ขันธะรี¹

Saran Prasarn¹, Pongthorn Singpan¹, Narech Khuntaree¹

¹สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี

¹Educational Administration, Faculty of Education, Ubon Ratchathani Rajabhat University

*Corresponding email: saran.pg63@ubru.ac.th

Received: 26 January 2025; Revised: 01 April 2025; Accepted: 07 May 2025

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาแรงจูงใจที่มีต่อการปฏิบัติงานของข้าราชการครูในสถานศึกษา 2) เพื่อเปรียบเทียบระดับแรงจูงใจที่มีต่อการปฏิบัติงานของข้าราชการครูในสถานศึกษา จำแนกตามตำแหน่งหน้าที่ วุฒิการศึกษา ประสบการณ์ทำงานและขนาดของโรงเรียน 3) เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะแนวทางสร้างแรงจูงใจที่มีต่อการปฏิบัติงาน กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ข้าราชการครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 4 ได้มาโดยวิธีการสุ่มอย่างง่าย และกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางของเครจซี่และมอร์แกน ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 323 คน และเครื่องมือที่ใช้ คือ แบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ จำนวน 47 ข้อ มีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับ เท่ากับ .94 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบค่า t การทดสอบค่า F และตรวจสอบความแตกต่างค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ด้วยวิธีของเชฟเฟ

ผลการวิจัยพบว่า 1) ผลการศึกษาแรงจูงใจที่มีต่อการปฏิบัติงานของข้าราชการครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 4 ในภาพรวมและรายด้าน มีแรงจูงใจที่มีต่อการปฏิบัติงานอยู่ในระดับมาก โดยมีแรงจูงใจใน ด้านความสามัคคีในองค์การอยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมาคือด้านการได้รับการยอมรับนับถือ 2) ผลการเปรียบเทียบแรงจูงใจที่มีต่อการปฏิบัติงานของข้าราชการครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 4 จำแนกตามตำแหน่งหน้าที่ ประสบการณ์การทำงาน ตามขนาดโรงเรียน วุฒิการศึกษา พบว่า ตำแหน่งหน้าที่

ประสบการณ์การทำงาน ขนาดโรงเรียน ไม่แตกต่างกัน ส่วนด้านวุฒิการศึกษา แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 3) เพื่อเสนอแนวทางสร้างแรงจูงใจที่มีต่อการปฏิบัติงานของข้าราชการครูในสถานศึกษา ควรมีค่าตอบแทนให้เหมาะสมกับค่าครองชีพในปัจจุบัน ผู้บริหารควรให้ความสำคัญกับเรื่องแรงจูงใจที่จะส่งผลต่อการปฏิบัติงาน เนื่องจากบุคลากรเป็นส่วนสำคัญที่จะทำให้องค์การขับเคลื่อนไปตามเป้าหมายที่มีการตั้งไว้

คำสำคัญ: แรงจูงใจ , การปฏิบัติงาน , ข้าราชการครู

Abstract

The objectives of this research were (1) to study the motivation affecting the performance of government teachers in educational institutions (2) to compare the level of motivation affecting their performance classified by position, educational qualification, work experience, and school size, and (3) to study recommendations for enhancing motivation. The sample group consisted of government teachers under Sisaket Primary Educational Service Area Office 4, selected through simple random sampling. The sample size of 323 was determined using Krejcie & Morgan's (1970) table. The research instrument was a 47-item questionnaire with a five-point rating scale, with an overall reliability value of .94. The data analysis utilized percentage, mean, standard deviation, t-test, F-test, and Scheffé's method for pairwise mean comparisons.

The research findings indicated that (1) the overall motivation affecting the performance of government teachers in educational institutions under Sisaket Primary Educational Service Area Office 4 was rated at a high level, both in general and across specific dimensions. The highest mean score was found in the dimension of organizational unity, followed by that of recognition and respect. (2) A comparison of work motivation among government school teachers under the Sisaket Primary Educational Service Area Office 4, based on position, work experience, school size, and educational qualifications, revealed no significant differences in motivation among position, work experience, and school size. However, a statistically significant difference was found in educational qualifications at the .05 level. (3) To propose strategies for motivating the work performance of government teachers in educational institutions, it is essential to provide compensation that is aligned with the current cost of living.

Administrators should prioritize motivation strategies that directly impact performance, as personnel play a key role in driving the organization toward its established goals.

Keywords: Motivation, Work Performance, Government teachers

บทนำ

ในยุคของช่วงศตวรรษที่ 21 การพัฒนาบุคลากรถือเป็นสิ่งที่สำคัญ หลายองค์การได้มองเห็นความสำคัญในการพัฒนาบุคลากรซึ่งจะเห็นได้จาก [1] การเปลี่ยนแปลงโครงสร้างประชากรไทยที่จะเข้าสู่สังคมสูงวัยอย่างสมบูรณ์เมื่อสิ้นสุดแผนพัฒนาฉบับที่ 12 จำนวนประชากรวัยแรงงานได้เริ่มลดลงมาตั้งแต่ปี 2558 เป็นต้นมา ส่งผลให้เกิดการขาดแคลนแรงงานในภาวะที่ผลิตภาพแรงงานไทยก็ยังต่ำเนื่องจากปัญหาคุณภาพแรงงาน รวมทั้งการสร้างรายได้และการยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชนด้วย [2] จากข้อมูลผลการติดตามและประเมินผลการบริหารจัดการศึกษาของสถานศึกษาตลอดจนผลการติดตามและประเมินผลการดำเนินงานตามกฎหมายการศึกษาจากหลายหน่วยงาน พบว่าสถานศึกษาต่าง ๆ ยังไม่ประสบผลสำเร็จในการเป็นสถานศึกษานิติบุคคลเต็มรูปแบบ ส่งผลให้การจัดการศึกษาประสบปัญหาและอุปสรรคหลายประการ โดยเฉพาะด้านการบริหารงานบุคคลซึ่งมีพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา พ.ศ. 2557 และฉบับที่แก้ไขเพิ่มเติมเป็นกฎหมายหลักทำให้สถานศึกษามีข้อจำกัดด้านการบริหารงานบุคคลส่งผลต่อการบริหารจัดการเป็นเหตุให้ไม่มีความคล่องตัวและเกิดความล่าช้า ไม่สามารถแก้ไขปัญหาด้านการบริหารงานบุคคลได้ตามเจตนารมณ์การเป็นนิติบุคคลของสถานศึกษา ดังนั้นองค์การจำเป็นต้องสร้างแรงจูงใจให้บุคลากรเพื่อยังใจในการทำงานเพื่อที่จะบรรลุเป้าหมายขององค์การที่ตั้งไว้ เพราะฉะนั้นแรงจูงใจจึงเป็นส่วนสำคัญในการปฏิบัติงาน [3] มีอธิบายลักษณะทฤษฎีการจูงใจมนุษย์ว่าความต้องการของ มนุษย์มีลักษณะที่เกิดขึ้นจากระดับต่ำสุด ซึ่งเป็นความต้องการทางด้านร่างกายไปสู่ขั้นสูงสุด ซึ่งเป็นความต้องการทางด้านจิตใจ มีลักษณะเป็นลำดับขั้นความต้องการรวม 5 ระดับ ได้แก่ ความต้องการทางด้านร่างกาย ความต้องการด้านความปลอดภัย ความต้องการทางสังคม ความต้องการการยกย่องนับถือ ความต้องการความสำเร็จสูงสุดในชีวิต การเน้นย้ำในเรื่องความต้องการของมนุษย์ทุกคนนั้นมีความต้องการอยู่ตลอดเวลาและมีความต้องการที่ไม่มีที่สิ้นสุด [4] แรงขับของแต่ละบุคคลเป็นสาเหตุที่ทำให้บุคคล แสดงพฤติกรรม โดยเฉพาะที่เกิดขึ้นในการทำงานการทำงานให้สำเร็จโดยได้รับอิทธิพลจากการกระทำของคนอื่น ในการทำงาน การกำหนดแนวทางในการบริหารโดยผู้บริหารจะจูงใจพนักงาน ทำงานให้องค์การอย่างมีประสิทธิภาพ แรงจูงใจแรงกระตุ้นเกิดจากความต้องการที่จะได้รับการตอบสนองต่อสิ่งกระตุ้นที่องค์การจัดให้ ซึ่งก่อให้เกิดพฤติกรรมในการทำงานประกอบด้วย ปัจจัยแห่งความต้องการพื้นฐาน ค่าจ้างเงินเดือนที่ได้รับ ความสัมพันธ์กับเพื่อนร่วมงาน สภาพการทำงานความสัมพันธ์กับผู้บังคับบัญชาความมั่นคง เมื่อวิเคราะห์แล้วพบว่าแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ในการทำงานเหล่านี้เกิดขึ้นภายใน

จิตใต้สำนึกของทุกคน แรงจูงใจถือได้ว่าเป็นส่วนสำคัญที่จะส่งผลในการปฏิบัติงานอย่างมีคุณภาพ เพราะการทำงานจำเป็นต้องมีแรงจูงใจขับเคลื่อนเป็นกลไกที่ทำให้งานประสบผลสำเร็จ [5] ได้มีการนิยาม แรงจูงใจที่มีต่อปฏิบัติงาน หมายถึง ปัจจัยที่เป็นตัวกระตุ้นให้บุคคล มีความเต็มใจมุ่งมั่นและทุ่มเทความพยายามให้บุคคลมีความเต็มใจในการทำงานเกิดความพึงพอใจและมุ่งมั่นที่จะทำงานให้ดีที่สุด เพื่อให้การปฏิบัติงานมีประสิทธิภาพ ประสิทธิผลบรรลุความสำเร็จตามเป้าหมายที่ตั้งไว้ แรงจูงใจในการปฏิบัติงานช่วยให้ครุมีความกระตือรือร้นและตั้งใจในการสอนมากขึ้น ทำให้สามารถวางแผนการสอนและจัดกิจกรรมการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ นอกจากนี้ยังช่วยลดความเครียดและเพิ่มความพึงพอใจในวิชาชีพครู

ด้วยเหตุดังกล่าวผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาแรงจูงใจที่มีต่อปฏิบัติงานของข้าราชการครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 4 ที่ส่งผลถึงแรงจูงใจที่มีต่อปฏิบัติงานของครู เพื่อก่อให้เกิดประโยชน์ต่อผู้บริหารในการวางแผนการบริหารงานภายในสถานศึกษาและพัฒนาบุคลากรของโรงเรียนให้มีประสิทธิภาพเพิ่มขึ้น เพื่อดูตอบรับกับนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการและการมีแรงจูงใจที่มีต่อการปฏิบัติงานเพื่อความสำเร็จขององค์กรอย่างยั่งยืน และรวมไปถึงการมีคุณภาพของ “ครู” ให้ดียิ่งขึ้น

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาแรงจูงใจที่มีผลต่อการปฏิบัติงานของข้าราชการครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 4
2. เพื่อเปรียบเทียบระดับแรงจูงใจที่มีต่อการปฏิบัติงานของข้าราชการครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 4 จำแนกตามตำแหน่งหน้าที่ ประสิทธิภาพการทำงาน ขนาดของโรงเรียนและวุฒิการศึกษา
3. เพื่อเสนอแนวทางสร้างแรงจูงใจที่มีต่อการปฏิบัติงานของข้าราชการครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 4

การทบทวนวรรณกรรม

แรงจูงใจ หมายถึง สิ่งที่มีพลังงานในการผลักดันการปฏิบัติสิ่งต่างๆ ซึ่งจะส่งผลต่อการกระทำและทำให้เกิดการปฏิบัติ หากขาดซึ่งแรงจูงใจจะส่งผลให้งานได้รับการกระทบและไม่เกิดประโยชน์ตามที่ควรจะเป็น จะผลักดันให้เกิดความต้องการ อยากปฏิบัติตามเมื่อมีแรงจูงใจที่เหมาะสมและตรงกับความต้องการ ซึ่งผู้วิจัยได้ทำการสังเคราะห์แนวคิดทฤษฎี เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องของนักวิชาการสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ [1], สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน [2], มาสโลว์ [3], ประเสริฐ อุไร [4], ญัฐริกา กลิ่นเมืองและคณะ [5], ธนัญพร สุวรรณคาม [6], ยลดา สุพร [7], อุษา เพื่องประยูร [8] พบว่า แรงจูงใจที่มีผลต่อการปฏิบัติงาน ประกอบด้วย 5 ด้าน

ได้แก่ 1) ค่าตอบแทน 2) ความก้าวหน้าในอาชีพ 3) การพัฒนาตนเอง 4) การได้รับการยอมรับนับถือ 5) ความสามัคคีในองค์กร

ค่าตอบแทน หมายถึง ค่าใช้จ่ายต่าง ๆ ที่องค์กรจ่ายให้แก่ผู้ปฏิบัติงาน ค่าใช้จ่ายนี้อาจจ่ายในรูปตัวเงินหรือมิใช่ตัวเงินก็ได้ เพื่อตอบแทนการปฏิบัติงานตามหน้าที่ความรับผิดชอบ จูงใจให้มีการปฏิบัติงานอย่างมีประสิทธิภาพ ส่งเสริมขวัญกำลังใจของผู้ปฏิบัติงาน

ความก้าวหน้าในวิชาชีพ หมายถึง การเปลี่ยนแปลงในบทบาทการทำงาน ซึ่งจะให้ผลตอบแทนทั้งด้านจิตวิทยา หรือผลตอบแทนที่เกี่ยวข้องโดยตรงกับการทำงาน การเปลี่ยนแปลงต่างๆ เหล่านี้จึงรวมไปถึงการเปลี่ยนแปลงที่ก่อให้เกิด ความก้าวหน้าในงาน

การพัฒนาตนเอง หมายถึง การได้เสริมทักษะ ความรู้ สมรรถนะเพื่อนำมาประยุกต์ใช้พัฒนาคุณภาพการศึกษา อาทิ การศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้น การเข้ารับการอบรม การได้รับโอกาสในการเป็นวิทยากรการถ่ายทอดความรู้ ผลงาน การเป็นผู้นำ การเสนอขอรับการประเมินและรายงานผลที่เกิดจากการปฏิบัติหน้าที่ของผู้เสนอขอให้มีและเลื่อนวิทยฐานะ

การได้รับการยอมรับนับถือ หมายถึง การได้รับการยอมรับนับถือจากผู้บังคับบัญชา เพื่อนร่วมงาน กลุ่มเพื่อน และบุคคลอื่นทั่วไปซึ่งการยอมรับนับถือนี้บางครั้งอาจแสดงออกในรูปของการยกย่องชมเชย การขอให้เป็นที่ปรึกษา เป็นคณะที่ปรึกษา คณะกรรมการ

ความสามัคคีในองค์กร หมายถึง การมีความสัมพันธ์ที่ดีภายในองค์กร สัมพันธภาพที่ดีระหว่างบุคลากรต่อบุคลากรและบุคลากรต่อผู้บริหาร การเป็นหนึ่งเดียว

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ตัวแปรชุดที่ 1

1. ตำแหน่งหน้าที่ จำแนกได้ดังนี้
 - 1.1 ผู้บริหารสถานศึกษา
 - 1.2 ครูผู้สอน
2. ประสบการณ์การทำงาน จำแนกได้ดังนี้
 - 2.1 น้อยกว่า 10 ปี
 - 2.2 ระหว่าง 10 - 15 ปี
 - 2.3 มากกว่า 15 ปีขึ้นไป
3. ขนาดโรงเรียน จำแนกได้ดังนี้
 - 3.1 โรงเรียนขนาดเล็ก (1-120 คน)
 - 3.2 โรงเรียนขนาดกลาง (121-300 คน)
 - 3.3 โรงเรียนขนาดใหญ่ (301 คน ขึ้นไป)
4. วุฒิการศึกษา
 - 4.1 ปริญญาตรี
 - 4.2 ปริญญาโทและสูงกว่า

ตัวแปรชุดที่ 2

แรงจูงใจที่มีต่อการปฏิบัติงานของข้าราชการครูในสถานศึกษา โดยนำแนวคิดของนักวิจัยมาสังเคราะห์ได้ดังนี้

1. ค่าตอบแทน
2. ความก้าวหน้าในอาชีพ
3. การพัฒนาตนเอง
4. การได้รับการยอมรับนับถือ
5. ความสามัคคีในองค์กร

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ข้าราชการครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 4 ปีการศึกษา 2565 จำนวนทั้งหมด 2,033 คน จำแนกเป็นผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 204 คน ครูผู้สอน จำนวน 1,829 คน

1.2 กลุ่มตัวอย่าง

ตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ข้าราชการครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 4 ปีการศึกษา 2565 จำนวน 323 คน จำแนกเป็นตำแหน่งผู้บริหารสถานศึกษาจำนวน 32 คน และครูผู้สอนจำนวน 291 คน โดยใช้วิธีการสุ่มอย่างง่ายกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างตามตารางสำเร็จรูปของเครจซ์และมอร์แกน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ เป็นแบบสอบถามแรงจูงใจที่มีผลต่อการปฏิบัติงานของข้าราชการครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 4 จำนวน 5 ด้านดังนี้ จำนวน 47 ข้อ มีความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ .94 แบ่งออกเป็น 3 ขั้นตอน

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกเป็นตำแหน่งหน้าที่ ประสบการณ์การทำงาน ขนาดของโรงเรียนและวุฒิการศึกษา มีลักษณะเป็นแบบการตรวจสอบแบบรายการ (Checklist)

ตอนที่ 2 แบบสอบถามแรงจูงใจที่มีผลต่อการปฏิบัติงานของข้าราชการครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 4 โดยสร้างคำถาม เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) ของลิเคิร์ต (Likert) [9] มี 5 ระดับ ซึ่งได้ถามความคิดเห็นให้ครอบคลุมแรงจูงใจที่มีต่อการปฏิบัติงานของข้าราชการครูในสถานศึกษา 5 ด้าน ซึ่งได้จากการสังเคราะห์แรงจูงใจที่มีต่อการปฏิบัติงาน ดังนี้ 1) ค่าตอบแทน 2) ความก้าวหน้าในอาชีพ 3) การพัฒนาตนเอง 4) การได้รับการยอมรับนับถือ 5) ความสามัคคีในองค์กร

ตอนที่ 3 สภาพปัญหาและข้อเสนอแนะแนวทางสร้างแรงจูงใจที่มีต่อการปฏิบัติงาน เป็นแบบสอบถามปลายเปิด (Open Ended) ให้ผู้ตอบแบบสอบถามแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับแรงจูงใจที่มีต่อการปฏิบัติงานของข้าราชการครูในสถานศึกษาและมีการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างเพื่อให้ได้ข้อมูลที่มีความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้เก็บรวบรวมข้อมูล โดยดำเนินการตามขั้นตอนดังนี้

3.1. ขออนุญาตจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานีเพื่อขอความร่วมมือ

สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 4 ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้บริหาร และครูวิชาการกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 323 ชุด

3.2. ผู้วิจัยดำเนินการส่งแบบสอบถามด้วยตนเองไปยังโรงเรียนกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 323 ชุด

3.3. ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยได้รับแบบสอบถามคืนครบแล้วทำการตรวจสอบความถูกต้องและความสมบูรณ์ของแบบสอบถามที่รวบรวมมาได้ จำนวน 323 ชุด คิดเป็นร้อยละ 100

3.4. นำแบบสอบถามมาวิเคราะห์ข้อมูลด้วยคอมพิวเตอร์โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป โดยใช้ค่าสถิติคือ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

4. การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิจัย

ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถาม โดยสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าคะแนนเฉลี่ย ($\bar{X}$) และค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และการวิเคราะห์การเปรียบเทียบความคิดเห็นระหว่างความเห็นของผู้บริหารโรงเรียนกับครูที่มีตำแหน่งต่างกัน โดยใช้การทดสอบที (t-test) ประสิทธิภาพการทำงาน ขนาดโรงเรียนและวุฒิการศึกษา ใช้การทดสอบ (One-way ANOVA) กรณีพบความแตกต่างใช้วิธีการทดสอบความแตกต่างรายคู่ตามวิธีของเชฟเฟ (Scheffe's method)

ผลการวิจัย

1. ผลการวิเคราะห์สถานภาพและข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถามโดยการวิเคราะห์หาค่าความถี่และร้อยละ โดยจำแนกตามตำแหน่งหน้าที่ ประสิทธิภาพการทำงาน ขนาดโรงเรียนและวุฒิการศึกษา

ผลการวิเคราะห์ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามทั้งหมด จำนวน 323 คน เมื่อจำแนกตามตำแหน่งการทำงาน เป็นผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 32 คน คิดเป็นร้อยละ 9.9 และเป็นครู จำนวน 291 คน คิดเป็นร้อยละ 90.1 เมื่อจำแนกตามประสิทธิภาพในการทำงาน พบว่า มีประสิทธิภาพการทำงานมากกว่า 15 ปี มีจำนวนมากที่สุด คือ 166 คน คิดเป็นร้อยละ 51.4 รองลงมาคือ ประสิทธิภาพการทำงาน น้อยกว่า 10 ปี ขึ้นไป มีจำนวน 107 คน คิดเป็นร้อยละ 33.1 และประสิทธิภาพการทำงานระหว่าง 10-15 ปี มีจำนวนน้อยที่สุด มีจำนวน 50 คน คิดเป็นร้อยละ 15.5 เมื่อจำแนกตามขนาดของโรงเรียน คือ โรงเรียนขนาดเล็ก มีจำนวนมากที่สุด คือ 176 คน คิดเป็นร้อยละ 54.5 รองลงมาคือ โรงเรียนขนาดกลาง จำนวน 107 คน คิดเป็นร้อยละ 33.1 และโรงเรียนขนาดใหญ่ มีจำนวนน้อยที่สุด คือ 40 คน คิดเป็นร้อยละ 12.4 และเมื่อจำแนกตามวุฒิการศึกษา คือ ปริญญาโทและสูงกว่า มีจำนวนมากที่สุด คือ 196 คน คิดเป็นร้อยละ 60.7 รองลงมาคือปริญญาตรี จำนวน 127 คน คิดเป็นร้อยละ 39.3

2. ผลการวิเคราะห์ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานแรงจูงใจที่มีต่อการปฏิบัติงานของข้าราชการครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 4 จำแนกเป็นรายด้านและภาพรวม

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานแรงงใจที่มีต่อการปฏิบัติงานของข้าราชการครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 4 จำแนกเป็นรายด้านและภาพรวม

แรงงใจที่มีต่อการปฏิบัติงานของข้าราชการครูในสถานศึกษา	n = 323		
	$\bar{x}$	S.D.	ระดับ
1. ด้านค่าตอบแทน	3.86	0.66	มาก
2. ด้านความก้าวหน้าในวิชาชีพ	4.02	0.58	มาก
3. ด้านการพัฒนาตนเอง	4.03	0.58	มาก
4. ด้านการได้รับการยอมรับนับถือ	4.07	0.53	มาก
5. ด้านความสามัคคีในองค์กร	4.17	0.56	มาก
รวม	4.03	0.58	มาก

จากตารางที่ 1 พบว่า แรงงใจที่มีต่อการปฏิบัติงานของข้าราชการครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 4 ในภาพรวมและรายด้าน มีแรงงใจอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.03$, S.D. = 0.58) โดยมีแรงงใจด้านความสามัคคีในองค์กร รองลงมา คือ ด้านการได้รับการยอมรับนับถือ และต่ำที่สุดคือ ด้านค่าตอบแทน และ ด้านความก้าวหน้าในวิชาชีพ

ตารางที่ 2 การเปรียบเทียบแรงงใจที่มีต่อการปฏิบัติงานของข้าราชการครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 4 จำแนกตามตำแหน่งหน้าที่

แรงจูงใจที่มีต่อการปฏิบัติงาน ของข้าราชการครูในสถานศึกษา	ตำแหน่งหน้าที่				t	p
	ผู้บริหารสถานศึกษา		ครูผู้สอน			
	$\bar{x}$	S.D.	$\bar{x}$	S.D.		
1. ด้านค่าตอบแทน	4.27	0.45	3.81	0.66	3.81	0.06
2. ด้านความก้าวหน้าในวิชาชีพ	4.41	0.45	3.98	0.57	4.14	0.38
3. ด้านการพัฒนาตนเอง	4.45	0.45	3.99	0.58	4.28	0.32
4. ด้านการได้รับการยอมรับนับถือ	4.53	0.40	4.02	0.52	5.31	0.49
5. ความสามัคคีในองค์กร	4.72	0.31	4.11	0.55	6.10*	0.01
ภาพรวม	4.47	0.41	3.98	0.57	4.72	0.25

* นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 2 การเปรียบเทียบแรงงใจที่มีต่อการปฏิบัติงานของข้าราชการครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 4 จำแนกตามตำแหน่งหน้าที่ โดย

ภาพรวมไม่แตกต่างกัน และเมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านค่าตอบแทน ด้านการพัฒนาตนเอง ด้านการได้รับการยอมรับนับถือ ไม่แตกต่างกัน ส่วนความสามัคคีในองค์กร แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3. ผลการวิเคราะห์การเปรียบเทียบแรงจูงใจที่มีต่อการปฏิบัติงานของข้าราชการครูในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 4 จำแนกตาม ประสบการณ์การทำงาน ขนาดของโรงเรียน และวุฒิการศึกษา โดยภาพรวมดังแสดงตารางที่ 3-5

ตารางที่ 3 การเปรียบเทียบความแปรปรวนแรงจูงใจที่มีต่อการปฏิบัติงานของข้าราชการครูในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 4 จำแนกตามประสบการณ์ทำงาน

แรงจูงใจที่มีต่อการปฏิบัติงานของข้าราชการครูในสถานศึกษา	แหล่ง ความแปรปรวน	df	SS	MS	F	P
1. ด้านค่าตอบแทน	ระหว่างกลุ่ม	2	22.80	11.40	30.57*	0.00
	ภายใน	320	119.33	0.37		
	รวม	322	142.13			
2. ด้านความก้าวหน้าในวิชาชีพ	ระหว่างกลุ่ม	2	2.18	1.09	3.29*	0.03
	ภายใน	320	106.25	0.33		
	รวม	322	108.43			
3. ด้านการพัฒนาตนเอง	ระหว่างกลุ่ม	2	2.14	1.07	3.15*	0.04
	ภายใน	320	108.83	0.34		
	รวม	322	110.97			
4. ด้านการได้รับการยอมรับนับถือ	ระหว่างกลุ่ม	2	0.547	0.27	0.95	0.38
	ภายใน	320	91.66	0.28		
	รวม	322	92.21			
5. ด้านความสามัคคีในองค์กร	ระหว่างกลุ่ม	2	4.51	2.25	7.43*	0.00
	ภายใน	320	97.19	0.30		
	รวม	322	101.71			
ภาพรวม	ระหว่างกลุ่ม	2	6.44	3.21	9.08	0.09
	ภายใน	320	104.65	0.32		
	รวม	322	111.09			

* นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 3 พบว่า แรงจูงใจที่มีต่อการปฏิบัติงานของข้าราชการครูในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 4 ที่มีประสบการณ์ทำงานต่างกัน โดยภาพรวมไม่แตกต่างกันและเมื่อเปรียบเทียบรายด้าน พบว่า ด้านการได้รับการยอมรับนับถือไม่แตกต่างกัน ส่วนด้านค่าตอบแทน ด้านความก้าวหน้าในวิชาชีพ ด้านการพัฒนาตนเอง ด้านความสามัคคีในองค์กร แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เนื่องจากสาเหตุดังต่อไปนี้

1. ด้านค่าตอบแทน ค่าตอบแทนและประสบการณ์ทำงานจะมีความแตกต่างกัน เนื่องจากข้าราชการครูที่มีประสบการณ์มากจะมีความต้องการเรื่องค่าตอบแทนน้อยลง เมื่อประสบการณ์และอายุงานเพิ่มขึ้น ค่าตอบแทนก็จะเพิ่มขึ้น
2. ด้านความก้าวหน้าในวิชาชีพ ข้าราชการครูที่มีประสบการณ์ต้องการความก้าวหน้าในอาชีพน้อยลง ซึ่งแตกต่างกับข้าราชการครูที่อายุน้อยและประสบการณ์ยังน้อยมีความต้องการด้านความก้าวหน้าในวิชาชีพมาก
3. ด้านการพัฒนาตนเอง ข้าราชการครูที่มีประสบการณ์ยังน้อยมีความต้องการในการพัฒนาตนเอง เช่น การศึกษาต่อในระดับสูงขึ้น การฝึกอบรม เป็นต้น
4. ด้านความสามัคคีในองค์กร ความสามัคคี ปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคลากร การทำงานเป็นทีม การมีส่วนร่วมและความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน

ตารางที่ 4 การเปรียบเทียบความแปรปรวนแรงจูงใจที่มีต่อการปฏิบัติงานของข้าราชการครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 4 จำแนกตามขนาดโรงเรียน

แรงจูงใจที่มีต่อการปฏิบัติงานของข้าราชการครูในสถานศึกษา	แหล่งความแปรปรวน	df	SS	MS	F	P
1. ด้านค่าตอบแทน	ระหว่างกลุ่ม	2	3.05	1.52	3.51*	0.03
	ภายใน	320	139.08	0.43		
	รวม	322	142.13			
2. ด้านความก้าวหน้าในวิชาชีพ	ระหว่างกลุ่ม	2	0.72	0.31	1.07	0.34
	ภายใน	320	107.71	0.33		
	รวม	322	108.43			
3. ด้านการพัฒนาตนเอง	ระหว่างกลุ่ม	2	4.31	2.15	6.47*	0.00
	ภายใน	320	106.66	0.33		
	รวม	322	110.97			

ตารางที่ 4 การเปรียบเทียบความแปรปรวนแรงจูงใจที่มีต่อการปฏิบัติงานของข้าราชการครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 4 จำแนกตามขนาดโรงเรียน (ต่อ)

แรงจูงใจที่มีต่อการปฏิบัติงานของข้าราชการครูในสถานศึกษา	แหล่งความแปรปรวน	df	SS	MS	F	P
4. ด้านการได้รับการยอมรับนับถือ	ระหว่างกลุ่ม	2	2.86	1.43	5.13*	0.00
	ภายใน	320	89.34	0.27		
	รวม	322	92.21			
5. ด้านความสามัคคีในองค์กร	ระหว่างกลุ่ม	2	4.61	2.30	7.61*	0.00
	ภายใน	320	97.09	0.30		
	รวม	322	101.71			
ภาพรวม	ระหว่างกลุ่ม	2	3.11	1.56	4.76	0.08
	ภายใน	320	107.98	0.34		
	รวม	322	111.10			

* นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 4 เมื่อเปรียบเทียบระดับแรงจูงใจที่มีต่อการปฏิบัติงานของข้าราชการครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 4 จำแนกตามขนาดโรงเรียนต่างกัน โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน และเมื่อเปรียบเทียบรายด้าน พบว่า ด้านความก้าวหน้าในวิชาชีพไม่แตกต่างกัน ส่วนด้านค่าตอบแทน ด้านการพัฒนาตนเอง ด้านการได้รับการยอมรับนับถือ ด้านความสามัคคีในองค์กร แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เนื่องจากสาเหตุดังต่อไปนี้

1. ด้านค่าตอบแทน ขนาดของโรงเรียนมีผล เช่น ค่าสอนเพิ่มเติมพิเศษนอกเวลา จำนวนบุคลากรที่มีผลในการเลื่อนเงินเดือนในแต่ละรอบ
2. ด้านการพัฒนาตนเอง เช่น โรงเรียนขนาดใหญ่มีการส่งเสริมให้ข้าราชการครูไปราชการศึกษาต่อในระดับสูงขึ้น เนื่องจากมีบุคลากรที่เพียงพอต่อการจัดการเรียนการสอน
3. ด้านการได้รับการยอมรับนับถือ โอกาสในการเข้าร่วมกิจกรรมต่างๆ การเป็นวิทยากร
4. ความสามัคคีในองค์กร การทำงานงานร่วมกัน เช่น โรงเรียนที่มีบุคลากรน้อยจำเป็นต้องทำงานร่วมกัน และโรงเรียนขนาดใหญ่สามารถแบ่งงานเป็นฝ่ายงานได้

ตารางที่ 5 ผลการวิเคราะห์การเปรียบเทียบความแปรปรวนแรงจูงใจที่มีต่อการปฏิบัติงานของข้าราชการครู
 ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 4 จำแนกตามวุฒิ
 การศึกษา

แรงจูงใจที่มีต่อการ ปฏิบัติงานของข้าราชการ ครูในสถานศึกษา	แหล่งความ แปรปรวน	df	SS	MS	F	P
1. ด้านค่าตอบแทน	ระหว่างกลุ่ม	1	16.63	16.63	42.55*	0.00
	ภายใน	321	125.50	0.39		
	รวม	322	142.13			
2. ด้านความก้าวหน้าใน วิชาชีพ	ระหว่างกลุ่ม	1	1.59	1.59	4.78*	0.03
	ภายใน	321	106.84	0.33		
	รวม	322	108.43			
3. ด้านการพัฒนาตนเอง	ระหว่างกลุ่ม	1	0.88	0.88	2.58	0.10
	ภายใน	321	110.08	0.34		
	รวม	322	110.97			
4. ด้านการได้รับการ ยอมรับนับถือ	ระหว่างกลุ่ม	1	2.12	2.12	7.57*	0.00
	ภายใน	321	90.08	0.28		
	รวม	322	92.21			
5. ด้านความสามัคคีใน องค์กร	ระหว่างกลุ่ม	1	1.18	1.18	3.79	0.05
	ภายใน	321	100.52	.313		
	รวม	322	101.71			
ภาพรวม	ระหว่างกลุ่ม	1	4.49	4.49	12.26*	0.04
	ภายใน	321	106.61	0.33		
	รวม	322	111.10			

* นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 5 เมื่อเปรียบเทียบระดับแรงจูงใจที่มีต่อการปฏิบัติงานของข้าราชการครูใน
 สถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 4 จำแนกตามวุฒิการศึกษา
 ด้านการพัฒนาตนเอง ด้านการพัฒนาตนเองความสามัคคีในองค์กรไม่แตกต่างกัน และเมื่อเปรียบเทียบ
 รายด้าน พบว่า ด้านค่าตอบแทน ด้านความก้าวหน้าในวิชาชีพและด้านการได้รับการยอมรับนับถือ
 แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เนื่องจากสาเหตุดังต่อไปนี้

1. ด้านค่าตอบแทน อัตราเงินเดือนเริ่มต้น อัตราการเติบโตของรายได้ โอกาสในตำแหน่งงานที่มีค่าตอบแทนสูง ค่าตอบแทนพิเศษ

2. ด้านความก้าวหน้าในวิชาชีพ โอกาสในการเลื่อนตำแหน่ง ขอบเขตของตำแหน่งงาน ความสามารถในการเปลี่ยนสายงาน การเข้าสู่ตำแหน่งระดับสูง

3. ด้านการได้รับการยอมรับนับถือ การยอมรับจากเพื่อนร่วมงาน โอกาสในการเป็นผู้นำ และการมีอิทธิพล

4. ผลการศึกษาสภาพปัญหาและข้อเสนอแนะแนวทางสร้างแรงจูงใจที่มีต่อการปฏิบัติงานของข้าราชการครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษเขต 4

ผู้วิจัยได้ทำแบบสอบถามแบบปลายเปิด สามารถรวบรวมประเด็นได้ ดังนี้ 1) ปัญหาด้านค่าตอบแทนและสวัสดิการ เงินเดือนและค่าตอบแทนไม่จูงใจ เงินเดือนของข้าราชการครูอาจไม่สอดคล้องกับค่าครองชีพที่สูงขึ้น ภาระงานที่หนักเกินไป ภาระงานที่นอกเหนือจากการสอน ครูต้องรับผิดชอบงานเอกสารจำนวนมาก ระบบการเลื่อนตำแหน่งของข้าราชการครูมักใช้ระยะเวลานาน และต้องผ่านเกณฑ์การประเมินที่ซับซ้อน ขาดโอกาสในการพัฒนาตนเอง 2) ข้อเสนอแนะ ปรับปรุงค่าตอบแทนและสวัสดิการ เพิ่มเงินเดือนให้เหมาะสมกับค่าครองชีพ ลดภาระงานที่ไม่จำเป็น จัดหาบุคลากรธุรการเพื่อช่วยงานเอกสาร ลดเอกสารที่ต้องใช้ในการประเมิน สร้างสภาพแวดล้อมการทำงานที่ดีผู้บริหารควรรับฟังความคิดเห็นของครูและให้การสนับสนุนด้านการเรียนการสอน

อภิปรายผล

การอภิปรายผลการวิจัยในครั้งนี้ผู้วิจัยอภิปรายผลตามวัตถุประสงค์การวิจัยและสมมติฐานของการวิจัย ดังรายละเอียดต่อไปนี้

1. ผลจากการศึกษาแรงจูงใจที่มีต่อการปฏิบัติงานของข้าราชการครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 4 โดยภาพรวมและรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทั้ง 5 ด้าน เมื่อเรียงลำดับคะแนนเฉลี่ยจากมากไปน้อย คือ ด้านความสามัคคีในองค์กร ด้านการได้รับการยอมรับนับถือ ด้านการพัฒนาตนเอง ด้านความก้าวหน้าในวิชาชีพ และด้านค่าตอบแทน ทั้งนี้อาจเนื่องจากบรรยากาศในการทำงานภายในสถานศึกษามีความเป็นกันเอง บุคลากรมีส่วนร่วมและแสดงความคิดเห็นร่วมกันอย่างเท่าเทียม ได้รับการช่วยเหลือในการทำงานจากเพื่อนร่วมงาน ความไว้วางใจในการทำงานจากเพื่อนร่วมงานมีการส่งเสริม สนับสนุน ดูแลบุคลากรตามระบบราชการ มีการทำงานเป็นทีม สอดคล้องกับการวิจัยของนราทร กลางประพันธ์ [10] พบว่าด้านความสามัคคีในองค์กรความสัมพันธ์กับเพื่อนร่วมงาน อยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับการวิจัยของเจนจิรา สีนเปียง [11] ได้วิจัยเรื่อง แรงจูงใจในการปฏิบัติงานของข้าราชการครูกลุ่มโรงเรียนเชิงคำ 1 อำเภอ

เชียงคำ จังหวัดพะเยา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 2 พบว่า แรงจูงใจในการปฏิบัติงานของข้าราชการครู ในภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก

2. เปรียบเทียบ แรงจูงใจที่มีต่อการปฏิบัติงานของข้าราชการครูในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 4 จำแนกตามตำแหน่งหน้าที่ โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน และเมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านค่าตอบแทน ด้านการพัฒนาตนเอง ด้านการได้รับการยอมรับนับถือ ไม่แตกต่างกัน และความสามัคคีในองค์กร แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 สอดคล้องกับ มนตรีดีลิก [12] ได้ทำการวิจัยเรื่อง แรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3 พบว่า ตำแหน่งหน้าที่ที่แตกต่างกัน ระดับแรงจูงใจไม่ต่างกัน และสอดคล้องกับยุพิน บุญสินชัย [13] ได้ทำการวิจัยเรื่อง แรงจูงใจในการปฏิบัติงานของพนักงานส่วนตำบลในเขตพื้นที่อำเภอโพธิ์ทอง จังหวัดร้อยเอ็ด พบว่า ตำแหน่งหน้าที่ที่แตกต่างกัน ระดับแรงจูงใจไม่ต่างกัน

3.เปรียบเทียบ แรงจูงใจที่มีต่อการปฏิบัติงานของข้าราชการครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 4 ที่มีประสบการณ์ทำงานต่างกัน โดยภาพรวมไม่แตกต่างกันและเมื่อเปรียบเทียบรายด้าน พบว่า ด้านการได้รับการยอมรับนับถือ ไม่แตกต่างกันและด้านค่าตอบแทน ด้านความก้าวหน้าในวิชาชีพ ด้านการพัฒนาตนเอง ความสามัคคีในองค์กร แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 สอดคล้องกับ รัสรินทร์ ยิ่งธรรณันท์ [14] ได้ทำการวิจัยเรื่อง แรงจูงใจในการปฏิบัติงานของข้าราชการครูสายปฏิบัติการสอนโรงเรียนประถมศึกษา ในศูนย์เครือข่ายโรงเรียนเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาที่ 12 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครราชสีมา เขต 7 พบว่า ประสบการณ์แตกต่างกัน ระดับแรงจูงใจไม่ต่างกันไม่แตกต่างกัน และสอดคล้องกับชลพิชา หาญณรงค์ [15] ได้ทำการวิจัยเรื่อง แรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครู การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยประจำตำบล สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดระยอง พบว่า ประสบการณ์ทำงานแตกต่างกัน ระดับแรงจูงใจไม่ต่างกันไม่แตกต่างกัน

4.เปรียบเทียบ เปรียบเทียบระดับแรงจูงใจที่มีต่อการปฏิบัติงานของข้าราชการครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 4 จำแนกตามขนาดโรงเรียนต่างกัน โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน และเมื่อเปรียบเทียบรายด้าน พบว่า ด้านการพัฒนาตนเอง ไม่แตกต่างกัน และด้านค่าตอบแทน ด้านการพัฒนาตนเอง ด้านการได้รับการยอมรับนับถือ ด้านความสามัคคีในองค์กร แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 สอดคล้องกับงานวิจัยของเกรียงไกร ธาระพันธ์ [16] ได้ทำการศึกษาเรื่อง แรงจูงใจในการปฏิบัติงานของข้าราชการครูโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตหนองจอก กรุงเทพมหานคร พบว่า ขนาดโรงเรียนที่แตกต่างกัน มีระดับแรงจูงใจไม่แตกต่างกัน และสอดคล้องกับ สนธยา บุตรวาระ [17] ได้ทำการศึกษาเรื่อง การศึกษาแรงจูงใจในการ

ปฏิบัติงานของครูโรงเรียนมัธยมศึกษาจังหวัดชลบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 18 พบว่า ขนาดโรงเรียนที่แตกต่างกัน มีระดับแรงจูงใจไม่แตกต่างกัน

5.เปรียบเทียบ แรงจูงใจที่มีต่อการปฏิบัติงานของข้าราชการครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 4 จำแนกตามวุฒิการศึกษาโดยภาพรวมแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และเมื่อเปรียบเทียบรายด้าน พบว่า ด้านค่าตอบแทน ด้านความก้าวหน้าในวิชาชีพ ด้านการได้รับการยอมรับนับถือ แตกต่างกัน และด้านการพัฒนาตนเอง ด้านการพัฒนาตนเองความสามัคคีในองค์กร ไม่แตกต่างกัน สอดคล้องกับงานวิจัยของ วิรवारณ มัทมา [18] ได้ทำการศึกษาเรื่อง แรงจูงใจในการปฏิบัติงานของบุคลากรเทศบาลตำบลใน เขตอำเภอเขาวง จังหวัดกาฬสินธุ์ พบว่า ระดับวุฒิการศึกษา มีระดับแรงจูงใจแตกต่างกัน อย่างมี นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และสอดคล้องกับงานวิจัยของ พรณทิวา ประเสริฐไทย [19] ได้ทำการศึกษาเรื่อง แรงจูงใจในการปฏิบัติงานของข้าราชการครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาดรสด ระดับวุฒิการศึกษา มีระดับแรงจูงใจแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเพื่อนำผลวิจัยไปใช้

จากการศึกษาแรงจูงใจที่มีต่อการปฏิบัติงานของข้าราชการครูในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 4 โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก ผู้วิจัยมี ข้อเสนอแนะดังนี้

1.1 ด้านค่าตอบแทน ค่าตอบแทนควรจะเหมาะสมกับการปฏิบัติงานและค่าครองชีพใน ปัจจุบัน ความเหมาะสมและมีความสมเหตุสมผลระหว่างรายรับและรายจ่าย ค่าตอบแทนต้องมีความ มั่นคง

1.2 ด้านความก้าวหน้าในวิชาชีพ บุคลากรทุกคนจะสามารถตั้งใจปฏิบัติหน้าที่ทำให้เชื่อว่าจะ ได้โอกาสจะได้เลื่อนตำแหน่งที่สูงขึ้น ผลงานที่เกิดจากการปฏิบัติงานจะถูกนำเสนอต่อผู้บังคับบัญชาและ เพื่อนร่วมงานจนเป็นที่ประจักษ์

1.3 ด้านการพัฒนาตนเอง การได้รับการสนับสนุนจากผู้บังคับบัญชาและเพื่อนร่วมงานให้ผลิต งานทางวิชาการเพื่อพัฒนาความก้าวหน้าในอาชีพและการเข้าศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้น

1.4 ด้านการได้รับการยอมรับนับถือ บุคลากรที่ทำงานสำเร็จ ควรได้รับคำชื่นชมในความรู้ ความสามารถของตนเอง เพื่อนร่วมงานให้การยอมรับในความสามารถและผู้บังคับบัญชาให้คำชื่นชม และขอคำแนะนำสำหรับการพัฒนาองค์กร

1.5 ด้านความสามัคคีในองค์กร บุคลากรมีส่วนร่วมและแสดงความคิดเห็นร่วมกันอย่าง เเท่าเทียม การได้รับความช่วยเหลือและความไว้วางใจจากเพื่อนร่วมงาน

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาถึงแนวทางในการเสริมสร้างแรงจูงใจที่มีต่อการปฏิบัติงานของข้าราชการครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 4

2.2 ควรวิจัยศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างแรงจูงใจที่มีต่อการปฏิบัติงานกับประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของข้าราชการครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 4

2.3 ควรศึกษาวิจัยแรงจูงใจที่มีต่อการปฏิบัติงานของข้าราชการครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 4 แบ่งตามอายุ

เอกสารอ้างอิง

- [1] สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ สำนักงานกฤษฎามนตรี, (2559), แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่สิบสาม พ.ศ. 2565 – 2569, กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ สำนักงานกฤษฎามนตรี.
- [2] สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ, (2556), คู่มือการบริหารโรงเรียนในโครงการพัฒนาการบริหารรูปแบบนิติบุคคล, กรุงเทพฯ: กลุ่มวิจัยและพัฒนานโยบาย สำนักนโยบายและแผนการศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานกระทรวงศึกษาธิการ.
- [3] A. H. Maslow, (1970), Motivation and Personality, New York: Harper and Row.
- [4] ประเสริฐ อุไร, (2559), แรงจูงใจในการปฏิบัติงานของพนักงานกรณศึกษา บริษัท เอจีซี ออโตโมทีฟ (ประเทศไทย) จำกัด, สารนิพนธ์ ศศ.ม. (สาขาวิชาการบริหารจัดการองค์การ), มหาวิทยาลัยเกริก.
- [5] ณัฐริกา กลิ่นเมือง และคณะ, (2561), แรงจูงใจในปฏิบัติงานของพนักงานบริษัท เอ็นซี โคโคเนท จำกัด ตำบลแพงพวย อำเภอตาเนินสะดวก จังหวัดราชบุรี, วารสารคณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม, ฉบับที่ 7, หน้า 80-81.
- [6] ธนัญพร สุวรรณคาม, (2559), ปัจจัยด้านแรงจูงใจในการทำงาน ความพึงพอใจในงาน ที่ส่งผลต่อความผูกพันต่อองค์กรของพนักงานธนาคารพาณิชย์แห่งหนึ่ง, วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. (จิตวิทยาอุตสาหกรรมและองค์การ), มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- [7] ยลดา สุพร, (2559), แรงจูงใจในการทำงานของพนักงานบริษัท ส.เฮง เฮง จำกัด, วิทยานิพนธ์ บธ.ม. (การจัดการ), มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย.
- [8] อุษา เพ็ญประยูร, (2558), ปัจจัยที่มีผลต่อแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของพนักงานองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตอำเภอท่าใหม่ จังหวัดจันทบุรี, วิทยานิพนธ์ บธ.ม. (การบริหารธุรกิจ), มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี.

- [9] R. Likert, (1967), The Method of Constructing and Attitude Scale, in Attitude Theory and Measurement, New York: Wiley & Son.
- [10] นราทร กลางประพันธ์, (2557) “แรงจูงใจในการปฏิบัติงานของข้าราชการตำรวจกองร้อยตำรวจตระเวนชายแดนที่ ๒๓๔ จังหวัดมุกดาหาร,” วิทยานิพนธ์ รัฐ.ม (รัฐประศาสนศาสตร์), มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- [11] เจนจิตา สิ้นเปียง, (2558), แรงจูงใจในการปฏิบัติงานของข้าราชการครูกลุ่มโรงเรียนเชียงคำ 1 อำเภอเชียงคำ จังหวัดพะเยา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 2, วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (การบริหารการศึกษา), มหาวิทยาลัยพะเยา.
- [12] ยุพดี มนต์ริติก, (2557), แรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3, วิทยานิพนธ์ คศ.ม. (การบริหารการศึกษา), มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.
- [13] ยุพิน บุญสินชัย, (2556), แรงจูงใจในการปฏิบัติงานของพนักงานส่วนตำบลในเขตพื้นที่อำเภอโพนทอง จังหวัดร้อยเอ็ด, วิทยานิพนธ์ รศ.ม. (รัฐประศาสนศาสตร์), มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.
- [14] รัสรินทร์ ยิ่งธรรณันท์, (2560), แรงจูงใจในการปฏิบัติงานของข้าราชการครูสายปฏิบัติการสอนโรงเรียนประถมศึกษา ในศูนย์เครือข่ายโรงเรียนเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาที่ 12 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 7,” วิทยานิพนธ์ ศศ.ม (การบริหารการศึกษา), มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ.
- [15] ชลพิชา หาญณรงค์, (2556), แรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยประจำตำบล สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดระยอง,” วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (การบริหารการศึกษา), มหาวิทยาลัยบูรพา.
- [16] เกรียงไกร ธาระพันธ์, (2560) , แรงจูงใจในการปฏิบัติงานของข้าราชการครูโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตหนองจอก กรุงเทพมหานคร,” วิทยานิพนธ์ คศ.ม (การบริหารการศึกษา) มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี.
- [17] สนธยา บุตรวาระ, (2556), การศึกษาแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูโรงเรียนมัธยมศึกษาจังหวัดชลบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 18, วิทยานิพนธ์ กศ.ม.(การบริหารการศึกษา), มหาวิทยาลัยบูรพา.
- [18] วีรารธรรม มีท่ามา, (2558), แรงจูงใจในการปฏิบัติงานของบุคลากรเทศบาลตำบลในเขตอำเภอเขาวง จังหวัดกาฬสินธุ์, วิทยานิพนธ์ รป.ม (รัฐประศาสนศาสตร์), มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.
- [19] พรหมทิวา ประเสริฐไทย, (2558) “แรงจูงใจในการปฏิบัติงานของข้าราชการครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตราด,” วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (การบริหารการศึกษา), มหาวิทยาลัยบูรพา.

แนวทางการส่งเสริมศักยภาพเกษตรกรผู้ปลูกกาแฟบนพื้นที่สูง
ตำบลป่าเต็งและตำบลห้วยแม่เพรียง อำเภอแก่งกระจาน จังหวัดเพชรบุรี
Guidelines for Enhancing the Potential of Coffee Farmers in
Highland Areas Pa Deng Sub-district and Huai Mae Phriang
Sub-district, Kaeng Krachan District, Phetchaburi Province.

ศศิวิมล กาหลง^{1*}, วิภาวณี เผือกบัวขาว¹

Sasivimol Kalongw¹, Wipavanee phueakbuakhako¹

¹สาขาวิชายุทธศาสตร์เพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี

¹Strategy for Sustainable Development, Faculty of Humanities and Social Sciences,

Phetchaburi Rajabhat University

*Corresponding Email :sasivimon.kal@mail.pbru.ac.th

Received: 13 March 2025; Revised: 15 May 2025; Accepted: 20 May 2025

บทคัดย่อ

การศึกษาวิจัยมีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาสภาพบริบทพื้นฐานของเกษตรกรผู้ปลูกกาแฟ 2) เพื่อประเมินศักยภาพของเกษตรกรผู้ปลูกกาแฟ และ 3) เพื่อเสนอแนวทางการส่งเสริมศักยภาพเกษตรกรผู้ปลูกกาแฟ เป็นการวิจัยแบบผสมผสาน เชิงปริมาณ ใช้แบบสอบถามและแบบประเมินศักยภาพกับกลุ่มตัวอย่างได้แก่ เกษตรกรผู้ปลูกกาแฟ ตำบลห้วยแม่เพรียงและตำบลป่าเต็ง อำเภอแก่งกระจาน จังหวัดเพชรบุรี จำนวน 32 คน ส่วนการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยสนทนากลุ่มกับเกษตรกรผู้ปลูกกาแฟ สถิติที่ใช้ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และการวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการศึกษาพบว่า 1) สภาพบริบทพื้นฐานของเกษตรกรผู้ปลูกกาแฟบนพื้นที่สูง พบว่าเกษตรกรส่วนใหญ่ปลูกกาแฟแบบผสมผสาน ไม่ใช้สารเคมีในการดูแลรักษา สายพันธุ์กาแฟที่ปลูกส่วนใหญ่เป็นสายพันธุ์โรบัสตา และมีวิธีการแปรรูปเมล็ดกาแฟด้วยกระบวนการ Dry Process 2) ผลการประเมินศักยภาพของเกษตรกร เรียงจากมากไปน้อย ดังนี้ ด้านความรู้ในการผลิตกาแฟของเกษตรกร รองลงมาด้านการบริหารจัดการ และด้านการบริหารจัดการทางการเงินและงบประมาณ ด้านวัสดุอุปกรณ์และสถานที่ในการผลิต ตามลำดับ และ 3) แนวทางการส่งเสริมศักยภาพเกษตรกรผู้ปลูกกาแฟบนพื้นที่สูง พบว่า 1) ควรมีการสร้างความรู้ความเข้าใจแก่เกษตรกรผู้ปลูกกาแฟ ตามองค์ประกอบการบริหารจัดการ ได้แก่ ด้านความรู้ในการผลิตกาแฟ ด้านการ

บริหารจัดการทางการเงินและงบประมาณ ด้านวัสดุอุปกรณ์และสถานที่ในการผลิต ด้านการบริหารจัดการ 2) ควรมีการเยี่ยมชม พบปะเกษตรกรเพื่อ ติดตาม แลกเปลี่ยน ผลลัพธ์ของการถ่ายทอดความรู้ ปัญหาและอุปสรรคที่เกิดขึ้น เพื่อหาแนวทางการแก้ไขและพัฒนา 3) ควรมีการสนับสนุน เพื่อการเพิ่มประสิทธิภาพและศักยภาพของเกษตรกร 4) ควรมีการติดตาม และประเมินผลลัพธ์ เพื่อหาแนวทางการแก้ไขและพัฒนา และ 5) ควรมีการจัดการข้อมูลเพื่อการวางแผนการผลิตและการจัดจำหน่าย รวมถึงเพื่อการบริหารจัดการในลักษณะกลุ่มผู้ประกอบการผลิตกาแฟ

คำสำคัญ : การส่งเสริมศักยภาพ,การปลูกกาแฟ, พื้นที่สูง

Abstract

This study aims to explore the fundamental context of coffee farmers, assess their potential, and propose strategies to enhance their capabilities. A mixed-methods approach was employed, combining quantitative and qualitative research methods. The study involved 32 coffee farmers from Huai Mae Priang and Pa Deng subdistricts in Kaeng Krachan District, Phetchaburi Province. Data collection was conducted through questionnaires, potential assessments, and focus group discussions. Statistical analysis included percentage calculations, mean values, and content analysis.

The findings revealed that: (1) most coffee farmers practiced integrated farming on highland areas and refrained from using chemical substances. The majority cultivated Robusta coffee varieties and used the Dry Process method for coffee bean processing. (2) The farmers' potential, ranked from highest to lowest, included knowledge of coffee production, general management skills, financial and budgeting management, and availability of production materials and facilities. (3) The recommended strategies to enhance the potential of highland coffee farmers included: (1) developing knowledge and understanding across key management components—namely, coffee production, financial and budgeting management, equipment and facility readiness, and overall management; (2) conducting regular visits and farmer engagement to follow up on knowledge transfer outcomes and to identify and address issues; (3) providing support to improve efficiency and potential;

(4) monitoring and evaluating outcomes for continuous improvement; and (5) managing data for production planning, distribution, and cooperative enterprise development.

Keywords: Potential Coffee Farming Highland

บทนำ

แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 ให้ความสำคัญกับเป้าหมายการพัฒนาอย่างยั่งยืน ในการเสริมสร้างคุณภาพชีวิตที่ดีของประชาชนทุกกลุ่ม และส่งต่อทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อมที่ดีไปยังคนรุ่นต่อไป ให้ความสำคัญกับการพัฒนาภาคการเกษตรใน 5 รูปแบบดังนี้ (1) เกษตรอัตลักษณ์พื้นถิ่น โดยการนำอัตลักษณ์พื้นถิ่นและภูมิปัญญาท้องถิ่นของไทยมาใช้ในการพัฒนาผลิตภัณฑ์การเกษตร (2) เกษตรปลอดภัย คือการมุ่งเน้นพัฒนาสินค้าเกษตรให้ได้มาตรฐานความปลอดภัยในระดับสากล (3) เกษตรชีวภาพ เป็นการใช้ประโยชน์จากความหลากหลายทางชีวภาพของประเทศในการสร้างมูลค่าเพิ่มให้แก่ภาคการเกษตร (4) เกษตรแปรรูป โดยการนำเทคโนโลยีและนวัตกรรมมาพัฒนาต่อยอดสินค้าเกษตรขั้นต้นให้เป็นผลิตภัณฑ์ที่มีมูลค่าสูง และ (5) เกษตรอัจฉริยะ โดยการนำเทคโนโลยีและวิทยาการสมัยใหม่มาใช้ในการผลิตเพื่อเพิ่มคุณภาพของผลผลิตและปริมาณผลผลิตต่อพื้นที่และรองรับผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ ซึ่งการพัฒนาภาคการเกษตรในทั้ง 5 รูปแบบจะช่วยสร้างและส่งเสริมความเข้มแข็งของภาคการเกษตรในระยะยาว ทั้งในมิติของการยกระดับประสิทธิภาพ และการสร้างมูลค่าเพิ่ม [1]

กาแฟ เป็นเครื่องดื่มที่ได้รับความนิยมแพร่หลายไปทั่วโลก โดยประชาชนนิยมบริโภคในชีวิตประจำวัน ส่งผลให้ปริมาณความต้องการใช้กาแฟของโลกเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง โดยคนทั่วโลกดื่มกาแฟ 2,250 ล้านแก้วต่อวัน โดยมีกว่า 1,000 ล้านคนที่ดื่มกาแฟทุกวัน ซึ่งมูลค่าตลาดกาแฟโลก ปี 2022 สูงถึง 433,600 ล้านดอลลาร์ และอัตราการเติบโต ปี 2022-2025 มีถึง +7.64% ต่อปี [2] กาแฟ ถือเป็นหนึ่งในพืชเศรษฐกิจที่สำคัญของประเทศไทย ซึ่งสามารถสร้างรายได้ให้แก่เกษตรกรในหลายพื้นที่ โดยเฉพาะในภาคเหนือและภาคตะวันออกเฉียงเหนือ โดยในประเทศไทยมีพื้นที่ปลูกกาแฟ จำนวน 242,465 ไร่ คิดเป็นผลผลิต จำนวน 18,688 ตัน พื้นที่ปลูกกาแฟอยู่ในภาคเหนือมากที่สุด รองลงมา ได้แก่ ภาคใต้ ภาคกลาง และภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ตามลำดับ โดยพื้นที่เพาะปลูกกาแฟและผลผลิตลดลงอย่างต่อเนื่อง ตั้งแต่ปี 2561-2565 [2] โดยสายพันธุ์กาแฟที่ปลูกในประเทศไทยมี 2 สายพันธุ์ ได้แก่สายพันธุ์โรบัสต้า ปลูกมากในภาคใต้ จังหวัดที่มีการปลูกมากที่สุด คือ ชุมพร ระนอง และประจวบคีรีขันธ์ และสายพันธุ์อาราบิก้า ปลูกมากใน

ภาคเหนือ จังหวัดที่ปลูกมากที่สุด คือ เชียงราย เชียงใหม่ และน่าน สำหรับราคาเมล็ดกาแฟดิบที่เกษตรกรขายได้ ไร่สดอยู่ที่ 66.63 บาทต่อกิโลกรัม และอาราบิก้าอยู่ที่ 142.30 บาทต่อกิโลกรัม ในขณะที่ความต้องการกาแฟมีประมาณ 89,208 ตัน โดยเพิ่มขึ้นจากปี 2564 ร้อยละ 2.89 เนื่องจากความต้องการของโรงงานแปรรูปเพิ่มขึ้น ทั้งเพื่อการบริโภคภายในประเทศและเพื่อการส่งออก ตลาดส่งออกที่สำคัญ 5 อันดับแรก คือ ญี่ปุ่น สหรัฐอเมริกา กัมพูชา แคนาดา และเยอรมนี [3] อย่างไรก็ตาม การปลูกกาแฟในประเทศไทยยังเผชิญกับปัญหาหลายประการ เช่น ภาวะการเปลี่ยนแปลงของสภาพอากาศ การใช้สารเคมีที่ไม่เหมาะสม การขาดความรู้ในการดูแลรักษาพืชผล และการเข้าถึงแหล่งข้อมูลทางการเกษตรที่มีคุณภาพ ปัญหาดังกล่าวมีผลต่อผลผลิตกาแฟ และความยั่งยืนของการปลูกกาแฟในระยะยาว

จังหวัดเพชรบุรี เป็นจังหวัดหนึ่งในภูมิภาคตะวันตก มีภูมิประเทศที่หลากหลาย โดยทิศตะวันตกติดกับทะเลอ่าวไทย และทิศตะวันตกเป็นแนวเขตเทือกเขาตะนาวศรีติดต่อกับประเทศพม่า ได้แก่พื้นที่อำเภอแก่งกระจาน และหนองหญ้าปล้อง ด้วยสภาพภูมิประเทศที่ตั้งอยู่บนแนวเทือกเขาตะนาวศรีซึ่งมีความสูงจากระดับน้ำทะเลไม่ต่ำกว่า 450 เมตร จึงมีความเหมาะสมกับการปลูกกาแฟ การปลูกกาแฟในจังหวัดเพชรบุรีเริ่มปลูกกาแฟตั้งแต่ปีใดยังไม่มีข้อมูลแน่ชัด แต่จากการสำรวจข้อมูลพื้นที่พบว่า มีผลผลิตจากการปลูกกาแฟตั้งแต่ปี 2563 ในเขตพื้นที่สูง ได้แก่ อำเภอแก่งกระจาน ตำบลป่าเต็งและตำบลห้วยแม่เพรียง ซึ่งเป็นพื้นที่ป่าต้นน้ำเพชรบุรี จึงคาดคะเนว่าน่าจะมีการปลูกกาแฟมาก่อนปี 2560 จึงสามารถให้ผลผลิตกาแฟได้ โดยสายพันธุ์กาแฟที่พบมากและนิยมปลูกในพื้นที่ได้แก่ สายพันธุ์โรบัสต้า วิธีการปลูกคือผสมกับพืชไร่ชนิดอื่นๆ ตั้งแต่ปี 2563 เป็นต้นมาได้พบว่า มีเกษตรกรในพื้นที่อำเภอแก่งกระจานนิยมปลูกกาแฟเพิ่มมากขึ้น มีทั้งการปลูกร่วมกับพืชชนิดอื่นและปลูกแบบเชิงเดี่ยว และจำหน่ายในลักษณะของรายย่อย และยังประสบปัญหาและขาดองค์ความรู้ในการผลิตกาแฟ เช่น โรคพืช ผลผลิตลดลง ผลผลิตเป็นเชื้อรา ส่งผลให้ผลผลิตบางส่วนยังไม่ได้คุณภาพตามมาตรฐานของผู้ซื้อ ไม่สามารถต่อรองราคาผลผลิตได้ จากความนิยมของผู้บริโภค ความต้องการของตลาดที่ยังมีแนวโน้มเพิ่มมากขึ้น ประกอบกับพื้นที่ที่มีความเหมาะสมในการปลูกกาแฟ จึงเป็นข้อสังเกตว่าแนวโน้มการปลูกกาแฟ และผลผลิตกาแฟในจังหวัดเพชรบุรีจะมีปริมาณเพิ่มขึ้น

ด้วยเหตุดังกล่าวจึงเป็นเหตุให้ผู้วิจัย มีความสนใจในการศึกษาวิจัย แนวทางการส่งเสริมศักยภาพเกษตรกรผู้ปลูกกาแฟบนพื้นที่สูง ตำบลป่าเต็งและตำบลห้วยแม่เพรียง อำเภอแก่งกระจาน จังหวัดเพชรบุรี โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อเสนอแนวทางการส่งเสริมศักยภาพเกษตรกรที่สามารถเพิ่มผลผลิตอย่างมีคุณภาพ

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพบริบทพื้นฐานของเกษตรกรผู้ปลูกกาแฟบนพื้นที่สูง ตำบลป่าเต็งและตำบลห้วยแม่เพรียง อำเภอแก่งกระจาน จังหวัดเพชรบุรี
2. เพื่อประเมินศักยภาพของเกษตรกรผู้ปลูกกาแฟบนพื้นที่สูง ตำบลป่าเต็งและตำบลห้วยแม่เพรียง อำเภอแก่งกระจาน จังหวัดเพชรบุรี
3. เพื่อเสนอแนวทางการส่งเสริมศักยภาพเกษตรกรผู้ปลูกกาแฟบนพื้นที่สูง การส่งเสริมศักยภาพเกษตรกรผู้ปลูกกาแฟบนพื้นที่สูง ตำบลป่าเต็งและตำบลห้วยแม่เพรียง อำเภอแก่งกระจาน จังหวัดเพชรบุรี

การทบทวนวรรณกรรม

แนวคิดการส่งเสริมการเกษตร กรมส่งเสริมการเกษตร [4] พัฒนาและปรับปรุงระบบส่งเสริมการเกษตรขึ้นโดยนำระบบฝึกอบรมและเยี่ยมเยียน (Training & Visit System : T & V System) และการดำเนินการต่าง ๆ ที่ผ่านมามานำมาปรับปรุงให้เหมาะสมกับสถานการณ์ปัจจุบัน เพื่อให้เจ้าหน้าที่ได้ทำงานในพื้นที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ระบบส่งเสริมการเกษตรที่ได้มีการพัฒนาและปรับปรุงใหม่นี้ยังคงยึดแนวทางของ T & V System โดยประกอบไปด้วย 5 องค์ประกอบ ดังนี้ 1) การถ่ายทอดความรู้ (Training) 2) การเยี่ยมเยียน (Visiting) 3) การสนับสนุน (Supporting) 4) การนิเทศงาน (Supervision) 5) การจัดการข้อมูล (Data management)

ศักยภาพ หรือ สมรรถนะ (competency) หมายถึง คุณลักษณะเชิงพฤติกรรมที่ทำให้บุคคลนั้น ๆ สามารถปฏิบัติงานได้ผลโดดเด่นกว่าคนอื่น โดยบุคคลนั้นแสดงออกทางคุณลักษณะเชิงพฤติกรรมทั้งด้านความรู้ ทักษะ และเทคนิควิธีที่ดีกว่าคนอื่น ๆ ความสามารถเหล่านี้ได้มาจากการเรียนรู้ ประสบการณ์ การฝึกฝนและการปฏิบัติงานเป็นนิสัยที่สามารถนำมาประยุกต์ใช้ในการทำงานให้ประสบผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์

แนวคิดการบริหารจัดการโดยหลัก 4Ms ซึ่งเป็นแนวคิดที่ใช้ในการบริหารจัดการโดยทั่วไป ประกอบด้วย ทรัพยากรบุคคล (Man) เงินหรืองบประมาณ (Money) วัสดุอุปกรณ์ในการดำเนินการ (Material) และการบริหารจัดการ (Management) สามารถเรียกว่าหลักการบริหารงาน 4M ก็ได้ถือเป็นปัจจัยพื้นฐานที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการบริหาร หากไม่มีการสนับสนุนทั้ง 4 ด้านอย่างเพียงพอและมีประสิทธิภาพ ก็อาจจะทำให้งานไม่ประสบผลสำเร็จได้อย่างสูงสุด

องค์ประกอบ 4Ms กับ การเชื่อมโยงกับ Competency

Man Competency สมรรถนะของบุคคล คือหัวใจหลักของ "Man" โดยเฉพาะด้านความรู้ ความสามารถ ทักษะ และเจตคติ ซึ่งจำเป็นสำหรับการปฏิบัติงานให้เกิดผลลัพธ์ที่มีคุณภาพ เช่น ความสามารถของเกษตรกรในการผลิตหรือจัดการกาแฟ

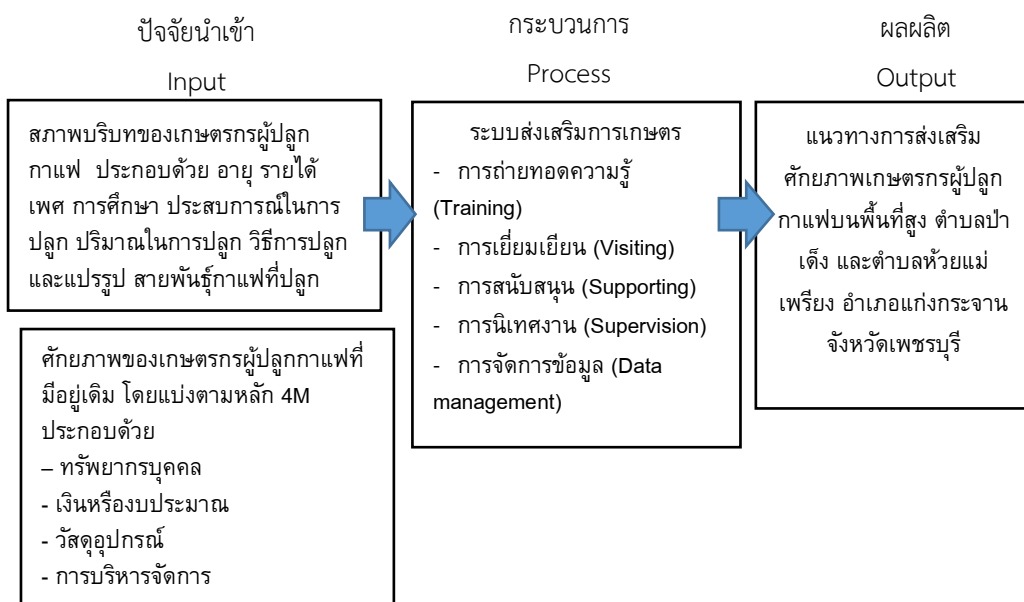
Money Competency ในด้านการบริหารจัดการทางการเงินและงบประมาณ เป็นส่วนหนึ่งของสมรรถนะที่แสดงถึงความสามารถในการวางแผน ควบคุม และใช้เงินทุนอย่างมีประสิทธิภาพ

Material สมรรถนะในด้านการใช้วัสดุ อุปกรณ์ และเทคโนโลยี แสดงถึงความสามารถในการเลือกใช้และดูแลทรัพยากรเพื่อเพิ่มผลผลิต เช่น การเลือกเครื่องแปรรูปกาแฟที่เหมาะสม

Management Competency ด้านการบริหารจัดการ หมายถึง ความสามารถในการวางแผน ควบคุม ทบทวน และพัฒนาองค์ประกอบต่างๆ อย่างเป็นระบบ โดยเชื่อมโยงมนุษย์ เงิน และ วัสดุให้ทำงานร่วมกันอย่างมีประสิทธิภาพ

กล่าวโดยสรุปคือ การพัฒนา “สมรรถนะ” ของบุคคลหรือกลุ่มเป้าหมาย คือการยกระดับคุณภาพในทุกมิติของ 4M โดยเฉพาะในภาคเกษตรหรือภาคผลิตขนาดย่อม การส่งเสริมศักยภาพจึงต้องครอบคลุมทั้งเรื่องของคน ทุน วัสดุ และระบบการจัดการ เพื่อให้เกิดความสามารถในการแข่งขัน ความยั่งยืน และการพึ่งพาตนเอง

กรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

กลุ่มตัวอย่าง ในการศึกษานี้ คือ เกษตรกรผู้ปลูกกาแฟบนพื้นที่สูง ตำบลป่าเต็งและตำบลห้วยแม่เพรียง อำเภอแก่งกระจาน จังหวัดเพชรบุรี จำนวน 32 คน โดยการคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเฉพาะเจาะจง เนื่องจากยังไม่มีการจัดเก็บและบันทึกฐานข้อมูลผู้ปลูกกาแฟในพื้นที่ ผู้วิจัยจึงคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างเองจากการลงพื้นที่สำรวจและจัดเก็บข้อมูลผู้ปลูกกาแฟ

การเก็บรวบรวมข้อมูล และเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ประกอบไปด้วย

1) เก็บข้อมูลจากแบบสอบถาม เพื่อศึกษาสภาพบริบทพื้นฐานของเกษตรกรผู้ปลูกกาแฟบนพื้นที่สูง ตำบลป่าเต็งและตำบลห้วยแม่เพรียง อำเภอแก่งกระจาน จังหวัดเพชรบุรี สภาพบริบทของเกษตรกรผู้ปลูกกาแฟ ประกอบด้วย อายุ รายได้ เพศ การศึกษา ประสบการณ์ในการปลูก ปริมาณในการปลูก วิธีการปลูกและแปรรูป สายพันธุ์กาแฟที่ปลูก

2) เก็บข้อมูลจากแบบประเมิน (Survey) เพื่อประเมินศักยภาพของเกษตรกรผู้ปลูกกาแฟบนพื้นที่สูง ตำบลป่าเต็งและตำบลห้วยแม่เพรียง อำเภอแก่งกระจาน จังหวัดเพชรบุรี ที่มีอยู่เดิม โดยแบ่งการประเมินออกเป็น 4 ด้าน ได้แก่ ด้านคนหรือเกษตรกร (Man) ด้านงบประมาณ (Money) ด้านวัสดุอุปกรณ์ (Material) และด้านบริหารจัดการ (Management)

3) เก็บข้อมูลจากการการจัดเวทีสนทนากลุ่ม (Focus group discussion) เพื่อสำรวจความต้องการในการส่งเสริมศักยภาพเกษตรกรผู้ปลูกกาแฟบนพื้นที่สูง ตำบลป่าเต็งและตำบลห้วยแม่เพรียง อำเภอแก่งกระจาน จังหวัดเพชรบุรี เพื่อเป็นข้อมูลประกอบกันกับข้อ 1 และ 2

การวิเคราะห์ข้อมูล

1) ข้อมูลจากแบบสอบถามสภาพบริบทของเกษตรกรผู้ปลูกกาแฟ ใช้การวิเคราะห์เชิงปริมาณ ประกอบด้วย อายุ รายได้ เพศ การศึกษา ประสบการณ์ในการปลูก ปริมาณในการปลูก วิธีการปลูกและแปรรูป สายพันธุ์กาแฟที่ปลูก นำมาแสดงผลโดยสถิติที่ใช้คือ ความถี่ (Frequency) ร้อยละ (Percentage)

2) ข้อมูลจากแบบประเมินศักยภาพของเกษตรกรผู้ปลูกกาแฟใช้การวิเคราะห์เชิงปริมาณ วิเคราะห์ข้อมูลตามแบบประเมิน ข้อคำถามแยกออกเป็น 4 ด้าน ได้แก่ ด้านคนหรือเกษตรกร (Man) ด้านงบประมาณ (Money) ด้านวัสดุอุปกรณ์ (Material) และด้านบริหารจัดการ (Management) โดยในแต่ละข้อคำถามเลือกตอบข้อใช่ หรือไม่ใช่ จำนวนผู้ตอบ 32 คน หรือจำนวน 32 คะแนน แสดงผลในรูปแบบตาราง โดยค่าสถิติที่ใช้คือความถี่ (Frequency) ร้อยละ (Percentage) โดยเทียบผลคะแนนแต่ละข้อให้เป็นค่าร้อยละด้วยสูตรดังนี้

$$\text{ร้อยละของศักยภาพของเกษตรกร} = \frac{(\text{จำนวนข้อที่ตอบถูก/ใช่}) \times 100}{32 \text{ คน}}$$

การแบ่งเกณฑ์จากร้อยละของศักยภาพเกษตรกร

ร้อยละ 80 ขึ้นไป	แปลความหมาย	มีศักยภาพมากที่สุด
ร้อยละ 70 – 79	แปลความหมาย	มีศักยภาพมาก
ร้อยละ 60 – 69	แปลความหมาย	มีศักยภาพปานกลาง
ร้อยละ 50 – 59	แปลความหมาย	มีศักยภาพน้อย
ต่ำกว่าร้อยละ 50	แปลความหมาย	มีศักยภาพน้อยที่สุด

3) ข้อมูลจากการสนทนากลุ่ม ใช้การวิเคราะห์เชิงคุณภาพ โดยนำข้อมูลมาวิเคราะห์เชิงเนื้อหา โดยนำข้อมูลจากการจัดบันทึกมาจัดระเบียบข้อมูล (Data Organizing) ให้เป็นหมวดหมู่แยกประเด็นตามแนวคิดส่งเสริมการเกษตร ตามแนวทางของ T & V System ซึ่งประกอบไปด้วย 5 องค์ประกอบ ดังนี้ 1) การถ่ายทอดความรู้ (Training) 2) การเยี่ยมเยียน (Visiting) 3) การสนับสนุน (Supporting) 4) การนิเทศงาน (Supervision) 5) การจัดการข้อมูล (Data management) เชื่อมโยงบริหารจัดการตามหลัก 4M นำมาประกอบกับข้อมูลในข้อ 1 และ 2 เสนอเป็นแนวทางส่งเสริมศักยภาพเกษตรกรผู้ปลูกกาแฟบนพื้นที่สูง ตำบลป่าเต็งและตำบลห้วยแม่เพรียง อำเภอแก่งกระจาน จังหวัดเพชรบุรี

ผลการวิจัย

1) ผลการศึกษาสภาพบริบทพื้นฐานของเกษตรกรผู้ปลูกกาแฟบนพื้นที่สูง จังหวัดเพชรบุรี จำนวน 32 คน พบว่า เกษตรกรผู้ปลูกกาแฟส่วนใหญ่มีอายุ 51 ปี ขึ้นไป มีรายได้เฉลี่ย/เดือน ต่ำกว่า 3,000 บาท ส่วนใหญ่เป็นเพศชาย มีการศึกษาระดับประถมศึกษา ประกอบอาชีพ เกษตรกร มีประสบการณ์การปลูกกาแฟ 10 ปีขึ้นไป ส่วนใหญ่เป็นเกษตรกรรายย่อยมีปริมาณการปลูกกาแฟที่ปลูกโดยเฉลี่ย/ครอบครัว น้อยกว่า 50 ต้น ใน ส่วนใหญ่ยังไม่มีผลผลิตและรายได้ในการจำหน่ายในรอบปี 2566 ระบบการปลูกกาแฟ เป็นการปลูกแบบผสมผสานกับพืชชนิดอื่น และไม่ใช้สารเคมีในการดูแลรักษา สายพันธุ์กาแฟที่ปลูกส่วนใหญ่เป็นสายพันธุ์โรบัสตา วิธีการแปรรูปเมล็ดกาแฟ (Coffee Processing) ส่วนมากใช้กระบวนการ Dry Process

2) ผลการประเมินศักยภาพของเกษตรกรผู้ปลูกกาแฟบนพื้นที่สูง จังหวัดเพชรบุรี ผู้วิจัยมีการประเมินศักยภาพแบ่งออกเป็น 4 ด้าน ตามองค์ประกอบของการบริหารจัดการ 4M มีผลการประเมินแต่ละด้านเรียงจากมากไปน้อย ดังนี้ ระดับปานกลาง ได้แก่ ด้านความรู้ในการผลิตกาแฟของเกษตรกร (MAN) (ร้อยละ 65.38) ระดับน้อย ได้แก่ ด้านการบริหารจัดการ (Management) (ร้อยละ 51.92) ระดับน้อยที่สุด ได้แก่ ด้านการบริหารจัดการทางการเงินและงบประมาณ

(Money)(ร้อยละ45.32) และ ด้านวัสดุอุปกรณ์และสถานที่ในการผลิต (Material) (ร้อยละ 42.71) โดยมีผลการประเมินในแต่ละด้านแยกตามประเด็นย่อย ดังนี้

ด้านความรู้ในการผลิตกาแฟของเกษตรกร (MAN) มีศักยภาพโดยรวมอยู่ที่คะแนน 65.38 อยู่ในระดับปานกลาง โดยเมื่อพิจารณาศักยภาพ ด้านความรู้ในการผลิตกาแฟของเกษตรกร รายประเด็น จำนวน 4 ประเด็น ประเด็นที่มีผลการประเมินศักยภาพอยู่ในระดับมาก ได้แก่ ความรู้ ความ ทักษะในการเก็บเกี่ยว และแปรรูป (ร้อยละ 75.00) ความรู้ ทักษะในการปลูกกาแฟ (ร้อยละ 71.09) ระดับปานกลาง ได้แก่ ความรู้ ทักษะ ในการเพาะเมล็ดกาแฟขยายพันธุ์ (ร้อยละ 63.54) และระดับน้อย ได้แก่ ความรู้เกี่ยวกับโรคและแมลงศัตรูที่สำคัญของกาแฟ (ร้อยละ 50)

ด้านการบริหารจัดการทางการเงินและงบประมาณ (Money) มีศักยภาพโดยรวมอยู่ที่คะแนน 45.32 อยู่ในระดับน้อยที่สุด โดยเมื่อพิจารณาศักยภาพ ด้านการบริหารจัดการทางการเงิน และงบประมาณ รายประเด็น จำนวน 4 ประเด็น ประเด็นที่มีผลการประเมินศักยภาพอยู่ในระดับ น้อย ได้แก่ รายได้จากการจำหน่ายผลผลิต (ร้อยละ 50.00) หนี้สิน,เงินกู้หรือแหล่งทุน (ร้อยละ 50.00) การออมและการลงทุน (ร้อยละ (50.00) และ ระดับน้อยที่สุด ได้แก่ ต้นทุน/กำไร (ร้อยละ 31.25)

ด้านวัสดุอุปกรณ์และสถานที่ในการผลิต (Material) มีศักยภาพโดยรวมอยู่ที่คะแนน 42.71 อยู่ในระดับน้อยที่สุด โดยเมื่อพิจารณาศักยภาพ ด้านวัสดุอุปกรณ์และสถานที่ในการผลิต (Material) รายประเด็น จำนวน 3 ประเด็น ประเด็นที่มีผลการประเมินศักยภาพอยู่ในระดับ ปานกลาง ได้แก่ เครื่องมืออุปกรณ์และสถานที่ในการจัดเก็บรักษาผลผลิตกาแฟ (ร้อยละ 65.63) ระดับน้อยที่สุด ได้แก่ เครื่องมืออุปกรณ์และสถานที่ในการแปรรูปกาแฟ (ร้อยละ 32.29) และ อุปกรณ์เครื่องมือการเกษตรสำหรับปฏิบัติงานในแปลง (ร้อยละ 30.21)

ด้านการบริหารจัดการ (Management)มีศักยภาพโดยรวมอยู่ที่คะแนน 51.92 อยู่ใน ระดับน้อย โดยเมื่อพิจารณาศักยภาพ ด้านการบริหารจัดการ (Management)รายประเด็น จำนวน 4 ประเด็น ประเด็นที่มีผลการประเมินศักยภาพอยู่ในระดับมาก ได้แก่ การวางแผนการผลิต (ร้อยละ 79.17) ระดับปานกลาง ได้แก่ การจัดการบุคลากร (ร้อยละ 64.84) ระดับน้อยที่สุด ได้แก่ การ จัดการทรัพยากรธรรมชาติและการพัฒนาตามโมเดลเศรษฐกิจแบบ BCG (ร้อยละ 38.54) และ การตลาดและการบัญชี (ร้อยละ 20.83)

3) เสนอแนวทางการส่งเสริมศักยภาพเกษตรกรผู้ปลูกกาแฟบนพื้นที่สูง จังหวัดเพชรบุรี โดยเป็นไปตามขั้นตอนของระบบส่งเสริมการเกษตร ควบคู่กับการบริหารจัดการตามหลัก 4M ดังนี้

แนวทางการส่งเสริม ตามระบบส่งเสริม การเกษตร ควบคู่กับ การบริหารจัดการ ตามหลัก 4M	ด้านความรู้ใน การผลิตกาแฟ ของเกษตรกร (MAN)	ด้านการบริหาร จัดการทางการเงิน และงบประมาณ (Money)	ด้านวัสดุ อุปกรณ์และ สถานที่ในการ ผลิต (Material)	ด้านการบริหาร จัดการ (Management)
1) การถ่ายทอด ความรู้ (Training) ควรมีการสร้างความรู้ ความเข้าใจ แก่ เกษตรกรผู้ปลูกกาแฟ	ควรมีการสร้าง ความรู้ ความ เข้าใจ เรื่อง การ เพาะเมล็ดกาแฟ เพื่อการ ขยายพันธุ์ และ ความรู้เกี่ยวกับ โรคและแมลง ศัตรูที่สำคัญของ กาแฟ เนื่องจาก ทั้ง 2 เรื่องมีผล การประนีอยู่ ในระดับปาน กลาง และระดับ น้อย ซึ่งทั้ง 2 เรื่องนี้ส่งผลต่อ ต้นทุนกาแฟมี ความแข็งแรง และมีผลผลิตที่มี คุณภาพ	ควรมีการสร้าง ความรู้และความ เข้าใจ ในการ คำนวณต้นทุนการ ผลิตกาแฟ ใน กระบวนการผลิต กาแฟที่แตกต่างกัน ในแต่ละวิธีเพื่อการ กำหนดราคาขายที่มี ความเหมาะสม การ จัดบันทึก หรือ จัดทำบัญชีรายรับ รายจ่าย และ สรุปผล ประกอบการ ประจำปี ทั้งนี้การ ส่งเสริมในด้านนี้ ควรส่งเสริมโดย ภาพรวมแบบกลุ่ม เพื่อกำหนด ราคาและมาตรฐาน การผลิตและ คุณภาพของเมล็ด กาแฟร่วมกันเพื่อ เป็นการเพิ่มโอกาส ในการต่อรองราคา ผลผลิตกับการขาย ส่ง	ควรมีการให้ ความรู้ และฝึก ทักษะการใช้ อุปกรณ์ที่มีความ จำเป็นใน กระบวนการ ผลิตกาแฟเพื่อให้ ได้รับผลผลิตที่มี คุณภาพ	ควรมีการสร้างความรู้ และความเข้าใจ การ จัดการ ทรัพยากรธรรมชาติ และการพัฒนาตาม โมเดลเศรษฐกิจแบบ BCG เพื่อความยั่งยืน การใช้ประโยชน์สูงสุด ของป่า3 อย่าง ประโยชน์ 4 อย่าง โดยมุ่งเน้นการใช้วัสดุ เหลือทิ้งจาก กระบวนการผลิตมา ใช้ประโยชน์อย่าง สูงสุดและมีวิธีการ จัดการที่ไม่ส่งผล กระทบต่อ สิ่งแวดล้อมซึ่งเป็น พื้นที่ป่าต้นน้ำ เช่น การทำปุ๋ยหมักจาก เปลือกผลกาแฟที่ผ่าน ขั้นตอนแล้ว
2) การเยี่ยมเยียน (Visiting)	ควรมีการเยี่ยม เยียน เพื่อ	-	-	-

แนวทางการส่งเสริม ตามระบบส่งเสริม การเกษตร ควบคู่กับ การบริหารจัดการ ตามหลัก 4M	ด้านความรู้ใน การผลิตกาแฟ ของเกษตรกร (MAN)	ด้านการบริหาร จัดการทางการเงิน และงบประมาณ (Money)	ด้านวัสดุ อุปกรณ์และ สถานที่ในการ ผลิต (Material)	ด้านการบริหาร จัดการ (Management)
ควรมีการพบปะ เกษตรกรเพื่อ ติดตามแลกเปลี่ยน ผลลัพธ์ของการ ถ่ายทอดความรู้ ปัญหาและอุปสรรคที่ เกิดขึ้น เพื่อหาแนว ทางการแก้ไขและ พัฒนา	ประเมินความรู้ และทักษะในการ ผลิตกาแฟ การ เปรียบเทียบ ผลผลิตหลังจาก การถ่ายทอด ความรู้			
3) การสนับสนุน (Supporting) ควรมีการสนับสนุน เพื่อการเพิ่ม ประสิทธิภาพและ ศักยภาพของ เกษตรกร	ควรสนับสนุน การพัฒนา ตนเองของ เกษตรกรเพื่อให้ ขีดความสามารถ ในการแข่งขัน เช่น การ สนับสนุน การศึกษาดูงาน การแปรรูป กาแฟเพื่อเชิง พาณิชย์	ควรมีการสนับสนุน งบประมาณในการ จัดตั้งกลุ่ม ลงทุน ในเครื่องมือ อุปกรณ์ และการ เข้าถึงแหล่งเงินทุน เพื่อการประกอบ อาชีพ เนื่องจาก กลุ่มชาติพันธุ์ไม่ สามารถเข้าถึง แหล่งเงินกู้ต่างๆ รายบุคคลได้จาก ข้อจำกัดต่างๆ	ควรมีการ สนับสนุน เครื่องมืออุปกรณ์ ที่มีความจำเป็นใน การผลิตและแปร รูปกาแฟ รวมถึง โรงผลิตขนาดเล็ก ในลักษณะกลุ่ม วิสาหกิจ มี เทคโนโลยีและ นวัตกรรมที่ช่วย แก้ไขปัญหาในการ ลดความชื้นของ เมล็ดกาแฟเพื่อ แก้ไขปัญหาเชื้อรา และเมล็ดแตกหัก จากการสีเมล็ด กาแฟ โดย ส่งเสริมในรูปแบบ ของการรวมกลุ่ม เพื่อการใช้	ควรมีการสนับสนุน โครงการอื่นๆ ที่ ดำเนินการในพื้นที่ที่ เกี่ยวเนื่องในการสร้าง ความสมดุลและ เกื้อกูลแก่กลุ่ม เกษตรกร เช่น การ ส่งเสริมกลุ่มวิสาหกิจ การท่องเที่ยวเพื่อการ ช่องทางการจัด จำหน่ายผลผลิต กาแฟ

แนวทางการส่งเสริม ตามระบบส่งเสริม การเกษตร ควบคู่กับ การบริหารจัดการ ตามหลัก 4M	ด้านความรู้ใน การผลิตกาแฟ ของเกษตรกร (MAN)	ด้านการบริหาร จัดการทางการเงิน และงบประมาณ (Money)	ด้านวัสดุ อุปกรณ์และ สถานที่ในการ ผลิต (Material)	ด้านการบริหาร จัดการ (Management)
			ประโยชน์และ บำรุงรักษาร่วมกัน	
4) การนิเทศงาน (Supervision) ควรมีการติดตาม และประเมินผล เพื่อหาแนวทาง แก้ไขและพัฒนา	ควรมีการติดตาม และประเมินผล ผลลัพธ์ การ เปรียบเทียบ ผลผลิตหลังจาก การถ่ายทอด ความรู้เรื่องการ ผลิตกาแฟ	ควรมีการติดตาม และประเมินผล ผลลัพธ์ การส่งเสริม การเข้าถึงแหล่ง เงินทุน การบริหาร จัดการงบประมาณ	ควรมีการติดตาม และประเมินผล ผลลัพธ์ การ เปรียบเทียบ ผลผลิตหลังจาก การถ่ายทอด ความรู้ และ ทักษะ ในการใช้ เครื่องมือและ อุปกรณ์รวมถึง เทคโนโลยีต่างๆ	-
5) การจัดการข้อมูล (Data management) ควรมีการจัดการ ข้อมูลเพื่อการวางแผน การผลิตและการ จัดจำหน่าย รวมถึง เพื่อการบริหาร จัดการในลักษณะ กลุ่มผู้ประกอบการ ผลิตกาแฟ	ควรมีการจัดการ ข้อมูล โดยการ บันทึกผลผลิตในแต่ละ กระบวนการ ผลิตกาแฟด้วย วิธีการที่แตกต่าง กันเพื่อการ เปรียบเทียบ ผลผลิตและหา วิธีการที่มีความ เหมาะสมกับ บริบทพื้นที่ที่ คุ้มค่าที่สุด	ควรมีการจัดการ ข้อมูล ด้านการ บัญชี รายรับ- รายจ่าย การ จำหน่ายผลผลิต กาแฟในลักษณะ กลุ่ม รวมถึงต้นทุน การผลิตกาแฟใน ระดับครัวเรือนและ ระดับกลุ่ม เพื่อการ พัฒนาวิธีการแปร รูปกาแฟในวิธีอื่นๆ ตามความต้องการ ของผู้บริโภค	-	ควรมีการจัดทำข้อมูล ความสามารถสูงสุด ในการเก็บเกี่ยวและ แปรรูปกาแฟของ เกษตรกรรายย่อย เพื่อนำข้อมูลมาวางแผน การแปรรูป การ จัดจำหน่ายและการ ประชาสัมพันธ์สินค้า และผลิตภัณฑ์ และ การทำข้อตกลงซื้อขาย กับพ่อค้าคนกลาง เพื่อขายส่ง รวมถึง การจัดทำสต็อกสินค้า

อภิปรายผล

1) ผลการศึกษาสภาพบริบทพื้นฐานของเกษตรกรผู้ปลูกกาแฟบนพื้นที่สูง ตำบลป่าแดง และตำบลห้วยแม่เพรียง อำเภอแก่งกระจาน จังหวัดเพชรบุรี พบว่า เกษตรส่วนใหญ่มีอายุ 51 ปี ขึ้นไป ซึ่งมีรายได้เฉลี่ย/เดือน ต่ำกว่า 3,000 บาท ส่วนใหญ่เป็นเพศชาย มีการศึกษาระดับประถมศึกษา ประกอบอาชีพ เกษตรกรเป็นหลัก มีประสบการณ์การปลูกกาแฟมากกว่า 10 ปีขึ้นไป ส่วนใหญ่เป็นรายย่อยโดยปลูกน้อยกว่า 50 ต้น ในปี 2566 เกษตรกรส่วนใหญ่ยังไม่มีผลผลิตในรอบปีและยังไม่มีรายได้จากการจำหน่ายผลผลิตกาแฟ ระบบการปลูกกาแฟเป็นการปลูกแบบผสมผสานต่างระดับโดยมีการปลูกกาแฟผสมกับพืชชนิดอื่นๆ และไม่ใช้สารเคมีในการดูแลรักษา สายพันธุ์กาแฟที่ปลูกส่วนใหญ่เป็นสายพันธุ์โรบัสตา และมีวิธีการแปรรูปเมล็ดกาแฟ (Coffee Processing) ด้วยกระบวนการ Dry Process แนวทางการปลูกกาแฟแบบผสมผสานที่พบในการศึกษานี้สอดคล้องกับงานของ พระมหาวิรัชศักดิ์ สุรเมธี และคณะ [5] ซึ่งได้ศึกษาในชุมชนบ้านขุนแม่หยอด จังหวัดเชียงใหม่ พบว่า การปลูกกาแฟแบบ Shade-Grown Coffee หรือการปลูกกาแฟได้ร่มเงาของไม้ยืนต้น เป็นวิธีการที่ช่วยยกระดับคุณภาพผลผลิตในระยะยาว และส่งเสริมความสมดุลของระบบนิเวศ ซึ่งเป็นแนวทางที่เอื้อต่อความยั่งยืนในด้านการผลิตและสิ่งแวดล้อม นอกจากนี้ยังพบว่าแนวทางการจัดการแบบอนุรักษ์ เช่นเดียวกับผลการศึกษาของ Karningsih, D., Nurhayati, R., & Putri, E [6] ในชุมชนบ้านผาหมี จังหวัดเชียงราย ซึ่งระบุว่าเกษตรกรมีการใส่ปุ๋ยเพียงปีละ 1 ครั้ง อาศัยน้ำฝนโดยไม่มีระบบชลประทาน และส่วนใหญ่ไม่มีการตัดแต่งกิ่ง จึงทำให้เกิดปัญหาโรคและแมลงศัตรูพืช เช่น มอด และเพลี้ย โดยเฉพาะในระบบการปลูกที่ขาดการดูแลรักษาอย่างเหมาะสม ซึ่งเป็นข้อจำกัดที่คล้ายคลึงกันกับพื้นที่ศึกษานี้ ผลการศึกษานี้จึงสะท้อนให้เห็นถึงความจำเป็นในการส่งเสริมองค์ความรู้ด้านการจัดการแปลงปลูกกาแฟแบบยั่งยืน และสนับสนุนแนวทางเกษตรอินทรีย์ที่สอดคล้องกับบริบทของพื้นที่ป่าต้นน้ำ รวมถึงการให้ความสำคัญกับระบบนิเวศ และการส่งเสริมความรู้ด้านการจัดการศัตรูพืชโดยไม่พึ่งพาสารเคมี

2) ผลการประเมินศักยภาพของเกษตรกรผู้ปลูกกาแฟบนพื้นที่สูง ตำบลป่าแดงและตำบลห้วยแม่เพรียง จังหวัดเพชรบุรีแสดงให้เห็นถึงความแตกต่างในด้านศักยภาพตามองค์ประกอบของหลักการบริหารจัดการ 4M (Man, Management, Money, Material) โดยผลการประเมินเรียงลำดับจากมากไปน้อย พบว่า เกษตรกรมีศักยภาพในระดับปานกลางในด้าน Man หรือด้านความรู้และทักษะในการผลิตกาแฟ ขณะที่ด้าน Management, Money และ Material ยังอยู่ในระดับน้อยถึงน้อยที่สุด ซึ่งสะท้อนถึงจุดแข็งและจุดอ่อนในการพัฒนาอย่างเป็นระบบ ในมิติของ Man เกษตรกรมีทักษะที่ดีในกระบวนการเก็บเกี่ยวและการแปรรูปเมล็ดกาแฟ รวมถึงการปลูกกาแฟ ซึ่งแสดงถึงศักยภาพเชิงประสบการณ์ที่สะสมมาอย่างยาวนาน อย่างไรก็ตาม ยังขาดความรู้เฉพาะ

ทางในเรื่องการเพาะเมล็ดพันธุ์และการจัดการศัตรูพืช ซึ่งถือเป็นจุดอ่อนที่ควรเร่งแก้ไขผ่านกระบวนการฝึกอบรมและสนับสนุนจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ปิยะนุช สิ้นันตา และคณะ [7] ที่พบว่าการจัดการความรู้ในชุมชนบ้านสันเจริญ จังหวัดน่าน มีส่วนสำคัญในการเสริมสร้างศักยภาพของเกษตรกรผ่านการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ซึ่งส่งผลให้เกษตรกรสามารถพัฒนาคุณภาพกาแฟและกระบวนการผลิตได้อย่างยั่งยืน ในด้านการบริหารจัดการ (Management) การจัดการทางการเงินและงบประมาณ (Money) และด้านวัสดุอุปกรณ์ (Material) ซึ่งอยู่ในระดับต่ำ แสดงให้เห็นถึงข้อจำกัดของเกษตรกรในเรื่องการวางแผน การจัดสรรทรัพยากร และการเข้าถึงเครื่องมือการผลิตอย่างเพียงพอ ซึ่งสอดคล้องกับงานของพระมหาวิโรศักดิ์ สุรเมธี, วิริยยุทธ ลิ้มปะพันธุ์ และคณะ [5] ที่ศึกษาแนวทางพัฒนาศักยภาพเกษตรกรผู้ปลูกกาแฟในจังหวัดเชียงใหม่ โดยพบว่า การส่งเสริมควมมีลำดับขั้นพัฒนาจากพื้นฐานไปสู่ระดับสูงขึ้น พร้อมทั้งสนับสนุนผ่านกลไกของกลุ่มวิสาหกิจชุมชน เพื่อให้เกษตรกรมีศักยภาพในการบริหารจัดการทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น นอกจากนี้ผลการศึกษาของ เจนจิรา อักษรพิมพ์ และศุภชานันท์ วนภู [8] ได้เสนอแนวทางพัฒนาเกษตรกรให้สามารถเข้าถึงข้อมูลด้านการตลาด การวิเคราะห์ต้นทุน และการประเมินผลธุรกิจ

3. แนวทางการส่งเสริมการเกษตรมาประยุกต์ใช้เพื่อจัดทำแนวทางส่งเสริมศักยภาพเกษตรกรผู้ปลูกกาแฟตามองค์ประกอบของการบริหารจัดการตามหลัก 4M ได้แก่ Man (แรงงาน), Money (เงินทุน), Material (วัสดุอุปกรณ์) และ Management (การบริหารจัดการ) ควบคู่กับการสร้างองค์ความรู้เกี่ยวกับการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและการพัฒนาที่ยั่งยืนตามแนวคิดเศรษฐกิจแบบ BCG (Bio-Circular-Green Economy) ซึ่งเน้นการใช้ทรัพยากรให้เกิดประโยชน์สูงสุดโดยไม่ส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม โดยเฉพาะในพื้นที่ป่าต้นน้ำ เช่น การผลิตปุ๋ยหมักจากเปลือกผลกาแฟ เป็นต้นนอกจากนี้ ยังมีการพัฒนาทักษะด้านการบริหารบุคลากรผ่านการจัดอบรมการบริหารจัดการทีมงาน การสร้างแรงจูงใจให้กับบุคลากร และการพัฒนาแรงงานในท้องถิ่น รวมถึงการพัฒนาทักษะด้านการตลาดและการบัญชี เพื่อให้สามารถวิเคราะห์ต้นทุน กำไร และประเมินผลธุรกิจได้อย่างมีประสิทธิภาพแนวทางนี้สอดคล้องกับผลการศึกษาของ เสกสรรค์ ดีซอ [9] ซึ่งได้ศึกษาการพัฒนาศักยภาพเกษตรกรผู้ปลูกกาแฟสมาชิกศูนย์เรียนรู้การพัฒนามก้อยฯ จังหวัดเชียงใหม่ โดยเสนอแนวทางพัฒนาศักยภาพทั้ง 4 ด้าน ได้แก่ การสร้างแรงจูงใจ การพัฒนาความรู้ตามความต้องการของเกษตรกร การสนับสนุนผ่านกลุ่มวิสาหกิจชุมชน และการพัฒนาแบบองค์รวมจากพื้นฐานสู่ระดับสูง เน้นความรู้เชิงเทคนิคและการตลาดผ่านการสร้างเครือข่ายและการบูรณาการระหว่างหน่วยงานต่าง ๆ ในระดับสากล สอดคล้องกับงานวิจัยของ Kurniawan [10] ในประเทศอินโดนีเซีย ได้เสนอโมเดลเชิงทฤษฎีเพื่อเพิ่มขีดความสามารถของกลุ่มเกษตรกรผู้ปลูก

กาแฟ โดยเน้นการสนับสนุนจากเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรและภาคีเครือข่ายภายนอกเพื่อเสริมศักยภาพในเชิงสถาบัน ขณะที่งานวิจัยของ Mutandwa [11] ที่วิเคราะห์ตลาดส่งออกกาแฟของรวันดาโดยใช้โมเดล BCG Matrix แสดงให้เห็นว่าการวางกลยุทธ์อย่างเป็นระบบสามารถเพิ่มขีดความสามารถการแข่งขันในตลาดโลกได้อย่างมีประสิทธิภาพ อีกทั้ง Kurniawan [10] ยังได้นำเสนอแนวทางการนำเศรษฐกิจหมุนเวียนมาใช้ในการผลิตกาแฟในอินโดนีเซีย โดยเน้นการใช้วัสดุเหลือทิ้งจากกระบวนการผลิต เช่น เปลือกกาแฟ มาผลิตเป็นปุ๋ยหมัก ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิด BCG และเป้าหมายด้านความยั่งยืนในบริบทป่าต้นน้ำเช่นเดียวกับพื้นที่ศึกษา

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาศักยภาพของเกษตรกรในเชิงเปรียบเทียบกับพื้นที่อื่นที่มีลักษณะภูมิประเทศคล้ายคลึงกัน เพื่อวิเคราะห์ปัจจัยความสำเร็จหรือข้อจำกัดเชิงพื้นที่ที่มีผลต่อการพัฒนา
2. ควรขยายขอบเขตการวิจัยไปสู่การติดตามผลลัพธ์ของการดำเนินการส่งเสริมในช่วงเวลาหนึ่ง เช่น 6 เดือน หรือ 1 ปี เพื่อประเมินประสิทธิผลของแนวทางการพัฒนาศักยภาพในระยะยาว
3. ควรศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างระดับศักยภาพแต่ละด้านกับผลผลิตหรือรายได้ที่เกิดขึ้นจริง เพื่อใช้เป็นข้อมูลประกอบในการออกแบบกิจกรรมการส่งเสริมให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น

ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้ประโยชน์

1. หน่วยงานภาครัฐหรือท้องถิ่นควรนำผลการประเมินศักยภาพที่ได้จากการวิจัย ไปใช้เป็นข้อมูลพื้นฐานในการวางแผนโครงการฝึกอบรมหรือการสนับสนุนอย่างตรงจุด โดยเฉพาะในด้านที่เกษตรกรยังมีระดับศักยภาพต่ำ
2. หน่วยงานที่ส่งเสริมการเกษตรควรประยุกต์ใช้แนวทางการพัฒนาแบบองค์รวมตามหลักการ 4M โดยเฉพาะการเสริมสร้างศักยภาพด้าน Man และ Management ควบคู่กัน เนื่องจากพบว่าความรู้ส่วนบุคคลมีผลต่อการบริหารจัดการทั้งระบบ
3. หน่วยงานในพื้นที่ควรประสานความร่วมมือกับกลุ่มเกษตรกรเพื่อส่งเสริมการใช้วัสดุเหลือใช้จากกาแฟ เช่น เปลือกผลกาแฟ เพื่อการแปรรูปเพิ่มมูลค่าในชุมชน เนื่องจากพื้นที่วิจัยมีศักยภาพด้านการผลิตแบบผสมผสานและปลอดภัยเคมีที่เอื้อต่อการพัฒนาเชิง BCG

บรรณานุกรม

- [1] ราชกิจจานุเบกษา, (2565), แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 (พ.ศ. 2566 - 2570), ออนไลน์, https://www.nesdc.go.th/article_attach/article_file_20230307173518.pdf.
- [2] องค์การกาแฟนานาชาติ, (2566), International Coffee Organization (ICO). ออนไลน์. <http://www.ico.org>
- [3] สำนักงานนโยบายและยุทธศาสตร์การค้า, (2561), ภาวะการค้าระหว่างประเทศของไทยประจำเดือนตุลาคม 2561, สำนักงานนโยบายและยุทธศาสตร์การค้า กระทรวงพาณิชย์, กรุงเทพฯ.
- [4] กรมส่งเสริมการเกษตร, (2560), คู่มือและวิธีการปฏิบัติงานระบบส่งเสริมการเกษตร, บริษัทนวัตกรรมด้านการพิมพ์ (ประเทศไทย) จำกัด, กรุงเทพฯ.
- [5] พระมหาวิริศศักดิ์ สุรเมธี วีรยุทธ ลิ้มปะพันธุ์ และคณะ, (2022), การพัฒนาศักยภาพและยกระดับวิสาหกิจชุมชนผู้ปลูกกาแฟอินทรีย์ บนพื้นที่สูง ชุมชนบ้านขุนแม่หยอด จังหวัดเชียงใหม่ ตามศาสตร์พระราชา จังหวัดเชียงใหม่. *วารสารมานุษยวิทยาเชิงพุทธ*, 7(10), 59–71. สืบค้น จาก <https://so04.tci-thaijo.org/index.php/JSBA/article/view/261694> .
- [6] Karningsih, D., Nurhayati, R., & Putri, E., (2025), Implementation of circular agriculture practices in coffee farming in Indonesia. *BIO Web of Conferences*, 80, 04007, https://www.bio-conferences.org/articles/bioconf/pdf/2025/08/bioconf_srcm24_04007.pdf
- [7] ปิยะนุช สิ้นันตา และคณะ, (2018), การจัดการความรู้เพื่อเสริมสร้างศักยภาพการผลิตกาแฟและคุณภาพของกาแฟ ชุมชนบ้านสันเจริญ ตำบลผาทอง อำเภอท่าวังผา จังหวัดน่าน. *วารสารการพัฒนาชุมชนและคุณภาพชีวิต*, 2(3), น. 325–331.
- [8] เจนจิรา อักษรพิมพ์ และศุภชานันท์ วนภู, (2021). แนวทางการออกแบบกระบวนการบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาระบบฐานข้อมูล กลุ่มนาแปลงใหญ่ ตำบลมะเกลือใหม่ อำเภอสูงเนิน จังหวัดนครราชสีมา, *วารสารวิชาการและวิจัย มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ*, 11(2), 127–141.
- [9] เสกสรร ดีซอ, (2566), แนวทางพัฒนาศักยภาพเกษตรกรผู้ปลูกกาแฟ สมาชิกศูนย์เรียนรู้การพัฒนามก๋อยอันเนื่องมาจากพระราชดำริฯ อำเภออมก๋อย จังหวัดเชียงใหม่ (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ), มหาวิทยาลัยแม่โจ้.

- [10] Kurniawan, I., Yanuarti, T., & Dwi, D., (2023), A theoretical model for increasing coffee farmers groups' institutional capacity in Jember, Indonesia.
ResearchGate. <https://www.researchgate.net/publication/374715361>
- [11] Mutandwa, E., Kanuma, T., & Rutamu, I., (2009), Analysis of coffee export marketing in Rwanda: Application of the Boston consulting group matrix.
ResearchGate. <https://www.researchgate.net/publication/228655140>

พุทธจริยศาสตร์ของตัวละครในหนังสือเรียนวรรณคดีวิจักษ์

ระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น

Buddhist Ethics of Characters in Junior High School's Literature Appreciation Textbooks

วรวิทย์ มีลี^{1*}, กิรติ ธนะไชย¹

Worawit Meelee^{1*}, Keerati Dhanachai¹

¹สาขาวิชาการสอนภาษาและวรรณกรรมไทย คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

¹Thai Language and Literature Works, Faculty of Humanities and Social Sciences,
Maha Sarakham University

*Corresponding email: witz_thai@wpt.ac.th

Received: 12 December 2025; Revised: 25 April 2025; Accepted: 20 May 2025

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาพุทธจริยศาสตร์ของตัวละครในหนังสือเรียนวรรณคดีวิจักษ์ ระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น จำนวนทั้งหมด 5 เรื่อง ได้แก่ 1) กาพย์พระไชยสุริยา 2) ราชอิริราช ตอนสมิงพระรามอาสา 3) รามเกียรติ์ ตอนนารายณ์ปราบนาท 4) พระอภัยมณี ตอนพระอภัยมณี หนีนางผีเสื้อสมุทรและ 5) บทละครพูดเรื่องเห่แก้วลูก วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ ด้วยแนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับพุทธจริยศาสตร์และนำเสนอผลการวิจัยในรูปแบบการพรรณนาวิเคราะห์

ผลการศึกษาพบว่า พุทธจริยศาสตร์ของตัวละครในหนังสือเรียนวรรณคดีวิจักษ์ ระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ปรากฏ 3 ระดับ ได้แก่ ศีลธรรมระดับเบื้องต้นคือเบญจศีล ศีลธรรมระดับกลางคือ กุศลกรรมบถ 10 และศีลธรรมระดับสูงคือมรรคมีองค์ 8 โดยตัวละครในแต่ละเรื่องได้แสดงพฤติกรรมทั้งทางกาย วาจาและใจตามหลักธรรมในพระพุทธศาสนา ส่งผลต่อการดำรงชีวิตของตัวละครและถึงแม้ว่าตอนจบของแต่ละเรื่องอาจมีทั้งสุขและทุกข์ล้วนเกิดจากผลของการกระทำที่ตนเองได้ประพฤติ

คำสำคัญ : พุทธจริยศาสตร์, ตัวละครในหนังสือเรียน, แบบเรียนภาษาไทย, หนังสือเรียนวรรณคดีวิจักษ์

Abstract

The purposes of the research were to study the Buddhist ethics of characters in junior high school's literature appreciation textbooks, including: 1) Karb Phrachaisuriya 2) Rachathirat in episode of Saming Phra Ram Arsa 3) Ramayana in episode of Narai Prab

Nonthok 4) Pra Aphimanee in episode of Pra Aphimanee Nee Nang Phee Seau and 5) Henkaeluk. Data were analyzed using qualitative research methods with the concept of Buddhist ethics theory. The research results were presented in a descriptive analytical format.

The results of the study found that Buddhist ethics of characters in junior high school's literature appreciation textbooks are three levels of morality: basic morality, intermediate morality, and high morality. The characters in each story display their physical, verbal, and mental behaviors according to the principles of Buddhism, which all affect the lives of each character. And although the ending of each story may be a mixture of happiness and suffering, it is the result of the actions that one has performed.

Keywords: Buddhist Ethics, Characters in Thai textbooks, Thai textbooks, Literature Appreciation Textbooks

บทนำ

วรรณคดีเป็นศิลปะประเภทหนึ่งซึ่งเกิดจากจินตนาการของมนุษย์ มีความแตกต่างจากวิทยาศาสตร์ ภูมิศาสตร์หรือศาสตร์แขนงอื่น ๆ ซึ่งมีทฤษฎี มีเหตุผล มีข้อพิสูจน์และสามารถนำมาใช้ให้เกิดประโยชน์ทางวัตถุอย่างเห็นได้ชัด ขณะที่วรรณคดีมีลักษณะเป็นนามธรรมมากกว่ารูปธรรม เพราะต้องอาศัยจินตนาการ อารมณ์และความคิดของผู้แต่ง ดังที่รีนฤทัย สัจจพันธุ์ [1] กล่าวว่า “วรรณคดีให้ความรู้ในสาขาวิชาต่าง ๆ ที่กวีถ่ายทอดไว้อย่างตั้งใจและไม่ตั้งใจ นอกจากนี้ยังให้ข้อคิดอันเป็นประโยชน์ให้หึงเห็นแก่นแท้ของชีวิต เข้าใจธรรมชาติของมนุษย์และยังเป็นกระจกเงาบานใหญ่สะท้อนภาพสังคมแต่ละยุคแต่ละสมัยอีกด้วย” ดังนั้นวรรณคดีจึงไม่ได้เป็นเพียงโลกสมมติแต่มีบริบททางสังคมรองรับ ผู้ศึกษาวรรณคดีจึงสามารถประยุกต์ข้อคิดจากการอ่านวรรณคดีมาใช้ในชีวิตประจำวันได้อีกด้วย

วรรณคดีจะอาศัยตัวละครในการดำเนินเรื่องให้มีความน่าสนใจ หากขาดตัวละครวรรณคดีอาจจะไม่สามารถดำเนินเรื่องไปได้ หรือหากดำเนินเรื่องไปได้ก็จะขาดสีสันและไม่มีที่น่าสนใจ ดังที่ ม.ล.บุญเหลือ เทพยสุวรรณ [2] กล่าวว่า “ลักษณะนิสัยของตัวละครเป็นเนื้อหาสำคัญที่สุดอย่างหนึ่ง ถ้าเนื้อเรื่องดำเนินไปโดยไม่อาศัยลักษณะของตัวละคร วรรณคดีอาจพ้นความสนใจไปได้โดยง่าย ตัวละครจึงมีความสำคัญอย่างมากในการดำเนินเรื่อง พฤติกรรมที่สะท้อนจากตัวละครผ่านวรรณคดีวรรณกรรมจึงมีบทบาทในการสร้างจิตอันเป็นกระจกสะท้อนสังคมเพื่อนำไปสู่แนวประพฤติปฏิบัติที่ดีของคนในสังคมผ่านการเล่าเรื่องจากตัวละครที่เป็นลายลักษณ์อักษร ซึ่งวรรณคดีวรรณกรรมที่ใช้สำหรับสอนนั้นมีเนื้อหามุ่งเน้นในการอบรมสั่งสอนทางศีลธรรม คุณธรรมและจริยธรรม อีกทั้งมีการสอดแทรกหลักคำสอนต่าง ๆ ในทางพระพุทธศาสนา กวีได้ประพันธ์วรรณกรรมโดยการแทรกคำสอน วิธีปฏิบัติตนให้อยู่ร่วมกันในสังคม

อย่างมีความสุขโดยผ่านตัวบทวรรณคดีและวรรณกรรม ดังที่เจตนา นาควัชระ [3] ได้กล่าวว่า บทบาทที่บรรยายสภาพเหตุการณ์ สภาพชีวิตของตัวละคร ทำให้เรียนรู้และเข้าใจพื้นฐานของชีวิตมนุษย์มากยิ่งขึ้น ผู้ศึกษาสามารถเข้าถึงและรับรู้ถึงอารมณ์ความรู้สึกได้โดยง่าย อีกทั้ง อิศักดิ์ จิระตราชู [4] พบว่าการสอนวรรณคดีและวรรณกรรมส่งผลต่อการตระหนักรู้ในตนเองของผู้เรียนทั้งยังรู้คุณค่าของวรรณคดีและวรรณกรรมอย่างลึกซึ้ง นอกจากนี้ อัจฉรา ชวงค์ [5] ยังได้กล่าวว่า วรรณกรรมมิใช่เพียงเพื่อความบันเทิงแต่ยังมุ่งให้ข้อคิดในการดำรงชีวิต โดยใช้เรื่องราวของตัวละครเป็นตัวอย่างในการแสดงคุณดีและความชั่ว ดังนั้นหนังสือเรียนรายวิชาภาษาไทยจึงได้กำหนดให้ผู้เรียนศึกษาเกี่ยวกับวรรณคดีเอกของไทย ซึ่งกระทรวงศึกษาธิการ [6] ได้อธิบายว่า วรรณคดีวิจิตรเป็นหนังสือเรียนที่มุ่งเน้นให้ผู้เรียนได้ศึกษาวรรณคดีวรรณกรรมเพื่อให้ผู้เรียนเข้าใจถึงคุณค่าของวรรณคดีด้านต่าง ๆ ทั้งยังส่งเสริมและกระตุ้นให้ผู้เรียนรู้จักใช้กระบวนการคิดวิเคราะห์อย่างมีเหตุผล นำไปสู่ความรู้ ความเข้าใจ ความรู้สึกนึกคิดและวิถีชีวิตของบรรพบุรุษ เกิดความซาบซึ้งในวรรณคดี วัฒนธรรมทางภาษาและตระหนักถึงความเป็นไทย

การวิเคราะห์ตัวละครในวรรณคดีวรรณกรรมจึงได้รับความสนใจจากนักวิชาการอย่างกว้างขวาง โดยพุทธจริยศาสตร์เป็นอีกหนึ่งแนวคิดที่นักวิชาการนำมาใช้เป็นกรอบแนวคิดเพื่อศึกษาวรรณคดีวรรณกรรม ซึ่งโสวิทย์ บำรุงภักดิ์ [7] อธิบายความหมายของพุทธจริยศาสตร์สรุปได้ว่าพุทธจริยศาสตร์เป็นหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาที่ว่าด้วยความประพฤติหรือกิจที่ควรประพฤติ เช่นเดียวกับสำเนียง ยอดศิริ [8] ที่อธิบายไว้ว่า พุทธจริยศาสตร์ คือศาสตร์ที่ว่าด้วยเรื่องความประพฤติศึกษาถึงปัญหา คุณค่าของความประพฤติดี กฎเกณฑ์ แห่งความประพฤติ หลักแห่งความดี ความถูกต้อง ความยุติธรรม คุณค่าของจริยธรรมและหลักในการแสวงหาความดี นอกจากนี้ ประคอง ตั้งประเสริฐ [9] ได้กล่าวถึงคุณธรรมว่าเป็นเครื่องมือกำหนดพฤติกรรมของตัวละคร ทำให้ผู้อ่านแยกแยะได้ว่าใครคือ “ฝ่ายธรรม” และ “ฝ่ายอธรรม” ซึ่งกลายเป็นแม่แบบทางวรรณศิลป์ในวรรณคดีไทย ซึ่งจากการทบทวนวรรณกรรมพบว่ามีนักวิชาการนำแนวคิดนี้มาใช้เป็นกรอบแนวคิดเพื่อวิเคราะห์วรรณคดีวรรณกรรม เช่น โสวิทย์ บำรุงภักดิ์ [7] พระมหาสุรินทร์ ปสฺสทิตฺต (เหล่าพิลา) อุดม บัวศรี และจรัส สีกา [10] พระวิริยะศักดิ์ สมจิตโต, จรัส สีกา และจำนง กมลศิลป์ [11] และพระมหาสร้อย แก้วทอง [12] เป็นต้น

ดังนั้นผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาพฤติกรรมของตัวละคร จากในวรรณคดีวรรณกรรมโดยใช้แนวคิดพุทธจริยศาสตร์ในการวิเคราะห์ เพื่อให้เข้าใจถึงพฤติกรรมของตัวละครผ่านมุมมองทางพระพุทธศาสนา และเพื่อนำไปประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนการสอนให้แก่ผู้เรียน โดยผู้สอนสามารถนำตัวอย่างแนวคิดพุทธจริยศาสตร์ของตัวละครมาเป็นกรณีศึกษาให้กับผู้เรียนได้เข้าใจมากขึ้น ซึ่งอาจช่วยให้ผู้เรียนนำไปปรับใช้ในชีวิตประจำวันได้

วัตถุประสงค์การวิจัย

เพื่อศึกษาพุทธจริยศาสตร์ของตัวละครในหนังสือเรียนวรรณคดีวิจิตร ระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น

การทบทวนวรรณกรรม

1. แนวคิดพุทธจริยศาสตร์

พุทธจริยศาสตร์เป็นแนวคิดที่ศึกษาเกี่ยวกับการประพฤติดและการปฏิบัติว่าสิ่งใดควรหรือไม่ควรทำ สิ่งใดดีหรือไม่ดี โดยพุทธจริยศาสตร์หมวดศีลธรรม เป็นหลักธรรมที่จะต้องทำให้มีอยู่ในตน เพื่อบรรลุจุดหมายของชีวิตความเป็นมนุษย์ มี 3 ระดับ คือ 1) ศีลธรรมระดับต้นคือ เบญจศีล ศีล 5 หมายถึง ความสำรวมทางกายวาจา 2) ศีลธรรมระดับกลางคือ กุศลกรรมบถ 10 ซึ่งเป็นหลักธรรมที่ประกอบกรปฏิบัติที่เป็นทางกุศล เป็นหลักธรรมให้มีความเจริญ เพื่อครองตนไม่ให้ตกไปสู่ความชั่วทางกาย ทางวาจา ทางใจและ 3) ศีลธรรมระดับสูงคือ มรรคมีองค์ 8 หรือที่เรียกว่า มัชฌิมาปฏิปทา ซึ่งแปลว่าทางสายกลาง เป็นสิ่งที่ถือปฏิบัติแล้วสามารถทำให้เกิดการดับทุกข์ได้และทำให้ผู้ปฏิบัติสามารถเข้าถึงสัจธรรมอันประเสริฐและพบแต่ความสุขความเจริญ โสวितย์ บำรุงภักดี [7] อธิบายความหมายของพุทธจริยศาสตร์สรุปได้ว่า พุทธจริยศาสตร์เป็นหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาที่ว่าด้วยความประพฤติหรือกิจที่ควรประพฤติ สอดคล้องกับพระอนุ ภททจารี (น้อยกลาง) [13] ที่อธิบายไว้ว่า พุทธจริยศาสตร์เป็นหลักประพฤติดของบุคคลเพื่อให้เป็นบุคคลที่สมบูรณ์โดยมีรากฐานจากคำสอนในทางพระพุทธศาสนา เช่นเดียวกับวสิน อินทสระ [14] ที่อธิบายความหมายของพุทธจริยศาสตร์ไว้ว่า พุทธจริยศาสตร์คือ จริยศาสตร์แนวพุทธ หรือกล่าวอีกนัยหนึ่งคือ จริยศาสตร์ทางพระพุทธศาสนา ซึ่งเป็นหลักเกณฑ์ทางจริยธรรมตามคำสอนของพระพุทธเจ้าที่วางไว้เพื่อเป็นมาตรฐานความประพฤติของบุคคล ตั้งแต่พื้นฐานระดับกลางจนถึงระดับสูงเพื่อให้บุคคลได้ดำเนินชีวิตอันดีงามตามอุดมคติ จึงอาจกล่าวสรุปได้ว่าพุทธจริยศาสตร์จึงเป็นหลักประพฤติดให้บุคคลปฏิบัติเพื่อความเจริญของงามทั้งกาย วาจาและใจ

2. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

จากการทบทวนงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการนำแนวคิดพุทธจริยศาสตร์มาเป็นกรอบแนวคิดในการวิเคราะห์วรรณคดีวรรณกรรมพบว่าม้งานวิจัยจำนวนหนึ่ง ได้แก่ การศึกษาแนวคิดทางพุทธจริยศาสตร์ในวรรณกรรมอีสานเรื่องตักแต่นคำของพระวชิระศักดิ์ สมจิตโต, จรัส ลีกาและจำนงค์ กมลศิลป์ [11] ที่ศึกษาแนวคิดทางพุทธจริยศาสตร์ในวรรณกรรมอีสานเรื่องตักแต่นคำ พบว่าหลักพุทธจริยศาสตร์ในเรื่องเป็นหลักความประพฤติของมนุษย์เพื่อการอยู่ร่วมกันในสังคมด้วยความสงบสุขและเอื้อประโยชน์สูงสุดให้กับผู้ประพฤติชอบตามกรอบของ จริยศาสตร์ ซึ่งมี 3 ระดับ ได้แก่ ระดับต้นมีเบญจศีล เบญจธรรมเป็นกรอบพื้นฐาน พุทธจริยศาสตร์ระดับกลางเป็นการพัฒนากายและจิตใจของมนุษย์ให้มีคุณธรรมจริยธรรมเป็นความประพฤติส่วนบุคคลมีกุศลกรรมบถ 10 และพุทธจริยศาสตร์ในระดับสูงเป็นเครื่องเพื่อพัฒนาและขัดเกลาลักษณะนิสัยของคนในสังคมให้ละเอียดอ่อนโดยอยู่ในสังคมร่วมกันได้อย่างสงบสุข การวิเคราะห์พุทธจริยศาสตร์ในวรรณกรรมสินไชของโสวิตย์ บำรุงภักดี [7] ที่ศึกษาปัญหาจริยธรรมและการประพฤติปฏิบัติในเชิงความสัมพันธ์อันดีงามในวรรณกรรมสินไชและศึกษาพุทธจริยศาสตร์ในวรรณกรรมสินไช พบว่าปัญหาในวรรณกรรมสินไชเป็นปัญหาเกี่ยวกับการลักขโมย การมีภรรยาหลายคน การใช้คุณไสย การผิดประเวณี ส่วนการประพฤติปฏิบัติต่อกันในเชิงความสัมพันธ์อันดีงามมี 2 ระดับ คือ

ระดับครอบครัวและระดับเครือญาติ การอธิบายปัญหาจริยธรรมดังกล่าวใช้พุทธจริยศาสตร์เป็นกรอบแนวคิดเพื่ออธิบายถึงความประพฤติกิริยาที่ควรประพฤติโดยอยู่ภายใต้กรอบศีลธรรมได้บอกกล่าวถึงศีลห้า ธรรมคือศีลและหลักธรรมในพระพุทธศาสนา ได้แก่ เรื่องทุกข์ กาม ตัณหา กรรมเก่า ภายใต้กรอบคุณธรรมได้บอกกล่าวถึงทศพิธราชธรรม มรรคมีองค์แปดและคติธรรมที่เกี่ยวกับการปกครองบ้านเมืองและการศึกษาพุทธจริยศาสตร์ในวรรณกรรมคำสอนของสุนทรภู่ สมเด็จพระมหาสมณเจ้า กรมพระปรมานุชิตชิโนรสและพระยาอนุมานราชธนของพระมหาสร้อย แก้วทนต์ [12] พบว่า พุทธจริยศาสตร์ในวรรณกรรมของผู้ประพันธ์ทั้ง 3 ท่านสามารถแบ่งออกเป็น 2 หมวด ได้แก่ 1) หมวดที่ 1 ศีลธรรม ซึ่งประกอบด้วย 3 ระดับ คือ ระดับเบื้องต้นคือเบญจศีล ระดับกลางคือกุศลกรรมบถ 10 และระดับสูงคือมรรคมีองค์ 8 และ 2) หมวดที่ 2 จริยธรรม ซึ่งประกอบด้วย 3 ระดับเช่นกัน คือ ระดับที่พัฒนาตน ระดับที่พัฒนาครอบครัวและระดับที่พัฒนาสังคม

จากการทบทวนวรรณกรรมผู้วิจัยได้นำแนวคิดและผลการศึกษามาพัฒนาเป็นแนวคิดในการศึกษาพุทธจริยศาสตร์ของตัวละครในแบบเรียนวรรณคดีวิจักข์ ระดับชั้นมัธยมศึกษาต้น เป็นพุทธจริยศาสตร์หมวดศีลธรรม ซึ่งเป็นหลักธรรมที่จะต้องทำให้มีอยู่ในตน เพื่อบรรลุจุดหมายของชีวิตความเป็นมนุษย์ มี 3 ระดับ ได้แก่ ศีลธรรมระดับเบื้องต้น คือเบญจศีล ศีลธรรมระดับกลาง คือกุศลกรรมบถ 10 และศีลธรรมระดับสูง คือมรรคมีองค์ 8

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ขอบเขตเนื้อหา

ผู้วิจัยได้ใช้เนื้อหาของวรรณคดีวรรณกรรมที่ปรากฏในหนังสือเรียน รายวิชาพื้นฐานภาษาไทย วรรณคดีวิจักข์ ระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 จำนวน 3 เล่ม โดยมีเกณฑ์คัดเลือกวรรณคดีวรรณกรรม คือเนื้อหาแต่ละเรื่องจะต้องปรากฏตัวละครที่เป็นตัวดำเนินเรื่อง ตั้งแต่ต้นเรื่องจนจบเรื่อง และแต่ละตัวต้องมีพฤติกรรม ความประพฤติอย่างชัดเจน ซึ่งมีจำนวนทั้งหมด 5 เรื่องและจำนวนตัวละคร 14 ตัวละคร แสดงดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 รายชื่อวรรณคดีวรรณกรรมและตัวละครที่นำมาวิเคราะห์ในงานวิจัย

ระดับชั้น	วรรณคดีและวรรณกรรม	ตัวละครและบทบาท
ม. 1	1. กาพย์พระไชยสุริยา	1. พระไชยสุริยาเป็นกษัตริย์ครองเมืองสาวัตถี 2. พระนางสุมาลีเป็นพระมเหสีของพระไชยสุริยา
	2.ราชาธิราช ตอนสมิงพระรามอาสา	1. สมิงพระรามเป็นเชลยจากเมืองหงสาวดี 2. พระเจ้ากรุงจีนเป็นกษัตริย์ปกครองกรุงต้าฉิง 3. พระเจ้าฝรั่งมังฆ้องเป็นกษัตริย์ปกครองกรุงรัตนปุระอังวะ

ตารางที่ 1 รายชื่อวรรณคดีวรรณกรรมและตัวละครที่นำมาวิเคราะห์ในงานวิจัย (ต่อ)

ระดับชั้น	วรรณคดีและวรรณกรรม	ตัวละครและบทบาท
ม.2	3. รามเกียรติ์ ตอนนารายณ์ ปราบหนทก	1. พระนารายณ์เป็นเทพผู้รักษาสกุลแห่งจักรวาล 2. นทกเป็นคนรับใช้ล้างเท้าเทวดาที่เชิงเขาไกรลาส
ม.3	4. พระอภัยมณี ตอนพระอภัยมณี หนีนางผีเสื้อสมุทร	1. พระอภัยมณีเป็นเจ้าชายรูปงามที่มีความสามารถด้านดนตรี 2. นางผีเสื้อสมุทรเป็นยักษ์อัปลักษณ์ที่ลักพาตัวพระอภัยมณี 3. สินสมุทรเป็นบุตรของนางผีเสื้อสมุทรและพระอภัยมณี 4. พระโยคีเป็นผู้วิเศษที่มาช่วยเหลือพระอภัยมณีกับสินสมุทร
	5. บทละครพูดเรื่องเหินแกลูก	1. พระยาภักดินฤนาถเป็นขุนนางผู้มีเกียรติมีมันในความ ถูกต้องและเป็นพ่อเลี้ยงของแม่ลออ 2. นายล้า (ทิพเดชะ)เป็นขุนนางเก่าผู้เคยกระทำความผิดกฎหมาย และเป็นพ่อแท้ ๆ ของแม่ลออ 3. แม่ลออเป็นบุตรสาวของนายล้า

2. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการวิจัยแบ่งเป็น 3 ชั้น คือชั้นรวบรวมข้อมูล ชั้นวิเคราะห์ข้อมูลและชั้นนำเสนอผลการวิจัย โดยสำรวจ ค้นคว้าวิทยานิพนธ์ งานวิจัยและเอกสารที่เกี่ยวข้องกับแนวคิดพุทธ จริยศาสตร์ หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551 และหนังสือเรียนวรรณคดีวิจักษ์วิเคราะห์ข้อมูลจากวรรณคดีวรรณกรรมในหนังสือเรียนวรรณคดีวิจักษ์ตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย โดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพและนำเสนอผลการวิจัยในรูปแบบการพรรณนาวิเคราะห์

3. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพใช้เทคนิคการวิเคราะห์เนื้อหา (Content analysis)

ผลการวิจัย

การศึกษาพุทธจริยศาสตร์ของตัวละครในหนังสือเรียนวรรณคดีวิจักษ์ ระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น จำนวน 14 ตัวละคร โดยการวิเคราะห์พฤติกรรม ความประพฤติที่ปรากฏอย่างชัดเจนของตัวละครที่มีบทบาทตั้งแต่ต้นเรื่องจนจบเรื่อง ปรากฏพุทธจริยศาสตร์คือศีลธรรมระดับเบื้องต้น ศีลธรรมระดับกลางและศีลธรรมระดับสูง มีรายละเอียดดังนี้

1. พุทธจริยศาสตร์ของตัวละครในหนังสือเรียนวรรณคดีวิจักษ์ ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1

ผู้วิจัยวิเคราะห์วรรณคดีวรรณกรรม 2 เรื่อง คือ กาพย์พระไชยสุริยาและราชาธิราช ตอนสมิงพระรามอาสา ดังนี้

1.1 กาพย์พระไชยสุริยา

1) พระไชยสุริยา เป็นกษัตริย์ครองเมืองสาวัตถี มีมเหสีชื่อสุมาลี ชาวเมืองสาวัตถีอยู่กันอย่างสงบสุข พระไชยสุริยาเป็นกษัตริย์ที่ดีแต่ไว้ใจเหล่าขุนนางมากเกินไปจนทำให้บ้านเมืองล่มสลาย ตัวละครพระไชยสุริยาปรากฏพุทธจริยศาสตร์ คือมีศีลธรรมระดับสูง มรรคมองค์ 8 คือ การมีสัมมาวายามะ ตัวละครมีความเพียรพยายามเรียนธรรมะที่พระอินทร์ได้เสด็จมาสอนและบำเพ็ญเพียรจนได้ขึ้นสวรรค์ หลังจากสิ้นพระชนม์ ดังปรากฏในบทประพันธ์ที่ว่า

คำเข้าเอกราตกวาดเตียน เหนื่อยยากพากเพียร
เรียนธรรมบำเพ็ญเคร่งครัน
สำเร็จเสร็จได้ไปสวรรค์ เสวยสุขทุกวัน
นานนับกับกัลป์พุทธันดร

(กระทรวงศึกษาธิการ [15])

นอกจากนี้ยังพบอีกว่า พระไชยสุริยามีศีลธรรมระดับสูงคือ การมีสัมมาสติรู้สึกตัวอยู่ เป็นนิมิตว่าต้องดูแลภรรยาของตนคือนางสุมาลี โดยคว่านางเอาผ้าสไบมัดไว้ไม่ให้ห่มตนในขณะที่สำเภา กำลังจะอัปปาง ดังปรากฏในบทประพันธ์ที่ว่า

ราชาคว้ามือออร์ท เอาผ้าสไบ
ต่อไว้ไม่ให้ไกลกายา

(กระทรวงศึกษาธิการ [15])

พระไชยสุริยาจึงเป็นผู้ที่มีพุทธจริยศาสตร์โดดเด่นในศีลธรรมระดับสูง คือ มรรคมองค์ 8

2) พระนางสุมาลี เป็นมเหสีของพระไชยสุริยา เมื่อเกิดอุทกภัยน้ำป่าไหลท่วมเมืองสาวัตถี พระนางตามเสด็จพระไชยสุริยามาในเรือสำเภาด้วย เมื่อเรือสำเภาถูกพายุพัดจนเรือแตก พระนางสุมาลีและพระไชยสุริยาพลัดเข้าฝั่งได้เพียงสององค์ พระนางสุมาลีเป็นภรรยาที่ตรัสสุรร่วมทุกข์กับสามี ในทุกสถานการณ์และปฏิบัติธรรมอย่างไม่ย่อท้อ ในที่สุดก็บรรลุความสำเร็จได้ขึ้นสวรรค์ไปเช่นเดียวกับพระไชยสุริยา ปรากฏพุทธจริยศาสตร์คือมีศีลระดับเบื้องต้น คือเบญจศีล ข้อที่ 3 กามเมสุ มิฉณาจรา เวนมณี คือการงดเว้นจากการประพฤติดีกามและศีลธรรมระดับกลาง คือ มุ่งขัดเกลาตัวเองให้มีจิตใจที่สูงขึ้นเป็นการเว้นอกุศลกรรมบถ 10 และทำกุศลกรรมบถให้สมบูรณ์ ได้แก่ กายกรรม 3 กามเมสุมิฉณาจรา หมายถึง เว้นการประพฤติดีกาม เว้นการล่วงละเมิดทางเพศต่อบุคคลอื่น “ส่วนสุมาลี วันทาสามี” แสดงให้เห็นว่านางสุมาลีมีความอ่อนน้อมต่อสามีรวมทั้งปฏิบัติหน้าที่ภรรยาอย่างไม่ขาดตกบกพร่อง ดังปรากฏในบทประพันธ์ที่ว่า

ส่วนสุมาลี วันทาสามี เทวียูงนาง
เฝ้าแต่ดูแล เหมือนแต่ก่อนกาล ให้พระภูบาล สำนวณวิญญา

(กระทรวงศึกษาธิการ [15])

พระนางสุมาลีจึงเป็นผู้ที่มีพุทธจริยศาสตร์โดดเด่นในศีลธรรมระดับเบื้องต้นคือ เบญจ-ศีล ศีลธรรมระดับกลางคือ กุศลกรรมบถ 10

1.2 ราชอิธราช ตอนสมิงพระรามอาสา

1) สมิงพระราม สมิงพระรามเป็นทหารเอกของราชอิธราช กษัตริย์มอญแห่งหงสาวดี มีฝีมือการรบเก่งกาจจนเป็นที่เลื่องลือ เป็นผู้ไม่มีไหวพริบ สติปัญญา รู้จักกลอุบายศึกจนมีชัยชนะเหนือ กามะนีทหารของพระเจ้ากรุงจีน ตัวละครสมิงพระราม ปรากฏพุทธจริยศาสตร์คือศีลธรรมระดับกลาง คือ กุศลกรรมบถ 10 เป็นหลักธรรมที่ประกอบการปฏิบัติที่เป็นทางกุศล เป็นหลักธรรมให้มีความเจริญ เกิดขึ้นพร้อมทั้งทางกาย ทางวาจาและทางใจ ได้แก่ มิจฉาทิฎฐิ หมายถึงเว้นความเห็นผิดจากทำนอง คลองธรรม เว้นความเห็นผิดเป็นชอบ สมิงพระรามมีความคิดที่ดีและมีการวิเคราะห์เหตุการณ์อย่าง รอบคอบ ดังปรากฏในบทประพันธ์ที่ว่า

“เราต้องพันธนาการตรากตรำอยู่นานแล้ว มิได้ชี้ข้าง ซี่ม้าเหยียดมือเหยียดเท้าเยื้อง
แขนซ้าย ย้ายแขนขวาเล่นบ้างเลยรำคาญใจนัก เรากลัวอะไรกับกามะนีทหารจีน ครั้นจะรับ
อาสาบัดนี้แล้วก็เหมือนหาบสองบ่าอาสาสองเจ้าทหารควรไม่ คิดแล้วก็นิ่งอยู่

...สมิงพระรามคิดว่า กรุงอังวะนี้เป็นต้นทาง อุปมาดังหน้าด่านหงสาวดี พระเจ้า
กรุงจีนยกมาครั้งนี้ก็มีความปรารถนาจะใคร่ดูทแกล้วทหารอันมีฝีมือขี่ม้ารำเพลงทวนสู้กันตัวต่อ
ตัว ถ้าไม่มีผู้ใดสู้รบ ถึงจะได้เมืองอังวะแล้วก็ไม่มีสิ้นความปรารถนาแต่เพียงนี้ เห็นศึกจีนจะกำเริบ
ยกล่องเลยลงไปกรุงหงสาวดีเป็นมั่นคง”

(กระทรวงศึกษาธิการ [15])

นอกจากนี้ยังปรากฏ ปิณณาวาจา คือ เว้นการพูดส่อเสียด เว้นการเหยียดหยามดูแคลน
คนอื่น ผรุสวาจา คือการเว้นจากการพูดคำหยาบคาย สัมผัสปลापะ คือ เว้นการพูดเพ้อเจ้อ ส่อเสียดและ
โอ้อวด ส่อให้เห็นว่าตัวละครสมิงพระรามนั้นมีความสามารถด้านการสื่อสาร มีวาทีลปี่ที่ดี จนทำให้พระ
เจ้าฝรั่งมังฆ้องยอมรับดังปรากฏในบทประพันธ์ที่ว่า

“ครั้นข้าพเจ้าไม่รับบำเหน็จรางวัลแล้ว ก็เลยเสีราชประเพณีของพระองค์ไป ข้าพเจ้า
จะยอมเป็นทหารอยู่กับพระองค์แต่จะขอพระราชทานความอนุญาตอยู่ 2 ประการ ประการหนึ่ง
ห้ามมิให้คนทั้งปวงเรียกว่าเชลย ถ้าผู้ใดมิฟังขัดขืนเรียก ข้าพเจ้าได้ยินแล้วก็จะถวายเป็นคมลา
กลับหงสาวดี ประการหนึ่งถ้ามีสงครามสมเด็จพระเจ้าราชอิธราชมาเมื่อใด ข้าพเจ้ามีขอเข้า
สงครามด้วยทั้งสองฝ่าย แม้นมีสงครามจากกษัตริย์อื่นมา ข้าพเจ้าจะขอรับอาสาสู้รบจนกว่าจะ
สิ้นชีวิต...”

(กระทรวงศึกษาธิการ [15])

สมิงพระรามจึงเป็นผู้ที่มีพุทธจริยศาสตร์โดดเด่นในศีลธรรมระดับกลางคือ กุศล
กรรมบถ 10

2) พระเจ้าฝรั่งมังฆ้องหรือพระเจ้ามณฑิเรยทอง เป็นกษัตริย์พม่าผู้ครองกรุงรัตน-
บุระอังวะ ได้ชุบเลี้ยงสมิงพระรามจากเหตุการณ์ที่สมิงพระรามอาสารบกับกามะนีจนได้รับชัยชนะ

จึงพระราชทานรางวัลเพื่อเหนี่ยวนำสมิงพระรามเอาไว้ พระเจ้าฝรั่งมังฆ้องเป็นตัวละครที่มีความสลับซับซ้อนในการรักษากันเมือง ปราชญ์พุทธจริยศาสตร์ตามตัวอย่างของบทประพันธ์ ดังนี้

“ครั้งนั้นสมิงพระราม รับอาสาอยู่กับเมืองเราไว้ได้ชัยชนะแล้วก็จึงยกทัพเล็กกลับไปแล้ว สมิงพระรามมีความชอบมาก บัดนี้เราควรจะให้สมิงพระรามเป็นมหาอุปราชและราชธิดาเราจะประทานให้เป็นบาทบริจาริกาด้วยตามสัญญาจึงจะชอบ”

(กระทรวงศึกษาธิการ [15])

จากเนื้อหาข้างต้นจะเห็นได้ว่าพระเจ้าฝรั่งมังฆ้องมีความซื่อสัตย์ คือ รักษาคำพูดซึ่งสอดคล้องกับพุทธจริยศาสตร์ ได้แก่ 1) ศีลธรรมระดับเบื้องต้น คือเบญจศีล ข้อที่ 4 มุสาวาทา เวรมณี คือ เจตนาเว้นจากการพูดเท็จ 2) ศีลธรรมระดับกลาง คือกุศลกรรมบถ 10 วชิกรรม การกระทำชั่วทางวาจา หมายถึง มุสาวาทคือเว้นจากการพูดเท็จ เว้นการโกหกและ 3) ศีลธรรมระดับสูง คือ มรรคมีองค์ 8 สัมมาวาจา คือวาจาชอบ

พระเจ้าพระฝรั่งมังฆ้องจึงเป็นผู้ที่มีพุทธจริยศาสตร์โดดเด่นในศีลธรรมระดับเบื้องต้นคือ เบญจศีล ศีลธรรมระดับกลางคือกุศลกรรมบถ 10 และศีลธรรมระดับสูงคือ มรรคมีองค์ 8

3) **พระเจ้ากรุงจีน หรือพระเจ้ากรุงต้าฉิง** เป็นกษัตริย์ครองกรุงจีน ยกทัพมาล้อมกรุงอังวะต้องการให้พระเจ้าฝรั่งมังฆ้องออกไปถวายบังคมและขอให้ส่งทหารออกมาซื้อม้าจำนวนต่อสู้อันตัวต่อตัว ถ้าฝ่ายกรุงรัตนบุระอังวะแพ้ต้องยกเมืองให้ฝ่ายจีน แต่ถ้าฝ่ายจีนแพ้จะยกทัพกลับทันทีโดยฝ่ายพระเจ้ากรุงจีนมีตัวแทนคือกามะณี ขณะที่ฝ่ายพระเจ้าฝรั่งมังฆ้องมีตัวแทนคือสมิงพระราม กามะณีเป็นฝ่ายเพลี่ยงพล้ำและพ่ายไป นายทหารของพระเจ้ากรุงจีนจึงขออาสาตีกรุงอังวะเอง แต่พระเจ้ากรุงจีนได้ตรัสสั่งห้ามดังปรากฏในบทประพันธ์ที่ว่า

“เราเป็นกษัตริย์ผู้ใหญ่อันประเสริฐ ได้ให้คำมั่นสัญญาให้แก่เขาแล้วจะกลับคำดังนั้นหาควรไม่ พม่าทั้งปวงจะชวนกันดูหมิ่นได้ว่าจีนพูดไม่จริง เรารักสัตย์ยิ่งกว่าทรัพย์ อย่าว่าแต่สมบัติมนุษย์นี้เลย ถึงท่านจะเอาทิพย์สมบัติของสมเด็จพระอมรินทราบรมราชินีมาให้เรา เราก็ไม่ได้ปรารถนา ตรัสดังนั้นแล้วก็สั่งให้เลิกทัพเสด็จกลับไปยังกรุงจีน...”

(กระทรวงศึกษาธิการ [15])

จากเนื้อหาข้างต้นแสดงให้เห็นว่าพระเจ้ากรุงจีนนั้นรักษาคำพูด และยึดความสัตย์มากกว่าทรัพย์ซึ่งสอดคล้องกับพุทธจริยศาสตร์ ได้แก่ 1) ศีลธรรมระดับเบื้องต้น คือเบญจศีล ข้อที่ 4 มุสาวาทา เวรมณี คือเจตนาเว้นจากการพูดเท็จ 2) ศีลธรรมระดับกลาง คือกุศลกรรมบถ 10 วชิกรรม การกระทำชั่วทางวาจา หมายถึง มุสาวาทคือเว้นจากการพูดเท็จ เว้นการโกหกและ 3) ศีลธรรมระดับสูง คือ มรรคมีองค์ 8 สัมมาวาจา คือวาจาชอบ

พระเจ้ากรุงจีนจึงเป็นผู้ที่มีพุทธจริยศาสตร์โดดเด่นในศีลธรรมระดับเบื้องต้นคือ เบญจศีล ศีลธรรมระดับกลางคือกุศลกรรมบถ 10 และศีลธรรมระดับสูงคือ มรรคมีองค์ 8

2. พุทธจริยศาสตร์ของตัวละครในหนังสือเรียนวรรณคดีวิจักขณ์ ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2
ผู้วิจัยวิเคราะห์วรรณคดีวรรณกรรม จำนวน 1 เรื่องคือ รามเกียรติ์ ตอนนารายณ์ปราบนนทก ดังนี้

2.1 พระนารายณ์ เป็นเทพเจ้าองค์หนึ่งของศาสนาพราหมณ์ ได้รับบัญชาจากพระอิศวรให้ไปปราบยักษ์นทกจึงแปลงกายเป็นนางฟ้าเทพอัปสร จากพฤติกรรมของพระนารายณ์ในเรื่องนี้ปรากฏพุทธจริยศาสตร์ทั้ง 3 ระดับ เพราะท้ายที่สุดพระนารายณ์ได้ฆ่ายักษ์นทกซึ่งผิดหลักพุทธจริยศาสตร์ทั้ง 2 ระดับ กล่าวคือ 1) ศีลธรรมระดับต้นคือได้ฆ่าสัตว์ตัดชีวิตผู้อื่น และ 2) ศีลธรรมระดับกลางได้ประพฤติกายกรรมคือฆ่าสัตว์ตัดชีวิตเช่นกัน

2.2 นนทก เป็นยักษ์ซึ่งมีหน้าที่เฝ้าเชิงบันไดเขาไกรลาสอันเป็นที่ประทับของพระอิศวรมีหน้าที่ล้างเท้าเทวดาที่ไปเข้าเฝ้าพระอิศวร เทวดาชอบกลั่นแกล้งนนทก ทำให้เจ็บช้ำน้ำใจเป็นอันมากด้วยเหตุนี้จึงไปขอพรให้ตนมีนิ้วเพชร ขึ้นไปที่ใครคนนั้นต้องตาย พอได้รับพรดังกล่าวทำให้หลงใหลในอำนาจไล่ขึ้นไปยังเทวดาส่งผลให้เหล่าเทวดาล้มตายจำนวนมาก จนพระนารายณ์ต้องมาปราบนนทกในที่สุด ซึ่งผิดหลักพุทธจริยศาสตร์ทั้ง 2 ระดับ กล่าวคือ 1) ศีลธรรมระดับต้นคือได้ฆ่าสัตว์ตัดชีวิตผู้อื่น และ 2) ศีลธรรมระดับกลางได้ประพฤติกายกรรมคือฆ่าสัตว์ตัดชีวิตเช่นกัน อย่างไรก็ตาม พฤติกรรมของนนทกบางประการก็ปรากฏพุทธจริยศาสตร์ คือมีศีลธรรมระดับสูง มรรคมีองค์ 8 คือ การมีสัมมาอาชีวะคือการเลี้ยงชีพชอบและสัมมาวายามะคือความเพียรชอบ เพราะนนทกปฏิบัติหน้าที่ด้วยความวิริยะอุตสาหะ และตั้งใจประพฤติปฏิบัติหน้าที่ของตนอย่างเต็มที่เป็นเวลายาวนาน ดังปรากฏในบทประพันธ์ที่ว่า

มาจะกล่าวบทไป	ถึงนนทกน้ำใจกล้าหาญ
ตั้งแต่พระสมณภูวนาถ	ประทานให้ล้างเท้าเทวดา
อยู่บันไดไกรลาสเป็นนิจ	สุราฤทธิ์ดับหัวแล้วลบหน้า
บ้างให้ตักน้ำล้างบาท	บ้างถอนเส้นเกศาขุ่นไป
ผู้ใดทำชอบต่อเบื้องบาท	ก็ประสาททั้งพรแลยศศักดิ์
ตัวข้าก็มีขอบนัก	ล้างเท้าสุรารักษ์ถึงโกฏิปี

...

ให้นิ้วเพชรฤทธิ	จะชี้ใครจงม้วยสังขาร
จะได้รองเบื้องบาท	ไปจนกว่าจะสิ้นชีวิ

(กระทรวงศึกษาธิการ [16])

นนทกจึงเป็นผู้ที่มีพุทธจริยศาสตร์โดดเด่นในศีลธรรมระดับสูงคือ มรรคมีองค์ 8

3. พุทธจริยศาสตร์ของตัวละครในหนังสือเรียนวรรณคดีวิจักขณ์ ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3
ผู้วิจัยวิเคราะห์วรรณคดีวรรณกรรม จำนวน 2 เรื่อง คือ พระอภัยมณี ตอนพระอภัยมณีหนีนางผีเสื้อสมุทรและบทละครพูดเรื่องเหินแกลูก ดังนี้

3.1 พระอภัยมณี ตอนพระอภัยมณีหนีนางผีเสื้อสมุทร

1) พระอภัยมณี เป็นโอรสของท้าวสุทัศน์กษัตริย์แห่งกรุงรัตนากับนางปทุมเกสร ออกเดินทางไปเรียนแต่สำเร็จวิชาเป่าปี่มาทำให้ท้าวสุทัศน์ไม่พอใจถึงขับไล่พระอภัยมณีออกจากเมือง ระหว่างเดินทางถูกนางผีเสื้อสมุทรลักพาตัวไปอยู่กับนางในถ้ำจนมีลูกชายด้วยกันชื่อสินสมุทร ต่อมาพระอภัยมณีก็พาสินสมุทรหนีไปอยู่กับโยคีที่เกาะแก้วพิสดาร ซึ่งตัวละครพระอภัยมณีในตอนที่ยกมานี้ปรากฏพุทธจริยศาสตร์คือ ศีลธรรมระดับเบื้องต้น เบญจศีล ข้อที่ 3 กาเมสุ มิจฉาจารา เวมณี คือ เจตนางดเว้นจากการประพฤติดิฉันในกาม สามารถยับยั้งชั่งใจสำรวจตนเองเมื่อได้ใกล้ชิดต่อนางเงือกในระหว่างหนีนางผีเสื้อสมุทร ดังปรากฏในบทประพันธ์ที่ว่า

พงศ์กษัตริย์ทศนางเงือกน้อย	ดูชุ่มช้อยโฉมเลาทั้งเผ้าผม
ประไพพัศตร์ลักษณล้ำล้วนคำคม	ทั้งเนียนมวลงเปล่งออกเต่งทรง
ขนงเนตรเกศกรอ่อนสะอาด	ดังสุรางค์นางนาฏในวังหลวง
พระเพลนิพิศคิดหมายเสียดายดวง	แล้วหนักหน่วงนึกที่จะหนีไป

(กระทรวงศึกษาธิการ [17])

นอกจากนี้ยังพบอีกว่า พระอภัยมณีมีศีลธรรมระดับสูงคือ การมีสัมมาวายามะ คือมีความเพียรชอบ ซึ่งเห็นได้ว่าพระอภัยมณีอยู่ในถ้ำกับนางผีเสื้อสมุทรหลายปีจนมีบุตรชายชื่อสินสมุทรและเผ้าเลี้ยงดูพระโอรสจนเติบโตใหญ่ ดังปรากฏในบทประพันธ์ที่ว่า

พระปิตรศัทรังศักรี้รักใคร่	ด้วยเนื้อไขมิได้คิดริษยา
เผ้าเลี้ยงลูกผูกเปลแล้วเห่ช้า	จนใหญ่กล้าอายุได้แปดปี

(กระทรวงศึกษาธิการ [17])

พระอภัยมณีจึงเป็นผู้ที่มีพุทธจริยศาสตร์โดดเด่นในศีลธรรมระดับเบื้องต้นคือ เบญจศีล และศีลธรรมระดับสูงคือ มรรคมีองค์ 8

2) นางผีเสื้อสมุทร นางผีเสื้อสมุทรหลงรักพระอภัยมณีจึงลักพาตัวพระอภัยมณีมาอยู่ในถ้ำกับตน ตลอดระยะเวลาที่อยู่ด้วยกันนางได้แปลงกายเป็นหญิงงามจนให้กำเนิดสินสมุทร ซึ่งพระอภัยมณีรู้มาโดยตลอดว่านางเป็นยักษ์แต่ไม่สามารถทำอะไรได้ นางผีเสื้อสมุทรในตอนที่ยกตัวอย่างมานี้ปรากฏพุทธจริยศาสตร์คือ ศีลธรรมระดับเบื้องต้น คือเบญจศีล ข้อที่ 3 กาเมสุ มิจฉาจารา เวมณี กล่าวคือ นางผีเสื้อสมุทรเป็นตัวละครที่รักเดียวใจเดียว นับว่าเป็นตัวละครที่มีความซื่อสัตย์ต่อคนรักและไม่ประพฤติดิฉันในกามทั้งกายและวาจาใจ ดังปรากฏในบทประพันธ์ที่ว่า

นิจจาเอ๋ยเคยอยู่เป็นคู่ชื่น	ทุกวันคืนคำเข้าไม่เศร้าหมอง
จนมีลูกปลุกเลี้ยงเคียงประคอง	มิให้ข้องเคืองขัดพระอัชฌา
อยู่ดีดีหนีเมียมาเสียได้	เสียน้ำใจน้องรักเป็นหนักนา
จึงอุตลัฬห์พยายามลู้ตามมา	ขอเป็นข้าบาททงษ์พระทรงธรรม

(กระทรวงศึกษาธิการ [17])

นอกจากนี้ยังพบอีกว่า นางผีเสื้อสมุทรมีศีลธรรมระดับกลางอีกประการคือ การเว้นอกุศลกรรมบถ 10 และทำกุศลกรรมบถให้สมบูรณ์ 2 ข้อ ได้แก่ 1) กาเมสุมิฉฉาจารคือเว้นการประพฤติดิฉันท์ในกาม เว้นการล่วงละเมิดทางเพศต่อบุคคลอื่นและ 2) ผรุสวาจาคือเว้นจากการพูดคำหยาบคาย นางผีเสื้อสมุทรเลือกใช้ถ้อยคำที่ไพเราะสุภาพอ่อนโยนในการเจรจากับพระอภัยมณี ดังปรากฏในบทประพันธ์ที่ว่า

ผีเสื้อน้ำข้าวอนด้วยอ่อนหวาน	ไม่โปรดปรานอนุกุลเลยทวนหัว
ถ้าทิ้งไว้ไหนน้องจะครองตัว	ทั้งจากผัวจากบุตรสุดอาลัย
มิขอยู่คู่ตายวายชีวิต	ไม่เห็นจิตน้องรักจะดักขย
เชิญพระองค์ลงมาชลาสัย	เมื่อยจะให้มันต์เวทวิเศษครัน

(กระทรวงศึกษาธิการ [17])

นางผีเสื้อสมุทรจึงเป็นผู้ที่มีพุทธจริยศาสตร์โดดเด่นในศีลธรรมระดับเบื้องต้นคือ เบญจศีลและศีลธรรมระดับกลางคือ กุศลกรรมบถ 10

3) สีนสมุทร บุตรของพระอภัยมณีกับนางผีเสื้อสมุทร มีกำลังมหาสารหน้าดาคัลยา พระอภัยมณีแต่มีกำลังมากเหมือนแม่ และเป็นคนที่พาพระอภัยมณีหนีออกจากถ้ำได้สำเร็จ สีนสมุทรปรากฏพุทธจริยศาสตร์คือ ศีลธรรมระดับกลางคือ การเว้นอกุศลกรรมบถ 10 3 ข้อ ได้แก่ 1) ปิสุณาวาจา คือเว้นการพูดส่อเสียด 2) ผรุสวาจา คือเว้นจากการพูดคำหยาบคายและ 3) สัมผัปปลาปะคือเว้นการพูดเพ้อเจ้อ พูดโอ้อวด พูดไม่มีสาระ ซึ่งจากหลักธรรมข้างต้นนั้นแสดงให้เห็นว่าสินสมุทรเป็นตัวละครที่มีวาทศิลป์ในการสื่อสารและยังสอดคล้องกับศีลธรรมระดับสูง คือมรรคมีองค์ 8 คือ สัมมาวาจา คือวาจาชอบ ดังปรากฏในบทประพันธ์ที่ว่า

ประทานโทษโปรดปล่อยไปหน่อยเถิด	ที่ละเมิดแม่คุณอย่าคุณเสีย
ลูกขอลาฝ่าทุลลิกปีเดียว	ไปท่องเที่ยวหาประเทศเขตนคร
แม่นพบอย่าป้ออยู่เป็นสุข	บรรเทาทุกข์ภัยโยธโมสร
จึงชวนบิดุเรศเสด็จจร	มาสถานมารดรไม่อนใจ

(กระทรวงศึกษาธิการ [17])

สินสมุทรจึงเป็นผู้ที่มีพุทธจริยศาสตร์โดดเด่นในศีลธรรมระดับกลางคือ การเว้นอกุศลกรรมบถ 10 และศีลธรรมระดับสูงคือ มรรคมีองค์ 8

4) พระโยคี เป็นผู้ทรงศีลอาศัยบนเกาะแก้วพิสดารอายุนับพันปี เป็นผู้ผู้มีจิตเมตตา พระอภัยมณี สีนสมุทรและนางเงือกจึงหมายจะมาอยู่ที่เกาะแก้วพิสดาร พระโยคีปรากฏพุทธจริยศาสตร์คือ ศีลธรรมระดับเบื้องต้น คือเบญจศีล ข้อที่ 1 ปาณาติบาต เวรมณี คือเจตนางดเว้นจากการฆ่าสัตว์ ซึ่งเห็นได้จากการที่พระโยคีอยู่เกาะแก้วพิสดารกินเผือกกินมัน งดเว้นจากการฆ่าสัตว์และยังสอดคล้องกับศีลธรรมระดับกลาง คือการเว้นอกุศลกรรมบถ 10 คือปาณาติบาต ดังปรากฏในบทประพันธ์ที่ว่า

พระโยคีมีมนต์อยู่ตนหนึ่ง อายุถึงพันเศษถือเพทไสย

อยู่เกาะแก้วพิสดารสำราญใจ กินลูกไม้เผือกมันเป็นพรรณผลา

(กระทรวงศึกษาธิการ [17])

นอกจากนี้ยังพบอีกว่า พระโยคีมีศีลธรรมระดับสูง คือการมีสัมมาทิฐิ หรือความเห็นชอบ ซึ่งพระโยคีมีจิตเมตตาที่จะช่วยเหลือให้ผู้อื่นพ้นทุกข์ คอยช่วยเหลือผู้ที่ได้รับความยากลำบาก

พวกเรือแตกแขกฝรั่งแลอังกฤษ ขึ้นเป็นศิษย์อยู่สำนักนั้นหนักหนา

(กระทรวงศึกษาธิการ [17])

พระโยคีซึ่งเป็นผู้ทรงศีลจึงเป็นผู้ที่มีพุทธจริยศาสตร์โดดเด่นในศีลธรรมระดับเบื้องต้นคือเบญจศีลและศีลธรรมระดับกลางคือการเว้นอกุศลกรรมบถ 10 และศีลธรรมระดับสูงคือ มรรคมีองค์ 8

3.2 บทละครพูดเรื่องเห็นแก่ลูก

1) พระยาภักดินฤนาถ ขุนนางชั้นผู้ใหญ่ อายุราว 40 ปี พระยาภักดีและนายล้าเป็นเพื่อนเก่ากันและตกหลุมรักแม่นวลด้วยกันทั้งคู่ แต่แม่นวลได้เลือกนายล้าเป็นสามี เมื่อนายล้าต้องโทษติดคุก ก่อนแม่นวลจะสิ้นใจจึงได้นำแม่ลอออกมาฝากให้พระยาภักดินฤนาถเป็นผู้ดูแลแทนตน พระยาภักดินฤนาถปรากฏพุทธจริยศาสตร์คือศีลธรรมระดับเบื้องต้น คือเบญจศีล ข้อที่ 5 สุราเมระยะมัชชปะมาทัญฐานา เวรมณี เจตนางดเว้นจากของมีนเมา เพราะเมื่อครั้งที่พระยาภักดี ได้พูดคุยกับนายล้าในช่วงต้นแล้วนายล้าเกิดกระหายคอแห้งอยากจะดื่มเครื่องดื่มมีนเมา ดังปรากฏในบทประพันธ์ที่ว่า

พระยาภักดี : (เรียก) อ้ายคำ ไปหาโซดามาถ้วยเถาะ

นายล้า : โซดาเปล่าหรือครับ

พระยาภักดี : จะเอาครีมิโซดาก็ได้ หรือน้ำแดง

นายล้า : น้ำเหลือง ๆ ไม่มีหรือครับมันค่อยขึ้นอกขึ้นใจหน่อยหนึ่ง?

พระยาภักดี : ไม่มี ถึงมีฉันก็ไม่เห็นควรจะกินเวลาร้อน ๆ ยัง

(กระทรวงศึกษาธิการ [17])

พระยาภักดินฤนาถจึงเป็นผู้ที่มีพุทธจริยศาสตร์โดดเด่นในศีลธรรมระดับเบื้องต้นคือเบญจศีล

2) นายล้า (ทิพเดชะ) อดีตเคยรับราชการ และได้แต่งงานกับแม่นวล มีบุตรด้วยกันคือแม่ลอ นายล้าต้องโทษจำคุกฐานประพาดพิงทุจริต ก่อนแม่นวลจะเสียชีวิตได้นำบุตรสาวมาฝากไว้กับพระยาภักดินฤนาถ เมื่อนายล้าพ้นโทษจึงหวังมาพึ่งบุตรสาวในช่วงบั้นปลายของชีวิต แต่พระยาภักดินฤนาถได้ห้ามไว้ให้เหตุผลว่าเห็นแก่ลูกเป็นเหตุให้นายล้ากลับตัวกลับใจ ซึ่งตัวละครนี้ปรากฏพุทธจริยศาสตร์ได้แก่ 1) ศีลธรรมระดับเบื้องต้น คือเบญจศีล ข้อที่ 2 อทินนาทานทานา เวรมณี คือ เจตนางดเว้นจากการลักทรัพย์และ 2) ศีลธรรมระดับกลาง คืออกุศลกรรมบถ 10 กายกรรม การกระทำชั่วทางกาย คือ อทินนาทาน คือการเว้นจากการขโมยของ ลักทรัพย์ เว้นการถือเอาของที่เขามิได้ให้ ไม่ได้อนุญาต ดังปรากฏในบทประพันธ์ที่ว่า

อ้ายคำ : (ออกไม่เชื่อ) ครับ

นายล้า : ฮือ! แกไม่เชื่อ ที่จริงแกก็ไม่น่าเชื่อ รูปร่างฉันทันดูโถมเต็มที
เครื่องแต่งตัวหรือก็ปอนเต็มที่ยังงี้ แต่ฉันสาบานได้เทียวว่า
ฉันจะไม่แตะต้องสิ่งของอะไรของเจ้าคุณภักดีเลย ก่อนที่จะ
ได้รับอนุญาต เข้าใจไหม?

(กระทรวงศึกษาธิการ [17])

นายล้าซึ่งเป็นผู้เคยกระทำความผิดจนต้องเข้ารับโทษในคุกได้กลับตัวกลับใจเพื่อเห็น
แก่แม่ล่อ นายล้าจึงเป็นผู้ที่มีพุทธจริยศาสตร์โดดเด่นในศีลธรรมระดับเบื้องต้นคือ เบญจศีลและศีลธรรม
ระดับกลางคือ กุศลกรรมบถ 10

3) แม่ล่อ บุตรสาวของนายล้า (ทิพเดชะ) และแม่นวล แต่พระยาภักดีดินถนาลได้
อุปการะเลี้ยงดู โดยพระยาภักดีดินถนาลได้บอกข้อมูลเกี่ยวกับบิดาของแม่ล่อเพียงแค่ว่าบิดาได้เสียชีวิต
แล้ว ซึ่งแม่ล่อเป็นตัวละครที่ปรากฏพุทธจริยศาสตร์คือ ศีลธรรมระดับสูง ได้แก่ สัมมาทิฐิคือความ
เห็นชอบ สัมมาสังกัปปะคือความดำริชอบ และสัมมาจาคีคือความจาคชอบ ดังปรากฏในบทประพันธ์ที่ว่า

แม่ล่อ : แหม คุณพ่อวันนี้กลับบ้านวันจริง ฉันหมายจะกลับมาให้
ทันคุณพ่อกลับทีเดียว.

พระยาภักดี: (ยิ้ม) พ่อได้เลิกงานเร็วหน่อยก็รีบกลับมา

แม่ล่อ : (มองดูนายล้า แล้วหันไปพูดกับพระยาภักดี) นั่นใครคะ?

นายล้า : ฉันเป็นเกลอเก่าของเจ้าคุณ ท่านนับถือฉันเหมือนน้องยังงี้

ขอรับ? (พระยาภักดีพยักหน้า)

แม่ล่อ : อ้อ ! (นั่งลงไหว้) ถ้ายังงั้นดิฉันก็ต้องนับถือคุณเหมือนอา

ของดิฉันเหมือนกันทำไมดิฉันยังไม่รู้จักคุณอาเลย

(กระทรวงศึกษาธิการ [17])

แม่ล่อซึ่งเป็นผู้ที่มีจิตใจมั่นคงแน่วแน่ อีกทั้งยังมีทัศนคติที่ดีในการดำเนินชีวิตจึงเป็นผู้ที่
มีพุทธจริยศาสตร์โดดเด่นในศีลธรรมระดับสูงคือ มรรคมงคล 8

จากบทสรุปการวิเคราะห์ตัวละครตามแนวพุทธจริยศาสตร์สามารถอธิบายได้ว่าตัวละครที่
ปรากฏในวรรณคดีและวรรณกรรมแต่ละเรื่องล้วนมีพฤติกรรมที่สะท้อนให้เห็นพุทธจริยศาสตร์ตั้งแต่ 1
ข้อขึ้นไป ซึ่งบทบาทของตัวละครและจุดมุ่งหมายสำคัญของเรื่อง มีส่วนในการกำหนดพุทธจริยศาสตร์ คือ
ตัวละครที่มีบทบาทเป็นกษัตริย์มักจะมีศีลธรรมในเรื่องการรักษาคำพูดเป็นจุดเด่น เช่น พระเจ้าฝรั่งมัง
ฆ้องและพระเจ้ากรุงจีน ตัวละครที่เป็นหญิงมักปรากฏศีลธรรมด้านการไม่ประพฤติดิฉันในกาม เช่น
นางสุมาลีและนางผีเสื้อสมุทร ตัวละครที่เป็นมนุษย์มักปรากฏศีลธรรมเบื้องต้น คือศีล 5 เช่น พระยา
ภักดีดินถนาลและนายล้าและตัวละครที่มีอิทธิฤทธิ์เหนือมนุษย์มักปรากฏศีลธรรมด้านการงดเว้นการฆ่า
สัตว์และเบียดเบียนผู้อื่นมักเป็นผู้ที่มีบทบาทหน้าที่ในการช่วยเหลือผู้อื่นเสมอ เช่น พระโยคี

พุทธจริยศาสตร์ของตัวละครในหนังสือเรียนวรรณคดีวิจักษ์ ระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ปรากฏพุทธจริยศาสตร์ของตัวละคร 3 ระดับ ได้แก่ ศีลธรรมระดับเบื้องต้นคือเบญจศีล ศีลธรรมระดับกลางคือกุศลกรรมบถ 10 และศีลธรรมระดับสูงคือมรรคมีองค์ 8 โดยตัวละครในแต่ละเรื่องได้แสดงพฤติกรรมทั้งทางกาย วาจาและใจตามหลักธรรมในพระพุทธศาสนาซึ่งล้วนส่งผลต่อการดำรงชีวิตของตัวละครทุกตัวและถึงแม้ว่าตอนจบของเรื่องอาจจะประสบสุขและทุกข์ เช่น พระไชยสุริยาและนางสุมาลีในเรื่องกาพย์พระไชยสุริยา แม้ในตอนแรกบ้านเมืองล่มสลาย แต่เมื่อได้ประพฤติตามกรอบศีลธรรมแล้วท้ายที่สุดก็ได้ขึ้นสวรรค์ หรือนอนทนในเรื่องรามเกียรติ์ แม้ช่วงแรกจะประพฤติดำรงกรอบของศีลธรรมบางระดับและ/หรือบางข้อ แต่ก็มีบางข้อที่ไม่สามารถปฏิบัติได้ เช่น การฆ่าชีวิตผู้อื่นท้ายที่สุดตนเองก็ต้องโดนฆ่าตาย เป็นต้น จึงอาจกล่าวได้ว่าการประพฤติดังกล่าวของตัวละครในหนังสือเรียนวรรณคดีวิจักษ์สามารถเป็นตัวอย่างที่ให้ข้อคิดคติธรรมกับนักเรียนได้อย่างน่าสนใจ

อภิปรายผล

พุทธจริยศาสตร์ของตัวละครในหนังสือเรียนวรรณคดีวิจักษ์ ระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น มีบทบาทสำคัญต่อการปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรม และศีลธรรมให้กับเยาวชนในวัยเรียนซึ่งเป็นวัยที่ต้องเสริมสร้างวุฒิภาวะทางอารมณ์ สังคมและจิตใจอันจะนำไปสู่การเป็นเยาวชนที่มีคุณภาพในอนาคต ซึ่งผู้วิจัยพบว่า พุทธจริยศาสตร์ของตัวละครในหนังสือเรียนวรรณคดีวิจักษ์มิได้จำกัดเฉพาะตัวละครฝ่ายดีเท่านั้น แต่ยังปรากฏให้เห็นผ่านตัวละครฝ่ายร้ายด้วย อีกทั้งบทบาทหน้าที่ ฐานะทางสังคม บริบทรอบข้าง เพศและอายุของตัวละครมีผลต่อการปรากฏพุทธจริยศาสตร์ของตัวละครทั้งสิ้น สะท้อนให้เห็นถึงธรรมชาติของมนุษย์ที่มีทั้งด้านดีและด้านร้าย มีหน้าที่อันพึงกระทำตามครรลองของตน นอกจากนี้ยังสะท้อนให้เห็นถึงทัศนคติที่แฝงมากับตัวละครชายและหญิงที่ตัวละครชายมักมีบทบาทสำคัญในวรรณคดีและวรรณกรรมเสมอ ดังที่ ม.ล.บุญเหลือ เทพยสุพรรณ [2] อธิบายถึงความสำคัญของตัวละครในวรรณคดีวรรณกรรมไว้ว่าตัวละครในวรรณคดีวรรณกรรมเป็นอีกหนึ่งองค์ประกอบที่มีความสำคัญ เพราะถูกประกอบให้มีบุคลิกลักษณะและพฤติกรรมที่แตกต่างกันขึ้นอยู่กับบริบทในเรื่องทั้งนี้พฤติกรรมของตัวละครแต่ละตัวล้วนแต่มีที่มาและสาเหตุตามบทบาทหน้าที่ที่ตนเองได้รับ ซึ่งผลการศึกษาพุทธจริยศาสตร์ในครั้งนี้สอดคล้องกับผลการศึกษา พระมหาสร้อย แก้วทนต์ [12] ที่พบว่าวรรณกรรมคำสอนของสุนทรภู่ สมเด็จพระมหาสมณเจ้า กรมพระปรมานุชิตชิโนรสและพระยาอนุมานราชธนที่ปรากฏพุทธจริยศาสตร์หมวดศีลธรรม 3 ระดับ ได้แก่ ระดับเบื้องต้นคือเบญจศีล ระดับกลางคือกุศลกรรมบถ 10 และระดับสูงคือมรรคมีองค์ 8 เช่นเดียวกับผลการศึกษาของพระมหาสุรินทร์ ปลิทธิเมธี (เหล่าพิลา) อุดม บัวศรี และจรัส ลีลา [10] ที่พบว่าในวรรณกรรมพื้นบ้านอีสาน เรื่อง พระยาคนคาก ได้นำเสนอหลักพุทธจริยศาสตร์ไว้ 3 ระดับเช่นกันซึ่งประกอบด้วย พุทธจริยศาสตร์ระดับต้น ได้แก่ เบญจศีลและเบญจธรรม 5 ประการ และทศ 6 พุทธจริยศาสตร์ระดับกลาง ได้แก่ ศีล 8 และกุศลกรรมบถ 10 และพุทธจริยศาสตร์ระดับสูง ได้แก่ มรรคมีองค์ 8 ในขณะเดียวกันโสวิทย์ บำรุงภักดิ์ [7] พบว่า พุทธจริยศาสตร์ในวรรณกรรมลิข

ปรากฏ 3 ระดับเช่นกัน ได้แก่ ระดับต้นคือหลักศีล 5 และศีล 10 ระดับกลางคือหลักอกุศลกรรมบถ 1 และระดับสูงคือมรรคมงคล 8

อย่างไรก็ตาม บทบาทของพุทธจริยศาสตร์ของตัวละครในหนังสือเรียนวรรณคดีวิจักขณ์ ระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ที่ปรากฏผ่านพฤติกรรมของตัวละครทั้งฝ่ายดีและฝ่ายร้ายจะเป็นตัวอย่างที่ดี ให้เด็กและเยาวชนสามารถนำไปเป็นแนวทางในการดำเนินชีวิต อันจะเป็นประโยชน์สูงสุดต่อเด็กและเยาวชนในอนาคต

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

ครูผู้สอนที่สอนเนื้อหาเกี่ยวกับวรรณคดีวรรณกรรมสามารถนำหลักคำสอนเกี่ยวกับพุทธจริยศาสตร์ในแต่ละเรื่องสอดแทรกเป็นกรณีตัวอย่างให้กับผู้เรียน และควรแนะนำให้นักเรียนนำหลักพุทธจริยศาสตร์ไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน เพื่อพัฒนาตนทั้งด้านร่างกาย วาจาและใจให้อยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

ควรนำหลักพุทธจริยศาสตร์เป็นกรอบแนวคิดในการวิเคราะห์ตัวละครในแบบเรียนไทยในระดับต่าง ๆ เช่น ระดับชั้นประถมศึกษา หรือระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย หรือวรรณกรรมสำหรับเด็ก

บรรณานุกรม

- [1] รื่นฤทัย สักพันธ์, (2523), สีสรรพวรรณศิลป์, บริษัทต้นอ้อ แกรมมี จำกัด, กรุงเทพฯ.
- [2] บุญเหลือ เทพยสุวรรณ, (2556), เบิกทางศึกษาวรรณคดีไทย, ภาควิชาภาษาไทย คณะอักษรศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร, กรุงเทพฯ.
- [3] พิทวัส จำปา, (2564). คำสอนในหนังสือเรียนวิชาภาษาไทย วรรณคดีวิจักขณ์ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-6, วิทยานิพนธ์ปริญญา กศ.ม. (การสอนภาษาและวรรณกรรมไทย), มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, มหาสารคาม.
- [4] กระทรวงศึกษาธิการ, (2551), คู่มือการจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551. โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว, กรุงเทพฯ.
- [5] เจตนา นาควิริยะ, (2542), ทฤษฎีเบื้องต้นแห่งวรรณคดี. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์สยาม, กรุงเทพฯ.
- [6] อัจฉรา ชวงค์, (2549), แนวคิดและอุดมคติในวรรณคดีไทย, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, กรุงเทพฯ.
- [7] โสวิทย์ บำรุงศักดิ์, (2560), การศึกษาวิเคราะห์พุทธจริยศาสตร์ในวรรณกรรมลิข, รายงานการวิจัย, ขอนแก่น: มหาวิทยาลัยจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตขอนแก่น.
- [8] สำเนียง ยอดศิริ, (2560), จริยศาสตร์ จริยธรรม และคุณธรรมตามแนวคิดของนักปรัชญา, วารสารปรัชญา-ปริทรรศน์, 22(2), น. 37-53.

- [9] ประคอง ตั้งประเสริฐ, (2537), วรรณคดีกับคุณธรรมจริยธรรม, โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, กรุงเทพฯ.
- [10] พระมหาสุรินทร์ ปลื้มโสม (เหล่าพิลา) อุดม บัวศรี และจรัส ลีกา, (2560), การวิเคราะห์หลักพุทธจริย-ศาสตร์ที่ปรากฏในวรรณกรรมพื้นบ้านอีสานเรื่อง พระยาคนคากม,” ใน การประชุมวิชาการระดับชาติ ครั้งที่ 4 ระดับนานาชาติครั้งที่ 2 เรื่อง พุทธนวัตกรรมเพื่อพัฒนาประเทศไทย, มหาวิทยาลัยจุฬาลงกรณ์ราชวิทยาลัย วิทยาเขตขอนแก่น, ขอนแก่น, น. 1625-1672.
- [11] พระวิริยะศักดิ์ สมจิตโต, จรัส ลีกา และจ่านง กมลศิลป์, (2560), แนวคิดทางพุทธจริยศาสตร์ในวรรณกรรมอีสานเรื่อง ตักแต่นคำ, วารสารสถาบันวิจัยพิมลธรรม, 4(2), น. 169-180.
- [12] พระมหาสร้อย แก้วทนต์, (2549), พุทธจริยศาสตร์ในวรรณกรรมคำสอนของสุนทรภู่ สมเด็จพระมหา-สมณเจ้า กรมพระปรมานุชิตชิโนรส และพระยาอนุমানราชทนต์,” วิทยานิพนธ์ปริญญา ศศ.ม. (ไทยศึกษา), มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี, กรุงเทพฯ.
- [13] พระอนุ ภาทจारी (น้อยกลาง), (2564), รูปแบบการพัฒนามนุษย์ตามแนวพุทธจริยศาสตร์,” วิทยานิพนธ์ปริญญา ปริญญา. (ปรัชญา), มหาวิทยาลัยจุฬาลงกรณ์ราชวิทยาลัย, พระนครศรีอยุธยา.
- [14] วศิน อินทสระ, (2541), พุทธจริยศาสตร์. ทองกวาว, กรุงเทพฯ.
- [15] กระทรวงศึกษาธิการ, (2561), หนังสือเรียนรายวิชาพื้นฐานภาษาไทย วรรณคดีวิจักขณ์ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1, พิมพ์ครั้งที่ 10. สกสค.ลาดพร้าว, กรุงเทพฯ.
- [16] กระทรวงศึกษาธิการ, (2561), หนังสือเรียนรายวิชาพื้นฐานภาษาไทย วรรณคดีวิจักขณ์ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2, พิมพ์ครั้งที่ 10. สกสค.ลาดพร้าว, กรุงเทพฯ.
- [17] กระทรวงศึกษาธิการ, (2561), หนังสือเรียนรายวิชาพื้นฐานภาษาไทย วรรณคดีวิจักขณ์ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3, พิมพ์ครั้งที่ 10. สกสค.ลาดพร้าว, กรุงเทพฯ.

ประสบการณ์และมุมมองนักศึกษาต่อการใช้ ChatGPT เพื่อเสริมทักษะการ
เขียนภาษาอังกฤษเพื่อวัตถุประสงค์เฉพาะ: กรณีศึกษานักศึกษาภาษาอังกฤษ

ธุรกิจ มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ

Students' Experiences and Perspectives on Using ChatGPT to
Enhance ESP Writing Skills: A Case Study of Business English
Students at Sisaket Rajabhat University

อินทรา ศักดิ์เมียนแก้ว^{1*}

Intira Sakmiankaew¹

¹สาขาภาษาอังกฤษธุรกิจ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ

¹Business English Program, Faculty of Humanities and Social Sciences, Sisaket Rajabhat University

*Corresponding email: intira.sak@gmail.com

Received: 30 December 2024; Revised: 30 April 2025; Accepted: 11 June 2025

บทคัดย่อ

การพัฒนาทักษะภาษาอังกฤษโดยเฉพาะการเขียนยังคงเป็นความท้าทายที่สำคัญสำหรับนักศึกษาไทย อีกทั้งความก้าวหน้าของเทคโนโลยียังมีบทบาทสำคัญในวงการการศึกษาอย่างมาก เทคโนโลยีเหล่านี้ได้ถูกนำมาใช้เพื่อช่วยในการเรียนการสอนอย่างแพร่หลายในยุคปัจจุบัน การวิจัยนี้ศึกษาประสบการณ์และทัศนคติของนักศึกษาต่อการใช้เทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์ ChatGPT เพื่อช่วยในการเสริมทักษะการเขียนภาษาอังกฤษเพื่อวัตถุประสงค์เฉพาะ (English for Specific Purposes: ESP) กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา ได้แก่ นักศึกษาภาษาอังกฤษธุรกิจที่ลงทะเบียนเรียนในรายวิชาการอ่านและการเขียนภาษาอังกฤษเชิงธุรกิจ จำนวน 63 คน การศึกษาใช้วิธีการสุ่มแบบเจาะจง โดยเก็บข้อมูลผ่านแบบสอบถามและสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้างเพื่อสำรวจประสบการณ์และทัศนคติของนักศึกษาต่อการใช้ ChatGPT ช่วยในการเสริมทักษะการเขียนภาษาอังกฤษเพื่อวัตถุประสงค์เฉพาะ ผลการวิจัยพบว่านักศึกษามีประสบการณ์ต่อการใช้เทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์ ChatGPT ในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.23$, $SD = 0.74$) และมีทัศนคติต่อการใช้เทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์ ChatGPT ในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.28$, $SD = 0.71$) โดย ChatGPT มีประสิทธิภาพในการพัฒนาทักษะการเขียน โดยช่วยในการปรับปรุงไวยากรณ์ คำศัพท์ และโครงสร้างเนื้อหา แม้ว่าจะมีข้อจำกัดบางประการ เช่น ความแม่นยำและความเกี่ยวข้องทางวัฒนธรรม แต่ผลการวิจัยยังแสดงให้เห็นว่าการบูรณาการเครื่องมือ AI อย่าง ChatGPT สามารถช่วยพัฒนาทักษะการเขียนของนักศึกษาและเสริมการเรียนการสอนในห้องเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ การ

วิจัยนี้มีส่วนสำคัญในการเสริมสร้างการเรียนรู้ภาษาอังกฤษในบริบท ESP ด้วยการใช้เทคโนโลยี AI และเปิดโอกาสในการศึกษาเพิ่มเติมเกี่ยวกับการบูรณาการเทคโนโลยีในกระบวนการเรียนรู้ภาษาอังกฤษในอนาคต

คำสำคัญ : ChatGPT; ทักษะการเขียน; ภาษาอังกฤษธุรกิจ

Abstract

The development of English skills, especially writing, remains a significant challenge for Thai students. Additionally, the advancement of technology plays a crucial role in the education sector. These technologies have been widely adopted in teaching and learning in the present era. This study examined students' experiences and attitudes toward using the artificial intelligence technology, ChatGPT, to enhance writing skills in English for Specific Purposes (ESP). The samples were 63 Business English students enrolled in a Reading and Writing Business English course. The study employed purposive sampling and collected data through surveys and semi-structured interviews to explore students' experiences and attitudes toward using ChatGPT to improve their ESP writing skills. The findings revealed that students had the highest level of experience with ChatGPT ($\bar{x} = 4.23$, $SD = 0.74$) and the highest level of positive attitude toward the use of ChatGPT ($\bar{x} = 4.28$, $SD = 0.71$). It was found that ChatGPT was effective in enhancing writing skills by improving grammar, vocabulary, and content structure. Although there were some limitations, such as accuracy and cultural relevance, the results indicated that integrating AI tools like ChatGPT could significantly support students' writing development and enhance classroom teaching. This research plays an important role in advancing English learning in the ESP context through the use of AI technology and opens opportunities for further studies on the integration of technology into the process of English language learning in the future.

Keywords: ChatGPT; Writing Skills; Business English

บทนำ

บริบทของการศึกษาภาษาอังกฤษในประเทศไทย ภาษาอังกฤษได้กลายเป็นข้อกำหนดที่สำคัญในโลกปัจจุบันซึ่งเชื่อมโยงกับการเป็นพลเมืองโลกในทุกภาคส่วนไม่ว่าจะเป็นสถาบันการศึกษาระดับต่าง

ๆ ภาษาอังกฤษถือเป็นเครื่องมือที่มีประสิทธิภาพอย่างยิ่งสำหรับนักเรียน นักศึกษาที่มุ่งมั่นเพื่อให้บรรลุความก้าวหน้าในการเรียนและการประกอบอาชีพในอนาคต โดยเฉพาะอย่างยิ่งการทำงานในองค์กรที่เกี่ยวข้องในเชิงธุรกิจ การมีทักษะภาษาอังกฤษที่ดีสามารถนำไปสู่โอกาสต่าง ๆ ในอนาคตได้

สำหรับการเรียนภาษาอังกฤษในระดับอุดมศึกษาของประเทศไทย ซึ่งเป็นประเทศที่ไม่ได้ใช้ภาษาอังกฤษเป็นภาษาแม่หรือภาษาราชการ ความสามารถในการใช้ภาษาอังกฤษนับเป็นความท้าทายอย่างมาก โดยเฉพาะอย่างยิ่งทักษะด้านการเขียนซึ่งนับว่าเป็นทักษะที่ยากมากสำหรับนักศึกษาไทยเพื่อให้สามารถเขียนภาษาต่างประเทศได้ในระดับดี นักศึกษาจำเป็นต้องมีความเข้าใจอย่างลึกซึ้งในโครงสร้างไวยากรณ์ วงคำศัพท์ และรายละเอียดทางวัฒนธรรมของภาษาต่างประเทศ เพื่อให้สามารถถ่ายทอดความคิดและมโนทัศน์ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ทั้งนี้ นักศึกษามักเผชิญปัญหาหลายประการเพื่อให้การเขียนภาษาอังกฤษได้อย่างถูกต้อง โดยเฉพาะอย่างยิ่งสำหรับผู้ที่ไม่มีโอกาสได้ใช้หรือฟังภาษาอังกฤษนอกห้องเรียนมากนัก เพื่อแก้ปัญหาดังกล่าว เทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์ได้ถูกนำมาใช้เป็นเครื่องมือเพื่อช่วยนักศึกษาในการพัฒนาการเขียน ซึ่งถือเป็นการเปิดโอกาสแห่งการเรียนรู้ภาษาอีกแนวทางหนึ่งในยุคปัจจุบัน โดยมีการใช้อย่างแพร่หลายในการพัฒนาทักษะการเขียนภาษาอังกฤษทั้งในบริบทของการใช้ภาษาอังกฤษทั่วไป (English as a Foreign Language: EFL) หรือภาษาอังกฤษที่มีความเป็นเฉพาะด้านอย่างภาษาอังกฤษเพื่อวัตถุประสงค์เฉพาะ (English for Specific Purposes: ESP) อาทิ เครื่องมือตรวจสอบไวยากรณ์ เครื่องมือถอดความ และเครื่องมือสร้างแนวคิดปัญญาประดิษฐ์สามารถให้ข้อมูลป้อนกลับและคำแนะนำส่วนบุคคลแก่นักศึกษาได้ทันที ซึ่งไม่สามารถกระทำได้เสมอไปในรูปแบบการสอนที่เน้นครูเป็นศูนย์กลาง เนื่องจากข้อจำกัดด้านเวลา ปัญญาประดิษฐ์สามารถช่วยให้นักศึกษาพัฒนาทักษะภาษาได้ดียิ่งขึ้น โดยการระบุปัญหาทางไวยากรณ์ เสนอแนะการเปลี่ยนแปลงคำศัพท์ และปรับปรุงความเชื่อมโยงของข้อเขียนโดยรวม [1] นอกจากนี้ เครื่องมือช่วยเขียนที่ขับเคลื่อนด้วยปัญญาประดิษฐ์สามารถส่งเสริมความเป็นอิสระของนักศึกษาและการกำกับตนเอง กระตุ้นให้นักศึกษามีบทบาทที่กระตือรือร้นมากขึ้นในกระบวนการเขียนและมีความตระหนักรู้ถึงพัฒนาการด้านการเขียนของตนเองอย่างลึกซึ้ง [2] ซึ่งจะเป็นประโยชน์กับนักศึกษาอย่างยิ่งในอนาคต

งานวิจัยนี้ศึกษากลุ่มตัวอย่างที่เป็นนักศึกษาภาษาอังกฤษธุรกิจ ที่ลงทะเบียนเรียนในรายวิชาการอ่านและการเขียนภาษาอังกฤษเชิงธุรกิจ ซึ่งเป็นการเรียนการสอนภาษาอังกฤษเพื่อวัตถุประสงค์เฉพาะที่มีลักษณะเฉพาะเจาะจง มุ่งเน้นการนำไปใช้ในวิชาชีพ และตอบสนองความต้องการเฉพาะของผู้เรียนมากกว่าภาษาอังกฤษที่ใช้ในการสื่อสารทั่วไป ซึ่งในรายวิชานี้จะมีการแนะนำแนวทางการใช้เครื่องมือปัญญาประดิษฐ์ ChatGPT เข้ากับการเรียนการสอนภาษาอังกฤษเพื่อวัตถุประสงค์เฉพาะ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อสำรวจมุมมองการใช้เทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์ ChatGPT ในเรื่องของความสามารถในการช่วยพัฒนาทักษะการเขียนภาษาอังกฤษของนักศึกษาที่มีการใช้ภาษาอังกฤษนอกห้องเรียนค่อนข้างจำกัด งานวิจัยนี้มีความสำคัญในการช่วยปฏิวัติวงการการเรียนการสอนภาษาอังกฤษเพื่อวัตถุประสงค์เฉพาะในการบูรณาการเครื่องมือปัญญาประดิษฐ์ที่มีประสิทธิภาพเข้ากับการเรียนการสอนอย่างเป็น

รูปธรรมมากยิ่งขึ้นในอนาคต นอกจากนี้การทำความเข้าใจถึงอุปสรรคและประโยชน์ของการนำปัญญาประดิษฐ์มาใช้ในการเรียนภาษายังช่วยสนับสนุนการอภิปรายในวงกว้างเกี่ยวกับการศึกษาที่เสริมด้วยเทคโนโลยี [3] ผ่านการตรวจสอบประสบการณ์และการรับรู้ของนักศึกษาที่เรียนในรายวิชานี้ งานวิจัยนี้มุ่งหวังที่จะเปิดมุมมองเกี่ยวกับปัญญาประดิษฐ์และการเรียนรู้ภาษาอังกฤษเพื่อวัตถุประสงค์เฉพาะ ซึ่งได้กำหนดผลลัพธ์การเรียนรู้ระดับหลักสูตร (PLOs) ที่มุ่งเน้นให้บัณฑิตมีความสามารถในการประยุกต์ใช้ความรู้ ความสามารถในการคิดสร้างสรรค์ ตลอดจนทักษะในการเรียนรู้ตลอดชีวิตและการปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยี ซึ่งสอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงานและทิศทางการพัฒนาประเทศ โดยมุ่งศึกษาแนวทางการบูรณาการปัญญาประดิษฐ์เข้าสู่กระบวนการเรียนการสอนในลักษณะที่ส่งเสริมให้นักศึกษาได้พัฒนาทักษะการคิดขั้นสูง โดยใช้ปัญญาประดิษฐ์เป็นเครื่องมือสนับสนุนการเรียนรู้ ไม่ใช่เป็นเครื่องมือที่มาทดแทนกระบวนการคิดของนักศึกษา การวิพากษ์ข้อมูลที่ได้จากปัญญาประดิษฐ์ การต่อยอดความคิดจากข้อมูลพื้นฐาน และการแก้ไขปรับปรุงผลงานโดยอาศัยคำแนะนำจากปัญญาประดิษฐ์ จะช่วยให้นักศึกษาได้ฝึกฝนการวิเคราะห์ข้อมูล เปรียบเทียบแนวคิดที่หลากหลาย สังเคราะห์องค์ความรู้ใหม่ และคิดสร้างสรรค์เพื่อแก้ปัญหาในบริบทที่ซับซ้อน ผลการวิจัยที่ได้จากการศึกษาในครั้งนี้สามารถนำไปพัฒนาการเรียนการสอนภาษาอังกฤษเพื่อวัตถุประสงค์เฉพาะสำหรับนักศึกษาให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น อาจส่งผลกระทบต่ออนาคตของการสอนและการเรียนรู้ภาษาอังกฤษเพื่อวัตถุประสงค์เฉพาะได้

วัตถุประสงค์การวิจัย

เพื่อศึกษาประสบการณ์และทัศนคติของนักศึกษาต่อการใช้เทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์ ChatGPT เพื่อช่วยในการเสริมทักษะการเขียนภาษาอังกฤษเพื่อวัตถุประสงค์เฉพาะ

การทบทวนวรรณกรรม

การยอมรับและการรับรู้เกี่ยวกับ ChatGPT

การศึกษาหลายชิ้นในประเทศไทยได้สำรวจการยอมรับและการรับรู้ของผู้ใช้เกี่ยวกับ ChatGPT ในกลุ่มต่าง ๆ Jangjarat et al. [4] ได้ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการยอมรับของ ChatGPT ในฐานะ Robo-Assistent โดยใช้แบบสำรวจและสัมภาษณ์เชิงลึก พบว่าการรับรู้และการใช้งานถูกกระทบจากตัวแปรเช่น อายุ เพศ การศึกษา และการใช้โซเชียลมีเดีย แต่รายได้และอาชีพไม่เป็นปัจจัยสำคัญ งานวิจัยนี้เน้นถึงศักยภาพในการรวม ChatGPT ในวงกว้างและความสำคัญของการพัฒนา AI ที่เป็นมิตรกับผู้ใช้เพื่อเสริมสร้างการมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์และหุ่นยนต์ ในทำนองเดียวกัน Teerawongsathorn [5] ได้นำโมเดลการยอมรับเทคโนโลยี (TAM) มาใช้ในการศึกษาการนำ ChatGPT ไปใช้งานในกรุงเทพฯ พบว่าปัจจัยหลัก เช่น การรับรู้ถึงความสะดวกในการใช้งานและประโยชน์ที่ได้รับ รวมถึงทัศนคติเชิงบวก มีผลกระทบต่อการใช้งานจริง

การใช้งาน ChatGPT ในการศึกษา

การใช้ ChatGPT ในการศึกษาได้รับความสนใจอย่างมากในช่วงที่ผ่านมา Limna et al. [6] ได้ศึกษาเกี่ยวกับมุมมองของอาจารย์และนักเรียนเกี่ยวกับการใช้ ChatGPT ในการเรียนรู้ออนไลน์ โดยพบว่าทัศนคติส่วนใหญ่เป็นไปในเชิงบวก โดยเฉพาะในแง่ของการให้ข้อเสนอแนะทันทีและการลดงานที่ซ้ำซากสำหรับทั้งนักศึกษาและผู้สอน อย่างไรก็ตาม ก็มีข้อกังวลเกี่ยวกับความเป็นส่วนตัวของข้อมูลและความแม่นยำ นอกจากนี้ Songsiangchai และ Watananimitgul [7] ได้ศึกษาเกี่ยวกับประสิทธิภาพของ ChatGPT ในการเสริมทักษะภาษาอังกฤษให้กับนักศึกษามหาวิทยาลัย ผลการศึกษาจากการทดลองพบว่านักเรียนที่ใช้ ChatGPT มีการพัฒนาทักษะภาษาอังกฤษที่ดีขึ้น โดยเฉพาะในด้านการเรียนรู้ที่มีการโต้ตอบและปรับแต่งตามความต้องการของแต่ละคน

ความท้าทายและข้อจำกัดของ ChatGPT

การใช้งาน ChatGPT ในบางกรณีก็ยังคงมีความท้าทายหลายประการ โดยเฉพาะในแง่ของความแม่นยำ ความเป็นส่วนตัว และข้อกังวลทางจริยธรรม Noonpakdee [8] ได้ศึกษาเกี่ยวกับการใช้งาน ChatGPT ของผู้ใช้เจนเนอเรชัน Y ในประเทศไทย พบว่ามีการนำ ChatGPT มาใช้ในทั้งด้านส่วนตัวและวิชาชีพ อย่างไรก็ตาม ยังมีข้อท้าทายสำคัญ เช่น ความแม่นยำของข้อมูล ความเป็นส่วนตัว และความกังวลด้านจริยธรรม

ประสิทธิภาพของ ChatGPT ในการเรียนรู้ภาษาอังกฤษ

Achieng [9] ได้ศึกษาวิธีการสอนที่มีประสิทธิภาพสำหรับครู EFL ในประเทศฝรั่งเศส โดยเน้นการใช้เทคโนโลยีเพื่อเสริมสร้างความเข้าใจในภาษาและการสื่อสาร และพบว่า ChatGPT เป็นเครื่องมือที่มีคุณค่าในการเรียนรู้ภาษา ในขณะที่ Ahmed [10] ได้เปรียบเทียบความพึงพอใจของนักเรียนระหว่างการเรียนการสอนแบบดั้งเดิมและการใช้ ChatGPT ผลการศึกษาพบว่านักเรียนยังคงชอบการมีปฏิสัมพันธ์กับครู

บทบาทของครูและนักเรียนในกระบวนการเรียนรู้

Algaraady และ Mahyoob [11] พบว่า ChatGPT ช่วยสนับสนุนการเขียนได้ดีในระดับพื้นฐาน แต่ยังคงมีข้อจำกัดในการจัดการกับปัญหาที่ซับซ้อน เช่น ไวยากรณ์และโครงสร้างประโยค นอกจากนี้ Baskara [12] ได้ชี้ให้เห็นถึงความจำเป็นในการบูรณาการ ChatGPT เข้ากับการออกแบบหลักสูตรอย่างระมัดระวังเพื่อหลีกเลี่ยงปัญหาด้านจริยธรรม

การบูรณาการ AI ในการศึกษา

Bin-Hady et al. [13] ได้เสนอรูปแบบ 5 มิติสำหรับการเรียนภาษาที่ได้รับการสนับสนุนโดยปัญญาประดิษฐ์ (AIALL) โดยอ้างอิงถึงการใช้งาน ChatGPT ในการเรียนภาษาอังกฤษ โดยศึกษาวิธีที่ ChatGPT สนับสนุนนักเรียนในการเรียนภาษาและวิเคราะห์รูปแบบ AIALL บนแพลตฟอร์ม ResearchGate (RG) ผ่านการสนทนา 2 สัปดาห์เกี่ยวกับบทบาทของ ChatGPT ในบริบทการเรียนภาษาของพวกเขา ผลการวิจัยเบื้องต้นชี้ให้เห็นว่า ChatGPT ช่วยพัฒนาทักษะภาษา ให้ข้อเสนอแนะ และเป็นคู่

ฝึกภาษา พร้อมทั้งแนะนำกิจกรรมเพื่อพัฒนาภาษาเพิ่มเติม การศึกษายังเน้นถึงบทบาทที่ยืดหยุ่นของครู ในการส่งเสริมความเป็นอิสระของผู้เรียนและสร้างประสบการณ์การเรียนรู้ที่สนุกสนาน

การศึกษาเกี่ยวกับ ChatGPT แสดงให้เห็นถึงศักยภาพในด้านการพัฒนาทักษะการเขียน ภาษาอังกฤษและการบูรณาการในกระบวนการศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในแง่ของ การให้ข้อเสนอแนะที่รวดเร็ว การสนับสนุนการเรียนรู้ที่ปรับให้เหมาะสมกับแต่ละบุคคล และการลดภาระ งานที่ซ้ำซากของผู้สอน อย่างไรก็ตาม การนำ ChatGPT มาใช้ยังคงต้องได้รับการออกแบบอย่างเหมาะสม เพื่อให้สอดคล้องกับความต้องการของนักศึกษาและผู้สอน รวมถึงจัดการกับข้อจำกัดสำคัญ เช่น ความ แม่นยำของข้อมูลที่ ChatGPT นำเสนอ ความกังวลเรื่องความปลอดภัยของข้อมูลผู้ใช้งาน และข้อกังวล ด้านจริยธรรมเกี่ยวกับการพึ่งพา AI ในกระบวนการเรียนรู้ นอกจากนี้ ยังต้องพิจารณาถึงบทบาทที่ เหมาะสมของ ChatGPT ในการเสริมการเรียนรู้โดยไม่ลดทอนบทบาทของครูผู้สอนในการพัฒนาความคิด วิเคราะห์และความเข้าใจเชิงลึกในบริบทของการศึกษาในภาพรวม เพื่อให้เกิดการใช้งานที่สมดุลและ ส่งเสริมประสิทธิภาพการเรียนรู้ในระยะยาว

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาคั้งนี้คือนักศึกษาสาขาภาษาอังกฤษธุรกิจ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ ที่ลงทะเบียนเรียนในรายวิชาการอ่าน และการเขียนเชิงธุรกิจ ซึ่งมีจำนวนทั้งสิ้น 63 คน กลุ่มตัวอย่างดังกล่าวถูกเลือกแบบเจาะจง (Purposive sampling) โดยพิจารณาจากความเหมาะสมและความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการวิจัย ซึ่งมุ่งเน้น การสำรวจความคิดเห็นของนักศึกษาเกี่ยวกับการใช้เทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์ ChatGPT ในการ สนับสนุนการพัฒนาทักษะการเขียนภาษาอังกฤษในบริบทของการเรียนภาษาอังกฤษเพื่อวัตถุประสงค์ เฉพาะ (ESP) ผู้วิจัยได้ดำเนินการคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างเพื่อรับการสัมภาษณ์แบบเจาะจง (Purposive sampling) จำนวน 10 คน ประกอบด้วยนักศึกษาที่มีประสบการณ์การใช้งาน ChatGPT ที่แตกต่างกัน มี ระดับทักษะการเขียนเดิมที่ต่างกัน มีความสนใจและความพร้อมในการให้ข้อมูลเชิงลึก และมีความ หลากหลายทางเพศ เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ครอบคลุมและหลากหลายมุมมองสำหรับการวิเคราะห์ผลการวิจัย อย่างรอบด้าน เพื่อให้ได้ข้อมูลเชิงลึกและครอบคลุมมุมมองที่หลากหลาย โดยพิจารณาจากปัจจัยสำคัญ หลายประการ ดังนี้คือ เป็นนักศึกษาที่ลงทะเบียนในรายวิชาการอ่านและการเขียนภาษาอังกฤษเชิงธุรกิจ มีประสบการณ์ในการใช้เทคโนโลยี ChatGPT และมีความสนใจเข้าร่วมการวิจัย โดยมีระดับผลการ เรียนที่ต่างกัน เพื่อให้ได้ข้อมูลที่สะท้อนมุมมองและประสบการณ์ที่ครอบคลุมและเป็นตัวแทนของ นักศึกษากลุ่มนี้อย่างแท้จริง

2. ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย ตัวแปรต้น ได้แก่ การใช้เทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์ ChatGPT เพื่อช่วยในการเสริมทักษะการเขียนภาษาอังกฤษเพื่อวัตถุประสงค์เฉพาะ และตัวแปรตาม

ได้แก่ ประสิทธิภาพและทัศนคติของนักศึกษาต่อการใช้เทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์ ChatGPT เพื่อช่วยในการเสริมทักษะการเขียนภาษาอังกฤษเพื่อวัตถุประสงค์เฉพาะ

3. ด้านขอบเขตของเนื้อหา การวิจัยครั้งนี้มุ่งเน้นการสำรวจความคิดเห็นของนักศึกษาศาษาภาษาอังกฤษธุรกิจเกี่ยวกับการใช้เทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์ ChatGPT เพื่อสนับสนุนการพัฒนาทักษะการเขียนภาษาอังกฤษในบริบทของการเรียนภาษาอังกฤษเพื่อวัตถุประสงค์เฉพาะ (ESP) โดยครอบคลุมเนื้อหาเกี่ยวกับการใช้งาน ChatGPT เพื่อช่วยในกระบวนการเขียน การแก้ไขข้อความ และการสร้างเนื้อหาภาษาอังกฤษ รวมถึงการศึกษาความคิดเห็นเกี่ยวกับประโยชน์ อุปสรรค และความท้าทายในการบูรณาการเทคโนโลยีดังกล่าวในห้องเรียน

4. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ประกอบด้วย 1) แบบสอบถามเพื่อสำรวจการใช้งานและทัศนคติของนักศึกษาเกี่ยวกับ ChatGPT ซึ่งแบ่งออกเป็น 3 ส่วน ได้แก่ ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบ แบบวัดประสิทธิภาพการใช้งาน ChatGPT และแบบวัดทัศนคติต่อการใช้ ChatGPT ในการเรียนการเขียนภาษาอังกฤษเพื่อวัตถุประสงค์เฉพาะ (ESP) ซึ่งพัฒนามาจากแบบสอบถามเกี่ยวกับการใช้เทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์ของ AbdAlgane [14] แบบ Likert Scale 5 ระดับ [15] และ 2) แบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง (semi-structured interview) เพื่อเจาะลึกความคิดเห็นและประสบการณ์ตรงของนักศึกษาเกี่ยวกับการใช้ ChatGPT โดยมีการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือวิจัยเพื่อให้ได้เครื่องมือที่มีประสิทธิภาพและน่าเชื่อถือ โดยเริ่มจากการตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหาโดยผู้เชี่ยวชาญด้านการสอนภาษาอังกฤษ 3 ท่าน ประเมินความสอดคล้องของข้อคำถามกับวัตถุประสงค์การวิจัย ซึ่งคำนวณค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ได้ระหว่าง 0.85 ซึ่งผ่านเกณฑ์มาตรฐานที่กำหนดไว้เกินกว่า 0.5 ในขั้นตอนของการหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ผู้วิจัยได้นำเครื่องมือไปทดสอบกับกลุ่มตัวอย่างจำนวน 30 คน และคำนวณค่าความเชื่อมั่นด้วยวิธีสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค โดยพบว่าแบบสอบถามมีค่าความเชื่อมั่นที่ 0.75 และแบบสัมภาษณ์มีค่าความเชื่อมั่นที่ 0.92 ซึ่งถือว่าอยู่ในระดับที่ยอมรับได้

5. กระบวนการเก็บรวบรวมข้อมูลเริ่มต้นด้วยการแจกแบบสอบถามให้กับนักศึกษาในกลุ่มตัวอย่างทั้งหมดจำนวน 63 คน โดยดำเนินการในช่วงสัปดาห์ที่ 15 ของภาคการศึกษา หลังจากนั้นได้คัดเลือกนักศึกษา 10 คนที่มีการใช้ ChatGPT อย่างหลากหลายและสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการวิจัย เพื่อเข้าร่วมการสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง

6. สถิติที่ใช้ในการวิจัยได้แก่ สถิติเชิงพรรณนา ซึ่งประกอบด้วยการคำนวณค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ SPSS สำหรับวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ เพื่ออธิบายลักษณะทั่วไปของกลุ่มตัวอย่างและข้อมูลจากแบบสอบถาม และผู้วิจัยใช้วิธีการวิเคราะห์เนื้อหาและการจำแนกชุดข้อมูลเชิงคุณภาพ โดยมุ่งเน้นการวิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์อย่างเป็นระบบ เพื่อตีความและสกัดประเด็นสำคัญที่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการวิจัย

ผลการดำเนินงานวิจัย

ตอนที่ 1 ผลการศึกษาประสบการณ์และทัศนคติของนักศึกษาต่อการใช้เทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์ ChatGPT เพื่อช่วยในการเสริมทักษะการเขียนภาษาอังกฤษเพื่อวัตถุประสงค์เฉพาะ

จากผลการศึกษาประสบการณ์และทัศนคติของนักศึกษาต่อการใช้เทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์ ChatGPT เพื่อช่วยในการเสริมทักษะการเขียนภาษาอังกฤษเพื่อวัตถุประสงค์เฉพาะ แสดงผลการวิเคราะห์ข้อมูลประชากรของผู้เข้าร่วมการวิจัยจำนวน 63 คน พบว่า ผู้เข้าร่วมส่วนใหญ่เป็นเพศหญิงจำนวน 48 คน คิดเป็นร้อยละ 76.2 รองลงมาคือเพศอื่นหรือผู้ที่ไม่ประสงค์ระบุเพศ จำนวน 10 คน คิดเป็นร้อยละ 15.9 และเพศชายจำนวน 5 คน คิดเป็นร้อยละ 7.9 สำหรับระดับความสามารถทางภาษาอังกฤษ พบว่าผู้เข้าร่วมส่วนใหญ่อยู่ในระดับ A2 (ระดับต้น) จำนวน 48 คน คิดเป็นร้อยละ 76.2 รองลงมาคือระดับ A1 (ระดับเริ่มต้น) จำนวน 12 คน คิดเป็นร้อยละ 19.0 และระดับ B1 (ระดับกลาง) จำนวน 3 คน คิดเป็นร้อยละ 4.8

ในส่วนของการศึกษาประสบการณ์และทัศนคติของนักศึกษาต่อการใช้เทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์ ChatGPT เพื่อช่วยในการเสริมทักษะการเขียนภาษาอังกฤษเพื่อวัตถุประสงค์เฉพาะ ได้วิเคราะห์ข้อมูลตามช่วงค่าคะแนน ซึ่งแบ่งออกเป็น 5 ระดับ ได้แก่ เห็นด้วยน้อยที่สุด (1.00–1.80) เห็นด้วยเล็กน้อย (1.81–2.60) ปานกลาง (2.61–3.40) เห็นด้วยมาก (3.41–4.20) และเห็นด้วยมากที่สุด (4.21–5.00) [16] โดยนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับประสบการณ์และทัศนคติของนักศึกษาในแง่มุมต่าง ๆ โดยอ้างอิงตามช่วงคะแนนดังกล่าวเพื่อสะท้อนถึงมุมมองของนักศึกษาต่อการใช้ ChatGPT ในการพัฒนาทักษะการเขียนภาษาอังกฤษในบริบทของการเรียนการสอนภาษาเพื่อวัตถุประสงค์เฉพาะ (ESP) ตามตารางที่ 1 และ 2 ดังนี้

ตารางที่ 1 ผลการวิเคราะห์ประสบการณ์ของนักศึกษาต่อเทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์ ChatGPT เพื่อช่วยในการเสริมทักษะการเขียนภาษาอังกฤษเพื่อวัตถุประสงค์เฉพาะ

ประสบการณ์ในการใช้ ChatGPT	Mean	SD	การแปลผล
ChatGPT ให้ข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์แก่นักศึกษาเพื่อปรับปรุงการเขียนในบริบท ESP	4.37	0.65	เห็นด้วยมากที่สุด
ChatGPT ช่วยนักศึกษาระบุและแก้ไขข้อผิดพลาดทางไวยากรณ์ในงานเขียน	4.32	0.69	เห็นด้วยมากที่สุด
ChatGPT ช่วยให้นักศึกษาพัฒนาคำศัพท์ที่หลากหลายในงานเขียน	4.26	0.73	เห็นด้วยมากที่สุด
ChatGPT พิจารณาความแตกต่างของนักศึกษาแต่ละคนในการพัฒนาทักษะการเขียน	4.25	0.72	เห็นด้วยมากที่สุด

ตารางที่ 1 ผลการวิเคราะห์ประสบการณ์ของนักศึกษาต่อเทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์ ChatGPT เพื่อช่วยในการเสริมทักษะการเขียนภาษาอังกฤษเพื่อวัตถุประสงค์เฉพาะ (ต่อ)

ประสบการณ์ในการใช้ ChatGPT	Mean	SD	การแปลผล
ChatGPT สามารถสะท้อนความชอบและสไตล์การเขียนของนักศึกษาในบริบท ESP	4.22	0.74	เห็นด้วยมากที่สุด
ChatGPT ตอบสนองความต้องการในการเขียนของนักศึกษาที่มีความต้องการพิเศษในบริบท ESP	4.19	0.77	เห็นด้วยมาก
ChatGPT มีความยืดหยุ่นในการนำเสนอเนื้อหาการเขียนเชิงวิชาการ	4.18	0.78	เห็นด้วยมาก
การใช้ ChatGPT ช่วยให้นักศึกษาหลุดพ้นจากวิธีการเขียนแบบดั้งเดิม	4.15	0.81	เห็นด้วยมาก
การใช้ ChatGPT ช่วยลดการพึ่งพาสื่อการเขียนที่เป็นกระดาษในห้องเรียน ESP	4.10	0.80	เห็นด้วยมาก
ค่าเฉลี่ยรวม	4.23	0.74	เห็นด้วยมากที่สุด

จากตารางที่ 1 ผลการวิเคราะห์ประสบการณ์ของนักศึกษาต่อเทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์ ChatGPT เพื่อช่วยในการเสริมทักษะการเขียนภาษาอังกฤษเพื่อวัตถุประสงค์เฉพาะ พบว่า มีค่าเฉลี่ยรวมของประสบการณ์ของผู้ใช้ต่อการใช้เทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์ ChatGPT เพื่อช่วยในการเสริมการเขียนทักษะการเขียนภาษาอังกฤษในบริบทการเรียนการสอนภาษาอังกฤษสำหรับวัตถุประสงค์เฉพาะ (ESP) ($\bar{x}$ = 4.23, SD = 0.74, เห็นด้วยมากที่สุด) โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้ ChatGPT ให้ข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์แก่นักศึกษาเพื่อปรับปรุงการเขียนในบริบท ESP ($\bar{x}$ = 4.37, SD = 0.65, เห็นด้วยมากที่สุด) ChatGPT ช่วยนักศึกษาระบุและแก้ไขข้อผิดพลาดทางไวยากรณ์ในงานเขียน ($\bar{x}$ = 4.32, SD = 0.69, เห็นด้วยมากที่สุด) ChatGPT ช่วยให้นักศึกษาพัฒนาคำศัพท์ที่หลากหลายในงานเขียน ($\bar{x}$ = 4.26, SD = 0.73, เห็นด้วยมากที่สุด) ChatGPT พิจารณาความแตกต่างของนักศึกษาแต่ละคนในการพัฒนาทักษะการเขียน ($\bar{x}$ = 4.25, SD = 0.72, เห็นด้วยมากที่สุด) ChatGPT สามารถสะท้อนความชอบและสไตล์การเขียนของนักศึกษาในบริบท ESP ($\bar{x}$ = 4.22, SD = 0.74, เห็นด้วยมากที่สุด) ChatGPT ตอบสนองความต้องการในการเขียนของนักศึกษาที่มีความต้องการพิเศษในบริบท ESP ($\bar{x}$ = 4.19, SD = 0.77, เห็นด้วยมาก) ChatGPT มีความยืดหยุ่นในการนำเสนอเนื้อหาการเขียนเชิงวิชาการ ($\bar{x}$ = 4.18, SD = 0.78, เห็นด้วยมาก) การใช้ ChatGPT ช่วยให้นักศึกษาหลุดพ้นจากวิธีการเขียนแบบดั้งเดิม ($\bar{x}$ = 4.15, SD = 0.81, เห็นด้วยมาก) การใช้ ChatGPT ช่วยลดการพึ่งพาสื่อการเขียนที่เป็นกระดาษในห้องเรียน ESP ($\bar{x}$ = 4.10, SD = 0.80, เห็นด้วยมาก)

จากการวิเคราะห์ข้อมูล พบว่า นักศึกษามีความคิดเห็นที่เห็นด้วยมากเกี่ยวกับการใช้ ChatGPT ในการช่วยพัฒนาทักษะการเขียนภาษาอังกฤษในบริบท ESP โดยเฉพาะอย่างยิ่งในการให้ข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์ แก่ข้อผิดพลาดทางไวยากรณ์ และช่วยพัฒนาคำศัพท์ที่หลากหลาย นอกจากนี้ ChatGPT ยังสามารถปรับตามความแตกต่างของนักศึกษาแต่ละคนและสะท้อนความชอบและสไตล์การเขียนของพวกเขาได้ดี อีกทั้งยังมีความยืดหยุ่นในการนำเสนอเนื้อหาการเขียนเชิงวิชาการและช่วยลดการพึ่งพาสื่อการเขียนที่เป็นกระดาษในห้องเรียน

ตารางที่ 2 ผลการวิเคราะห์ทัศนคติของนักศึกษาต่อเทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์ ChatGPT เพื่อช่วยในการเสริมทักษะการเขียนภาษาอังกฤษเพื่อวัตถุประสงค์เฉพาะ

ทัศนคติต่อการใช้ ChatGPT	Mean	SD	การแปลผล
ChatGPT ให้นักศึกษาเข้าถึงทรัพยากรการเขียนได้ทุกที่ทุกเวลา	4.50	0.60	เห็นด้วยมากที่สุด
ChatGPT ให้คำแนะนำในการเขียนที่ปรับให้เหมาะสมกับความสนใจและเป้าหมายเฉพาะของนักศึกษา	4.40	0.65	เห็นด้วยมากที่สุด
การใช้ ChatGPT ในการฝึกเขียน ESP ช่วยส่งเสริมการเรียนรู้ด้วยตนเองและการประเมินตนเองในหมู่นักศึกษา	4.30	0.70	เห็นด้วยมากที่สุด
ChatGPT ช่วยเพิ่มแรงจูงใจให้นักศึกษา ESP มีส่วนร่วมในการเขียนได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น	4.25	0.68	เห็นด้วยมากที่สุด
ChatGPT สนับสนุนการจัดระเบียบความคิดและโครงสร้างงานเขียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ	4.20	0.72	เห็นด้วยมาก
ChatGPT ช่วยให้นักศึกษาตัดสินใจเกี่ยวกับการเขียนได้อย่างเหมาะสม	4.10	0.75	เห็นด้วยมาก
นักศึกษารู้สึกมั่นใจในทักษะการเขียนมากขึ้นเมื่อใช้ ChatGPT เป็นเครื่องมือช่วย	4.00	0.78	เห็นด้วยมาก
ChatGPT ช่วยพัฒนาทักษะการเขียนเชิงวิชาการ เช่น การเขียนเรียงความหรือรายงานการวิจัย	3.95	0.80	เห็นด้วยมาก
การใช้ ChatGPT กระตุ้นให้นักศึกษาทดลองใช้สไตล์และโทนการเขียนที่ต่างกันไป	3.80	0.85	เห็นด้วยมาก
ค่าเฉลี่ยรวม	4.28	0.71	เห็นด้วยมากที่สุด

จากตารางที่ 2 ผลการวิเคราะห์ทัศนคติของนักศึกษาต่อเทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์ ChatGPT เพื่อช่วยในการเสริมทักษะการเขียนภาษาอังกฤษเพื่อวัตถุประสงค์เฉพาะ พบว่า มีค่าเฉลี่ยรวมของทัศนคติต่อการใช้เทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์ ChatGPT ในการพัฒนาทักษะการเขียนภาษาอังกฤษในบริบท ESP ($\bar{x} = 4.28$, $SD = 0.71$, เห็นด้วยมากที่สุด) โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้ ChatGPT ให้นักศึกษาเข้าถึงทรัพยากรการเขียนได้ทุกที่ทุกเวลา ($\bar{x} = 4.50$, $SD = 0.60$, เห็นด้วยมากที่สุด) ChatGPT ให้คำแนะนำในการเขียนที่ปรับให้เหมาะสมกับความสนใจและเป้าหมายเฉพาะของนักศึกษา ($\bar{x} = 4.40$, $SD = 0.65$, เห็นด้วยมากที่สุด) การใช้ ChatGPT ในการฝึกเขียน ESP ช่วยส่งเสริมการเรียนรู้ด้วยตนเองและการประเมินตนเองในหมู่นักศึกษา ($\bar{x} = 4.30$, $SD = 0.70$, เห็นด้วยมากที่สุด) ChatGPT ช่วยเพิ่มแรงจูงใจให้นักศึกษา ESP มีส่วนร่วมในการเขียนได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น ($\bar{x} = 4.25$, $SD = 0.68$, เห็นด้วยมากที่สุด) ChatGPT สนับสนุนการจัดระเบียบความคิดและโครงสร้างงานเขียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ ($\bar{x} = 4.20$, $SD = 0.72$, เห็นด้วยมาก) ChatGPT ช่วยให้นักศึกษาตัดสินใจเกี่ยวกับการเขียนได้อย่างเหมาะสม ($\bar{x} = 4.10$, $SD = 0.75$, เห็นด้วยมาก) นักศึกษารู้สึกมั่นใจในทักษะการเขียนมากขึ้นเมื่อใช้ ChatGPT เป็นเครื่องมือช่วย ($\bar{x} = 4.00$, $SD = 0.78$, เห็นด้วยมาก) ChatGPT ช่วยพัฒนาทักษะการเขียน เช่น การเขียนเรียงความหรือรายงานการวิจัย ($\bar{x} = 3.95$, $SD = 0.80$, เห็นด้วยมาก) การใช้ ChatGPT กระตุ้นให้นักศึกษาทดลองใช้สไตล์และโทนการเขียนที่แตกต่างกัน ($\bar{x} = 3.80$, $SD = 0.85$, เห็นด้วยมาก)

จากการวิเคราะห์ข้อมูล พบว่า ChatGPT ช่วยให้นักศึกษาสามารถเข้าถึงทรัพยากรการเขียนได้อย่างง่ายดาย และปรับคำแนะนำให้เหมาะสมกับเป้าหมายเฉพาะของนักศึกษา ทั้งยังส่งเสริมการเรียนรู้ด้วยตนเองและการประเมินตนเอง พร้อมทั้งเพิ่มแรงจูงใจในการเขียนอย่างมีประสิทธิภาพ ในด้านการสนับสนุนการเขียน ChatGPT ช่วยให้นักศึกษาจัดระเบียบความคิดและโครงสร้างงานเขียนได้ดีขึ้น สร้างความมั่นใจในทักษะการเขียน และเปิดโอกาสให้ทดลองใช้สไตล์และโทนการเขียนที่หลากหลาย สรุปได้ว่า ChatGPT เป็นเครื่องมือที่มีบทบาทสำคัญในการสนับสนุนและพัฒนาทักษะการเขียนภาษาอังกฤษเพื่อวัตถุประสงค์เฉพาะ

ตอนที่ 2 ผลการสัมภาษณ์เกี่ยวกับประสบการณ์และทัศนคติของนักศึกษาต่อการใช้เทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์ ChatGPT เพื่อช่วยในการเสริมทักษะการเขียนภาษาอังกฤษเพื่อวัตถุประสงค์เฉพาะ

ในการวิจัยครั้งนี้ ได้มีการคัดเลือกนักศึกษาจำนวน 10 คน เพื่อทำการสัมภาษณ์เชิงลึก (Semi-Structured Interview) โดยเลือกผู้ที่มีประสบการณ์การใช้ ChatGPT ในการเรียนภาษาอังกฤษเชิงธุรกิจเพื่อวัตถุประสงค์เฉพาะ (ESP) ทั้งในระดับที่แตกต่างกัน เพื่อให้ได้ข้อมูลเชิงลึกเกี่ยวกับความคิดเห็นและประสบการณ์ตรงที่หลากหลาย ผลการสัมภาษณ์เชิงลึกนี้ได้รับการวิเคราะห์โดยใช้การจัดหมวดหมู่เนื้อหา (Thematic Analysis) [17] ซึ่งสามารถแบ่งประเด็นสำคัญออกเป็นหัวข้อต่าง ๆ 6 ด้าน ดังนี้

1) ด้านการยอมรับและการรับรู้เกี่ยวกับ ChatGPT นักศึกษาส่วนใหญ่แสดงความยอมรับในเทคโนโลยี ChatGPT โดยระบุว่าเป็นเครื่องมือที่มีศักยภาพในการช่วยเสริมการเรียนรู้ภาษาอังกฤษ โดยเฉพาะทักษะการเขียน นักศึกษาหลายคนมองว่า ChatGPT เป็นผู้ช่วยดิจิทัลที่ทันสมัยและใช้งานง่าย อย่างไรก็ตาม นักศึกษาบางส่วนมีความกังวลเกี่ยวกับความแม่นยำของข้อมูลที่ ChatGPT นำเสนอ และมองว่าจำเป็นต้องตรวจสอบข้อมูลที่ได้รับอย่างรอบคอบ

2) ด้านการใช้งาน ChatGPT ในการศึกษา นักศึกษาใช้ ChatGPT เพื่อช่วยในกระบวนการเขียน เช่น การตรวจสอบไวยากรณ์ การแนะนำคำศัพท์ และการพัฒนาประโยคที่ซับซ้อน นอกจากนี้ นักศึกษายังใช้ ChatGPT ในการสืบค้นข้อมูลหรือไอเดียสำหรับหัวข้อการเขียน อย่างไรก็ตาม นักศึกษาบางคนพบว่า ChatGPT ไม่สามารถสร้างเนื้อหาที่เหมาะสมกับบริบทเฉพาะได้อย่างสมบูรณ์

3) ด้านความท้าทายและข้อจำกัดของ ChatGPT ความท้าทายที่สำคัญที่นักศึกษาเผชิญคือการใช้งาน ChatGPT ในบริบทที่ต้องการความถูกต้องทางภาษาอย่างสูง บางคนรู้สึกว่าการขาดความเข้าใจในบริบทวัฒนธรรมและการใช้ภาษาในสถานการณ์เฉพาะ อีกทั้งยังมีข้อจำกัดในด้านความสามารถในการปรับแต่งเนื้อหาตามความต้องการของนักศึกษา

4) ด้านประสิทธิภาพของ ChatGPT ในการเรียนรู้ภาษาอังกฤษ นักศึกษาเห็นว่า ChatGPT มีประสิทธิภาพสูงในการช่วยพัฒนาทักษะการเขียนภาษาอังกฤษ เช่น การแก้ไขข้อผิดพลาด การสร้างคำศัพท์ใหม่ และการเพิ่มความมั่นใจในการเขียน อย่างไรก็ตาม นักศึกษาบางส่วนยังรู้สึกว่าการไม่สามารถแทนที่การเรียนรู้จากครูผู้สอนได้

5) ด้านบทบาทของครูและนักเรียนในกระบวนการเรียนรู้ นักศึกษามองว่าครูยังคงมีบทบาทสำคัญในการชี้แนะและให้คำแนะนำที่เหมาะสมกับการเรียนรู้ แม้ว่า ChatGPT จะช่วยอำนวยความสะดวกในกระบวนการเขียน แต่การเรียนรู้ที่มีคุณภาพยังคงต้องพึ่งพาการมีส่วนร่วมของครูและการโต้ตอบในชั้นเรียน

6) ด้านการบูรณาการ AI ในการศึกษา นักศึกษาเห็นด้วยกับการบูรณาการ AI ในกระบวนการเรียนการสอน โดยมองว่า ChatGPT ช่วยเพิ่มโอกาสการเรียนรู้ด้วยตนเองและลดข้อจำกัดในเรื่องเวลาและสถานที่ อย่างไรก็ตาม นักศึกษาบางส่วนแนะนำให้ควรมีการกำกับดูแลการใช้งาน AI เพื่อป้องกันการใช้งานที่ผิดจริยธรรมมากเกินไป

ทั้งนี้การสัมภาษณ์เชิงลึกชี้ให้เห็นว่านักศึกษามีทัศนคติที่เป็นบวกต่อการใช้ ChatGPT ในการเรียนรู้ภาษาอังกฤษเชิงธุรกิจ แม้ว่าจะมีความท้าทายและข้อจำกัดในบางแง่มุม นักศึกษาเห็นว่า ChatGPT เป็นเครื่องมือที่มีศักยภาพในการช่วยพัฒนาทักษะการเขียน แต่การใช้งานอย่างมีประสิทธิภาพต้องได้รับการสนับสนุนจากครูผู้สอนและการกำกับดูแลที่เหมาะสมเพื่อให้เกิดการเรียนรู้ที่สมดุลและยั่งยืน ทั้งนี้ นักศึกษาได้ให้ข้อเสนอแนะในการนำใช้ ChatGPT ไปใช้ในชั้นเรียนเพื่อพัฒนาทักษะการเขียนภาษาอังกฤษเชิงธุรกิจ ได้แก่ 1) การสร้างกิจกรรมการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมโดยใช้ ChatGPT 2) การใช้

ChatGPT สร้างสถานการณ์จำลองทางธุรกิจที่หลากหลาย 3) การออกแบบโครงงานที่บูรณาการ ChatGPT กับการเรียนรู้แบบโครงงาน

อภิปรายผล

จากผลการวิจัยในตารางที่ 1 และ 2 แสดงให้เห็นว่านักศึกษามีระดับความคิดเห็นเชิงบวกในระดับมากที่สุดต่อการใช้เทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์ ChatGPT ในการเสริมทักษะการเขียนภาษาอังกฤษเพื่อวัตถุประสงค์เฉพาะ (ESP) โดยสามลำดับแรกที่ได้รับคะแนนความคิดเห็นสูงสุด ได้แก่ การให้ข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์เพื่อปรับปรุงการเขียน การช่วยระบุและแก้ไขข้อผิดพลาดทางไวยากรณ์ และการช่วยพัฒนาคำศัพท์ที่หลากหลาย ซึ่งสามารถอภิปรายได้ดังนี้ นักศึกษาเห็นด้วยมากที่สุดว่า ChatGPT ให้ข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์เพื่อปรับปรุงการเขียนในบริบท ESP ($\bar{x} = 4.37$, $SD = 0.65$) สะท้อนให้เห็นว่า ChatGPT มีความสามารถในการวิเคราะห์และเสนอแนะการปรับปรุงงานเขียนที่มีลักษณะเฉพาะทางได้อย่างมีประสิทธิภาพ อีกทั้ง ChatGPT ช่วยในการระบุและแก้ไขข้อผิดพลาดทางไวยากรณ์ในงานเขียน ($\bar{x} = 4.32$, $SD = 0.69$) แสดงให้เห็นถึงประสิทธิภาพของ ChatGPT ในการตรวจจับข้อผิดพลาดทางไวยากรณ์ได้อย่างแม่นยำ ซึ่งเป็นทักษะพื้นฐานที่สำคัญในการพัฒนาการเขียนภาษาอังกฤษ ในส่วนของการวิเคราะห์ทัศนคติของนักศึกษา พบว่านักศึกษามีทัศนคติในระดับเห็นด้วยมากที่สุดว่า ChatGPT ช่วยให้นักศึกษาเข้าถึงทรัพยากรการเขียนได้ทุกที่ทุกเวลา ($\bar{x} = 4.50$, $SD = 0.60$) ซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงคุณค่าของ ChatGPT ในฐานะแหล่งทรัพยากรการเรียนรู้ที่มีความยืดหยุ่นสูงและสามารถตอบสนองความต้องการของผู้เรียนในยุคดิจิทัลได้อย่างมีประสิทธิภาพ และนักศึกษามีทัศนคติในระดับเห็นด้วยมากที่สุดว่า ChatGPT ให้คำแนะนำในการเขียนที่ปรับให้เหมาะสมกับความสนใจและเป้าหมายเฉพาะของนักศึกษา ($\bar{x} = 4.40$, $SD = 0.65$) สะท้อนให้เห็นถึงความสามารถของ ChatGPT ในการตอบสนองต่อความต้องการเฉพาะบุคคล (personalization) ซึ่งเป็นคุณลักษณะสำคัญของการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ซึ่งความสามารถของ ChatGPT ในการปรับเนื้อหาและคำแนะนำให้เหมาะสมกับผู้เรียนแต่ละคนนับเป็นจุดแข็งสำคัญที่ทำให้เทคโนโลยีนี้ได้รับการยอมรับจากนักศึกษา เนื่องจากในห้องเรียนแบบดั้งเดิมที่มีผู้เรียนจำนวนมาก ครูผู้สอนอาจไม่สามารถให้คำแนะนำเฉพาะบุคคลได้อย่างทั่วถึง การมี ChatGPT ที่สามารถวิเคราะห์ความต้องการและปรับเนื้อหาให้เหมาะสมกับผู้เรียนแต่ละคนจึงช่วยเติมเต็มช่องว่างนี้ได้เป็นอย่างดี

ผลการศึกษานี้สอดคล้องกับงานวิจัยก่อนหน้านี้ในหลายด้าน โดยเฉพาะในเรื่องของการยอมรับและการรับรู้เกี่ยวกับ ChatGPT ผลการศึกษานี้สนับสนุนงานวิจัยของ Jangjarat et al. [4] ซึ่งพบว่าผู้ใช้มีทัศนคติเชิงบวกต่อ ChatGPT โดยเฉพาะในด้านการให้ข้อเสนอแนะที่เหมาะสมกับผู้เรียน ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญที่ช่วยให้นักศึกษาเกิดความมั่นใจในกระบวนการพัฒนาทักษะการเขียน การที่ ChatGPT สามารถให้ข้อเสนอแนะที่เจาะจงและปรับให้เหมาะสมกับบริบทเฉพาะของนักศึกษายังช่วยส่งเสริมให้ผู้เรียนมีความเข้าใจที่ลึกซึ้งและมองเห็นแนวทางการพัฒนาที่ชัดเจนยิ่งขึ้น นอกจากนี้ผลการศึกษาของ

Teerawongsathorn [5] ที่ใช้โมเดลการยอมรับเทคโนโลยี (TAM) พบว่าความสะดวกในการใช้งานและประโยชน์ที่ได้รับเป็นปัจจัยสำคัญในการยอมรับการใช้ ChatGPT โดยการใช้งานที่ง่ายและความสามารถในการเข้าถึงทรัพยากรการเรียนรู้ที่มีคุณภาพช่วยลดข้อจำกัดที่นักศึกษาเคยประสบเมื่อใช้วิธีการดั้งเดิม ผลการศึกษานี้ยังเน้นว่า ChatGPT ช่วยให้นักศึกษาสามารถเข้าถึงข้อมูลและแนวทางการเขียนที่ถูกต้องได้อย่างรวดเร็ว อีกทั้งยังช่วยลดความวิตกกังวลที่เกิดจากการเขียนภาษาอังกฤษซึ่งอาจเป็นอุปสรรคต่อการเรียนรู้ในอดีต

ในด้านของการใช้งาน ChatGPT ในการศึกษา ผลการศึกษานี้สอดคล้องกับงานวิจัยของ Limna et al. [6] ซึ่งพบว่า ChatGPT มีความสามารถในการให้ข้อเสนอแนะที่และช่วยลดภาระงานที่ซ้ำซากสำหรับทั้งนักศึกษาและผู้สอน ความสามารถนี้ช่วยเพิ่มประสิทธิภาพในการเรียนรู้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในบริบทของการพัฒนาทักษะการเขียน เช่น การปรับปรุงไวยากรณ์ การขยายคลังคำศัพท์ และการจัดโครงสร้างข้อความ ซึ่งเป็นสิ่งสำคัญสำหรับการสร้างความมั่นใจแก่นักศึกษา นอกจากนี้ผลการศึกษาของ Songsiengchai และ Watananimitul [7] ยังสนับสนุนว่า ChatGPT ช่วยให้นักศึกษาเกิดการเรียนรู้แบบโต้ตอบ โดยที่นักศึกษาสามารถทดลองใช้ภาษาในรูปแบบต่าง ๆ และได้รับคำแนะนำที่เหมาะสมในทันที ซึ่งช่วยสร้างความเข้าใจในรูปแบบภาษาและการนำไปใช้ในบริบทที่หลากหลาย อีกทั้งการเรียนรู้ที่สามารถปรับแต่งได้ตามความต้องการนี้ยังช่วยให้นักศึกษาได้รับประโยชน์ที่ตรงกับเป้าหมายการเรียนรู้เฉพาะบุคคล

ในเรื่องของการพัฒนาทักษะการเขียน Achieng [9] พบว่า ChatGPT เป็นเครื่องมือที่มีคุณค่าสำหรับการเรียนรู้ภาษา ซึ่งช่วยให้นักศึกษาสามารถพัฒนาทักษะการเขียนในระดับสูง โดยเฉพาะอย่างยิ่งในบริบท ESP ผลการศึกษานี้ยืนยันว่าการใช้ ChatGPT สามารถช่วยให้นักศึกษาสร้างข้อความที่มีโครงสร้างชัดเจนและสอดคล้องกับบริบทเฉพาะ เช่น การเขียนเชิงธุรกิจหรือการนำเสนอในเชิงวิชาการ อย่างไรก็ตาม ผลการศึกษาของ Algaraady และ Mahyoub [11] ชี้ให้เห็นถึงข้อจำกัดที่สำคัญของ ChatGPT เช่น การจัดการกับปัญหาที่ซับซ้อน เช่น ไวยากรณ์ที่ซับซ้อนและการสร้างประโยคที่มีความละเอียดอ่อน ซึ่งตรงกับข้อค้นพบของงานวิจัยนี้ที่นักศึกษายังคงพบความยากลำบากในบางแง่มุมของการใช้เครื่องมือนี้ โดยเฉพาะเมื่อเนื้อหามีความต้องการในเชิงความคิดสร้างสรรค์หรือเชิงลึก

ในส่วนของ แรงจูงใจและความมั่นใจ ผลการศึกษาของ Ahmed [10] ที่พบว่านักศึกษามีความมั่นใจมากขึ้นในการใช้ ChatGPT ตรงกับผลการศึกษานี้ที่พบว่า นักศึกษามีความมั่นใจในการพัฒนาทักษะการเขียนมากขึ้นเมื่อใช้ ChatGPT เป็นเครื่องมือเสริมในการเรียนรู้ แต่ก็ไม่สามารถแทนที่บทบาทของครูได้หากไม่ได้รับความรู้ที่เหมาะสมในการใช้งาน ทั้งนี้การใช้ ChatGPT ยังช่วยลดความกังวลในเรื่องข้อผิดพลาดทางภาษา โดยให้คำแนะนำที่สามารถช่วยนักศึกษาแก้ไขข้อผิดพลาดได้อย่างมีประสิทธิภาพ

และในเรื่องของความท้าทายและข้อจำกัดของ Chat GPT ผลการศึกษาของ Noon pakdee [8] ได้พูดถึงข้อกังวลเกี่ยวกับความแม่นยำและความเป็นส่วนตัว ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษานี้ที่พบว่า นักศึกษายังมีความกังวลเกี่ยวกับการพึ่งพาเครื่องมือที่อาจไม่ตอบโจทย์ในบางสถานการณ์ เช่น การเขียน

ข้อความที่มีเนื้อหาซับซ้อน หรือการปกป้องข้อมูลส่วนตัว นอกจากนี้ในเรื่องของการบูรณาการ AI ในการศึกษา ผลการศึกษาของ Bin-Hady et al. [13] ที่เน้นการมีส่วนร่วมของครูในการใช้ AI ในการเรียนรู้ภาษา ยังสอดคล้องกับผลการศึกษาที่พบว่า ครูมีบทบาทสำคัญในการสร้างสมดุลระหว่างการใช้เทคโนโลยีและการสอนแบบดั้งเดิม โดยบทบาทของครูเป็นสิ่งสำคัญในการช่วยให้นักศึกษาประยุกต์ใช้ ChatGPT อย่างเหมาะสม รวมถึงส่งเสริมให้นักศึกษาใช้เทคโนโลยีนี้เป็นเครื่องมือสนับสนุนการเรียนรู้มากกว่าการพึ่งพาโดยสิ้นเชิง

ทั้งนี้ ตามข้อเสนอแนะจากนักศึกษาได้ในการนำใช้ ChatGPT ไปใช้ในชั้นเรียนเพื่อพัฒนาทักษะการเขียนภาษาอังกฤษเชิงธุรกิจ ครูผู้สอนก็สามารถนำไปประยุกต์กิจกรรมในชั้นเรียนได้ ดังนี้ 1) ครูผู้สอนสามารถจัดกิจกรรมกลุ่มที่ใช้ ChatGPT เป็นเครื่องมือในการระดมความคิด โดยให้นักศึกษาแต่ละกลุ่มใช้ ChatGPT สร้างเนื้อหาเบื้องต้น จากนั้นร่วมกันวิเคราะห์ วิวิจารณ์ และปรับปรุงเนื้อหาดังกล่าว เช่น การร่างแผนธุรกิจ การเขียนบทความวิชาการ หรือการสร้างบทสนทนาในสถานการณ์ทางธุรกิจ กิจกรรมเช่นนี้จะช่วยให้นักศึกษาเข้าใจทั้งกระบวนการคิดและการเขียนไปพร้อมกัน 2) ครูผู้สอนสามารถใช้ ChatGPT ในการสร้างสถานการณ์จำลองทางธุรกิจที่หลากหลายและสมจริง เช่น การเจรจาต่อรองกับลูกค้าต่างชาติ การนำเสนอผลิตภัณฑ์ หรือการจัดการกับปัญหาในสถานที่ทำงาน โดยให้นักศึกษาฝึกตอบโต้กับ ChatGPT ในบทบาทต่างๆ ซึ่งจะช่วยให้ได้ฝึกทักษะการสื่อสารในสถานการณ์จริงโดยไม่ต้องกังวลเรื่องความผิดพลาด 3) ครูผู้สอนสามารถมอบหมายโครงงานที่ให้นักศึกษาใช้ ChatGPT เป็นผู้ช่วยในกระบวนการทำงาน โดยกำหนดขอบเขตและแนวทางการใช้ ChatGPT อย่างชัดเจน เช่น การสร้างแคมเปญการตลาดระหว่างประเทศ การวิเคราะห์กรณีศึกษาทางธุรกิจ หรือการพัฒนาแผนการเจาะตลาดต่างประเทศ โดยนักศึกษาจะต้องบันทึกและสะท้อนกระบวนการใช้ ChatGPT ของตนเอง ซึ่งจะช่วยให้เรียนรู้ทั้งเนื้อหาและวิธีการใช้เทคโนโลยีอย่างมีประสิทธิภาพ

ในส่วนของแนวทางที่จะสามารถนำมาปรับเพื่อที่จะช่วยให้นักศึกษา ESP สามารถใช้ ChatGPT เป็นเครื่องมือที่มีประสิทธิภาพในการพัฒนาทักษะการเขียน พร้อมทั้งเตรียมความพร้อมสำหรับการใช้ภาษาอังกฤษในบริบทวิชาชีพเฉพาะด้านในอนาคต ดังนี้ 1) การใช้ ChatGPT เป็นเครื่องมือในการสร้างแนวคิด (Idea Generation) โดยการแนะนำให้นักศึกษาเริ่มต้นการเขียนโดยใช้ ChatGPT เพื่อช่วยระดมความคิดหรือสร้างแนวคิดเบื้องต้นสำหรับหัวข้อที่ต้องการเขียน เช่น การเขียนบทความ การสร้างเนื้อหาสำหรับโปรเจกต์ หรือการเขียนเอกสารเฉพาะด้าน 2) การพัฒนาคำศัพท์และไวยากรณ์ โดยการให้นักศึกษาสามารถใช้ ChatGPT เพื่อช่วยแก้ไขคำศัพท์และไวยากรณ์ในงานเขียน โดยขอคำแนะนำในการปรับปรุงโครงสร้างประโยคหรือเลือกใช้คำที่เหมาะสมในบริบทของการเขียน ESP ซึ่งจะช่วยให้ นักศึกษามีความมั่นใจมากขึ้น 3) การใช้ ChatGPT เพื่อเรียนรู้รูปแบบการเขียนเฉพาะด้าน โดยให้นักศึกษาสามารถศึกษาโครงสร้างและรูปแบบการเขียนที่เกี่ยวข้องกับสาขาวิชาชีพ เช่น การเขียนรายงานธุรกิจ การเขียนจดหมายราชการ หรือการนำเสนอข้อมูลเฉพาะทาง โดยการสอบถามหรือขอคำแนะนำจาก ChatGPT 4) การเขียนแบบมีปฏิสัมพันธ์ โดยกระตุ้นให้นักศึกษาฝึกเขียนโดยตั้งคำถามหรือปรึกษา ChatGPT เกี่ยวกับ

หัวข้อที่ต้องการพัฒนางานเขียน พร้อมรับข้อเสนอแนะและแก้ไขผลงานอย่างต่อเนื่อง เพื่อสร้างทักษะการเขียนแบบโต้ตอบ (Interactive Writing) 5) การพัฒนาความเป็นอิสระของผู้เรียน โดยการใช้ ChatGPT เป็นเครื่องมือเสริมในการเรียนรู้ด้วยตนเอง เพื่อให้นักศึกษาสามารถพัฒนาทักษะการเขียนได้อย่างต่อเนื่องนอกห้องเรียน โดยเน้นการตั้งเป้าหมายที่ชัดเจนและติดตามความก้าวหน้าของตนเอง 6) การจัดกิจกรรมการเขียนที่ใช้ ChatGPT โดยแนะนำให้ผู้สอนออกแบบกิจกรรมที่ให้นักศึกษาใช้ ChatGPT ในการเขียน เช่น การเขียนเชิงเปรียบเทียบ การวิเคราะห์ข้อมูล หรือการเขียนคำอธิบาย เพื่อให้นักศึกษาได้ฝึกฝนการเขียนในรูปแบบต่าง ๆ 7) การปรับปรุงงานเขียนจากข้อเสนอแนะ โดยที่หลังจากนักศึกษาได้รับข้อเสนอแนะจาก ChatGPT ควรฝึกการนำคำแนะนำไปปรับใช้ในงานเขียนของตนเอง เพื่อเสริมสร้างความเข้าใจและพัฒนาทักษะการเขียนในระยะยาว 8) การสร้างความสมดุลระหว่าง ChatGPT และการเรียนรู้จากครูผู้สอน โดยใช้ ChatGPT เป็นตัวช่วยเพิ่มเติมในการเรียนการสอน โดยไม่ลดบทบาทของครูผู้สอน แต่ใช้เพื่อเสริมสร้างการเรียนรู้และประสิทธิภาพการเขียนของนักศึกษาให้ดีขึ้น

จากการศึกษานี้สามารถเชื่อมโยงให้เห็นถึงการพัฒนาอย่างก้าวกระโดดของเทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ChatGPT ได้สร้างการเปลี่ยนแปลงอย่างมีนัยสำคัญในวงการการศึกษา ด้วยความสามารถในการประมวลผลข้อมูลอย่างรวดเร็วและครอบคลุม เครื่องมือนี้ได้กลายเป็นผู้ช่วยสำคัญในการเรียนรู้ของนักศึกษา ทั้งในด้านการระดมความคิด การอธิบายแนวคิดที่ซับซ้อน และการพัฒนาทักษะทางภาษา อย่างไรก็ตาม ความท้าทายสำคัญคือการส่งเสริมให้นักศึกษาใช้เครื่องมือนี้อย่างมีวิจารณญาณ โดยไม่ละทิ้งทักษะการคิดวิเคราะห์และสังเคราะห์ของตนเอง เพื่อให้เทคโนโลยีเป็นเพียงเครื่องมือสนับสนุน ไม่ใช่สิ่งที่มาทดแทนความสามารถในการคิดอย่างลึกซึ้งและสร้างสรรค์ของมนุษย์ ดังนั้นครูผู้สอนจำเป็นต้องสอนนักศึกษาวิเคราะห์และสังเคราะห์ ไม่ใช่ให้พึ่งพาปัญญาประดิษฐ์เพียงอย่างเดียว กล่าวคือครูผู้สอนในยุค AI ต้องพัฒนาทักษะการคิดขั้นสูงของนักศึกษา โดยการวิเคราะห์ความสามารถแยกแยะข้อมูลและเข้าใจความสัมพันธ์ โดยการผสมผสานแนวคิดเพื่อสร้างสิ่งใหม่ ซึ่งเป็นทักษะที่ AI ไม่สามารถทดแทนได้ แม้ AI จะค้นหาข้อมูลและสร้างเนื้อหาได้รวดเร็ว แต่ขาดวิจารณญาณแบบมนุษย์ ครูจึงควรสอนให้นักศึกษาใช้ AI เป็นเครื่องมือสนับสนุนการเรียนรู้ ไม่ใช่หลีกเลี่ยงกระบวนการคิด เพื่อเตรียมนักศึกษาสำหรับอนาคตที่ต้องการผู้มีความคิดสร้างสรรค์และการแก้ปัญหาที่เหนือกว่าความสามารถของ AI

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

1.1 การศึกษานี้มุ่งเน้นการใช้ ChatGPT เพื่อสนับสนุนการเรียนรู้ภาษาอังกฤษในบริบทของนักศึกษาภาษาอังกฤษธุรกิจ อย่างไรก็ตาม ในการนำผลการศึกษาไปใช้ในภาคปฏิบัติ ควรขยายการใช้เครื่องมือ AI อื่น ๆ ที่สามารถสนับสนุนการเรียนรู้ทักษะทางภาษาต่าง ๆ เช่น การพูด การฟัง หรือการ

เรียนรู้คำศัพท์ โดยการใช้เครื่องมือหลายตัวจะช่วยให้ผู้สอนสามารถเลือกเครื่องมือที่เหมาะสมกับความต้องการและบริบทของการเรียนรู้ต่าง ๆ ได้ดียิ่งขึ้น

1.2 การใช้เครื่องมือ AI ควรมีการประเมินผลอย่างต่อเนื่อง เพื่อตรวจสอบว่าผู้เรียนได้รับประโยชน์จากการใช้เครื่องมือเหล่านี้ในระยะยาวและมีการปรับปรุงกลยุทธ์การเรียนการสอนอย่างสม่ำเสมอ

1.3 การใช้ ChatGPT หรือเครื่องมือ AI อื่น ๆ ควรมีการกำหนดแนวทางในการใช้งานอย่างชัดเจน เพื่อให้ผู้เรียนและผู้สอนสามารถใช้งานได้อย่างมีประสิทธิภาพ รวมทั้งการฝึกฝนทักษะการใช้เครื่องมือเหล่านี้ควบคู่ไปกับทักษะการสื่อสารภาษาอังกฤษ

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 กลุ่มตัวอย่างในการศึกษาครั้งนี้เป็นนักศึกษาภาษาอังกฤษธุรกิจ การศึกษาครั้งถัดไปควรขยายกลุ่มตัวอย่างเพื่อรวมกลุ่มนักศึกษาที่มีความหลากหลาย ทั้งในด้านความสามารถ สาขาวิชา และภูมิหลังทางวัฒนธรรม เพื่อนำเสนอข้อมูลที่หลากหลายเกี่ยวกับการใช้เครื่องมือ AI และพัฒนาแนวทางการเรียนการสอนที่เหมาะสมกับผู้เรียนประเภทต่าง ๆ

2.2 การศึกษาครั้งต่อไปสามารถสำรวจบทบาทของเครื่องมือ AI ในการเรียนรู้ร่วมกัน โดยเน้นการสนับสนุนการทำงานร่วมกันระหว่างนักเรียน การให้ข้อเสนอแนะจากเพื่อนร่วมกลุ่ม และการทำโครงการการเขียนร่วม เพื่อเสริมสร้างการพัฒนาทักษะทางสังคมและการสื่อสารในการเรียนรู้ภาษา

2.3 การศึกษาครั้งต่อไปอาจศึกษาบทบาทของเครื่องมือ AI เช่น ChatGPT ในการเรียนรู้ร่วมกัน เนื่องจากความสนใจในงานที่ใช้การทำงานร่วมกันในการเรียนรู้ภาษาเพิ่มมากขึ้น การสำรวจว่า AI สามารถสนับสนุนพลศาสตร์ของกลุ่ม การให้ข้อเสนอแนะจากเพื่อนร่วมกลุ่ม และโครงการการเขียนร่วมได้อย่างไร จะให้ข้อมูลเชิงลึกเพิ่มเติมเกี่ยวกับศักยภาพในการส่งเสริมด้านสังคมและการสื่อสารของการเรียนรู้ภาษา

บรรณานุกรม

- [1] S. Lin and P. Crosthwaite, (2024), The grass is not always greener: Teacher vs. GPT-assisted written corrective feedback, *System*, vol. 127, p. 103529, Oct., doi: 10.1016/j.system.2024.103529
- [2] C. Song and Y. Song, (2023), Enhancing academic writing skills and motivation: assessing the efficacy of ChatGPT in AI-assisted language learning for EFL students, *Frontiers in Psychology*, vol. 14, Dec. 2023, doi: 10.3389/fpsyg.1260843.
- [3] O. T. T, R. T, A. F. Afolayan, K. C. Ihemereze, and C. A. Udeh, (2023), The Role of Artificial Intelligence in Shaping Sustainable Consumer Behavior: A Cross-Sectional

- Study of Southwest, Nigeria, *International Journal of Research and Scientific Innovation*, vol. X, no. XII, pp. 255–266, Jan. 2024, doi: 10.51244/ijrsi.2023.1012021.
- [4] K. Jangjarat, T. Kraiwanit, P. Limna, and R. Sonsuphap, (2023), Public perceptions towards ChatGPT as the Robo-Assistent, *Online Journal of Communication and Media Technologies*, vol. 13, no. 3, p. e202338, Jun. doi: 10.30935/ojcmr/13366.
- [5] J. Teerawongsathorn, (2023), Understanding the Influence Factors on the Acceptance and Use of ChatGPT in Bangkok: A Study Based on the Technology Acceptance Model, *Doctoral dissertation*, Mahidol University.
- [6] P. Limna, T. Kraiwanit, K. Jangjarat, P. Klayklung, and P. Chocksathaporn, (2023), The use of ChatGPT in the digital era: Perspectives on chatbot implementation, *Journal of Applied Learning & Teaching*, vol. 6, no. 1, doi: 10.37074/jalt.2023.6.1.32.
- [7] S. Songsiangchai, B.-O. Sereerat, and W. Watananimitgul, (2023), Leveraging Artificial Intelligence (AI): Chat GPT for Effective English Language Learning among Thai Students, *English Language Teaching*, vol. 16, no. 11, p. 68, doi: 10.5539/elt.v16n11p68.
- [8] W. Noonpakdee, (2023), ChatGPT Applications, Challenges, and Limitations: A Case Study of Thai Generation Y, Thammasat Univ., Bangkok, Thailand, Tech. Rep., Accessed on: Jan. 8, 2025. [Online]. Available: <https://toknowpress.net/ISBN/978-961-6914-30-7/117.pdf>
- [9] S. A. Achieng, (2023), Exploring Effective Teaching Approaches for English as a Foreign Language (EFL) Instructors: Best Practices and Future Directions, *International Journal on Studies in Education*, vol. 5, no. 4, pp. 515–529, doi: 10.46328/ijonse.170.
- [10] M. A. Ahmed, (2023), ChatGPT and the EFL Classroom: Supplement or Substitute in Saudi Arabia’s Eastern Region, *Information Sciences Letters*, vol. 12, no. 7, pp. 2727–2734, Jul. doi: 10.18576/isl/120704.
- [11] J. Algaraady and M. Mahyoob, (2023), ChatGPT’s Capabilities in Spotting and Analyzing Writing Errors Experienced by EFL Learners, *Arab World English Journal*, no. 9, pp. 3–17, doi: 10.24093/awej/call9.1.
- [12] F. R. Baskara, (2023), Integrating ChatGPT into EFL writing instruction: Benefits and challenges, *International Journal of Education and Learning*, vol. 5, no. 1, pp. 44–55, Apr. doi: 10.31763/ijele.v5i1.858.

- [13] W. R. A. Bin-Hady, A. Al-Kadi, A. Hazaea, and J. K. M. Ali, (2023), Exploring the dimensions of ChatGPT in English language learning: a global perspective, *Library Hi Tech*, Jul. doi: 10.1108/lht-05-2023-0200.
- [14] M. AbdAlgane and K. A. J. Othman, (2023), Utilizing Artificial Intelligence Technologies in Saudi EFL Tertiary Level Classrooms, *Journal of Intercultural Communication*, pp. 92–99, Mar. doi: 10.36923/jicc.v23i1.124.
- [15] R. Likert, Rensis, (1932), A Technique for the Measurement of Attitudes. *Archives of Psychology*, pp. 22:5–55.
- [16] E. Sözen and U. Güven, (2019), The Effect of Online Assessments on Students' Attitudes Towards Undergraduate-Level Geography Courses, *International Education Studies*, vol. 12, no. 10, p. 1, Sep. doi: <https://doi.org/10.5539/ies.v12n10p1>.
- [17] G. Guest, K. M. Macqueen, and E. E. Namey, (2012), *Applied Thematic Analysis*. Thousand Oaks: Sage.

**ปัจจัยที่มีผลต่อการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียน
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครศรีธรรมราช**
**FACTORS AFFECTING THE OPERATION OF THE STUDENT CARE AND
SUPPORT SYSTEM IN SCHOOLS UNDER THE NAKHON SI THAMMARAT
SECONDARY EDUCATION AREA OFFICE**

รัตนาพร สีเมฆ¹ และพระครูวุฒิชัยการโกศล^{1*}

Rattanaphon seemaek¹ And Phrakhru wutthichaikarnkason^{1*}

¹สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬารามราชวิทยาลัย

¹Educational Administration, Faculty of Education, Mahamakut Buddhist University

*Corresponding E-mail: wuttichai.pet@mbu.ac.th

Received: 18 April 2025; Revised: 19 June 2025; Accepted: 20 June 2025

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาระดับของปัจจัยที่มีผลต่อการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน 2) ศึกษาระดับการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน 3) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยกับการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน 4) ศึกษาตัวแปรพยากรณ์ของปัจจัยที่มีผลต่อการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน กลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้บริหารโรงเรียนและครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครศรีธรรมราช ปีการศึกษา 2567 จำนวน 341 คน เครื่องมือที่ใช้ คือ แบบสอบถามมีค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับเท่ากับ .987 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน และการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ

ผลการวิจัยพบว่า 1) ระดับของปัจจัยที่มีผลต่อการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครศรีธรรมราช ภาพรวมอยู่ในระดับมาก 2) ระดับการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครศรีธรรมราช ภาพรวมอยู่ในระดับมาก 3) ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยกับการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครศรีธรรมราช พบว่า มีความสัมพันธ์กันทางบวก อยู่ในระดับสูง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ 0.01 4) ตัวแปรพยากรณ์ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยกับการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครศรีธรรมราช พบว่าตัวแปรพยากรณ์ที่ดี ที่สุด 3 ด้าน คือ ด้านผู้บริหาร ด้านครู และด้านสื่อและเทคโนโลยี สามารถร่วมกันทำนายการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ได้ร้อยละ 62.1 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

คำสำคัญ : การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน

Abstract

This research is quantitative research. Objectives of this thesis are 1) to examine the factors affecting the operation of the student assistance system. 2) to assess the level of operation of the student assistance system. 3) to analyze the relationship between influencing factors and the operation of the student assistance system. 4) to identify predictive variables of factors affecting the operation of the student assistance system. In the academic year 2024. The sample group consisted of 341 school administrators and teachers under the Nakhon Si Thammarat Secondary Education Service Area Office. The research instrument was a questionnaire with a reliability coefficient of .987. Statistical analyses included frequency, percentage, mean, standard deviation, Pearson's product-moment correlation coefficient, and multiple regression analysis.

The findings indicated that: 1) The overall level of factors affecting the operation of the student care system in schools under the Office of the Secondary Education Service Area of Nakhon Si Thammarat is high. 2) The overall operation of the student care system in these schools is also at a high level. 3) There is a positive correlation between influencing factors and the operation of the student care system, with a high level of significance at the .01 level. 4) The best predictive variables for the relationship between influencing factors and the operation of the student care system were identified in three key aspects: administrators, teachers, and media and technology. These variables collectively predicted 62.1 % of the student care system's operation, with statistical significance at the .01 level.

Keywords : The Student Care and Support System

บทนำ

ประเทศไทยกำลังเผชิญกับความท้าทายในศตวรรษที่ 21 ซึ่งส่งผลต่อเด็กและเยาวชน ทั้งจากสังคม สิ่งแวดล้อม และวัฒนธรรมอันตราย ทำให้เกิดพฤติกรรมความรุนแรง การใช้สารเสพติด การเข้าถึงสื่อลามก การมีเพศสัมพันธ์ก่อนวัยอันควร การติดยาและการพนันออนไลน์ รวมถึงภาวะซึมเศร้าและความเสี่ยงต่อการฆ่าตัวตาย และจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของโควิด-19 ยังส่งผลกระทบต่อการศึกษา ทำให้เกิดความเหลื่อมล้ำจากสถานการณ์ดังกล่าว เป็นส่วนสำคัญหนึ่งที่ทำให้ต้องตระหนักถึงเรื่องการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในการจัดการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ที่ครอบคลุมทุกมิติ ทั้งทางด้านร่างกาย จิตใจ พฤติกรรม การเรียน และความถนัดเฉพาะด้านเป็นรายบุคคล [1]

การศึกษาถือว่าเป็นเครื่องมือที่สำคัญในการพัฒนาคนทั้งด้านอารมณ์ สติปัญญา และทักษะทางชีวิตที่สำคัญอย่างยิ่ง และสามารถช่วยยกระดับความสามารถของประชากรในประเทศให้มีคุณภาพ [2] ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และฉบับแก้ไขเพิ่มเติม ได้กำหนดให้การจัดการศึกษามุ่งเน้นพัฒนาผู้เรียนให้สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา คุณธรรม และความสามารถในการดำรงชีวิต โดยเน้นว่าผู้เรียนมีศักยภาพในการเรียนรู้และพัฒนาตนเอง [3] ทั้งนี้ โรงเรียนต้องรับผิดชอบในการสร้างเสริมคุณภาพชีวิตของนักเรียนและแก้ปัญหาสังคม โดยนำระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ซึ่งเป็นกระบวนการสำคัญในการบริหารจัดการศึกษา โดยมี ครูที่ปรึกษา เป็นผู้ดำเนินงานร่วมกับเครือข่ายภายในและภายนอกสถานศึกษา เช่น ผู้บริหาร ผู้ปกครอง และชุมชนมาประยุกต์ใช้และพัฒนาให้

เหมาะสมกับบริบทของแต่ละโรงเรียน เพื่อให้ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนมีประสิทธิภาพสูงสุด และเพื่อส่งเสริมคุ้มครองนักเรียนให้ได้รับการพัฒนาในทุกด้านอย่างทั่วถึง [4] ทั้งนี้ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนยังเป็นกระบวนการทำงานเชิงระบบที่ครอบคลุมการเก็บข้อมูล วิเคราะห์ วางแผนให้ความช่วยเหลือ ติดตามผล และประเมินพัฒนาการของนักเรียนเป็นรายบุคคล สามารถนำทฤษฎีการบริหารจัดการโดยใช้ข้อมูล (Data-Driven Decision Making: DDDM) มาใช้ในการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ช่วยให้ครูและโรงเรียนสามารถทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ ตรงจุด และวัดผลได้อย่างเป็นระบบ ลดการทำงานแบบอิงความรู้สึก และส่งเสริมการตัดสินใจบนพื้นฐานของข้อมูลจริง ซึ่งจะนำไปสู่การพัฒนานักเรียนอย่างยั่งยืน [5]

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษานครศรีธรรมราช รับผิดชอบการบริหารการศึกษาระดับมัธยมศึกษาใน 23 อำเภอ 71 โรงเรียน โดยเน้นการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนใน 4 ด้านหลัก ได้แก่ ผลสัมฤทธิ์ทางวิชาการ ยกระดับผลการเรียนและคะแนนสอบระดับชาติสูงกว่าค่าเฉลี่ยประเทศ พร้อมพัฒนาทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ให้ครอบคลุมผู้เรียน 100% คุณลักษณะอันพึงประสงค์ มุ่งเน้นวินัย ความซื่อสัตย์ จิตอาสา การดำรงชีวิตอย่างพอเพียง และความภาคภูมิใจในท้องถิ่น สมรรถนะของผู้เรียน พัฒนาทักษะชีวิต ความคิดสร้างสรรค์ ความเข้าใจเทคโนโลยี และความสามารถทางภาษา ตั้งเป้าหมายสำเร็จ 70% ของผู้เรียน และขีดความสามารถในการแข่งขัน ส่งเสริมความเป็นเลิศและสร้างโอกาสในการแข่งขันระดับภาค ชาติ และนานาชาติ และจากข้อมูลสารสนเทศ พบว่า นักเรียนยากจนเป็นกลุ่มด้อยโอกาสสูงสุดถึง 99.23% ซึ่งอาจส่งผลกระทบต่อโอกาสทางการศึกษา และภัยคุกคามเกิดขึ้นกับนักเรียนซึ่งมีอิทธิพลต่อชีวิตนักเรียน ดังนั้นโรงเรียนจำเป็นต้องมีระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่มีประสิทธิภาพ ซึ่งเป็นปัจจัยที่สำคัญในการพัฒนานักเรียนให้มีคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาที่กำหนดไว้ แต่เนื่องจากสถานศึกษามีความแตกต่างหลากหลายในบริบทต่าง ๆ ทั้งในด้านรูปแบบการบริหารจัดการความรู้และความสามารถของผู้บริหารและครูในสถานศึกษาแต่ละแห่ง ซึ่งล้วนแต่เป็นปัญหาและอุปสรรคต่อการดำเนินงานทั้งสิ้น [6]

จากความสำคัญและปัญหาที่เกิดขึ้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจในการศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการดำเนินงานของระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนที่สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครศรีธรรมราช ข้อมูลที่ได้จากการวิจัยนี้จะเป็นประโยชน์ต่อผู้วิจัย ผู้บริหารสถานศึกษา ผู้บังคับบัญชาระดับสูง และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อใช้ในการพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ส่งผลต่อการพัฒนานักเรียนให้มีคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษา

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับของปัจจัยที่มีผลต่อการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครศรีธรรมราช
2. เพื่อศึกษาระดับการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครศรีธรรมราช
3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยกับการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครศรีธรรมราช
4. เพื่อศึกษาตัวแปรพยากรณ์ของปัจจัยที่มีผลต่อการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครศรีธรรมราช

การทบทวนวรรณกรรม

ปัจจัยที่มีผลต่อการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน หมายถึง องค์ประกอบที่มีผลให้การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนประสบความสำเร็จและมีประสิทธิภาพของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครศรีธรรมราช ซึ่งผู้วิจัยสังเคราะห์จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อกำหนดเป็นกรอบแนวทางเพื่อการวิจัยในครั้งนี้จำนวน 5 ด้าน คือ 1) ปัจจัยด้านผู้บริหาร 2) ปัจจัยด้านครู 3) ปัจจัยด้านผู้ปกครองและชุมชน 4) ปัจจัยด้านงบประมาณ และ 5) ปัจจัยด้านสื่อและเทคโนโลยี ดังจะอธิบายต่อไปนี้

1. ปัจจัยด้านผู้บริหาร หมายถึง ผู้ที่มีบทบาทสำคัญในการขับเคลื่อนและพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ได้แก่ การกำหนดนโยบาย มอบหมายงาน จัดทำและจัดเก็บข้อมูล นิเทศติดตาม ปรับปรุงการดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง สนับสนุนการเรียนการสอน จัดสิ่งอำนวยความสะดวก สร้างแรงจูงใจให้บุคลากร และแต่งตั้งคณะกรรมการที่เหมาะสม เพื่อให้การดำเนินงานบรรลุเป้าหมาย

2. ปัจจัยด้านครู หมายถึง ครูที่มีบทบาทสำคัญในการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ผ่านความรู้ความสามารถ และประสบการณ์ ปฏิบัติงานตามขั้นตอนอย่างเป็นระบบ ค้นหาแนวทางแก้ไขและป้องกันปัญหาของนักเรียน รวมถึงกำกับ ดูแล และประเมินผล เพื่อปรับปรุงคุณภาพการดำเนินงานให้เป็นไปตามเป้าหมายที่กำหนด

3. ปัจจัยด้านผู้ปกครองและชุมชน หมายถึง การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองและชุมชน มีบทบาทสำคัญในการวางแผน กำหนดนโยบาย และพัฒนานักเรียนผ่านเครือข่ายความร่วมมือ ทั้งด้านการส่งเสริมศักยภาพ แก้ไขปัญหา และติดตามประเมินผล รวมถึงสนับสนุนค่าใช้จ่ายที่จำเป็น เพื่อให้ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพ

4. ปัจจัยด้านงบประมาณ หมายถึง ปัจจัยในการจัดการศึกษาและดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ได้แก่ งบประมาณ วัสดุอุปกรณ์ สื่อ นวัตกรรม เทคโนโลยี และบุคลากร โดยใช้แนวทางบริหารที่คล่องตัว โปร่งใส ตรวจสอบได้ และมุ่งเน้นผลสัมฤทธิ์ เพื่อให้การดำเนินงานมีประสิทธิภาพสูงสุด

5. ปัจจัยด้านสื่อและเทคโนโลยี หมายถึง วัสดุ อุปกรณ์ และเทคโนโลยีที่เพียงพอและเหมาะสมช่วยให้ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพ ควบคู่กับสื่อการเรียนการสอนและนวัตกรรมที่ทันสมัย ทั้งยังต้องมีการบำรุงรักษาทรัพยากรให้พร้อมใช้งานเสมอ รวมถึงพัฒนาบุคลากรให้ใช้ระบบสารสนเทศได้อย่างมีประสิทธิภาพ และจัดเก็บข้อมูลอย่างเป็นระเบียบและเป็นระบบ

การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน หมายถึง กระบวนการทำงานที่เป็นระบบ มีขั้นตอนชัดเจนและตรวจสอบได้ เพื่อการติดตาม ดูแล แก้ไขปัญหา และส่งเสริมนักเรียนอย่างรอบด้าน มุ่งให้นักเรียนพัฒนาเต็มศักยภาพ เป็นคนดี มีคุณภาพชีวิตที่ดี และสามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข ซึ่งมีองค์ประกอบสำคัญ 5 ประการ [5] ดังจะอธิบายต่อไปนี้

1. ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล หมายถึง วิธีการที่โรงเรียนมีระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง โดยแต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินงาน และมอบหมายให้ครูที่ปรึกษาหรือครูผู้รับผิดชอบศึกษาข้อมูลนักเรียนรายบุคคลในทุกด้าน ผ่านวิธีการที่หลากหลาย เช่น ระเบียบสะสม การสังเกต และการเยี่ยมบ้าน รวมถึงแลกเปลี่ยนข้อมูลกับผู้ปกครองและครูผู้สอน มีการจัดเก็บข้อมูลอย่างเป็นระบบ นิเทศติดตาม และปรับปรุงข้อมูลให้ทันสมัยต่อเนื่องทุกปีการศึกษา เพื่อใช้ในการคัดกรองนักเรียนต่อไป

2. ด้านการคัดกรองนักเรียน หมายถึง โรงเรียนวิเคราะห์ข้อมูลนักเรียนรายบุคคลอย่างเป็นระบบโดยใช้เครื่องมือหลากหลาย เช่น แบบประเมิน SDQ แบบประเมินความฉลาดทางอารมณ์ ระเบียบสะสม แฟ้มสะสมงาน การสัมภาษณ์ และการตรวจสุขภาพ รวมถึงการสังเกตพฤติกรรมและเยี่ยมบ้าน จากนั้นจัดกลุ่มนักเรียนเป็น 4 กลุ่ม ได้แก่

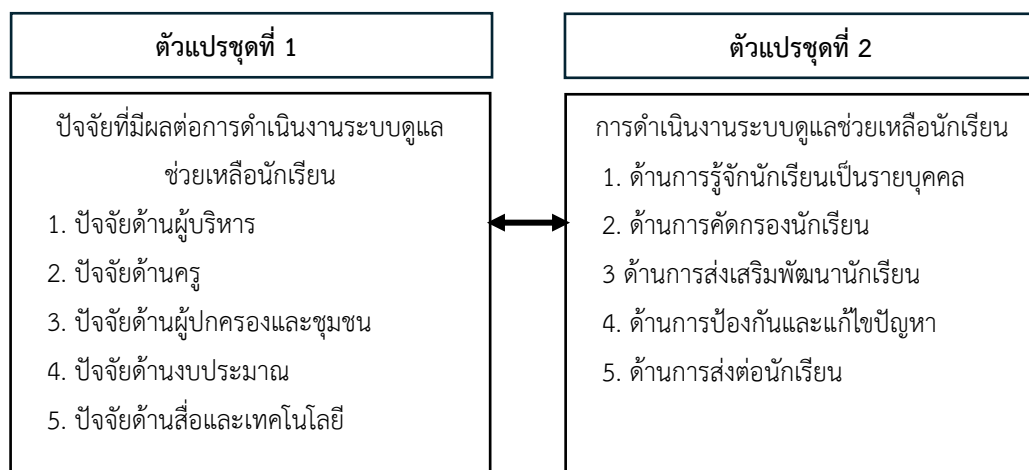
กลุ่มปกติ กลุ่มเสี่ยง กลุ่มมีปัญหา และกลุ่มที่มีความสามารถพิเศษ โดยครูที่ปรึกษาสรุปผลการคัดกรองและบันทึกการช่วยเหลือเบื้องต้น และโรงเรียนนำข้อมูลมาปรับปรุงและดำเนินการตามแผนอย่างต่อเนื่อง

3. ด้านการส่งเสริมพัฒนานักเรียน หมายถึง โรงเรียนสนับสนุนให้นักเรียนทุกกลุ่มปรับปรุงพฤติกรรมในทางที่ดีขึ้น โดยดำเนินงานด้านการส่งเสริมและพัฒนาอย่างเป็นระบบ จัดทำคู่มือและวางแผนกิจกรรมที่ครอบคลุมทุกด้าน มอบหมายให้ครูที่ปรึกษาจัดกิจกรรมพัฒนาทักษะชีวิตที่ตอบสนองความต้องการของนักเรียน เน้นการพัฒนาความสามารถ ส่งเสริมการพัฒนาตนเอง และสร้างความภาคภูมิใจในตนเอง พร้อมทั้งมีการนิเทศ ติดตาม และให้คำแนะนำเพื่อปรับปรุงการดำเนินงานให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

4. ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญา หมายถึง โรงเรียนดูแลและช่วยเหลือนักเรียนอย่างใกล้ชิด โดยแต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินงาน จัดทำคู่มือ และรณรงค์ให้ความรู้เกี่ยวกับปัญหาต่าง ๆ เช่น สารเสพติด เพศวิถี และการตั้งครรภ์ในวัยเรียน ติดตามนักเรียนที่มีปัญหาการเรียน ประสานงานเพื่อหาทุนการศึกษา จัดกิจกรรมป้องกันปัญหา และส่งเสริมทักษะชีวิต กำหนดมาตรการลงโทษและเสริมแรงพฤติกรรมที่เหมาะสม ครูที่ปรึกษาสรุปผลรายบุคคล พร้อมทั้งมีการนิเทศ ติดตาม และพัฒนาแนวทางป้องกันและแก้ไขปัญาอย่างต่อเนื่อง

5. ด้านการส่งต่อ หมายถึง โรงเรียนดำเนินการกระบวนการส่งต่อนักเรียนที่มีปัญหาหรือยากต่อการแก้ไขไปยังผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้าน เพื่อให้ได้รับความช่วยเหลืออย่างถูกต้องและรวดเร็ว โดยทำงานร่วมกับครูที่ปรึกษาและครูผู้รับผิดชอบ มีการบันทึกข้อมูล ประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และติดตามผลตามแผนปฏิบัติงาน นอกจากนี้ ยังส่งเสริมและพัฒนาเด็กที่มีความสามารถพิเศษหรือมีความต้องการพิเศษให้ได้รับการดูแลอย่างเหมาะสม พร้อมทั้งรายงานและประเมินผลการส่งต่ออย่างเป็นระบบ

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ ผู้บริหารโรงเรียนและครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครศรีธรรมราช ปีการศึกษา 2567 จำนวนทั้งสิ้น 2,991 คน

2. กลุ่มตัวอย่าง

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ผู้บริหารโรงเรียนและครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครศรีธรรมราช ปีการศึกษา 2567 จำนวน 341 คน ซึ่งกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตาราง Krejcie & Morgan ใช้วิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) โดยจำแนกตามสหวิทยาเขต โดยวิธีการเทียบสัดส่วนบัญญัติไตรยางศ์ จากนั้นสุ่มโรงเรียน โดยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างอย่างง่าย (Simple Random Sampling) จับฉลากชื่อโรงเรียนของแต่ละสหวิทยาเขต และสุ่มกลุ่มตัวอย่างจากผู้บริหารโรงเรียนและครู โดยผู้วิจัยกำหนดให้เป็นผู้บริหารโรงเรียน โรงเรียนละ 1 คน และใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างอย่างง่าย (Simple Random Sampling) โดยการจับฉลากชื่อครูของแต่ละโรงเรียนให้ได้กลุ่มตัวอย่างครบตามจำนวนที่กำหนดไว้

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

แบบสอบถามเพื่อการวิจัย เรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครศรีธรรมราช มีค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of item Objective of Congruence : IOC) ตั้งแต่ 0.60 – 1.00 ขึ้นไป และมีค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับ เท่ากับ 0.987 ซึ่งแบบสอบถามงานวิจัย แบ่งเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check List) จำนวน 6 ข้อ

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนใน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครศรีธรรมราช มีลักษณะเป็นแบบสอบถามประมาณค่า 5 ระดับ จำนวน 39 ข้อ

ตอนที่ 3 แบบสอบถามเกี่ยวกับระดับการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครศรีธรรมราช มีลักษณะเป็นแบบสอบถามประมาณค่า 5 ระดับ จำนวน 42 ข้อ

4. การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

1. ศึกษาวิธีการการสร้างเครื่องมือ จากตำราวิชาการและหนังสือที่เกี่ยวข้อง พร้อมศึกษาตัวอย่างเครื่องมือที่ดี และเครื่องมือที่มีข้อจำกัด โดยการวิจัยในครั้งนี้ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิจัยโดยใช้เครื่องมือ รูปแบบ เป็นแบบสอบถาม

2. ศึกษาเนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับตัวแปรต้นและตัวแปรตาม เพื่อจะได้สังเคราะห์องค์ความรู้ และสร้างแบบสอบถาม โดยผู้วิจัยได้ทำการศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนใน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครศรีธรรมราช และดำเนินการร่างแบบสอบถามที่เป็นเครื่องมือการวิจัย ที่สอดคล้องกับตัวแปรต้นและตัวแปรตาม

3. นำเครื่องมือหรือแบบสอบถาม ไปพิจารณาการที่ปรึกษา และปรับปรุงตามข้อเสนอแนะของกรรมการที่ปรึกษา

4. นำเครื่องมือหรือแบบสอบถามที่ปรับปรุงตามข้อเสนอแนะแล้ว เสนอผู้เชี่ยวชาญ เพื่อหาค่าความสอดคล้อง (IOC) ที่ 0.5 ขึ้นไป และปรับปรุงตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน

5. นำผลมาวิเคราะห์รายข้อเพื่อหาค่าคุณภาพเครื่องมือโดยหาดัชนีความสอดคล้องระหว่างเนื้อหา กับจุดประสงค์ (IOC: Index of Item Objective Congruence) โดยกำหนดคะแนนดังนี้

+ 1 หมายถึง แน่ใจว่าข้อคำถามสอดคล้องตรงกับวัตถุประสงค์/นิยามศัพท์

0 หมายถึง ไม่แน่ว่าข้อคำถามสอดคล้องตรงกับวัตถุประสงค์/นิยามศัพท์

- 1 หมายถึง แน่ใจว่าข้อคำถามไม่สอดคล้องตรงกับวัตถุประสงค์/นิยามศัพท์

6. คัดเลือกข้อคำถามที่มีดัชนีความสอดคล้อง ตั้งแต่ 0.50 ขึ้นไป ส่วนข้อคำถามที่ขาดความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา อาจจะถูกตัดทิ้งไปหรือต้องนำมาปรับปรุงแก้ไขใหม่ตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ ผลปรากฏว่าข้อคำถามจำนวนทั้งสิ้น 83 ข้อ มีค่า IOC อยู่ระหว่าง 0.67-1.00 จำนวน 81 ข้อ สามารถนำไปใช้ได้ และข้อคำถามจำนวน 2 ข้อ มีค่า IOC เท่ากับ 0.33 ไม่สามารถนำไปใช้ได้ จึงถูกตัดทิ้งตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ

7. นำแบบสอบถามที่ผ่านการเห็นชอบของอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ เพื่อพิจารณาอีกครั้งหนึ่งเพื่อความถูกต้องสมบูรณ์ของแบบสอบถาม

8. นำแบบสอบถามที่ผ่านการเห็นชอบของอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ไปทดลองใช้ (Try out) กับผู้บริหารและครูโรงเรียนสตรีปากพนัง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษานครศรีธรรมราช ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ จำนวน 30 คน นำผลมาวิเคราะห์หาความเชื่อมั่น (Reliability) ทั้งฉบับ ด้วยวิธีหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha-Coefficient) ของ Cronbach (1990) โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป ซึ่งค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับของแบบสอบถามมีค่าเท่ากับ 0.987

9. นำแบบสอบถามที่ผ่านการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือแล้วมาปรับปรุงอีกครั้งหนึ่ง แล้วนำไปใช้เก็บข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่าง

5. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการเก็บรวบรวมข้อมูลผู้วิจัยได้ดำเนินการเป็นลำดับขั้นตอน ดังนี้

1. ผู้วิจัยขอหนังสือขออนุญาตเก็บข้อมูลจากมหาวิทยาลัยมหาจุฬาราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีธรรม-มาโคกราช ถึงสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษานครศรีธรรมราช

2. ผู้วิจัยติดต่อสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษานครศรีธรรมราช เพื่อขอเก็บข้อมูลกับสถานศึกษาในสังกัดที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง

3. ผู้วิจัยส่งแบบสอบถามออนไลน์ (Google Form) จำนวน 341 ชุด ให้กับกลุ่มตัวอย่าง โดยกำหนดวันรับคืน ภายในระยะเวลา 30 วัน จากกลุ่มตัวอย่าง กรณีได้รับแบบสอบถามไม่ครบ ผู้วิจัยดำเนินการติดต่อประสานขอรับแบบสอบถามด้วยตนเองอีกครั้ง จนได้แบบสอบถามกลับคืนมาทั้งหมด เพื่อดำเนินการรวบรวมและตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถาม เพื่อนำไปวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติต่อไป

6. การวิเคราะห์ข้อมูล

1. วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพส่วนบุคคล โดยวิเคราะห์คำนวณหาค่าความถี่ (Frequency) ค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าร้อยละ (Percentage)

2. วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยและการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา ซึ่งเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ซึ่งตรวจให้คะแนนแบบสอบถามแต่ละข้อ ตามเกณฑ์บุญชม ศรีสะอาด [7] ดังนี้

5 หมายถึง มีความคิดเห็นอยู่ในระดับ มากที่สุด

4 หมายถึง มีความคิดเห็นอยู่ในระดับ มาก

3 หมายถึง มีความคิดเห็นอยู่ในระดับ ปานกลาง

2 หมายถึง มีความคิดเห็นอยู่ในระดับ น้อย

1 หมายถึง มีความคิดเห็นอยู่ในระดับ น้อยที่สุด

3. วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับระดับปัจจัยและระดับการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครศรีธรรมราช โดยการหาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) เพื่อทราบระดับการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครศรีธรรมราช แล้วนำผลการวิเคราะห์ทางสถิติ มาแปลผลตามเกณฑ์บุญชม ศรีสะอาด [7] ดังนี้

4.51 – 5.00 หมายถึง ปัจจัย/การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ระดับมากที่สุด

3.51 – 4.50 หมายถึง ปัจจัย/การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ระดับมาก

2.51 – 3.50 หมายถึง ปัจจัย/การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ระดับปานกลาง

1.51 – 2.50 หมายถึง ปัจจัย/การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ระดับน้อย

1.00 – 1.50 หมายถึง ปัจจัย/การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ระดับน้อยที่สุด

4. วิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยกับการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครศรีธรรมราช โดยใช้ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (Pearson Product Moment Correlation Coefficients) การแปลความหมายค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์กำหนดไว้ 5 ระดับ [8] ดังนี้

ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ตั้งแต่ 0.80 ขึ้นไป หมายถึง มีความสัมพันธ์สูงมาก

ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ตั้งแต่ 0.60 – 0.79 หมายถึง มีความสัมพันธ์ค่อนข้างสูง

ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ตั้งแต่ 0.40 – 0.59 หมายถึง มีความสัมพันธ์ปานกลาง

ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ตั้งแต่ 0.20 – 0.39 หมายถึง มีความสัมพันธ์ค่อนข้างต่ำ

ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ตั้งแต่ 0.20 หมายถึง มีความสัมพันธ์ต่ำมาก

5. วิเคราะห์ตัวแปรพยากรณ์ของปัจจัยที่มีผลต่อการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครศรีธรรมราช โดยวิธีสร้างสมการพยากรณ์ โดยการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression Analysis) แบบขั้นตอน (Stepwise Method) ในรูปสมการพยากรณ์คะแนนดิบ และรูปสมการพยากรณ์มาตรฐาน

ผลการวิจัย

1. การวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check list) ประกอบด้วย เพศ อายุ ตำแหน่ง วุฒิการศึกษา ประสบการณ์การทำงาน และกลุ่มสหวิทยาเขต พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามจำนวน 341 คน ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 261 คน คิดเป็นร้อยละ 76.54 อายุส่วนใหญ่อยู่ระหว่าง 31-40 ปี จำนวน 122 คน คิดเป็นร้อยละ 35.78 ส่วนใหญ่ดำรงตำแหน่งเป็นครู จำนวน 282 คน คิดเป็นร้อยละ 82.70 มีระดับการศึกษาส่วนใหญ่เป็นระดับปริญญาตรี จำนวน 197 คน คิดเป็นร้อยละ 57.77 มีประสบการณ์ในการทำงานส่วนใหญ่มากกว่า 10 ปี จำนวน 151 คน คิดเป็นร้อยละ 44.28 สำหรับเครือข่ายกลุ่มสหวิทยาเขตส่วนใหญ่เป็นกลุ่มสหวิทยาเขตที่ 1 และกลุ่มสหวิทยาเขตที่ 2 จำนวน 99 คน คิดเป็นร้อยละ 29.03

2. ผลการวิเคราะห์ความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครศรีธรรมราช โดยทำการวิเคราะห์ข้อมูลเป็นโดยรวมและรายด้าน จากการหาค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ปรากฏผลดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 วิเคราะห์เกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน

ด้านที่	ปัจจัยที่มีผลต่อการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
1	ด้านผู้บริหาร	4.43	.65	มาก
2	ด้านครู	4.74	.37	มากที่สุด
3	ด้านผู้ปกครองและชุมชน	4.26	.68	มาก
4	ด้านงบประมาณ	4.35	.60	มาก
5	ด้านสื่อและเทคโนโลยี	4.34	.59	มาก
ภาพรวม		4.44	.46	มาก

จากตารางที่ 1 พบว่า ปัจจัยที่มีผลต่อการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษานครศรีธรรมราช โดยภาพรวม มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.44$, S.D.= 0.46) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านครู (X_2) มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X} = 4.74$, S.D.= 0.37) รองลงมา คือ ด้านผู้บริหาร (X_1) ($\bar{X} = 4.43$, S.D.=0.65) ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ ด้านผู้ปกครองและชุมชน (X_3) ($\bar{X} = 4.26$, S.D.=0.68)

3. ผลการวิเคราะห์ความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับระดับการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครศรีธรรมราช โดยทำการวิเคราะห์ข้อมูลเป็นโดยรวมและรายด้าน จากการหาค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ปรากฏผลดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 วิเคราะห์เกี่ยวกับระดับการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน

ด้านที่	การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
1	การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล	4.60	.47	มากที่สุด
2	การคัดกรองนักเรียน	4.58	.51	มากที่สุด
3	การส่งเสริมนักเรียน	4.47	.57	มาก
4	การป้องกันและช่วยเหลือนักเรียน	4.63	.49	มากที่สุด
5	การส่งต่อนักเรียน	4.35	.64	มาก
ภาพรวม		4.54	.46	มากที่สุด

จากตารางที่ 2 พบว่า ระดับการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครศรีธรรมราช โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.54$, S.D.= 0.46) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการป้องกันและช่วยเหลือนักเรียน มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X} = 4.63$, S.D.= 0.49) รองลงมา คือ ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล ($\bar{X} = 4.60$, S.D.=0.47) ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ การส่งต่อนักเรียน ($\bar{X} = 4.35$, S.D.=0.64)

4. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยกับการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครศรีธรรมราช จากการวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของ Pearson ปรากฏดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยกับการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน

ปัจจัยที่มีผลต่อการดำเนินงาน ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน (X)	การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน					ผลรวม Y _{รวม}
	Y ₁	Y ₂	Y ₃	Y ₄	Y ₅	
X ₁	.562**	.674**	.588**	.685**	.644**	.727**
X ₂	.435**	.429**	.407**	.412**	.369**	.476**
X ₃	.473**	.474**	.434**	.472**	.524**	.548**
X ₄	.520**	.541**	.538**	.625**	.520**	.634**
X ₅	.490**	.466**	.591**	.610**	.567**	.628**
ผลรวม X _{รวม}	.617**	.651**	.642**	.708**	.663**	.757**

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตารางที่ 3 เมื่อพิจารณาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (Pearson's product correlation coefficients) พบว่า ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยกับการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครศรีธรรมราช โดยภาพรวมมีความสัมพันธ์กันในทางบวกอยู่ในระดับค่อนข้างสูง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .01 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เท่ากับ 0.757

5. ผลการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน (Stepwise multiple regression analysis) เพื่อเสนอการคัดเลือกตัวแปร ปัจจัยที่มีผลต่อการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน เข้าสู่สมการพยากรณ์ที่ดีที่สุดในการทำนาย ระดับการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครศรีธรรมราช ปรากฏดังตารางที่ 4

ตารางที่ 4 ผลการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน (Stepwise multiple regression analysis)

ปัจจัยที่มีผลต่อการดำเนินงานระบบดูแล ช่วยเหลือนักเรียน	คะแนนดิบ		คะแนน มาตรฐาน	t	Sig.
	B	S.E.	β		
ค่าคงที่ (Constant)	1.014	.200		5.056	.000
ด้านผู้บริหาร (X ₁)	.366	.029	.522	12.564	.000
ด้านครู (X ₂)	.234	.046	.190	5.042	.000
ด้านสื่อและเทคโนโลยี (X ₅)	.184	.034	.239	5.500	.000

R = .788, R² = .621, Adjusted R² = .617, S.E._{EST} = .285, F = 17.668, Sig. = .000

** มีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .01

จากตารางที่ 4 ผลการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน (Stepwise multiple regression analysis) ของปัจจัยที่มีผลต่อการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษานครศรีธรรมราช พบว่า มีตัวแปรปัจจัยที่มีผลต่อการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน จำนวน 3 ด้านเป็นตัวแปรพยากรณ์ที่ดีที่สุด สามารถร่วมกันทำนายการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครศรีธรรมราช โดยค่า R^2 เท่ากับ 0.621 หมายความว่า ตัวแปรทั้งสามร่วมกันสามารถอธิบายความแปรปรวนของการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนได้ร้อยละ 62.1 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และ Adjusted R^2 เท่ากับ 0.617 ซึ่งมีค่าลดลงจาก R^2 เพียงเล็กน้อย บ่งชี้ว่า ตัวแปรอิสระที่ใช้มีความเหมาะสม ส่งผลให้การพยากรณ์มีความแม่นยำและเชื่อถือได้ในบริบทของโรงเรียน

อภิปรายผล

จากการวิจัย เรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครศรีธรรมราช” มีข้ออภิปรายดังนี้

1. ระดับของปัจจัยที่มีผลต่อการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครศรีธรรมราช โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ ปัจจัยด้านครู รองลงมา ปัจจัยด้านผู้บริหาร ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ ปัจจัยด้านผู้ปกครองและชุมชน ทั้งนี้เนื่องจากสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครศรีธรรมราช ได้มีการส่งเสริมสนับสนุนให้โรงเรียนดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน อย่างมีประสิทธิภาพ โดยการประสานความร่วมมือในการดำเนินงานระหว่างของปัจจัยด้านครู ผู้บริหารและด้านอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง และในระดับประเทศจะเห็นได้ว่าปัจจัยด้านครูมีผลอย่างยิ่งต่อประสิทธิภาพของระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ต้องมีความสอดคล้องและมาตรฐานเดียวกันทั่วประเทศ การส่งเสริมองค์ความรู้ ทักษะคิด และการลดภาระงานของครูจึงเป็นสิ่งจำเป็น หากต้องการให้ระบบนี้เป็นเครื่องมือที่ทรงพลังในการพัฒนาคุณภาพชีวิตนักเรียนอย่างแท้จริง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของอรรถพล สุนทรพงศ์ [4] ได้ศึกษา ปัจจัยคัดสรรที่ส่งผลต่อการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา สกลนคร พบว่า โดยภาพรวมส่งผลอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับงานวิจัยของของธนากร อุมะวรรณ [9] ได้ศึกษาปัจจัยคัดสรรที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครพนม พบว่า โดยภาพรวมส่งผลอยู่ในระดับมาก

2. ระดับการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครศรีธรรมราช ทั้ง 5 ด้าน โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการป้องกันและช่วยเหลือนักเรียน มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมา คือ ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ การส่งต่อนักเรียน ทั้งนี้เนื่องจากโรงเรียนดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนให้สอดคล้องกับนโยบาย เพื่อสร้างสภาพแวดล้อมที่ปลอดภัย และเสริมสร้างภูมิคุ้มกันให้ผู้เรียน สอดคล้องกับงานวิจัยของฐานวัฒน์ อัญญาหรือริกุล [10] ได้ศึกษา ปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารจัดการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนมัธยมศึกษา ในสหวิทยา เขต 8 ศรีนครอรรถ จะ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 33 พบว่า มีการปฏิบัติโดยรวมในระดับมาก สอดคล้องกับงานวิจัยของศิวา ขุนชำนาญ [11] ได้ศึกษา การบริหารจัดการระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสงขลา เขต 1 พบว่า การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก

3. ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยกับการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครศรีธรรมราช โดยภาพรวมมีความสัมพันธ์กันในทางบวก อยู่ในระดับค่อนข้างสูง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .01 ทั้งนี้เนื่องจากการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนต้องอาศัยปัจจัยหลาย ด้านเพื่อให้มีประสิทธิภาพ ส่งผลให้ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนเป็นกลไกสำคัญในการพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพครบ ทุกด้านสอดคล้องกับงานวิจัยของศิริลักษณ์ ตัวสุวรรณบรร[12] ได้ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสิงห์บุรี อ่างทอง พบว่า ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา สิงห์บุรี อ่างทอง มีความสัมพันธ์ทางบวกกับการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสิงห์บุรี อ่างทอง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 สอดคล้องกับงานวิจัยของปณณ วิชญ ม่วงดิษฐ์[13] พบว่า ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยที่ส่งผลกับการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของ สถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 2 มีความสัมพันธ์ทางบวก กับการดำเนินงาน ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 2 อย่างมี นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

4. ผลการศึกษาตัวแปรพยากรณ์ของปัจจัยที่มีผลต่อการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครศรีธรรมราช พบว่า มีตัวแปรปัจจัยที่มีผลต่อการดำเนินงานระบบ ดูแลช่วยเหลือนักเรียน จำนวน 3 ด้าน เป็นตัวแปรพยากรณ์ที่ดีที่สุด คือ ด้านผู้บริหาร ด้านครู และด้านสื่อและเทคโนโลยี สามารถทำนายการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทั้งนี้เนื่องจาก การ ดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนต้องอาศัยความร่วมมือจากทุกฝ่าย โดยผู้บริหารมีบทบาทสำคัญในการกำหนด นโยบาย ทิศทาง และสนับสนุนทรัพยากรให้สอดคล้องกับนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการและสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษา ส่วนครูเป็นผู้ใกล้ชิดนักเรียนที่สุด ทำหน้าที่เฝ้าระวัง ให้คำปรึกษา และช่วยเหลือนักเรียน โดยใช้สื่อและ เทคโนโลยีเป็นเครื่องมือเสริม เพื่อให้การดูแลมีประสิทธิภาพและเข้าถึงนักเรียนได้อย่างทั่วถึง โดยการนำนาทฤษฎีการ บริหารจัดการโดยใช้ข้อมูล (Data-Driven Decision Making: DDDM) มาใช้ในการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือ นักเรียน ช่วยให้ครูและโรงเรียนสามารถทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ ตรงจุด และวัดผลได้อย่างเป็นระบบ ลดการ ทำงานแบบอิงความรู้สึก และส่งเสริมการตัดสินใจบนพื้นฐานของข้อมูลจริง ซึ่งจะนำไปสู่การพัฒนานักเรียนอย่างยั่งยืน สอดคล้องกับงานวิจัยของปณณ วิชญ ม่วงดิษฐ์[13] ได้ศึกษา ปัจจัยที่ส่งผลต่อการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือ นักเรียนของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 2 ผลการวิเคราะห์การถดถอย พหุคูณเพื่อสร้างสมการพยากรณ์ปัจจัยที่ส่งผลต่อการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษา สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 2 พบว่า ปัจจัยด้านงบประมาณ ปัจจัยด้านครู ปัจจัยด้านผู้บริหาร และปัจจัยด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ เป็นปัจจัยที่สามารถพยากรณ์การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนได้ อย่าง มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 สอดคล้องกับงานวิจัยของศิริลักษณ์ ตัวสุวรรณบรร[12] ได้ศึกษา ปัจจัยที่ส่งผลต่อการ ดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสิงห์บุรี อ่างทอง พบว่า ปัจจัยด้านสื่อและเทคโนโลยี ปัจจัยด้านผู้บริหารสถานศึกษา ปัจจัยด้านงบประมาณ ปัจจัยด้านการนิเทศ ปัจจัย ด้านผู้ปกครอง ปัจจัยด้านครูและปัจจัยด้านการทำงานเป็นทีม เป็นปัจจัยที่สามารถพยากรณ์การดำเนินงานระบบดูแล ช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสิงห์บุรี อ่างทอง ได้อย่างมีนัยสำคัญทาง สถิติที่ระดับ .05

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1.1 จากการวิจัยปัจจัยที่มีผลต่อการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษานครศรีธรรมราช พบว่า มี 3 ปัจจัย ได้แก่ ด้านผู้บริหาร ด้านครู และด้านสื่อและเทคโนโลยี สามารถนำไปใช้ในการวางแผนกลยุทธ์ กำหนดนโยบายการพัฒนาอย่างเป็นรูปธรรม เช่น การอบรมครู การจัดสรรเทคโนโลยี และการสนับสนุนจากผู้บริหาร เพื่อพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น

1.2 ปัจจัยที่มีผลต่อการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ด้านผู้ปกครองและชุมชน มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ควรส่งเสริมความร่วมมือกับผู้ปกครองและสร้างเครือข่ายที่เข้มแข็ง รวมถึงเปิดโอกาสให้ผู้ปกครองและชุมชนมีบทบาทในการแก้ไขปัญหานักเรียน

1.3 การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ด้านการป้องกันและช่วยเหลือนักเรียน มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ดังนั้นควรมีกาหนดนโยบายที่เน้นการเฝ้าระวังเชิงรุก เสริมสร้างศักยภาพบุคลากร ใช้เทคโนโลยีในการช่วยเหลือพัฒนาทักษะชีวิตของนักเรียน และส่งเสริมความร่วมมือจากทุกภาคส่วน เพื่อให้ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนมีประสิทธิภาพมากขึ้น

2. ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

2.1 ผู้บริหารสถานศึกษาควรวางแผน พัฒนา และปรับปรุงการบริหารจัดการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนให้มีประสิทธิภาพ โดยนำข้อมูลและสารสนเทศที่ได้มาใช้ พร้อมทั้งจัดทำคู่มือแนวทางปฏิบัติสำหรับการดำเนินงานในสถานศึกษา

2.2 ผู้บริหารสถานศึกษา และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องควรตระหนักและให้ความสำคัญกับการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนอย่างจริงจัง เพื่อพัฒนาประสิทธิผลการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน

3. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัย

3.1 ควรศึกษาวิจัยเรื่อง แนวทางการพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครศรีธรรมราช

3.2 ควรศึกษาวิจัยเรื่อง การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน เพื่อหาแนวทางหรือโมเดลการใช้ระบบดิจิทัล เช่น โปรแกรม Student Care หรือแพลตฟอร์มออนไลน์ ในการติดตาม ช่วยเหลือ และสื่อสารกับนักเรียนและผู้ปกครอง

บรรณานุกรม

- [1] กองทุนเพื่อความเสมอภาคทางการศึกษา, (2566), ส่องชีวิตเด็กและครอบครัวไทยในทางสองแพร่ง เมื่อโควิดคลายตัวแต่ปัญหาไม่ได้ลดตาม, [ออนไลน์]. <https://www.eef.or.th/article>. (เข้าถึงเมื่อ 24 กรกฎาคม 2566)
- [2] แดนไพร์ สีมาคม, (2564), กลยุทธ์การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนอย่างมีประสิทธิภาพสำหรับโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ, วิทยานิพนธ์ปร.ด.(การบริหารการศึกษาและพัฒนาการศึกษา), บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- [3] สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, (2542), พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542. และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553, สำนักนายกรัฐมนตรี, กรุงเทพฯ.

- [4] อรรถพล สุนทรพงศ์, (2565), ปัจจัยคัดสรรที่ส่งผลต่อการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสกลนคร, วิทยานิพนธ์ ค.ม. (การบริหารการศึกษา), บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร, สกลนคร.
- [5] สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, (2565) แนวทางการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา.
- [6] สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษานครศรีธรรมราช, (2567), แผนการบริหารและพัฒนาทรัพยากรบุคคล ประจำปีงบประมาณ 2567, กลุ่มบริหารงานบุคคลและกลุ่มพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษา: สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครศรีธรรมราช.
- [7] บุญชม ศรีสะอาด, (2560), การวิจัยเบื้องต้น, พิมพ์ครั้งที่ 10, สุวีริยาสาส์น, กรุงเทพฯ.
- [8] ชูศรี วงศ์รัตน์, (2564), เทคนิคการใช้สถิติเพื่อการวิจัย, พิมพ์ครั้งที่ 15, อมรการพิมพ์, กรุงเทพฯ.
- [9] ธนากร อุ่มวรรณ, (2565), ปัจจัยคัดสรรที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครพนม,” วิทยานิพนธ์ ค.ม. (การบริหารการศึกษา), มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร, สกลนคร.
- [10] ฐานวัฒน์ อัญญัทธิจริยกุล, (2563), ปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารจัดการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนมัธยมศึกษาในสหวิทยาเขต 8 ศรีนครอัมระ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 33, วิทยานิพนธ์ ศษ.ม.(การบริหารการศึกษา), บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี.
- [11] ศิवा ขุนชำนาญ, (2564), การบริหารจัดการระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสงขลา เขต 1, สารนิพนธ์ ศษ.ม. (การบริหารการศึกษา), มหาวิทยาลัยหาดใหญ่, สงขลา.
- [12] ศิริลักษณ์ ตัวสุวรรณบวร, (2566), ปัจจัยที่ส่งผลต่อการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสิงห์บุรี อ่างทอง, วารสารครุศาสตร์, 6(2), น. 94-107.
- [13] ปณณวิชญ์ ม่วงดิษฐ, (2566), ปัจจัยที่ส่งผลต่อการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 2, วิทยานิพนธ์ ค.ม. (การบริหารการศึกษา), มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์, นครสวรรค์.

ผลการใช้ Generative AI เพื่อส่งเสริมทักษะการสร้างสรรค์สื่อดิจิทัล

EFFECTS OF USING GENERATIVE AI TO ENHANCE DIGITAL MEDIA CREATIVITY SKILLS

ศยามน อินสะอาด^{1*}, ทิชพร นามวงศ์¹, บุษกร เชี่ยวจินตาทันต์¹

Sayamon Insaard, Tichaporn Namwong, Bussakorn Cheawjindakarn

¹สาขาวิชาเทคโนโลยีดิจิทัลและนวัตกรรมการเรียนรู้ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง

¹Digital Technology and Learning Innovation, Faculty of Education, Ramkhamhaeng University

*Corresponding email: sayamon@ru.ac.th

Received: 04 Maech 2025; Revised: 18 June 2025; Accepted: 28 June 2025

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาผลการใช้ Generative AI เพื่อส่งเสริมทักษะการสร้างสรรค์สื่อดิจิทัล 2) เพื่อศึกษาความพึงพอใจหลังการใช้ Generative AI รูปแบบการวิจัยเชิงทดลอง (Experimental Design) แบบ One-Group Posttest Only Design กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้เข้าร่วมอบรมนวัตกรรมเทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อการเรียนรู้ ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) จำนวน 60 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย แอปพลิเคชัน Generative AI แบบประเมินทักษะการสร้างสรรค์สื่อดิจิทัล แบบประเมินความพึงพอใจ การวิเคราะห์ข้อมูลทำโดยการหาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และ t-test ผลการวิจัยพบว่า

1. ผลการใช้ Generative AI เพื่อส่งเสริมทักษะการสร้างสรรค์สื่อดิจิทัล พบว่า หลังการใช้งานผู้เข้ารับการอบรมมีทักษะการสร้างสรรค์สื่อดิจิทัลอยู่ในระดับดีมาก และเมื่อทดสอบเปรียบเทียบเกณฑ์คะแนนทักษะการสร้างสรรค์สื่อดิจิทัลหลังใช้งาน ร้อยละ 80 พบว่า คะแนนหลังใช้งานสูงกว่าเกณฑ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
2. ความพึงพอใจของผู้เข้ารับการอบรมหลังใช้ Generative AI อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.66$, S.D. = .35)

คำสำคัญ: เจเนอเรทีฟเอไอ; ทักษะการสร้างสรรค์; สื่อดิจิทัล

Abstract

This research aims to 1) study the effects of using Generative AI to promote digital media creation skills and 2) study satisfaction after using Generative AI. The research is an experimental design with One-Group Posttest only design. The sample consists of 60 participants from a digital technology innovation training program for learning, selected through purposive sampling. The research instruments consisted of Generative AI application, digital media creation skills assessment form, and satisfaction assessment form. Data were analyzed by using percentage, mean ($\bar{X}$), standard deviation (S.D.), and t-test. The finding found that 1) effects of using Generative AI to promote digital media creation skills of the sample group had digital media creation skills at a very good level. The 80% post-test score comparison found that the post-test scores were significantly higher than the criteria at the .05 statistical level, and 2) the satisfaction of the sample group after using Generative AI was at the highest level ($\bar{X} = 4.66$, S.D. = .35).

Keywords: Generative AI; Creativity Skills; Digital Media

บทนำ

ปัจจุบันประเทศไทยให้ความสำคัญกับการพัฒนากำลังคนที่มีสมรรถนะสูงด้านปัญญาประดิษฐ์ (Artificial Intelligence: AI) โดยสำนักงานปลัดกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม ได้กำหนดนโยบายเพื่อส่งเสริมและพัฒนาบุคลากรที่มีความเชี่ยวชาญในเทคโนโลยี AI เพื่อรองรับความต้องการของตลาดแรงงานและเสริมสร้างศักยภาพในการแข่งขันของประเทศ โดยการจัดทำหลักสูตรการเรียนการสอนที่ทันสมัย สนับสนุนการวิจัยและพัฒนาในสาขา AI และการสร้างความร่วมมือระหว่างภาครัฐ ภาคเอกชน และสถาบันการศึกษา เพื่อให้เกิดการพัฒนาโดยจัดโครงการฝึกอบรมและสัมมนาเพื่อเพิ่มพูนความรู้ทักษะด้าน AI และการพัฒนากำลังคนที่มีสมรรถนะสูงด้านปัญญาประดิษฐ์เป็นปัจจัยสำคัญในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ โดยเฉพาะในยุคที่เทคโนโลยีมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว การเตรียมความพร้อมของบุคลากรในด้านนี้จะช่วยให้ประเทศไทยสามารถปรับตัวและแข่งขันในเวทีโลกได้อย่างมีประสิทธิภาพ [1] สำหรับในยุคดิจิทัลที่เทคโนโลยีมีบทบาทสำคัญในชีวิตประจำวัน ปัญญาประดิษฐ์เชิงสร้างสรรค์ (Generative AI) ได้กลายเป็นเครื่องมือที่ช่วยให้ผู้ใช้สามารถผลิตและพัฒนาสื่อดิจิทัลได้อย่างมีประสิทธิภาพ สามารถสร้างเนื้อหาได้โดยอัตโนมัติ เช่น ภาพ เสียง ข้อความ และวิดีโอ ซึ่งมีผลกระทบต่อวงการออกแบบสื่อและการศึกษา [2] โดย Generative AI ช่วยลดข้อจำกัดด้านทักษะและเวลาในการสร้างสรรค์สื่อดิจิทัล ทำให้ผู้ใช้งานเน้นแนวคิดและความคิดสร้างสรรค์ได้มากขึ้น [3] ทักษะการสร้างสรรค์สื่อดิจิทัลถือเป็นหนึ่งในทักษะสำคัญในศตวรรษที่ 21 ซึ่งประกอบด้วยความสามารถในการคิดเชิงออกแบบ (Design Thinking) และการผลิตเนื้อหาดิจิทัลที่สร้างสรรค์ [4] อย่างไรก็ตามผู้เรียนและนักออกแบบมือใหม่มักประสบปัญหาในการพัฒนาทักษะเหล่านี้เนื่องจากต้องใช้เวลาในการเรียนรู้เครื่องมือและซอฟต์แวร์ที่ซับซ้อน Generative AI จึงมีศักยภาพในการช่วยลดอุปสรรค โดยให้คำแนะนำอัตโนมัติและสร้างต้นแบบสื่อดิจิทัลที่ช่วยให้ผู้ใช้สามารถเรียนรู้และปรับปรุงผลงานได้อย่างรวดเร็ว [5]

งานวิจัยนี้มุ่งเน้นการวิเคราะห์ผลของการใช้ Generative AI เพื่อส่งเสริมทักษะการสร้างสรรค์สื่อดิจิทัล โดยพิจารณาจากประสิทธิภาพการใช้งาน การพัฒนาทักษะการสร้างสรรค์สื่อดิจิทัลของผู้ใช้ Generative AI นอกจากนี้ ยังสำรวจความคิดเห็นของผู้ใช้เกี่ยวกับการนำ Generative AI มาประยุกต์ใช้ในกระบวนการออกแบบและการศึกษา ซึ่งจะเป็นแนวทางสำคัญในการประยุกต์ใช้เทคโนโลยี Generative AI ทางด้านการพัฒนาสื่อดิจิทัลในอนาคต

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาผลการใช้ Generative AI เพื่อส่งเสริมทักษะการสร้างสรรค์สื่อดิจิทัล
2. เพื่อศึกษาความพึงพอใจหลังการใช้ Generative AI เพื่อส่งเสริมทักษะการสร้างสรรค์สื่อดิจิทัล

สมมติฐานการวิจัย

1. หลังการใช้ Generative AI ผู้เข้ารับการอบรมมีทักษะการสร้างสรรค์สื่อดิจิทัลอยู่ในระดับดีมาก และเมื่อทดสอบด้วย One Sample t-test สูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 80 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
2. คะแนนความพึงพอใจหลังการใช้ Generative AI อยู่ในระดับมากขึ้นไป

ตัวแปรที่ศึกษา

ตัวแปรต้น ได้แก่ การใช้งาน Generative AI ในการสร้างสรรค์สื่อดิจิทัล

ตัวแปรตาม ได้แก่ ทักษะการสร้างสรรค์สื่อดิจิทัล และความพึงพอใจ

เนื้อหาที่ใช้ในการศึกษา

เนื้อหาที่ใช้ในการศึกษา ได้แก่ นวัตกรรมเทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อการเรียนรู้ ประกอบด้วย 1) การออกแบบนวัตกรรมสื่อดิจิทัล 2) นวัตกรรมเทคโนโลยีดิจิทัลที่ใช้เพื่อการเรียนการสอน และ 3) การผลิตสร้างสรรค์สื่อดิจิทัลด้วย Generative AI ประกอบด้วย แอปพลิเคชัน Claude, Dream by WOMBO และ Genmo

ระยะเวลาที่ศึกษา

ระหว่างวันที่ 26-27 ตุลาคม พ.ศ. 2567 รวม 12 ชั่วโมง

การทบทวนวรรณกรรม

1. ปัญญาประดิษฐ์เชิงสร้างสรรค์

ปัญญาประดิษฐ์เชิงสร้างสรรค์ (Generative AI) คือ องค์ประกอบหนึ่งของ AI (Artificial Intelligence) เป็นการสร้างข้อมูลขึ้นใหม่จากข้อมูลที่หลากหลายที่ถูกป้อนเข้าระบบ ปัจจุบันสามารถสร้างข้อมูลได้หลากหลายรูปแบบทั้งข้อความ รูปภาพ เสียง และวิดีโอ สร้างรูปภาพ พากย์เสียง นับได้ว่าเป็นเทคโนโลยีที่สามารถนำมาพัฒนาธุรกิจได้หลากหลายรูปแบบ เช่น Content Creator [6] Generative AI ปัญญาประดิษฐ์เชิงกำเนิด หมายถึง เทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์ที่สามารถสร้างเนื้อหาใหม่ขึ้นโดยอัตโนมัติ อาจเป็นข้อความ รูปภาพ วิดีโอ เสียง โค้ด โมเดล 3 มิติ ตัวอย่างของ Generative AI ได้แก่ ChatGPT, Claude 3.5 สำหรับสร้างข้อความ , Dream by WOMBO สำหรับสร้างภาพ และ MidJourney สำหรับสร้างงานศิลปะ ตัวอย่างการใช้งาน Generative AI ได้แก่ 1) ด้านภาษา สร้างบทความ แปลภาษา สรุปเนื้อหา 2) ด้านศิลปะและการออกแบบ สร้างภาพประกอบ ออกแบบผลิตภัณฑ์ 3) ด้านดนตรี สร้างเพลง แต่งทำนอง 4) ด้านโค้ด สร้างโค้ดโปรแกรม แก้ไขข้อผิดพลาดของโค้ด 5) ด้านวิดีโอ สร้างและแก้ไขวิดีโอโดยอัตโนมัติ ซึ่งในการสร้างสื่อภาพ วิดีโอ และเสียง ด้วย Generative AI กำลังเป็นที่นิยมในหลายอุตสาหกรรม เช่น ศิลปะ ความบันเทิง การตลาด และการศึกษา เทคโนโลยีนี้สามารถสร้างเนื้อหาใหม่ได้โดยอัตโนมัติจากข้อมูลที่เคยเรียนรู้ ซึ่งช่วยให้ผู้ใช้งานสามารถผลิตสื่อคุณภาพสูงได้รวดเร็วขึ้น ซึ่งสามารถสรุปประเภทของ Generative AI ได้ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 สรุปประเภทของ Generative AI

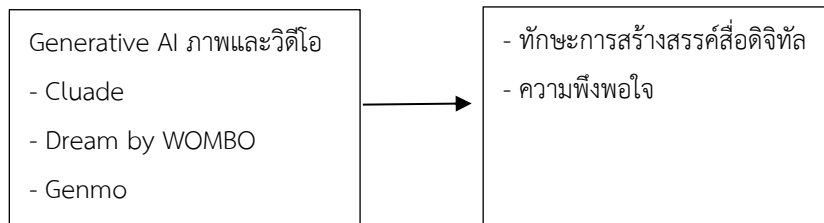
ประเภท	ตัวอย่างโมเดล	การใช้งาน
Text Generation	GPT-4, Claude 3.5, BERT, T5	สร้างบทความ แปลภาษา สร้างบทสนทนา
Image Generation	DALL-E, MidJourney, Dream by WOMBO	สร้างภาพประกอบ ออกแบบกราฟิก
Video Generation	Genmo, Runway ML, Synthesia, Pika Labs	สร้างวิดีโอ แปลงภาพเป็นแอนิเมชัน
Audio & Music Generation	ElevenLabs, AIVA, Uberduck	ทำเสียงพากย์ แต่งเพลง
Code Generation	GitHub Copilot, Code Llama	เขียนโค้ด แก้ไขข้อผิดพลาดโปรแกรม

2. ทักษะการสร้างสรรค์สื่อดิจิทัล

ทักษะการสร้างสรรค์สื่อดิจิทัลด้วยเทคโนโลยี Generative AI กำลังได้รับความสนใจอย่างมาก เทคโนโลยีนี้ช่วยเพิ่มประสิทธิภาพในการสร้างสรรค์ผลงาน เช่น การออกแบบกราฟิก การเขียนบท การสร้างเสียงดนตรี โดยการใช้เทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์ที่สามารถสร้างหรือดัดแปลงเนื้อหาหลากหลายรูปแบบได้อย่างมีประสิทธิภาพและแม่นยำ สอดคล้องกับงานวิจัย [7] ได้กล่าวถึง Generative AI ว่ามีความสามารถในการผลิตเนื้อหาที่ไม่เพียงแต่ช่วยให้ประหยัดเวลา แต่ยังสามารถเปิดโอกาสใหม่ ๆ ในการสร้างสรรค์งานศิลปะดิจิทัลที่ไม่เคยเกิดขึ้นมาก่อน จากการศึกษา [8] พบว่า การใช้ Generative AI

เพื่อพัฒนาทักษะการสร้างสรรค์สื่อดิจิทัลไม่เพียงแต่ช่วยให้ผู้ใช้เรียนรู้การใช้เครื่องมือใหม่ ๆ เท่านั้น แต่ยังช่วยให้เข้าใจหลักการพื้นฐานของการสร้างสื่ออย่างมีศิลปะและมีความคิดสร้างสรรค์ได้อีกด้วย

กรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัย เรื่อง ผลการใช้ Generative AI เพื่อส่งเสริมทักษะการสร้างสรรค์สื่อดิจิทัล เป็นการวิจัยเชิงทดลอง (Experimental Design) แบบ One Group Post-Test Only Design

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร ได้แก่ ครู อาจารย์ นักศึกษา บุคลากรทางการศึกษาที่ลงทะเบียนอบรมเชิงปฏิบัติการ เรื่อง นวัตกรรมเทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อการเรียนรู้ แบบออนไลน์ จำนวน 80 คน

กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ครู อาจารย์ นักศึกษา บุคลากรทางการศึกษาที่เข้าร่วมการอบรมเชิงปฏิบัติการ เรื่อง นวัตกรรมเทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อการเรียนรู้แบบออนไลน์ ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) จำนวน 60 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

2.1 Generative AI เพื่อส่งเสริมทักษะการสร้างสรรค์สื่อดิจิทัล ประกอบด้วย Claude, Dream AI และ Genmo เพื่อใช้ในการสร้างภาพโลโก้ ภาพนิ่ง และวิดีโอ โดยงานวิจัยนี้ใช้แอปพลิเคชัน Claude (<https://claude.ai/>) โดยใช้วิธีการเขียน Prompt ในการออกแบบสร้างสรรค์ภาพโลโก้ แอปพลิเคชัน Dream by WOMBO (<https://dream.ai/>) ใช้ในการสร้างสรรค์ภาพนิ่งด้วยเทคนิค Anime2 และแอปพลิเคชัน Genmo (<https://www.genmo.ai/>) ใช้ในการสร้างสรรค์ผลงานวิดีโอผ่านอุปกรณ์คอมพิวเตอร์ อุปกรณ์พกพามือถือ ไอแพด

2.2 แบบประเมินทักษะการสร้างสรรค์สื่อดิจิทัล สร้างจากเกณฑ์การให้คะแนนรูบริก (Scoring Rubric) มีขั้นตอนการสร้าง ดังนี้

2.2.1 ศึกษาเอกสารหลักการแนวคิดวิธีการสร้างแบบประเมินทักษะการสร้างสรรค์สื่อดิจิทัล

2.2.2 สร้างเกณฑ์การให้คะแนนรูบริกแบบวิเคราะห์ (Analytic Scoring Rubrics) โดยกำหนดเกณฑ์คุณภาพการให้คะแนนเป็น 4 ระดับ คือ ดีมาก (4) ดี (3) พอใช้ (2) และปรับปรุง (1) ซึ่งจะมุ่งประเมินความสามารถทักษะการสร้างสรรค์สื่อดิจิทัล โดยจำแนกตามประเด็นการประเมิน 7 ประเด็น ได้แก่ 1) ความคิดสร้างสรรค์ 2) คุณภาพทางเทคนิค 3) การสื่อความหมายชัดเจน 4) ความสอดคล้องกับหัวข้อ 5) การใช้ Generative AI อย่างเหมาะสม 6) องค์ประกอบศิลป์และความสวยงาม และ 7) ความสามารถในการดึงดูดความสนใจ

2.3 สร้างแบบประเมินทักษะการสร้างสรรค์สื่อดิจิทัล โดยกำหนดเกณฑ์การตัดสินคุณภาพ ดังนี้

26 - 28 คะแนน มีทักษะการสร้างสรรค์สื่อดิจิทัลอยู่ในระดับดีมาก

20 - 25 คะแนน มีทักษะการสร้างสรรค์สื่อดิจิทัลอยู่ในระดับดี

14 - 19 คะแนน มีทักษะการสร้างสรรค์สื่อดิจิทัลอยู่ในระดับพอใช้

ต่ำกว่า 14 คะแนน มีทักษะการสร้างสรรค์สื่อดิจิทัลอยู่ในระดับปรับปรุง

2.4 นำแบบประเมินทักษะการสร้างสรรค์สื่อดิจิทัล ตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือโดยการวิเคราะห์ความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) ประเมินด้วยดัชนีความสอดคล้องระหว่างประเด็นการประเมินทักษะกับวัตถุประสงค์ (Index of Item Objective Congruence: IOC) เป็นผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 3 คน โดยมีดัชนีค่า IOC ระหว่าง 0.67-1.00 ซึ่งแบบประเมินทักษะการสร้างสรรค์สื่อดิจิทัล มีค่า IOC $1 \geq 0.50$

ตารางที่ 2 เกณฑ์การประเมินแบบบูรณาการของทักษะการสร้างสรรค์สื่อดิจิทัลที่สร้างจาก Generative AI ประเภทภาพและวิดีโอ

รายการประเมิน	ดีมาก (4)	ดี (3)	พอใช้ (2)	ปรับปรุง (1)
1. ความคิดสร้างสรรค์ (Creativity)	ผลงานมีเอกลักษณ์ และสร้างสรรค์อย่างยอดเยี่ยม	ความคิดมีความแปลกใหม่และสร้างสรรค์ดี	มีความคิดสร้างสรรค์ บางส่วน แต่ยังไม่โดดเด่น	ผลงานขาดความแปลกใหม่และความคิดสร้างสรรค์
2. คุณภาพทางเทคนิค (Technical Quality)	คุณภาพสูง คมชัด สมบูรณ์แบบ	มีคุณภาพดี รายละเอียดชัดเจน	คุณภาพปานกลาง มีข้อผิดพลาดบางจุด	ภาพ/วิดีโอไม่คมชัด รายละเอียดไม่ครบ
3. การสื่อความหมายชัดเจน (Clarity & Communication)	ถ่ายทอดเนื้อหาได้ชัดเจน มีพลังและน่าสนใจ	สื่อสารได้ดีเข้าใจง่าย	สื่อสารได้บางส่วน แต่ยังไม่ชัดเจนพอ	ไม่สามารถสื่อสารแนวคิดหรือเนื้อหาได้ชัดเจน
4. ความสอดคล้องกับหัวข้อ (Relevance to Topic)	ตรงกับหัวข้ออย่างสมบูรณ์และสามารถเชื่อมโยงแนวคิดได้ดี	ตรงกับหัวข้อและมีเนื้อหาที่เหมาะสม	ตรงกับหัวข้อบางส่วน แต่ยังขาดองค์ประกอบสำคัญ	ไม่ตรงกับหัวข้อที่กำหนด
5. การใช้ Generative AI อย่างเหมาะสม (Appropriate Use of AI)	ใช้ AI อย่างสร้างสรรค์และผสมผสานกับการออกแบบของมนุษย์ได้ดี	ใช้ AI อย่างเหมาะสม และมีการปรับปรุง	ใช้ AI อย่างเหมาะสม แต่ไม่มีการปรับแต่งเพิ่มเติม	ใช้ AI ได้แต่ยังไม่ดีพอ และไม่มีการปรับแต่งเพิ่มเติม
6. องค์ประกอบศิลป์และความสวยงาม (Aesthetics & Composition)	มีความสวยงาม องค์ประกอบสมดุล และดูเป็นมืออาชีพ	มีองค์ประกอบภาพ/วิดีโอที่ดีและลงตัว	องค์ประกอบภาพ/วิดีโออยู่ในระดับพอใช้	องค์ประกอบยังไม่เหมาะสมอย่างชัดเจน
7. ความสามารถในการดึงดูดความสนใจ (Engagement & Impact)	สามารถดึงดูดและสร้างอิทธิพลต่อผู้ชมได้อย่างดีเยี่ยม	มีความน่าสนใจ บางส่วน แต่ยังไม่ดึงดูด	น่าสนใจและมีผลกระทบต่อผู้ชม	ไม่น่าสนใจ ไม่มีอิทธิพลต่อผู้ชม

เกณฑ์การตัดสินคุณภาพ มีดังนี้

26 - 28 คะแนน มีทักษะการสร้างสรรค์สื่อดิจิทัลอยู่ในระดับดีมาก (Excellent)

20 - 25 คะแนน มีทักษะการสร้างสรรค์สื่อดิจิทัลอยู่ในระดับดี (Good)

14 - 19 คะแนน มีทักษะการสร้างสรรค์สื่อดิจิทัลอยู่ในระดับพอใช้ (Fair)

ต่ำกว่า 14 คะแนน มีทักษะการสร้างสรรค์สื่อดิจิทัลอยู่ในระดับต้องปรับปรุง (Needs Improvement)

3. แบบประเมินความพึงพอใจ สร้างเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ ตามวิธีของลิเคิร์ท ซึ่งมีการตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือโดยการวิเคราะห์ความตรงเชิงเนื้อหา โดยประเมินด้วยดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อ

คำถามกับวัตถุประสงค์ ด้วยผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 3 คน และคัดเลือกข้อคำถามที่มีดัชนีค่า IOC ไม่น้อยกว่า 0.50 การตรวจสอบคุณภาพแบบสอบถามมีค่า IOC $1 \geq 0.50$ วิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่นโดยใช้สัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient) มีค่าเท่ากับ 0.85

โดยมีแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ ดังนี้

- 5 คะแนน หมายถึง มีความพึงพอใจระดับมากที่สุด
- 4 คะแนน หมายถึง มีความพึงพอใจระดับมาก
- 3 คะแนน หมายถึง มีความพึงพอใจระดับปานกลาง
- 2 คะแนน หมายถึง มีความพึงพอใจระดับน้อย
- 1 คะแนน หมายถึง มีความพึงพอใจระดับน้อยที่สุด

เกณฑ์การแปลความหมายของค่าเฉลี่ยของความพึงพอใจ มีรายละเอียด ดังนี้

- ค่าเฉลี่ย 4.50-5.00 หมายถึง มีความพึงพอใจระดับมากที่สุด
- ค่าเฉลี่ย 3.50-4.49 หมายถึง มีความพึงพอใจระดับมาก
- ค่าเฉลี่ย 2.50-3.49 หมายถึง มีความพึงพอใจระดับปานกลาง
- ค่าเฉลี่ย 1.50-2.49 หมายถึง มีความพึงพอใจระดับน้อย
- ค่าเฉลี่ย 1.00-1.49 หมายถึง มีความพึงพอใจระดับน้อยที่สุด

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยแนะนำกิจกรรมการเรียนรู้ จากนั้นดำเนินการฝึกอบรมนวัตกรรมเทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อการเรียนรู้แบบออนไลน์ โดยอบรมเนื้อหา วันแรก ประกอบด้วย 1) การออกแบบนวัตกรรมสื่อดิจิทัล 2) นวัตกรรมเทคโนโลยีดิจิทัลที่ใช้เพื่อการเรียนการสอน วันที่สอง อบรมการผลิตสร้างสรรค์สื่อดิจิทัลด้วย Generative AI สอนการใช้งาน Generative AI แบบสาธิตด้วยแอปพลิเคชัน Claude Dream by WOMBO และ Genmo จากนั้นให้ผู้เรียนนำเสนอผลงานสร้างสรรค์สื่อผ่านเว็บ <https://padlet.com/> นำผลงานที่ได้ไปประเมินผลงานวิเคราะห์ข้อมูลและสรุปผลต่อไป

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

นำข้อมูลที่เก็บรวบรวมมาวิเคราะห์โดยวิธีทางสถิติ ดังนี้

- 4.1 วิเคราะห์ทักษะการสร้างสรรค์สื่อดิจิทัล โดยใช้ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และ t-test
- 4.2 วิเคราะห์ความพึงพอใจ ใช้ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัย

- 1. ผลการวิเคราะห์การใช้ Generative AI เพื่อส่งเสริมทักษะการสร้างสรรค์สื่อดิจิทัล แสดงดังตารางที่ 3-4

ตารางที่ 3 ผลการวิเคราะห์คะแนนการใช้ Generative AI เพื่อส่งเสริมทักษะการสร้างสรรค์สื่อดิจิทัล (n=60)

ลำดับ	ความคิดสร้างสรรค์	คุณภาพเทคนิค	สื่อความหมาย	ความสอดคล้อง	การใช้ Gen AI	องค์ประกอบสวยงาม	ดึงดูดน่าสนใจ	คะแนนรวม	ร้อยละ	ระดับ
1	4	4	3	4	4	4	4	27.00	96.43	ดีมาก
2	4	4	4	4	4	4	4	28.00	100.00	ดีมาก
3	3	4	4	3	4	4	4	26.00	92.86	ดีมาก
4	3	4	3	3	4	4	4	25.00	89.29	ดี
5	4	4	4	4	4	4	4	28.00	100.00	ดีมาก
6	4	4	4	4	4	4	4	28.00	100.00	ดีมาก

ตารางที่ 3 ผลการวิเคราะห์คะแนนการใช้ Generative AI เพื่อส่งเสริมทักษะการสร้างสรรค์สื่อดิจิทัล (n=60) (ต่อ)

ลำดับ	ความคิด สร้างสรรค์	คุณภาพ เทคนิค	สื่อ ความหมาย	ความ สอดคล้อง	การใช้ Gen AI	องค์ประกอบ สวยงาม	ดึงดูด น่าสนใจ	คะแนน รวม	ร้อยละ	ระดับ
7	4	4	3	4	4	4	3	26.00	92.86	ดีมาก
8	4	3	3	4	4	4	4	26.00	92.86	ดีมาก
9	4	3	4	4	4	4	4	27.00	96.43	ดีมาก
10	4	4	4	4	4	4	4	28.00	100.00	ดีมาก
11	3	4	4	3	4	4	4	26.00	92.86	ดีมาก
12	4	4	4	4	4	4	4	28.00	100.00	ดีมาก
13	4	3	3	4	4	4	4	26.00	92.86	ดีมาก
14	4	4	4	4	4	4	4	28.00	100.00	ดีมาก
15	4	3	4	4	3	4	4	26.00	92.86	ดีมาก
16	4	4	3	4	3	4	4	26.00	92.86	ดีมาก
17	4	4	4	4	4	4	4	28.00	100.00	ดีมาก
18	3	4	4	3	4	4	4	26.00	92.86	ดีมาก
19	4	4	4	4	4	4	4	28.00	100.00	ดีมาก
20	4	4	3	4	4	4	4	27.00	96.43	ดีมาก
21	4	4	4	4	4	4	4	28.00	100.00	ดีมาก
22	3	3	3	3	3	4	4	23.00	82.14	ดีมาก
23	4	4	4	4	4	4	4	28.00	100.00	ดีมาก
24	4	4	4	4	4	4	3	27.00	96.43	ดีมาก
25	4	3	4	4	4	4	4	27.00	96.43	ดีมาก
26	4	4	4	4	3	4	4	27.00	96.43	ดีมาก
27	4	4	3	4	4	3	3	25.00	89.29	ดี
28	3	4	4	4	4	4	4	27.00	96.43	ดีมาก
29	4	4	4	4	4	4	4	28.00	100.00	ดีมาก
30	4	3	4	4	3	4	4	26.00	92.86	ดีมาก
31	3	4	3	3	4	4	4	25.00	89.29	ดี
32	4	4	4	4	4	4	4	28.00	100.00	ดีมาก
33	4	4	4	4	4	4	4	28.00	100.00	ดีมาก
34	3	3	3	3	3	4	4	23.00	82.14	ดี
35	4	4	3	4	4	4	4	27.00	96.43	ดีมาก
36	4	4	4	4	4	4	4	28.00	100.00	ดีมาก
37	4	4	4	4	3	3	3	25.00	89.29	ดี
38	3	4	3	3	4	4	4	25.00	89.29	ดี
39	4	4	4	4	4	4	4	28.00	100.00	ดีมาก
40	4	4	4	4	4	4	4	28.00	100.00	ดีมาก
41	4	4	4	4	3	4	4	27.00	96.43	ดีมาก
42	4	4	3	4	4	4	4	27.00	96.43	ดีมาก

ตารางที่ 3 ผลการวิเคราะห์คะแนนการใช้ Generative AI เพื่อส่งเสริมทักษะการสร้างสรรค์สื่อดิจิทัล (n=60) (ต่อ)

ลำดับ	ความคิด สร้างสรรค์	คุณภาพ เทคนิค	สื่อ ความหมาย	ความ สอดคล้อง	การใช้ Gen AI	องค์ประกอบ สวยงาม	ดึงดูด น่าสนใจ	คะแนน รวม	ร้อยละ	ระดับ
43	4	4	4	4	4	4	4	28.00	100.00	ดีมาก
44	3	4	3	3	4	4	4	25.00	89.29	ดี
45	4	4	3	4	4	4	4	27.00	96.43	ดีมาก
46	4	4	4	4	4	3	4	27.00	96.43	ดีมาก
47	4	4	4	4	4	4	3	27.00	96.43	ดีมาก
48	3	4	3	3	3	4	4	24.00	85.71	ดี
49	4	4	4	4	4	4	4	28.00	100.00	ดีมาก
50	4	3	4	4	3	4	4	26.00	92.86	ดีมาก
51	4	4	3	4	4	4	4	27.00	96.43	ดีมาก
52	4	4	4	4	4	4	4	28.00	100.00	ดีมาก
53	4	4	3	4	4	4	3	26.00	92.86	ดีมาก
54	4	4	4	4	4	4	4	28.00	100.00	ดีมาก
55	4	3	4	4	3	4	4	26.00	92.86	ดีมาก
56	4	4	4	4	4	3	4	27.00	96.43	ดีมาก
57	4	4	4	4	4	4	3	27.00	96.43	ดีมาก
58	4	4	4	4	3	4	4	27.00	96.43	ดีมาก
59	4	4	4	4	4	4	4	28.00	100.00	ดีมาก
60	4	4	4	4	4	4	4	28.00	100.00	ดีมาก
เฉลี่ย	3.81	3.83	3.68	3.83	3.80	3.93	3.88	26.78	95.65	
ร้อยละ	95.41	95.83	92.08	95.83	95.00	98.33	97.08			

จากตารางที่ 3 พบว่า ภาพรวมหลังการใช้ Generative AI เพื่อส่งเสริมทักษะการสร้างสรรค์สื่อดิจิทัล กลุ่มตัวอย่างมีทักษะการสร้างสรรค์สื่อดิจิทัลอยู่ในระดับดีมาก คะแนนเฉลี่ย 26.78 คิดเป็นร้อยละ 95.65 และมีทักษะด้านองค์ประกอบศิลป์และความสวยงาม อยู่ในระดับมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 98.33 ด้านความสามารถในการดึงดูดความสนใจ อยู่ในระดับมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 97.08 ตามลำดับ และเมื่อพิจารณาคะแนนรายบุคคลกลุ่มตัวอย่างมีทักษะการสร้างสรรค์สื่อดิจิทัลอยู่ในระดับดีมาก คิดเป็นร้อยละ 86.67 และระดับดี คิดเป็นร้อยละ 13.33

ตารางที่ 4 ผลการวิเคราะห์ t-test เปรียบเทียบเกณฑ์คะแนนหลังใช้ Generative AI ร้อยละ 80

	n	คะแนนเต็ม	$\bar{X}$	S.D.	ร้อยละ	t	p
หลังใช้ Gen AI	60	28	26.78	1.27	95.65	26.59*	.00

*อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 4 พบว่า การประเมินทักษะการสร้างสรรค์สื่อดิจิทัลหลังใช้ Generative AI ของกลุ่มตัวอย่างมีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 26.78 คะแนน คิดเป็นร้อยละ 95.65 และเมื่อเปรียบเทียบระหว่างเกณฑ์กับคะแนนทักษะการสร้างสรรค์สื่อดิจิทัลหลังการใช้ Generative AI ร้อยละ 80 พบว่า คะแนนทักษะการสร้างสรรค์สื่อดิจิทัลสูงกว่าเกณฑ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

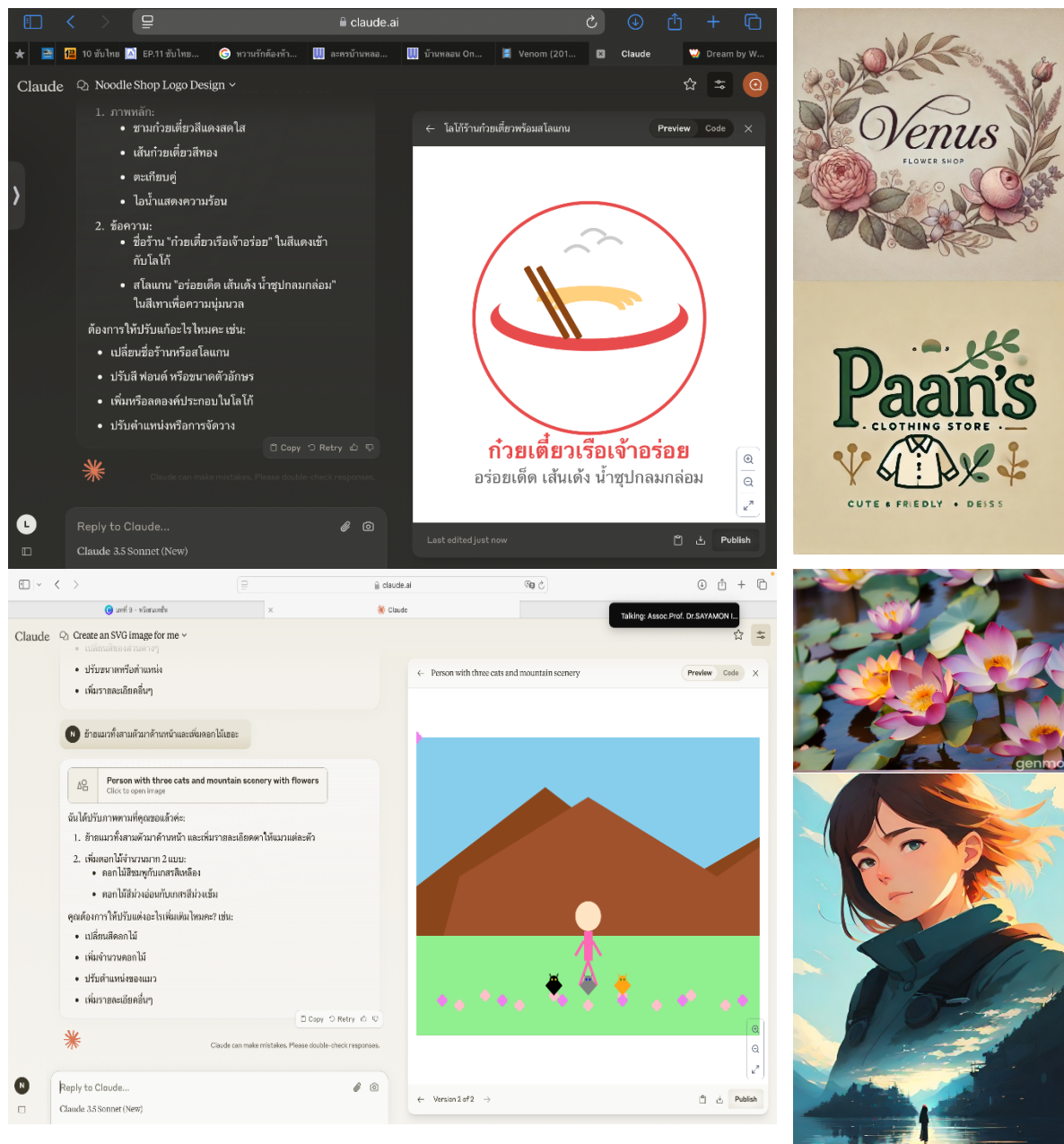
2. ผลการวิเคราะห์ความพึงพอใจที่มีต่อการใช้งาน Generative AI เพื่อส่งเสริมทักษะการสร้างสรรค์สื่อดิจิทัล แสดงดังตารางที่ 5

ตารางที่ 5 ผลการวิเคราะห์ความพึงพอใจที่มีต่อการใช้งาน Generative AI

ประเด็น	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
1. ความง่ายในการใช้งาน (Ease of Use) Generative AI ใช้งานง่าย ไม่ซับซ้อน	4.75	.47	มากที่สุด
2. ประสิทธิภาพของเครื่องมือ (Performance) Generative AI สร้างสื่อดิจิทัลได้อย่างรวดเร็วและแม่นยำ	4.68	.54	มากที่สุด
3. คุณภาพของผลงาน (Output Quality) Generative AI มีผลลัพธ์ที่ดีมีคุณภาพ	4.60	.49	มากที่สุด
4. การพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ (Creativity Development) Generative AI ช่วยกระตุ้นและพัฒนาความคิดสร้างสรรค์	4.55	.59	มากที่สุด
5. การพัฒนาทักษะการออกแบบ (Design Skills Enhancement) Generative AI ช่วยให้สามารถพัฒนาทักษะด้านการออกแบบสื่อดิจิทัลได้	4.70	.50	มากที่สุด
6. การพัฒนาทักษะการเล่าเรื่องผ่านสื่อ (Storytelling Skills Development) Generative AI ช่วยให้สามารถสร้างสรรค์สื่อที่มีเรื่องราวน่าสนใจ	4.52	.57	มากที่สุด
7. ความยืดหยุ่นในการออกแบบ (Flexibility & Control) Generative AI สามารถปรับแต่งและควบคุมผลลัพธ์ได้ตามต้องการ	4.78	.45	มากที่สุด
8. ประสิทธิภาพด้านเวลา (Time Efficiency) Generative AI ช่วยลดระยะเวลาในการสร้างสื่อดิจิทัล	4.72	.49	มากที่สุด
9. ความน่าเชื่อถือและความถูกต้องของผลลัพธ์ (Reliability & Accuracy) Generative AI ให้ผลลัพธ์ที่น่าเชื่อถือและแม่นยำ	4.63	.58	มากที่สุด
10. การส่งเสริมการเรียนรู้และพัฒนาทักษะใหม่ (Learning & Skill Development) Generative AI ช่วยให้เกิดการเรียนรู้และพัฒนาทักษะใหม่ ๆ	4.63	.58	มากที่สุด
รวมเฉลี่ย	4.66	.35	มากที่สุด

จากตารางที่ 5 ผลการวิเคราะห์ความพึงพอใจที่มีต่อการใช้งาน Generative AI เพื่อส่งเสริมทักษะการสร้างสรรค์สื่อดิจิทัล พบว่า ภาพรวมกลุ่มตัวอย่างมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.66$, S.D. = .35) เมื่อพิจารณารายข้อความยืดหยุ่นในการออกแบบของ Generative AI สามารถปรับแต่งและควบคุมผลลัพธ์ได้ตามความต้องการมากที่สุด

($\bar{X} = 4.78$, S.D. = .45) เป็นอันดับ 1 รองลงไปเป็นความง่ายในการใช้งานของ Generative AI ($\bar{X} = 4.75$, S.D. = .47) และ Generative AI ช่วยลดระยะเวลาในการสร้างสื่อดิจิทัลอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.72$, S.D. = .49)

ภาพที่ 1 ผลงานภาพและวิดีโอที่สร้างจาก Generative AI

อภิปรายผล

1. ผลการใช้ Generative AI เพื่อส่งเสริมทักษะการสร้างสรรค์สื่อดิจิทัล แสดงให้เห็นว่าการใช้ Generative AI สามารถส่งเสริมทักษะการสร้างสรรค์สื่อดิจิทัลของกลุ่มตัวอย่างได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทักษะการสร้างสรรค์สื่อดิจิทัลของกลุ่มตัวอย่างอยู่ในระดับดีมาก โดยมีคะแนนเฉลี่ย 26.78 คิดเป็นร้อยละ 95.65 นับได้ว่า Generative AI เป็นเครื่องมือที่มีประสิทธิภาพในการพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ในการผลิตสื่อดิจิทัล และเมื่อวิเคราะห์คะแนนรายบุคคล พบว่า

ร้อยละ 86.67 ของกลุ่มตัวอย่างมีทักษะการสร้างสรรค์สื่อดิจิทัลอยู่ในระดับดีมาก และร้อยละ 13.33 อยู่ในระดับดี การกระจายตัวของคะแนนนี้บ่งชี้ว่าส่วนใหญ่ของกลุ่มตัวอย่างได้รับประโยชน์จากการใช้ Generative AI ในการสร้างสรรค์ผลงาน เมื่อพิจารณาทักษะรายด้าน พบว่า ความสามารถด้านองค์ประกอบศิลป์และความสวยงาม ด้านการดึงดูดความสนใจของผู้ชม อยู่ในระดับมากที่สุด ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัย [2] ที่แสดงให้เห็นว่าเครื่องมือสร้างสรรค์ที่ขับเคลื่อนด้วย AI สามารถช่วยเพิ่มความสวยงามและการมีส่วนร่วมของสื่อดิจิทัลได้ ประสิทธิภาพของ Generative AI ในการส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ในสื่อดิจิทัลอาจมาจากการให้คำแนะนำแบบเรียลไทม์ การทำงานอัตโนมัติขององค์ประกอบการออกแบบ และการให้แรงบันดาลใจจากรูปแบบที่มีอยู่ สอดคล้องกับงานวิจัย [5] ว่าเครื่องมือสร้างสรรค์ที่ขับเคลื่อนด้วย AI ช่วยให้ผู้ใช้สร้างสรรค์แนวทางศิลปะใหม่ ๆ และเพิ่มประสิทธิภาพในการออกแบบสื่อได้ และ [9] การใช้ AI ในกระบวนการสร้างสรรค์ยังช่วยลดภาระทางปัญญาทำให้ผู้ใช้มุ่งเน้นไปที่การปรับปรุงและพัฒนาผลงานของตนได้มากขึ้นเป็นเครื่องมือที่ส่งเสริมทักษะการสร้างสรรค์สื่อดิจิทัล

นอกจากนี้ผลการวิจัย พบว่า คะแนนเฉลี่ยของทักษะการสร้างสรรค์สื่อดิจิทัลของกลุ่มตัวอย่างหลังจากใช้ Generative AI เท่ากับ 26.78 คะแนน หรือร้อยละ 95.65 สูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ที่ร้อยละ 80 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แสดงให้เห็นว่า Generative AI ช่วยเพิ่มศักยภาพในการพัฒนาสื่อสร้างสรรค์ผลงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ [2] ช่วยให้ผู้ใช้สามารถสร้างเนื้อหาได้อย่างรวดเร็ว และช่วยลดข้อจำกัดด้านทักษะทางเทคนิค [10] เพิ่มขีดความสามารถด้านความคิดสร้างสรรค์ในกระบวนการออกแบบสื่อดิจิทัล ในส่วนของประสิทธิภาพของ Generative AI ในการกระตุ้นความคิดสร้างสรรค์ [11] ไม่เพียงแค่ช่วยสร้างเนื้อหาแต่ยังสามารถทำหน้าที่เป็น "ผู้ช่วยเชิงสร้างสรรค์" โดยสนับสนุนการคิดเชิงนวัตกรรมและช่วยให้ผู้ใช้สำรวจแนวคิดใหม่ ๆ ซึ่งอาจเป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้กลุ่มตัวอย่างมีคะแนนสูงกว่าเกณฑ์

2. ผลความพึงพอใจหลังการใช้ Generative AI เพื่อส่งเสริมทักษะการสร้างสรรค์สื่อดิจิทัล พบว่า ภาพรวมกลุ่มตัวอย่างมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณารายข้อความยึดหยุ่นในการออกแบบ ความสามารถปรับแต่งและควบคุมผลลัพธ์ได้ตามต้องการ ความง่ายในการใช้งาน และ Generative AI ช่วยให้สามารถพัฒนาทักษะด้านการออกแบบสื่อดิจิทัลได้อยู่ในระดับมากที่สุด แสดงให้เห็นว่า Generative AI ไม่เพียงช่วยในการสร้างสรรค์สื่อดิจิทัลเท่านั้น แต่ยังมีบทบาทสำคัญในการพัฒนาทักษะและเสริมสร้างความสามารถในการออกแบบของผู้ใช้โดยมีความพึงพอใจสูงในหลายด้าน Generative AI ถูกออกแบบมาให้ใช้งานได้ง่ายและไม่ซับซ้อนสำหรับผู้ใช้งานในกลุ่มตัวอย่าง โดยมีการประยุกต์ใช้ที่เป็นมิตรและไม่ต้องใช้ทักษะทางเทคนิคสูง ซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงการยอมรับเทคโนโลยี AI จึงควรพัฒนาสมรรถนะด้านเทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์ให้มากขึ้น สอดคล้องกับงานวิจัย [12] Generative AI ได้รับคะแนนความพึงพอใจสูงในด้านความง่ายในการใช้งาน [13] ช่วยให้สามารถควบคุมผลลัพธ์ได้ตามต้องการ และมีความพึงพอใจสูงที่สุดในด้านความยืดหยุ่นในการออกแบบ ส่วนการพัฒนาทักษะการเล่าเรื่องผ่านสื่อ Generative AI ช่วยให้สามารถสร้างสรรค์สื่อที่มีเรื่องราวน่าสนใจ แม้จะมีความพึงพอใจมากที่สุดแต่อยู่ในลำดับสุดท้าย ซึ่งการใช้ Generative AI อย่างมีประสิทธิภาพ ควรดำเนินการควบคู่กับแนวคิดด้าน “กระบวนการคิด” (Cognitive Process) ของผู้เล่าเรื่อง โดยเน้นที่การเสริมสร้างศักยภาพของมนุษย์ผ่าน AI แทนการให้ AI คิดแทน ทักษะการเล่าเรื่องจำเป็นต้องอาศัยประสบการณ์ทักษะการคิดขั้นสูงด้วย นอกจากนี้ Generative AI ช่วยให้สามารถพัฒนาทักษะด้านการออกแบบสื่อดิจิทัลได้ ซึ่งเป็นการสนับสนุนการพัฒนาศักยภาพด้านความคิดสร้างสรรค์ในด้านต่าง ๆ และสามารถทำงานร่วมกับเครื่องมือ AI เพื่อเพิ่มความสามารถในการออกแบบได้ดี

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการวิจัย

1. ควรมีการพัฒนาและคัดเลือกเครื่องมือ Generative AI ให้สามารถรองรับกระบวนการเรียนรู้ได้อย่างครอบคลุม

มากยิ่งขึ้น โดยเครื่องมือดังกล่าวควรมีการเพิ่มฟังก์ชันด้านคำแนะนำและการสร้างสรรค์ผลงาน เพื่อสนับสนุนการใช้งานในหลากหลายรูปแบบ เช่น การออกแบบกราฟิก การผลิตวิดีโอ และการสร้างเนื้อหาสำหรับสื่อสังคมออนไลน์ รวมถึงการออกแบบผลงานที่มีความซับซ้อนและมีความยืดหยุ่นสูง

2. แอปพลิเคชัน Generative AI จะสามารถใช้งานได้ฟรีช่วงทดลองใช้ ควรเลือกแอปพลิเคชันที่มีระยะเวลาที่สามารถใช้งานเพื่อการเรียนรู้หรือการฝึกอบรมได้

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ศึกษาผลกระทบของ Generative AI ต่อการพัฒนาทักษะสร้างสรรค์ในกลุ่มผู้ใช้ที่มีประสบการณ์แตกต่างกัน
2. ศึกษาการใช้งาน Generative AI ในการสร้างสรรค์สื่อดิจิทัลในสาขาต่าง ๆ เช่น การออกแบบพัฒนาเกมดิจิทัล บทเรียนไมโครเลิร์นนิ่ง เป็นต้น

บรรณานุกรม

- [1] สำนักงานปลัดกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม, (2025), นโยบายการพัฒนากำลังคนด้านปัญญาประดิษฐ์, [ออนไลน์]. Available: <https://www.ops.go.th/main/index.php/mission/strategies/ai-policy>. [เข้าถึงเมื่อ: 15 ก.พ. 2025].
- [2] J. Smith and A. Brown, (2023), The Impact of AI on Digital Media Creativity, *Journal of Media Innovation*, vol. 10, no. 2, pp. 45-60, 2023. DOI: 10.38124/ijisrt/IJISRT24JUL927
- [3] Y. Li and X. Wang, (2022), AI-Powered Creativity: How Generative Models Are Reshaping Media Production, *Artificial Intelligence in Society*, vol. 10, no. 1, pp. 112-130.
- [4] K. Sharma and R. Patel, (2012), Design Thinking in the Age of AI: Implications for Digital Content Creators, *International Journal of Media Studies*, vol. 8, no. 3, pp. 89-104.
- [5] L. Zhang, H. Chen, and Q. Liu, (2023), Generative AI and Digital Creativity: Opportunities and Challenges, *Technology and Innovation Review*, vol. 20, no. 4, pp. 150-172.
- [6] สโรชา สุทธชาติ, (2025), Generative AI คืออะไร ทำอะไรได้บ้าง จะแย่งงานคนหรือไม่ ?, [ออนไลน์]. Available: <https://www.disruptignite.com/blog/generative-ai>. [เข้าถึงเมื่อ: 17 ก.พ. 2025].
- [7] J. Doe, (2023), Exploring the capabilities of generative AI in digital content creation, *Journal of Artificial Intelligence Research*, vol. 15, no. 2, pp. 45-59, DOI: 10.14429/djlit.44.3.19698
- [8] A. Smith, (2024), The role of AI in enhancing creativity in digital media production, *International Journal of Creative Technology*, vol. 22, no. 4, pp. 105-118, DOI: 10.33215/rvcwy166
- [9] L. Zhang, (2021), Enhancing Creativity with Generative AI: A Case Study, *Proceedings of the AI and Design Conference*, pp. 78-90, DOI: 10.13140/RG.2.2.31074.54723
- [10] R. Johnson and C. Lee, (2022), Exploring the Role of AI in Digital Content Creation, *Journal of Creative Technologies*, vol. 10, no. 2, pp. 45-63, Available: <https://ijrpr.com/uploads/V5ISSUE7/IJRP31275.pdf>
- [11] M. Anderson, (2021), *Artificial Intelligence and Creativity: New Frontiers in Media Production*. Springer.
- [12] Y. Wang and L. Liu, (2022), Generative AI and User Experience: How Easy Is It for Users in Thailand *Asian Journal of AI*, vol. 9, no. 3, pp. 105-119, 2022.
- [13] N. Phan, (2020), AI and Digital Content Creation in Thailand: Opportunities and Challenges, *Creative Technology Review*, vol. 15, no. 1, pp. 32-44.

การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน รายวิชาภาษาไทย โดยใช้บทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน
ร่วมกับการเรียนรู้ที่เน้นกิจกรรมเป็นฐาน สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2
Development of learning achievement in Thai language subject using
computer assisted instruction lesson with activity-based learning for grade 2
primary school students.

กนกวรรณ ช่างยันต์¹, ชัญญาวีร์ จงเทพ¹, บุษบา ฤทธิลือชัย¹, ธนโชติ อิ่มสมบุญ¹,
วารินทิพย์ ศรีกุล¹, รัตติกาล สารกอง^{2*}

Kanokwan Changyan¹ Chanyawee Jongthep¹ Butsaba Ritluechai¹ Tanachote Imsomboon¹
Warintip Srikula¹ and Rattikan Sarnkong^{2*}

¹สาขาวิชาการประถมศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

¹Elementary of Education, Faculty of Education, Rajabhat Maha Sarakham University.

²สาขาวิชาวิจัยและประเมินผลการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

²Research and Evaluation of Education, Faculty of Education, Rajabhat Maha Sarakham University.

*Corresponding email: rattikan_s@hotmail.com

Received: 1 February 2025; Revised: 16 May 2025; Accepted: 28 June 2025

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง ตัวสะกดแม่เกย กก กบ รายวิชาภาษาไทย ระหว่างห้องที่เรียนโดยใช้บทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนร่วมกับการเรียนรู้ที่เน้นกิจกรรมเป็นฐานกับห้องที่เรียนแบบปกติ 2) ศึกษาทักษะการอ่าน เรื่อง ตัวสะกดแม่เกย กก กบ รายวิชาภาษาไทย โดยใช้บทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนร่วมกับการเรียนรู้ที่เน้นกิจกรรมเป็นฐาน 3) ศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อกิจกรรมการเรียนรู้ เรื่อง ตัวสะกดแม่เกย กก กบ รายวิชาภาษาไทย โดยใช้บทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนร่วมกับการเรียนรู้ที่เน้นกิจกรรมเป็นฐาน กลุ่มตัวอย่าง คือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2/1 และนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2/2 โรงเรียนอนุบาลกันทรวิชัย จำนวน 51 คน ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2567 ได้มาโดยใช้การสุ่มอย่างง่าย เครื่องมือในการวิจัย คือ 1) แผนการจัดการเรียนรู้ โดยใช้บทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนร่วมกับการเรียนรู้ที่เน้นกิจกรรมเป็นฐาน 2) บทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน 3) แบบวัดทักษะการอ่านออกเสียง 4) แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน 5) แบบสัมภาษณ์ความพึงพอใจ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยโดยใช้สถิติแบบ t-test (Independent Samples) ผลการวิจัยพบว่า 1) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง ตัวสะกดแม่เกย กก กบ รายวิชาภาษาไทย ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2/1 ที่เรียนโดยใช้บทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนร่วมกับการเรียนรู้ที่เน้นกิจกรรมเป็นฐานสูงกว่านักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2/2 ที่เรียนด้วยการสอนแบบปกติ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 2) ทักษะการอ่าน เรื่อง ตัวสะกดแม่เกย กก กบ รายวิชาภาษาไทย โดยใช้บทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนร่วมกับการเรียนรู้ที่เน้นกิจกรรมเป็นฐาน 3) นักเรียนส่วนใหญ่มีความพึงพอใจต่อกิจกรรมการเรียนรู้ เรื่อง ตัวสะกดแม่เกย กก กบ รายวิชาภาษาไทย

คำสำคัญ: ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน; บทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน; การเรียนรู้ที่เน้นกิจกรรมเป็นฐาน

Abstract

This research aimed to 1) Comparison of academic achievement on the subject of spelling of the consonants “Mae Kae”, “Mae Kok”, “Mae Kob” Thai language subject between the classroom that studied using computer-assisted instruction combined with activity-based learning and the classroom that studied in a normal way. 2) Study of reading skills on the topic of spelling of the letters “Mae Kae”, “Mae Kok”, “Mae Kob” in the Thai language subject using computer-assisted instruction combined with activity-based learning. 3) Study the satisfaction of students towards learning activities on the topic of spelling of the consonants “Mae Kae”, “Mae Kok”, “Mae Kob” Thai language subject by using computer assisted instruction lessons combined with activity-based learning. The sample group consisted of 51 students from Grade 2/1 and Grade 2/2 of Kantrawichai Kindergarten School, Semester 1, Academic Year 2024. Using simple randomization. The research tools are 1) Learning management plan Using computer-assisted instruction lessons combined with activity-based learning. 2) Computer-assisted Instruction 3) Reading aloud skills test. 4) The test of academic achievement. 5) Satisfaction interview form. Statistics used to analyze data include percentages, averages, standard deviations and compare averages using t-test (Independent Samples) statistics. The research results found that 1) the academic achievement in the subject of the spelling of the consonants “Mae Kae”, “Mae Kok”, “Mae Kob” Thai language of the students in Grade 2/1 who studied using computer-assisted instruction combined with activity-based learning was significantly higher than the students in Grade 2/2 who studied using the conventional teaching method at a statistical significance level of .05. 2) Reading skills on the topic of spelling of the consonants "Mae Kae" and "Kor Kob" in the Thai language subject using computer-assisted instruction in conjunction with activity-based learning. 3) Most students are satisfied with the learning activities on the subject of spelling of the consonants “Mae Kae”, “Mae Kok”, “Mae Kob” Thai language subject.

Keywords: Learning Achievement; Computer-Assisted; Instruction Activity-Based Learning

บทนำ

สถานการณ์การพัฒนาเศรษฐกิจ สังคมและโลกในปัจจุบันที่มีความผันผวน ไม่แน่นอน ซับซ้อน คลุมเครือ เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วและตลอดเวลา ความก้าวหน้าด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารที่มีบทบาทสำคัญในวิถีชีวิตของมนุษย์ การจัดการศึกษาในปัจจุบันและอนาคตจึงต้องพัฒนาทักษะที่จำเป็นแห่งอนาคต ส่งเสริมให้ผู้เรียนเป็นผู้เรียนรู้ตลอดชีวิต สามารถปรับตัวสร้างสรรค์นวัตกรรมและต่อยอดความรู้ให้เท่าทันกับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นได้ หลักสูตรจึงจำเป็นที่จะต้องมีการเตรียมความพร้อมในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์และการพัฒนากลไกต่าง ๆ ให้เท่าทันต่อการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วและจำเป็นที่จะต้องพัฒนาให้ผู้เรียนมีชุดความรู้ใหม่ที่มีความเหมาะสมกับสภาพเหตุการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไป [2]

ภาษาไทยเป็นเอกลักษณ์ของชาติเป็นสมบัติทางวัฒนธรรม อันก่อให้เกิดความเป็นเอกภาพและเสริมสร้างบุคลิกภาพของคนในชาติให้มีความเป็นไทย เป็นเครื่องมือในการติดต่อสื่อสารเพื่อสร้างความเข้าใจและความสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน ทำให้สามารถประกอบกิจกรรม การงาน และดำรงชีวิตร่วมกันในสังคมประชาธิปไตยได้อย่างสันติสุข และเป็นเครื่องมือในการแสวงหาความรู้ ประสพการณ์จากแหล่งข้อมูลสารสนเทศต่าง ๆ เพื่อพัฒนาความรู้ กระบวนการคิดวิเคราะห์ วิจัย และสร้างสรรค์ ให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงทางสังคม ความก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี [1]

บทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน หมายถึง สื่อการเรียนการสอนทางคอมพิวเตอร์รูปแบบหนึ่งซึ่งใช้ความสามารถของคอมพิวเตอร์ในการนำเสนอสื่อประสม อันได้แก่ ข้อความ ภาพนิ่ง กราฟิก แผนภูมิ กราฟ วิดีทัศน์ ภาพเคลื่อนไหว และเสียง เพื่อถ่ายทอดเนื้อหาบทเรียน [5] ทำให้นักเรียนเข้าใจเนื้อหาได้ง่าย มีความคงทนในการจำ และช่วยกระตุ้นให้นักเรียนเกิดความสนใจ และตั้งใจเรียนทำให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ที่กำหนด [4]

การจัดการเรียนรู้ที่เน้นกิจกรรมเป็นฐาน เป็นการจัดการเรียนรู้ผ่านกิจกรรมต่าง ๆ ไม่เน้นให้ผู้เรียนท่องจำ แต่ให้ผู้เรียนลงมือปฏิบัติจริงและมีบทบาทในการค้นคว้าหาความรู้ด้วยตนเองโดยเน้นให้ผู้เรียนรู้จักคิดวิเคราะห์และเรียนรู้จากกิจกรรมที่ได้ทำจริง (Learning by doing) โดยผู้สอนจะเป็นผู้อำนวยความสะดวกในการจัดการเรียนรู้ เพื่อให้ผู้เรียนเป็นผู้ปฏิบัติด้วยตนเอง [15]

การที่เราจะทราบพัฒนาการทางการเรียนของผู้เรียนนั้น จะต้องพิจารณาจากผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียน ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เป็นความรู้ ความเข้าใจ ความสามารถและทักษะทางด้านวิชาการ รวมทั้งสมรรถภาพทางสมองและมวลประสบการณ์ทั้งปวงที่เด็กได้รับการเรียนการสอน ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมในด้านต่าง ๆ ซึ่งแสดงให้เห็นได้ด้วยคะแนนจากแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน [8]

ปัจจุบันนักเรียนโรงเรียนอนุบาลกันทรวิชัยมีปัญหาด้านการอ่านและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนยังไม่ได้เท่าที่ควร ด้วยเหตุผลดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยตระหนักและเห็นถึงความสำคัญของปัญหา จึงมีความสนใจที่จะพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง ตัวสะกดแม่เคย กก กบ รายวิชาภาษาไทย โดยใช้บทเรียนคอมพิวเตอร์ ช่วยสอนร่วมกับการเรียนรู้ที่เน้นกิจกรรมเป็นฐาน สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนให้ดียิ่งขึ้น รวมถึงพัฒนาการจัดการเรียนการสอนในรายวิชาภาษาไทยให้มีประสิทธิภาพ กระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดแรงจูงใจในการเรียนรู้ เน้นให้ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติ อีกทั้งยังสร้าง ความมั่นใจในการอ่านคำในภาษาไทยของนักเรียน ส่งผลให้ใช้ภาษาไทยในการสื่อสารได้อย่างถูกต้อง

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง ตัวสะกดแม่เคย กก กบ รายวิชาภาษาไทย โดยใช้บทเรียนคอมพิวเตอร์ ช่วยสอนร่วมกับการเรียนรู้ที่เน้นกิจกรรมเป็นฐาน
2. เพื่อศึกษาทักษะการอ่าน เรื่อง ตัวสะกดแม่เคย กก กบ รายวิชาภาษาไทย โดยใช้บทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนร่วมกับการเรียนรู้ที่เน้นกิจกรรมเป็นฐาน
3. เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อกิจกรรมการเรียนรู้ เรื่อง ตัวสะกดแม่เคย กก กบ รายวิชาภาษาไทย โดยใช้บทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนร่วมกับการเรียนรู้ที่เน้นกิจกรรมเป็นฐาน

การทบทวนวรรณกรรม/Literature Review

บทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน หมายถึง โปรแกรมคอมพิวเตอร์ที่สร้างขึ้นเพื่อให้ผู้เรียนสามารถเรียนได้ด้วยตนเอง โดยใช้ความสามารถของคอมพิวเตอร์ในการนำเสนอเนื้อหาจากง่ายไปหายาก ในลักษณะของสื่อประสม อันได้แก่ ข้อความ รูปภาพ กราฟิก ภาพเคลื่อนไหว และเสียง เพื่อถ่ายทอดความรู้ในลักษณะใกล้เคียงกับการสอนจริงในห้องเรียนมากที่สุด ทำให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้จากการมีปฏิสัมพันธ์กับคอมพิวเตอร์ พร้อมทั้งได้รับผลป้อนกลับอย่างสม่ำเสมอเกี่ยวกับเนื้อหาและกิจกรรมต่าง ๆ ของบทเรียน [7]

คุณลักษณะเฉพาะของบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน 3 ด้าน คือ

- 1) สามารถตอบสนองความต้องการในการเรียนด้วยตนเองได้ โดยอาศัยหลักการของการสอนรายบุคคล เพื่อสนองต่อความแตกต่างรายบุคคล มีองค์ประกอบ 5 ประการ คือ

- 1.1) ความยืดหยุ่นในเรื่องเวลา ผู้เรียนแต่ละคนมีความแตกต่างกัน บทเรียนควรมีความยืดหยุ่นเพื่อให้ผู้เรียนสามารถเรียนตามความสามารถในการเรียนรู้ของตนเองเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ตรงตามจุดหมายของบทเรียนที่ได้ตั้งไว้

1.2) มีอิสระในการเลือกสถานที่เรียน การนำบทเรียนไปเรียนที่ใดก็ได้ตามความสะดวกของผู้เรียนถือเป็นคุณลักษณะและประโยชน์อย่างหนึ่งของการเรียนด้วยบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน

1.3) การมีอิสระในการเนื้อหาและการเรียน เพื่อตอบสนองต่อความแตกต่างระหว่างผู้เรียนที่ไม่เหมือนกัน การออกแบบควรมีรายการหัวข้อที่จะศึกษา โดยหัวข้อเหล่านั้นควรมีการวิเคราะห์และจัดลำดับตามวัตถุประสงค์ และผู้เรียนมีอิสระในการเลือกเนื้อหาได้

1.4) การวินิจฉัยการเรียนรู้ซ่อมเสริม และการยกเว้น เป็นการวินิจฉัยความรู้ก่อนเรียน และหลังเรียนมี 2 ชนิดคือ การวินิจฉัยก่อนเรียนเป็นการทดสอบว่าผู้เรียนได้รับความรู้พื้นฐานเพียงพอที่จะเรียนรู้ในบทเรียนได้หรือไม่ ถ้าความรู้ไม่เพียงพอก็ควรจัดบทเรียนซ่อมเสริมให้ และการวินิจฉัยหลังการเรียนรู้เป็นการทดสอบว่าผู้เรียนได้รับความรู้และความเข้าใจตรงตามวัตถุประสงค์การเรียนรู้ของบทเรียนหรือไม่ ถ้าขาดส่วนใดส่วนหนึ่งก็เปิดโอกาสให้ผู้เรียนซ่อมเสริมได้เสมอ

1.5) การมีอิสระในการเลือกรูปแบบการเรียนรู้ บทเรียนคอมพิวเตอร์ควรเปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีทางเลือกในการเรียน เช่น การเลือกคำอธิบายเพิ่มเติม ซึ่งผู้เรียนมีความต้องการในการอธิบายไม่เท่ากัน เป็นต้น

2) ความสะดวกสำหรับการเรียนด้วยตนเอง คุณลักษณะที่บทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนควรอำนวยความสะดวกให้แก่ผู้เรียน ดังนี้

2.1) วิธีการใช้งานที่ง่าย ไม่ซับซ้อนจนเกินไป เปิดโอกาสให้ผู้เรียนเลือกหัวข้อได้อย่างอิสระไม่บังคับ

2.2) มีเนื้อหาที่สมบูรณ์ ผู้เรียนสามารถศึกษาได้ตั้งแต่ต้นจนจบด้วยตนเอง

2.3) ผู้เรียนสามารถเรียนเวลาใดก็ได้ใช้เวลาเรียนนานเท่าใดก็ได้

2.4) ผู้เรียนสามารถนำบทเรียนไปเรียนที่ใดก็ได้

2.5) บทเรียนมีปฏิสัมพันธ์กับผู้เรียน สามารถตอบสนองกับผู้เรียนได้ทันที และประเมินผลแบบย้อนกลับไปยังผู้เรียนได้

2.6) บทเรียนต้องสื่อสารให้ผู้เรียนเข้าใจได้ง่าย และผู้เรียนสามารถรู้ได้ว่าตอนนี้กำลังทำอะไรในบทเรียน

3) การออกแบบกระบวนการสอนควรให้ผู้เรียนสามารถศึกษาด้วยตนเองได้ตั้งแต่ต้นจนจบ ดังนั้นในการออกแบบบทเรียนจำเป็นจะต้องประกอบด้วยการนำเข้าสู่บทเรียน การสรุป บทเรียน และการทดสอบหลังเรียน

3.1) การนำเข้าสู่บทเรียน เพื่อให้ผู้เรียนเห็นประเด็นหรือความคิดรวบยอดในเรื่องที่จะเรียน และเพื่อสร้างแรงจูงใจแก่ผู้เรียนทำให้ผู้เรียนอยากเรียนเนื้อหานั้น ๆ

3.2) การสอนในขั้นตอนนี้คือการนำเสนอเนื้อหาของบทเรียนจะต้องมีการออกแบบให้ผู้เรียนเข้าใจในเนื้อหาความรู้เรื่องที่จะเรียนโดยการให้ผู้เรียนมีปฏิสัมพันธ์กับบทเรียนได้ และเลือกใช้สื่อมัลติมีเดียมาประกอบ เพื่อช่วยให้ผู้เรียนเรียนได้โดยไม่เบื่อหรือล้าเลิกลางคัน ซึ่งจะช่วยให้ผู้เรียนไม่ได้รับความรู้ตามวัตถุประสงค์ที่ได้ตั้งไว้

3.3) การเสริมความเข้าใจเป็นการให้ผู้เรียนได้ทำกิจกรรมหรือแบบฝึกหัดต่าง ๆ เพื่อเสริมสร้างความเข้าใจในเนื้อหาที่ได้เรียนได้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น

3.4) การสรุปบทเรียน เป็นการสรุปสาระสำคัญของความคิดรวบยอดจากสิ่งที่ได้เรียนในบทเรียนให้กับผู้เรียนอีกครั้งหนึ่งเพื่อเป็นการทบทวน

3.5) การทดสอบหลังเรียน เป็นการนำแบบทดสอบรูปแบบต่าง ๆ มาใช้เพื่อวัดผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียน และมีการแจ้งกลับไปยังผู้เรียนได้ทันทีเพื่อให้ผู้เรียนได้ทราบระดับความสามารถของตนเองในการเรียน [8]

การเรียนรู้โดยใช้กิจกรรมเป็นฐาน เป็นการยึดหลักการให้ผู้เรียนสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเองและยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลางเป็นการเรียนโดยการปฏิบัติจริง “Learning by Doing” และปฏิบัติเพื่อให้เกิดการเรียนรู้และแก้ปัญหาได้ “Doing by Learning” ในเนื้อหาทุกขั้นตอนของการเรียนรู้ เป็นการเรียนรู้ด้วยตนเอง ทุกคนในกลุ่มเป็นผู้ปฏิบัติ คุณครูเป็นพี่เลี้ยงและทรนเนอร์ แต่

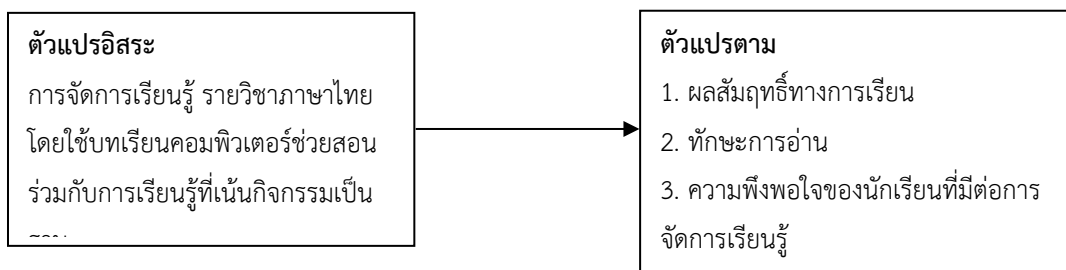
กิจกรรมที่นำมาใช้ต้องมีประสิทธิภาพ ในการเรียนรู้เนื้อหาต่างๆ มีจุดมุ่งหมาย สนุก และน่าสนใจ ไม่ซ้ำซากจนก่อให้เกิดความเบื่อหน่าย ดังนั้น คุณครูจึงเป็น “นักออกแบบกิจกรรม Activity Designer” มืออาชีพ ที่สามารถมองเห็นภาพกิจกรรมได้ทันที [11]

ลักษณะสำคัญของการเรียนรู้ที่เน้นกิจกรรมเป็นฐาน มีลักษณะสำคัญ 6 ข้อ ดังนี้

- 1) ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีความตื่นตัวและกระตือรือร้นด้านความรู้คิด
- 2) กระตุ้นให้เกิดการเรียนรู้จากตัวผู้เรียนเอง มากกว่าการฟังผู้สอนในห้องเรียนและการท่องจำ
- 3) พัฒนาทักษะการเรียนรู้ของผู้เรียน ให้สามารถเรียนรู้ได้ด้วยตัวเองทำให้เกิดการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องนอกห้องเรียนด้วย
- 4) ได้ผลลัพธ์ในการถ่ายทอดความรู้ใกล้เคียงกับการเรียนรู้รูปแบบอื่น แต่ได้ผลดีกว่าการพัฒนาทักษะด้านการคิดและการเขียนของผู้เรียน
- 5) ผู้เรียนมีความพึงพอใจกับการเรียนรู้แบบนี้มากกว่ารูปแบบที่ผู้เรียนเป็นฝ่ายรับการรู้ซึ่งเป็นการเรียนรู้แบบตั้งรับ (Passive Learning)
- 6) มุ่งเน้นความรับผิดชอบของผู้เรียนในการเรียนรู้โดยผ่านการอ่าน เขียน คิด อภิปราย และเข้าร่วมในการแก้ปัญหา และยังสัมพันธ์กับการเรียนรู้ตามลำดับขั้นการเรียนรู้ของบลูมทั้งในด้านพุทธิพิสัย ทักษะพิสัย และจิตพิสัย [16]

กรอบแนวคิดในการวิจัย

กรอบแนวคิดในการวิจัย เรื่อง การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน รายวิชาภาษาไทย โดยใช้บทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนร่วมกับการเรียนรู้ที่เน้นกิจกรรมเป็นฐาน สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 คณะผู้วิจัยนำเสนอดังต่อไปนี้

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 จำนวน 4 ห้อง รวมทั้งสิ้นจำนวน 104 คน ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2567 โรงเรียนอนุบาลกันทรวิชัย

1.2 กลุ่มตัวอย่าง

นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2/1 จำนวน 29 คน และนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2/2 จำนวน 22 คน รวมทั้งสิ้นจำนวน 51 คน ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2567 โรงเรียนอนุบาลกันทรวิชัย ได้มาโดยวิธีการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling)

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

2.1 แผนการจัดการเรียนรู้ เรื่อง ตัวสะกดแม่เกย กก กบ รายวิชาภาษาไทย โดยใช้บทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน ร่วมกับการเรียนรู้ที่เน้นกิจกรรมเป็นฐาน จำนวน 1 แผนการจัดการเรียนรู้ ใช้เวลาสอน 1 ชั่วโมง

2.2 บทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน (Computer-assisted, CAI) เรื่อง ตัวสะกดแม่เกย กก กบ รายวิชาภาษาไทย

2.3 แบบวัดทักษะการอ่านออกเสียง เรื่อง ตัวสะกดแม่เกย กก กบ รายวิชาภาษาไทย จำนวน 60 คำ ทั้งหมดจำนวน 5 ฉบับ ฉบับละ 12 คำ

2.4 แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เป็นแบบปรนัยชนิดเลือกตอบ 3 ตัวเลือก จำนวน 10 ข้อ

2.5 แบบสัมภาษณ์ความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ซึ่งมี 5 ระดับ จำนวน 3 ข้อ ค่าความเที่ยงตรง เท่ากับ 4.00

3. วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลของนักเรียน จำนวน 2 ห้อง ได้แก่ ห้องเรียนที่เรียนโดยใช้บทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนร่วมกับการเรียนรู้ที่เน้นกิจกรรมเป็นฐาน คือ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 2/1 และห้องเรียนที่เรียนแบบปกติ คือ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 2/2

3.1 ห้องเรียนที่จัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้บทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนร่วมกับการเรียนรู้ที่เน้นกิจกรรมเป็นฐาน

3.1.1 ผู้วิจัยขอความอนุเคราะห์จากครูผู้สอนโรงเรียนอนุบาลกันทรวิชัย เพื่อขอความอนุเคราะห์เวลาในการทดลองใช้เครื่องมือ และการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัย

3.1.2 ผู้วิจัยปฐมนิเทศนักเรียนเพื่อสร้างข้อตกลงในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เรื่อง ตัวสะกดแม่เกย กก กบ รายวิชาภาษาไทย โดยใช้บทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนร่วมกับการเรียนรู้ที่เน้นกิจกรรมเป็นฐาน สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2/1 โดยแจ้งจุดประสงค์การเรียนรู้ เป้าหมายของการเรียน วิธีปฏิบัติในการเรียนรู้ บทบาทของผู้เรียน และวิธีประเมินผลการเรียนรู้

3.1.3 ดำเนินการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามกระบวนการในแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้บทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนร่วมกับการเรียนรู้ที่เน้นกิจกรรมเป็นฐาน สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2/1 จำนวน 1 แผนการจัดการเรียนรู้ เวลา 1 ชั่วโมง จากนั้นผู้วิจัยได้ทำการประเมินทักษะการอ่านออกเสียง จำนวน 12 คำ

3.1.4 เมื่อดำเนินการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เสร็จสิ้นเรียบร้อยแล้ว ให้นักเรียนทำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน จำนวน 10 ข้อ

3.1.5 ผู้วิจัยและคณะได้ดำเนินการสัมภาษณ์ความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อกิจกรรมการเรียนรู้ โดยใช้แบบสัมภาษณ์แบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ซึ่งมี 5 ระดับ จำนวน 3 ข้อ

3.1.6 ผู้วิจัยนำข้อมูลที่รวบรวมได้ทั้งหมดเข้าสู่กระบวนการวิเคราะห์ข้อมูลตามลำดับของวัตถุประสงค์

3.2 ห้องเรียนที่สอนแบบปกติ

3.2.1 ผู้วิจัยขอความอนุเคราะห์จากครูผู้สอนโรงเรียนอนุบาลกันทรวิชัย เพื่อขอความอนุเคราะห์เวลาในการทดลองใช้เครื่องมือ และการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัย

3.2.2 ผู้วิจัยชี้แจงแนวทางการวิจัยและวัตถุประสงค์ให้นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2/2 ทราบ เพื่อเข้าใจถึงกระบวนการ

3.2.3 ผู้วิจัยดำเนินการสอน เรื่อง ตัวสะกดแม่เกย กก กบ รายวิชาภาษาไทย แบบปกติ

3.2.3 เมื่อดำเนินการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เสร็จสิ้นเรียบร้อยแล้ว ให้นักเรียนทำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน จำนวน 10 ข้อ

3.2.4 ผู้วิจัยนำข้อมูลที่รวบรวมได้ทั้งหมดเข้าสู่กระบวนการวิเคราะห์ข้อมูลตามลำดับของวัตถุประสงค์

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยนำข้อมูลทั้งหมดในการเก็บรวบรวมข้อมูลการดำเนินการวิจัย มาวิเคราะห์ตามหลักการทางสถิติด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปและการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อการทดสอบสมมติฐานและสรุปผล

4.1 แผนการจัดการเรียนรู้ เรื่อง ตัวสะกดแม่เคย กก กบ รายวิชาภาษาไทย โดยใช้บทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน ร่วมกับการเรียนรู้ที่เน้นกิจกรรมเป็นฐาน มีค่าความเที่ยงตรง (Validity) คือ ค่าความเหมาะสม ซึ่งมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.40-4.40 อยู่ในระดับปานกลางถึงระดับมาก

4.2 บทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน เรื่อง ตัวสะกดแม่เคย กก กบ รายวิชาภาษาไทย มีค่าความเที่ยงตรง คือ ค่าความเหมาะสม ซึ่งมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.40-4.40 อยู่ในระดับปานกลางถึงระดับมาก

4.3 แบบวัดทักษะการอ่านออกเสียง เรื่อง ตัวสะกดแม่เคย กก กบ รายวิชาภาษาไทย มีค่าความเที่ยงตรง คือ ค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างจุดประสงค์กับข้อคำถาม (IOC) ทุกข้อ มีค่าเท่ากับ 1.00 ค่าอำนาจจำแนก (Discrimination) โดยใช้สูตร B (Discrimination Index B) มีค่าเท่ากับ 0.27-0.49 และค่าความเชื่อมั่น (Reliability) โดยใช้สูตรของครอนบาค มีค่าเท่ากับ 0.75

4.4 แบบทดสอบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง ตัวสะกดแม่เคย กก กบ รายวิชาภาษาไทย มีค่าความเที่ยงตรง คือ ค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างจุดประสงค์กับข้อคำถาม (IOC) ทุกข้อ มีค่าเท่ากับ 1.00 ค่าความยาก (Difficulty) เท่ากับ 0.27-0.84 ค่าอำนาจจำแนก (Discrimination) โดยใช้สูตร B (Discrimination Index B) มีค่าเท่ากับ 0.24-0.65 และค่าความเชื่อมั่น (Reliability) โดยใช้สูตรของ KR-20 มีค่าเท่ากับ 0.81

4.5 แบบสัมภาษณ์ความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ ใช้การแจกแจงความถี่ของคำตอบที่มีความถี่สูงสุด แล้วนำมาเขียนในลักษณะการบรรยาย

ผลการวิจัย

1. ผลการวิเคราะห์ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง ตัวสะกดแม่เคย กก กบ รายวิชาภาษาไทย โดยใช้บทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนร่วมกับการเรียนรู้ที่เน้นกิจกรรมเป็นฐาน ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ดังตาราง 1

ตารางที่ 1 การวิเคราะห์ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง ตัวสะกดแม่เคย กก กบ รายวิชาภาษาไทย โดยใช้บทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนร่วมกับการเรียนรู้ที่เน้นกิจกรรมเป็นฐานของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2

ห้องเรียน	n	ร้อยละ	$\bar{x}$	S.D.	t-test	Sig.
ป.2/1	29	74.83	7.48	2.181	7.931*	.000
ป.2/2	22	32.73	3.27	1.609		

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 1 พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2/1 เรื่อง ตัวสะกดแม่เคย กก กบ รายวิชาภาษาไทย โดยใช้บทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนร่วมกับการเรียนรู้ที่เน้นกิจกรรมเป็นฐาน มีนักเรียนจำนวน 29 คน โดยมีค่าร้อยละเท่ากับ 74.83 ค่าเฉลี่ยรวมเท่ากับ 7.48 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 2.181 ($\bar{x}$ = 7.48, S.D = 2.181) และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2/2 โดยใช้บทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนร่วมกับการเรียนรู้ที่เน้นกิจกรรมเป็นฐาน มีนักเรียนจำนวน 22 คน โดยมีค่าร้อยละเท่ากับ 32.73 ค่าเฉลี่ยรวมเท่ากับ 3.27 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 1.609 ($\bar{x}$ = 3.27, S.D = 1.609) ซึ่งผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน รายวิชาภาษาไทย โดยใช้บทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนร่วมกับการเรียนรู้ที่เน้นกิจกรรมเป็นฐาน ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ซึ่งได้ค่าสถิติ (t) เท่ากับ 7.931* ค่า Sig. เท่ากับ .000

สรุปได้ว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2/1 ที่เรียนโดยใช้บทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน ร่วมกับการเรียนรู้ที่เน้นกิจกรรมเป็นฐานสูงกว่า นักเรียนชั้นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2/2 ที่เรียนด้วยการสอนแบบปกติ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลคะแนนทักษะการอ่าน เรื่อง ตัวสะกดแม่เคย กก กบ รายวิชาภาษาไทย โดยใช้บทเรียน คอมพิวเตอร์ช่วยสอนร่วมกับการเรียนรู้ที่เน้นกิจกรรมเป็นฐาน ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ดังตาราง 2

ตารางที่ 2 การวิเคราะห์ทักษะการอ่าน รายวิชาภาษาไทย โดยใช้บทเรียนคอมพิวเตอร์ ช่วยสอนร่วมกับการเรียนรู้ที่เน้น กิจกรรมเป็นฐาน

ห้องเรียน	ร้อยละ	$\bar{X}$	S.D.	รวม
ป.2/1	95.40	10.41	1.593	302

จากตาราง 2 พบว่า ทักษะการอ่าน เรื่อง ตัวสะกดแม่เคย กก กบ รายวิชาภาษาไทย โดยใช้บทเรียนคอมพิวเตอร์ ช่วยสอนร่วมกับการเรียนรู้ที่เน้นกิจกรรมเป็นฐาน ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 มีค่าร้อยละเท่ากับ 95.40 ค่าเฉลี่ยรวม เท่ากับ 10.41 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 1.593 ($\bar{X}$ = 10.41, S.D = 1.593) ซึ่งอยู่ในระดับดี

3. ผลการวิเคราะห์ความพึงพอใจ เรื่อง ตัวสะกดแม่เคย กก กบ รายวิชาภาษาไทย โดยใช้บทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วย สอนร่วมกับการเรียนรู้ที่เน้นกิจกรรมเป็นฐานของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 สรุปได้ว่า นักเรียนส่วนใหญ่มีความพึงพอใจ ต่อกิจกรรมการเรียนรู้

จากการสัมภาษณ์ความพึงพอใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ที่มีต่อกิจกรรมการเรียนรู้ โดยใช้บทเรียน คอมพิวเตอร์ช่วยสอนร่วมกับการเรียนรู้ที่เน้นกิจกรรมเป็นฐาน ซึ่งใช้แบบสัมภาษณ์ความพึงพอใจจำนวน 3 ข้อ สรุปได้ดังนี้

ข้อคำถามที่ 1 นักเรียนมีความชอบต่อบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนที่ประกอบด้วยข้อความ เสียง ภาพที่เกี่ยวข้อง กับเนื้อหา เกมและแบบทดสอบหรือไม่ เพราะอะไร พบว่า นักเรียนมีความชอบต่อบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน เพราะ มี สีสดใสสวยงาม น่าสนใจ ตัวหนังสืออ่านง่าย ได้ความสนุกสนานและความรู้จากเกมที่ได้เล่น แบบทดสอบที่ได้ทำ สามารถรู้ผล คะแนนได้ทันที

ข้อคำถามที่ 2 นักเรียนมีความชอบต่อกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นกิจกรรมเป็นฐาน ไม่ว่าจะเป็นกิจกรรมบอล ถ่ายรูป กิจกรรมจำแนกแจกความรู้ กิจกรรมตอบคำถามจากใบปริศนาหรือไม่ เพราะอะไร พบว่า นักเรียนมีความชอบต่อกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นกิจกรรมเป็นฐาน เพราะได้ร่วมทำกิจกรรมกลุ่มกับเพื่อน มีกิจกรรมที่หลากหลาย ตื่นเต้น น่าสนใจ ได้ขยับเขยื้อนร่างกาย ทำให้เป็นการเรียนรู้ที่ไม่น่าเบื่อ อีกทั้งยังเกิดความสนุกสนานในเวลาเดียวกัน

ข้อคำถามที่ 3 หลังจากการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนนักเรียนคิดว่าการอ่านออกเสียงคำที่มีตัวสะกดตรงตาม มาตราและไม่ตรงตามมาตราดีขึ้นหรือไม่เพราะอะไร พบว่า นักเรียนมีการอ่านออกเสียงคำดีขึ้น เพราะ ได้เรียนรู้ตัวสะกดของ แต่ละมาตรา ทำให้รู้ถึงหลักการอ่านคำที่มีตัวสะกดตรงตามมาตราและไม่ตรงตามมาตรา อีกทั้งได้ฝึกอ่านคำที่หลากหลายจาก กิจกรรมการเรียนรู้ ทำให้เกิดความมั่นใจในการอ่านเพิ่มมากขึ้น

อภิปรายผล

จากผลการวิจัย สามารถอภิปรายผล ได้ดังนี้

1. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2/1 ที่เรียนโดยใช้บทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนร่วมกับการ เรียนรู้ที่เน้นกิจกรรมเป็นฐานสูงกว่า นักเรียนชั้นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2/2 ที่เรียนด้วยการสอนแบบปกติ อย่างมีนัยสำคัญ ทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งนี้เนื่องจากการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ได้ผ่านขั้นตอนการจัดการอย่างเป็นระบบและมีวิธีการเขียนแผนการ

จัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เหมาะสม โดยศึกษาปัญหาการเรียนรู้ของนักเรียน เอกสารจากกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 (ฉบับปรับปรุง พุทธศักราช 2560) หนังสือเรียนและคู่มือครูวิชาภาษาไทยกำหนดจุดประสงค์ของการเรียนรู้ โดยศึกษาเอกสารเกี่ยวกับมาตรฐานการเรียนรู้ ตัวชี้วัด สาระการเรียนรู้และสาระการเรียนรู้แกนกลาง สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ มีการวิเคราะห์หลักสูตร เนื้อหา สาระสำคัญ เพื่อให้ผู้เรียนสามารถบรรลุจุดประสงค์การเรียนรู้และยังนำสื่อสังคมออนไลน์ เข้ามามีส่วนช่วยในการจัดการเรียนรู้ สร้างความตื่นตัว ความสนใจของผู้เรียน อีกทั้งยังผ่านการตรวจสอบความถูกต้อง ความสอดคล้อง ความเหมาะสมของภาษา ความครอบคลุมของเนื้อหา การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ จุดประสงค์การเรียนรู้ จากผู้เชี่ยวชาญทั้ง 5 ท่าน และนำมาปรับปรุงแก้ไขแผนการจัดการเรียนรู้ตามข้อเสนอแนะ ทำให้แผนการจัดการเรียนรู้ เรื่อง ตัวสะกดแม่เคย กก กบ รายวิชาภาษาไทย โดยใช้บทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนร่วมกับการเรียนรู้ที่เน้นกิจกรรมเป็นฐาน ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 เป็นไปตามเกณฑ์ที่ตั้งไว้ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ [14] การพัฒนาบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนบนเว็บแบบเกมการสอน เรื่อง มาตราตัวสะกด กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย สำหรับชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ผลการวิจัยพบว่าหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 [3] การพัฒนาบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน วิชาภาษาไทย เรื่อง การอ่านสรุปใจความสำคัญ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนที่เรียนด้วยบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนมีความก้าวหน้าทางการเรียนเพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2. ทักษะการอ่าน เรื่อง ตัวสะกดแม่เคย กก กบ รายวิชาภาษาไทย โดยใช้บทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนร่วมกับการเรียนรู้ที่เน้นกิจกรรมเป็นฐาน ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 มีค่าร้อยละเท่ากับ 95.40 ค่าเฉลี่ยรวมเท่ากับ 10.41 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 1.593 ($\bar{X}$ = 10.41, S.D = 1.593) ซึ่งอยู่ในระดับดี ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ [14] การพัฒนาบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนบนเว็บแบบเกมการสอน เรื่อง มาตราตัวสะกด กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย สำหรับชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ผลการวิจัยพบว่าหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 [3] การพัฒนาบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน วิชาภาษาไทย เรื่อง การอ่านสรุปใจความสำคัญ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนที่เรียนด้วยบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนมีความก้าวหน้าทางการเรียนเพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3. ความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ เรื่อง ตัวสะกดแม่เคย กก กบ รายวิชาภาษาไทย โดยใช้บทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนร่วมกับการเรียนรู้ที่เน้นกิจกรรมเป็นฐาน จากการสัมภาษณ์ความพึงพอใจของนักเรียน ซึ่งปรากฏผลการสัมภาษณ์ความพึงพอใจจำนวน 3 ข้อ ดังนี้

ข้อที่ 1 พบว่า นักเรียนมีความชอบต่อบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน เพราะ มีสีสันสวยงาม น่าสนใจ ตัวหนังสืออ่านง่าย ได้ความสนุกสนานและความรู้จากเกมที่ได้เล่น แบบทดสอบที่ได้ทำ สามารถรู้ผลคะแนนได้ทันที ซึ่งสอดคล้องกับ [17] ได้กล่าวถึงประโยชน์ของบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน ว่ามีความสวยงามดึงดูดความสนใจโดยใช้เทคนิคการนำเสนอในรูปแบบสื่อประสม และมีการนำเสนอเนื้อหาได้ฉับไวรวดเร็ว [12] ได้กล่าวถึงประโยชน์ของบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนไว้ว่า มีการป้อนกลับทันที มีสีสันภาพและเสียงทำให้ผู้เรียนเกิดความตื่นตัว ไม่เบื่อหน่าย ผู้เรียนเรียนได้ดีกว่าและเร็วกว่าการสอนปกติ ลดการสิ้นเปลืองของเวลา ผู้เรียน และสามารถประเมินผลความก้าวหน้าของผู้เรียนโดยอัตโนมัติ

ข้อ 2 พบว่า นักเรียนมีความชอบต่อกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นกิจกรรมเป็นฐาน เพราะได้ร่วมทำกิจกรรมกลุ่มกับเพื่อน มีกิจกรรมที่หลากหลาย ตื่นเต้น น่าสนใจ ได้ขยับเขยื้อนร่างกาย ทำให้เป็นการเรียนรู้ที่ไม่น่าเบื่อ อีกทั้งยังเกิดความสนุกสนานในเวลาเดียวกัน ซึ่งสอดคล้องกับ [17] ได้กล่าวถึงประโยชน์ของบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนไว้ว่าผู้เรียนสามารถเรียนรู้ด้วยตนเองได้ตลอดเวลา ใช้เวลาในการเรียนน้อยกว่าการเรียนการสอนในชั้นเรียนส่งเสริมให้ผู้เรียนมีความรับผิดชอบต่องาน เพราะต้องควบคุมบทเรียนด้วยตนเองรวมถึงการแก้ปัญหาและฝึกคิดอย่างมีเหตุผลผู้เรียนสามารถเรียนรู้บทเรียนได้ตามความสนใจและความสามารถของตนเอง บทเรียนมีความยืดหยุ่น และสร้างความพึงพอใจในการเรียน ก่อให้เกิดเจตคติที่ดีต่อบทเรียน [12] ได้กล่าวถึงประโยชน์ของบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนไว้ว่า มีการป้อนกลับทันที มีสีสัน ภาพและเสียงทำให้ผู้เรียนเกิดความตื่นตัว

ไม่เบื่อหน่าย ผู้เรียนเรียนได้ดีกว่าและเร็วกว่าการสอนปกติ ลดการสิ้นเปลืองของเวลาผู้เรียน และสามารถประเมินผลความก้าวหน้าของผู้เรียนโดยอัตโนมัติ

ข้อ 3 พบว่า นักเรียนมีการอ่านออกเสียงคำดีขึ้น เพราะได้เรียนรู้ตัวสะกดของแต่ละมาตรา ทำให้รู้ถึงหลักการอ่านคำที่มีตัวสะกดตรงตามมาตราและไม่ตรงตามมาตรา อีกทั้งได้ฝึกอ่านคำที่หลากหลายจากกิจกรรมการเรียนรู้ ทำให้เกิดความมั่นใจในการอ่านเพิ่มมากขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับ [6] ได้กล่าวถึงประโยชน์ของคอมพิวเตอร์ช่วยสอนที่มีต่อการเรียนการสอนไว้ว่าดึงดูดความสนใจ โดยใช้เทคนิคการนำเสนอด้วยกราฟิก ภาพเคลื่อนไหว แสง สี เสียงได้อย่างสวยงามและเหมือนจริง ช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ และสามารถเข้าใจเนื้อหาได้เร็วด้วยวิธีที่ง่าย ๆ ช่วยให้ผู้เรียนมีความคงทนในการเรียนรู้สูง เพราะโอกาสปฏิบัติกิจกรรมด้วยตนเอง ซึ่งจะเรียนรู้ได้จากขั้นตอนที่ง่ายไปหายากตามลำดับ ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีความรับผิดชอบต่อตนเอง ต้องควบคุมการเรียนรู้ด้วยตนเอง มีการแก้ปัญหาและฝึกคิดอย่างมีเหตุผล [12] ได้กล่าวถึงประโยชน์ของบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนไว้ว่า มีการป้อนกลับทันที มีสีสัน ภาพและเสียงทำให้ผู้เรียนเกิดความตื่นเต้น ไม่เบื่อหน่าย ผู้เรียนเรียนได้ดีกว่าและเร็วกว่าการสอนปกติ ลดการสิ้นเปลืองของเวลาผู้เรียน และสามารถประเมินผลความก้าวหน้าของผู้เรียนโดยอัตโนมัติ

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งนี้

1.1 การจัดการเรียนรู้โดยใช้บทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนร่วมกับการเรียนรู้ที่เน้นกิจกรรมเป็นฐาน อาจมีการขยายเวลาการเรียนรู้ โดยมีการยืดหยุ่นตามสถานการณ์ความพร้อมของผู้เรียน

1.2 บทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนจำเป็นต้องใช้อุปกรณ์คอมพิวเตอร์ในการเรียนรู้ ซึ่งอาจจะไม่สะดวกในการใช้กับโรงเรียนที่ขาดแคลนอุปกรณ์

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการศึกษาเพิ่มเติมเกี่ยวกับวิธีการสร้างบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนที่มีความสะดวก รวดเร็ว และเข้าถึงได้ง่ายในการเรียนรู้ ไม่จำกัดเฉพาะเพียงแต่เครื่องคอมพิวเตอร์เท่านั้น แต่สามารถทำได้ทั้งในสมาร์ตโฟนและแท็บเล็ตที่สามารถเรียนรู้ได้ทุกที่ทุกเวลา

2.2 ควรมีการพัฒนาต่อยอดบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนร่วมกับการเรียนรู้ที่เน้นกิจกรรมเป็นฐาน ไปทดลองใช้ในกลุ่มเดียวกันกับนักเรียนในระดับชั้นต่าง ๆ หรือวิชาต่าง ๆ โดยปรับกิจกรรมการจัดการเรียนการสอนให้เหมาะสมกับเนื้อหาและระดับชั้นของนักเรียน เพื่อให้เกิดประโยชน์ต่อการจัดการเรียนการสอน

บรรณานุกรม

- [1] กระทรวงศึกษาธิการ, (2551), หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551, โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย, กรุงเทพฯ.
- [2] คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, (2566), หลักสูตรการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาวิทยาการทางการศึกษา และการจัดการเรียนรู้, ออนไลน์, http://elm.edu.swu.ac.th/?page_id=179. สืบค้นเมื่อ 25 กันยายน 2567.
- [3] คะนิงนิตย์ พันธะโน, (2563), การพัฒนาบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน วิชาภาษาไทย เรื่อง การอ่านสรุปใจความสำคัญ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนอนุบาลแจ้งหมื่น จังหวัดลำปาง, [วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช], มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- [4] จินพิชญ์ชา มะมม, (2557), บทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน: เทคโนโลยีการศึกษาเพื่อพัฒนาความรู้และทักษะสำหรับนักศึกษาพยาบาล. ออนไลน์, <https://shorturl.asia/UytcR>. สืบค้นเมื่อ 25 กันยายน 2567.

- [5] ณัฐวุฒิ บุญวิบูลวัฒน์, (2565), การพัฒนาบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนรูปแบบเกม ร่วมกับเทคนิค MATHLEAGUE เพื่อเสริมสร้างความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3, (วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี). ออนไลน์, <https://shorturl.asia/rCRiq>, สืบค้นเมื่อ 25 กันยายน 2567.
- [6] เทียนชัย ไชยโชค, (2552), การใช้โปรแกรม Authorware 7.0, มีเดียอินเทลลิเจนซ์, ปทุมธานี.
- [7] ประกาศิต อานุกาพแสนยากร, (2555), การจัดการเรียนรู้ (พิมพ์ครั้งที่ 1), โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.
- [8] พงษ์รัตน์ ทวีรัตน์, (2540), การสร้างและพัฒนาแบบทดสอบผลสัมฤทธิ์, สำนักพิมพ์ประสานมิตร, กรุงเทพฯ.
- [9] ไพโรจน์ ติรัตนากุล, (2554), Creating IMMCAI Package, วารสารครุศาสตร์อุตสาหกรรม. 1, น.14-18.
- [10] ไพศาล วรคำ, (2566), การวิจัยทางการศึกษา, ตักสิลาการพิมพ์, มหาสารคาม.
- [11] ยาวเรศ ภักดีจิตร, (2557), Active Learning กับการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21, เอกสารประกอบการเสวนาทางวิชาการ “วันส่งเสริมวิชาการสู่คุณภาพการเรียนการสอน” 30 กรกฎาคม 2557 ณ หอประชุม มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์.
- [12] วรวิทย์ นิเทศศิลป์, (2551), สื่อและนวัตกรรมการเรียนรู้, สกายบุ๊คส์, กรุงเทพฯ.
- [13] วิชัย วงใหญ่ และมารุต พัฒนา, (2554), หลักสูตรแกนกลางสู่หลักสูตรสถานศึกษา กระบวนทัศน์ใหม่การพัฒนา, จรัญ สนิทวงศ์การพิมพ์, กรุงเทพฯ.
- [14] สุขสันต์ สาทาชนม์, (2562), การพัฒนาบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนบนเว็บไซต์แบบเบบการสอน เรื่อง มาตราตัวสะกด กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย สำหรับชั้นประถมศึกษาปีที่ 2, [วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม], มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.
- [15] สุทัต เอกา, (2557), การเรียนรู้โดยใช้กิจกรรมเป็นฐาน, ออนไลน์, [http://www.krumontree.com/www/index.php/documents/74-abl-activity-based learning](http://www.krumontree.com/www/index.php/documents/74-abl-activity-based%20learning), สืบค้นเมื่อ 25 กันยายน 2567.
- [16] สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, (2562), แนวทางการนิเทศเพื่อพัฒนาและการส่งเสริมการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) ตามนโยบายลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้, หน่วยศึกษานิเทศก์ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, กรุงเทพฯ.
- [17] อัจฉรีย์ พิมพ์พิมล, (2550), คอมพิวเตอร์ช่วยสอน, อุบลราชธานี.

ผลการจัดการเรียนรู้ด้วยเทคนิค KWDL ร่วมกับบาร์โมเดล ที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
และความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ เรื่อง โจทย์ปัญหาเวลา
ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนอนุบาลศรีสะเกษ

The Effects of Learning Management Using KWDL Techniques with
Bar Model on Learning Achievement and Mathematics Problem
Solving Ability in the Topic of Time Problem
of Grade 4 Students at Anuban Sisaket School

พัชรี ชื่นชาย¹, วินิจ เทือกทอง¹, สุรรัตน์ อารีรักษ์สกุล ก้องโลก^{1*}

Patcharee Chuenchai¹, Vinit Thueakthong¹, Sureerat Areeraksakul Konglok^{1*}

¹ แผนกวิชาหลักสูตรและการสอน สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

¹ Curriculum and Instruction School of Educational Studies Sukhothai Thammathirat Open University

* Corresponding email: Patcharee@sskru.ac.th

Received: 14 March 2025; Revised: 19 June 2025; Accepted: 29 June 2025

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ เรื่อง โจทย์ปัญหาเวลา ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 กลุ่มที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ด้วยเทคนิค KWDL ร่วมกับบาร์โมเดล และกลุ่มที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบปกติ 2) เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ เรื่อง โจทย์ปัญหาเวลา ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ระหว่างกลุ่มที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ด้วยเทคนิค KWDL ร่วมกับบาร์โมเดลกับกลุ่มที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบปกติ และ 3) เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ เรื่อง โจทย์ปัญหาเวลา ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 กลุ่มที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ด้วยเทคนิค KWDL ร่วมกับบาร์โมเดลกับเกณฑ์ร้อยละ 75

รูปแบบการวิจัย เป็นการวิจัยกึ่งทดลอง มีกลุ่มควบคุมและกลุ่มทดลอง วัดหลังการทดลอง กลุ่มตัวอย่าง คือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 จำนวน 2 ห้องเรียน มีนักเรียนห้องละ 30 คน โดยการสุ่มแบบกลุ่ม เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย 1) แผนการจัดการเรียนรู้ด้วยเทคนิค KWDL ร่วมกับบาร์โมเดล เรื่อง โจทย์ปัญหาเวลา 2) แผนการจัดการเรียนรู้แบบปกติ เรื่อง โจทย์ปัญหาเวลา 3) แบบทดสอบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์ เรื่อง โจทย์ปัญหาเวลา และ 4) แบบทดสอบความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ เรื่อง โจทย์ปัญหาเวลา สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เพียร์สัน และการวิเคราะห์ความแปรปรวนตัวแปรพหุนาม

ผลการวิจัยพบว่า 1) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์เรื่อง โจทย์ปัญหาเวลา ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 กลุ่มที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ด้วยเทคนิค KWDL ร่วมกับบาร์โมเดลมีค่าเฉลี่ย 78.167 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 13.613 และค่าเฉลี่ยความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ เท่ากับ 74.033 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 15.599

ตามลำดับ ส่วนนักเรียนกลุ่มที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบปกติ มีค่าเฉลี่ยผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์ เท่ากับ 61.500 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 13.400 และค่าเฉลี่ยความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ เท่ากับ 53.600 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 12.053 ตามลำดับ และพบว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ ของนักเรียนทั้งสองกลุ่มมีความสัมพันธ์กัน 2) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ เรื่อง โจทย์ปัญหาเวลา ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 กลุ่มที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ด้วยเทคนิค KWDL ร่วมกับบาร์โมเดลสูงกว่ากลุ่มที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบปกติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และ 3) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ เรื่อง โจทย์ปัญหาเวลา ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 กลุ่มที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ด้วยเทคนิค KWDL ร่วมกับบาร์โมเดลไม่สูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 75 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

คำสำคัญ : เทคนิค KWDL, บาร์โมเดล, ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน, ความสามารถในการแก้ปัญหา, คณิตศาสตร์

ABSTRACT

This research aimed to 1) examine the mathematics learning achievement and problem solving ability in the topic of Time Problem of Grade 4 students who were taught using the KWDL technique combined with bar models and those who received regular instructional; 2) compare the mathematics learning achievement and problem solving ability in the topic of Time Problem of Grade 4 students between students taught using the KWDL technique combined with bar models and those who received regular instructional; and 3) compare the mathematics learning achievement and problem solving ability in the topic of Time Problem of Grade 4 students taught using the KWDL technique combined with bar models to the benchmark criterion of 75%.

The research design was a quasi-experimental study with a control group and an experimental group, using a posttest-only design. The sample consisted of two Grade 4 classrooms, each with 30 students, the classrooms were obtained by cluster random sampling. Research instruments included: 1) lesson plans using the KWDL technique combined with bar models in the topic of Time Problem, 2) lesson plans for regular instructional in the topic of Time Problem, 3) a mathematics learning achievement test in the topic of Time Problem, and 4) a test for mathematical problem solving ability in the topic of Time Problem. Data were analyzed using mean, standard deviation, correlation coefficients, and multivariate analysis of variance (MANOVA).

The findings revealed that: 1) the mathematics learning achievement of students taught using the KWDL technique combined with bar models had mean scores of 78.167, with standard deviations of 13.613. Their average score for problem solving ability was 74.033, with standard deviations of 15.599, respectively. In contrast, students those who received regular instructional had mean mathematics

learning achievement scores of 61.500, with standard deviations of 13.400, while their average score for problem solving ability was 53.600, with standard deviations of 12.053, respectively. A correlation was found between learning achievement and problem solving ability in both groups. 2) The mathematics learning achievement and problem solving ability of students taught using the KWDL technique combined with bar models were significantly higher than those who received regular instructional at the .05 level. 3) The mathematics learning achievement and problem solving ability of students taught using the KWDL technique combined with bar models was not significantly higher than the 75% criterion at the .05 level.

Keywords: KWDL Technique, Bar Model, Achievement, Problem Solving Ability, Mathematics

บทนำ

ความสามารถในการแก้ปัญหาเป็นลักษณะโดยเฉพาะของมนุษย์ เป็นความสามารถที่จะเอาชนะอุปสรรคต่างๆ โดยรู้จักเลือกใช้วิถีทางที่เหมาะสม ความสามารถในการแก้ปัญหานี้เป็นความชาญฉลาดของมนุษย์ที่มีอยู่เหนือสัตว์ที่ฉลาดทั้งหลาย เป็นความสามารถพิเศษของบางคนในหมู่เพื่อนมนุษย์ด้วยกัน เป็นธรรมชาติที่มีอยู่ในมนุษย์เอง (Polya, 1980: 1) และในชีวิตประจำวันของมนุษย์เรานั้นต้องพบกับปัญหาและอุปสรรคมากมาย ต้องใช้ความสามารถในการคิดแก้ปัญหาอยู่ตลอดเวลาเพื่อให้สามารถปรับตัวอยู่ในสังคมได้ ถือเป็นความสามารถขั้นพื้นฐานของมนุษย์ (ปรีชา เนาว์เย็นผล, 2562: 9-5) ซึ่งความสามารถในการแก้ปัญหาด้านคณิตศาสตร์เป็นความสามารถในการประยุกต์ความรู้หรือกระบวนการทางคณิตศาสตร์ กลวิธีและยุทธวิธีแก้ปัญหา และประสบการณ์ที่มีอยู่ไปใช้ในการแก้ปัญหา ซึ่งปัญหาด้านคณิตศาสตร์เป็นปัญหาที่นักเรียนไม่คุ้นเคยมาก่อนและต้องใช้การคิดที่หลากหลาย เช่นคิดวิเคราะห์ คิดเชื่อมโยง คิดเชิงตรรกะ เพื่อหาแนวทางหรือวิธีแก้ปัญหาที่มีประสิทธิภาพมากที่สุด การแก้ปัญหาด้านคณิตศาสตร์เป็นกระบวนการที่นักเรียนควรจะเรียนรู้ ฝึกฝน และพัฒนาให้เกิดขึ้นในตัวของนักเรียน จะช่วยให้นักเรียนมีแนวทางการคิดที่หลากหลาย มีนิสัยกระตือรือร้นไม่ย่อท้อ และมีความมั่นใจในการแก้ปัญหาที่เผชิญอยู่ทั้งภายในและภายนอกห้องเรียน เป็นทักษะพื้นฐานที่นักเรียนสามารถนำติดตัวไปใช้แก้ปัญหาในชีวิตประจำวันได้นานตลอดชีวิต (รุ่งฟ้า จันทจักรภรณ์, 2559: 9)

การแก้ปัญหาด้านคณิตศาสตร์เป็นทักษะและกระบวนการอย่างหนึ่ง ดังนั้นครูควรปลูกฝังให้นักเรียนเข้าใจถึงขั้นตอนหรือกระบวนการในการแก้ปัญหาที่ถูกต้อง การเรียนการสอนควรส่งเสริมให้นักเรียนได้เรียนรู้ ฝึกฝน และพัฒนาให้มากขึ้น มีการประเมินผลที่คำนึงถึงทักษะและกระบวนการทางคณิตศาสตร์ที่ถูกต้อง เพื่อสะท้อนคุณภาพที่เกิดขึ้น ทั้งด้านความรู้ ความเข้าใจ ทักษะและกระบวนการทางคณิตศาสตร์และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ผลจากการประเมินการเรียนรู้คณิตศาสตร์จะนำมาซึ่งการทบทวน ปรับปรุง และพัฒนาการจัดการเรียนรู้ให้ดียิ่งขึ้น ทำให้ครูผู้สอนประเมินได้ว่า นักเรียนแต่ละคนสามารถนำความรู้ไปใช้ในการทำงานหรือแก้ปัญหาด้านคณิตศาสตร์ได้เพียงใด (สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี, 2555: 135) และครูผู้สอนสามารถตรวจสอบความรู้ ความเข้าใจ และความสามารถทางคณิตศาสตร์ของนักเรียน หากต้องการวัดผลด้านความรู้ ความคิดหรือวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสามารถใช้แบบทดสอบได้ ซึ่งวิธีการและเครื่องมือในการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ต้องทำไปพร้อมกับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้สอดคล้องกับคุณภาพของนักเรียนที่ระบุในหลักสูตร เพื่อให้ครูผู้สอนทราบถึงข้อบกพร่องที่เกิดขึ้นและนำมาปรับปรุงแก้ไข ช่วยเพิ่ม

แรงจูงใจและกระตุ้นให้นักเรียนเกิดความกระตือรือร้นในการปรับปรุงความสามารถทางคณิตศาสตร์ (ชานนท์ จันทรา, 2559: 14-2 ถึง 14-51)

จากประสบการณ์ของผู้วิจัย ในการจัดการเรียนการสอนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนอนุบาลศรีสะเกษ โดยสังเกตจากการร่วมกิจกรรมการเรียนการสอนและประเมินความสามารถในการแก้โจทย์ปัญหาทางคณิตศาสตร์จากการตรวจแบบฝึกหัดของนักเรียน จะเห็นว่านักเรียนทำแบบฝึกหัดไม่ถูกต้อง ไม่เขียนอธิบายขั้นตอน แสดงวิธีทำไม่ถูกต้อง ตั้งต้นไม่ถูกว่าจะแก้ปัญหายังไง ด้วยวิธีใด อ่านโจทย์แล้วแปลโจทย์ไม่ได้ มีความบกพร่องในการอ่านและทำความเข้าใจ เป็นผลทำให้นักเรียนส่วนใหญ่หาคำตอบโดยวิธีเดาสุ่ม นอกจากนี้ยังพบว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 จากแบบทดสอบระดับโรงเรียน School Test ในรายวิชาคณิตศาสตร์ (โรงเรียนอนุบาลศรีสะเกษ, 2556: 4) ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2566 มีคะแนนเฉลี่ยร้อยละ 63.92 ซึ่งยังไม่เป็นไปตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ตามหลักสูตร คือ นักเรียนต้องมีคะแนนเฉลี่ยตั้งแต่ร้อยละ 76 ขึ้นไป เมื่อพิจารณาตามตัวชี้วัดที่นักเรียนมีผลคะแนนน้อยพบว่า เป็นตัวชี้วัดที่เกี่ยวกับการแสดงวิธีหาคำตอบของโจทย์ปัญหา และเมื่อพิจารณาผลการประเมินคุณภาพผู้เรียน (NT) (แผนปฏิบัติการประจำปี โรงเรียนอนุบาลศรีสะเกษ, 2566: 63) ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ปีการศึกษา 2565 ของโรงเรียนอนุบาลศรีสะเกษ ซึ่งเป็นผลนักเรียนกลุ่มนี้ พบว่าตัวชี้วัดที่มีผลการประเมินต่ำกว่าร้อยละ 50 คือ การแสดงวิธีหาคำตอบของโจทย์ปัญหาเช่นกันและจากการแลกเปลี่ยนเรียนรู้และพูดคุยเกี่ยวกับสภาพปัญหาของครูกลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ที่ได้สอนนักเรียนกลุ่มเดียวกันนี้ มีความเห็นสอดคล้องกันว่า นักเรียนขาดความเข้าใจในกระบวนการและวิธีการแก้ปัญหา ขาดความรู้เรื่องกฎเกณฑ์และสูตร ขาดประสบการณ์ และขาดมโนทัศน์ในเรื่องของโจทย์ปัญหา อีกทั้งโจทย์ปัญหาคณิตศาสตร์มีข้อความและตัวเลขที่เป็นนามธรรม ทำให้นักเรียนไม่ชอบคิดหาทางแก้ปัญหา และเมื่อแก้ปัญหาไม่ได้จึงส่งผลให้นักเรียนขาดความสนใจและขาดความกระตือรือร้นที่จะแก้ปัญหาวางคณิตศาสตร์ให้สำเร็จ นอกจากนี้ การจัดการเรียนการสอนของครูจะใช้วิธีสอนแบบบรรยาย แบบถามตอบ เน้นการปฏิบัติตามครูผู้สอน นักเรียนไม่ค่อยมีส่วนร่วมในกิจกรรม ครูมักสอนโดยให้พูดเติมคำตอบพร้อมกันทั้งชั้น ทำให้นักเรียนขาดกระบวนการคิด และไม่ได้สอนให้เห็นเป็นรูปธรรม ทำให้นักเรียนฝังใจว่าคณิตศาสตร์ยาก ขาดแรงจูงใจในการคิดและแก้ปัญหา

ทักษะสำคัญของการจัดการศึกษาที่หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานกำหนดจุดเน้นในช่วงชั้นประถมศึกษาตอนต้น จำเป็นต้องปูพื้นฐานความสามารถและมีทักษะในการอ่านออก เขียนได้ คิดเลขเป็น และระดับประถมศึกษาปีที่ 4-6 จะเน้นพัฒนาความสามารถให้สูงขึ้น จนสามารถอ่านคล่อง เขียนคล่อง คิดเลขคล่อง เน้นทักษะการแปลความ ตีความ มีความสามารถในการคิดวิเคราะห์ คือความสามารถในการทำความเข้าใจในสถานการณ์ ประเด็นปัญหา โดยคิดวิเคราะห์ออกเป็นส่วนย่อย ๆ เป็นรายการ หรือเป็นขั้นตอนและเนื้อหาเกี่ยวกับโจทย์ปัญหาในชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 นั้นจะมีการขยายโครงสร้างให้มีความซับซ้อนมากขึ้น นักเรียนจำเป็นต้องมีการประมวลความรู้ความสามารถหลายอย่างเข้าด้วยกันเพื่อนำมาใช้แก้ปัญหา ผู้วิจัยเห็นว่าหากครูผู้สอนมีการปรับเปลี่ยนวิธีการสอน มีเทคนิคการสอนที่หลากหลาย เน้นส่งเสริมกระบวนการคิดแก้ปัญหาของนักเรียน ส่งเสริมให้นักเรียนได้คิดวิเคราะห์ รวมทั้งบรรยากาศในการเรียนคณิตศาสตร์ให้เป็นเรื่องสนุก มีกิจกรรมที่น่าสนใจ จะทำให้นักเรียนมีพัฒนาการที่ก้าวหน้าเป็นไปตามที่ตั้งเป้าหมายไว้

จากการศึกษาค้นคว้า ผู้วิจัยพบเทคนิคที่จะช่วยให้นักเรียนได้ฝึกคิดวิเคราะห์ คิดอย่างมีระบบ เป็นขั้นตอน คือเทคนิค KWDL ที่ชี้นำการคิดแนวทางในการอ่านเพื่อทำความเข้าใจและหาคำตอบ ฝึกคิดวิเคราะห์ คิดอย่างมีระบบ และเทคนิคบาร์โมเดล (Bar Model) ที่ใช้ยุทธวิธีการวาดภาพจำลองหรือเขียนแผนภาพเพื่อทำความเข้าใจปัญหาได้ง่ายขึ้น

นักเรียนสามารถจินตนาการออกมาเป็นรูปภาพ เป็นแบบจำลองรูปสี่เหลี่ยมผืนผ้าที่ใช้แทนปริมาณของสิ่งต่างๆ ซึ่งแสดงความสัมพันธ์ของข้อมูลที่มีกับสิ่งที่ต้องการหาคำตอบเพื่อแก้โจทย์ปัญหา นักเรียนสามารถสร้างลำดับขั้นตอนของการแก้ปัญหาคณิตศาสตร์ได้ด้วยตนเอง สำหรับเทคนิค KWDL ถูกพัฒนาขึ้นโดยโอเกิลและคาร์ (Ogle and Carr, 1986 อ้างถึงใน เบญจธนาศิริวัฒน์ ไกรทิพย์, 2551) เพื่อใช้สอนและฝึกทักษะทางการอ่าน ผู้เรียนจะได้รับการฝึกให้ตระหนักในกระบวนการทำความเข้าใจตนเอง การวางแผน การตั้งจุดมุ่งหมาย การตรวจสอบความเข้าใจในตนเอง การจัดระบบข้อมูลเพื่อนำมาใช้ในภายหลังได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยมีขั้นตอนการเรียนการสอน 4 ขั้นตอนดังนี้ 1) K (What we Know) นักเรียนรู้อะไรบ้างในเรื่องที่จะเรียน หรือสิ่งที่โจทย์บอกให้ทราบมีอะไรบ้าง 2) W (What we want to know) นักเรียนหาสิ่งที่โจทย์ต้องการทราบหรือสิ่งที่นักเรียนต้องการรู้ 3) D (What we Do to find out) นักเรียนจะต้องทำอะไร อย่างไร หรือเรามีวิธีการอย่างไรบ้าง เพื่อหาคำตอบตามที่โจทย์ต้องการ หรือสิ่งที่ตนเองต้องการรู้ 4) L (What we Learned) นักเรียนสรุปสิ่งที่ได้เรียนรู้ (ปรีชา เนาว์เย็นผล, 2559: 15-51 ถึง 15-52) มีนักวิจัยหลายท่าน (วิไลพร นาควรรณกิจ, 2559; อารณ สันติวรกุล, 2561; ปรียาณัฏสนากร สุ่มมาตย์, 2562) ได้นำเทคนิค KWDL ไปใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์และความสามารถในการแก้ปัญหาคณิตศาสตร์ ในระดับชั้นและเนื้อหาคณิตศาสตร์ที่แตกต่างกัน พบว่า นักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิค KWDL มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์และมีความสามารถในการแก้ปัญหาคณิตศาสตร์ สูงกว่านักเรียนที่ได้รับการเรียนรู้แบบปกติ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนเทคนิคบาร์โมเดล (Bar Model) (กรองทอง ไครรี, 2554: 2) เริ่มใช้ครั้งแรกในประเทศสิงคโปร์ตั้งแต่ต้นปี ค.ศ.1980 ได้นำมาใช้สอนเป็นนวัตกรรมที่คิดค้นโดยทีมวิจัยคณิตศาสตร์ระดับประถมศึกษาที่ประเทศสิงคโปร์ เพื่อใช้ในการสอนเนื้อหาเกี่ยวกับการแก้โจทย์ปัญหาคณิตศาสตร์ โดยจะวาดเป็นรูปแบบบล็อกหรือบาร์ เป็นรูปสี่เหลี่ยมผืนผ้าเรียกว่า Singapore Bar Model หรือ Singapore Block Model โดยผู้เรียนเป็นผู้ที่เชื่อมโยงความรู้ทั่วไปสู่การวาดรูปบาร์โมเดลเพื่อแก้โจทย์ปัญหา และได้มีการใช้อย่างแพร่หลายในหลายประเทศ เช่น ประเทศสิงคโปร์ ประเทศเวียดนาม และประเทศญี่ปุ่น ในประเทศไทยมีนักวิจัยหลายท่าน ได้นำเทคนิคบาร์โมเดลไปใช้จัดกิจกรรมการเรียนรู้ร่วมกับเทคนิคอื่น ๆ เช่น อัษฎาพร แก้วชูเสน (2557) ศึกษาเรื่องผลการจัดการเรียนรู้โดยใช้กลวิธี STAR ร่วมกับเทคนิคการวาดรูปบาร์โมเดล ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 เรื่องทศนิยมและเศษส่วน พบว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความสามารถในการแก้โจทย์ปัญหาคณิตศาสตร์หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และดารณี เกตุประกอบ (2564) ใช้กระบวนการแก้ปัญหตามแนวคิดของโพลยาพร้อมกับเทคนิคบาร์โมเดล สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 เรื่องการบวกและการลบ ผลการวิจัย พบว่าความสามารถในการแก้โจทย์ปัญหาหลังจัดกิจกรรม สูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 60 (30 คะแนน) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังจัดกิจกรรม สูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 60 (12 คะแนน) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากปัญหาแนวคิดและเหตุผลที่กล่าวมา ผู้วิจัยจึงสนใจทดลองจัดการเรียนรู้เรื่อง โจทย์ปัญหาเวลา ด้วยเทคนิค KWDL ร่วมกับบาร์โมเดลให้กับของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนอนุบาลศรีสะเกษ จังหวัดศรีสะเกษ เพื่อศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความสามารถในการแก้ปัญหาคณิตศาสตร์ ให้นักเรียนได้คิดวิเคราะห์ปัญหาแบบเป็นขั้นตอนและสามารถแก้ปัญหาด้วยตัวเอง ซึ่งเป็นการส่งเสริมให้นักเรียนให้เกิดองค์ความรู้ ทำให้เกิดทักษะในการแก้โจทย์ปัญหาคณิตศาสตร์สูงขึ้น และยังใช้เป็นแนวทางสำหรับครูคณิตศาสตร์ในการปรับปรุงการเรียนการสอนที่เอื้อประโยชน์ต่อการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเกี่ยวกับโจทย์ปัญหาและพัฒนาความสามารถในการแก้ปัญหาคณิตศาสตร์ต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ เรื่อง โจทย์ปัญหาเวลา ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 กลุ่มที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ด้วยเทคนิค KWDL ร่วมกับบาร์โมเดล และกลุ่มที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบปกติ
2. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ เรื่อง โจทย์ปัญหาเวลา ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ระหว่างกลุ่มที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ด้วยเทคนิค KWDL ร่วมกับบาร์โมเดล และกลุ่มที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบปกติ
3. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ เรื่อง โจทย์ปัญหาเวลา ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 กลุ่มที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ด้วยเทคนิค KWDL ร่วมกับบาร์โมเดล เทียบกับ เกณฑ์ร้อยละ 75

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนอนุบาลศรีสะเกษ จังหวัดศรีสะเกษ ปีการศึกษา 2566 จำนวน 13 ห้องเรียน มีนักเรียน 396 คน

ตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ปีการศึกษา 2566 โรงเรียนอนุบาลศรีสะเกษ จำนวน 2 ห้อง คือ กลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม ห้องละ 30 คน โดยการสุ่มแบบกลุ่ม

2. ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย

2.1 ตัวแปรต้น คือ รูปแบบการจัดการเรียนรู้ 2 รูปแบบ คือการจัดการเรียนรู้ด้วยเทคนิค KWDL ร่วมกับ บาร์โมเดล และการจัดการเรียนรู้แบบปกติ

2.2 ตัวแปรตาม คือ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์ และความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

3.1 แผนการจัดการเรียนรู้ด้วยเทคนิค KWDL ร่วมกับบาร์โมเดล เรื่อง โจทย์ปัญหาเวลา ที่สร้างขึ้นตาม ขั้นตอนการจัดการเรียนรู้ด้วยเทคนิค KWDL ร่วมกับบาร์โมเดล จำนวน 16 แผน ซึ่งมีค่าเฉลี่ยระดับความเหมาะสมอยู่ในระดับดี มีค่าเฉลี่ย 4.49

3.2 แผนการจัดการเรียนรู้แบบปกติ เรื่อง โจทย์ปัญหาเวลา จำนวน 16 แผน ซึ่งมีค่าเฉลี่ยระดับความเหมาะสมอยู่ในระดับดีมาก มีค่าเฉลี่ย 4.57

3.3 แบบทดสอบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์ เรื่อง โจทย์ปัญหาเวลา จำนวน 20 ข้อ ซึ่งมีค่าความยากอยู่ระหว่าง 0.47-0.80 ค่าอำนาจจำแนกอยู่ระหว่าง 0.40-0.53 และมีความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.85

3.4 แบบทดสอบความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ เรื่อง โจทย์ปัญหาเวลาได้ค่าความยากง่าย อยู่ระหว่าง 0.48-0.50 ค่าอำนาจจำแนกอยู่ระหว่าง 0.96-0.99 และมีความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.60

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยทำการทดลองและเก็บข้อมูลด้วยตนเอง โดยเริ่มดำเนินการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแผนการจัดการเรียนรู้ด้วยเทคนิค KWDL ร่วมกับบาร์โมเดล เรื่อง โจทย์ปัญหาเวลา สำหรับกลุ่มทดลองและจัดการเรียนรู้ตามแผนการจัดการเรียนรู้แบบปกติ เรื่อง โจทย์ปัญหาเวลา จำนวน 16 แผน ใช้เวลา 16 ชั่วโมง ทำการทดสอบหลังเรียนโดยให้นักเรียนทำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์ เรื่อง โจทย์ปัญหาเวลา แบบเลือกตอบ จำนวน 20 ข้อ ใช้เวลา 1 ชั่วโมง ทำแบบทดสอบความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ เรื่อง โจทย์ปัญหาเวลา แบบอัตนัย จำนวน 2 ข้อ ใช้เวลา 30 นาที และนำผลคะแนนแบบทดสอบทั้งสองมาวิเคราะห์ข้อมูล

5. สถิติที่ใช้ในการวิจัย

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล เพื่อตอบวัตถุประสงค์ของการวิจัย ประกอบด้วย ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน และการวิเคราะห์ความแปรปรวนตัวแปรพหุนามทางเดียว (One-Way MANOVA)

ผลการวิจัย

1. การศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ เรื่อง โจทย์ปัญหาเวลา ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 กลุ่มที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ด้วยเทคนิค KWDL ร่วมกับบาร์โมเดล และกลุ่มที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบปกติ ผลการวิเคราะห์สถิติบรรยายของตัวแปรผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์และตัวแปรความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ หลังได้รับการจัดการเรียนรู้ พบว่า นักเรียนกลุ่มที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ด้วยเทคนิค KWDL ร่วมกับบาร์โมเดล มีค่าเฉลี่ยผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์ (Ach1) เท่ากับ 78.167 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 13.613 และค่าเฉลี่ยความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ (PbS1) เท่ากับ 74.033 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 15.599 ตามลำดับ ส่วนนักเรียนกลุ่มที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบปกติ มีค่าเฉลี่ยผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์ (Ach2) เท่ากับ 61.500 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 13.400 และค่าเฉลี่ยความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ (PbS2) เท่ากับ 53.600 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 12.053 ตามลำดับ แสดงดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ผลการวิเคราะห์ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของนักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ด้วยเทคนิค KWDL ร่วมกับบาร์โมเดล และแบบปกติ

ตัวแปร	วิธีการจัดการเรียนรู้	สถิติบรรยาย			Levene's Test		Box's Test		Bartlett's Test
		Mean	SD	N	F	Sig.	F	Sig.	Sig.
ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน	เทคนิค KWDL ร่วมกับ บาร์โมเดล (1)	78.167	13.613	30	0.107	0.745	2.229	0.083	0.001

ตัวแปร	วิธีการจัดการเรียนรู้	สถิติบรรยาย			Levene's Test		Box's Test		Bartlett's Test
		Mean	SD	N	F	Sig.	F	Sig.	Sig.
คณิตศาสตร์ (Ach)	แบบปกติ (2)	61.500	13.400	30					
ความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ (PbS)	เทคนิค KWDL ร่วมกับบาร์โมเดล (1)	74.033	15.599	30	2.546	0.116			
	แบบปกติ (2)	53.600	12.053	30					

หมายเหตุ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

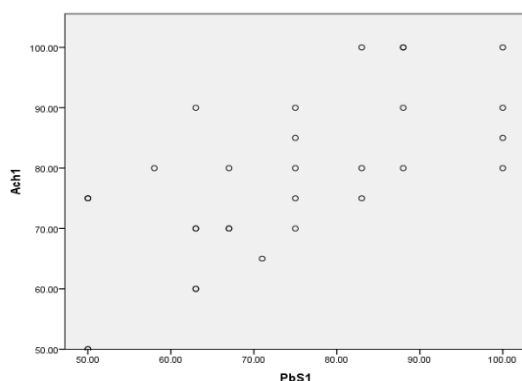
จากตารางที่ 1 พบว่า การทดสอบข้อตกลงเบื้องต้นของการใช้สถิติ โดยใช้การทดสอบ Box's Test of Equality of Covariance เพื่อตรวจสอบความแปรปรวนของประชากรแต่ละกลุ่ม (Ach1, Ach2, PbS1, PbS2) ว่าเท่ากันหรือไม่ พบว่า ยอมรับสมมติฐานหลัก ($F = 2.229, p = 0.083$) นั่นคือ ความแปรปรวนของตัวแปรผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์ และตัวแปรความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์กลุ่มที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ด้วยเทคนิค KWDL ร่วมกับบาร์โมเดล และกลุ่มที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบปกติทั้งสองกลุ่มไม่แตกต่างกัน ที่ระดับนัยสำคัญ .05 ซึ่งปฏิบัติตามข้อตกลงเบื้องต้นของความเท่ากันในเมตริกความแปรปรวนร่วม และเมื่อทดสอบความแปรปรวนรายตัวแปร โดยใช้การทดสอบ Levene's Test of Equality of Error Variances สำหรับตัวแปรตามแต่ละตัว พบว่า ตัวแปรผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์ (Ach1, Ach2) มีค่า $F = 0.107, p = 0.745$ และตัวแปรความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ (PbS1, PbS2) มีค่า $F = 2.546, p = 0.116$ ซึ่งทั้งสองตัวแปรมีค่ามากกว่าระดับนัยสำคัญทางสถิติที่กำหนด จึงยอมรับสมมติฐานหลัก สรุปได้ว่า ความแปรปรวนของตัวแปรผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์ และตัวแปรความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ระหว่างกลุ่มที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ด้วยเทคนิค KWDL ร่วมกับบาร์โมเดล และกลุ่มที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบปกติ มีความเป็นเอกพันธ์กัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

หลังจากนั้น ผู้วิจัยได้ตรวจสอบความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรตามทั้งสองตัวในแต่ละกลุ่ม (Ach1, Ach2, PbS1, PbS2) โดยใช้ Bartlett's Test of Sphericity พบว่า ตัวแปรผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์และตัวแปรความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ของแต่ละกลุ่มมีความสัมพันธ์กัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แสดงว่าสามารถวิเคราะห์ MANOVA ได้ โดยตัวแปรผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์ (Ach1) และตัวแปรความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ (PbS1) ของนักเรียนกลุ่มที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ด้วยเทคนิค KWDL ร่วมกับบาร์โมเดล มีความสัมพันธ์กันเชิงเส้นตรงในทิศทางบวกระดับความสัมพันธ์ปานกลาง ($r = 0.676, p = 0.000$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ส่วนตัวแปรผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์ (Ach2) และตัวแปรความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ (PbS2) ของกลุ่มที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบปกติ มีความสัมพันธ์เชิงเส้นตรงในทิศทางบวกระดับความสัมพันธ์น้อยมาก ($r = 0.177, p = 0.350$) แสดงดังตารางที่ 2 และภาพที่ 1

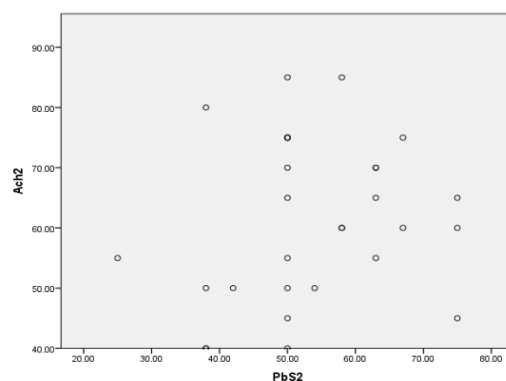
ตารางที่ 2 ผลการวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4

ตัวแปร		Ach1	PbS1	Ach2	PbS2
Ach1	r	1			
PbS1	r	0.676**	1		
Ach2	r	0.091	-0.504	1	
PbS2	r	0.266	0.360	0.177	1

หมายเหตุ N = 30 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

กลุ่มทดลอง (1)

กลุ่มควบคุม (2)

ภาพที่ 1 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ กลุ่มทดลอง (1) และกลุ่มควบคุม (2)

2. การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ เรื่อง โจทย์ปัญหาเวลา ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ระหว่างกลุ่มที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ด้วยเทคนิค KWDL ร่วมกับบาร์โมเดล กับกลุ่มที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบปกติ จากผลการวิเคราะห์สถิติทดสอบความแตกต่างระหว่างกลุ่มเพื่อเปรียบเทียบตัวแปรผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์ (Ach1, Ach2) และตัวแปรความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ (PbS1, PbS2) ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ระหว่างกลุ่มที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ด้วยเทคนิค KWDL ร่วมกับบาร์โมเดล กับกลุ่มที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบปกติ พบว่า ปฏิเสธสมมติฐานหลัก ($F = 18.802$, $df = 2$, $p = 0.000$) ยอมรับสมมติฐานเลือก จึงสรุปได้ว่า นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 กลุ่มที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ด้วยเทคนิค KWDL ร่วมกับบาร์โมเดลมีค่าเฉลี่ยผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์และความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์สูงกว่านักเรียนกลุ่มที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบปกติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แสดงดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 ค่าความแตกต่างของค่าเฉลี่ยผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ ระหว่างกลุ่มที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ด้วยเทคนิค KWDL ร่วมกับบาร์โมเดลกับกลุ่มที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบปกติ

แหล่งความแปรปรวน	สถิติทดสอบ	Value	F	df	p
วิธีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้	Pillai's Trace	0.397	18.802	2.000	0.000
	Wilks' Lambda	0.603	18.802	2.000	0.000
	Hotelling's Trace	0.606	18.802	2.000	0.000
	Roy's Largest Root	0.606	18.802	2.000	0.000

จากผลการวิเคราะห์ในตารางที่ 3 พบว่า จะทราบเพียงว่า นักเรียนทั้งสองกลุ่มที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แตกต่างกัน มีค่าเฉลี่ยตัวแปรผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์ (Ach1, Ach2) และตัวแปรความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ (PbS1, PbS2) แตกต่างกัน แต่ยังไม่ทราบว่าเป็นกลุ่มใด ผู้วิจัยจึงดำเนินการวิเคราะห์ความแปรปรวนตัวแปรพหุนามทางเดียว (One-Way MANOVA) เพื่อทดสอบสมมติฐานของตัวแปรที่ละตัว พบว่า ตัวแปรผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 กลุ่มที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ด้วยเทคนิค KWDL ร่วมกับบาร์โมเดล (Ach1) กับกลุ่มที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบปกติ (Ach2) มีค่า $F = 22.838$ และค่า $p = 0.000$ และตัวแปรความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ กลุ่มที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ด้วยเทคนิค KWDL ร่วมกับบาร์โมเดล (PbS1) กับกลุ่มที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบปกติ (PbS2) มีค่า $F = 32.231$ และค่า $p = 0.000$ ซึ่งทั้งสองตัวแปรปฏิเสธสมมติฐานหลักที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05 จึงสรุปได้ว่า นักเรียนกลุ่มที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ด้วยเทคนิค KWDL ร่วมกับบาร์โมเดล มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์สูงกว่ากลุ่มที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบปกติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แสดงดังตารางที่ 4

ตารางที่ 4 ค่าความแตกต่างระหว่างกลุ่มของค่าเฉลี่ยผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ กลุ่มที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ด้วยเทคนิค KWDL ร่วมกับบาร์โมเดล และกลุ่มที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบปกติ

Source	Dependent Variable	Type III Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.
Corrected Model	Ach	4166.667	1	4166.667	22.838	0.000
	PbS	6262.817	1	6262.817	32.231	0.000
Intercept	Ach	292601.667	1	292601.667	1603.802	0.000
	PbS	244354.017	1	244354.017	1257.526	0.000
Group	Ach	4166.667	1	4166.667	22.838	0.000
	PbS	6262.817	1	6262.817	32.231	0.000
Error	Ach	10581.667	58	182.443		
	PbS	11270.167	58	194.313		
Total	Ach	307350.000	60			
	PbS	261887.000	60			

3. การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ เรื่อง โจทย์ปัญหาเวลา ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 กลุ่มที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ด้วยเทคนิค KWDL ร่วมกับบาร์โมเดล เทียบกับเกณฑ์ร้อยละ 75 ผลการวิเคราะห์สถิติทดสอบความแตกต่างค่าเฉลี่ยผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ ผลการวิเคราะห์แสดงดังตารางที่ 5

ตารางที่ 5 ค่าความแตกต่างของค่าเฉลี่ยผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ ระหว่างกลุ่มที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ด้วยเทคนิค KWDL ร่วมกับบาร์โมเดล เทียบกับเกณฑ์ร้อยละ 75

แหล่งความแปรปรวน	สถิติทดสอบ	Value	F	df	p
วิธีการจัดการเรียนรู้	Pillai's Trace	0.069	2.101	2.000	0.132
	Wilks' Lambda	0.931	2.101	2.000	0.132
	Hotelling's Trace	0.074	2.101	2.000	0.132
	Roy's Largest Root	0.074	2.101	2.000	0.132

จากตารางที่ 5 พบว่า ผลการวิเคราะห์สถิติทดสอบความแตกต่างเพื่อเปรียบเทียบตัวแปรผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน (Ach1) และตัวแปรความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ (PbS1) ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 กลุ่มที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ด้วยเทคนิค KWDL ร่วมกับบาร์โมเดล เทียบกับเกณฑ์ร้อยละ 75 พบว่า ยอมรับสมมติฐานหลัก ($F = 2.101$, $df = 2$, $p = 0.132$) ปฏิเสธสมมติฐานเลือก จึงสรุปได้ว่า นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 กลุ่มที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ด้วยเทคนิค KWDL ร่วมกับบาร์โมเดลมีค่าเฉลี่ยผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์และความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ ไม่สูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 75 อย่างมีนัยสำคัญสถิติที่ระดับ .05

อภิปรายผล

1. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 กลุ่มที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ด้วยเทคนิค KWDL ร่วมกับบาร์โมเดล มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 78.167 และ 74.033 ตามลำดับ ซึ่งอยู่ในระดับที่น่าพอใจ เนื่องจากนักเรียนได้คิดวิเคราะห์ตีความจากโจทย์ปัญหาอย่างเป็นขั้นตอน ได้แสดงความเข้าใจของตัวเองออกมาในรูปแบบของการวาดแผนภาพ ส่งผลให้นักเรียนมีความรู้เกิดความคิดรวบยอดและสามารถสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง ทำให้นักเรียนสามารถทำโจทย์ปัญหาได้อย่างง่าย นักเรียนได้ศึกษาและเรียนรู้ไปพร้อมกันผ่านสื่อคอมพิวเตอร์จากเนื้อหาที่ง่ายไปสู่เนื้อหาที่ยากขึ้น โดยการเรียนรู้ไปพร้อมกัน ร่วมกันแสดงความคิดเห็น เรียนรู้ผ่านเกมที่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการเรียนรู้ นักเรียนได้ทบทวนความรู้ก่อนเรียน เป็นการกระตุ้นให้นักเรียนสนใจ มีส่วนร่วมในกิจกรรมและตั้งใจเรียนมากขึ้น ส่งผลให้นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเพิ่มขึ้น ส่วนกลุ่มที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบปกติ มีค่าเฉลี่ยผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ เท่ากับ 61.500 และ 53.600 ตามลำดับ เนื่องจากนักเรียนยังขาดความเข้าใจในกระบวนการและวิธีการแก้ปัญหา นักเรียนอ่านโจทย์แล้วแปลโจทย์ไม่ได้ ไม่เขียนเป็นลำดับขั้นตอน นักเรียนเรียนรู้ตามที่ครูแสดงตัวอย่าง เน้นการปฏิบัติตามครูผู้สอน ไม่มีความกระตือรือร้น พอมีโจทย์ที่แตกต่างจากสิ่งที่เรียนรู้อย่างไรก็ไม่สามารถแก้ปัญหาได้

นอกจากนี้นักเรียนกลุ่มที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ด้วยเทคนิค KWDL ร่วมกับบาร์โมเดล มีความสัมพันธ์ระหว่างผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์อยู่ในระดับปานกลาง เพราะนักเรียนที่มีระดับความสามารถสูง จะสามารถวางแผนกำหนดยุทธวิธีในการแก้ปัญหาได้เอง นักเรียนที่มีความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์สูงมีแนวโน้มจะมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์สูงด้วย ส่วนนักเรียนกลุ่มที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบปกติมีความสัมพันธ์ระหว่างผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์อยู่ในระดับน้อยมาก เพราะนักเรียนที่มีความสามารถในการแก้ปัญหาไม่ตึก หรือผ่านการฝึกฝนมาน้อย มีประสบการณ์ไม่มากนักอาจไม่ทราบว่าควรจะเริ่มต้นจากจุดไหน อย่างไร จึงส่งผลให้มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนไม่เป็นไปตามที่ตั้งเป้าหมายไว้ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะนักเรียนแต่ละคนมีระดับพื้นฐานของความสามารถในการแก้ปัญหาที่แตกต่างกัน ผลการวิจัยดังกล่าวสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ อิมรอน ขวัญคาวิ (2559) ที่ใช้เทคนิค KWDL ร่วมกับการวาดรูปบาร์ ผลการวิจัยพบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเรื่องโจทย์ปัญหาการบวก ลบ คูณ หาร ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ก่อนเรียนด้วยชุดการเรียนรู้ มีค่า 16.07 และหลังเรียนด้วยชุดการเรียนรู้ มีค่า 23.04 คะแนน และพบว่า คะแนนเฉลี่ยจากการทำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนด้วยชุดการเรียนรู้สูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และสอดคล้องกับงานวิจัยของปริญญภัทธานกร สุ่มมาตย์ (2562) ได้ทำการวิจัย เรื่อง การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้คณิตศาสตร์โดยใช้เทคนิค KWDL เพื่อส่งเสริม

ความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง โจทย์ปัญหาร้อยละ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 พบว่า นักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิค KWDL มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์และความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ เรื่อง โจทย์ปัญหาร้อยละ สูงกว่านักเรียนที่ได้รับการเรียนรู้แบบปกติ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ

2. ผลการเปรียบเทียบคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 กลุ่มที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ด้วยเทคนิค KWDL ร่วมกับบาร์โมเดลสูงกว่ากลุ่มที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบปกติ ทั้งนี้เนื่องจากนักเรียนได้ฝึกฝนการแก้ปัญหาคณิตศาสตร์ทีละขั้นตอนเป็นลำดับตามแนวคิด KWDL และนำเทคนิคการวาดรูปบาร์โมเดลมาช่วยฝึกวางแผนแก้ปัญหาในขั้น W จากการทดลองพบว่า นักเรียนเรียนรู้เพื่อแก้ปัญหาคณิตศาสตร์เป็นลำดับขั้นตอนอย่างมีประสิทธิภาพ โดยในช่วงแรกนักเรียนตอบคำถามฝึกคิด วิเคราะห์ปัญหาจากการอ่านโจทย์และคิดไปพร้อม ๆ กัน พร้อมทั้งปฏิบัติตามที่ครูสาธิตการแก้ปัญหาทีละขั้นตอน นักเรียนจะได้ฝึกคิด ตอบคำถาม และจดบันทึกไปทีละขั้น จากนั้นนักเรียนได้ฝึกแก้ปัญหาคณิตศาสตร์ทีละขั้นตอนด้วยตนเอง หากเป็นเนื้อหาที่ยากนักเรียนจะได้ฝึกแก้ปัญหาลงและปรึกษากันเป็นกลุ่ม สามารถที่จะคิดหาแนวทางร่วมกับกลุ่มได้ สอดคล้องกับ จรรยา ภูอุดม (2562: 8-13) ที่กล่าวว่า การจัดการเรียนรู้ที่ดีควรใช้จุดเด่นของการเรียนแบบร่วมมืออันประกอบด้วย การพึ่งพาอาศัยกัน การร่วมมือกัน ช่วยกันทำและช่วยกันคิด การมีปฏิสัมพันธ์แลกเปลี่ยนแนวคิด อภิปรายถกเถียงกันด้วยเหตุผล เพื่อให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ที่ดีมีความสุขในการเรียน และหลังจากทดลองไปได้ 6 แผนการเรียนรู้จะพบว่า นักเรียนวิเคราะห์ทำความเข้าใจปัญหาด้วยตนเองได้ง่ายขึ้น วางแผนแก้ปัญหาคณิตศาสตร์ที่ซับซ้อนได้ถูกต้องโดยวาดรูปบาร์โมเดลประกอบ และเลือกวิธีแก้ปัญหามาเหมาะสมพร้อมให้เหตุผลประกอบการเลือกได้ นอกจากนี้ยังเขียนแสดงวิธีแก้ปัญหาคณิตศาสตร์เป็นลำดับขั้นตอน พร้อมทั้งอภิปรายความสมเหตุสมผลของคำตอบได้ สอดคล้องกับผลวิจัยของวิไลพร นาควรรณกิจ (2559) ที่ได้ทำการวิจัย เรื่องผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่สัมพันธ์กับชีวิตจริง โดยใช้เทคนิค KWDL เรื่องโจทย์ปัญหาการวัด ที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์และความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์และความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ เรื่อง โจทย์ปัญหาการวัด ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 กลุ่มการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่สัมพันธ์กับชีวิตจริง โดยใช้เทคนิค KWDL สูงกว่ากลุ่มการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบปกติ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และสอดคล้องกับผลวิจัยของปภาดา กางอันเดช (2567) ที่ได้ทำการวิจัย เรื่องการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ เรื่อง โจทย์ปัญหาการบวกและการลบของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โดยใช้วิธีการจัดการเรียนรู้แบบ KWDL ร่วมกับเทคนิคบาร์โมเดล พบว่า นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์และความสามารถในการแก้โจทย์ปัญหาการบวกและการลบ หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของอรณ ☐ สันติวรกุล (2561) ได้ทำการวิจัย เรื่อง ผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ☐ ที่สัมพันธ์กับชีวิตจริงโดยใช้ ☐ เทคนิค KWDL เรื่อง บทประยุกต์ ☐ ที่มี ☐ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์ ☐ และความสามารถในการแก้ ☐ ปัญหาทางคณิตศาสตร์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาป ☐ ที่ 5 พบว่า นักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิค KWDL มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์และมีความสามารถในการแก้ปัญหาคณิตศาสตร์ สูงกว่านักเรียนที่ได้รับการเรียนรู้แบบปกติ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ในขณะที่กลุ่มที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบปกติ นักเรียนฟังครูบรรยาย อธิบาย ทำแบบฝึกหัด หรือทำกิจกรรมอื่นๆ ตามความเหมาะสม การดำเนินการสอนแต่ละคาบใช้วิธีหลาย ๆ อย่าง ควบคู่กันไป โดยพิจารณาให้สอดคล้องกับจุดประสงค์และเนื้อหาที่ดำเนินไป

ตามกิจกรรมเสนอแนะในคู่มือ นักเรียนอาจขาดความเข้าใจในกระบวนการและวิธีการแก้ปัญหา ขาดประสบการณ์และขาด มโนทัศน์ในสภาพของโจทย์ปัญหา ส่งผลให้นักเรียนขาดความสนใจและขาดความกระตือรือร้นที่จะแก้ปัญหาทาง คณิตศาสตร์ให้สำเร็จ

3. ผลการเปรียบเทียบคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ ของ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 กลุ่มที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ด้วยเทคนิค KWDL ร่วมกับบาร์โมเดลกับเกณฑ์ พบว่าไม่สูงกว่า เกณฑ์ร้อยละ 75 เนื่องจากนักเรียนอาจยังไม่คุ้นเคยกับวิธีการเรียนรู้ด้วยเทคนิค KWDL และการใช้บาร์โมเดล ทำให้ต้องใช้ เวลาในการปรับตัวและฝึกฝน เขียนแสดงวิธีตามขั้นตอนยังไม่ได้ การตีความและวิเคราะห์โจทย์ผ่านบาร์โมเดลอาจเป็นเรื่อง ใหม่สำหรับนักเรียน เป็นเรื่องที่นักเรียนไม่เคยเจอมาก่อนที่จะต้องทำความเข้าใจ ไม่มีแรงจูงใจในการเรียนรู้แบบใหม่ รู้สึก ว่าเนื้อหายากหรือซับซ้อน และยังขาดความเชื่อมั่นในการใช้บาร์โมเดลในการแก้ปัญหา ทั้งนี้ความสามารถทางคณิตศาสตร์ ของนักเรียนแต่ละคนแตกต่างกัน สอดคล้องกับงานวิจัยของ โสภาวดี ทาประเสริฐ (2555) ที่ศึกษาผลการพัฒนาทักษะการ แก้ไขโจทย์ปัญหาทางคณิตศาสตร์ โดยใช้กระบวนการแก้ปัญหาด้วยเทคนิค KWDL ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ผลการวิจัยพบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนที่ได้รับการสอนด้วยเทคนิค KWDL หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนร้อยละ 60 และทักษะการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์โดยใช้กระบวนการแก้ปัญหาด้วยเทคนิค KWDL อยู่ในระดับต่ำกว่าร้อยละ 60 ส่วนนักเรียนที่สามารถเข้าใจและใช้เทคนิคนี้ได้ดี จะมีคะแนนที่เป็นไปตามเกณฑ์มาตรฐานที่กำหนดไว้ในแบบทดสอบ ระดับโรงเรียน School Test รายวิชาคณิตศาสตร์ ของโรงเรียนอนุบาลศรีสะเกษ (โรงเรียนอนุบาลศรีสะเกษ 2556: 4) ซึ่ง การเรียนรู้ด้วยเทคนิค KWDL ร่วมกับบาร์โมเดล ในแต่ละขั้นตอนได้ส่งเสริมความสามารถในการแก้โจทย์ปัญหาของ นักเรียน ให้คิดแก้ปัญหาย่างเป็นระบบ และได้ฝึกฝนความสามารถตลอดการจัดการเรียนรู้อย่างเต็มศักยภาพ ทำให้นักเรียนเกิดทักษะในการแก้โจทย์ปัญหาทางคณิตศาสตร์ ซึ่งสอดคล้องคำกล่าวของปรีชา เนาว์เย็นผล (2562: 9-72) ที่กล่าวว่า การแก้ปัญหาที่ดีต้องมีความยืดหยุ่นในการคิด ไม่ยึดติดในรูปแบบที่ตนเองคุ้นเคย ยอมรับรูปแบบและวิธีการใหม่ๆ สามารถเชื่อมโยงเข้ากับสถานการณ์ปัญหาใหม่ สร้างองค์ความรู้ที่สามารถปรับใช้เพื่อแก้ปัญหาได้อย่างมีประสิทธิภาพ จึง ส่งผลให้ตัวแปรผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 อยู่ในเกณฑ์ที่น่าพอใจ คือร้อยละ 75 สอดคล้องกับงานวิจัยของ ขวลิต ดั่งเหมือน (2561) ที่ศึกษาผลการจัดการเรียนรู้ วิชาคณิตศาสตร์ เรื่อง โจทย์ปัญหาการบวก ลบ คูณ หารระคน ด้วยเทคนิค KWDL ร่วมกับการใช้แผนภาพ ที่มีต่อ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและทักษะการแก้โจทย์ปัญหาคณิตศาสตร์ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 พบว่าผลสัมฤทธิ์ ทางการเรียนและทักษะการแก้โจทย์ปัญหาเรื่องโจทย์ปัญหา เรื่องโจทย์ปัญหาการบวก ลบ คูณ หารระคน ไม่ต่ำกว่าเกณฑ์ ร้อยละ 60 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และสอดคล้องกับงานวิจัยของนรินทร์ จันสวัสดิ์ (2566) ได้ทำการวิจัย เรื่องการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์และทักษะการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์เรื่อง โจทย์ปัญหาการบวก ลบ คูณ หารระคน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โดยใช้การจัดการเรียนรู้ด้วยเทคนิค KWDL ร่วมกับบาร์โมเดล (Bar Model) พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์และทักษะการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ ของนักเรียนที่ได้รับการจัดการ เรียนรู้ด้วยเทคนิค KWDL ร่วมกับบาร์โมเดล สูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 60 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ในขณะที่บาง คนอาจยังต้องการการสนับสนุนเพิ่มเติม หากผู้เรียนไม่มีความสนใจหรือให้ความร่วมมือในการตอบคำถามและเรียนรู้ร่วมกัน จะทำให้เกิดการเรียนรู้ได้ช้า ส่งผลให้การนำไปใช้ยังไม่เกิดประสิทธิภาพสูงสุด ครูจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องคอยแนะนำและตั้งคำถาม เพื่อกระตุ้นให้นักเรียนเกิดองค์ความรู้ที่สามารถลงมือปฏิบัติได้ด้วยตนเองได้ แต่หลังจากที่เข้าใจกระบวนการแล้วนักเรียน

สามารถดำเนินกิจกรรมได้ตรงตามเวลาที่ได้ตั้งไว้ นักเรียนส่วนใหญ่จะรู้สึกชอบการเรียนรู้โดยใช้บาร์โมเดล เนื่องจากวิธีบาร์โมเดลทำให้นักเรียนสามารถเปลี่ยนโจทย์ปัญหาที่เป็นนามธรรมให้มาเป็นรูปธรรมได้ สามารถเชื่อมโยงความสัมพันธ์ระหว่างตัวเลขและแนวคิดทางคณิตศาสตร์ได้ง่ายขึ้น ทำให้เข้าใจและแก้ปัญหาได้อย่างถูกต้อง ผู้เรียนมีความรู้ ทักษะ คุณลักษณะอันพึงประสงค์ และสมรรถนะที่สำคัญตามหลักสูตร

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

1.1 ก่อนการจัดการเรียนรู้ด้วยเทคนิค KWDL ร่วมกับบาร์โมเดล ครูผู้สอนควรศึกษาขั้นตอนการจัดการเรียนรู้ด้วยเทคนิค KWDL ร่วมกับบาร์โมเดลให้เข้าใจ เพื่อเป็นแนวทางในการจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ สื่อการสอน ให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น ควรมีการเตรียมความพร้อมให้นักเรียน โดยการฝึกให้นักเรียนวาดรูปบาร์เพื่อให้นักเรียนเกิดความคุ้นเคยและสามารถปฏิบัติกิจกรรมการเรียนรู้ได้เร็วขึ้น และเตรียมคำถามที่กระตุ้นให้นักเรียนคิดเชื่อมโยงความสัมพันธ์ให้ออกมาในรูปของการวาดรูปบาร์ เพื่อนำไปสู่การแก้ปัญหาที่มีประสิทธิภาพ

1.2 การจัดการเรียนรู้ด้วยเทคนิค KWDL ร่วมกับบาร์โมเดล ครูควรชี้แจงให้นักเรียนเกิดความรู้ความเข้าใจในขั้นตอน เพื่อจะได้ปฏิบัติได้ถูกต้อง ไม่เกิดปัญหาขณะเรียนรู้ ในช่วงแรกของจัดการเรียนรู้ประมาณ 4-5 แผน ครูควรสอนและนำเสนอตัวอย่างการวิเคราะห์โจทย์แต่ละขั้นตอนให้ชัดเจนและคอยให้คำปรึกษาจนกว่านักเรียนจะเข้าใจ และสามารถทำได้ด้วยตนเอง และมีการส่งเสริมและเน้นย้ำให้นักเรียนสามารถนำความรู้ไปใช้ในชีวิตประจำวัน

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการศึกษาค้นคว้าเกี่ยวกับการเรียนและความสามารถในการแก้ปัญหา ที่จัดการเรียนรู้ด้วยเทคนิค KWDL ร่วมกับบาร์โมเดล ไปใช้กับเนื้อหาอื่น เช่น โจทย์ปัญหาการบวกการลบ โจทย์ปัญหาเศษส่วน โจทย์ปัญหาร้อยละ ในกลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ หรือผสมผสานเทคนิคการสอน เช่น เกมคณิตศาสตร์ หรือเทคโนโลยีดิจิทัล

2.2 ควรนำการจัดการเรียนรู้ด้วยเทคนิค KWDL ร่วมกับบาร์โมเดล ไปใช้ในการพัฒนาความสามารถหรือทักษะด้านอื่น ให้นักเรียนมีสมรรถนะที่สำคัญตามหลักสูตร เช่น ความสามารถในการให้เหตุผล การสื่อสาร สื่อความหมาย และการนำเสนอ การเชื่อมโยง เป็นต้น หรือนำไปใช้กับระดับชั้นนอกเหนือจากชั้นประถมศึกษาปีที่ 4

เอกสารอ้างอิง

- [1] กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ. (2551). ตัวชี้วัดและสาระการเรียนรู้แกนกลาง กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551. โรงพิมพ์คุรุสภา.
- [2] กระทรวงศึกษาธิการ. (2557). คู่มือครูคณิตศาสตร์ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 (พิมพ์ครั้งที่ 4). กระทรวงศึกษาธิการ.
- [3] กัญญา ลินทรตันศิริกุล. (2561). เครื่องมือวิจัยและการตรวจสอบคุณภาพ. ใน ประมวลสาระชุดวิชาการวิจัยหลักสูตรและการเรียนการสอน (หน่วยที่ 9, น. 6-81). สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.
- [4] กรองทอง ไครีรี. (2554). แบบฝึกการแก้โจทย์ปัญหาคณิตศาสตร์โดยใช้บาร์โมเดล. โรงพิมพ์ เอ ทีม บิสซิเนส.

- [5] จรรยา ภูอุดม. (2562). การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นนักเรียนเป็นสำคัญ. ใน ประมวลสาระ ชุดวิชาสารัตถะ และวิธีทางคณิตศาสตร์. (หน่วยที่ 8, น.11-17). สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาราช.
- [6] ขวลิต ดั่งเหมือน. (2561). ผลการจัดการเรียนรู้วิชาคณิตศาสตร์ เรื่อง โจทย์ปัญหาการบวก ลบ คูณ หารระคน ด้วยเทคนิค KWDL รวมกับการใช้แผนภาพ ที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและทักษะการแก้โจทย์ปัญหา คณิตศาสตร์ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 [วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์]. มหาวิทยาลัยบูรพา.
- [7] ชานนท์ จันทรา. (2559). การประเมินความสามารถทางคณิตศาสตร์ของผู้เรียน. ใน ประมวลสาระชุดวิชาการจัด ประสพการณ์การเรียนรู้คณิตศาสตร์ (หน่วยที่ 14, น. 1-81). สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาราช.
- [8] เบญจนาศิริรัตน์ ไกรทิพย์. (2551). ผลการสอนโดยใช้เทคนิค KWDL ที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง การแก้โจทย์ ปัญหาและเจตคติต่อการเรียนคณิตศาสตร์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 [วิทยานิพนธ์ปริญญา ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์]. มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาราช.
- [9] ปภาดา กางอันเดช, ประภาพร หนองหารพิทักษ์, และปวีณา ชันธศิลา. (2567). การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชา คณิตศาสตร์ เรื่อง โจทย์ปัญหาการบวกและการลบของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โดยใช้วิธีการจัดการเรียนรู้ แบบ KWDL ร่วมกับเทคนิคบาร์โมเดล. วารสารครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา, 18(1). 113-123
- [10] ปรัชญา เนาว่าเย็นผล. (2559). การวิจัยการเรียนการสอนคณิตศาสตร์. ใน ประมวลสาระชุดวิชาการจัดประสพการณ์การ เรียนรู้คณิตศาสตร์. (หน่วยที่ 15, น. 15-51). สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาราช.
- [11] ปรียาณัฏสนากร สุ่มมาตย์. (2562). การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้คณิตศาสตร์โดยใช้เทคนิค KWDL เพื่อส่งเสริม ความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง โจทย์ปัญหาร้อยละ ของ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 [วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์]. มหาวิทยาลัย มหาสารคาม.
- [12] ณรงค์ กาญจนะ. (2553). เทคนิคและทักษะการสอนเบื้องต้น (พิมพ์ครั้งที่ 2). จรัสสินทวงศ์การพิมพ์.
- [13] ดารณี เกตุประกอบ. (2564). การศึกษาความสามารถในการแก้โจทย์ปัญหาและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง การ บวกและการ ลบ โดยใช้กระบวนการแก้ปัญหาตามแนวคิดของโพลยาพร้อมกับเทคนิคบาร์โมเดล สำหรับนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 [วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์]. มหาวิทยาลัยบูรพา.
- [14] นรินทร์ จันสวัสดิ์, ปาริชาติ ภูักดี, และอรอุมา ฤทธิ์สิงห์. (2566, 22, มีนาคม). การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน วิชาคณิตศาสตร์และทักษะการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์เรื่อง โจทย์ปัญหาการบวก ลบ คูณ หารระคน ชั้น ประถมศึกษาปีที่ 4 โดยใช้การจัดการเรียนรู้ด้วยเทคนิค KWDL ร่วมกับบาร์โมเดล (Bar Model). การประชุม วิชาการระดับชาติ ราชภัฏเลยวิชาการ ครั้งที่ 9 ประจำปี พ.ศ. 2566 “งานวิจัยเชิงพื้นที่เพื่อยกระดับเศรษฐกิจ มูลค่าสูงของชุมชน”, สถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย.

- [15] นิรันดร์ แสงกุหลาบ. (2547). การเปรียบเทียบผลการเรียนรู้เรื่องโจทย์ปัญหาทศนิยมและร้อยละ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่จัดการเรียนการเรียนรู้ด้วยเทคนิค เค ดับเบิ้ลยู ดี แอล และตามแนว สสวท. [วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต]. สำนักหอสมุดกลาง มหาวิทยาลัยศิลปากร.
http://www.thapra.lib.su.ac.th/thesis/showthesis_th.asp?id=0000001574
- [16] รุ่งฟ้า จันทจักรภรณ์. (2559). กิจกรรมส่งเสริมทักษะและกระบวนการทางคณิตศาสตร์. ใน ประมวลสาระชุดวิชาการ จัดประสบการณ์การเรียนรู้คณิตศาสตร์ (หน่วยที่9, น. 9-95). สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- [17] วัชร่า เล่าเรียนดี. (2554). รูปแบบและกลยุทธ์การจัดการเรียนรู้ เพื่อพัฒนาทักษะการคิด. คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- [18] วิไลพร นาควรรณกิจ. (2559). ผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่สัมพันธ์กับชีวิตจริง โดยใช้เทคนิค KWDL เรื่องโจทย์ปัญหาการวัด ที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์และความสามารถในการแก้ปัญหาด้านคณิตศาสตร์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 จังหวัดปทุมธานี [วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์]. มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- [19] วีระศักดิ์ เลิศโสภา. (2544). ผลของการใช้เทคนิคการสอน KWDL ที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ในการแก้โจทย์ปัญหาคณิตศาสตร์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4. [วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต]. คลังปัญญาจุฬาฯ กรุงเทพฯ
<https://cuir.car.chula.ac.th/handle/123456789/260>
- [20] สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี. (2555). การวัดผลประเมินผลคณิตศาสตร์. ซีเอ็ดดูเคชั่น.
- [21] สมวงษ์ แปลงประสพโชค, สมเดช บุญประจักษ์, และ จรรยา ภูอุดม. (2549). นวัตกรรมเพื่อพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาคณิตศาสตร์ขั้นพื้นฐานของเด็กไทย : การศึกษาสาเหตุเด็กไทยอ่อนคณิตศาสตร์และแนวทางแก้ไข. มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร.
- [22] สุรชน อินทสังข์. (2558). การสอนแก้โจทย์ปัญหาโดยใช้บาร์โมเดล. นิตยสารสถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี.
- [23] สุภัตรา ทรัพย์อุปการ. (2564, 23 มีนาคม). สนุกกับบาร์โมเดล (Bar Model). <https://www.scimath.org/article-mathematics/item/11651-bar-model>
- [24] โสภาวดี ทาประเสริฐ. (2555). ผลการพัฒนาทักษะการแก้โจทย์ปัญหาทางคณิตศาสตร์ โดยใช้กระบวนการแก้ปัญหาด้วยเทคนิค KWDL ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 [วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์]. มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย.
- [25] เหมือนฝัน เยาว์วิวัฒน์. (2565). การใช้บาร์โมเดลในการแก้โจทย์ปัญหาคณิตศาสตร์ระดับประถมศึกษา. โรงพิมพ์ สกสค. ลาดพร้าว.
- [26] อรทัย สุดับ. (2556). เอกสารประกอบการอบรม การแก้โจทย์ปัญหาโดยใช้รูปบาร์โมเดลโรงเรียน บ้านปากปาด สพป. อุตรดิตถ์ เขต 2. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุตรดิตถ์ เขต 2.

- [27] อภิษฎา สุทธิสุข. (2562). ผลการจัดการเรียนรู้ที่สัมพันธ์กับชีวิตจริงโดยใช้เทคนิค KWDL เรื่องโจทย์ปัญหาการชั่ง ตวง วัด ที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์และความรู้สึกเชิงจำนวน ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 จังหวัดพระนครศรีอยุธยา. มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- [28] อัมพร ม้าคนอง. (2554). ทักษะและกระบวนการทางคณิตศาสตร์: การพัฒนาเพื่อพัฒนาการ. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- [29] อัษฎาพร แก้วชูเสน. (2557). ผลการจัดการเรียนรู้โดยใช้กลวิธี STAR ร่วมกับเทคนิคการวาดรูปบาร์โมเดล ที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความสามารถในการแก้โจทย์ปัญหาคณิตศาสตร์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 [วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์]. มหาวิทยาลัยทักษิณ.
- [30] อารณ สันติวรกุล. (2561). ผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่สัมพันธ์กับชีวิตจริงโดยใช้ เทคนิค KWDL เรื่อง บทประยุกต์ ที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์และ ความสามารถในการแก้ปัญหาคณิตศาสตร์ ของนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนอนุบาลนครศรีธรรมราช “ณ นครอุทิศ” [วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์]. มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- [31] อิมรอน ขวัญควิน. (2559). การพัฒนาชุดการเรียนรู้ เรื่องโจทย์ปัญหาการบวก ลบ คูณ หาร ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โดยใช้เทคนิค KWDL ร่วมกับการวาดรูปบาร์. การประชุมหาดใหญ่และนานาชาติ ครั้งที่ 7 มหาวิทยาลัยหาดใหญ่, 226-237.
- [32] Polya, G. (1980). On Solving Mathematical Problems in High School. In S., Krulik, and R., Reys (eds.), Problem Solving in School Mathematics (1980 Yearbook), pp.1 Virginia : The National Council of Teacher of Mathematics.
- [33] Shaw, J.M., et al. (1997). Cooperative Problem Solving : Using K-W-D-L as an Organizational Technique.[Online] Available : <http://eric.ed.gov> [2006.September 29].
- [34] Wilson, Jame W. (1971). Evaluation of Learning in Secondary School Mathematics, Handbook on Formative and Summative Evaluation of Student Learning. ed. by Benjamin S. Bloom, pp. 685-689. U.S.A. : McGraw-Hill.

Sisaket Rajabhat University Journal
Vol .19 No .1 January - June 2025

กองบรรณาธิการวารสารวิชาการมหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ
สำนักงานบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ
อาคารเฉลิมพระเกียรติ 80 พรรษา (5 ธันวาคม 2550)
319 ถนนไทยพันทา ตำบลโพธิ์ อำเภอเมืองฯ จังหวัดศรีสะเกษ 33000
โทร : 045-617982 อีเมล : journal@sskru.ac.th